Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ετος 77ο — Αρ. φύλλου 23.247 — Ιδρυτής: Γ. Α. Βλάχος | Αθήνα, Μ. Σαββατο 13 — Κυριακη Πασχα 14 Απριλιου 1996 | Δραχμές 200

ΣΗΜΕΡΑ

Προσφορά: Σήμερα μαζί με την «Κ», προσφέρεται δωρεάν στους αναγνώστες μας και το πέμπτο τεύχος του θαυμάσιου ιστορικού Ατλαντα Αρχαίων και Μεσαιωνικών Πολιτισμών με θέμα τη Ρώμη.

Αφιέρωμα στο Αγιον Πάσχα. Γράφουν οι **Δ. Παντερμαλής, Γ.Π. Λάββας,** π. **Γ. Μεταλληνός,** αρχιμανδρίτης **Αμβ. Γιακαλής, Π. Τζαμαλίκος, Δ. Καψάλης, Ολγα Σελλά** και **Γ. Λεονταρίτης.** (Σελ. **3-7**)

«Επτά Ημέρες»: Αφιέρωμα στα κυριότερα μοναστήρια της Μακεδονίας.

Πολιτική: Προβλήματα στην κυβέρνηση Σημίτη από τις εσωτερικές διαμάχες στο ΠΑΣΟΚ. Του **Γ.Ι. Κοντογιάννη** (σελ. **10**). Ο πρόεδρος της Ν.Δ. κ. Εβερτ προχωρεί σε ριζικές αλλαγές στο κόμμα. Του **Γ. Ταμπακόπουλου** (σελ. **10**). Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ επικεντρώνουν την αντιπαράθεση στα εξωτερικά θέματα (**Κ.Ι. Αγγελόπουλος** σελ. **9**), ενώ η εκλογική μάχη θα κριθεί στον οικονομικό τομέα (**Στ. Ζούλας,** σελ. **8**).

Εξωτερική πολιτική: Ο **Α. Παπαχελάς** γράφει για τα αποτελέσματα (θετικά και αρνητικά) της επίσκεψης Σημίτη στην Ουάσιγκτον, ενώ ο **Αλκης Κούρκουλας** παρουσιάζει τα δύο πρόσωπα της Τουρκίας για τις σχέσεις Αθηνών – Αγκυρας (σελ. **11**). Ο **Κ. Παπαδιόχος** αναλύει τα αίτια της ελληνικής αποτυχίας στο Σκοπιανό. (Σελ. **11**)

Κοινωνία: Καλοστημένα κυκλώματα λυμαίνονται εγκαταλειμμένα μοναστήρια διοχετεύοντας στο εμπόριο σπάνιες βυζαντινές εικόνες. Της **Ε. Χατζηϊωαννίδου** (σελ. **14**). Η **Ι. Χαραλαμποπούλου** (σελ. **15)** μας κοινοποιεί την πρόθεση της πολιτείας να θεσπίσει ένα «διαβατήριο» εργασίας για την Ευρώπη.

Οικονομία: Η εφορία εντείνει τους ελέγχους για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Του **Αν. Καραμήτσου** (σελ. **34**). Ανησυχία στις Βρυξέλλες για την πορεία της οικονομίας μας. Συνέντευξη του κ. **Χρήστου Παπουτσή** στην **Ειρήνη Χρυσολωρά** (Σελ. **40**).

Μόνιμες σελίδες: Βιβλίο (σελ. **22-23**), Ιδέες (σελ. **21**), Αρχιτεκτονική (σελ. **19**), Κριτική (σελ. **20**), Εκκλησία (σελ. **7**), Πόλη (σελ. **24**), Υγεία (σελ. **26**), Μαγειρική και Οίνος (σελ. **27**), Κήπος (σελ. **25**), Αθλητικά (σελ. **30-31**).

Δεύτε, πρώτοι και δεύτεροι

Πάσχα ιερόν ημίν σήμερον αναδέδεικται

Οσο κι αν ο χρόνος καταπονεί και φθείρει ήθη και αισθήματα· όσο κι αν το ειδωλολατρευόμενο δόγμα μιας υλοφροσύνης ατομιστικής και καταναλωτικής απειλεί να αφαιρέσει από τον άνθρωπο ό,τι ακριβώς συνιστά την ονομαστική του αξία και διαφορά, το λόγο και το πνεύμα, το Πάσχα παραμένει λαμπρότατο σημείο παρηγοριάς και αντοχής, σταθμός ελπίδας και παράδειγμα κατανίκησης αυτού που φαίνεται αμάχητο.

Εν εκκλησίαις, αλλά και στης ελευθερωμένης φύσης τους ναούς, στην ανοιχτοσύνη ακριβώς και υπό τον «καθαρότατον ήλιο», η νικηφόρος τελετή της Αναστάσεως (σαν ένας κόμπος που δένει τις επιθυμίες του ανθρώπου να ανταρτέψει τόσο εναντίον του χρόνου όσο και εναντίον της πεζότητας και του σκυμμένου βίου), έχει τη μαγική δυνατότητα να απευθύνεται σε κάθε πρόσωπο ξεχωριστά, ακεραιωμένο και υψωμένο στην πνευματικότητά του, αλλά και συγχρόνως, στην ανθρώπινη κοινότητα, αντιμετωπίζοντάς την ως σύνολο συνειδήσεων και όχι ως αγέλη αυτοσπαρασσόμενη. «Πρώτοι και δεύτεροι», «πλούσιοι και πένητες», «εγκρατείς και ράθυμοι», «νηστεύσαντες και μη νηστεύσαντες», καλούνται να πασχάσουν, ψυχή τε και σώματι: «η τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες». Να μεταλάβουν το σαρκωμένο Λόγο, να συγχωρήσουν, ν' αγαπήσουν και ν' αγαπηθούν. Να περιπτυχθούν αλλήλους.

Διπλή η επιμονή των αναστάσιμων ύμνων και κατηχητικών λόγων: αφενός απευθύνονται αμερόληπτα προς πάντας, αφού καλούν στην τερπνή εορτήν εορτών το γένος των ανθρώπων, αίροντας παραδειγματικά τους φραγμούς που το κατακερματίζουν και το παραδίδουν στην εχθρότητα· αφετέρου συνιστούν και επιβάλλουν τη συναδέλφωση, τη συγνώμη, την αλληλεγγύη, τη συμπάθεια. Και το πνεύμα αυτής της επιμονής –που δεν διασώζεται πάντοτε μέσα στο γράμμα και τους τύπους– είναι ό,τι πιο φιλάνθρωπο. Και ταυτόχρονα, ό,τι πιο ανατρεπτικό.

Χριστός Ανέστη, συνέλληνες. Πάσχα ιερόν ημίν σήμερον αναδέδεικται.

Η εις Αδου Κάθοδος. Τέλη 17ου αιώνα. Αυγοτέμπερα σε ξύλο, προετοιμασία σε ύφασμα. 38,7Χ29,2 εκ. Μουσείον Μπενάκη.

Οι Βρυξέλλες ανησυχούν...

Επισημαίνουν στην κυβέρνηση τους κινδύνους που προκαλούνται από τον πληθωρισμό

Συντονισμένες προσπάθειες και μέτρα παρέμβασης στην αγορά σχεδιάζει το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης για το διάστημα αμέσως μετά το Πάσχα, με στόχο να εξισορροπήσει τις τελευταίες αρνητικές εξελίξεις στην οικονομία και ιδίως στο μέτωπο του πληθωρισμού. Ετσι, στο οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης πιστεύουν ότι το κλίμα στην αγορά μπορεί να αλλάξει και η οικονομική πολιτική να κερδίσει πάλι την εμπιστοσύνη των παραγωγικών τάξεων, που σήμερα φαίνεται να έχει χαθεί.

Στα άμεσα μέτρα παρέμβασης, τα οποία μελετά σύμφωνα με πληροφορίες ο υφυπουργός Ανάπτυξης Μιχ. Χρυσοχοΐδης, περιλαμβάνονται η κατάργηση της πώλησης αγροτικών προϊόντων με προμήθεια, η έκδοση τιμολογίων πώλησης από τους παραγωγούς, η αναδιοργάνωση των κεντρικών αγορών κ.ά. Ολα αυτά βέβαια τα ακούσαμε και άλλοτε αλλά αποτέλεσμα δεν είδαμε. Σκοπός είναι η ανάπτυξη του ανταγωνισμού και η συγκράτηση των ανατιμήσεων, προκειμένου να αναχαιτισθεί η άνοδος του πληθωρισμού το συντομότερο δυνατό. Η αναζωπύρωση του πληθωρισμού είναι φανερό ότι θέτει σε άμεσο κίνδυνο ολόκληρο το πρόγραμμα εξυγίανσης και σύγκλισης της οικονομίας και το γεγονός αυτό είναι χαρακτηριστικό ότι επισημαίνεται ανοικτά πλέον στην ελληνική κυβέρνηση, από τις Βρυξέλλες. Ο Ελληνας επίτροπος Χρ. Παπουτσής, σε συνέντευξή του σήμερα στην «Κ», επισημαίνει ακριβώς τις ανησυχίες της Ευρωπαϊκής Ενωσης, για την πορεία του πληθωρισμού και της ελληνικής οικονομίας. (Σελ. **40**)

Αισθητή ανατίμηση παρουσιάζει τους τελευταίους μήνες η δραχμή, έναντι των βασικών ευρωπαϊκών νομισμάτων. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της αύξησης του πληθωρισμού, που οδηγεί αναπόφευκτα σε μια πολιτική ενίσχυσης της σκληρής δραχμής από την Τράπεζα της Ελλάδος. Σκοπός της κεντρικής τράπεζας, είναι να περιορίσει τις πληθωριστικές πιέσεις με τις παρεμβάσεις της στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, έτσι ώστε να αποφευχθεί μία γενικότερη εκτροπή του στόχου που έχει θέσει η κυβέρνηση για τον πληθωρισμό το 1996. (Σελ. **33**)

Η υπόθεση του πληθωρισμού, παρ' ότι επισήμως από την κυβέρνηση αποδίδεται σε συγκυριακούς λόγους, η αλήθεια είναι ότι οφείλεται σε πολλές διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και ελλείψεις της οικονομικής πολιτικής. Η συνεχής επιτάχυνση του τιμαρίθμου το 1996, δεν είναι καθόλου άσχετη με τις αυξήσεις των εμμέσων φόρων και των δημοσίων τιμολογίων που σημειώθηκαν τους τελευταίους μήνες, ούτε ανεξάρτητη από τις απαράδεκτες υπερβάσεις στην εισοδηματική πολιτική του δημοσίου τομέα.

Οι τομές που απαιτούνται για την αλλαγή του τοπίου στην οικονομία, θα πρέπει να αφορούν σε όλα τα μέτωπα, όπως υποστηρίζει ο υπουργός Οικονομικών Αλ. Παπαδόπουλος και να συνοδεύονται από ισχυρές μεταρρυθμίσεις στον ευρύτερο χώρο του δημοσίου. (Σελ. **35, 36**)

ΣΧΟΛΙΟ

Κενά και αντιφάσεις

Οι τοποθετήσεις του πρωθυπουργού κ. Κ. Σημίτη, στις ΗΠΑ, αναφορικώς με τις σχέσεις Ελλάδος και Τουρκίας, αρχίζουν να διαγράφουν ένα πλαίσιο, που εμφανίζει κάποια κενά και ορισμένες αντιφάσεις, αλλά αδιαμφισβητήτως συνιστά μίαν ενδιαφέρουσα διαφοροποίηση από την έως τώρα πρακτική των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ.

Κατ' αρχήν, η πρόταση του κ. Κ. Σημίτη για μια «βήμα προς βήμα» εξομάλυνση των προβλημάτων στο Αιγαίο με την παραπομπή των όποιων νομικών θεμάτων στο Δικαστήριο της Χάγης, αποτελεί, κυρίως, αντιπερισπασμό στην πρόταση του κ. Μ. Γιλμάζ για συνολική αντιμετώπιση των προβλημάτων με διερευνητικό διάλογο, στην πρώτη φάση, και σε περίπτωση ασυμφωνίας με παραπομπή τους σε επιδιαιτησία.

Ο κ. Κ. Σημίτης υπέδειξε ως προβλήματα που θα μπορούσαν να παραπεμφθούν στη Χάγη, σταδιακώς και όχι υπό μορφή «πακέτου», τα Ιμια (εάν το πρότεινε αρχικώς η Τουρκία) και θέμα της υφαλοκρηπίδος στο Αιγαίο. Η εκτίμηση της κυβερνήσεως είναι ότι πρόεδρος των ΗΠΑ κ. Μπίλ Κλίντον απεδέχθη την ελληνική θέση.

Το ερώτημα, όμως, είναι μήπως η παραπομπή του θέματος της υφαλοκρηπίδος στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, προϋποθέτει κατ' ανάγκην μια ταυτόχρονη συμφωνία με την Τουρκία και για το εύρος των ελληνικών χωρικών υδάτων (12 μίλια), θέμα που η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν διαπραγατεύεται. Είναι, όμως, δύσκολο να φαντασθεί κανείς

Του ***Κ·ΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ***

ρύθμιση του προβλήματος της υφαλοκρηπίδος στο Αιγαίο με ανοικτό το θέμα του εύρους των ελληνικών χωρικών υδάτων.

Αλλά υπήρξαν και άλλες τοποθετήσεις του κ. Κ. Σημίτη στην Ουάσιγκτον επί θεμάτων σχετιζομένων, κατά τον έναν ή άλλον τρόπο με την Τουρκία. Ειδικότερα, ο πρωθυπουργός της Ελλάδος επιβεβαίωσε ότι στόχος της κυβερνήσεώς του είναι η αποκλιμάκωση των εξοπλισμών και η διοχέτευση των σχετικών κονδυλίων σε άλλους τομείς.

Η ανωτέρω θέση αναπτύχθηκε για πρώτη φορά από τον κ. Κ. Σημίτη σε συνάντησή του με τον Καγκελάριο κ. Χέλμουτ Κόλ, όταν ο πρωθυπουργός της Ελλάδος επεσήμανε τότε ότι η ένταση στις σχέσεις Ελλάδος και Τουρκίας και οι εξοπλισμοί έχουν αρνητικές συνέπειες στην εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος συγκλίσεως.

Παραμένει, βέβαια, το ερώτημα κατά πόσο είναι σκόπιμο να επαναλαμβάνει κανείς με τόσο μεγάλη συχνότητα τους λόγους που τον ωθούν στην αποκλιμάκωση των εξοπλισμών, πριν υπάρξουν καν κάποιες ενδείξεις για άμβλυνση της εντάσεως με την Τουρκία και δίχως να έχει δρομολογηθεί ένας διάλογος με την Αγκυρα.

Τέλος, ο κ. Κ. Σημίτης προσέδωσε μία πρακτική οικονομική δυνατότητα συνεργασίας της Αθήνας με την Αγκυρα, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, όταν επεσήμανε σε ομιλία του στο Ελληνοαμερικανικό Επιμελητήριο ότι λόγω της εδαφικής επαφής Ελλάδος και Τουρκίας, μπορεί να υπάρξει συνεργασία στην ανάπτυξη κοινών δικτύων, δημιουργίας κοινών αποθηκευτικών χώρων κ.λπ. Η προσέγγιση είναι ασφαλώς ενδιαφέρουσα, αλλά το ερώτημα παραμένει εάν είναι όντως ευκταία για την ελληνική κυβέρνηση μια ενεργότερη οικονομική παρουσία της Τουρκίας στη Θράκη, όταν η μειονοτική πολιτική της Ελλάδος στην περιοχή αυτή είναι κυριολεκτικώς ανύπαρκτη.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι το σύστημα του κ. Κ. Σημίτη συγκροτήθηκε εν τάχει και εν μέρει υπό την πίεση της επισκέψεως του στην Ουάσιγκτον, αλλά εάν δεν τύχει ουσιώδους επεξεργασίας μπορεί να αποδειχθεί παρακινδυνευμένο.

ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Το δεινό άθλημα της Πολιτικής

«Ελληνότροπος Πολιτική» είναι ο τίτλος του νέου βιβλίου του **Χρ. Γιανναρά** που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις **Ικαρος**. Πρόκειται κυρίως για τις επιφυλίδες του στην **«Κ»** και ελάχιστα κείμενα σε άλλα έντυπα. Ετσι συγκεντρωμένα τα κείμενα αυτά επιβεβαιώνουν κάτι που ξέραμε, ότι η γραφή (το είδος της γραφής) είναι **η μόνη είδηση** που απομένει στις εφημερίδες. Και κάτι που δεν ξέραμε ή είναι δύσκολο να το διαπιστώσεις όταν κάθε βδομάδα διαβάζεις το κείμενο κάποιου. Η καταπληκτική ενότητα ύφους και σκέψης (αυτά τα δύο πάνε μαζί), που χαρακτηρίζει αυτές τις επιφυλίδες.

Υπάρχει ένας **«σκληρός πυρήνας»** σκέψης που εκρήγνυται προς διάφορες κατευθύνσεις (ανάλογα με τα ερεθίσματα της επικαιρότητας), αλλά παραμένει ο ίδιος. Ετσι η **Πολιτική,** την οποία κάπου αποκαλεί **«ιερή λέξη»** αντιδιαστέλλεται από την αγοραία πολιτική των πολιτικών και μεταβάλλεται **σε στάση,** ταυτόσημη και ενιαία, έναντι πλήθους φαινομένων. Από αυτή την άποψη είναι πράγματι αδιανόητος ο ρόλος του **«επαγγελματία πολιτικού»,** επειδή ακριβώς η πολιτική, με την έννοια του **Χρ. Γιανναρά,** είναι ο πιο ακατάλληλος όρος για να χαρακτηρίσει ένα επάγγελμα.

Ετσι η Πολιτική διαπλέκεται πρώτα με τον ίδιο τον εαυτό της γιατί είναι πολιτική πράξη (μέγιστη) η ταυτότητα της πολιτικής, ο τρόπος με τον οποίο ασκείται και το περιβάλλον (νομικό ή κοινωνικό) στο οποίο ασκείται. Για το **«δεινόν άθλημα της Πολιτικής»** μας μιλάει ο **Χρ. Γιανναράς** και όχι για την πολιτική που εξαντλείται (και δυστυχώς θαυμάζεται) σ' ένα καθημερινό κομματικό «τερτίπι».

Υπάρχει ένας τρόπος για να μην ενοχλείται κανείς από τα πολιτικά απολιθώματα. Να τα επιχωματώσει και να μην ασχοληθεί ξανά μαζί τους...

Υπάρχει η **«πολιτική κουλτούρα»**, που δεν εξαρτάται τόσο από τη μικρή ή μεγάλη παιδεία του πολιτικού, αλλά πρέπει επιτέλους να δεχθούμε ότι άλλοι πολιτικοί την έχουν και άλλοι όχι. Αλλοι έχουν το χάρισμα να αντιλαμβάνονται συνολικά τα πολιτικά πράγματα, **να αποδέχονται τη θέση του Αλλου,** ως συστατικό στοιχείο της πολιτικής και άλλοι τα βλέπουν από το ύψος του δικού τους ματιού. Φοβάμαι ότι δεν το κάνουν από εγωκεντρισμό (όπως συχνά τους κατηγορούμε), αλλά από μια περίεργη αφέλεια, ότι αυτό που δεν βλέπουμε, δεν υπάρχει.

Αλλά γιατί **ελληνότροπη πολιτική;** Ποιος Ελληνας πολιτικός (ή και πολίτης) θα δεχόταν ότι η πολιτική του **δεν είναι ελληνότροπη;** Οπως όμως και για την πολιτική έτσι και για το «ελληνότροπη» οι σημασίες δεν είναι διόλου αυτονόητες. Μένοντας στον τίτλο του βιβλίου και σε κλίμα κρίσεως ως προς την εθνική μας ταυτότητα, θα νόμιζε κανείς ότι μας προτρέπει σε μια εθνικιστική κατεύθυνση. Διόλου.

Εθνική ταυτότητα έχουμε. Είναι όλα αυτά που την καθορίζουν: η κοινή γλώσσα, το κοινό έδαφος, η κοινή ή επικρατούσα θρησκεία, οι κοινές παραδόσεις, ο κοινός οικονομικός βίος, που παρά τη μεγάλη διασπορά του εξακολουθεί να είναι εθνικός. Ολα αυτά τα έχουμε και είμαστε διατεθειμένοι να τα υπερασπισθούμε. Είναι αυτά που πολλές φορές (από έλλειψη αυτοπεποίθησης) μας ταλαιπωρούν με φοβίες και αυτά ακριβώς μας προτρέπουν σε εθνικιστικής εξάρσεις.

Πρόταση όμως πολιτισμού δεν έχουμε. Από το σημείο αυτό και πέρα τίθεται το πρόβλημα της Ελληνότροπης Πολιτικής. Για όλα τα άλλα η πολιτική είναι αυτονόητα Ελληνότροπη. Για την πρόταση πολιτισμού «που θα συγκεφαλαιώνει ένα νόημα του ανθρώπινου βίου» η **Ελληνότροπη Πολιτική** είναι το ζητούμενο.

«Καλοί» και «κακοί»

Οι Αμερικανοί, όπως στα φιλμ τύπου «γουέστερν», θέλουν να αντιπαρατάξουν στους Τούρκους έναν **«καλό»** και έναν **«κακό».** Ο κ. **Σημίτης** είναι ο «καλός» ο συνετός, ο λογικός (τον χαρακτηρίζουν ως τη μόνη «λογική περίπτωση»), που πιστεύει ότι οι δύο λαοί μπορούν να ζήσουν ειρηνικά. Ο κ. **Αρσένης** είναι ο «κακός», ο επιθετικός, έχει συνεχώς το ένα του χέρι στο περίστροφο όπως οι «καουμπόηδες» και πιστεύει ότι η σύγκρουση των δύο λαών είναι ιστορικώς αναπότρεπτη.

Από την άλλη πλευρά του Αιγαίου (το οποίο κατά τους αναρχικούς και των δύο χωρών ανήκει... στα ψάρια του) το πολιτικό θέατρο έχει επίσης τους **«καλούς»** πολιτικούς και τους **«κακούς»** στρατιωτικούς. Οι απειλές του κ. Αρσένη είναι σχεδόν απαραίτητες στους «καλούς» Τούρκους πολιτικούς, προκειμένου να πεισθούν ή να αναγκασθούν οι «κακοί» Τούρκοι στρατιωτικοί **να κλείσουν το μέτωπο με τους Κούρδους,** γιατί δεν μπορούν να έχουν δύο μέτωπα.

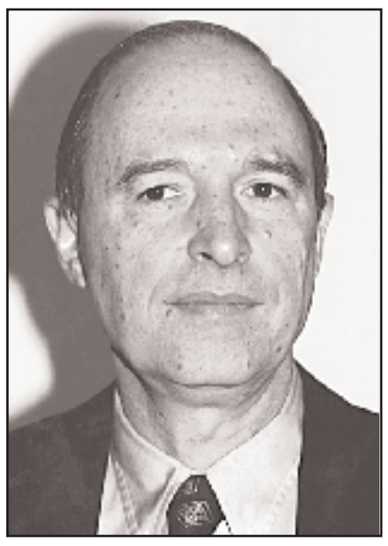

Το ότι οι Αμερικανοί ενδιαφέρονται να κλείσουν το μέτωπο με τους Κούρδους δεν είναι υπόθεση «σεναρίου», **είναι απλώς λογικό** αλλά (θα το έχετε ασφαλώς παρατηρήσει και εσείς) η λογική συνήθως υποχωρεί στις απαιτήσεις του «σεναρίου». Ωστόσο δεν μπορώ να φαντασθώ ότι στη διπλωματία τους παίζουν τόσο σοβαρό ρόλο οι «καλοί» και οι «κακοί». Καλού-κακού, όμως, αυτά όλα πρέπει να τα λάβει υπ' όψη του ο κ. **Ακης Τσοχατζόπουλος** και ας διαλέξει και αυτός ένα ρόλο... στη διεθνή σκακιέρα.

Το ερώτημα είναι τι σχέση έχουν όλα αυτά τα «σενάρια» με την πολιτική και μάλιστα με τις περίφημες «αρχές» του ΠΑΣΟΚ η περί των οποίων φιλολογία αναμένεται ότι θα απασχολήσει τόσο το Συνέδριο.

Θα μπορούσε να γραφεί ένα συναρπαστικό μυθιστόρημα με τα όσα συμβαίνουν στο ΠΑΣΟΚ, εν όψει του Συνεδρίου: Υπάρχει φαντασία, «σασπένς», δολοπλοκίες στις οποίες δεν πάει ο νους του ανθρώπου, εκπλήξεις, συμπτώσεις, προσδοκώμενα και απροσδόκητα. Κάθε φορά που μαθαίνω κάτι **(συνήθως από τους ίδιους τους «ήρωες»)** αισθάνομαι αφελής και πολιτικά ακατατόπιστος, γιατί δεν μπορούσα καν να το φαντασθώ.

Δεν μπορούσα να φαντασθώ π.χ. ότι η κάθε κορυφή του τριγώνου **Σημίτη - Αρσένη - Τσοχατζόπουλου** (περί τριγώνου πρόκειται και μάλιστα ισοσκελούς) είναι δυνατό να επιδιώκει συμμαχία, ταυτόχρονα και με τις δύο άλλες κορυφές.

Ας πούμε ότι ο **κ. Σημίτης** επιδιώκει να συμμαχήσει με τον **κ. Ακη Τσοχατζόπουλο** και αντιστρόφως. Φυσικά, εναντίον του **κ. Αρσένη.** Ταυτόχρονα, όμως, και οι δύο θέλουν και τη συμμαχία με τον **κ. Αρσένη, εναντίον αλλήλων.** Φυσικά, και ο **κ. Αρσένης** (έτσι λέγεται και γράφεται) πράττει ακριβώς τα ίδια.

Τελευταία μάλιστα άκουσα και ένα **«σενάριο»** (η λέξη αυτή είναι πλέον «νευρικό τικ» για πολιτικούς και δημοσιογράφους) αντάξιο του **Τζων Λε Καρρέ,** αυτού του μεγάλου μαέστρου στους ευφυείς συνδυασμούς του ψεύδους και της αλήθειας. Σύμφωνα, λοιπό, με αυτό το «σενάριο» **οι Αμερικανοί** έχουν σοβαρούς λόγους να εργάζονται για μια συμμαχία **Σημίτη - Αρσένη,** φυσικά εναντίον της συμμαχίας **Σημίτη - Τσοχατζόπουλου** και μάλιστα οι λόγοι αυτοί έχουν σχέση... με την **Τουρκία** και τους **Κούρδους!** Οι Αμερικανοί βέβαια είναι τόσο ισχυροί σήμερα που (κατά τη γνώμη μου πάντα) μπορούν να κάνουν τη δουλειά τους με τον καθένα από τους τρεις και εναντίον των άλλων δύο. Για ποιο λόγο, λοιπόν, θα ενδιαφέρονταν για την ενότητα του ΠΑΣΟΚ; Ομως, το «σενάριο» επιμένει.

Τα οδυνηρά της «Ο.Α.»

Για την απομάκρυνση του κ. Δογάνη από την «Ο.Α.» μπορεί να υπάρχουν χίλιοι λόγοι και αιτιάσεις και ευχόμαστε, με τη νέα διοίκηση, η εταιρεία να πάει μπροστά (και μπορεί να πάει μπροστά). Δεν είναι αυτό που μας απασχόλησε. Ισχυρισθήκαμε μόνο και ισχυριζόμαστε ότι ένα ανώτατο στέλεχος είναι δημόσιο πρόσωπο με δημόσια ευθύνη. Και οι λόγοι της απομάκρυνσής του είναι επίσης δημόσιοι, ανακοινώνονται. Και δεν μπορεί να απολύεται από τηλεφώνου ή με fax, όπως έγινε και στην περίπτωση ενός διοικητού τραπέζης.

Ο υπουργός Μεταφορών κ. Χαρ. Καστανίδης με επιστολή του μας απαντάει και αναφέρει: α) Οτι ο κ. Δογάνης εγνώριζε την πρόθεση της κυβερνήσεως να τον αντικαταστήσει, το εγνώριζε από τη συζήτηση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή για... τον πρόεδρο του ΟΤΕ. Κατά τηλεφωνική επικοινωνία που είχε **ο κ. Καστανίδης** με τον **κ. Δογάνη**, αμέσως μετά τη συζήτηση «επιβεβαιώθηκε η πρόθεση της κυβερνήσεως να προχωρήσει σε αλλαγές». β) Είναι απολύτως ανακριβές (ισχυρίζεται ο **κ. Καστανίδης**) ότι δεν αναφέρθηκαν οι λόγοι της απομακρύνσεως. **Απλώς επελέγη να αναφερθούν οι ολιγότερο οδυνηροί για τον κ. Δογάνη** (ο κ. υπουργός παραθέτει όλους τους λόγους αντικαταστάσεως του κ. Δογάνη, τους οποίους δεν αναφέρουμε ακριβώς για να μη δώσουμε τη δημοσιότητα που δεν θέλει να δώσει ο κ. Καστανίδης με έγγραφη επίσημη ανακοίνωση, ως ώφειλε.

Με όλο το σεβασμό προς τον κ. υπουργό, θα ισχυρισθούμε ότι το προηγούμενο σημείωμά μας όχι μόνον δεν αναιρείται αλλά ενισχύεται. Επιμένουμε ότι οι απολύσεις ανωτάτου στελέχους **δεν γίνονται τηλεφωνικώς**. Και δεύτερο και πιο σημαντικό, ο εποπτεύων υπουργός δεν έχει κανένα δικαίωμα **να επιλέγει και να επικαλείται** «τους ολιγότερο οδυνηρούς» για τον απολυόμενο λόγους. Αυτοί οι «ολιγότερο οδυνηροί» λόγοι μπορεί **να είναι «οι περισσότερο οδυνηροί» για τον ελληνικό λαό που χρυσοπληρώνει την «Ο.Α.»**. Ωφειλε ο κ. υπουργός να διατυπώσει τους λόγους, οδυνηρούς ή μη, εγγράφως (και όχι σε συνέντευξη Τύπου διανθισμένη με διάφορα off the record), ώστε να τους γνωρίζει ο εγκαλούμενος (και να απολογηθεί) και να τους γνωρίζει και ο άμεσα ενδιαφερόμενος ελληνικός λαός.

Συμβαίνουν στην Πλάκα

Το «Βήμα» της περασμένης Κυριακής έγραφε για κάποιον επιχειρηματία **της Πλάκας** που άνοιξε εκεί εστιατόριο και κατέλαβε αυθαιρέτως τους πεζόδρομους όλου του τετραγώνου. Πράγματι, αυτό έγινε και είναι παράνομο. Το βλέπει όλος ο κόσμος και δεν το βλέπουν (και υποθέτω θα δυσκολευτούν πολύ να το δούν) **η αστυνομία, οι υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων** και **οι υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ,** οι οποίες μάλιστα, η κάθε μια, διαθέτει το δικό της γραφείο στην Πλάκα, ώστε όταν διαμαρτύρεσαι στο ένα να σε παραπέμπουν στο άλλο και τανάπαλιν. Τα γραφεία αυτά έχουν καθήκον και αποστολή να εποπτεύουν την εφαρμογή του περίφημου (και πολύ θετικού) **Προεδρικού Διατάγματος «Μάνου - Τρίτση»,** το οποίο, μεταξύ των άλλων, απαγορεύει την αλλαγή στη χρήση των ακινήτων. Αν π.χ. η παραδοσιακή χρήση του ακινήτου ήταν κατοικία, κατοικία θα παραμείνει, αν ήταν ταβέρνα, ταβέρνα θα παραμείνει έστω και αν ο ιδιοκτήτης ή ο ενοικιαστής είναι πρόσωπα νέα.

Το πιο δύσκολο όμως, ειδικά στην πλάκα, είναι η εφαρμογή του νόμου, επειδή ακριβώς τα συμφέροντα είναι πολύ μεγάλα. Το τι γίνεται και με ποιά προσχήματα, δεν φαντάζεστε. Υπήρχε ένα βιβλιοπωλείο, το μοναδικό στην περιοχή και κατά το νόμο έπρεπε να παραμείνει βιβλιοπωλείο. Ο νέος όμως αεριούχος (αυτός που έχει και δίνει «αέρα») δεν το ήθελε βιβλιοπωλείο και το μετέβαλε ας πούμε, σε ταβέρνα. Για να ξεγελάσει όμως όλους αυτούς που θέλουν ή έχουν συμφέρον να ξεγελαστούν διατηρεί την παλιά ταμπέλα **«Βιβλιοχαρτοπωλείον»,** που ομολογουμένως είναι ωραίος και ευρηματικός τίτλος ταβέρνας, αλλά ως φύλλο συκής δεν έχει να κρύψει τίποτα. Εστιατόριο λέει ότι ανοίγει ο εν λόγω επιχειρηματίας αλλά δεν νομίζω ότι οι φιλοδοξίες του περιορίζονται εκεί.

Δημοσκοπήσεις

Θα το γράψω και ας το διαψεύσουν. Το πρωθυπουργικό γραφείο έχει ήδη παραγγείλει **τη δική του δημοσκόπηση και θα την έχει εντός του Μαΐου.** Θέλει να την έχει πριν από τον **Ιούλιο (Συνέδριο)** και αρκετά πριν από τον **Οκτώβριο (ενδεχόμενες εκλογές).** Θα μου πείτε «τζάμπα λεφτά» αλλά ο καθένας θέλει να έχει τη δική του δημοσκόπηση, όπως κάθε φοιτητική παράταξη έχει το δικό της αποτέλεσμα των εκλογών. Κατά τα άλλα οι τρεις προηγούμενες δημοσκοπήσεις (της **ΑΛΚΟ** της **PCR** και της **MRB**) **για όποιον θέλει να τις διαβάσει σοβαρά και ψύχραιμα** είναι εύγλωττες και στην ουσία ταυτόσημες, **άρα έχουν το τεκμήριο της αξιοπιστίας.** Φαίνεται όμως ότι ο πρωθυπουργός κ. **Κ. Σημίτης** δεν έχει ακόμη αποφασίσει πού θα απευθυνθεί: **Στο κόμμα** (διά λόγων) ή **στην κοινωνία** (δι' έργων). Και κινδυνεύει να τα χάσει και τα δύο αν δεν επιλέξει σύντομα. Θα μας πει ίσως: «Στην κοινωνία διά του κόμματος». Αυτό μάλλον δεν γίνεται. Ο δρόμος είναι αδιάβατος.

Α. Κ.

«Λόγο ενωτικό» αναζητεί ο ΣΥΝ

«Λογική και ευαισθησία» ζητεί ο κ. Νίκος Μπίστης, μέλος της Πολιτικής Γραμματείας του Συνασπισμού από τους συντρόφους του. Και πραγματικά, ο μετασυνεδριακός Συνασπισμός έχει ανάγκη και τα δύο... Λογική διότι, σε μια χρονική συγκυρία εξαιρετικά ευνοϊκή για το κόμμα της ανανεωτικής αριστεράς, τα ηγετικά στελέχη του δείχνουν να κάνουν ό,τι μπορούν για να χαλάσουν την εικόνα του κόμματος (γεγονός το οποίο δεν αποκλείει και αρνητικές συνέπειες όταν στηθούν οι κάλπες). Αλλά και ευαισθησία, επειδή τα στελέχη αυτά δείχνουν να ξέχασαν τις καλές στιγμές της πολιτικής τους κουλτούρας και αντίθετα, να συνέβαλαν στην αναβίωση των στερούμενων «ευαισθησίας» πολιτικών πρακτικών του χώρου τους (διαχωριστικές γραμμές, συντροφικά μαχαιρώματα, αποκλεισμοί).

Τις εσωτερικές συγκρούσεις των «τάσεων» κατά την προσυνεδριακή περίοδο διαδέχθηκε τις ημέρες του Συνεδρίου η μάχη για το εάν ο πρόεδρος θα έπρεπε να εκλεγεί από τους Συνέδρους ή από τη νέα Κ.Π.Ε. Η συνέχεια δόθηκε με την εκλογή νέας Πολιτικής Γραμματείας, μέλη της οποίας δεν (επαν)εξελέγησαν κορυφαία στελέχη όπως οι κ. Φ. Κουβέλης, Π. Τριγάζης και Π. Κουναλάκης. Εκτός από το εύθραυστο των ισορροπιών στην Κουμουνδούρου, λοιπόν, άρχισαν τώρα να μετρούν και «θύματα»! Και παρ' όλα αυτά, το όλο θέμα δεν σταματά εδώ: στην πρόσφατη συνεδρίαση της Π.Γ. σημειώθηκε νέα σύγκρουση, με αφορμή το ποιος ή ποιοι θα αναλάβουν την ευθύνη του γραφείου Τύπου... Οι κύριοι πόλοι που βρίσκονται σε τροχιά συνεχούς σύγκρουσης, είναι δύο: οι περί τον πρόεδρο του κόμματος κ. Ν. Κωνσταντόπουλο και τα στελέχη του ισχυρότατου «Αριστερού Ρεύματος». Πόλοι, οι οποίοι εκτός από τα «διαδικαστικά», εκφράζουν διαφορετικές μεταξύ τους απόψεις για κρίσιμα θέματα πολιτικής στρατηγικής του ΣΥΝ. Οσο, λοιπόν, περνά ο καιρός, η ενότητα του ΣΥΝ φαίνεται να διατηρείται μάλλον για λόγους «κομματικής» επιβίωσης, παρά γιατί υπάρχει σαφής και πειστικός πολιτικός λόγος. Με άλλα λόγια, λόγος «ενωτικός». Είναι βέβαιο ότι αυτό το «λόγο» αρχίζουν ξανά ν' αναζητούν άπαντες: από τον πρόεδρο μέχρι και το τελευταίο των στελεχών του ΣΥΝ, προκειμένου ν' αναστραφεί το αρνητικό κλίμα που απειλεί με ολοκληρωτική καταστροφή όλων όσων έπραξε το κόμμα τα δύο τελευταία χρόνια. Των πολιτικών πρωτοβουλιών που έτυχαν θετικής υποδοχής από τους πολίτες, όπως άλλωστε φαίνεται και από τις δημοσκοπήσεις.

Γ. Σ. Μ.

ΑΝΕΜΟΔΕ(Ι)ΚΤΗΣ...

Πάσχα το Ελληνικόν! Η καθαυτό γιορτή της **ελληνικής χριστιανοσύνης** το Πάσχα και η Ανάσταση – για τους **«ψυχρούς» Κεντροευρωπαίους,** το «θείον» βάρος **στα Χριστούγεννα!** Για μας τους **«θερμούς» μεσογειακούς,** το θαύμα της **νίκης επί του θανάτου,** συντροφευμένο με το **μπουμπούκιασμα της φύσης,** με την άνοιξη, την **εποχή του ονείρου και της ελπίδας,** της γέννησης της ζωής σε λιβάδια, κάμπους και βουνοπλαγιές...

Μαγευτικό **το «τελετουργικό» της Μεγαλοβδομάδας** – ένα «δράμα» σ' εποχές, κλιμακούμενο από μέρα σε μέρα, **μια πορεία στην «ιστορία»** που σε καλεί να **συμπάσχεις.** Ακόμη κι αν **δεν είσαι «θρήσκος» ή «της εκκλησίας»,** παρασύρεσαι από την **ατμόσφαιρα που δημιουργεί η κάθε «Μεγάλη» μέρα,** ταξιδεύεις με τον νου στα πέτρινα στενά δρομάκια όπου εκτυλίχθηκε **το δράμα που δεν ήταν δράμα, η θυσία που δεν ήταν θυσία, μα προσφορά...**

Υμνωδίες **που μαγεύουν, μια γλώσσα απόλυτα ποιητική** κι ένα μέλος που γαλήνευει, που σε κάνει να νιώθεις **ταπεινά την «ασημαντότητα» της ανθρώπινης ύπαρξης** – αλλά τι παράξενο, μαζί με την «ελπίδα» ότι όλα δεν τελειώνουν εδώ, **πως το έρεβος που ακολουθεί το «πεπερασμένο»** σου κρύβει μέσα του την **αχτίδα του «άλλου»...**

Μπορείς **να «ξέρεις», με την βιαιότητα του απόλυτου;** Και, κυρίως, **θέλεις** στ' αλήθεια να **«ξέρεις»;** Ποιος, τάχατες, είναι **τόσο δυνατός** που να μην έχει **την ανάγκη** (βαθιά μέσα του – ας μην την ομολογεί...) **της αβεβαιότητας;**

Πάσχα το Ελληνικόν – **σε πόλεις αλλά κυρίως στα χωριά και την εξοχή!** Η αργία, που δίνει την **ευκαιρία στους «Αθηναίους» να γυρίσουν στο πατρικό τους στην επαρχία!** Μια τάση **«επιστροφής»** στον τόπο της νωπής μνήμης και των παιδικών χρόνων, **μια αναστροφή της μανίας** (εξ ανάγκης...) των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων για **«κατάληψη» των άστεων** σ' αναζήτηση μέλλοντος και «ανέσεων» – που σε λίγες δεκαετίες **έγιναν βρόχος και απελπισία,** άγχος και ψυχοπλάκωμα!

Πώς να τ' αντέξεις **το τόσο «σύγχρονο» της ανωνυμίας,** το δολοφονικό κυνήγι της ώρας και της «επιτυχίας», **το «πολιτισμένο» καθεστώς που έχει μεταβάλει τους ανθρώπους σε... στατιστικά στοιχεία** και «δείκτες», **τους γειτόνους σε «συγκάτοικους» κλουβιών,** την απλή καλημέρα ή καλησπέρα σε βιαστικό κούνημα του κεφαλιού, σαν διασταυρώνεσαι στο διάδρομο της πολυκατοικίας **με τον «διπλανό», που δεν ξέρεις καλά καλά ούτε τ' όνομά του...**

Ξαναγέμισαν **οι εκκλησίες** –ιδίως τούτες τις μέρες– και δεν ξέρεις **αν είναι «πιστοί»** ή απελπισμένοι που **αναζητούν αγωνιωδώς μια κάποια «πίστη»,** αφημένοι να το διατρανώνουν ανοικτά, ή καλυπτόμενοι πίσω από «το έθιμο των ημερών» – τα **12 Ευαγγέλια,** η **Σταύρωση,** η **Αποκαθήλωση,** ο **Επιτάφιος,** η **Ανάσταση...**

Σκούρα **τα κεριά της Μεγαλοβδομάδας,** άσπρες οι λαμπάδες της Ανάστασης, μέχρι και την **Μεγάλη Πέμπτη** το βάψιμο των **κόκκινων αυγών της Λαμπρής, το κρέμασμα του βαλέ στα καφενεία, Μεγάλη Παρασκευή μήτε καρφώνουμε μήτε ξυριζόμαστε,** και η νηστεία αυτήν την μέρα απόλυτη – η **κάθαρση ψυχής και σώματος για την υποδοχή του «θαύματος»!**

Εθιμα **από τους παππούδες μας, που τα τηρούμε** (έστω με την ανοχή και τις διακυμάνσεις του «σύγχρονου»...) – και να τα τηρούμε, να τα διαφυλάττουμε και να τα **μεταφέρουμε στις επόμενες γενιές!** Αν ακόμη η **ελληνική κοινωνία μπορεί να εμφανίζει δυνάμεις αντιστάσεως και αντοχής,** σε μεγάλο βαθμό οφείλεται σ' αυτόν τον **σεβασμό του εθίμου!** Εθνη και λαοί που απεμπόλησαν τα έθιμα και την ιστορία τους, **πασχίζουν να επιβιώσουν σ' ένα ταραγμένο σήμερα δίχως ελπίδα για τ' αύριο.** Και για να τα διατηρήσουμε, θέλει προσπάθεια...

Σε πιάνει η ψυχή σου **στα μικρά χωριά**, να βλέπεις εκκλησίες **χωρίς παπάδες** – ακόμη και Πασχαλιάτικα! **Ενας παπάς** (άλλοτε η ψυχή των χωριών μας...) **για 10 ή και 15 χωριά**, που αρχίζει να διαβάζει **το πρώτο Ευαγγέλιο στο ένα** και μετά με τ' αυτοκίνητο **ή το ταξί της περιοχής, να περιοδεύει στ' άλλα, προσέχοντας μέχρι το τέλος της «γύρας»** να μην έχει εξαντλήσει όλη τη λειτουργία της ημέρας. **Θλίψη...**

Να φύγουν ιερείς **από τις μεγάλες (και πλούσιες!) Μητροπόλεις**, εκεί όπου πλεονάζουν, και να πάνε στην επαρχία, **ν' ανοίξουν και να λειτουργήσουν τις εκκλησιές**, να «υπηρετήσουν» το πνοίμιο και τον ρόλο που τους έχει ανατεθεί – θλιβερό το θέαμα και το ακρόαμα, **πέρυσι τέτοιες μέρες, σε χωριό της Αρκαδίας η λειτουργία της Ανάστασης και το «Χριστός Ανέστη» να... βγαίνει από μαγνητοφωνημένη κασέτα, παλιότερης λειτουργίας**... Θλίψη!

Να διατηρήσουμε **τα έθιμά μας, ως κόρην οφθαλμού!** Να μεταλαμπαδεύσουμε στα δικά μας παιδιά **τις μικροχαρές και το «χρώμα» αυτών των ημερών** – το βάψιμο των αβγών, **την ακολουθία του Επιταφίου,** το «καλό ντύσιμο» το βράδυ της Ανάστασης και **την οικογενειακή συμμετοχή, με τις λαμπάδες στο χέρι** (οι πιο πιτσιρικάδες με το **πολύχρωμο «φαναράκι»)** – προσοχή, μόνο, γιατί από τη φλόγα **καίει το συρμάτινο** «πάσιμο»!) στο προαύλιο της Εκκλησίας του **«Χριστός Ανέστη»!**

Αλήθεια, τόση **πια η «βιασύνη» της καθημερινότητάς μας,** που δεν επιτρέπει στην (εργαζόμενη, σύμφωνοι – **αλλά και η μάνα μου δούλευε...**) **σημερινή μητέρα να βάψει αυγά στο σπίτι** και να ψήσει μια τάβλα κουλουράκια (με αλισίβα!) **να μοσχομυρίσει το σπίτι;** Ακόμη και τα **λαμπριάτικα αβγά** αγορασμένα **από το... διπλανό σουπερμάρκετ,** μαζί με τα τυλιγμένα σε σελοφάν κουλούρια με... **«ημερομηνία λήξης» στη συσκευασία;**

Με την... βελόνα **του πλεξίματος της γιαγιάς,** μ' έμαθε ο πατέρας μου να **«γυρίζω» τα αρνίσια αντεράκια,** να τα ξεπλένω και να τα δένω **«πλεξούδα»** για να τα ζεματίσουμε, **στην προετοιμασία της πατροπαράδοτης μαγειρίτσας** που πάντα τη φτιάχναμε **μαζί το πρωί του Μεγαλοσάββατου** – έτοιμη για το βράδυ, βρασμένη με την ντομάτα (**πελοποννησιακή η συνταγή!**) και το μόνο που απέμενε ήταν το αβγόκομμα, **με το που γυρίζαμε από την Εκκλησία...**

Να δώσουμε **στα παιδιά «κάτι να 'χουν» να θυμούνται** (και να τηρούν κι αυτά, μεταφέροντάς το στα δικά τους παιδιά!) **από την παράδοσή μας!** Ενας **κύκλος είναι η ζωή της οικογένειας και του έθνους,** που δεν πρέπει να διακόπτεται – άλλωστε, τίποτε το πιο «σύγχρονο», **από το... παραδοσιακό!**

Πάσχα το Ελληνικόν! Με οβελία στην ύπαιθρο, ψιλοτσίμπημα πάνω από την σούβλα (φροντίστε για μεγάλη πορεία, **αλλιώς το... γύρισμα από ένα μόνο άτομο είναι μπελάς!** Τα παιδιά, μετά τον πρώτο ενθουσιασμό, **θα... λακίσουν για ποδόσφαιρο,** και τα ηλεκτρικά **«μοτεράκια»** συνήθως **μας προδίδουν κάπου στη μέση**...), μεζεδάκια, κοκορέτσι και κρασί, ζαλάδα από τον ήλιο (ας ελπίσουμε να μη διαψευσθεί η ΕΜΥ!) **και τα... διπλανά ραδιομαγνητόφωνα με τα δημοτικά στην διαπασών...**

Πάσχα το Ελληνικόν! Κι επιστροφή στις «ρίζες» – ακόμη κι αυτών που οι **«ρίζες αυτές είναι τόσο βαθειές που δεν φαίνονται** και «βολεύονται» σε φιλικά σπίτια στην επαρχία, **ή έχουν «ενσωματωθεί» κι από «σόγαμπροι»** έχουν γίνει οι ίδιοι **φανατικοί του χωριού της... γυναίκας τους!**

Πάσχα το Ελληνικόν **και Ανοιξη η ζωογόνα**! Ας αφήσουμε πίσω τις **μεμψιμοιρίες**, τις γκρίνιες και τις μιζέριες, **την ακρίβεια, τα χάλια της οικονομίας, τις εμπλοκές στα εθνικά θέματα**, τις εσωκομματικές καντρίλλιες, τις συνωμοσίες και τις συμφωνίες, **τα «κουκιά» και τις προβλέψεις, τις σφυγμομετρήσεις** – έχουμε για όλα τούτα καιρό, **έτσι κι αλλιώς «μόνιμη καθημερινότητα»** που μας συνοδεύουν **χρόνια ολόκληρα τώρα**!

Καλή Ανάσταση – γενικώς...

θανος οικονομοπουλος

Οι αλλαγές και οι οικοδομικές φάσεις που συνέβησαν κατά τις δυο τελευταίες χιλιετίες στο «Αγιο Κουβούκλιο».

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

Ο περιλάλητος τόπος της Αναστάσεως

Αρχαιολογική προσέγγιση του χώρου

Ως «πηγήν της ημών αναστάσεως»[1] αποκαλεί μια από τις πολυάριθμες ελληνικές επιγραφές του «Αγίου Κουβουκλίου» ή Παναγίου Τάφου στα Ιεροσόλυμα, τον Τόπον, όπου έλαβε χώρα το πλέον χαρμόσυνο και συγκλονιστικό γεγονός, η Ανάσταση του Ιησού. Συνήθως όμως ο Τόπος αυτός αποδίδεται αγιογραφικά ή περιγράφεται υμνολογικά ή

Του ***Γ.Π. ΛΑΒΒΑ***
καθηγητού Πανεπιστημίου Αθηνών

ενορατικά με διαφορετική από την πραγματική του εικόνα. Πρόθεση αυτού του άρθρου είναι να προσεγγίσει την ιστορική πραγματικότητα του τόπου της Αναστάσεως, σημειώνοντας τις αλλαγές και τις οικοδομικές φάσεις, που διαχρονικά γνώρισε κατά τις δύο τελευταίες χιλιετίες.

Οι Ευαγγελιστές είναι σαφείς ως προς τη θέση, όπου ετάφη ο νεκρός του Θεανθρώπου. Κοντά στο Γολγοθά (που βρίσκεται σαράντα περίπου μέτρα νοτιοανατολικά) υπήρχε ήδη πριν από τη Σταύρωση νέος τάφος[2] λαξευμένος στο πέτρωμα του εγκαταλελειμμένου λατομείου από τον Ιωσήφ τον Αριμαθαίας, ο οποίος τον προσφέρει για να ταφεί ο Ιησούς. Ο τάφος αυτός πρέπει να είχε σε κάτοψη[3] και τομή[4] τη μορφή, όπως αυτή αναπαρίσταται στην εικόνα 1, όπου φαίνεται η πρόσβαση με λίγα σκαλοπάτια (1), η είσοδος με τον κυλιόμενο λίθο, που σύμφωνα με τους ευαγγελιστές ασφάλιζε την είσοδο του τάφου (2), τον προθάλαμο με θρανία ολόγυρα (3), τον νεκρικό θάλαμο (4) και τη θέση όπου τοποθετήθηκε ο νεκρός (5). Αυτή η μορφή πρέπει να σωζόταν όταν η Αγία Ελένη έκανε την ανασκαφή, βρήκε τον Σταυρό του Μαρτυρίου μέσα στις επιχώσεις της εποχής του Αδριανού (135 μ.Χ.) και αποφασίσθηκε να ανεγερθεί (325-335 μ.Χ.) το πρώτο και σημαντικότερο αρχιτεκτονικό χριστιανικό σύνολο λατρείας (εικ. 2).

Οι αρχιτέκτονες (αναφέρεται ο Ζηνόβιος από τη Συρία) αντιμετώπισαν το πρόβλημα της ένταξης του τάφου στο σχήμα της Ροτόντας, η οποία αποτελεί μέχρι και σήμερα το κορυφαίο αρχιτεκτονικό μέλος του όλου συγκροτήματος. Οπως δείχνουν τα πράγματα, τότε πήραν τη δραστική όσο και εξοργιστικά τολμηρή απόφαση να κόψουν ένα μεγάλο τμήμα του πετρώματος γύρω από τον τάφο και να διαμορφώσουν τον χώρο κατάλληλα ώστε να οικοδομηθεί το κυκλικό κτίριο της Ροτόντας. Δεν περιορίσθηκαν όμως μόνο σ' αυτό, αλλά θυσίασαν ακόμα και την αυθεντική πρόσβαση, την είσοδο και τον προθάλαμο του Τάφου, κρατώντας μόνο τον νεκρικό θάλαμο. Πόσο αυτή η τελευταία επέμβαση υπήρξε ατυχής (σήμερα θα ήταν απαράδεκτη σύμφωνα με την ισχύουσα δεοντολογία προστασίας των μνημείων), φαίνεται από την έμμεση κριτική που ασκεί ο σύγχρονος σχεδόν Πατριάρχης Ιεροσολύμων Κύριλλος (348 μ.Χ.) (Κατηχ. XIV, 9) στον αρχιτέκτονα, διότι έτσι στέρησε τον τάφο από «την σκέπην της πέτρας» του προθαλάμου.

Ο νεκρικός θάλαμος περιβάλλεται, με τη νέα αυτή διαμόρφωση, από κιονοστοιχία πολυγωνικής μορφής, με είσοδο, πρόπυλο και νέα σκαλοπάτια. Στους επόμενους αιώνες θα υπάρξουν και άλλες διαμορφώσεις οφειλόμενες σε καταστροφές (όπως η σημαντικότερη του 1009 μ.Χ. από τον Αιγύπτιο Ελ Χάκεμ) και άλλες αιτίες. Θα μείνουμε μόνο στην τελευταία, που οφείλεται στη μεγάλη πυρκαγιά του 1808 μ.Χ., η οποία οδήγησε σε νέα εκ βάθρων σχεδόν ανοικοδόμηση του Αγίου Κουβουκλίου από σημαντικό Ελληνα αρχιτέκτονα, τον «Κάλφαν Χ» Κομνηνόν τον Μυτιληναίον 1810», όπως μαρτυρεί η υπάρχουσα επιγραφή πάνω από την τωρινή πυλίδα του Τάφου.

Η κάτοψη (εικ. 3) και το μέγεθός του παραμένει στις διαστάσεις περίπου των προηγούμενων αντίστοιχων κτισμάτων και επαναλαμβάνει πιστότερα την κάτοψη του αρχικού τάφου του Ιωσήφ με πρόσβαση (1), είσοδο (2) και προθάλαμο (3) (στο κέντρο του οποίου υπάρχει λίθινος κρατήρας (4) μ' ενσωματωμένο ένα θραύσμα από «τον μέγαν κυλιόμενον λίθον», που έφραζε τη θύρα του Τάφου). Ο σημερινός νεκρικός θάλαμος[5] έχει μήκος 2,07 μ. πλάτος 2,93 μ. και ύψος 0,66 μ. από το δάπεδο . Αυτός είναι σήμερα ο περιλάλητος τόπος του μεγάλου γεγονότος της Αναστάσεως. Περικλείεται από το κτίσμα του Κάλφα Κομνηνού[6] από τη Μυτιλήνη, κοσμημένο με πλούσια γλυπτή διακόσμηση και πλήθος ελληνικών επιγραφών, που διαιωνίζουν την ελληνική παρουσία χάρη στην αδιάκοπη και ακοίμητη φροντίδα των Αγιοταφιτών πατέρων μ' επικεφαλής τον Ελληνα Πατριάρχη της «Μητρός των Εκκλησιών».

Υποσημειώσεις

1) Τροπάριο του Ιωάν. Δαμασκηνού. Πρβλ. Β. Ιωαννίδου, Το Προσκυνητάριον της Αγίας Γης, τεύχ. Α', 1877, σ. 189.

2) «Και λαβών το σώμα του Ιησού ο Ιωσήφ, έθηκεν αυτό εν τω καινώ αυτού μνημείω, ο ελατόμησεν εν τη πέτρα και προσκυλίσας λίθον μέγα τη θύρα του μνημείου, απήλθεν...». Ματθ. κζ και Ιωάν. ιθ'.

3) Πρβλ. Gr. Kroll, Auf den Spuren Jesu, Stuttgart, 1988, σ. 387.

4) Προβλ. D. Bahat, The illustrated Atlas of Jerusalem, 1990, . 57.

5) G. Kroll, οπ. π., σ. 387.

6) Για το έργο του αρχιτέκτονα Κομνηνού εκπονείται επιτέλους διδακτ. διατριβή από τον αρχιτέκτονα-αναστηλωτή του Ελληνορθ. Πατριαρχείου Ιεροσολύμων κ. Θ. Μητρόπουλο. Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί η λυσσαλέα αντίδραση και κριτική των Καθολικών ακόμη και σήμερα για το «Αγιον Κουβούκλιον» του Κομνηνού, το οποίο θεωρούν «φοβερό περίπτερο... έργο βάρβαρο ενός κτίστη από τη Μυτιλήνη» («affreux kiosque... oeuvre barbare d' un macon de Mytilene...»). Βλ. σχετικά περίοδ. L' Express International, Iav. 1988, σ. 31).

«Χριστός πάσχων»

Μια τριλογία χριστιανική γραμμένη «κατ' Ευριπίδη»

Δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί η καθολική επιβολή του Χριστιανισμού πάνω στον Αρχαίο Κόσμο όταν ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, ο μεγάλος Ιεράρχης από τη Ναζιανζό της Μ. Ασίας, έγραψε τον 4ο αι. μ.Χ. ένα αναπάντεχο ποιητικό κείμενο με 2.602 στίχους, που είχε θέμα το «κοσμοσωτήριον Πάθος» του Ιησού Χριστού. Χρησιμοποιώντας από τη μια μεριά αυτούσια αποσπάσματα από έργα του Ευριπίδη (Εκάβη, Ορέστη, Μήδεια, Ιππόλυτο, Ρήσο και κυρίως Βάκχες) και από την άλλη το κείμενο των Ευαγγελίων έκανε τη σύνθεση μιας μεγάλης τραγωδίας με τρία μέρη: τα Πάθη, την Ταφή και την Ανάσταση του Χριστού αντίστοιχα με το τριήμερο των παθών της Μεγάλης Εβδομάδας.

Πρωταγωνιστικό ρόλο στο έργο παίζει η Παναγία που ξεκινά με ένα μακρύ εισαγωγικό μονόλογο: στην αρχή κιόλας φαίνεται η αντιστοιχία του Χριστού Πάσχοντος με τη Μήδεια. Η Θεοτόκος εύχεται να μην είχε εμφανιστεί ποτέ το φίδι στον Παράδεισο και να μην είχε ποτέ εξαπατηθεί η Εύα. Η τροφός των παιδιών της Μήδειας ευχόταν 800 χρόνια πριν με παρόμοιο τρόπο να μην είχαν κοπεί ποτέ τα δέντρα στο Πήλιο με τα οποία ναυπηγήθηκε η Αργώ και το πλοίο να μην είχε φτάσει ποτέ στη μακρινή Κολχίδα. Οπως στις κλασικές τραγωδίες έτσι κι εδώ γίνεται διάλογος των ηθοποιών με το χορό. Στις Βάκχες με τις Μαινάδες, εδώ με τις ευσεβείς Γυναίκες που παραστέκονται στη «Μητέρα του Δεσπότου». Τον διάλογο όμως διακόπτει η εμφάνιση του αγγελιοφόρου, κατά το αρχαίο τυπικό εμφανίζεται, ο οποίος φέρνει ειδήσεις, δυσάρεστες ειδήσεις. Ο Χριστός μετά το δείπνο με τους μύστες του συνελήφθη από τις Αρχές. Η Παναγία μιλά με σκληρά λόγια για τον μαθητή που πρόδωσε τον ευεργέτη. Τα ίδια λόγια που βάζει ο Γρηγόριος ο Θεολόγος στο στόμα της Παναγίας τα ακούμε να βγαίνουν από το στόμα της οργισμένης Μήδειας και του Ηνιόχου στον Ρήσο. Η τραγική κατάσταση κλιμακώνεται με τη νέα είδηση που φέρνει ο αγγελιοφόρος. Το συνέδριο των γραμματέων και πρεσβυτέρων αποφάσισε να θανατωθεί ο Ιησούς την ίδια μέρα. Στον Ορέστη του Ευριπίδη είναι η ψήφος των Πελασγών που καταδικάζει τον ήρωα, εδώ ο λόγος των Εβραίων. Η ίδια διατύπωση της καταδίκης αντιγράφεται λέξη προς λέξη, μόνο που το όνομα εδώ γίνεται Ιησούς. Ο χορός των Γυναικών από την δική του πλευρά προσπαθεί με λόγια ήπια και νηφάλια να παρηγορήσει την Θεοτόκο καθώς εκείνη παίρνει το δρόμο του Γολγοθά. Οταν αρχίζει να μιλά, ο λόγος της βγαίνει μέσα από τα κείμενα των Γραφών. Ο χορός όμως ξαναγυρίζει στον Ευριπίδη και τη Μήδεια. Στο μεταξύ φτάνει η είδηση για την Σταύρωση και εκεί η Θεοτόκος ρωτά τον αγγελιοφόρο, ο οποίος απαντά με λόγια παρμένα από τον Ιππόλυτο. Το κείμενο όμως ξαναγυρίζει στην περιγραφή της Σταύρωσης όπως την περιγράφει το κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο. Στο στίχο 727 εμφανίζεται για πρώτη φορά ο ίδιος ο Χριστός με τα γνωστά λόγια στοργής για τη μητέρα Του που την εμπιστεύεται στον Ιωάννη. Ακολουθούν στίχοι κατάλληλα επιλεγμένοι για την κατάσταση από τη Μήδεια και τις άλλες τραγωδίες του Ευριπίδη. Το πρώτο μέρος τελειώνει με λόγια πόνου παρμένα από τις Βάκχες. Στο δεύτερο μέρος γίνεται η ταφή από τον Ιωσήφ τον από Αριμαθίας και τον Ιωάννη, ο οποίος αποκαλύπτει το ίδιο βράδυ το μυστήριο της θεϊκής καταγωγής του Ιησού.

Του ***ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗ***
καθηγητού Αρχαιολογίας

Στο τρίτο μέρος πηγαίνουν οι γυναίκες να αλείψουν με αρώματα το νεκρό ο οποίος όμως έχει αναστηθεί. Στους συγκεντρωμένους μαθητές εμφανίζεται ο Χριστός και τους παρέχει τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος και με αυτή τη θριαμβική επιφάνεια κλείνει το χριστιανικό δράμα. Με ανάλογο τρόπο τελειώνουν αρκετές από τις τραγωδίες του Ευριπίδη όπου έκανε την εμφάνισή του ο από μηχανής θεός. Μόνο που εδώ η εμφάνιση του θεού δεν σχετίζεται με την καθιέρωση μίας τοπικής λατρείας αλλά με τον θρίαμβο του ενός και μόνο οικουμενικού Θεού. Βαθύς γνώστης της αρχαίας δραματικής ποίησης αλλά και των ιερών κειμένων του Χριστιανισμού ο Γρηγόριος χειρίστηκε αριστοτεχνικά τις πηγές του έργου του με παράλληλα και αντιθέσεις που έδωσαν ανάγλυφα μέσα από τον αρχαίο λόγο το μήνυμα της νέας θρησκείας. Ισως σε κανένα άλλο κείμενο Κλασσικός Κόσμος και Χριστιανισμός δεν δέθηκαν τόσο αριστοτεχνικά και αυτονόητα όσο σ' αυτό το τελευταίο μακρύ τραγούδι της αρχαιότητας για τα πάθη του Νέου Θεού.

Η νίκη της ζωής επί του θανάτου

Το «Προσδοκώ ανάστασιν νεκρών» του Συμβόλου της Πίστεως απαιτεί μεγάλη πίστη

Ο Χριστιανισμός είναι παράδοξος και δύσκολος σύντροφος γιατί τολμά ν' αμφισβητεί την ωμή πραγματικότητα του θανάτου. Το «Προσδοκώ ανάστασιν νεκρών» του Συμβόλου της Πίστεως, απαιτεί μεγάλη πίστη, αν πρόκειται ν' απαγγελθεί με ειλικρίνεια από θνητά ανθρώπινα χείλη. Πώς μπορεί κανείς να προσδοκά κάτι τόσο απροσδόκητο; Κι όμως αυτό το απροσδόκητο πράγμα, δεν διστάζουμε να το εορτάζουμε κάθε λαμπρή, καθώς απευθύνουμε ο ένας στον άλλον την παραδοσιακή προσφώνηση: «Χριστός Ανέστη!». Εχουμε έτσι την ευκαιρία να συναισθανθούμε πόσο αφύσικο είναι το να είμαστε θνητοί και ταυτόχρονα πόσο απίστευτο το να γίνουμε κάποτε αθάνατοι. Νιώθουμε πως ο θάνατος μας χωρίζει τον έναν από τον άλλον, μας απομονώνει και μάς καταπίνει αλόγιστα. Δεν περνά από το νου μας όμως ποτέ, πως, αν καταφέρναμε να 'μασταν πάντοτε οργανικά ενωμένοι μεταξύ μας, δεν θα μπορούσε να μας πλησιάσει. Είμαστε θνητοί ακριβώς επειδή απέχουμε και διαφέρουμε ο ένας από τον άλλον, πράγμα αφύσικο, αφού ανήκουμε στην ίδια ανθρώπινη φύση. Δεν μπορούμε να επιβληθούμε επάνω στη φύση αυτή ατομικά, θα μπορούσαμε όμως να συναχθούμε όλοι, απαρτίζοντας την ενιαία μας φύση, αν βρισκόταν κάποιος να μας συνάξει. Αυτό έκανε για χάρη μας ο Χριστός. Σύναξε ολόκληρη τη φύση μας, την έκανε να χωρέσει μέσα στη θεϊκή Του υπόσταση και την άφησε να συναντήσει το θάνατο έτσι συναγμένη.

Του αρχιμ. ***ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ ΓΙΑΚΑΛΗ****

Το αποτέλεσμα ήταν συγκλονιστικό: ο θάνατος δεν μπόρεσε να επιβληθεί και να κυριαρχήσει επάνω στη φύση μας, γιατί δεν κατάφερε να αποσπάσει και να χωρίσει τίποτα ανθρώπινο βγάζοντάς το έξω από τον θεϊκό περίβολο, όπου ήταν συναγμένο. Ο Χριστός Ανέστη, γιατί ούτε το σώμα του ούτε την ψυχή του μπόρεσε ν' απομονώσει ο θάνατος, αφού δεν κατάφερε να τα αποσπάσει από την καθολική ένωσή τους με τη θεότητά του. Μας έδωσε έτσι μια εγγύηση, αξιόπιστη και σπουδαία, που εξασφαλίζει αιώνια το μέλλον μας: ότι θα μας συνάξει όλους μια μέρα μέσα στον ίδιο θεϊκό περίβολο, όπου αθάνατος ήδη ζει ο ίδιος, γιατί εκεί πράγματι ανήκουμε.

Το νόημα της υπάρξεώς μας βρίσκεται στο να είμαστε καθολικά συναγμένοι και ενωμένοι μαζί του και μεταξύ μας, γιατί μόνον έτσι μπορούμε ατελεύτητα να υπάρχουμε. Θέλοντας μάλιστα να μας προϊδεάσει γι' αυτόν τον προορισμό μας, έπλασε εξ αρχής τη φύση μας κατ' εικόνα του, ώστε κάποτε να ταυτισθεί με το αρχέτυπό της. Αν πράγματι είμαστε προορισμένοι για τέτοια ταυτότητα, μπορούμε από τώρα να καταλάβουμε πόσο αφύσικη είναι για μας κάθε είδους διάκριση και διαίρεση που ενδέχεται να συμβαίνει στην ενιαία φύση μας. Μπορούμε να δούμε έτσι καθαρά γιατί πεθαίνουμε μόνον προσωρινά και μόνον σαν ξεμοναχιασμένα άτομα που αστόχησαν στη διατήρηση της αρχέγονης ενότητάς τους, καθώς και γιατί προσδοκούμε από την ίδια τη φύση μας να αναστηθούμε, ώστε να υπάρξουμε ολικά και αιώνια ενωμένοι με εκείνον που καταδέχθηκε να πεθάνει «ίνα τα τέκνα του Θεού τα διεσκορπισμένα συναγάγη εις εν» (Ιω. 11:52).

Ενας μεγάλος Πατέρας της Εκκλησίας, ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής, διακήρυξε ευθέως πως «όποιος μυήθηκε στην άφατη δύναμη της Αναστάσεως, απόκτησε κιόλας εμπειρία του στόχου που εξ αρχής είχε ο Θεός δημιουργώντας το σύμπαν». Λέγοντας ο ένας στον άλλον «Χριστός Ανέστη!» μυούμεθα από τώρα βαθμιαία στο απόρρητο μυστήριο της ίδιας μας της υπάρξεως σαν εικόνας μιας πραγματικότητας που έρχεται πάλι ακάθεκτη ν' αφανίσει οριστικά το θάνατο και τη θνησιμότητά μας.

** Ο αρχιμ. Αμβρόσιος Γιακαλής είναι δρ. Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου του Κέμπριτζ.*

3

2

1

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

Μετά τη νηστεία και την κατανυκτική ατμόσφαιρα της Μεγάλης Εβδομάδας καλωσορίζουμε την ακύρωση του θανάτου, την ελπίδα.

Ο νεοέλληνας ποιητής σ' αυτόν τον τόπο επιστρέφει και χωρίς να παγιδεύεται στην απλοϊκότητα ή την υπερβολή «περνά το μήνυμα του Πάσχα». Στις φωτογραφίες επάνω ο Οδυσσέας Ελύτης και δεξιά ο Διονύσιος Σολωμός.

Η Λαμπρή των ποιητών μας

Η ψυχή του χριστιανού λογοτέχνη, το χαρμόσυνο μήνυμα και η ατμόσφαιρα των ημερών

Πάσχα Ελλήνων, Πάσχα το λαμπρόν, γιορτή αγλαϊσμένη από τον φωτεινό παλμό της ελληνικής σκέψης. Στην εθνική και θρησκευτική μας παράδοση, η γιορτή του Πάσχα είναι η μεγαλύτερη, η ομορφότερη, και του λαού η πιο αγαπημένη. Ισως γιατί είναι γιορτή λαμπρή, χαρμόσυνη, δεμένη με υποσχέσεις έγερσης, αφύπνισης, κατανίκησης του χθόνιου στοιχείου – του θανάτου, της υποδούλωσης, της ταπείνωσης. Ισως γιατί οι χορδές του ελληνικού μυστικισμού και της ιδιότυπης εθνικής μας θρησκευτικότητας και φιλοσοφικής ενατένισης δεν μπορεί παρά να δονούνται από το γεγονός της Ανάστασης. Την αποθέωση, δηλαδή, και την έξαρση ενός ιδανικού, που ακολουθούσε την ελληνική ψυχή από τις πρώτες της εκφράσεις – την αρχαία ελληνική μυθολογία, τα ιερά μυστήρια και την αρχαία τραγωδία.«Εορταζέτω δε κόσμος ορατός τε άπας και αόρατος», παραινεί ο ορθόδοξος υμνογράφος. Η ψυχή του χριστιανού ποιητή είναι ελληνική, επιβίωση της αρχαιοελληνικής εκείνης αίσθησης που ζούσε τις μεταβολές της φύσης άμεσα και έντονα και δεν έπαυε να νοσταλγεί την εαρινή της αναγέννηση. Και ο νεοέλληνας ποιητής σ' αυτόν τον τόπο επιστρέφει. Και, χωρίς να παγιδεύεται στην απλοϊκότητα ή στην υπερβολή, «περνά το μήνυμα του Πάσχα» –καθώς γράφει και οι ποιητής Γ. Καραβασίλης στον πρόλογο της μικρής ποιητικής ανθολογίας του «Πάσχα των Ελλήνων» (εκδόσεις «Δελφίνι»)–, «την ατμόσφαιρα και τη σημασία του, αυτόνομο ή σε συνδυασμό με δικές του προσωπικές καταστάσεις, εν ανθηρώ Ελληνι λόγω». Ανθολογούμε κι εμείς εδώ μερικά πασχαλινά ποιήματα: αλλού ο διάχυτος ερωτισμός του παγανισμού δένεται θαυμαστά με το χριστιανικό πανηγύρι, σε μια εκδήλωση αειθαλούς όσο και συγκρατημένης χαράς· αλλού η προσωπική αμφιβολία δαγκώνει επίμονα και επώδυνα την ψυχή· οι άδολες παιδικές αναμνήσεις ανακαλούνται με νοσταλγία. Η συγκίνηση, όμως, είναι κοινή...

ΚΥΡΙΑΚΗ (ΠΑΣΧΑ) 26

ΚΑΘΑΡΗ ΔΙΑΦΑΝΗ ΜΕΡΑ. Φαίνεται ο άνεμος που ακινητεί με τη μορφή βουνού κει κατά τα δυτικά. Κι η θάλασσα με τα φτερά διπλωμένα, πολύ χαμηλά, κάτω από το παράθυρο.

Σου 'ρχεται να πετάξεις ψηλά κι από κει να μοιράσεις δωρεάν την ψυχή σου. Υστερα να κατεβείς και, θαρραλέα, να καταλάβεις τη θέση στον τάφο που σου ανήκει.

Οδυσσέας Ελύτης,
«Ημερολόγιο ενός αθέατου Απριλίου».

Η Ημέρα της Λαμπρής

Καθαρότατον ήλιο επρομηνούσε
Της αυγής το δροσάτο ύστερο αστέρι,
Σύγνεφο, καταχνιά, δεν απερνούσε
Τ' ουρανού σε κανένα από τα μέρη·
Και από κει κινημένο αργοφυσούσε
Τόσο γλυκό στο πρόσωπο τ' αέρι,
Που λες και λέει μες στης καρδιάς τα φύλλα:
Γλυκιά η ζωή και ο θάνατος μαυρίλα.

Χριστός ανέστη! Νέοι, γέροι και κόρες,
Ολοι, μικροί μεγάλοι, ετοιμαστήτε.
Μέσα στες εκκλησίες τες δαφνοφόρες
Με το φως της χαράς συμμαζωχτήτε·
Ανοίξετε αγκαλιές ειρηνοφόρες
Ομπροστά στους Αγίους και φιληθήτε·
Φιληθήτε γλυκά χείλη με χείλη,
Πέστε Χριστός Ανέστη εχθροί και φίλοι.

Διονύσιος Σολωμός,
«Ο Λάμπρος» (Απόσπασμα).

Η ετέρα γραφή

Ο Αναστημένος με το λάβαρο και τις πληγές
μετέωρος· οι φρουροί θαμβούνται, πτώσσουν·
δεν τα κρατούνε πια τα δόρατά τους χέρια αδύναμα·
προσφέρει η λάρνακα, με ορθό καπάκι, χάος κενότητας,
ενώ οι δαιμόνοι ολοφύρονται του Κάτω Κόσμου.
Πρώτη γραφή του Πάσχα, ως ξέρω τούτο εστάθη.
Ετέρα γραφή όμως, πλέον εαρινή,
πλέον της ψυχής, λιγώτερο πολεμιστήρια μας τα λέγει:
οι Ωρες είναι λίαν πρωινές, οι αχλύες
περιίπτανται· τον άγουρο θολώνουν ξυπνημό
του γέρου αντρός, του Κηπουρού περί τα εντάφια.
Εξαλλα, τ' άυπνα γύναια, με πόδια φτερωτά,
κλίνη δεν τα κρατά, καρδιάς λατρεία
και σπαραγμό με δέος στα κιγκλιδώματα κομίζουν,
καλούν τα οράματα κι εκστάσεις απαιτούν,
στολές λευκές και θάμβη και τα «ουκ έστιν ώδε».

Και τώρα, Θεέ μου, μεταξύ του δόρατος
του μυτερού, που χθες ακόμη ενεπάγη
και μάτωσε τα μέλη σου, κι ευθέως εξήλθεν
αίμα και ύδωρ – και μεταξύ των φλογερών βελών
που στάλθηκαν και φλόγισαν των γυναικών
ψυχές με αγάπη, πέρα των ερώτων τους της γης·
των γυναικών, που ως χθες ακόμη είχαν τ' αλάβαστρα
κι εσκόρπων τη λατρεία τους άνευ φειδούς
στων ματαιοτήτων τα στενά κι άνυδρα πλέθρα,
–και τώρα, Θεέ μου, μεταξύ των δύο γραφών
πλέον τιμημένη, πλέον εξαίρετη λαμβάνει θέση
στην σύνεσή μας τούτη του Εαρος,
η εωθινή, η καλλίπνοη, της καταχνιάς,
όπου πτερούται το θήλυ, όπου και η ρικνή
του Μήλου και του Σερπετού η προμάμμη
βρίσκει δικαίωση, δρέπει καρπόν, όχι κατάρας,
και μνήμη, μετά τόσα προλαβόντα, συμπαθείας.

Τ. Κ. Παπατσώνη,
«Εκλογή Β'».

Ελληνικά έθιμα αναστάσιμης χαράς

Ο κόσμος ξεσπάει ξορκίζοντας το κακό με πολλούς τρόπους μετά το πένθος

«Γλυκεία Πασχαλιά, η μήτηρ της χαράς! Γλυκεία μήτηρ, της Πασχαλιάς η ενσάρκωσις». Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης «Παιδική Πασχαλιά», διήγημα.

Της **ΟΛΓΑΣ ΣΕΛΛΑ**

Ολα είναι έτοιμα! Ολοι είμαστε έτοιμοι! Για να αποχαιρετίσουμε και, ταυτόχρονα, να καλωσορίσουμε. Να αποχαιρετίσουμε τη μακρά και απόλυτη σιωπή της φύσης, τη μοναχική και αγωνιώδη περίοδο κυοφορίας της και να καλωσορίσουμε τους καρπούς, τα άνθη, τα χρώματα. Να αποχαιρετίσουμε την απόλυτη νηστεία και κατανυκτική ατμόσφαιρα της Μεγάλης ή Αγίας Εβδομάδας και να καλωσορίσουμε την Ανάσταση, την ακύρωση του θανάτου, την ελπίδα. Το κακό —ο κρύος και μοναχικός χειμώνας, η γύμνια της φύσης, τα Θεία Πάθη— διαβαίνει, περνάει (πισάχ=πέρασμα, Πεσάχ=εβραϊκό Πάσχα) και όλα «τα άδηλα και κρυφία» ανοίγουν και ανοίγονται τον Απρίλη (από το ιταλ. aperio=ανοίγω)· οι πύλες —όλων των ειδών— αίρονται για να περάσει το νικητήριο καλό: ο ήλιος, η άνοιξη, η ανθοφορία, η γονιμότητα,ο Αναστημένος Χριστός.

Πώς να σωπάσει κανείς σε όλα αυτά; Πώς να μη γιορταστεί αυτό το θαύμα; Ετσι, έπειτα από πενήντα μέρες πένθους και σιωπής, ο κόσμος θα ξεσπάσει δείχνοντας τη χαρά του και ξορκίζοντας, κυνηγώντας το κακό, με ένα σωρό τρόπους. Από το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής κιόλας, που «η γη εσείσθη και αι πέτραι εσχίσθησαν...», τα βαρελότα, τα σμπάρα και τα πυροτεχνήματα προϊδεάζουν γι' αυτό που επίκειται. Το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου, στην πρώτη «λίαν πρωί», εωθινή, Ανάσταση, πολλά είναι τα έθιμα που αποβλέπουν στον εκφοβισμό και το διώξιμο των δαιμόνων που πιθανόν σκέπτονται να... εμποδίσουν την Ανάσταση. «Ανάστα ο Θεός» λέει ο παπάς, κρατώντας ένα πανέρι δαφνόφυλλα (το αειθαλές της δάφνης δεν είναι τυχαίο) που σκορπά σ' όλη την εκκλησία. Στα νησιά του Ιονίου —ιδιαίτερα στην Κέρκυρα και στη Ζάκυνθο— γίνεται, και είναι ιδιαίτερα δημοφιλές, το σπάσιμο των πήλινων κανατιών. Υλοποιούν έτσι παραστατικά τη συντριβή του κακού ως συντριβή «σκευών κεραμέως». Το κλίμα έχει ήδη αλλάξει. Απομένουν μόνο οι προετοιμασίες της μεγάλης γιορτής. Οι «υπεύθυνοι» της οικογένειας για τον οβελία ή λαμπριάτη ή πασκάτη φροντίζουν τις τελευταίες λεπτομέρειες...

Το βράδυ της Ανάστασης (του Καλού Λόγου, όπως λένε στην Κύπρο), το «ανέσπερο φως» της ζωής θα διαδεχθεί το σκοτάδι της μοναξιάς, του θανάτου. Το άγιο, το καινούργιο φως της Ανάστασης έχει τη δύναμη και προστατεύει όλη την περιοχή που θα φωτίσει. Γι' αυτό και ανάβουν μεγάλες φωτιές, σε πολλά μέρη της Ελλάδας, την ώρα της Ανάστασης, όπως στα Αγραφα, που μαζεύουν ξερά κλαδιά πάνω σ' ένα βράχο. Μόλις ο παπάς πει «Χριστός Ανέστη» τρέχουν με τη λαμπάδα στο χέρι, την αναμμένη με το άγιο φως, και βάζουν φωτιά στο σωρό. Η ενίσχυση και το καλωσόρισμα της γονιμότητας, της δημιουργίας, του πατήματος του θανάτου παράλληλα με τον εξορκισμό των κινδύνων, που δεν έχουν εκλείψει και που μπορεί να απειλήσουν τη βλάστηση, χαρακτηρίζουν τα ελληνικά πασχαλινά έθιμα. Το πανηγύρι για τη «Λαμπρή» γιορτή ξεκινάει με ρουκέτες, κροτίδες, καμπάνες, φιλιά, ευχές, τσούγκρισμα των αβγών, σε πολλά μέρη από τον περίβολο της εκκλησίας ακόμα, φροντίζοντας να ευλογηθούν πρώτα τα κόκκινα αυγά από τον Καλό Λόγο (Σινώπη, Σέριφος, Δυτική Μακεδονία). Η προστατευτική και γονιμοποιός δύναμη του αναστάσιμου φωτός αφήνει το σημάδι της παντού: στο σταυρό που φτιάχνουμε στο ανώφλι της εξώπορτας, στο καντήλι, στο τζάκι· στα στείρα ζώα και στα άκαρπα δέντρα (Κορώνη, Πάτρα, Καστοριά, Λασίθι, Υδρα, Λεμεσός Κύπρου). Ολοι «λαμπροφορούν» ή «λαμπραγκαινιάζουν» (Κρήτη). Και την Κυριακή του Πάσχα όλη η Ελλάδα πασκάζει, χορεύει και παίζει.

Σήμερα μέρα είναι Λαμπρή,
-Χριστέ κι αληθινέ μου– κι έλα να φιληθούμε·
για την αγάπη του Χριστού,
μά το Χριστός ανέστη, δεν μας παρεξηγούνε!

λένε τα δημοτικά μας τραγούδια, συνδέοντας τη χριστιανική πίστη με την κοινωνική ζωή, με την ερωτική διάθεση της άνοιξης.

Η αλλαγή της διάθεσης δηλώνεται με κάθε τρόπο. Με παιγνίδια που συμβολίζουν τον ανταγωνισμό και τη ρώμη, ή επικαλούνται τη γονιμότητα στη φύση και στους ανθρώπους, όπως οι κούνιες (Ρόδος, Βιζύη, Αίνος):

Κουνήσετε τις έμορφες, κουνήσετε τις άσπρες
κουνήσετε τις λεμονιές, που 'ναι ανθούς γεμάτες.

Η ανακούφιση για το θρίαμβο της Αναστάσεως δηλώνεται και με το κάψιμο του Ιούδα. που είναι«ένα ομοίωμα ανθρώπινων διαστάσεων, ντυμένο με εύφλεκτα ρούχα και κάποτε παραγεμισμένο στο εσωτερικό με πυροτεχνήματα, θανατώνεται με διάφορους τρόπους από ένα ξέφρενο πλήθος ατόμων και μετά τοποθετείται στην πυρά». Στην Αγία Πελαγία της Κρήτης, μέχρι σήμερα, βάζουν τον «Ιούδα» σε μια σχεδία που την σπρώχνουν για να καεί το ομοίωμα στ' ανοιχτά.

Είναι δύσκολο να σκεφτούμε πασχαλινή ατμόσφαιρα χωρίς ταυτόχρονα να σκεφτούμε τον Αϊ-Γιώργη, που γιορτάζεται πάντα μετά το Πάσχα «γιατί δε χωράει στη λεβεντιά και στη νιότη η θλίψη της Σαρακοστής». Προστάτης της γεωργίας (όπως δηλώνει και το όνομά του) θέτει με τη γιορτή του το ανοιξιάτικο σύνορο του χρόνου. Ο θρύλος της δρακοντοκτονίας τραγουδήθηκε και ζωγραφίστηκε όσο λίγοι.

Τα «Λαμπροήμερα» ή «Λαμπρόσκολα» ή «Νιοβδόμαδο» ή «ασπροβδόμαδο», τη Διακαινήσιμο εβδομάδα δηλαδή, φόραγαν όλοι —όπως η φύση— τα καινούργια τους ρούχα, και απείχαν από δουλειές. Οι σημερινοί ρυθμοί δεν επιτρέπουν τέτοιες πολυτέλειες. Ακόμα όμως κι αν δεν έχουμε ζώα ή δέντρα να φωτίσουμε με το αναστάσιμο φως, μπορούμε θαυμάσια να φυλάξουμε ένα κλαράκι βάγια ή τα τσόφλια από τα πασχαλινά αυγά —για να υπάρχει στο σπίτι πάντα χαρά— ή να κάψουμε το «Μάρτη» στο κερί της Ανάστασης ή να σκορπίσουμε στις... γλάστρες τα ψίχουλα απ' το πασχαλινό τραπέζι —για να 'χει το σπίτι όλα τα καλά της Λαμπριάς— αντιστεκόμενοι στην ομοιομορφία, στην τυπικότητα, στην αποχή, στη λογική του φαστ φουντ...

Αριστερά: Το ομοίωμα του Ιούδα περιμένει την πυρά, στον Αστακό Αιτωλοακαρνανίας. Δεξιά: Ανάσταση στην Παναγία την Παρηγορήτισσα της Αρτας.

Πηγές:
Γ.Α. Μέγα «Ελληνικές γιορτές και έθιμα της λαϊκής λατρείας» εκδόσεις Οδυσσέας,
Δημ. Σ. Λουκάτου «Πασχαλινά και της Ανοιξης», εκδ. Φιλιππότης
Αλκης Κυριακίδου-Νέστορος «Οι 12 μήνες - Τα λαογραφικά», εκδ. Μαλλιάρης-Παιδεία
Μάγδας Ρίχτερ «Ελληνικά ήθη και έθιμα στην Κύπρο», Πολιτιστικό Ιδρυμα Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου

Τι έχει καταγραφεί από τα αληθινά λόγια του Ιησού στα Ευαγγέλια; Κάτι «περιέργο» συνέβη στο όρος Θαβώρ. Ποιος ήταν ο «Αναγγελμένος»;

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

Ιστορικά στοιχεία για τον Χριστό

Μαρτυρίες νεώτερων ερευνών για τη θεϊκή υπόσταση του Ιησού

Τις άγιες ημέρες των Παθών πάντοτε η φαντασία προσπαθεί να αναπλάσει τι ακριβώς έγινε τότε, ποια είναι η ιστορική αλήθεια και πού υπεισέρχεται ο μύθος. Κυρίως όμως τα ερωτηματικά στρέφονται γύρω από το πρόσωπο του Χριστού. Δεν πρέπει να παραγνωρίζει κανείς ότι την εποχή εκείνη, τα ιστορικά γεγονότα είχαν καταπνιγεί από τα μυθικά στοιχεία τα οποία εξέφραζαν το νόημα που είχε αποκτήσει ο Ιησούς για τους οπαδούς του. Αυτό το νόημα μεταφέρει π.χ. ο Ευαγγελιστής Μάρκος, και όχι μια προσωπική μαρτυρία. Στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο, που θεωρείται πιο αξιόπιστο σαν προγενέστερο, ο Ιησούς παρουσιάζεται σαν απόλυτα φυσιολογικός άνθρωπος με μια οικογένεια που περιλάμβανε αδελφούς και αδελφές και τη γέννησή του δεν την ανήγγειλαν άγγελοι, ούτε συνέβη κάτι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό. Αλλοι πάλι που έγραψαν για το ίδιο πρόσωπο, όσα αναφέρουν ανάγονται σε πολλά χρόνια μετά τον θάνατο του Θεανθρώπου, και άλλοι περιορίζονται να ερμηνεύσουν τη διδασκαλία του, που παρουσιάζει ομοιότητες με πολλά από όσα ελέχθησαν πριν από το Χριστό, ενώ παρόμοιες ηθικές εντολές συναντάμε και σε άλλους δημιουργούς θρησκειών.

Του *Γ.Α. ΛΕΟΝΤΑΡΙΤΗ*

Πολλοί διατυπώνουν και το ερώτημα: Είναι δυνατόν ο Ιησούς να θεωρούσε τον εαυτό του Θεό; Πάλι στο κατά Μάρκον Ευαγγέλιο που μεταφέρει συνεπέστερα την ανθρώπινη φύση του Ιησού, παρουσιάζεται ένας άνθρωπος να τρέχει κοντά του, και να του λέει: «Κύριε καλέ». Κι εκείνος γύρισε και του απήντησε αυστηρά: «Γιατί με λες καλό; Κανένας δεν είναι καλός, εκτός από τον Θεό». Ακόμα και στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο, που εμφανίζει τη μεγαλύτερη τάση να εμφανίζει τον Ιησού ως Θεό, αναφέρεται ότι εδήλωσε κατηγορηματικά: «Ο Πατέρας είναι μεγαλύτερος από μένα».

Ολα αυτά που προαναφέραμε, και πολλά άλλα, θα μπορούσαν να δημιουργήσουν αμφισβητήσεις γύρω από το πρόσωπο του Χριστού. Και όμως, δεν είναι έτσι τα πράγματα. Η βαθύτερη έρευνα στις μαρτυρίες και στα γεγονότα που έγιναν από πολλούς (ακόμα και τα τελευταία χρόνια) δείχνει τουλάχιστον ότι η Ιστορία του Ιησού δεν ήταν ένας μύθος –όπως ισχυρίζονται ορισμένοι– προκειμένου να συντηρηθεί μια θρησκεία. Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει το βιβλίο της Κάρεν Αρμστρονγκ «Η ιστορία του Θεού», που θα εκδοθεί σύντομα και στην Ελλάδα από τις εκδόσεις «Φιλίστωρ» σε μια θαυμάσια μετάφραση του κ. Φώτη Τερζάκη. Η Αρμστρονγκ, που είναι κριτικός των «Φιλολογικών Τάιμς» του Λονδίνου και έχει ασχοληθεί από χρόνια με θέματα των θρησκειών, φέρνει στο φως στοιχεία τα οποία βάζουν όλους όσοι ασχολούνται με τον τομέα αυτόν, σε σοβαρούς προβληματισμούς.

Πρώτη παρατήρηση είναι ότι ο Ιησούς πράγματι υπήρξε, αλλά ελάχιστα από τα αληθινά λόγια του έχουν καταγραφεί στα Ευαγγέλια, κι ένα μεγάλο μέρος του υλικού τους είναι επηρεασμένο από τις κατοπινές εξελίξεις στις εκκλησίες. Γράφει η Αρμστρονγκ: «Μετά τον θάνατο του Χριστού, οι οπαδοί του αποφάσισαν ότι ο Ιησούς ήταν θείος. Αυτό δεν συνέβη ξαφνικά.

Το δόγμα ότι ο Ιησούς ήταν Θεός με ανθρώπινη μορφή δεν συγκροτήθηκε ολοκληρωτικά πριν από τον 4ο αιώνα. Η ανάπτυξη της χριστιανικής πίστης στην Ενσάρκωση ήταν μια σταδιακή, σύνθετη διαδικασία. Ο ίδιος ο Ιησούς οπωσδήποτε δεν ισχυρίσθηκε ποτέ ότι ήταν Θεός. Στη βάπτισή του ονομάστηκε Υιός Θεού από μία φωνή στον Ουρανό, αλλά αυτό πιθανότατα ήταν μια απλή επιβεβαίωση, ότι ήταν πράγματι ο Μεσσίας. Δεν υπήρχε όμως τίποτε το ιδιαίτερα ασυνήθιστο σε μια τέτοια άνωθεν ανακήρυξη!

Οι Ραββίνοι συχνά βίωναν αυτό που ονόμαζαν «μπατ κιολ», δηλ. «θυγατέρα της φωνής», μια μορφή έμπνευσης, η οποία αντικαθιστούσε τις πιο άμεσες προφητικές αποκαλύψεις. Ο Ραββίνος Γιοχάναν μπεν Σακάι είχε ακούσει μια τέτοια «μπατ κιολ» να επικυρώνει την αποστολή του όταν το Αγιο Πνεύμα είχε κατεβεί σε αυτόν και στους μαθητές του υπό μορφή φλόγας. Ο Ιησούς συνήθιζε να αποκαλεί τον εαυτό του «Υιό του Ανθρώπου». Μεγάλη διαμάχη έχει υπάρξει γύρω από αυτόν τον τίτλο, αλλά φαίνεται ότι η αρχική αραμαϊκή φράση («μπαρ νασά») τόνιζε απλώς το εύθραυστο και τη θνησιμότητα της ανθρώπινης κατάστασης. Αν αυτό ισχύει, φαίνεται ότι ο Ιησούς έκανε ειδική προσπάθεια να τονίσει πως ήταν ένα αδύναμο ανθρώπινο πλάσμα που θα μπορούσε κάποια μέρα να υποφέρει και να πεθάνει...».

Τι έγινε στο όρος Θαβώρ;

Ηταν όμως ένα «αδύναμο ανθρώπινο πλάσμα» ο Ιησούς; Σε τρία Ευαγγέλια καταγράφεται κάτι που αναιρεί αυτή την άποψη. Ο Ιησούς είχε πάρει τους μαθητές του, τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη σε ένα ψηλό βουνό, που φαίνεται ότι επρόκειτο για το όρος Θαβώρ στη Γαλιλαία. Εκεί «μεταμορφώθηκε» μπροστά τους: «Ελαμψε το πρόσωπό του σαν τον ήλιο και τα φορέματά του έγιναν άσπρα σαν το φως». Ο Μωυσής και ο Ηλίας, που αντιπροσώπευαν αντιστοίχως το Νόμο και τους προφήτες, εμφανίσθηκαν ξαφνικά δίπλα του, και οι τρεις άρχισαν να συζητούν μεταξύ τους. Ο Πέτρος είχε μείνει άναυδος, και όταν μπόρεσε να αρθρώσει λέξη μετά απ' αυτό που είδε, έλεγε ότι θα έπρεπε να στήσουν εκεί τρεις σκηνές σε ανάμνηση του οράματος. Πριν προλάβει να συνέλθει όμως από την έκπληξή του, αντελήφθη ένα λαμπερό σύννεφο –όπως εκείνο που είχε κατέβει στο όρος Σινά– σκέπασε την κορυφή του βουνού, και μια «μπατ κιολ» διεκήρυξε: «Αυτός είναι ο αγαπημένος μου Υιός, αυτός είναι ο εκλεκτός μου. Να τον ακούτε...».

Αιώνες αργότερα, όταν οι Ελληνες Χριστιανοί αναλογίζονταν τι ήταν αυτό το «όραμα», έβγαλαν το συμπέρασμα ότι «δυνάμεις του Θεού» είχαν λάμψει μέσα από τη μεταμορφωμένη ανθρώπινη φύση του Χριστού. Και όμως, ο Ιησούς ποτέ δεν ισχυρίσθηκε ότι αυτές οι θείες «δυνάμεις» ήταν περιορισμένες αποκλειστικά σ' αυτόν.

Επανειλημμένα τόνιζε στους μαθητές του, πως εάν είχαν «πίστη», θα μπορούσαν να έχουν κι αυτοί τέτοιες δυνάμεις.

Λέγοντας ωστόσο «πίστη», δεν εννοούσε να υιοθετήσουν την ορθή θεολογία, αλλά να καλλιεργήσουν μια εσωτερική στάση παράδοσης και «ανοιχτότητας» απέναντι στο Θεό. Αν οι μαθητές του αφήνονταν χωρίς καμία επιφύλαξη στο Θεό, τότε θα μπορούσαν να κάνουν ό,τι έκανε κι εκείνος. Οπως και οι Ραββίνοι, ο Ιησούς δεν πίστευε ότι το Πνεύμα προοριζόταν για μια προνομιακή «ελίτ», αλλά για όλους τους αγαθούς ανθρώπους.

Οπως σημειώνει η Κάρεν Αρμστρονγκ, ο Απόστολος Παύλος, ο πρώτος χριστιανός συγγραφέας, ο οποίος εδημιούργησε τη θρησκεία που σήμερα γνωρίζουμε ως Χριστιανισμό, πίστευε ότι ο Ιησούς είχε αντικαταστήσει την «Τορά» ως πρωταρχική αποκάλυψη του Θεού στον κόσμο. Δεν είναι εύκολο να ξέρουμε ακριβώς τι εννοούσε μ' αυτό. Οι επιστολές του Παύλου ήταν μάλλον περιστασιακές απαντήσεις σε συγκεκριμένα προβλήματα, παρά μια περιεκτική περιγραφή μιας πλήρως αρθρωμένης θεολογίας. Οπωσδήποτε όμως, πίστευε ότι ο Ιησούς ήταν αναμφισβήτητα ο Μεσσίας. Η λέξη «Χριστός» ήταν μια μετάφραση του εβραϊκού «Μασσιάχ», που θα πει «ο αναγγελμένος».

Η βαθύτερη έρευνα στις μαρτυρίες και στα γεγονότα που έγιναν από πολλούς (ακόμα και τα τελευταία χρόνια) δείχνει τουλάχιστον ότι η Ιστορία του Ιησού δεν ήταν ένας μύθος –όπως ισχυρίζονται ορισμένοι– προκειμένου να συντηρηθεί μια θρησκεία.

Ο Παύλος, επίσης, συζητούσε για τον άνθρωπο Ιησού, σαν να ήταν κάτι περισσότερο από ένα κοινό ανθρώπινο πλάσμα, ακόμη και όταν ως Ιουδαίος ο Παύλος δεν πίστευε ότι ήταν ενσαρκωμένος Θεός. Κι ακόμη, στις επιστολές του Παύλου διαφαίνεται με σαφήνεια, ότι ο θάνατος του Ιησού υπήρξε ευεργετικός υπό την έννοια ότι είχε δημιουργήσει μια «νέα μορφή ζωής», και «μια νέα δημιουργία». Κάτι ακόμη που προκαλεί ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι ο Παύλος μεταφέρει στα κείμενά του την πεποίθηση των πρώτων Χριστιανών, ότι ο Ιησούς απολάμβανε κάποιου είδους προγενεστέρας υπάρξεως «εν Θεώ», πριν δηλ. γίνει άνθρωπος.

Κάπου 40 χρόνια αργότερα, ο συγγραφέας του Κατά Ιωάννην Ευαγγελίου αφήνει έναν παρόμοιο υπαινιγμό. Στον πρόλογό του περιέγραφε τον «λόγο» ο οποίος ήταν «με τον Θεό εξ αρχής». Πράγματι, ο Παύλος και ο Ιωάννης μιλούσαν για τον Ιησού σαν να είχε κάποιου είδους προϋπάρχουσα ζωή, αλλά δεν υπονοούσαν ότι ήταν ένα δεύτερο θείο «πρόσωπο», με την κατοπινή τριαδική έννοια... Εννοούσαν ότι ο Χριστός είχε υπερβεί τους χρονικούς και ατομικούς τρόπους ύπαρξης...

Οι αρχαίοι φιλόσοφοι

Η συγγραφέας του βιβλίου «Η Ιστορία του Θεού», και κριτικός των «Τάιμς», κάνει ορισμένες ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις ανάμεσα στη χριστιανική θρησκεία και στους αρχαίους φιλοσόφους. Γράφει ότι οι μορφωμένοι παγανιστές αναζητούσαν το φωτισμό στη φιλοσοφία και όχι στη θρησκεία. Αγιοι και ινδάλματά τους ήταν φιλόσοφοι της αρχαιότητας, όπως ο Πλάτων, ο Πυθαγόρας και ο Επίκτητος. Κάποιες φορές τους έβλεπαν ακόμη και ως «γιους του Θεού». Ο Πλάτων, για παράδειγμα, εφημολογείτο ότι ήταν γιος του Απόλλωνα. Οι φιλόσοφοι διατηρούσαν ένα ψυχρό σεβασμό για τη θρησκεία, αλλά την έβλεπαν ως ουσιωδώς διαφορετική από αυτό που οι ίδιοι έκαναν. Δεν ήταν αποξηραμένοι ακαδημαϊκοί μέσα σε γυάλινους πύργους, αλλά άνθρωποι με αποστολή, φλεγόμενοι από ζήλο να σώσουν τις ψυχές των συγχρόνων τους προσελκύοντάς τους στα δόγματα των ιδιαιτέρων σχολών τους.

Τόσο ο Σωκράτης όσο και ο Πλάτων επέδειξαν ζήλο «θρησκευτικό» στη φιλοσοφία τους, πιστεύοντας ότι οι επιστημονικές και μεταφυσικές έρευνες, τους είχαν εμπνεύσει με ένα όραμα της δόξας του σύμπαντος. Τον Α' αιώνα, οι σκεπτόμενοι άνθρωποι στρέφονταν σε αυτούς για μια εξήγηση του νοήματος της ζωής, για μια εμπνευσμένη ιδεολογία και για ηθική εμψύχωση, ενώ ο Χριστιανισμός φαινόταν σαν ένα βαρβαρικό «πιστεύω».

Το μυστήριο του κενού τάφου

Σύμφωνα με όλες τις διαθέσιμες παλαιές πηγές, ο Ιησούς πέθανε στο σταυρό, στα χέρια των πιο ικανών δημίων του κόσμου, των Ρωμαίων, και εν συνεχεία το άψυχο σώμα τοποθετήθηκε σε ένα τάφο κοντά στον τόπο της εκτέλεσης.

Αλλά δύο μέρες αργότερα, όχι μόνον είχε εξαφανιστεί το σώμα, αλλά και άνθρωποι που γνώριζαν καλά τον Ιησού άρχισαν να έχουν παράξενες εμπειρίες και να τον βλέπουν ανάμεσά τους. Δυσπιστώντας μερικές φορές στις ίδιες τους τις αισθήσεις, έλεγαν ότι τον έβλεπαν να περνάει μέσα από κλειδωμένες πόρτες, αλλά μπορούσε να μιλάει μαζί τους, και ήταν σαν ζωντανός άνθρωπος στην αφή. Αυτό τουλάχιστον αναφέρει και ο Πέτρος. Ο καθηγητής Τζ. Γουέλς, ο οποίος είχε υποστηρίξει ότι ο Χριστός δεν υπήρξε ποτέ, παρ' όλα αυτά, στέκεται με σκεπτικισμό στα όσα λέει ο Παύλος για μεταθανάτια εμφάνιση του Θεανθρώπου, και θεωρεί αξιόπιστη τη μαρτυρία του...

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο διάφορες αφηγήσεις της σκηνής του άδειου τάφου το πρώτο πρωινό του Πάσχα αλληλοσυγκρούονται μεταξύ τους.

Ο συγγραφέας του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου περιγράφει τη Μαρία τη Μαγδαληνή να φτάνει μόνη στον τάφο και να ανακαλύπτει ότι είναι άδειος, και κατόπιν να σπεύδει να μεταφέρει την είδηση στον Πέτρο. Γίνεται αναφορά και σε ένα μη κατονομαζόμενο «άλλο μαθητή», εκείνον «που αγαπούσε περισσότερο ο Ιησούς», που ήταν παρών στη σκηνή. Ο συγγραφέας του κατά Ματθαίον Ευαγγελίου διηγείται ότι η Μαρία η Μαγδαλινή συνοδευόταν από τη Μαρία τη μητέρα του Ιακώβου και του Ιωσήφ, ενώ ο Μάρκος προσθέτει άλλη μια γυναίκα που λεγόταν Σαλώμη, την οποία μνημονεύει και ο Θωμάς. Ο Λουκάς, που δεν ξέρει τίποτε για τη Σαλώμη, αναφέρει μια Ιωάννα η οποία μαζί με άλλες γυναίκες έτρεξαν στους μαθητές να τους πουν ό,τι αντίκρισαν. Παρόμοιες αντιφάσεις παρατηρούνται και για το τι είδαν στον τάφο. Πιο εντυπωσιακή είναι η μαρτυρία της Μαρίας της Μαγδαληνής (κατά Ιωάννη) η οποία αντελήφθη πρώτα δύο αγγέλους να κάθονται στον τάφο. Και τότε, διέκρινε ξαφνικά τον Ιησού, ο οποίος δεν την άφησε να τον αγγίξει... Οι τρεις γυναίκες που αναφέρει ο Μάρκος είδαν ένα νεκρό με λευκό χιτώνα, ενώ η ομάδα των γυναικών του Λουκά είδε δυο άντρες με λαμπρά ενδύματα, που εμφανίσθηκαν ξαφνικά δίπλα τους, αλλά όχι τον Ιησού, τον οποίο ισχυρίστηκαν ότι είδαν μόνο δυο μαθητές στον δρόμο προς τους Εμμαούς...

Και τα 4 Ευαγγέλια περιγράφουν, όμως, ότι ο Ιησούς εμφανίσθηκε στη συνέχεια σε ολόκληρη την ομάδα των Αποστόλων, αλλά ενώ ο Ματθαίος και ο Μάρκος τοποθετούν αυτές τις εμφανίσεις στη Γαλιλαία, τα κατά Λουκάν και Ιωάννην Ευαγγέλια υποστηρίζουν ότι το σκηνικό ήταν στην Ιερουσαλήμ. Και ο Λουκάς αναφέρει επίσης έμμεσα μια προηγούμενη εμφάνιση του Ιησού στον Σίμωνα, που φαίνεται όμως, κατά περίεργο τρόπο, ότι πέρασε απαρατήρητη από τα Ευαγγέλια...

Η «Ανάσταση του Χριστού» του Τιτσιάνο, που σήμερα βρίσκεται στην εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου στο Ούρμπινο της Ούμπρια (Ιταλία).

ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

Η Ανάσταση του Κυρίου δεν είναι τυχαίο που συμπίπτει με την ανθοφορία της Φύσης. Και τα δύο εκφράζουν την ανανέωση και την αρχή μιας νέας πορείας.

Για της καλής τα ρόδα

Καλλιεργούμε καταφάσεις στις παρυφές του εξαντλημένου κόσμου

Αυτή είναι ρόδο πόγινε
και π' όλο μεγαλώνει
σε μεταξένιο κέντημα,
καιρούς, με το βελόνι.
ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Ο Αγγελος Σικελιανός. Πορτρέτο Διαλεκτής Τσοκοπούλου.

Του **ΔΙΟΝΥΣΗ ΚΑΓΑΛΗ**

«Δεν άνθησαν ματαίως τόσα θαύματα» διακηρύσσει ο –προπολεμικός ακόμη– Εμπειρίκος. Εγινε σύνθημα, αλλά κανείς δεν το πιστεύει πια. Με δυσπιστία στεκόμαστε απέναντι σ' όποιον αερίζει κοινωφελείς καταφάσεις, με δυσπιστία και σε όποιον επιχειρεί να τις απομυθεύσει. Ισόβια κακόπιστοι όπου μοχθούμε και εύπιστοι, κατά συρροήν, στον ελεύθερο χρόνο μας, φλυαρούμε ακαταπόνητα περί της κρίσεως των αξιών, ενώ κατά τα άλλα αγοράζουμε και μεταπωλούμε αγροτεμάχια. Τις αξίες τις παραπέμπουμε στις αρμόδιες εκθέσεις ιδεών και μετατρέπουμε έτσι τις εισαγωγικές εξετάσεις «των παιδιών μας» σε μαρτυρική παρωδία της τελικής κρίσεως. «Πιστεύω τω φίλω», λέγαμε κάποτε, όλοι οι μαθητευόμενοι αρχαίοι Ελληνες, έως ότου, μεγαλώνοντας, ανακαλύψαμε πως είμαστε αμετάκλητα νεότεροι και πιστέψαμε σε άλλα πράγματα, περισσότερο ηχηρά. Για τριαντάφυλλα θα μιλούμε τώρα;

Κι εμείς εδώ, συμπαθείς πιερότοι των «καλλιτεχνικών σελίδων», ποιες αξίες άραγε αερίζουμε; Ποιαν ανομολόγητη πίστη –ή ποια δύσκολη ευπιστία– διδάσκουν τρεις συνεχόμενοι λόγοι για τα ποιητικά τριαντάφυλλα; Καλλιεργούμε τάχα καταφάσεις στις παρυφές του εξαντλημένου κόσμου; Φυτεύουμε ρόδα σε πείσμα κάθε επικαιρότητας, προσδοκώντας ίσως ότι «η ωραιότητα θα σώσει τον κόσμο», όπως έγραφε ο Ντοστογιέφσκι, ή πιστεύοντας κατά βάθος ότι «ο κόσμος δικαιώνεται μόνον ως αισθητικό φαινόμενο», όπως διατεινόταν ο πρώιμος Νίτσε; Τίποτε απ' αυτά. Εμείς, στην καλύτερη περίπτωση, απλώς καταρκυθμεύουμε. Θυμίζω στον αναγνώστη ότι το σκοτεινό αυτό ρήμα ήταν καθαρή επινόηση του Οδυσσέα Ελύτη και ότι, κατά τα άλλα, δεν σημαίνει απολύτως τίποτε.

Είναι κάτι σαν στοιχειώδης άμυνα του ποιητικού μεταβολισμού απέναντι στα αλλεπάλληλα «δεν» που απειλούν τις ιδανικεύσεις του· μια αιφνίδια επιστράτευση ανοσοποιητικών ήχων που διατρανώνουν τα εδεμικά δικαιώματα της γλώσσας. Ματαιοπονούμε, λοιπόν, ούτως ή άλλως· ή απλώς γράφουμε «για της καλής τα ρόδα», όπως ευφημίζει τη ματαιότητα μια παλιά ηπειρώτικη παροιμία. Καλλιεργούμε τη δεύτερη φύση μας, γνωρίζοντας ότι το πολυτιμότερο εργαλείο μας είναι η αίσθηση της ματαιότητας.

«Για της καλής τα ρόδα», έστω, θα επιμείνουμε, ακόμη μια φορά, με λίγους επιτάφιους στίχους και μιαν εικόνα που τους συνοδεύει στη φαντασία μας: Είναι ο Αγγελος Σικελιανός, φορώντας κάτασπρο λινό κοστούμι, να αποθέτει ένα μπουκέτο κόκκινα τριαντάφυλλα στον τάφο του Κιτς στη Ρώμη:

Τα πύρινα εκατόφυλλα που σόστρωσα στον τάφο σου, κι ανθεί για σένα η Ρώμη.

Σαν υποστατικά σύμβολα της ορφικής λατρείας ιδεάστηκε τα ρόδα ο Σικελιανός, γι' αυτό και τα κατέθεσε εν αγάπη κι εν τιμή, στον τάφο του ομοτέχνου του, σαν ορφικός προς ορφικόν. Αυτός ο –άκυρος, για μας– ορφισμός του ήταν ένας τρόπος για να υπερκεράσει κι αυτός την αίσθηση της ματαιότητας και να εκλογικεύσει κάπως την πίστη του στην καθολική, την οικουμενική αξία της ποίησης. Κι όταν έγραψε τον *Διθύραμβο του ρόδου,* πίστευε ίσως, όπως λέει, ότι θα ήταν κάποτε δυνατό «να ξανανθίσει το τρανό αυτό Σύμβολο στη σκέψη μας και στη ζωή μας και να ξαναπάρει μέσα μας ακέραιη την αναστημένη έννοια και προοπτική του».

Αλλά τον Κητς δεν θα τον βρούμε στα ορφικά ρόδα μήτε στα «βρυώδη ρόδα» που φύτρωσαν από το αίμα του Εσταυρωμένου, όπως το θέλει ο μύθος, μήτε καν σ' εκείνα, τα παλαιότερα, που πήραν το χρώμα τους από το αίμα του Αδώνιδος.

Γιατί ο Κητς είναι τόσο δοξαστικά υλικός, τόσο ανεξίθρησκος, τόσο πιστός στον έρωτα της ζωής, ώστε δεν μας βαρύνει ποτέ με αιμοδιψείς συμβολισμούς, ακόμη κι όταν σχεδόν αγγίζει τον θάνατο. Απεναντίας, είναι από τους λίγους μεγάλους νεότερους ποιητές που μας απαλλάσσουν κάπως από το βάρος τόσων αιώνων χριστιανικού πειθαναγκασμού.

Διηγείται, λοιπόν, ένα ποίημα του Κητς, ότι το βράδυ της παραμονής της Αγίας Αγνής, προστάτιδος των παρθένων, η κόρη που θα τηρήσει το ορισμένο τυπικό μιας σεμνής τελετής πριν πέσει να κοιμηθεί, αν δεν μιλήσει κι αν δεν κοιτάξει πίσω της, θα ονειρευτεί τον άντρα που θα πάρει.

Και παρακολουθούμε έπειτα τη Μανταλένια, γεμάτη από ανέκφραστη μουσική που την πνίγει, καθώς λύνει τα μαλλιά της, βγάζει ένα ένα τα κοσμήματά της, αφήνει το πλούσιο φόρεμά της να χυθεί σιγά σιγά από το σώμα της, έτοιμη να ονειρευτεί. Αλλά μαζί μ' εμάς την παρακολουθεί κρυφά και ο μέλλων άντρας της, ο Πόρφυρο, έκθαμβος, αμίλητος κι αυτός - σαν μαγεμένος.

«Αυτό... το κλεφτό κύτταγμα είναι κάπως φιλολογικώς κατοχυρωμένο» έγραφε ο Αγρας, υπερασπιζόμενος μια δική του ποιητική αδιακρισία:

Κάποτε, στ' άγουρα πρωινά
με την εξαίσια φορεσιά,
γονατιστός στην κλειδωνιά,
εγώ σε βλέπω - ως τα μισά.

Ο Κητς δεν είναι υπαινικτικός όπως ο Αγρας. Η δική του ποιητική γλώσσα απομιμείται ανενδοίαστα τη λαγνεία της σκηνής. Μόνο που η κορυφαία της στιγμή –ίσως δε και η πιο ερωτική– δεν είναι όταν γδύνεται η Μανταλένια, αλλά όταν πια πέφτει στο κρεβάτι και κλείνεται στα πέταλα του ύπνου της - σαν να μπορούσε, λέει ο Κητς, το ανοιχτό τριαντάφυλλο να ξαναγίνει μπουμπούκι:

και στη λιακάδα άφαντη
και στη βροχή,
σαν ρόδο που 'κλεισε κι
ανθίζει απ' την αρχή.

Δεν ξέρω εάν όντως καταρκυθμεύουν οι δυο αυτοί στίχοι του Κητς. Ξέρω ότι συνοψίζουν τέσσερις και πλέον αιώνες που οι γυναίκες ανοίγουν σαν τα τριαντάφυλλα για να δεχτούν τη φαντασίωση του άντρα· τους συνοψίζουν, τους εκπληρώνουν, τους δικαιώνουν και ξαφνικά τους υπερβαίνουν, μεμιάς. Κι ως δια μαγείας αίρεται, σαν αχρηστευμένη ενοχή, η αίσθηση της ματαιότητας που κατατρύχει τα ποιητικά ρόδα. Με μια κίνηση βαθιάς συστολής, η Μανταλένια κρύβεται κι ανοίγει προς τα μέσα, για να συναντήσει τη διεσταλμένη επιθυμία της και να αθωώσει, με τ' όνειρό της και το δικό της πάθος και του άντρα της.

Κι έτσι, μ' αυτό το ρόδο που έκλεισε για να ξαναγίνει μπουμπούκι, θα κλείσουμε κι εμείς, μέρα που είναι, αυτόν τον παρατεταμένο λόγο για το τριαντάφυλλο, ελπίζοντας ότι το παραδίδουμε στη φαντασία του αναγνώστη περίπου όπως το βρήκαμε, με μιαν ωραία Μανταλένια, ίσως, να κοιμάται βαθιά στην καρδιά του. Αλλά κανένα ρήμα –πραγματικό είτε πεποιημένο– δεν μοιάζει ικανό να την ξυπνήσει, ώστε να βγει αληθινό το όνειρό της. Το «μεγάλο έργο της άρνησης», όπως έγραφε ο Εγελος, βρίσκεται πίσω κι από την απλούστερη κατάφαση· κι όσο περνούν τα χρόνια, τόσο μεγαλώνει και ο κόπος που χρειάζεται να καταβάλει αφανώς η ποιητική φαντασία, ώστε να δημιουργήσει κάτι που μοιάζει με αξία και να ξαναπεί εν τέλει το ρόδο ρόδο και τη γυναίκα γυναίκα. Κι αν μπορούσαμε λίγο να κοιτάξουμε, για μια στιγμή, πίσω από αυτήν την απλή χειρονομία με την οποία κάποτε προσφέρεται ένα ποιητικό τριαντάφυλλο, θα βλέπαμε ξαφνικά τις αόρατες μεραρχίες των ανθρώπων που το καλλιεργούν, αιώνες τώρα, όχι στον παράδεισο αλλά στον κήπο της αχαριστίας. Ετσι, για της καλής τα ρόδα.

Ανάσταση και Χρόνος

Η ένταση ανάμεσα στο «ήδη» και το «όχι ακόμη» της σωτηρίας

Του **Παναγιώτη Β. Τζαμαλίκου***

Το γεγονός που κατ' εξοχήν νοηματοδοτεί τον Χρόνο είναι η Ανάσταση. Ακριβώς διότι αυτή υπήρξε γεγονός ιστορικό, και όχι προσωπική μυστική έλλαμψη. Ο Ιησούς ανέστη και το γένος των ανθρώπων έχει σωθεί. Διά τούτο ο Ιησούς είναι Σωτήρ του γένους των ανθρώπων. Περί αυτή την απόφανση, η χαρμόσυνη διάθεση, συνυπάρχει συχνά με μιαν ένταση από την αναμονή μιας προσδοκώμενης, ίσως επικείμενης σωτηρίας, αλλά όχι ακόμη συντελεσμένης σωτηρίας.

EUROKINISI

Ο Χριστός απέθανε και ανέστη. Κατενίκησε τον θάνατο. Οι άνθρωποι εξακολουθούν να υποφέρουν, να ανέρχονται το λιθόστρωτο. Πού είναι λοιπόν η σωτηρία; Στο ερώτημα του απλού ανθρώπου η απάντηση που θα λάβει θα δοθεί μόνο με τη βίωση της πίστεώς του εντός της Εκκλησίας.

Ο Χριστός απέθανε κι ανέστη. Κατενίκησε τον θάνατο. Εκείνος. Αλλά οι άνθρωποι εξακολουθούν να υποφέρουν, να ανέρχονται το λιθόστρωτον, να πεθαίνουν. Πού είναι λοιπόν η σωτηρία; Η ανάσταση υπήρξε γεγονός ιστορικό. Η σωτηρία τι είδους γεγονός είναι;

Στο ερώτημα αυτό συμπυκνώνεται η εναγώνια διερώτηση του απλού ανθρώπου. Του πιστού. Η δε απάντηση που θα λάβει θα δοθεί μόνο με τη βίωση της πίστεώς του εντός της εκκλησίας. Εδώ η νοησιαρχία οδηγεί σε αδιέξοδο. Το βίωμα, αντίθετα, λυτρώνει οριστικά. Ο Ιησούς ανέστη. Ενας πραγματικός άνθρωπος ανέστη. Αλλά όχι απλώς εκείνος. Η ανάστασή του υπήρξε ταυτόχρονα επαλήθευση μιας υποσχέσεως, εν μέσω των ιστορικών πραγμάτων. Επαλήθευση του τί θα συμβεί στο τέλος, σε όλους του ανθρώπους που αποτελούν μέλη της εκκλησίας του. Υπήρξε μία αρχή εκπληρώσεως της υποσχέσεώς του προς τους ανθρώπους: το ιστορικό γεγονός που έλαβε χώραν στο πρόσωπο του ενός θα λάβει χώραν για πολλούς, για όλους. Θα λάβει χώραν ως γεγονός ιστορικό όχι ως μεταφυσικό όχι ως μυστική προσωπική εμπειρία νεοπλατωνικού τύπου. Βεβαίως, η ανάσταση μπορεί να είναι και προσωπική εμπειρία –όταν ο άνθρωπος συνθάπτεται και συνανίσταται με τον Χριστό (Ρωμ. 6,4 & Κολ. 2, 12). Αλλά το εσχατολογικώς αναμενόμενο θα είναι ένα πλήρως φυσικό γεγονός, εντός της φύσεως –μιας φύσεως πάντως εν συντελεία και ανακαινίσει.

Και τώρα;

Τώρα η ιστορική κατάσταση του ανθρώπου είναι κατάσταση «αρραβώνος σωτηρίας». Η κατάσταση της σωτηρίας μπορεί να καταστεί παρόν εντός της εκκλησίας. Εκεί είναι ο τόπος όπου το εσχατολογικό τέλος καθίσταται παρόν, διά του Πνεύματος του Αγίου. Η ανάσταση των πάντων δεν αποτελεί ακόμη ιστορικό παρόν. Δεν είναι ακόμη ο Θεός «τα πάντα εν πάσι» (Α' Κορ., 15,28). Αλλά ο άνθρωπος έχει λάβει «τον αρραβώνα του πνεύματος) (Β' Κορ. 1, 22 & 5,5) την επαγγελία που είναι «αρραβών της κληρονομίας. (Ε' 1,14). Ιδού γιατί ο Χριστός έρχεται ως Νυμφίος όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα: τον θεωρούμε ως λογοδότη, ως εγγυητή μιας υποσχέσεως, ως τον ανακαινίζοντα πλήρως τη ζωή μας.

Τελούμε σε κατάσταση «αρραβώνος» με την υπεσχημένη σωτηρία. Σε αυτή την κατάσταση, ο σύνολος χρόνος προσλαμβάνει μια δραματική ένταση ανάμεσα στο ότι η σωτηρία έχει μεν ήδη συντελεσθεί, αλλά ταυτόχρονα αναμένεται. Η εκκλησία τελεί σε αρραβώνα με την τελική της προοπτική. Μια προοπτική η οποία είναι δυνατό να καταστεί παρόν - εντός της εκκλησίας. Στον χρόνο υπάρχει πλέον μια δραματική ένταση. Ο χρόνος σφραγίζεται από μια έντονη προσμονή, την «αποκαραδοκία» εκπληρώσεως της υποσχέσεως που δόθηκε με τη νέα Διαθήκη.

Η ανάσταση μάς προσφέρεται σε κάθε στιγμή του εκάστοτε ιστορικού παρόντος. Αλλά, ταυτόχρονα, αποτελεί προσδοκία και εσχατολογική προοπτική. Αυτό το τελεολογικό στοιχείο χαρακτηρίζει και νοηματοδοτεί πλέον τον χρόνο. Η προσανατολισμένη πορεία του ανθρώπου μέσα στο σύνολο χρόνο τώρα καθορίζεται, ερμηνεύεται, από τους «καιρούς». Αυτοί ορίζουν και φωτίζουν γεγονότα και καταστάσεις, που εγκαθιστούν το τελεολογικό στοιχείο στον χαρακτήρα του χρόνου: πρόνοια - προφητεία - επαγγελία - προσδοκία - πραγμάτωση - πίστη - ελπίδα - αναμονή - εκπλήρωση - τέλος. Ο χρόνος προσανατολίζεται και κατευθύνεται προς ένα τέλος - έναν σκοπό, μια ολοκλήρωση, μια συντέλεια. Ενα τέλος υπεσχημένο, και δια τούτο αναμενόμενο.

Αλλά έτσι, καθώς τα πράγματα κατευθύνονται προς την εκπλήρωση της επαγγελίας, ο χρόνος δεν είναι απλώς τελεολογικός. Ενυπάρχει σε αυτόν έντονο το δραματικό στοιχείο. Ο άνθρωπος πιστεύει και πράττει, πράττει και πιστεύει, αποκαραδοκών το υπεσχημένο τέλος, την ανάσταση. Το τέλος δεν αναμένεται απλώς. Αλλά αναμένεται επειγόντως. Ο χρόνος είναι πλέον «συνεσταλμένος». (Α' Κορ., 7,29).

Η Ανάσταση είναι γεγονός. Αλλά, καθώς ο άνθρωπος είδε και ψηλάφισε την αλήθεια της, ζει ταυτόχρονα την ένταση ανάμεσα στο «ήδη» και το «όχι ακόμη» της σωτηρίας.

Και όμως, δεν είναι στη φύση του Χριστιανισμού η αγωνία. Είναι στη φύση του η χαρά. Το χαρμόσυνο άγγελμα του ευ-αγγελίου θέτει αξεπέραστο το κριτήριο: αν ο Χριστιανός δεν είναι χαρούμενος, τότε δεν έχει συλλάβει ορθά το μήνυμα –το χαρμόσυνο. Ακόμη και η λύπη γίνεται χαρμολύπη, με τη σκέψη και την ελπίδα της τελικής εκβάσεως. Αλλά εδώ η απάντηση έχει δοθεί, ήδη από το «άφες αυτοίς» της Μεγάλης Πέμπτης, και τονίσθηκε από τον Παύλο: πάνω από την ελπίδα είναι η αγάπη. Ενταση στον χρόνο υπάρχει μόνο αν η ελπίδα τοποθετηθεί πάνω από την αγάπη. Διότι η ελπίδα ωφελεί τον εαυτό μας. Η αγάπη ωφελεί τον πλησίον. Το χαρμόσυνο της Αναστάσεως θα καταυγάσει την ιστορία, η ένταση εκλείπει, μόνο αν η ελπίδα δεχθεί το «μείζον» αυτής: την αγάπη.

** Ο κ. Παναγιώτης Β. Τζαμαλίκος είναι αναπλ. καθηγητής Φιλοσοφίας στην Πολυτεχνική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.*

Βιώσατε τον πόνον με πίστιν εις τον Αναστάντα

Τονίζει στο μήνυμά του ο Οικουμενικός Πατριάρχης

«Η αλήθεια του προσωπικού ημών πόνου προμηνύει και πιστοποιεί την γνησιότητα της χαράς της Αναστάσεως, η οποία έρχεται και ήδη ήλθε διά του Σταυρού εν όλω τω κόσμω του ανθρώπου» αναφέρει στο αναστάσιμο μήνυμά του ο Προκαθήμενος του Σεπτού Κέντρου της Ορθοδοξίας, Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος.

«Το Πάθος συνδέεται με την Ανάστασιν· η Μεγάλη Παρασκευή με το Πάσχα. Το γεγονός του θανάτου του σπόρου εις την γην είναι αναπόσπαστος διαδικασία της φυσιολογίας της βλαστήσεως. Συνυφαίνονται αι συμφοραί μετά της παρακλήσεως· και νικά η Ανάστασις του Χριστού» τονίζει ο κ. Βαρθολομαίος. «Εντός του χαροποιού πένθους —επισημαίνει— της Αγίας ημών Εκκλησίας, είναι τόσον το φως της χαράς και το πλήθος της χρηστότητος του Κυρίου, ώστε εμπιμπλή παν ζώον ευδοκίας· μεθύει την από τας δοκιμασίας και τας πληγάς εσκαμμένην γην της ψυχής του ανθρώπου, και βλαστάνει την ουράνιον ευφροσύνην».

Προτρέπει στη συνέχεια ο αρχηγός της Ορθοδοξίας να δράμωμεν «μετά του Πέτρου και Ιωάννου προς τον Τάφον, ίνα πιστεύσωμεν εις τον Αναστάντα». Και προσθέτει: «Μείνατε μετά της Μαρίας προς το μνημείον κλαίοντες, και θα συναντήσετε τον Κύριον· πορευθήτε προς Εμμαούς, εντρυφώντες εις τους προβληματισμούς σας· διατυπώσατε τας απορίας· ομολογήσατε την απελπισίαν σας. Θα εύρετε τον Αναστάντα αγνώστως συμπορευόμενον και εξηγούντα τας απορίας σας· «ερμηνεύοντα εν πάσαις ταις γραφαίς τα περί εαυτού»· θα σας αποκαλύψη το μέγα μυστήριον της ζωής· ότι «ταύτα έδει παθείν τον Χριστόν και εισελθείν εις την δόξαν αυτού». Συμπληρώνει επίσης ο κ. Βαρθολομαίος: «Βιώσατε τον πόνον της ιστορίας με ευγνωμοσύνην και πίστιν εις τον Αναστάντα. Αυτός κατευθύνει τας τύχας του κόσμου. Υπομείνατε τας δοκιμασίας και συμφοράς της προσωπικής σας ζωής με εμπιστοσύνην προς τον Κύριον της Δόξης· και θα τον ευρίσκετε πάντοτε ως συνοδοιπόρον, αντιλήπτορα και υπερασπιστήν της ζωής σας».

Ο Αθηνών Σεραφείμ

«Η ανάσταση του Χριστού σημαίνει πάντοτε μια δημιουργική και ανακαινιστική ενέργεια του Θεού εντός της κοινωνίας, η οποία με επιταχυνόμενους ρυθμούς αποδυναμώνεται ηθικά και καθημερινά καθίσταται όλο και πιο πτωχή σε αξίες και ιδανικά» υπογραμμίζει στο αναστάσιμο μήνυμά του ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ. Σεραφείμ. Ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Ελλάδος αναφέρεται στην ιδιαιτερότητα του γεγονότος της αναστάσεως και τονίζει ότι εμπεριέχει, ειδικά για τους Έλληνες, «το συμβολισμό της εθνικής μας εγέρσεως.

Από τα χρόνια της δουλείας, η εικόνα της αναστάσεως του Χριστού ήταν η κρυφή προσδοκία του εσταυρωμένου γένους. Ο ελευθερωτής Χριστός ενέπνεε τους ήρωές μας να αγωνίζονται για να αναστήσουν το δούλο γένος. Η εικόνα αυτή δεν πρέπει να σβήσει από την εθνική μνήμη. Το θείο όραμα της εγέρσεως πρέπει να εμπνέει τους άρχοντες και το λαό μας, γιατί οι καιροί είναι χαλεποί και επιβάλλεται η έγερση του φρονήματός μας» τονίζει ο κ. Σεραφείμ.

Ο Αλβανίας Αναστάσιος

Η Εκκλησία μας στην Αλβανία, έζησε τον πιο ολοκληρωτικό θρησκευτικό διωγμό που γνώρισε η ανθρώπινη ιστορία· «κατήλθε μέχρις Άδου». Τα τελευταία όμως χρόνια ζει με έντονο τρόπο την πασχαλινή ατμόσφαιρα, επισημαίνει ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας κ. Αναστάσιος. Και προσθέτει: «Το φως και το μήνυμα της Αναστάσεως δεν γνωρίζουν σύνορα. Συναδελφώνουν τους πάντες, ζωογωνούν τα πάντα. Όποιος δεν δέχεται τον άλλον ως πρόσωπο, ως ομάδα, ως ιδιαίτερη κοινότητα, ως λαό, αρνείται το πνεύμα της Αναστάσεως. Εκείνος που ζει την Ανάσταση και προσπαθεί να είναι ενωμένος με τον αναστάντα Χριστό αγωνίζεται για την αλληλοκατανόηση, την αλληλοεκτίμηση και τη συναδέλφωση των ανθρώπων, στο στενό του περιβάλλον, στην πατρίδα του, στις γειτονικές χώρες, σ' ολόκληρη την οικουμένη».

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΑΚΡΗΣ

Ο άνθρωπος αναζητεί σήμερα την επίγεια και επουράνια Γη της Επαγγελίας με λάθος πρακτικές και μεθόδους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Πάσχα: το καθημερινό πέρασμα σε δύο ζωές

Από την ουτοπία, το ψέμα, το μίσος στην πραγματικότητα, την αλήθεια και την αγάπη

Πάσχα, στα εβραϊκά, σημαίνει **πέρασμα**. Επί αιώνες οι Εβραίοι γιορτάζουν αυτό το **πέρασμα** από τη σκλαβιά στην ελευθερία. Πρόκειται για την ιστορική διαδρομή από την τυραννική Αίγυπτο στη γη Χαναάν. **Στη γη της Επαγγελίας**.

Με την έλευση του Χριστού και την εδραίωση της χριστιανικής θρησκείας,

Του *ΓΡΗΓΟΡΗ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ*

συνεχίστηκε να εορτάζεται το **Πάσχα**, όχι φυσικά σε ανάμνηση του **περάσματος** των Εβραίων από τη δουλεία στην ανεξαρτησία, αλλά κάτω από τη νέα διάσταση και προοπτική του **περάσματος** του ανθρώπου από το σκοτάδι στο φως, μετά τη νίκη του Χριστού επί του θανάτου.

Οι χριστιανοί, δηλαδή, εορτάζουν το **πέρασμα** από το θάνατο στην αιώνια ζωή. **Εορτάζουν τη δυνατότητα που έχουν πλέον να μπουν στην αιώνια γη της Επαγγελίας.**

Για να το πετύχουν όμως αυτό, **χρειάζεται να διαβούν πολλά περάσματα**, τα οποία έχουν σχέση με τη στάση και την πρακτική της ζωής τους. Και αυτά τα **περάσματα** βρίσκονται καθημερινά μπροστά μας, μόνον που τις περισσότερες φορές τα προσπερνάμε, τυφλωμένοι και συνεπαρμένοι από το κυνήγι συμφερόντων και σκοπίμοτήτων. Γιατί τα συμφέροντα και οι σκοπιμότητες που σήμερα ειδικά –αλλά και σε όλες τις εποχές– κυριαρχούν στην πορεία του ανθρώπου, εμπεριέχονται ως κύρια αντιτιθέμενα στοιχεία –σχεδόν όλα– στα **περάσματα** τα οποία πρέπει να κάνουμε, όχι μόνο για να κερδίσουμε την ουράνια ζωή, αλλά και για να ζήσουμε ισορροπημένα και ευτυχισμένα αυτή την περιορισμένη χρονική διαδρομή που έχει επιλέξει ο Θεός για τον κάθε άνθρωπο.

Αξίζει λοιπόν, πολύ σύντομα, να δούμε ποια **περάσματα** είναι αναγκαίο να κάνουμε, για να βελτιώσουμε την καθημερινή αγχώδη

Για το ιστορικό πέρασμα της αγνής και ανεύθυνης, για τη σημερινή κατάντια του ανθρώπου, γενιάς, από το μίσος στην αγάπη και από το ψέμα στην αλήθεια, είναι ανάγκη να φροντίσουμε όλοι. Το Κράτος, η Εκκλησία, η Οικογένεια. Γιατί αυτά τα άκακα πλάσματα που μόνον αγάπη θέλουν να δίνουν και να παίρνουν, δεν φταίνε σε τίποτα για να τιμωρηθούν, μπαίνοντας με το χρόνο, μέσα σ' έναν τόσο βρώμικο και ανελέητο κόσμο...

ζωή μας, να βρούμε τον πραγματικό χαμένο εαυτό μας και τις φυσικές μας ισορροπίες, γεγονότα όλα, που μπορεί να αποτελέσουν αφετηρία, για να πλησιάσουμε και τον Θεό μας, άρα να **βρούμε και τη δική μας αιώνια γη της Επαγγελίας:**

ΜΗΠΩΣ πρέπει να **περάσουμε** από το μίσος στην αγάπη και από το ψέμα στην αλήθεια;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να **περάσουμε** από την παράλογη υπερκατανάλωση στη λογική των αναγκαίων;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να σταματήσουμε την υπερβολική προσπάθεια αποκτήσεως υλικών αγαθών, που αναγκαστικά μας φέρνει σε καθημερινή αντιπαράθεση με τους συνανθρώπους μας, και να **περάσουμε** στην άποψη της αναγνώρισης του δικαιώματος ευπρεπούς επιβίωσης και για το διπλανό μας;

ΜΗΠΩΣ πρέπει, δηλαδή, να ισορροπήσουμε τις πνευματικές μας αναζητήσεις με τις αντίστοιχες υλικές, **περνώντας** από την κυριαρχία της ύλης στην ισορροπία πνεύματος και ύλης;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να αποκαταστήσουμε τη σχέση μας με τη Φύση, **περνώντας** από το στάδιο και τη μανία καταστροφής, που έχουμε σήμερα, κατά του συνόλου του φυσικού μας περιβάλλοντος, στη λελογισμένη χρησιμοποίησή της υπέρ του ανθρώπου;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να **περάσουμε** από την εκμετάλλευση στο σεβασμό κάθε ζώντος δημιουργήματος, ώστε να μην αντιστραφούν οι όροι και μας **«εκδικηθούν»** τελικά τα καημένα τα ζώα προσφέροντάς μας πλέον θανατηφόρα αγαθά, όπως, γάλα, κρέας, ψάρια, πουλερικά, και κάθε είδους ζωικό παράγωγο;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να τιθασεύσουμε την τεχνολογική και γενικότερα επιστημονική μας πρόοδο –μέσω της οποίας αναζητούμε, πλανώμενοι, μόνον την απόκτηση υλικών αγαθών– **περνώντας** από τη φιλοσοφία της απληστίας στη λογική του μέτρου;

Οικογένεια

ΜΗΠΩΣ πρέπει να **περάσουμε** από τη σημερινή σύγκρουση της οικογένειας στην ιστορική μορφή της ως ενωτικού κυττάρου της κοινωνίας;

ΜΗΠΩΣ πρέπει οι γονείς να **περάσουν** από την πρακτική των παροχών στη φυσιολογική πορεία του διαλόγου, της αγάπης και της φιλίας, στη σχέση με τα παιδιά τους;

ΜΗΠΩΣ πρέπει να **περάσουμε** από το δικό μας, στο διπλανό διαμέρισμα, δείχνοντας ενδιαφέρον και για τα προβλήματα της «πλαϊνής πόρτας;»

ΜΗΠΩΣ η Ελλάδα –να μιλήσουμε και λίγο για το «σπίτι» μας– θα πρέπει να περάσει: από την ατολμία στην τόλμη· από την ανεντιμότητα στην εντιμότητα· από τη δική μας –και όχι την ξένη– παράδοση σε μια καθαρώς ελληνική εξέλιξη· από τη ραθυμία στη δημιουργία· από την τεμπελιά στην εργατικότητα· από την «άμυνα» στην «επίθεση»· από τον αφελληνισμό που καθημερινά επιχειρείται στην ελληνικότητα που σιγά σιγά χάνεται· από την παθητικότητα στην κάθε μορφής και είδους αντίσταση· από την αμάθεια στη γνώση της ιστορίας και της ελληνορθοδοξίας;

Η εκκλησία

ΜΗΠΩΣ πρέπει η εκκλησία να γίνει περισσότερο χαρισματική και λιγότερο θεσμική, **περνώντας** από τον τύπο στην ουσία του ελληνορθόδοξου πνεύματος;

ΜΗΠΩΣ πρέπει ο κλήρος να **περάσει** από τον άμβωνα στο μέρος του λαού και να συμβάλει στην πνευματική και ψυχική του ανάταση, βοηθώντας τον να βρει λύσεις στα σημερινά αδιέξοδά του;

ΜΗΠΩΣ πρέπει όλοι –κράτος, εκκλησία, κοινωνία– να **περάσουμε**, από την αμφισβήτηση των νέων μας, στην αναγνώριση των δικών μας λαθών για τις δικές τους πράξεις και τη στάση τους, ανοίγοντας μαζί τους διάλογο, σεβόμενοι την προσωπικότητά τους και εγκαταλείποντας τις ξεπερασμένες απόψεις περί **«νουθεσίας»** και **«κατευθύνσεων»** που –δήθεν– πρέπει να τους δίνουμε ενώ στην ουσία εμείς έχουμε χαράξει τους λανθασμένους δρόμους που παίρνουν;

ΜΗΠΩΣ, τέλος –για να πετύχουμε τα όσα αναφέραμε πιο πάνω–, πρέπει να **περάσουμε** από το χώρο της ουτοπίας στη σημερινή διάσταση της πραγματικότητας που βιώνουμε γύρω μας;

Εάν το φετινό **Πάσχα** γίνει αιτία και καταστεί αφετηρία για τέτοια **περάσματα**, τότε, να είμαστε βέβαιοι πως θα είναι ένα πραγματικό **Πάσχα**, με ελπίδες για ανεύρεση και **πέρασμα** στη γη της Επαγγελίας, με πρώτη, αυτή που ζούμε καθημερινά. Στην αντίθετη περίπτωση, θα αποτελέσει άλλη μια αφορμή για φαΐ και γλεντοκόπι...

ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΛΟΓΙΚΗ

Ο κοινός εορτασμός

Ο κοινός εορτασμός του Πάσχα απ' όλους τους Χριστιανούς ήταν μια σκέψη και προσπάθεια του μεγάλου πατριάρχου Αθηναγόρα από το 1961. Εγιναν πολλές συναντήσεις και μελέτες, και επειδή πολύ έμπλεκαν τα αστρονομικά με τα εκκλησιαστικά πράγματα, ο οραματιστής ηγέτης της Ορθοδοξίας έκανε μια πρόταση στον Πάπα τότε Παύλο τον Β' και στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών να προχωρήσουν σε μία κοινή απόφαση, ώστε το Πάσχα, η Ανάσταση του Χριστού, να εορτάζεται απ' όλες τις χριστιανικές Εκκλησίες τη δεύτερη Κυριακή του Απριλίου. Και αυτό για να παραμεριστούν οι δυσκολίες της εαρινής ισημερίας και της σελήνης που ορίζονται από την Α' εν Νικαία Οικουμενική Σύνοδο το 325 μ.Χ. (όταν η Εκκλησία του Χριστού ήταν ενωμένη και μία).

Του *ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ*

Η πρώτη αντίδραση των άλλων Εκκλησιών και ιδίως της καθολικής ήταν ευνοϊκή. Ομως οι γνωστές συντηρητικές και «παλαιοημερολογίτικες» αντιδράσεις δεν άφησαν το θέμα να προχωρήσει από τότε. Και πρέπει να πούμε πως βασικό εμπόδιο στην ορθόδοξη οικογένεια, όπως διεπιστώθη σε πανορθόδοξη διάσκεψη στο Σαμπιζύ της Γενεύης, στάθηκε η ρωσική ορθόδοξη Εκκλησία με το επιχείρημα ότι, λόγω του καθεστώτος τότε, δεν είχε τη δυνατότητα να ενημερώσει τους πιστούς και θα ήταν επόμενο να δημιουργηθούν διασπάσεις, όπως παλαιοπασχίτες και νεοπασχίτες. Σ' αυτό το, λογικό κατά τ' άλλα, επιχείρημα υποχώρησε η Ορθοδοξία και το θέμα έμεινε στην αδράνεια.

Το ερώτημα

Τώρα, όπως πληροφορηθήκαμε, ο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως και Οικουμενικός κ. Βαρθολομαίος πιστός στις αρχές και θέσεις του Αθηναγόρα, με επιστολή του που εγράφη μεν στις 26 Μαΐου του 1995, αλλά έγινε γνωστή στις 12 Φεβρουαρίου 1996, κοινοποιεί προς όλους τους Μητροπολίτες που υπάγονται στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία του πατριαρχικού θρόνου, ερώτημα της Ι. Συνόδου να απαντήσουν στα εξής συγκεκριμένα για να καθορισθεί κοινή ημερομηνία εορτασμού του Πάσχα μεταξύ όλων των Χριστιανών.

Πριν πούμε τα ερωτήματα θα πρέπει να ενημερώσουμε πως είναι μια άξια μεγάλης προσοχής προσπάθεια του κ. Βαρθολομαίου ο οποίος, εν γνώσει των συντηρητικών και ανοήτων αντιδράσεων, προχωρεί σε μια κίνηση που πάλι είχε αρχίσει πριν από 35 χρόνια, είχε ξεκινήσει από το Φανάρι, που έχει και τόλμη και παράδοση ιστορική σε σωστές πρωτοβουλίες, με θετικό αντίκτυπο όχι μόνο στην Ορθοδοξία αλλά σ' ολόκληρο τον χριστιανικό κόσμο.

Και πρέπει να πούμε ακόμα πως η καθολική Εκκλησία έχει καθιερώσει να γίνεται κοινός εορτασμός των πιστών της με τους ορθόδοξους στην Ελλάδα και όπου αλλού είναι το επικρατέστερο στοιχείο οι ορθόδοξοι. Αυτό προς τιμήν τους. Ο Πατριάρχης λοιπόν ρωτάει (εν συντομία): Ποιες θα είναι οι δυσκολίες από πλευράς κοινωνικής, εργασιακής, ψυχολογικής από τον κλήρο και τον λαό, αν γίνει η εφαρμογή του κοινού εορτασμού; Ποιες αρνητικές επιπτώσεις δημιουργούνται για την Ορθοδοξία από τις ετερόδοξες Εκκλησίες εντός του χώρου των οποίων δραστηριοποιείται η επαρχία, στην οποία αναφέρεται; Ποιες θα είναι οι απόψεις και οι επιθυμίες του ορθόδοξου ποιμνίου που συνυπάρχει και συναλλάσσεται με ετεροδόξους;

Επιπτώσεις

Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει ο πιθανός συνεορτασμός από πλευράς συντηρητικών κύκλων (παλαιοημερολογιτών παρεκκλησιαστικών οργανώσεων, παραδοσιοκαπήλων αντιοικουμενικών κ.λπ.) και κατά πόσο συμφέρει στη Μητέρα Εκκλησία να ανακινήσει αυτό το θέμα;

Πόσο και πώς μπορούν να εκμεταλλευθούν τον κοινό εορτασμό ετερόδοξες Εκκλησίες, ομολογίες και οργανώσεις; Και, τέλος, ζητεί ο Πατριάρχης, από τους Μητροπολίτες τις γενικότερες αντιδράσεις τους, θετικές ή αρνητικές, επί του θέματος.

Επί της πατριαρχικής αυτής ενέργειας έχουμε και εμείς με τη σειρά μας να πούμε τούτο: αξίζει θερμά συγχαρητήρια ο Οικουμενικός Πατριάρχης και η περί αυτόν Ιερά Σύνοδος, για την αξιέπαινη πρωτοβουλία. Είναι ανάγκη να κινηθούν και πάλι τα νερά και να προχωρήσουμε προς αυτό το κοινό σημείο εορτασμού της Αναστάσεως του Σωτήρος. Και αυτό, δεν έχει, ούτε δογματικά εμπόδια, ούτε άλλου είδους περιπλοκές. Οπως γιορτάζουμε όλοι μαζί τα Χριστούγεννα, έτσι θα εορτάσουμε και το Πάσχα. Αλλά πρέπει να είναι βέβαιος ο Πατριάρχης πως όλες αυτές οι κατηγορίες που αναφέρονται στο έγγραφο και πάλι θα αντιδράσουν.

Μαρτυρί α και μυαλό

Οταν εμφορούνται από την «παλαιοημερολογιακή» νοοτροπία πως οι 13 ημέρες είναι βασικό σημείο της «σωτηρίας» των ανθρώπων πώς είναι δυνατόν να μην αντιδράσουν και τώρα, με τον συνεορτασμό του Πάσχα;

Να είναι απολύτως βέβαιος πως θα ξεσπαθώσουν και πάλι και θα βγουν στους δρόμους με τα επιπόλαια συνθήματα: «Ορθοδοξία ή θάνατος», και τέτοια παρόμοια πολλά. Γιατί αυτοί οι άνθρωποι έχουν μείνει πίσω και δεν έχουν πληροφορηθεί πως τώρα δεν χρειάζεται ούτε ο θάνατος ούτε το μαρτύριο για να εκδηλώσεις το ορθόδοξο φρόνημα. Χρειάζεται μόνο μαρτυρία και η μαρτυρία, μυαλό. Δυστυχώς λοιπόν πρέπει να είναι προετοιμασμένος ο πατριάρχης για τέτοιες εκδηλώσεις και φωνές. Αλλά η Εκκλησία μας δεν υπολόγισε ποτέ αυτές τις «αστοιχείωτες» αντιδράσεις και προχώρησε πάντα προς το σωστό και το σύγχρονο.

Δεν είναι ημερολογιακή η διαφορά

Δογματικές και θεολογικές οι αντιθέσεις που οδηγούν σε χωριστό Πάσχα

Η Ανάσταση του Χριστού δεν παραμένει μόνο το αμετακίνητο θεμέλιο της πίστεώς μας («Εἰ Χριστὸς οὐκ εγήγερται, ματαία η πίστις ημών», Α' Κορ. 15,17), αλλά και υπενθυμίζει την τραγικότητα της διαιρέσεως του χριστιανικού κόσμου της εποχής μας. Ο οικουμενικός-διαχριστιανικός διάλογος αποσκοπεί, ακριβώς, στην άρση της διαιρέσεως και την αποκατάσταση της ενότητος. Ουσιαστικό όμως βήμα σ' αυτή την κατεύθυνση θεωρείται στους οικουμενι(στι)κούς κύκλους ο κοινός ο εορτασμός του Πάσχα. Η βεβιασμένη και, το σημαντικότερο, όχι πανορθόδοξη απόφαση αλλαγής του του ημερολογίου (1923/1924) οδήγησε μεν στον κοινό παγχριστιανικά εορτασμό των Χριστουγέννων (και των ακινήτων εορτών), όχι όμως και του Πάσχα (κινητών εορτών), που εξακολουθεί να προσδιορίζεται στον ορθόδοξο κόσμο με βάση το Ιουλιανό (παλαιό) ημερολόγιο. Μια πρόσφατη (αρ. 150/26-5-95) Πατριαρχική Εγκύκλιος επανέρχεται στην ανάγκη «καθορισμού» «κοινής ημερομηνίας εορτασμού υφ' απάντων των χριστιανών της μεγάλης, εορτής του Πάσχα», επιδιώκοντας έτσι την προώθηση της ενωτικής πορείας.

Οι σταθερές

Δεν πρέπει όμως να λησμονούνται κάποιες βασικές ιστορικοθεολογικές σταθερές, που προσδιορίζουν καθοριστικά το νόημα των χριστιανικών (εκκλησιαστικών) εορτών και τη λειτουργική βίωσή τους, όπως εν προκειμένω του Πάσχα:

α) Ορθά υποστηρίζεται από πολλούς ορθοδόξους, ότι το εμπόδιο στην εορτολογική σύμπτωση με τους μη ορθοδόξους δεν είναι η ημερολογιακή διαφορά, αλλά η δογματική-θεολογική, δηλαδή το ασύμπτωτο στην πίστη. Δεδομένου μάλιστα, ότι η «πίστη» και στην αδιάκοπη χριστιανική παράδοση, που συνεχίζεται στην ορθοδοξία, δεν είναι μια απλή-συμβατική ή σχολαστική –αποδοχή κάποιων άσαρκων «αληθειών» με απόλυτο χαρακτήρα– αλλά η μετοχή σε ένα τρόπο ζωής, αποστολικοπατερικά παραδεδομένο, που οδηγεί στην αγιοπνευματική εμπειρία, η οποία διατυπούμενη λεκτικά συνιστά την πίστην της Εκκλησίας, ως Κυριακού σώματος.

Του *π. ΓΕ·ΡΓΙΟΥ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ*
Καθηγ. Παν/μίου Αθηνών

Ετσι κατανοείται η εκκλησιαστικοκανονική εντολή –από την Α' Οικουμενική Σύνοδο, που έλυσε **τελεσίδικα** το θέμα του εορτασμού του Πάσχα, 325 μ.Χ., ως σήμερα– «μη μετά Ιουδαίων συνεορτάζειν», που ισοδυναμεί σήμερα με το **«μη μεθ' ετεροδόξων συνεορτάζειν»**. Αυτό δεν είναι καρπός μισαλλοδοξίας, αλλά έκφραση υγιούς και ενεργού εκκλησιαστικής αυτοσυνειδησίας. Γι' αυτό ήδη το1582 η ορθόδοξη Ανατολή απέρριψε το **«νέο»** ημερολόγιο, όχι για λόγους επιστημονικούς, αλλά εκκλησιολογικούς, διότι η εισαγωγή του συνδεόταν από τους Δυτικούς και τους δικούς μας φιλενωτικούς με την **επιβολή** εορτολογικής σύμπτωσης ως διευκόλυσνης (de facto) και «εκ των κάτω» (στην πλατειά βάση) της ενώσεως. Αυτό το πνεύμα ενσάρκωνε και η αμφιλεγόμενη πατριαρχική Εγκύκλιος του 1920, όταν ως πρώτο βήμα της ενωτικής προσπάθειας της εποχής μας προέβαλε «την παραδοχήν ενιαίου ημερολογίου προς ταυτόχρονον εορτασμόν των μεγάλων χριστιανικών εορτών **υπό πασών των Εκκλησιών»**. Δεν θα μείνουμε εδώ στην ισοπεδωτική εξίσωση Ορθοδοξίας και Μη Ορθοδοξίας. Θα υπενθυμίσουμε όμως, ότι η Εγκύκλιος αυτή, ναι μεν διηύρυνε τη λεωφόρο του Οικουμενισμού, αλλά παράλληλα θα λειτουργήσει γενετικά και στην πρόκληση του «παλαιοημερολογιτικού» ζητήματος, που παραμένει τραγική τραυματική εμπειρία στο σώμα της Ορθοδοξίας και πρέπει γι' αυτό να λυθεί πριν από κάθε μερική ή ευρύτερη διευθέτηση στον «οικουμενικό» διάλογο.

Κοινός εορτασμός

β) Προϋπόθεση του κοινού **«εορτασμού των χριστιανικών εορτών»** δεν είναι οι ημερολογιακές, διπλωματικές ή νομικιστικές συμφωνίες, αλλά «η ενότης της πίστεως και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος». Δηλαδή η εμμονή στην κατανόηση του Χριστιανισμού ως **«ιατρείου πνευματικού»** (Ι. Χρυσόστομος), νοσοκομείου δηλαδή της υπάρξεως και της κοινωνίας και μεθόδου θεραπείας. Η ιδεολογικοποίηση του Χριστιανισμού ή η ακαδημαϊκή εκδοχή του –νοσήματα του οικουμενικού διαλόγου– όχι μόνο δεν οδηγούν στην ευκταία ενότητα, αλλά μάλλον απομακρύνουν από αυτήν. Η ενότητα-ένωση, που κορυφώνεται στην Αγία Τράπεζα και το Αγιον Ποτήριον, απαιτεί το «ομοθυμαδόν» στην πίστη και σύνολη την εν Χριστώ ζωή.

Αποδοχή δηλαδή της αποστολικής παραδόσεως στην ολότητά της και ένταξη σ' αυτήν. Γι' αυτό, ακριβώς, δεν συνιστά βάση ενότητας μόνη η λατρεία και η λειτουργική παράδοση, όπως εσφαλμένα πιστεύεται ευρύτατα στον οικουμενικό διάλογο. Η λατρεία και η μετοχή σ' αυτήν δεν ενεργοποιούνται σωτηριολογικά έξω από το παραπάνω προϋποθεσιακό πλαίσιο της κοινής εκκλησιολογικής παραδόσεως. Η μόνιμη ευχή του ορθοδόξου πιστού είναι η «επαναγωγή και σύναψις των πεπλανημένων» στο σώμα του Χριστού, τη Μία Εκκλησία (Λειτουργ. Μ. Βασιλείου).

Ετσι, δικαιώνεται η αμφίδρομη ισχύς του λόγου του απ. Παύλου, που παραθέσαμε στην αρχή: **«Αν η Ανάσταση του Χριστού συνιστά το θεμέλιο της Πίστεώς μας, η αυθεντική Πίστη αποτελεί τη μόνη προϋπόθεση μετοχής, στην Ανάσταση, ως μέγιστο γεγονός της εν Χριστώ σωτηρίας.**

Η Ανάσταση του Κυρίου υπενθυμίζει την τραγικότητα της διαιρέσεως του χριστιανικού κόσμου της εποχής μας. Το έργο είναι της Ιεράς Μονής Καλαμίου Ναυπλίας.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ενώ κυβέρνηση και αντιπολίτευση αντιπαρατίθενται, μέχρι στιγμής, κυρίως στα εθνικά θέματα.

Στο Περιθώριο

Κεράκια της Λαμπρής

Πριν σκαρφαλώσει η Μπάρμπι στις λαμπριάτικες λαμπάδες είναι βέβαιο πως το γιορταστικό κεράκι που κρατούσαν στην Ανάσταση τα παιδιά είχε περισσότερη ομορφιά. Και πάντως, μεγαλύτερη μαγεία. Λευκό, διάφανο, στολισμένο με δυο λουλούδια και ένα κομματάκι μεταξωτή κορδέλα, έπαιρνε προεκτάσεις μαγικές στην παιδική φαντασία, που δεν είχε εθιστεί στην πολυτέλεια, ούτε βέβαια στην αφθονία και το κιτς με το δελεαστικό περιτύλιγμα. Ισως γι' αυτό και όταν άναβε το κεράκι εκείνο το βράδυ της Ανάστασης ή, νωρίς το απόγευμα την Κυριακή του Πάσχα στην ακολουθία της Αγάπης, ιδιαίτερα προσφιλή στους μικρούς πιστούς, που πήγαιναν στην εκκλησία αφήνοντας τους μεγάλους να κουτσοπίνουν ακόμα γύρω από το τραπέζι με τα υπολείμματα του οβελία, έμοιαζε με ανταύγεια της παιδικής ψυχής. Μια λαμπερή ψηφίδα στο συγκινητικό θέαμα του φωτισμένου προαύλιου της εκκλησίας, στην πλατεία την κατάμεστη ανθρώπους, που, έπαιρναν ύστερα καθένας το δρόμο του, φέρνοντας προσεκτικά στο σπίτι το άγιο φως, καθώς οι δείκτες του ρολογιού, πήγαιναν προς αυτό το υπέροχο ξημέρωμα της «μιας Σαββάτων».

Της ***ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΡΑΒΙΑ***

Είχε όμως άλλη σημασία γενικότερα για το παιδί των παλαιοτέρων καιρών η προσμονή, το τυπικό των εορτών, ιδιαίτερα η μακρά προετοιμασία της εορτής του Πάσχα. Το καινούργιο ρούχο, οι άσπρες κάλτσες και τα παπούτσια που θα φοριόνταν στην εκκλησία πρώτη φορά, τα κουλουράκια και τα τσουρέκια που μοσχοβολούσαν επάνω στον μπουφέ και κανείς δεν επιτρεπόταν ν' αγγίξει, οι στολισμένοι Επιτάφιοι, ο σύντομος ύπνος πριν από την Ανάσταση και οι καμπάνες που έδιναν παράξενο νόημα στη νύχτα την ποτισμένη άρωμα ανθισμένης νερατζιάς και μοσχοβολιά βιολέτας, συνέθεταν το διαφορετικό. Συντελούσαν στο μεγάλο. Αυτό που είναι και πρέπει να είναι η γιορτή. Στα σημερινά παιδιά που για το ρούχο, το παιχνίδι, το κόκκινο αβγό και τη λαμπάδα τους «παίρνουν γραμμή» από τη διαφήμιση, από τα «σποτς» της μικρής οθόνης, από την οποία συχνά παρακολουθούν και τις ίδιες τις γιορτές, ελάχιστα πράγματα κάνουν εντύπωση. Κι αν χαρούν για λίγα λεπτά με κάτι, σύντομα καταλαμβάνονται και πάλι από την ανία, την πρόωρη και ανησυχητική νευρικότητα, την επιθυμία για κάτι άλλο, κάτι καινούργιο. Ο καταναλωτισμός τα έχει κιόλας μεταμορφώσει σε μικρά ρομπότ. Ολοι το ξέρουμε. Πολύ λίγοι τολμάμε να το πούμε. Κι ακόμα λιγότεροι προσπαθούμε να τα προστατεύσουμε απ' αυτό.

Σκέψεις των ημερών θα πει κανείς, που εκφράζονται ίδια κάθε χρόνο. Συλλογισμοί υπαγορευμένοι από νοσταλγική διάθεση. Αναπόληση. Ανάκληση μακρινών και εξωραϊσμένων εικόνων. Συμπεράσματα απ' όσα βλέπεις περπατώντας στην πόλη, θ' απαντούσα, ιδιαίτερα τις μέρες αυτές, που οι δρόμοι της άδειασαν και αφήνουν περιθώριο για κάποια παρατήρηση. Ως και τον ...Ράμπο είδα στην οδό Αιόλου να κοσμεί εκείνες τις λευκές λαμπριάτικες λαμπάδες που οι νεαροί βοσκοί του Παπαδιαμάντη «κρατούσαν χαμηλά με την αριστεράν, περισκέποντες το φως με την δεξιάν, από της προσπνεούσης νυχτερινής αύρας»!

Είναι να μη θλίβεται κανείς; Να μην ανησυχεί και να μην τρομάζει; Οξύς παρατηρητής του νεοελληνικού βίου είχε επισημάνει πικρά την εξάπλωση κάποιου «δήθεν» που επέφερε μικρές αλλαγές και έκανε τελικά μεγάλες ζημιές και υπονόμευσε πραγματικές αξίες: «Τα πράγματα πήγαν από το κακό στο χειρότερο από τον καιρό που η σάλα έγινε καθιστικό και η Ελλάς, ελληνικός χώρος». Σ' αυτό το «καθιστικό» εγκαταστάθηκε η τηλεόραση που κάνει πια στη ζωή μας κουμάντο. Στον «ελληνικό χώρο» έγινε γραφικότητα η γιορτή, φορτώθηκε πλαστικά στολίδια η λαμπριάτικη λαμπάδα, καλύφθηκαν από τους εποχικούς εκδρομείς με χιλιόμετρα, οι εξαίσιες βραδιές της Μεγάλης Εβδομάδας και έχασε το νόημά της η ελληνική Πασχαλιά.

Ναι. Δεν είναι το έθιμο που δημιουργεί τη μεγαλοσύνη των ημερών. Δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς π.χ. ότι είναι αλλιώτικο το φετινό Πάσχα επειδή μας γέμισαν φόβο και αηδία όσα ακούστηκαν για άρρωστα ζώα και ακατάλληλα προς βρώσιν αμνοερίφια και εκτόπισαν από το πασχαλινό τραπέζι τη μαγειρίτσα. Γιορτή όμως είναι όλα μαζί. Ενα αόρατο πλέγμα από σεβαστές επαναλαμβανόμενες πράξεις και αγαπημένες συνήθειες, ακόμα και γαστρονομικές. Μια πνευματική προετοιμασία, που παρακολουθείται από την πρακτική προπαρασκευή για τη μεγάλη μέρα. Το άσπρισμα του σπιτιού και το ειρηνικό νηστήσιμο δείπνο. Η εξιστόρηση του Θείου Δράματος από τα ευαγγέλια και το ποιητικό σχόλιο των ύμνων. Τα σεπτά δρώμενα που τελούνται στους ναούς και το άγγιγμα του Απρίλη που γίνεται πιο αισθητό μέσα στην αναστάσιμη νύχτα. Γάλλος δημοσιογράφος είχε ρωτήσει κάποτε τη Μαργκερίτ Γιουρσενάρ τι θα ήθελε να ξαναδεί πριν πεθάνει: «Τις Βερσαλλίες κάποιο ανήλιαγο απόγευμα», είπε. «Και την Ανάσταση σ' ένα χωριό της Εύβοιας». Μόνο που αναρωτιέσαι αν μπορεί κάποιος, κουρασμένος, πιεσμένος από τα καθημερινά προβλήματα, ταλαιπωρημένος από τη ένταση της ταχύτητας και τον εκνευρισμό της οδήγησης, ν' ανάψει το κεράκι της Λαμπρής, να νιώσει το μεγαλείο της αναστάσιμης νύχτας και να ενταχθεί σ' αυτούς που κρατούν στο χέρι και στην καρδιά το άγιο φως.

Στο πεδίο της οικονομίας θα κριθεί η εκλογική μάχη

Τα θέματα της επικαιρότητος, με επίκεντρο τα ελληνοτουρκικά και το Σκοπιανό, υπαγορεύουν στην κυβέρνηση και στην αντιπολίτευση να διεξάγουν την πολιτική τους αντιπαράθεση κατά κύριο λόγο στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής. Ωστόσο όλα τα δεδομένα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η επόμενη εκλογική μάχη θα κριθεί στον οικονομικό τομέα, τον οποίο τα πολιτικά μας κόμματα εμφανώς **υποβαθμίζουν** κατά την παρούσα περίοδο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η τελευταία κρίση στα ελληνοτουρκικά, όπως και η αποφασιστική φάση στην οποία έχει εισέλθει το Σκοπιανό, προκαλούν το έντονο ενδιαφέρον ή και την α-

Του ***ΣΤΑΜΟΥ ΖΟΥΛΑ***

νησυχία της κοινής γνώμης. Το γεγονός, όμως, αυτό **δεν δικαιώνει** τη μεταφορά της πολιτικής αντιπαραθέσεως αποκλειστικώς στα εθνικά μας θέματα, στα οποία άλλωστε, **ελάχιστες** και **άνευ ουσίας** είναι οι κομματικές **διαφορές**. Επιπροσθέτως είναι δύσκολο η πολιτική κριτική να αποδώσει ευθύνες, αφού η κρίση προκαλείται από τους διαδίκους μας και υπαγορεύει στην ελληνική πλευρά συγκεκριμένες αντιδράσεις, οι οποίες δεν επιδέχονται ουσιαστική **αμφισβήτηση**. Για το λόγο αυτό είναι σαφές ότι αυτή η μονομέρεια της πολιτικής διαμάχης **ευνοεί** κατά κύριο λόγο **το κυβερνών κόμμα**, όπως απεδείχθη και από το καταστάλαγμα των λαϊκών αντιδράσεων για τους κυβερνητικούς χειρισμούς στο επεισόδιο της Ιμιας.

Πιθανότατα, λοιπόν, η κυβέρνηση έχει κάθε λόγο να επικεντρώνει τη δραστηριότητά της και το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης στα εξωτερικά θέματα ή ακόμη και **να επιτείνει** την αίσθηση της κρισιμότητός τους. Διότι τούτο προκαλεί και **τάσεις συσπειρώσεως** στη λαϊκή βάση, αλλά και **αμβλύνει απαιτήσεις** του κοινού που αναφέρονται στην οικονομική πολιτική της κυβερνήσεως.

Η στάση της Ν.Δ.

Στο μέτρο κατά το οποίο ισχύουν τα παραπάνω, τίθεται εύλογα το ερώτημα γιατί τα κόμματα της μειοψηφίας –και κυρίως η αξιωματική αντιπολίτευση– **ανταποκρίνονται** στη μονοδρόμηση της πολιτικής αντιπαραθέσεως προς το χώρο της εξωτερικής πολιτικής. Ιδίως όταν κατά την περίοδο αυτή, υπάρχουν στον τομέα της οικονομίας **δυσμενέστατες εξελίξεις**, οι οποίες, πιθανώς, θα αποδειχθούν και καθοριστικές για τον συνολικό απολογισμό της σημερινής κυβερνήσεως.

Συγκεκριμένα κατά τους τελευταίους τρεις

Σκίτσο του Ηλία Μαχρή

μήνες η πτωτική πορεία του πληθωρισμού **ανεστράφη** σε συνεχή και εξαιρετικά ανησυχητική **άνοδο.** Το φαινόμενο αυτό θέτει σε πλήρη αμφισβήτηση **την ορθότητα** της μέχρι σήμερα αντιπληθωριστικής πολιτικής, που αποτελούσε και το μόνο θετικό στοιχείο της κυβερνητικής διαχειρίσεως. Καταδεικνύεται, δηλαδή, ότι η πολιτική αυτή, που στηρίχθηκε αποκλειστικώς στην λιτότητα και στην καθήλωση των εισοδημάτων, έφθασε στην **οριακή της απόδοση**, η οποία κάθε άλλο παρά ικανοποιητική μπορεί να θεωρηθεί. Ετσι ο πληθωρισμός **υποτροπιάζει,** ενώ οι μικρομεσαίες εισοδηματικές τάξεις έχουν κυριολεκτικώς εξαντλήσει κάθε απόθεμα **αντοχής** και **ανοχής** της λιτότητος.

Η αποκρατικοποίηση

Αμεσα συνδεδεμένη με την αμφισβητούμενη αντιπληθωριστική πολιτική, είναι η **πλήρης αποτελμάτωση** της αποκρατικοποιήσεως, αλλά και η προσθήκη **νέων χρεών** στο δημόσιο τομέα, για τα οποία η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ φέρει αποκλειστική και βαρύτατη ευθύνη. Π.χ. οι αστικές συγκοινωνίες, τις οποίες έσπευσε αμέσως μετά τις εκλογές να επανακρατικοποιήσει η κυβέρνηση, παρουσιάζουν ήδη έλλειμμα 500 δισ. δρχ., το οποίο προστίθεται στα επίσης αυξανόμενα χρέη της Ολυμπιακής, των ναυπηγείων κ.λπ.

Στον αρνητικό αυτόν απολογισμό πρέπει να προστεθούν η απαράδεκτη **καθυστέρηση** των μεγάλων έργων, η **αδυναμία** ικανοποιητικής απορροφήσεως των κοινοτικών κονδυλίων, **οι αναιρέσεις** της πολιτικής ως προς τις προσλήψεις και τα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων, οι **παλινωδίες** ως προς τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην αγορά, **οι αλληλοσυγκρουόμενες** αποφάσεις υπουργών σε ευαίσθητα θέματα που πλήττουν την αξιοπιστία, τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής κ.λπ.

Η άσκηση ελέγχου

Ολα αυτά όχι μόνο προσφέρονται για έντονη αντιπολίτευση, αλλά και **υποχρεώνουν** τα κόμματα της μειοψηφίας να τα αναδείξουν στο πλαίσιο του ελέγχου του φορέα της εξουσίας που τους αναθέτει το Σύνταγμα. Για τη Ν.Δ. τα συγκεκριμένα λάθη, οι παραλείψεις και οι ατελέσφορες ενέργειες της σημερινής κυβερνήσεως είναι ιδιαιτέρως **εκμεταλλεύσιμα**. Διότι αναφέρονται σε περίπου **ταυτόσημες** προγραμματικές διακηρύξεις των δύο μεγάλων κομμάτων (αποκρατικοποίηση, πρόγραμμα συγκλίσεως, αναπτυξιακή πολιτική κ.λπ.) οπότε η Ν.Δ. δικαιούται να αποδώσει την αποτυχία της κυβερνήσεως σε κακή και **αναξιόπιστη απομίμηση** των δικών της προγραμματικών επιλογών. Θα πλήξει, δηλαδή, την κυβέρνηση του κ. Κ. Σημίτη ακριβώς στα χαρακτηριστικά που η ίδια επικαλείται. Δηλαδή, την **εκσυγχρονιστική** της πρόθεση, την πολιτική **σοβαρότητα** και **συνέπειά** της, την **τεχνοκρατική** της αντίληψη, **την ικανότητα** των στελεχών της, κ.λπ.

Οφείλει όμως η Ν.Δ. και για έναν πρόσθετο λόγο να δώσει **προτεραιότητα** στην επισήμανση και στον καταλογισμό των σφαλμάτων της κυβερνήσεως, σχετικά με την ασκούμενη οικονομική πολιτική. Η διαφαινόμενη αποτυχία της οικονομικής πολιτικής επιβάλλεται **να αποσυνδεθεί** τελείως από τις προαναφερθείσες βασικές αρχές και επιλογές, τις οποίες διακηρύσσει παγίως η Ν.Δ., υιοθέτησε δε εν μέρει κατά τα τελευταία χρόνια και το ΠΑΣΟΚ. Διότι αν η αποτυχία της συγκεκριμένης πολιτικής προκαλέσει αντίστοιχη φθορά και στις επιλογές αυτές, αφ' ενός **δεν θα αποδοθούν** οι πραγματικές ευθύνες στη σημερινή κυβέρνηση, αφ' ετέρου δεν **θα δυσχερανθεί** υπέρμετρα το έργο της Ν.Δ., όταν κληθεί να επανέλθει στην εξουσία.

Θα μπορούσε τέλος να επισημανθεί ότι χρέος όλων των κομμάτων μας είναι **να αποκλιμακώσουν** την ένταση της πολιτικής διαμάχης τους στο πεδίο των εθνικών θεμάτων και να αντιπαραταχθούν στα προβλήματα, στα οποία έχουν να προτείνουν πράγματι εναλλακτικές λύσεις και πολιτικές. Αλλωστε, όπως προαναφέρθηκε, η προσεχής εκλογική μάχη θα κριθεί στο πεδίο της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Εστω **και ερήμην** της βουλήσεως των κομμάτων μας...

Σημειωματάριο

«Να περάσετε καλά» κι εσείς που φύγατε, κι εσείς που μείνατε...

«Να περάσετε καλά» η ευχή που δίνει και παίρνει αυτές τις ημέρες της μαζικής εξόδου. «Καλό δρόμο, με το καλό η επιστροφή», ενισχυμένη η ευχή με υπόνοια ανησυχίας γι' αυτούς που έφυγαν οδικώς, στις Εθνικές και στους επαρχιακούς δρόμους, όπου παραμονεύει η «στατιστική» του αιματηρού απολογισμού. «Καλές προ-

Γράφει η ***ΕΛΕΝΗ ΜΠΙΣΤΙΚΑ***

σγειώσεις», η ευχή για αυτούς που προτίμησαν το αεροπλάνο, και προκειμένου για «τα φτερά της Ολυμπιακής», υπομονή στην αναμονή για τα δρομολόγια της επιστροφής.

Αυτοί που δεν παίρνουν τους δρόμους, που δεν πετούν και δεν πήραν το πλοίο ή το ταχύπλοο για τα νησιά –πανέμορφα, είναι η αλήθεια, με τις ανθισμένες πλαγιές και τις ασβεστωμένες εκκλησιές που αναδίδουν άρωμα λιβανιού και ήχο ψαλμωδίας– επιμένοντας για «Πάσχα Ελλήνων Χριστιανών» στο σπίτι τους, με τους δικούς τους, με Ανάσταση στην εκκλησιά της ενορίας τους, είναι, βέβαια, η εξαίρεση στον κανόνα.

Αλλά συνήθως είναι και οι πιο τυχεροί, γιατί γιορτάζουν με τη βολή τους και έχουν το χρόνο να ξεκουραστούν, να κάνουν μια αξέχαστη αυτοκινητάδα στους άδειους δρόμους, να περπατήσουν στην Αθήνα, να βρουν γωνιές που να θυμίζουν την Πλάκα την αλλοτινή, ή ν' ανηφορίσουν κατά το Μοναστήρι της Καισαριανής, να θαυμάσουν το αττικό τοπίο, με την γλυκύτητα των ήρεμων τόνων και την θέα της Αθήνας από ψηλά. Και, το κυριότερο, μένοντας κοντά στους δικούς τους, ιδίως όταν αυτοί είναι ηλικιωμένοι, δεν έχουν τύψεις ότι τους άφησαν και κοιτα-

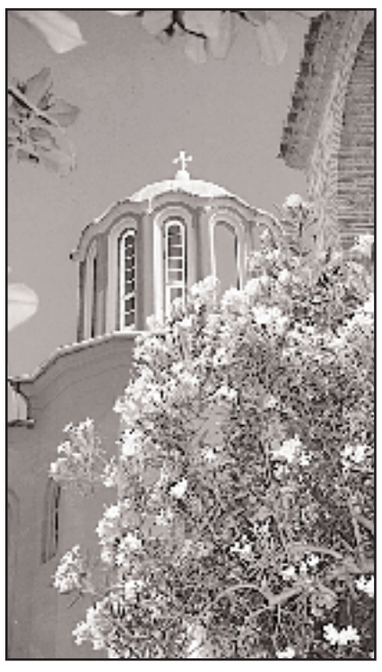

Ανοιξη κι Ανάσταση στο Αγιο Ορος (με το φακό του Στάθη Χαριτόπουλου), «Αγιοι Τόποι της Μακεδονίας».

«Κύριε, Κύριε, φέρε μου πάλι το ουρανί φόρεμα της προσευχής,
φέρε μου πάλι την καρδιά
να δυνηθώ να κλάψω»

Γιάννης Ρίτσος

ξαν να περάσουν καλά εκείνοι. Οσο κι αν κάνουμε τους ανέμελους και τους «Ευρωπαίους», όσο κι αν φεύγουμε μακριά από το σπίτι και τις συνήθειες που κρατούσε η μάνα μας, αναζητώντας τη γραφικότητα της εξοχικής Ανάστασης, και ιδίως την αλλαγή από το άγχος της πόλης, κατά βάθος, όλοι μας νοσταλγούμε τις παιδικές μας Πασχαλιές, τη νονά που έφερνε την λαμπάδα και τα κόκκινα παπούτσια, το ξενύχτι το Μεγαλοσαββατιάτικο, για το «Χριστόοος Ανέστη εκ νεκρών», που έψαλλε ο παπάς και κούναγαν, πάνω - κάτω, τα εξαπτέρυγα τα παπαδάκια στην εξέδρα κι άστραφταν τα βεγγαλικά και τα πυροτεχνήματα και φιδογύριζαν οι λαμπάδες, στην επιστροφή των πιστών από τον Αη Γιώργη του Λυκαβηττού. Πέρσι, ήταν πολύ λίγοι αυτοί που ανέβηκαν εκεί κι αυτό έφερε μια περίεργη πίκρα σ' όσους το πρόσεξαν. Σαν η Αθήνα να μας έχει αποδιώξει.

Αραγε φταίει μόνο αυτή ή φταίμε κι εμείς; «Καλή Ανάσταση», καλοί μου αναγνώστες, που είστε η άλλη μου οικογένεια, η κουβεντούλα μας θα ξαναπιάσει το νήμα, με την επιστροφή στα καθημερινά και στην «Καθημερινή» μας επικοινωνία.

Να περάσετε καλά, γιατί το αξίζετε. Και «Χρόνια μας Πολλά», γιατί όλοι γιορτάζουμε το «Πάσχα Ελλήνων Χριστιανών»!

Τελευταίες ματιές στην πόλη...

«Ωραία είναι η Αθήνα, ούτε πολλά αυτοκίνητα, γαλήνη κι ηρεμία». Κάπως έτσι θα πρέπει να έκριναν τη Μεγαλοσαββατιάτικη Αθήνα οι Γιαπωνέζοι που, στοιχισμένοι πειθήνια, άφηναν πίσω τους το Καλλιμάρμαρον Στάδιον – «εκεί που έγιναν πριν από 100 χρόνια οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες της νέας εποχής», μόλις τους είχαν εξηγήσει.

Προχωρούσαν προς το Ζάππειο, αλλά στάθηκαν σαν κάποιος να είχε δώσει το παράγγελμα «Προσοχή!» για να φωτογραφίσουν τον «Ξυλοθραύστη» του Φιλιππότη. Οσοι οι Γιαπωνέζοι, άλλες τόσες οι φωτογραφικές μηχανές, ίσως και περισσότερες, γιατί μερικοί είχαν κρεμάσει από δύο γύρω από τον λαιμό τους... Στου «Ζόναρ 3» τραπεζάκι, παράθυρο, στρουμπουλές γελαστές (αυτό πάει μαζί, οι λιγνές είναι συνήθως αγέλαστες) Αμερικανίδες σιγόπιναν το «Greek coffee», ενώ ο σερβιτόρος με τα γκρίζα μαλλιά τους εξηγούσε τη διαφορά μεταξύ του «πολλά βαρύ και όχι» και του «σκέτου». Σε ποια γλώσσα, άγνωστον, μέσα από το τζάμι οι χειρονομίες ήταν εύγλωττες... Λίγα μέτρα παραπέρα, στο «Ιντεάλ», το οικογενειακό αυτό εστιατόριο που σχεδόν ένα αιώνα μας βγάζει σε Ελληνες και ξένους, ασπροπρόσωπους, οι τουρίστες έμπαιναν μέσα, αναφωνώντας «how nice» για τον διάκοσμο και τον φωτισμό, ενώ γονείς και παιδιά, με τα πασχαλινά ψώνια έμπαιναν και αυτοί για τα σαρακοστιανά της ημέρας... Η πόλη έχει αδειάσει, όσοι ήταν να φύγουν έφυγαν, όσοι έμειναν το φιλοσοφούν, και στην ατμόσφαιρα υπάρχει για όλους η προσμονή της νύχτας της Μεγάλου Σαββάτου, της Ανάστασης που στην Αθήνα, όπως και στην ύπαιθρο, η άνοιξη βάζει τα μύρα της και η φλόγα της λευκής λαμπάδας διώχνουν μακριά τις σκιές. Αυτή η εφημερίδα έχει έρθει και σας βρήκε, για να σας συντροφέψει, στα σπίτια σας, στα κιόσκια, αλλά και στα πρακτορεία, κοντά στους κάμπους, τις ραχούλες, τις ακρογιαλιές, όπου πήγατε να τρυπώσετε για την Πασχαλιά. Εκεί ήρθε κι αυτή, γιατί η καλή εφημερίδα ακολουθεί τον καλό του αναγνώστη...

Σκίτσο Ελλης Σολομωνίδου - Μπαλάνου

Η Ανάσταση του Καμπαναριού της Αγίας Φωτεινής

Ιδιαίτερη αξία έχουν οι παιδικές αναμνήσεις του ξεριζωμένου ελληνισμού της Μικράς Ασίας, της Αιγύπτου. Γιατί αυτές δεν αναφέρονται μόνον στο χρόνο που πέρασε, κύλησε μέσα απ' τα δάχτυλά μας, αλλά στις πατρίδες που χάθηκαν, έγιναν αλύτρωτες κι ανάμνηση που πονάει.

Για το Καμπαναριό της Αγίας Φωτεινής μιλά στο βιβλίο των αναμνήσεών του ο Γιώργος Θ. Κατραμόπουλος, που περνούσε από κάτω, δυο φορές τη μέρα, μικρό παιδί, πηγαίνοντας και γυρίζοντας από το σχολείο του. Και η Ανάσταση όπως την είδε να ξεπροβάλλει, στη βροχή των βεγγαλικών, παίρνει άλλη σημασία, γιατί, όπου να 'ναι, ανασταίνεται το ίδιο το θρυλικό Καμπαναριό. «Η μεγαλύτερη εκδήλωση της Αναστάσεως γινόταν στον περίβολο της Αγίας Φωτεινής, ο οποίος ήταν ευρυχωρότατος», γράφει στο βιβλίο του «Πώς να σε ξεχάσω, Σμύρνη αγαπημένη» («Ωκεανίδα») ο Γ.Θ.Κ., που έφυγε 17 χρόνων με την Καταστροφή. «Μπορούσε να περιλάβει μέσα πολλές χιλιάδες πιστούς. Και από το περίφημο Καμπαναριό της Αγίας Φωτεινής, το οποίο για να το ρίξουν οι Τούρκοι, μετά τη φωτιά, είδαν κι έπαθαν, διότι ήταν καλοχτισμένο, εξετοξεύοντο ωραιότατα βεγγαλικά, τα οποία έφτιαχνε ο μπαμπάς του Καραμπάτη – έδειχνε την Ανάσταση του Χριστού, διάφορα άλλα και τελείωνε ξετυλίγοντας μια μεγάλη ελληνική σημαία, οπότε χαλούσε ο κόσμος από τους πυροβολισμούς. Φυσικά ήσαν κλειστές οι πόρτες, για να μπορέσουν οι Σμυρνιοί να κρύψουν τα όπλα, με τα οποία χαιρετούσαν την Ανάσταση του Κυρίου»... Από αυτή την πατρίδα, τη Μικρά Ασία κι από τη Σμύρνη την Αρχόντισσα Πολιτεία, ξεπηδά τώρα, στη νέα Σμύρνη, δίπλα στο ναό της Αγίας Φωτεινής, το Καμπαναριό της Αγίας Φωτεινής, χτισμένο στα ίδια τα σχέδια, πανομοιότυπο του πρωτότυπου. Είναι μια ακόμη δωρεά του Αριστοτέλη Ωνάση που κι αυτός περνούσε από κάτω για να πάει στο σχολειό του. Η ανέγερση του νέου Καμπαναριού γίνεται με αυτεπιστασία και πλήρη χορηγία από το Δ.Σ. του «Ωνασείου».

Τήλεφος

Αλλοτε και τώρα - η αναστάσιμη φλόγα

Πέρα από το σεμνό ντύσιμο, το καλοχτενισμένο, τραβηγμένο πίσω μαλλί, είναι το γλυκό χαμόγελο που προσέχει κανείς πιο πολύ στην Αθηναία κοπελίτσα στη δεκαετία του '50 που γυρίζει από τη Λειτουργία της «Αγάπης» προφυλάσσοντας τη φλόγα της λαμπάδας της, στολισμένη με λίγο τούλι. Σκοινιά, λουλούδια, δωράκια, μόνο CD δεν είδαμε ακόμα κρεμασμένα στις σημερινές λαμπάδες. Το κοριτσάκι με το βαμβακερό μπλουζάκι κοιτά με βλέμμα που έρχεται από μακριά, από την πίστη αιώνων, τη φλόγα της λαμπάδας της, και, έστω κι αν δεν γελάει, μας δίνει αισιοδοξία.

Τα μεγάλα κόμματα δεν έχουν το κουράγιο για μια νέα αρχή, για ένα νέο ξεκίνημα, παράγοντας νέες σκέψεις.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ζοφερά σενάρια

Εν όψει του συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ τον προσεχή Ιούλιο εντείνονται οι φήμες και πληθαίνουν τα σενάρια περί μυστικών συμφωνιών στο επίπεδο των κορυφαίων στελεχών του κόμματος αυτού, αλλά και της κυβερνήσεως, για συμμαχίες και συμπράξεις, που έχουν ως στόχο την κομματική αντιπροεδρία και την πρωθυπουργία, «αν ανακύψει ζήτημα αντικαταστάσεως του κ. Κ. Σημίτη». Παρά τη διάψευση των φημών, η οποία άλλωστε είναι αναμενόμενη λόγω της φύσεως των συμφωνιών, η κατάσταση στο ΠΑΣΟΚ χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη σύγχυση και ρευστότητα, η οποία είναι επόμενο να κλιμακώνεται συνεχώς κατά το τρίμηνο που μεσολαβεί έως την πραγματοποίηση του συνεδρίου.

Το φαινόμενο, βεβαίως, δεν θα ενδιέφερε το σύνολο του ελληνικού λαού ούτε θα απασχολούσε την παρούσα στήλη αν το ΠΑΣΟΚ προσπαθούσε να επιλύσει έστω κατ' αθέμιτο τρόπο τα εσωτερικά του προβλήματα από τη θέση της αντιπολιτεύσεως. Συμβαίνει, όμως, το κόμμα αυτό να κατέχει την εξουσία και να διαχειρίζεται κατά την περίοδο αυτή μια από τις κρισιμότερες φάσεις τόσο της ελληνοτουρκικής διενέξεως όσο και της πορείας της εθνικής μας οικονομίας. Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι στα φημολογούμενα σενάρια εμφανίζονται να πρωτοστατούν, ως κρυφίως συμμαχούντες ή αμοιβαίως υπονομευόμενοι, ο πρωθυπουργός, οι υπουργοί Εθνικής Αμύνης, Εσωτερικών - Δημοσίας Τάξεως - Αποκεντρώσεως, Εξωτερικών και άλλα κορυφαία στελέχη της κυβερνήσεως.

Στο μέτρο λοιπόν κατά το οποίο οι εντεινόμενες φήμες ανταποκρίνονται, έστω και μερικώς, στην πραγματικότητα, δεν τίθεται μόνον θέμα συνοχής και αποτελεσματικότητας του κυβερνητικού σχήματος. Ανακύπτουν αγωνιώδη ερωτήματα ως προς το βαθμό που μπορεί να επηρεαστούν οι κυβερνητικές αποφάσεις στα κρίσιμα προβλήματα της χώρας, από προσωπικές σκοπιμότητες και μικροκομματικές επιδιώξεις, εν όψει της «εμφύλιας μάχης αλληλοεξοντώσεως» του συνεδρίου.

Τα ερωτήματα αυτά δεν αίρονται ούτε διασκεδάζονται με «αναμενόμενες» και «υποχρεωτικές» διαψεύσεις. Ιδίως όταν αυτές εδράζονται και σε επιβεβαιωτικές δηλώσεις μικρομεσαίων στελεχών του ΠΑΣΟΚ, τα οποία εμφανίζονται ως φίλα προσκείμενα και ως αυθεντικώς απηχούντα τις απόψεις των «εμπλεκομένων» στη διαμάχη κορυφής. Αναγκαία είναι, λοιπόν, η άμεση και πλήρης αποσαφήνιση της καταστάσεως, με τον προσδιορισμό των αξιωμάτων και των ρόλων του κομματικού μηχανισμού, σε συνάρτηση με τις αρμοδιότητες και τον βαθμό αυτοτελείας της κυβερνήσεως. Επειδή δε η αποσαφήνιση αυτή, κατά τα φαινόμενα, εξαρτάται από τη σοβούσα διαμάχη προσώπων, προφανώς επιβάλλεται οι φημολογούμενες μυστικές συμφωνίες να καταστούν φανερές. Και κυρίως ν' ανακοινωθούν το συντομότερο δυνατόν τα πρόσωπα που θ' ασκούν και θα έχουν την ευθύνη της κυβερνητικής εξουσίας. Διαφορετικά, το πιθανότερο είναι ότι το ΠΑΣΟΚ θα αχθεί στο συνέδριό του σε κατάσταση οξυτάτης αντιπαλότητος και υπό το φάσμα της διασπάσεως ή και της πολυδιασπάσεώς του.

Πρόκειται για μια προοπτική, η οποία δεν αφορά μόνον τα στελέχη και την εκλογική βάση του ΠΑΣΟΚ. Διότι θα έχει προηγηθεί η αποσύνθεση, η παράλυση, ενδεχομένως δε και ο εκφαυλισμός της κυβερνήσεως, με ό,τι τούτο συνεπάγεται για τα προβλήματα της χώρας και του ελληνικού λαού...

Εν όψει εξελίξεων και χωρίς πολιτική

Του **Κ.Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Πολλά και ενδιαφέροντα γεγονότα, πολλές εξελίξεις αναμένεται ότι θα συμβούν μετά το Πάσχα και έως το τέλος του χρόνου στην ελληνική πολιτική σκηνή. Με τα μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα να παραμένουν ανοικτά, με τις σοβαρές εξωτερικές υποθέσεις της χώρας σε εκκρεμότητα, το κυβερνών κόμμα θα εντείνει την προετοιμασία του για ένα κρισιμότατο συνέδριο. Και θεωρείται πολύ πιθανό, πλέον, ότι θα προκηρυχθούν γενικές εκλογές κατά το φθινόπωρο, με την θεωρητική προϋπόθεση ότι έως τότε δεν θα προκύψει κάτι «έκτακτο» εντός ή εκτός ΠΑΣΟΚ, που θα οδηγούσε τα πολιτικά πράγματα σε εκλογές ακόμη νωρίτερα. Δίπλα στις εξελίξεις που σημειώνονται και αναμένεται ότι θα σημειωθούν στο χώρο του κυβερνώντος κόμματος, εντείνεται και το κλίμα ανησυχίας για το μέλλον του κόμματος και στη Νέα Δημοκρατία. Οχι μόνο λόγω της αβεβαιότητας σχετικώς με τα πιθανά κέρδη στις επόμενες εκλογές, αλλά και διότι το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης αντιμέτωπο ουσιαστικώς με τα ίδια προβλήματα που καλείται να λύσει σήμερα η κυβέρνηση των αντιπάλων, βρίσκεται σε μια μεγάλη αμηχανία, που εύκολα διαπιστώνεται και απ' τον νευρικό τρόπο με τον οποίο αναζητείται «γραμμή» στις κομματικές και κοινοβουλευτικές συνεδριάσεις και συνόδους και από την ένταση που εκδηλώνεται κάθε τόσο στις σχέσεις της ηγεσίας με υψηλόβαθμα στελέχη.

Τα μεγάλα ή μικρότερα εσωκομματικά προβλήματα του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας δεν είναι βεβαίως της ιδίας τάξεως. Ομως τα πολιτικά προβλήματα και των δύο κομμάτων είναι της ιδίας φύσεως. Και τα δύο κόμματα, μεγάλα, πολυσυλλεκτικά, «φιλολαϊκά», το καθένα με τον τρόπο του και κατά το φορτίο των ιδεολογημάτων του, έχουν στερηθεί πλέον απ' το βασικό μοχλό άσκησης της «πολιτικής» τους απέναντι στην ελληνική κοινωνία: την «υπέρ του λαού διαχείριση» του δημόσιου τομέα. Γεμάτο προβλήματα σήμερα ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας αποδίδει ευθύνες και στα δύο μεγάλα κόμματα, για το ότι «φαλήρισαν» το Δημόσιο, σε βαθμό τέτοιο ώστε να μην είναι δυνατόν πλέον αυτό το Δημόσιο να «εξυπηρετεί» τις επί δεκαετίες ευρύτατες «πελατείες» των μικρών και μεσαίων στρωμάτων της χώρας. Πολλές εκατοντάδες χιλιάδες Ελληνες πολίτες, που είτε το ήθελαν είτε υποχρεώθηκαν απ' τα πράγματα, συνέδεσαν τα εισοδήματα και το επίπεδο ζωής τους απ' τις δράσεις των κομμάτων-διαμεσολαβητών μεταξύ «λαού» και Δημοσίου γνωρίζουν τώρα πολύ καλά ότι ο ρόλος αυτός των μεγάλων κομμάτων έχει αντικειμενικώς τελειώσει.

Γνωρίζουν επίσης ότι η γενικότερη κατάσταση της εθνικής οικονομίας έχει οδηγήσει τις ελληνικές κυβερνήσεις σε υπό διεθνή έλεγχο «μονοδρόμους» οικονομικής (και κοινωνικής) πολιτικής τέτοιους, ώστε να ακυρώνεται πλέον απ' τα πράγματα κάθε «φιλολαϊκή» κομματική ρητορεία, κάθε πρόθεση «κοινωνικής πολιτικής», κάθε υπόσχεση, κάθε «όραμα», κάθε πρόβλεψη για γρήγορη «ανάκαμψη» και –βεβαίως– κάθε «σοσιαλιστική» ή «σοσιαλίζουσα» πολιτική «πρόταση».

Αν σ' αυτά προστεθεί και το ότι ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας αμφισβητεί πλέον ζωηρά και τις ποιότητες, ηθικές και πνευματικές, της πλειοψηφίας των Ελλήνων πολιτικών και την ποιότητα των σχέσεών τους, με μέσα μαζικής ενημέρωσης και ιδιωτικά οικονομικά συμφέροντα, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς ποια είναι τα τεράστια, αν όχι και ανυπέρβλητα, προβλήματα των μεγάλων κομμάτων της χώρας. Που αγωνιωδώς, πλην ματαίως έως τώρα, αναζητούν μια νέα «επαφή» με τα κάποτε μεγάλα (και εύπιστα, για πολλούς λόγους) λαϊκά ακροατήριά τους, ένα νέο «άνοιγμά» τους προς την κοινωνία.

Η κατάσταση αυτή έχει προκαλέσει παραζάλη στα μεγάλα κόμματα. Τα πράγματα είναι στ' αλήθεια πολύ δύσκολα για τις ηγεσίες και τους κομματικούς «μηχανισμούς» τους. Τα πρόσωπα και οι ομάδες εξουσίας που διαχειρίστηκαν τα εθνικά πράγματα μετά το 1974, δεν γνωρίζουν άλλη «πολιτική» από αυτή του διαμεσολαβητή «λαού»-Δημοσίου. Ακόμη κι αν αναλάμβαναν ευθέως τις ευθύνες τους για την 20ετία και παραδέχονταν τις αποτυχίες τους, δεν θα μπορούσαν (και δικαίως) να πείσουν τους Ελληνες πολίτες, τον κόσμο της εργασίας και του πολιτισμού, ότι είναι σε θέση να οδηγήσουν τη χώρα σε μια «νέα εποχή».

Οχι μόνο διότι το πολιτικό προσωπικό της αποτυχίας είναι το ίδιο που σήμερα διαχειρίζεται την κρίση και προσπαθεί να υποσχεθεί το «αύριο». Αλλά και διότι οι «πολιτικές» του παρελθόντος έχουν στερήσει σε βαθμό δραματικό το κράτος απ' την παιδεία και τους μηχανισμούς που είναι απαραίτητοι για ένα τέτοιο εγχείρημα.

Ενώπιον της καταστάσεως αυτής, αποθαρρυμένα και αβέβαια για το μέλλον τους, χωρίς καμία δύναμη εσωτερικής ανανέωσής τους, τα μεγάλα κόμματα δεν έχουν το κουράγιο για μια νέα αρχή, για ένα νέο ξεκίνημα, παράγοντας νέες σκέψεις για μία βάση νέας μελέτης των εθνικών πραγμάτων. Σε μια δειλή προσπάθεια «αυτοκριτικής» παραδέχονται δημοσίως (αλλά και αορίστως) με κάθε ευκαιρία την «αναξιοπιστία» των πολιτικών απέναντι στους πολίτες, αναφέρονται στην «αδιαφορία» των πολιτών προς την πολιτική (έτσι χαρακτηρίζουν την αποστροφή των πολιτών προς τα δικά τους πρόσωπα και «έργα») και προσπαθούν να προσπεράσουν με πρόχειρες και γενικόλογες «εξηγήσεις» το γεγονός ότι ένα πολύ μεγάλο τμήμα της προβληματισμένης όσο ποτέ άλλοτε ελληνικής νεολαίας δεν υπολογίζει στις προθέσεις και τις ικανότητες της πολιτικής τάξης της χώρας. Η στάση αυτή των μεγάλων κομμάτων οδηγεί σε αύξηση της εσωστρέφειάς τους και στην αφοσίωσή τους σε εσωκομματικά «παιχνίδια εξουσίας» (ποιος θα είναι ο επόμενος «αρχηγός», ποια η κυρίαρχη «τάση» ή «ομάδα») λησμονώντας –τι άλλο να κάνουν– ότι η «εξουσία» την οποία κυνηγούν δεν είναι πλέον παρά μια ψευδαίσθηση.

Μετα-πασχαλινές «κόντρες», λοιπόν, στο ΠΑΣΟΚ εν όψει καλοκαιρινού συνεδρίου, ερωτηματικά για τον Κ. Σημίτη και τους «εκσυγχρονιστές», εκδηλώσεις «εσωτερικής αντιπολίτευσης» στη Νέα Δημοκρατία, προετοιμασία για πιθανή εκλογική αναμέτρηση το φθινόπωρο, «πολιτικές εξελίξεις» γενικώς. Με τις πολιτικές δυνάμεις σε αδιέξοδο. Σε τυφλή αναζήτηση πολιτικής.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Πηγή ελπίδας, δύναμης, αγάπης

Από την κ. Δέσποινα Γιαννάκου

Ο Σταυρός και το μεγαλειώδες θαύμα της Ανάστασης του Κυρίου μας, αποτελούν και θα αποτελούν παντοτινά κι αιώνια, πηγή θάρρους, πίστης, ελπίδας, ζωής, δύναμης και προπάντων αγάπης για την Ανθρωπότητα.

Επί είκοσι αιώνες, η Οικουμενική Χριστιανοσύνη, τιμά και εορτάζει τις Αγιες ημέρες των Παθών και του Αγίου Πάσχα, βιώνοντας κάθε φορά με την ίδια μυσταγωγία, ευλάβεια και συγκίνηση αλλά και με δέος και αγαλλίαση, το λυτρωτικό μυστήριο των μοναδικών θαυμάτων.

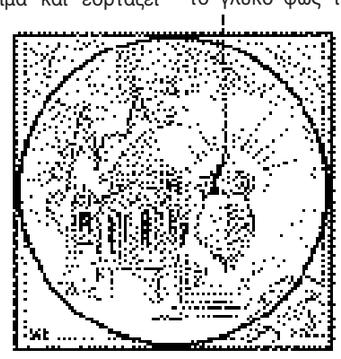

Επί 2000 χρόνια οι Χριστιανοί, σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης, σ' ολόκληρο τον κόσμο, κλείνουν ευλαβικά και με υπέρτατο σεβασμό το γόνυ, μπροστά στον Εσταυρωμένο Ιησού, προσκυνούν με συγκίνηση και με δάκρυα στα μάτια τον Επιτάφιό του, αλλά και με περισσή χαρά και αγαλλίαση, ψάλλουν θριαμβευτικά τον Ορθρο του Μ. Σαββάτου, το «Ανάστα ο Θεός», υψώνοντας με όλη τη δύναμη της ψυχής, το λάβαρο της Θείας Ανάστασης. Αυτή η πεποίθηση στο μεγαλύτερο της Ιστορίας όλων των εποχών θαύμα και γεγονός, είναι που μας δίνει θάρρος καί δύναμη στον αγώνα της ζωής, αφού η Ανάσταση του Κυρίου, είναι η ανάσταση αλλά και η ανάταση της ψυχής.

Ερχεται κάθε χρόνο, η μυσταγωγία και η κατάνυξη των Αγίων ημερών και των εσπερινών της Μ. Εβδομάδος, μέσα στην πεζή και βιαστική καθημερινότητα, να μας γεμίσουν με ηρεμία, γαλήνη, να χαρίσουν στις καρδιές μας ανακούφιση κι αγάπη, με τις κατανυκτικές ακολουθίες του Νυμφίου και τον Αχράντων Παθών, τις πλημμυρισμένες από τις ευωδιές της βιολέτας, της πασχαλιάς, τις ευωδιές της Ανοιξης.

Πόσο απέραντη είναι η ευγνωμοσύνη και η λατρεία μας, για τον γλυκύτατο Ναζωραίο, το «γλυκύ έαρ» της Παναγιάς μας, που με τη μαρτυρική Του θυσία στον Σταυρό του μαρτυρίου, έδειξε την υπέρτατη και απερίγραπτη αγάπη Του στον πολύπαθο άνθρωπο.

Η πνευματική φιλοσοφία του Σταυρού και του θαυμαστού μεγαλείου της Ανάστασης, θα πρέπει πάντα να μας συνοδεύει, σε κάθε στιγμή της ζωής μας και να μας δίνει κουράγιο, πίστη και ελπίδα για το ξεπέρασμα των δυσκολιών της ζωής, αφού πίσω από το μαρτύριο και το Πάθος της Σταύρωσης, ο αληθινός Χριστιανός, που χαλυβδώνει την πίστη του μέσα από τις δοκιμασίες, διακρίνει και βλέπει πάντα το γλυκό φως της Ανάστασης, το φως της Ανάστασης το ανέσπερο, που βγαίνει μέσα από τον Σταυρό του Κυρίου μας.

Και είναι αυτό το γλυκό, το ανέσπερο φως που ειδικά στους σκληρούς, στους απάνθρωπους και ταραγμένους καιρούς μας, χρειάζεται τόσο απαραίτητα να φωτίζει τις ψυχές των σύγχρονων και «πολιτισμένων» ανθρώπων, που παραπαίουν στην υλιστική εποχή μας και πνίγονται στην αλόγιστη δίψα του κέρδους με κάθε μέσο, θεμιτό και αθέμιτο.

Είναι αυτό το ανέσπερο φως της Αναστάσεως του Χριστού μας, που θα πρέπει να ζεστάνει, να γλυκάνει και να μαλακώσει τις σκληρές και παγωμένες καρδιές των ισχυρών του κόσμου τούτου και του Πλανήτη μας για ένα ειρηνικότερο και ανθρωπινότερο μέλλον της ανθρωπότητας.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ
Φαρμακοποιός
Αετιδέων 45, Χολαργός

Μέσα ενημέρωσης

Από τον κ. Ευστ. Παπαευσταθίου

Επιθυμώ να κάνω έκκληση όπως παύσει χρησιμοποιούμενος, τουλάχιστον από τον Πρόεδρο του Σώματος και εκ μέρους των αγορητών στη Βουλή των Ελλήνων, ο ξένης προέλευσης, για τον κόσμο μας, όρος «μέσα μαζικής ενημέρωσης». Προσωπικώς αρνούμαι σε οποιονδήποτε το δικαίωμα να με αποκαλεί «μάζα». Το ορθό και το κόσμιο εν προκειμένω είναι: μέσα γενικής ή μέσα δημόσιας ενημέρωσης ή απλώς μέσα ενημέρωσης.

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΠΑΠΑΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Πρόκλου 28, Αθήνα

Ελληνοτουρκικά θαλάσσια σύνορα

Από τον κ. Θ. Λ. Χρυσανθόπουλο

Με αφορμή την προκλητική κυκλοφορηθείσα διεθνώς φωτογραφία του Τούρκου Προέδρου Demirel, δείχνοντας στον Πρόεδρο της Γεωργίας πόσο κοντά είναι η Χίος στη Μ. Ασία («Καθημερινή» 5.4.96), σημειώνω ότι στους ξένους που κάνουν την ίδια παρατήρηση, παραλείπουμε να λέμε πόσο πιο κοντά είναι τα χερσαία σύνορα μεταξύ τους.

Πρέπει, επίσης, να λέμε ότι τα νησιά μας, αντί να είναι κατά τουρκική φαντασία εξορμητήρια για τυχόν αποκλειομένη εκ των πραγμάτων ελληνικήν εισβολή στη Μ. Ασία, όπως διατείνονται οι Τούρκοι στους ευκολόπιστους ξένους, αντιθέτως είναι εύκολη λεία τουρκικών ορέξεων.

Ιστορικώς, τα νησιά αυτά ελάχιστα ενδιέφεραν τους Τούρκους, που κατά βάσιν είναι χερσαίοι, χωρίς θαλάσσια παράδοση. Για τους Ελληνες νησιώτες αντιθέτως, τα νησιά ήταν φυσικά φρούρια των γυναικών και των παιδιών τους, όταν οι άνδρες απουσίαζαν επί μήνες είτε επανδρώνοντας τον εμπορικό τους στόλο είτε εργαζόμενοι στη Μ. Ασία. Η θαλασσοκράτειρα Κάσος π.χ. για τον λόγον αυτόν δεν έχει καν λιμάνι, ακριβώς για λόγους ασφαλείας των γυναικοπαίδων τους από επιδρομείς.

Θ. Λ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Πρέσβυς της Ελλάδος επί τιμή
Αγίων Αποστόλων 45, Αίγιον

Τα έργα της Ακροπόλεως

Από τον κ. Α. Μπουσουλέγκα

Οπως αναφέρουν ο καθηγητής Χ. Μπούρας και η κ. Α. Καλογεροπούλου στα φύλλα της «Κ» της 29.3.96 και 30.3.96 αντίστοιχα, αναρωτήθηκα με ποια λέξη θα έπρεπε να χαρακτηρίσει κανείς την κατάσταση που υπάρχει με τα έργα της Ακροπόλεως: Απογοητευτική;... Εξοργιστική;... Ανεύθυνη;... Τελικά αποφάσισα ότι πρώτα-πρώτα ταιριάζει το «απίστευτη». Είναι πράγματι απίστευτο ό,τι συμβαίνει στο πιο λαμπρό μνημείο πολιτισμού όχι μόνο της Ελλάδος, αλλά κατά τη γνώμη μου, όλης της Ευρώπης. Πώς είναι δυνατόν η δυτική ζωφόρος να βρίσκεται για πάνω από τρία χρόνια στο μουσείο χωρίς να έχει γίνει καμιά εργασία; Είναι πολλοί οι Ελληνες πολίτες που ανησυχούν και θλίβονται όταν βλέπουν τις σκαλωσιές να διαιωνίζονται. Οταν βλέπουν χρόνο με τον χρόνο κενή τη δυτική ζωφόρο. Γιατί επιτέλους δεν προχωρούν σε μια γενναία απόφαση τοποθέτησης αντιγράφων πάνω στη ζωοφόρο. Για πόσα χρόνια θα παραμείνει κενή; Πόσο θα κρατήσουν οι έρευνες και ποια τεχνολογία θα εφαρμοσθεί για τη συντήρηση των γλυπτών της ζωφόρου;

Ποια είναι η ευαισθησία μας και η ευθύνη όλων –ειδικών επιστημόνων, αρμοδίων του ΥΠΠΟ, της Ελληνικής Πολιτείας γενικότερα– για την τραυματισμένη όψη που δίνει ο Παρθενώνας; Δεν μπορούμε να επουλώσουμε τουλάχιστον μερικές από τις πληγές του; Και μια πρόταση: Ως Διευθυντής Εθνικού Ερευνητικού Κέντρου (1982-89) ήμουν από τους πρώτους που εφάρμοσα την οικονομική διαχείριση δεκάδων ερευνητικών προγραμμάτων μέσω Ειδικού Λογαριασμού. Οι ειδικοί λογαριασμοί που εφαρμόζονται σήμερα σε ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια έχουν βοηθήσει αφάνταστα τις διαδικασίες χρηματοδότησης ερευνητικών προγραμμάτων.

Γιατί δεν θα μπορούσε να γίνει, ύστερα από κάποια προσαρμογή, ακόμη και με νομοθετική ρύθμιση, εφαρμογή Ειδικού Λογαριασμού για τη χρηματοδότηση των έργων Ακροπόλεως εφόσον πολλά απ' αυτά αποτελούν πράγματι μελέτες και έρευνες. Ας θυμηθούν οι «αρμόδιοι» του ΥΠΠΟ ότι ο Παρθενώνας δεν τους ανήκει. Ανήκει σε όλους τους Ελληνες όπως ανήκει και σε όλους τους ανθρώπους από τα πέρατα της οικουμένης που τον αγαπούν και τον θαυμάζουν.

Α. ΜΠΟΥΣΟΥΛΕΓΚΑΣ
Σύμβουλος Διεθνών Οργανισμών
Ανεξαρτησίας 91, Αθήνα

«Η φύσις ποτέ δεν εκδικείται»

Από τον κ. Μεν. Κούσιο

Είναι πολύ συνηθισμένη τελευταίως εις τον πληροφοριακό Τύπο που διαβάζουμε, η όντως απρεπής και λανθασμένου περιεχομένου έκφραση «η φύσις εκδικείται». Η φύσις ποτέ δεν εκδικείται και είναι αυτή που είναι, το απυθμένου κάλλους μεγαλούργημα της συνειδήσεως του Σύμπαντος, συνήθως σιωπηλή κι ενίοτε θορυβώδης, χωρίς συναισθηματικό προσωπείο, διαιωνίως βυθισμένη στο κοσμικό της μεγαλείο. Και εις τον χώρον εκείνον των στοιχείων της με τις χαμηλότατα διαμορφωμένες συνήθειες, δεν εμφολεύουν εις το είναι της συναισθήματα ενστικτώδη αγάπης και ζήλειας, ή μίση έμφυτης ή εκ περιστάσεως μορφής. Ετσι η φύση ποτέ δεν αγαπά, ούτε μισεί ή εκδικείται, είναι όπως τονίσαμε προγενεστέρως αυτή που είναι γυμνή συναισθημάτων στο κύριο μέρος των στοιχείων της.

Κι απλούστατα εμείς που την κακοποιούμε βάναυσα και σκληρά, από αμάθεια και κακοήθεια ή κι απ' τα δυο μαζί ακόμη, αντικρύζουμε αίφνης ενεοί κι απολαμβάνουμε δικαίως την αρνητική της όψη και την όντως θλιβερή εικόνα της.

Κι ακόμα η επίμαχη έκφραση «η φύση εκδικείται» μπορεί σ' ανθρώπους ριχής πνευματικότητος κι επιπολαίας κρίσης, να καταλήξει εξ αντιθετικότητας περιστασιακής, σ' ακόμη εχθρικότερη στάση και συμπεριφορά απέναντί της.

Ετσι καταλήγουμε ευθέως πως είναι πρέπον και λογικόν ν' απαλειφθή από τα μέσα πληροφόρησης της κοινωνίας, αυτή η σκληρή έκφρασης που αδικεί αφρόνως τη Μητέρα Φύση, το απαράμιλλο αυτό θέλγος του πλανήτη μας, το λίκνον της ζωής μας.

Για την οποίαν άλλωστε κι οι κορυφαίοι εκπρόσωποι της επιστήμης και της τέχνης όλων των αιώνων

και όλων των εποχών Αλβέρτο Αϊνστάιν και Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν, εκφράστηκαν με βαθύ αίσθημα θαυμασμού κι αγάπης.

Ο πρώτος με τη ρήση του «το φυσικό μας περιβάλλον απ' όπου αντλεί κι η επιστήμη την πνευματική υπόστασή της» κι ο δεύτερος με την εγκαρδιότερη κι άδολη έκφρασή του «αγαπώ ένα δένδρο περισσότερο από έναν άνθρωπο».

ΜΕΝ. Δ. ΚΟΥΣΙΟΣ
Γεωπόνος, Αρτα

Ενημερωτική εκστρατεία

Από τον κ. Μαρσέλ Γιοέλ

Το Σαββατοκύριακο, μαζί με την οικογένειά μου έκανα μια πραγματικά ωραία εκδρομή στα Μετέωρα. Εφυγα από την Αθήνα, διέσχισα τα βόρεια προάστια, ακολούθησα την εθνική οδό ως τη Λαμία και μετά το γεμάτο στροφές δρόμο Λαμία - Δομοκό - Τρίκαλα - Καλαμπάκα, συνολικά 335 χιλιόμετρα και άλλα 335 για την επιστροφή, 670 χιλιόμετρα. Σε κάποιο εστιατόριο που φάγαμε, στο δρόμο παρήγγειλα μια μεγάλη και ζουμερή μπριζόλα, που ίσως ήταν αγγλικής προέλευσης.

Ομολογώ ότι ούτε εγώ, ούτε κανείς άλλος έθεσε υπό αμφισβήτηση την απόφασή μας να ταξιδεύσουμε το Σαββατοκύριακο 670 χιλιόμετρα με αυτοκίνητο, παρά το γεγονός ότι κάθε χρόνο σκοτώνονται στους δρόμους, από αυτοκινητιστικά ατυχήματα μερικές χιλιάδες άτομα. Ολοι όμως που με έβλεπαν να τρώω την μπριζόλα θεώρησαν ότι ήταν μια «ηλίθια» ή μια «κουτή» πρόκληση της μοίρας, να παραγγείλω ένα τόσο επικίνδυνο φαγητό. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι στην Ελλάδα τουλάχιστον, οι περιπτώσεις θανάτων από την ασθένεια Κρόϊτσφελντ-Τζάκομπς, την ασθένεια των τρελών αγελάδων, μετριούνται στα δάκτυλα του ενός χεριού ενώ στην Αγγλία, όπου ξέσπασε η ιστορία είναι συνολικά 40 και που ακόμη δεν υπάρχει απόλυτη απόδειξη του συσχετισμού της ασθένειας με τις «τρελές αγελάδες» και την κρεατοφαγία.

Φοβούμαι ότι στο όλο θέμα, τα ΜΜΕ ανά τον κόσμο, έδωσαν μια αδικαιολόγητη έμφαση. Ιδιαίτερα στην Ελλάδα, όπως είδαμε η έμφαση ήταν τόσο μεγάλη ώστε να μειωθεί η κατανάλωση κρέατος κατά 80% και να ανατιμηθούν τα λοιπά προϊόντα με σημαντική άνοδο του τιμάριθμου.

Νομίζω, ότι έφθασε η ώρα για μερικά σοβαρά τουλάχιστον ΜΜΕ, να ξεκινήσουν μια εντελώς διαφορετικού τύπου ενημερωτική εκστρατεία, υπογραμμίζοντας τον, πράγματι, μικρό κίνδυνο (ακόμη και στατιστικά) που ενέχει η κατανάλωση κρέατος, κίνδυνο ο οποίος είναι ελάχιστος εάν συγκριθεί με άλλες πιθανότητες θανάτων. Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας ενημέρωσης θα είναι ίσως πολύ επαγωγικά για την εθνική μας οικονομία.

ΜΑΡΣΕΛ Μ. ΓΙΟΕΛ
Σύμβουλος Δημοσίων Σχέσεων
Ακαδημίας 28 - Αθήνα

Καρτοτηλέφωνα, χωρίς συντήρηση

Από τον κ. Γιώργο Αγγελή

Πάνε αρκετοί μήνες που παρακολουθώ από κοντά την κατά πολύ σύντομη, ολοκληρωτική καταστροφή των, εάν μη τι άλλο, τέλειων συσκευών καρτοτηλεφώνων, που έδωσαν μια ανάσα στους, επί πολλά έτη, ταλαιπωρημένους από τα περίπτερα κ.λπ. Ελληνες, οι οποίοι θέλουν να κάνουν κάποιο τηλεφώνημα. Δεν προλάβαμε να χαρούμε για πολύ και να αισθανθούμε τουλάχιστον με τα τηλέφωνα, ότι είμαστε λίγο Ευρωπαίοι. Το 70% των τηλεφωνικών συσκευών είναι άχρηστες. Σπασμένα ακουστικά, καλώδια κρέμονται, δεν παίρνουν τις κάρτες... Ναι, πάνε και τις χαλάνε διάφοροι αλλά τα τηλέφωνα αυτά δεν ανήκουν σε καμιά υπηρεσία συντήρησης; Δεν ιδρώνει κανενός το αυτί;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΓΓΕΛΗΣ
Αμφιλοχίας 17 Καματερό

Θερμή παράκληση προς τους επιστολογράφους της «Καθημερινής». Τα γράμματά σας να είναι δακτυλογραφημένα η με στρωτό γραφικό χαρακτήρα, ώστε να διευκολύνεται η δημοσίευση, αλλά και η διόρθωσή τους στο τυπογραφείο. Σε διαφορετική περίπτωση βρίσκει πεδίο δράσεως ο... δαίμων του τυπογραφείου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Πρόταση δημιουργίας Επιτροπής Διαφάνειας με τη συμμετοχή επιστημόνων κύρους για τον έλεγχο στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος.

Ριζικές αλλαγές από τον Εβερτ

Ο κομματικός μηχανισμός ενδυναμώνεται ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών

Σε ριζικές αλλαγές στη λειτουργία του κομματικού μηχανισμού και στην υποβολή προτάσεων προς όλες τις πολιτικές δυνάμεις του τόπου, με στόχο τη διαφάνεια στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, προχωρά αμέσως μετά το Πάσχα ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Μιλτιάδης Εβερτ.

Οι αλλαγές στον κομματικό μηχανισμό, κρίθηκαν αναγκαίες για να μπορέσει να ανταποκριθεί η Νέα Δημοκρατία στις απαιτήσεις των καιρών και κυρίως για να αντεπεξέλθει στο ενδεχόμενο πρόωρων εκλογών, το φθινόπωρο. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με εισηγήσεις που έχουν γίνει στον πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας, θα πρέπει στα κομματικά όργανα, να υπάρξει μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα, κυρίως από τους τομείς των τεχνοκρατών.

Οσον αφορά τη διαφάνεια στη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, σύμφωνα με έγκυρες πηγές, ο κ. Εβερτ έχει καταλήξει ύστερα από σχετική πρόταση συνεργατών του και τη σχετική επεξεργασία από τον πολιτικό του σύμβουλο καθηγητή κ. Προκόπη Παυλόπουλο, σε μία πρόταση θεσμικών μεταβολών με στόχο τη διαφάνεια, την οποία και θα καταθέσει εντός των προσεχών ημερών.

Η θεσμοθέτηση της προτάσεως, κατά πάσα πιθανότητα, θα απαιτήσει νομοθετικές ρυθμίσεις. Προβλέπεται συγκεκριμένα η δημιουργία της Επιτροπής Διαφάνειας με τη συμμετοχή επιστημόνων –δικαστικών, πανεπιστημιακών– ανεγνωρισμένης αξίας και κύρους, που υπό την προεδρία, κατά πάσα πιθανότητα, του κ. Ν. Θέμελη θα εξετάζουν και θα εγκρίνουν την οποιαδήποτε νομοθετική πράξη, που θα αφορά τη διαχείριση του δημόσιου χρήματος, (αναθέσεις έργων, διαγωνισμού κ.ά.). Με τον τρόπο αυτό θα εισαχθεί η διαφάνεια στις πράξεις του δημόσιου τομέα και θα σταματήσουν οι όποιες αμφισβητήσεις για την προώθηση αποφάσεων.

Στον τομέα των κομματικών αλλαγών, ο κ. Εβερτ, με βάση σχετικές προτάσεις της ομάδος πολιτικού σχεδιασμού του κόμματος, αλλά και του γραμματέως της Νέας Δημοκρατίας κ. Σταύρου Δήμα, θα προχωρήσει σε ριζικές ανακατατάξεις και στην ενδυνάμωση ορισμένων τμημάτων:

Του *Γ. ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ*

- Στην κάθε Ομάδα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (ΟΚΕ) της Νέας Δημοκρατίας, θα συμμετέχουν εμπειρογνώμονες με στόχο την τεχνοκρατική κάλυψη του κάθε τομέα.
- Στην Ομάδα Πολιτικού Σχεδιασμού της Νέας Δημοκρατίας θα συμμετέχουν στελέχη από το Κέντρο Πολιτικής Ερευνας και Επιμόρφωσης (ΚΠΕΕ). Τα στελέχη αυτά θεωρείται ότι θα βοηθήσουν στο σχεδιασμό των στόχων του κόμματος με τις εξειδικευμένες γνώσεις που κατέχουν. Σημειώνεται ότι τα περισσότερα από τα στελέχη αυτά είναι ηλικίας κάτω των σαράντα ετών.
- Στην ενίσχυση του έργου της επιτροπής που ασχολείται με τη δράση του κόμματος έως και τη συνδιάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο αντιπρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας κ. Γιάννης Βαρβιτσιώτης και μέλη της οι βουλευτές Σταύρος Δήμας, Γιώργος Σουφλιάς, Γ. Σιούφας και Αριστείδης Καλαντζάκος.
- Στην περαιτέρω αξιοποίηση στελεχών, τα οποία κρίνεται ότι έχουν και τη διάθεση και τα προσόντα, να προωθήσουν το κομματικό έργο και τις θέσεις της Νέας Δημοκρατίας. Στο σημείο αυτό, τονίζεται σύμφωνα με έγκυρες πηγές της Ρηγίλλης, ότι σε εισηγήσεις τους προς τον κ. Εβερτ, στελέχη του κομματικού μηχανισμού θεωρούν πως ορισμένοι βουλευτές δεν υπάρχει περίπτωση να προσφέρουν στον κομματικό μηχανισμό. Οι βουλευτές αυτοί, δεν θα χρησιμοποιηθούν καθώς φαίνεται αφού θεωρείται πως δεν δείχνουν καμιά διάθεση και διαφωνούν ριζικά με την ηγεσία του κόμματος και τις επιλογές της. Αντιθέτως, άλλα στελέχη, με ορισμένα από τα οποία ο κ. Εβερτ είχε ήδη επαφές, θεωρείται ότι μπορεί να προσφέρουν σημαντικότατο έργο, παρά τις κατά καιρούς «καλοπροαίρετες διαφωνίες τους, με τις επιλογές της ηγεσίας». Μεταξύ των βουλευτών που θα αναλάβουν μεγαλύτερες αρμοδιότητες είναι και οι Μιχάλης Λιάπης, Γ. Βουλγαράκης, Β. Μεϊμαράκης, Μαριέττα Γιαννάκου-Κουτσίκου, κ.ά.

Αντιθέτως σ' εκείνους που «δεν φαίνεται να έχουν τη διάθεση να βοηθήσουν την ηγεσία του κόμματος», σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζουν ορισμένα στελέχη, εντάσσονται οι κύριοι Σωτήρης Κούβελας, Κώστας Πυλαρινός, Πέτρος Τατούλης, Ελσα Παπαδημητρίου και Νίκος Κάκκαλος. Ο κ. Μιλτιάδης Εβερτ έχει πλέον λάβει τις αποφάσεις του όσον αφορά την εσωκομματική κατάσταση που επικρατεί στη Νέα Δημοκρατία και θα προχωρήσει με την απόλυτη πλειοψηφία των βουλευτών, την οποία σαφώς και διαθέτει.

Σε τρία μέτωπα τα προβλήματα του πρωθυπουργού

Μπορεί την Ανάσταση να την εορτάζει ο πρωθυπουργός με τους ομογενείς στις ΗΠΑ, όμως τα Πάθη για την κυβέρνησή του και για τον ίδιο, ουσιαστικά θα αρχίσουν αμέσως μετά την επιστροφή του στην Αθήνα. Μόλις το αεροσκάφος προσγειωθεί στο Ελληνικό, την ίδια στιγμή θα «προσγειωθεί» και ο κ. Κώστας Σημίτης στην ελληνική πραγματικότητα, που διαγράφεται κάθε άλλο παρά ευχάριστη. Τα «μέτωπα» είναι ανοιχτά κυρίως σε τρεις τομείς: στην εξωτερική, στην οικονομική - κοινωνική πολιτική και στα εσωκομματικά.

Στα εθνικά θέματα: Είναι σχεδόν βέβαιο ότι ο πρωθυπουργός και το επιτελείο του θα επιχειρήσουν να εμφανίσουν την «εκστρατεία» στο εξωτερικό (ευρωπαϊκή περιοδεία και επίσκεψη στις ΗΠΑ) ως μια πρωτοβουλία για την ενημέρωση των «συμμάχων» μας επί των εθνικών μας θέσεων που στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία (πώς, άλλωστε, θα μπορούσε να αποτύχει μια προσπάθεια… ενημερωτική;).

Του *ΓΙΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ*

Ωστόσο, κάτι το ουσιαστικό ο κ. Κ. Σημίτης δεν φαίνεται να έχει στα χέρια του. Ισα-ίσα που ο δρόμος για την αντιμετώπιση των εξελίξεων στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και στο Σκοπιανό μοιάζει όλο και περισσότερο με Γολγοθά, ενώ και το «ευρωπαϊκό» μας πρόσωπο εξακολουθεί να μην είναι το καλύτερο που θα μπορούσε. Σαν να μην έφθαναν όλα αυτά, ο πρωθυπουργός έχει να αντιμετωπίσει: α) Εναν διαμαρτυρόμενο υπουργό Εξωτερικών, β) Μια υπολογίσιμη (όχι κατ' ανάγκην ομοιογενή) ενδοκυβερνητική αντιπολίτευση.

Στην Οικονομία: Τα αρνητικά μηνύματα της τελευταίας περιόδου σχετικά με την εξέλιξη των οικονομικών δεικτών ασφαλώς, όχι μόνο προβληματίζει αλλά και πολύ περισσότερο προκαλεί ανησυχία στον πρωθυπουργό. Γνωρίζει ότι αν η κατάσταση αυτή συνεχισθεί, αφενός θα καταστεί δυσχερής η άσκηση «κοινωνικής πολιτικής» και αφετέρου θα προσφέρει «όπλα» κριτικής στους πολιτικούς αντιπάλους της κυβέρνησης, είτε αυτοί βρίσκονται εκτός, είτε, όμως, και εντός του ΠΑΣΟΚ! Και βέβαια, το πρώτο μεγάλο εμπόδιο που έχει μπροστά της η κυβέρνηση, είναι η μερική –έστω!– επίλυση των οξυτάτων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι συνταξιούχοι και την οποία έχει υποσχεθεί η κυβέρνηση το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο.

Στα εσωκομματικά: Ο κ. Κ. Σημίτης γνωρίζει πολύ καλά ότι ο δρόμος προς το Συνέδριο του Ιουλίου είναι σπαρμένος με αγκάθια και πως θα χρειαστεί να δώσει πολλές και επώδυνες μάχες.

Συμμαχίες πριν το Συνέδριο ΠΑΣΟΚ

Ισχυρές δυνάμεις στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ πιέζουν, όσο πλησιάζει η ώρα του Συνεδρίου, για τη θεσμοθέτηση της δυαρχίας. Τη λύση αυτή, η οποία πάντως δεν θέτει υπό αμφισβήτηση τη θέση του κ. Κ. Σημίτη στο πρωθυπουργικό αξίωμα, προτείνουν όλοι οι εσωκομματικοί του αντίπαλοι και σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες δεν αποκλείεται να την αποδεχθεί τελικώς και ο ίδιος ο πρωθυπουργός, παρά το γεγονός ότι λίγο πριν αναχωρήσει για τις ΗΠΑ έθεσε εμμέσως, αλλά σαφώς, υποψηφιότητα και για την ηγεσία του κόμματος.

Του *Γ. Ι. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ*

Τη δυαρχία επιθυμούν τόσο ο κ. Ακης Τσοχατζόπουλος (δεδομένου ότι με μια τέτοια εξέλιξη θα είναι επί της ουσίας ο μοναδικός διεκδικητής της κομματικής ηγεσίας) όσο και ο κ. Γεράσιμος Αρσένης (ο οποίος, διατηρώντας τις φιλοδοξίες του για την πρωθυπουργία, θα ήθελε να μην επεκταθεί η εξουσία του πρωθυπουργού και στο κόμμα). Την ίδια λύση προτιμούν και άλλα ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, όπως είναι ο πρόεδρος της Βουλής κ. Απόστολος Κακλαμάνης, που έχει δημόσια εκδηλώσει την άποψή του αυτή, ο κ. Αντώνης Λιβάνης, ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος αλλά και ορισμένα μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου.

Στο πρωθυπουργικό περιβάλλον υπάρχει η εκτίμηση ότι ο κ. Σημίτης, με τον «αέρα» του πρωθυπουργού και μόνο, μπορεί να συγκεντρώσει την απαιτούμενη στο Συνέδριο πλειοψηφία και να εξασφαλίσει την εκλογή του και στην κομματική ηγεσία. Οι περισσότεροι διαβεβαιώνουν τον κ. Σημίτη ότι ήδη η πλειοψηφία των στελεχών του κόμματος στην περιφέρεια «είναι μαζί του». Ομως, κάποιοι άλλοι, που τον στηρίζουν μεν ως πρωθυπουργό, αλλά θεωρούν ότι δεν είναι σκόπιμο να διεκδικήσει και την κομματική ηγεσία, του προτείνουν μια συμφωνία κορυφής με τον κ. Ακη Τσοχατζόπουλο, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί αφ' ενός η ενότητα του κόμματος και αφ' ετέρου να αποφύγει τις εσωτερικές τριβές, αφού θα έχει εξασφαλίσει την ανακωχή με τον βασικό εσωκομματικό του αντίπαλο.

Τον τελευταίο, πάντως, καιρό δραστηριοποιούνται εντονότατα στελέχη και ομάδες, με στόχο να προωθήσουν τις δικές τους επιδιώξεις. Ο κ. Γ. Αρσένης προωθεί την ιδέα μιας συμμαχίας με τον κ. Α. Τσοχατζόπουλο, αλλά το ενδεχόμενο συμφωνίας είναι αυτή τη στιγμή πρόωρο. Πάντως, θεωρείται ότι ο υπουργός Εθνικής Αμύνης έχει την υποστήριξη του κ. Κάρολου Παπούλια και ορισμένων ακόμη στελεχών που ανήκουν στους πιστούς φίλους του κ. Ανδρέα Παπανδρέου. Εγκυρες πληροφορίες της «Καθημερινής» αναφέρουν ότι ο κ. Τσοχατζόπουλος δεν έχει λάβει ακόμη αποφάσεις, ενώ κλειστά διατηρούν τα χαρτιά τους και οι κ.κ. Κώστας Λαλιώτης και Κώστας Σκανδαλίδης.

Ο πρωθυπουργός κ. Κώστας Σημίτης και ο υπουργός Εξωτερικών κ. Θόδωρος Πάγκαλος άφησαν θετικές εντυπώσεις στους Αμερικανούς συνομιλητές τους.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Συγκρατημένη αισιοδοξία από τις ΗΠΑ

Για την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων

Η επίσκεψη Σημίτη στην Ουάσιγκτον άφησε θετικές εντυπώσεις στους Αμερικανούς συνομιλητές του και δημιούργησε παράλληλα κλίμα συγκρατημένης αισιοδοξίας για την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Από πλευράς εντυπώσεων οι Αμερικανοί θέλησαν να ενισχύσουν τον κ. Σημίτη. Ο εκπρόσωπος του Λευκού Οίκου Μάικ ΜακΚέρι χαρακτήρισε την παρουσίαση του κ. Σημίτη «εξαιρετικά ενθαρρυντική». Πρόκειται για φράση που ο ίδιος ο κ. Κλίντον μετέφερε στον εκπρόσωπο Τύπου, όπως αποκάλυψε στην «Κ» στενός συνεργάτης του.

Του ανταποκριτή μας στην ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Το ερώτημα όμως είναι, τι τελικά προέκυψε από την επίσκεψη; Χωρίς αμφιβολία η πιο σημαντική εξέλιξη ήταν η έναρξη μιας ενδιάμεσης ελληνοτουρκικής διαπραγμάτευσης με την Ουάσιγκτον στο ρόλο του μεσολαβητή-αγγελιοφόρου. Κατά την πρόσφατη συνάντηση Κλίντον - Ντεμιρέλ, οι Αμερικανοί θεωρούν ότι πήραν ορισμένες υποσχέσεις για το Κυπριακό αλλά και την υπόσχεση της Αγκυρας πως θα ξανασκεφθεί σοβαρά την παραπομπή του θέματος της Ιμιας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Ο κ. Σημίτης πρότεινε μια διαδικασία βήμα - βήμα για την αποκλιμάκωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων, με πρώτο βήμα την τουρκική προσφυγή στη Χάγη. Η ελληνική πλευρά προτείνει παράλληλα μια νέα μεθόδευση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε συνολική λύση των εκκρεμοτήτων στο Αιγαίο.

Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, η μεν Αθήνα θα κάνει μια δήλωση που θα αποκλείει επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων σε 12 μίλια, η δε Αγκυρα θα δεχθεί τη διαιτησία του Διεθνούς Δικαστηρίου για την Ιμια αλλά και την υφαλοκρηπίδα. Μέχρι στιγμής δεν έχει υπάρξει τουρκική αντίδραση στην ελληνική πρόταση, η οποία μετεφέρθη στην Αγκυρα μέσω του Στέιτ Ντιπάρτμεντ.

Η μεσολάβηση της Ουάσιγκτον θα συνεχισθεί πάντως με την επίσκεψη του υφυπουργού Εξωτερικών για Ευρωπαϊκές Υποθέσεις Τζον Κόρνμπλουμ στην Αθήνα και την Αγκυρα στο τέλος Απριλίου και στη συνέχεια με την επίσκεψη του Τούρκου πρωθυπουργού Μεσούτ Γιλμάζ στον Λευκό Οίκο. Οι Αμερικανοί αξιωματούχοι επιχειρούν να διατηρήσουν απόλυτη μυστικότητα στους χειρισμούς τους γιατί θεωρούν ότι η δημοσιοποίηση του πρασκηνίου θα τινάξει την όλη διαδικασία στον αέρα.

Κατά τη συνάντηση Κλίντον - Σημίτη στον Λευκό Οίκο, ο Αμερικανός ηγέτης μίλησε πολύ λίγο και προτίμησε να ακούσει τον Ελληνα πρωθυπουργό. Σε κάποιο σημείο της συζήτησης παρενέβη ο επιτελάρχης του Λευκού Οίκου Λέον Πανέτα, ενώ έγινε και μια σύντομη αναφορά στην ανάγκη στενότερης συνεργασίας των δύο χωρών για την εξάρθρωση της οργάνωσης 17 Νοέμβρη.

Οι Αμερικανοί είναι ενοχλημένοι διότι πιστεύουν ότι οι ελληνικές δικαστικές αρχές έχουν αρκετά στοιχεία για να προχωρήσουν σε συλλήψεις 2-3 ατόμων. Η αμερικανική πρεσβεία στην Αθήνα έχει κινητοποιήσει την Ουάσιγκτον διότι εκτιμά ότι τυχόν περαιτέρω καθυστέρηση θα μειώσει σοβαρά την πιθανότητα παραπομπής των εν λόγω υπόπτων στη Δικαιοσύνη.

REUTERS

Κατά τη συνάντηση του Ελληνα πρωθυπουργού κ. Κώστα Σημίτη με τον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών κ. Μπιλ Κλίντον δεν έγινε καμιά αναφορά στο ζήτημα των Σκοπίων.

Εντύπωση προκάλεσε στους Αμερικανούς το γεγονός ότι ο κ. Σημίτης δεν αναφέρθηκε καθόλου στο ζήτημα των Σκοπίων κατά τη συνάντησή του με τον πρόεδρο Κλίντον.

Ο κ. Σημίτης επρόκειτο να συζητήσει το ανοικτό αυτό θέμα με τον γ.γ. του ΟΗΕ Μπούτρος Γκάλι το μεσημέρι της Παρασκευής στην έδρα του ΟΗΕ.

Εγκυρες διπλωματικές πηγές αναφέρουν ότι η ελληνική κυβέρνηση προτιμά μια ντε φάκτο επίλυση του θέματος με πρωτοβουλία του μεσολαβητή του ΟΗΕ Σάιρους Βανς. Ειδικότερα το σενάριο αυτό προβλέπει ότι τόσο η Αθήνα όσο και τα Σκόπια θα ενημερώσουν τον κ. Βανς ότι δεν μπορούν να συμφωνήσουν σε μια κοινώς αποδεκτή ονομασία. Παράλληλα όμως οι δύο πλευρές θα έχουν δώσει ατύπως το σήμα στον κ. Βανς ότι «μπορούν και οι δύο να ζήσουν με την ονομασία "Νόβα Μακεντόνια"».

Στη συνέχεια ο κ. Βανς θα απευθυνθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας, τονίζοντας ότι δεν είναι δυνατόν να σημειωθεί πρόοδος στις συνομιλίες, αλλά κατά τη γνώμη του η πιο πρόσφορη ονομασία είναι η «Νόβα Μακεντόνια». Με το προσκηνοθετημένο αυτό σενάριο πιστεύεται ότι οι δύο κυβερνήσεις θα επωμισθούν το λιγότερο δυνατό πολιτικό κόστος και θα μπορέσουν να κλείσουν το ακανθώδες θέμα της ονομασίας.

Σε γενικές γραμμές πάντως ο κ. Σημίτης άφησε θετικές εντυπώσεις στους Αμερικανούς συνομιλητές του, όπως και ο υπουργός Εξωτερικών Θεόδωρος Πάγκαλος που είχε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα οφ δι ρέκορντ συνάντηση με αναλυτές διαφόρων think tansk και υπηρεσιών στο Ινστιτούτο Carnegie.

Ανώτερος Αμερικανός αξιωματούχος τόνιζε στην «Κ» πως «αν ο Σημίτης μπορέσει να αντιμετωπίσει τους εσωκομματικούς του αντιπάλους, θα είναι ένας έγκυρος συνομιλητής με τον οποίο θα μπορούμε να συναλλασσόμαστε (do business with)».

Αγνωστες οι προθέσεις των Σκοπίων

Στις συνομιλίες της Νέας Υόρκης

Τη διασαφήνιση των προθέσεων της ΠΓΔΜ αναμένει η Αθήνα κατά τις συνομιλίες που πρόκειται να επαναληφθούν εντός της προσεχούς εβδομάδας στη Νέα Υόρκη, υπό την αιγίδα του κ. Σάιρους Βανς, για τη διευθέτηση της διαφοράς επί του ονόματος.

Η ΠΓΔΜ, που στους προηγούμενους γύρους των συνομιλιών εμφανιζόταν «διαλλακτική», τις τελευταίες ημέρες, ενώ διά του προέδρου της κ. Γκλιγκόροφ άφησε να εννοηθεί ότι επιθυμεί, έστω και αργότερα, «συμβιβαστική λύση», διά του υπουργού Εξωτερικών κ. Φερτσκόφσκι υποστήριξε ότι δεν προτίθεται, στην παρούσα τουλάχιστον φάση, να προβεί στην οποιαδήποτε υποχώρηση στην κατεύθυνση της συνθέτου ονομασίας και διαμήνυσε ότι μπορεί να «αποδεχθεί» μόνον να την αποκαλεί η Αθήνα «όπως επιθυμεί η τελευταία».

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Οι αντιφατικές αυτές δηλώσεις πιθανόν να υποκρύπτουν την ανάπτυξη «φυγόκεντρων τάσεων» στο εσωτερικό της πολιτικής ηγεσίας της ΠΓΔΜ ή, σημειώνουν διπλωματικές πηγές, αποτελούν μεθόδευση για να επιβραδυνθεί η πορεία των διαπραγματεύσεων που είχαν φτάσει σε «κρίσιμο» σημείο. Οπως τονίζεται, σε κάθε περίπτωση, έχει υπάρξει σκλήρυνση της στάσης της γείτονος χώρας, η οποία σχετίζεται άμεσα με το «δώρο» που της προσέφερε το Βελιγράδι αναγνωρίζοντάς την με την ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας», ενώ από κύκλους του ΟΗΕ επισημαίνεται ότι αρνητικά λειτούργησε και το γεγονός ότι στην Αθήνα «άνοιξε» τον περασμένο μήνα «άκαιρα» η συζήτηση περί της συνθέτου ονομασίας, από την οποία κατέστη σαφές ότι τυχόν συμβιβαστική λύση θα συναντούσε σημαντικές αντιδράσεις ακόμη και από μερίδα βουλευτών του ΠΑΣΟΚ. Με αυτά τα –δυσμενή– δεδομένα που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η προσεχής συνάντηση των διαπραγματευτών των δύο πλευρών, πρέσβεων κ. Ζαχαράκη και Τοσέφσκι στη Νέα Υόρκη δύσκολα θα οδηγήσει σε θεαματικά αποτελέσματα, η ελληνική πλευρά ετοιμάζεται να καθορίσει τα επόμενα βήματά της. Αν και οι τελικές αποφάσεις θα ληφθούν μετά τη συνάντηση των δύο πλευρών, η Αθήνα προσανατολίζεται στη συνέχιση του διαλόγου υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, εκτιμώντας ότι αποτελεί χρήσιμο –ή έστω το μόνο– «δίαυλο» επικοινωνίας με την ΠΓΔΜ για το ζήτημα του ονόματος. Η ελληνική πλευρά φαίνεται να προτιμά τη συγκεκριμένη προσέγγιση έναντι του «απ' ευθείας διαλόγου» που προτείνουν τα Σκόπια, αλλά και ο πρέσβης των ΗΠΑ στη γειτονική χώρα κ. Κόμρας. Επίσης, θα συνεχίσει την «οικονομική επιθεση» προς τα Σκόπια στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας, με στόχο να στείλει το «μήνυμα» ότι η οικονομική ανάπτυξη της ΠΓΔΜ περνάει αναγκαστικά μέσα από την πλήρη εξομάλυνση των σχέσεών της με την Ελλάδα, αν και ορισμένοι ισχυρίζονται ότι ακριβώς με την υπογραφή της Συμφωνίας της Νέας Υόρκης εξέλιπε και το τελευταίο «κίνητρο» για να αποδεχθεί η γειτονική χώρα λύση συνθέτου ονομασίας.

Τέλος, από την πορεία των συνομιλιών της Νέας Υόρκης θα εξαρτηθεί η πραγματοποίηση της επίσκεψης στην Αθήνα του υπουργού Εξωτερικών της ΠΓΔΜ κ. Φερτσκόφσκι. Σημειώνεται ότι ο κ. Φερτσκόφσκι είχε ζητήσει να επισκεφθεί την Αθήνα στις 4 και 5 Απριλίου, αλλά η ελληνική πλευρά, επικαλούμενη το «βαρύ» πρόγραμμα του υπουργού Εξωτερικών κ. Θεοδ. Πάγκαλου μετέθεσε την επίσκεψη για μετά το Πάσχα.

Με δύο πρόσωπα εμφανίζεται η Τουρκία

Διατηρεί τις απειλές πολέμου και ταυτόχρονα την πολιτική ειρηνικής αντιμετώπισης όλων των διαφορών

Αβέβαια και επιφυλακτικά βήματα του ελληνοτουρκικού valse hesitation έγιναν αυτή την εβδομάδα, καθώς η Ουάσιγκτον ενθαρρύνει και βοηθάει με κάθε τρόπο τους διστακτικούς παρτενέρ να βρουν τους ρυθμούς και τις επιδόσεις, που όλοι ξέρουν ότι μπορούν να πετύχουν.

Η Αγκυρα, που επείγεται για την έναρξη του ελληνοτουρκικού διαλόγου, έδωσε μεγάλη δημοσιότητα στη συνάντηση που θα έχουν στο περιθώριο της διάσκεψης των χωρών της Παρευξείνιας Συνεργασίας, στο Βουκουρέστι, οι υπουργοί Εξωτερικών στις 27 Απριλίου.

Στη συνάντηση γνωριμίας των δύο υπουργών, θα γίνει «ουσιαστική» ανταλλαγή απόψεων γύρω από τα θέματα που έχει ήδη διαφανεί ότι περιστρέφεται ο έμμεσος διάλογος που εξελίσσεται.

«Δεν είναι δυνατόν να αποδεχθούμε όλους τους όρους που θέτει ο Ελληνας υπουργός Εξωτερικών», είπε την περασμένη Δευτέρα ο Τούρκος πρωθυπουργός κ. Μεσούτ Γιλμάζ και προσδιόρισε ότι η Αγκυρα δεν δέχεται να αποσύρει τις δηλώσεις, σύμφωνα με τις οποίες, η επέκταση των ελληνικών χωρικών υδάτων θα θεωρηθεί αιτία πολέμου.

Οι «απειλές πολέμου» διαστρέφουν το νόημα του διαλόγου και της ειρηνικής αντιμετώπισης όλων των ελληνοτουρκικών θεμάτων, έτσι όπως πρότεινε στις πρόσφατες εξαγγελίες του ο κ. Μεσούτ Γιλμάζ, ο οποίος, σε αντίθεση με την πάγια τουρκική τακτική, δεν περιέλαβε καμία αναφορά σε casus beli, στις θέσεις που ανέπτυξε. Η αλλαγή αυτή της τουρκικής στάσης προκάλεσε αντιδράσεις, ιδίως από τον πρώην υπουργό Εξωτερικών κ. Μουμτάζ Σοϊσάλ, που έχει και τα κοινοβουλευτικά, πλέον, μέσα να ασκήσει πιέσεις στην κυβέρνηση. Ο Τούρκος πρωθυπουργός είπε ότι δεν τίθεται θέμα να αποδεχθεί η Αγκυρα να άρει τις δηλώσεις που έχει κάνει σχετικά, απέφυγε ωστόσο να επαναλάβει άμεσα την απειλή πολέμου.

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΑΛΚΗ ΚΟΥΡΚΟΥΛΑ**

Η προσοχή στην έκφραση του κ. Γιλμάζ υπογραμμίζει την προσπάθεια να μείνουν ανοικτές οι δίοδοι επικοινωνίας, εν όψει των άμεσων ελληνοτουρκικών επαφών, από τις οποίες θα μπορούσε να βρεθεί κάποια λύση. Η Αγκυρα βρίσκεται σε προφανή αντίφαση διατηρώντας ταυτόχρονα ενεργές και τις απειλές πολέμου και την πολιτική ειρηνικής αντιμετώπισης όλων των διαφορών.

Από την άλλη μεριά, για την Αθήνα, η επέκταση των χωρικών υδάτων δεν υπήρξε ποτέ πολιτική απορρέουσα από την προστασία των ελληνικών συμφερόντων. Υπήρξε περισσότερο δικανικό επιχείρημα για την αντιμετώπιση των τουρκικών θεωριών για την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου (και ιδιαίτερα της θεωρίας ότι τα νησιά δεν έχουν υφαλοκρηπίδα).

Τρία ακόμα σημεία συγκρατούν την προσοχή μας σε σχέση με το ελληνοτουρκικό valse:

1) Η ικανότητα της τουρκικής διπλωματίας στον σωστό υπολογισμό του χρόνου των κινήσεών της, που υπογραμμίσθηκε και με την ανακοίνωση της συνάντησης των δύο υπουργών, λίγο πριν από τη συνάντηση του Ελληνα πρωθυπουργού με τον Αμερικανό πρόεδρο.

2) Η ευκολία με την οποία διαστρέφονται οι λόγοι του κ. Θεόδωρου Πάγκαλου, για να εξυπηρετηθούν κάθε λογής σκοπιμότητες, ή ακόμα και την ανάγκη ορισμένων για «δημοσιογραφικές επιτυχίες».

3) Η απειλή αλλαγής του πολιτικού σκηνικού στην Τουρκία. Μετά ένα μήνα πολιτικής απραξίας, η κυβέρνηση κλυδωνίζεται από την προοπτική παραπομπής της κ. Τσιλέρ στη Δικαιοσύνη για την οικονομική διαχείριση της περιόδου της εξουσίας της.

Η σχετική πρόταση που κατέθεσε το Ισλαμικό Κόμμα στην τουρκική εθνοσυνέλευση στηρίζεται στις καταγγελίες που έχει κάνει δημόσια ο κ. Γιλμάζ, αναγκάζοντάς τον να στηρίξει την πρόταση παραπομπής της κ. Τσιλέρ.

Οσο κι αν η πολιτική προς την Ελλάδα είναι πάνω από την αντιδικία των κομμάτων, ο βηματισμός του ελληνοτουρκικού valse δεν μπορεί παρά να επηρεασθεί.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία - Εκδοση:
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» Α.Ε.
Εδρα: Σωκράτους 57,
Αθήναι 10431 – Τηλ.: 5299.000
FAX: 5228.894 – TELEX 223482

Εκδότης:
Θ. Α. ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ

Διευθυντής:
ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

Διευθυντής συντάξεως:
ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΤΑΓΚΟΣ

Αρχισυντάκτης:
ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ ΣΤΑΥΡΑΚΑΣ

Σύμβουλοι εκδόσεως:
ΣΤΑΜΟΣ ΖΟΥΛΑΣ –
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΠΙΣΤΙΚΑΣ –
ΝΙΚΟΣ ΝΑΟΥΜΗΣ

Λογιστήριο – Διαφημίσεις – Συνδρομές – Μικρές Αγγελίες – Κοινωνικά – Προκηρύξεις – Πλειστηριασμοί – Ισολογισμοί: **Σωκράτους 57 – Τηλ.: 5299.600 – FAX: 5228.591**

Γραφείο ΒΟΡΕΙΟΥ Ελλάδος: Τσιμισκή 45 – Θεσσαλονίκη 546 23
Τηλ.: 263.654, 277.329 – FAX 226.497

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

ΤΑΣΕΙΣ

Μια ομάδα εξτρεμιστών της άκρας δεξιάς «κήρυξε» τον πόλεμο κατά της Ουάσιγκτον, αμφισβητώντας το σύστημα. Από τη Μοντάνα θα αρχίσει ο νέος εμφύλιος.

Το αμερικανικό όνειρο γίνεται εφιάλτης

Ο πέραν του Ατλαντικού τρόπος ζωής θέλει μόνο τους πολύ φτωχούς . Οι υπόλοιποι αισθάνονται εξαπατημένοι και αποπροσανατολισμένοι

Το Αμερικανικό Ονειρο ψυχορραγεί, είπε πρόσφατα ο Αρθουρ Μίλερ, σε συνέντευξή του στον Νουβέλ Ομπσερβατέρ. Μόνο τους πολύ φτωχούς εξακολουθεί να παρηγορεί. Οι υπόλοιποι αισθάνονται πικρά, εξαπατημένοι και αποπροσανατολισμένοι. Σ' αυτούς τους υπόλοιπους βρίσκουν τα ερείσματά τους όσοι ακραίοι εκ των αποπροσανατολισμένων αντιλαμβάνονται πια τη ζωή τους με έναν τρόπο διασαλευμένο, που τους επιτρέπει να διαχωρίζουν τη θέση τους από την υπόλοιπη Αμερική και να αυτονομούνται με τη δύναμη των όπλων, που τόσο εύκολα αποκτούν. Πρόκειται ουσιαστικά για έναν ιδιόμορφο εμφύλιο, μικρής κλίμακας, για την ώρα, με δυνατότητες να επεκταθεί και να αποκτήσει διαστάσεις μεγάλου κοινωνικοπολιτικού προβλήματος. Περιορίζεται στις πιο ιδιόρρυθμες από τις αμερικανικές πολιτείες -Μοντάνα, Αϊντάχο- όπου οι κοινότητες αυτών των διαταραγμένων απόκληρων της αμερικανικής ευδαιμονίας έχουν οργανωθεί με τρόπο απροσπέλαστο από τις αρχές ασφαλείας. Οπλισμένοι, με δικούς τους νόμους, δικές τους αρχές και σύνορα ελπίζουν ότι κάποτε θα είναι η πλειοψηφία και προσδοκούν ότι το εντυπωσιακό 45% των Αμερικανών που αμφισβητούν την ομοσπονδιακή κυβέρνηση και τις ομοσπονδιακές εξουσίες, θα ανήκει κάποτε στις επικράτειές τους. Στην απλοϊκή τους αντίληψη, την καλλιεργημένη με τρόπους επίσημους, η Ουάσιγκτον δεν είναι παρά ένας παρασιτικός μηχανισμός, ανίκανος να ανταποκριθεί στην υπόσχεση για τη Γη της Επαγγελίας. Εθνική συνείδηση δεν απέκτησαν ποτέ και η διολίσθησή τους στη βία και στη αυθαιρεσία είναι σχεδόν αυτονόητη. Οι ομοσπονδιακές αρχές δηλώνουν αδυναμία και περιορίζονται σε ρόλο παρατηρητή.

Οπως όλες οι μεγάλες προφητείες, έτσι κι αυτή αυτοεκπληρώθηκε. Οι «Ελεύθεροι Ανθρωποι» της Μοντάνα, μία χούφτα εξτρεμιστές της δεξιάς που πριν από πολύν καιρό κήρυξαν τον πόλεμο κατά των Ηνωμένων Πολιτειών, έλεγαν πάντα ότι έτσι θα τελείωναν, με μία ένοπλη αντιπαράθεση με τον χειρότερο εχθρό τους, την κυβέρνηση των ΗΠΑ.

Κι έτσι γίνεται. Για περισσότερο από μία εβδομάδα είναι εγκλωβισμένοι από άνδρες του Εφ-Μπι-Αϊ στο απομονωμένο οίκημά τους στην επίπεδη ύπαιθρο της Μοντάνα. Κανένας δεν γνωρίζει πόσοι βρίσκονται μέσα στο κτίσμα, ίσως δέκα ίσως εξήντα άτομα. Αρνούνται να βγουν στον έξω κόσμο από το Μάιο του 1995, μολονότι εκκρεμούν εντάλματα σύλληψης εις βάρος δεκατριών απ' αυτούς, καταζητούνται για φοροδιαφυγή, απάτη πολλών εκατομμυρίων δολαρίων και απειλές κατά της ζωής δημόσιων προσώπων. Ισχυρίζονται ότι το αμερικανικό κράτος δεν είναι νόμιμο και παρανόμως κατέχει τη γη της Αμερικής.

Αντίθετα, οι ίδιοι έχουν ανακηρύξει μιαν έκταση περίπου 4.000 στρεμμάτων της Μοντάνα ανεξάρτητη περιοχή με τους δικούς της νόμους, με δική της φυλακή και κυβέρνηση, την έχουν ονομάσει Τζαστάς Τάουνσιπ και την προστατεύουν απειλώντας να πυροβολήσουν όποιον πλησιάσει.

Το Εφ-Μπι-Αϊ βρίσκεται «προ των πυλών» τους, έχει μπλοκάρει τους γύρω δρόμους, έχει τοποθετήσει ολόγυρα περίπου εκατό ελεύθερους σκοπευτές, διαπραγματευτές και ψυχολόγους, υπό το άγρυπνο βλέμμα εκατοντάδων ρεπόρτερ. Πρόκειται για το οικείο θέαμα των ημερών στην Αμερική, όπως το 1992 ήταν η πολιορκία του «αυτονομιστή» Ράντι Γουίβερ στο Αϊντάχο, όπου ένας αξιωματικός, η γυναίκα κι ο γιος τού Γουίβερ σκοτώθηκαν, όπως το 1993 ήταν το σόου του Γουέικο του Τέξας, με κατάληξη μία αιματηρή επίθεση και το θάνατο 80 ατόμων.

Σήμερα, για μία ακόμη φορά, η αμερικανική κυβέρνηση βρίσκεται αντιμέτωπη με τους εχθρούς της, δίνει μάχη με μία παραστρατιωτική οργάνωση, με αντικυβερνητικά στοιχεία, των οποίων οι θεωρίες για τα Ηνωμένα Εθνη, τη Νέα Παγκόσμια Τάξη Πραγμάτων και την παγκόσμια συνωμοσία για το σκλάβωμα των Αμερικανών ανακοινώθηκαν μπροστά στα μάτια όλου του κόσμου, πριν από ένα χρόνο, με τη βομβιστική επίθεση στην Πόλη της Οκλαχόμα. Ενας από τους ηγέτες των «ανταρτών» προέβλεψε ότι η Μοντάνα θα είναι το μέρος, όπου η δεύτερη αμερικανική επανάσταση θα κλιμακωθεί σε πόλεμο.

ΑΠΟΚΛΕΣΤΙΚΟΤΗΣ The Guardian Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Για τις ομοσπονδιακές αρχές, οι Ελεύθεροι Ανθρωποι αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο πονοκέφαλο. Δεν μπορούν να τους αφήσουν ανενόχλητους, γιατί κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι επιτρέπουν να διακυβεύεται η βασική αρχή της πολιτισμένης κοινωνίας, η τήρηση του νόμου. Από την άλλη, υπάρχει το σύνδρομο του Γουέικο, ο φόβος ότι οποιαδήποτε αντιπαράθεση με «αυτόνομα» στοιχεία θα καταλήξει σε αιματοχυσία και θα χρεωθεί στην κυβέρνηση.

Ετσι, η ομοσπονδιακή αστυνομία προσπαθεί να αμβλύνει την κατάσταση: έχουν απομακρυνθεί οι ένοπλοι κομάντος, όπως και οι ακροβολιστές και έχουν παραμείνει διάφορα κινητά μπλόκα στους δρόμους, που οδηγούν στις εγκαταστάσεις των εξτρεμιστών, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η διακοπή ανεφοδιασμού των έγκλειστων με όπλα και τρόφιμα.

Οι δημοσιογράφοι παραμένουν σε απόσταση ασφαλείας, ώστε ν' αποφύγουν να τροφοδοτούν την εις βάρος τους κατηγορία για υποδαύλιση υστερίας, όπως είχε συμβεί με την περίπτωση του Γουέικο.

Το σοβαρότερο πρόβλημα, ωστόσο, δεν είναι αυτό της τακτικής, αλλά της πολιτικής που ακολουθείται από την κυβέρνηση. Η απλή αλήθεια είναι ότι τα αντικυβερνητικά αισθήματα στις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ σπάνια εκφράζονται με την εξτρεμιστική μορφή των Ελεύθερων Ανθρώπων, υπάρχουν και επιμένουν.

Η δυσπιστία προς την ίδια την πολιτική και τη διακυβέρνηση της χώρας παραμένει πάντα σε υψηλά επίπεδα. Λίγες ημέρες μετά τη βομβιστική επίθεση στην Οκλαχόμα, το 45% των ερωτηθέντων σε δημοσκόπηση, δήλωσαν ότι θεωρούν απειλή για τα συνταγματικά δικαιώματά τους την ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

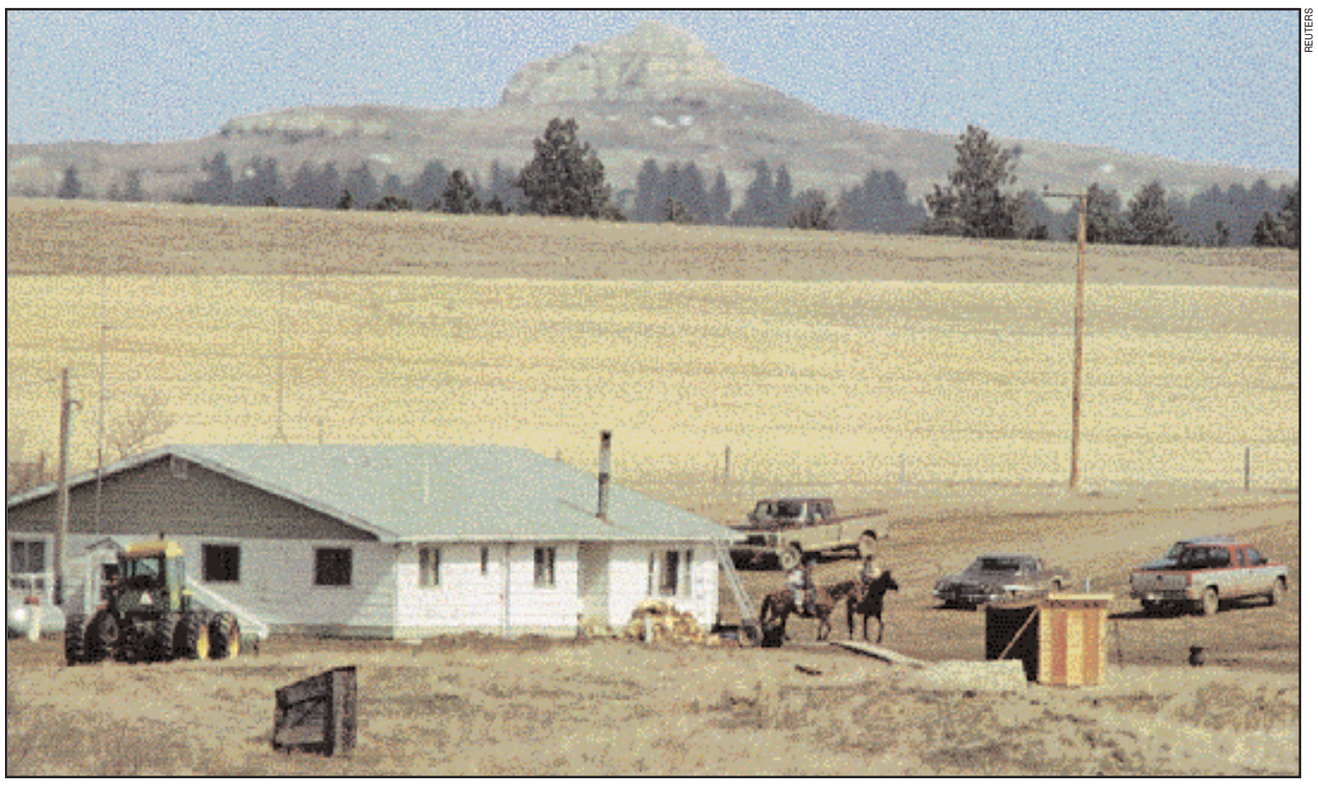

REUTERS

Οι «Ελεύθεροι Ανθρωποι» βρίσκονται εγκλωβισμένοι από άνδρες του FBI στο απομονωμένο αγρόκτημά τους στη Μοντάνα. Κανείς δεν γνωρίζει πόσοι ακριβώς βρίσκονται μέσα. Αρνούνται να βγουν στον έξω κόσμο από τον Μάιο του 1995 και ισχυρίζονται πως το αμερικανικό κράτος δεν είναι νόμιμο και παρανόμως κατέχει τη γη της χώρας.

Παιχνίδι «γάτας με ποντίκι» στη Μοντάνα

Με τη σύλληψη δύο ηγετικών στελεχών της οργάνωσης, πριν από μερικές ημέρες και την αυξανόμενη παρουσία του Εφ-Μπι-Αϊ γύρω από το άλλοτε αγρόκτημα Κλαρκ που τώρα εξυπηρετεί τη βάση των Ελεύθερων Ανθρώπων, η Τζαστάς Τάουνσιν δεν είναι πλέον απλώς το αρχηγείο μιας ομάδας ατόμων, αμάλγαμα του εξτρεμισμού και του οικονομικού εγκλήματος. Είναι και το πρώτο μεγάλο πεδίο δοκιμής του κρατικού μηχανισμού για την προάσπιση του νόμου, ύστερα από δύο επιχειρήσεις-καταστροφή, στις οποίες προέβη το 1992 και το 1993, στο Αϊντάχο και το Τέξας.

Αντιμέτωπο με το χειρισμό τέτοιων ακραίων υποθέσεων, το υπουργείο Δικαιοσύνης βρίσκεται σε δυσχέρεια να επαναχαράξει τη γραμμή ασφαλείας ανάμεσα στην ισχύ και στην αμέλεια. Η άποψη που επικρατεί αυτή τη φορά συνιστά ψυχραιμία και υποβάθμιση του θέματος. Η υπουργός Δικαιοσύνης, Τζάνετ Ρίνο, που επικρίθηκε έντονα, όταν έδωσε την εντολή για την τελική έφοδο στο Γουέικο, συνόψισε ως εξής τις εντολές της ως προς το χειρισμό της υπόθεσης της Μοντάνα: «όχι ένοπλη σύγκρουση, όχι πολιορκία και όχι ένοπλος αποκλεισμός».

ΑΠΟΚΛΕΣΤΙΚΟΤΗΣ TIME Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ειρωνεία είναι ότι επί μήνες οι τοπικοί αξιωματούχοι ζητούν απεγνωσμένα την άφιξη των δυνάμεων ασφαλείας. Οι Ελεύθεροι Ανθρωποι ολόκληρη την προηγούμενη χρονιά επιδόθηκαν σε μία εκστρατεία εκφοβισμού, επιχειρώντας να αντικαταστήσουν την τοπική αστυνομία. Παράλληλα, χρησιμοποιώντας χρήματα που οικειοποιήθηκαν από φοροδιαφυγή και απάτες, προσπάθησαν να αγοράσουν εξοπλισμό αξίας 1,4 εκ.δολαρίων, απόπειρα που δεν ευδοκίμησε. Η απραξία των ομοσπονδιακών αρχών απέναντι στην οργάνωση τερματίσθηκε πριν από δεκαπέντε μέρες, με τη σύλληψη δύο ηγετών της, του Λιρόι Σβάιτσερ και του Ντάνιελ Πίτερσον. Οι συλλήψεις έγιναν μία ημέρα ύστερα από μία συνάντηση στο αρχηγείο των εξτρεμιστών, κατά την οποία ο Σβάιτσερ κατέστρωσε ένα σχέδιο απαγωγής τοπικών επισήμων.

Μολονότι το Εφ-Μπι-Αϊ έχει τη μόνιμη ανησυχία ότι η βάση των εξτρεμιστών της Μοντάνα μπορεί να λειτουργήσει σαν μαγνήτης για διάφορες περιθωριακές ένοπλες ομάδες, που πυροδοτούνται από αντισημιτισμό, από μίσος προς την κυριαρχία των λευκών ή από την παρανοϊκή αντίληψη για μία παγκόσμια συνωμοσία των τραπεζιτών, εκπρόσωποι των αυτοανακηρυγμένων παραστρατιωτικών οργανώσεων στις δυτικές Πολιτείες καταγγέλλουν τους Ελεύθερους Ανθρώπους ως συνήθεις εγκληματίες.

Πάντως, η ομοσπονδιακή αστυνομία δεν δείχνει να ετοιμάζεται για μάχη, αλλά προβαίνει σε διάφορες ενέργειες για την εγκατάσταση των ανδρών της σ' ένα διπλανό αγρόκτημα, στην περίπτωση που απαιτηθεί η παρουσία τους για πολύ καιρό στη Μοντάνα.

«Γιουναμπόμπερ» ο ιδιοφυής δολοφόνος

Επί δύο σχεδόν δεκαετίες το FBI αναζητεί τον μυστηριώδη βομβιστή, τον «αναρχικό», που έταξε τη ζωή του στον αγώνα κατά της «προηγμένης τεχνολογίας». Από την πρώτη επίθεση με παγιδευμένο δέμα εναντίον του Northwestern University, στο Σικάγο, το 1978, μέχρι την τελευταία, τον Απρίλιο του 1995, στο Σακραμέντο της Καλιφόρνιας, τρία άτομα σκοτώθηκαν και 18 ακρωτηριάστηκαν από τις βόμβες του «Γιουναμπόμπερ», όπως τον ονόμασαν οι ομοσπονδιακοί πράκτορες, επειδή εκτός από τις αεροπορικές εταιρίες και τις εταιρίες ηλεκτρονικών οι άλλοι συνήθεις στόχοι του ήταν τα πανεπιστήμια.

ΑΠΟΚΛΕΣΤΙΚΟΤΗΣ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με τη σύλληψη του Θίοντορ Καζίνσκι το FBI ελπίζει ότι έληξε το ανθρωποκυνηγητό, από τα πιο επίμονα και μακροχρόνια στην αμερικανική ιστορία. Γέννημα της ιδιότυπης παράνοιας, που χαρακτηρίζει ορισμένες, περιθωριακές κυρίως τάξεις της αμερικανικής κοινωνίας, ο Καζίνσκι εντοπίστηκε, όταν ο αδελφός του παρέδωσε στο FBI έγγραφα που βρήκε στη σοφίτα του σπιτιού της μητέρας του και που θύμιζαν το περίφημο «μανιφέστο» του Γιουναμπόμπερ, που δημοσίευσε η «Ουάσιγκτον Ποστ». Στο καλύβι του Καζίνσκι, έξω από την πόλη Λίνκολν της Μοντάνα, βρέθηκαν υλικά και σχέδια για την κατασκευή εκρηκτικών μηχανισμών και δύο γραφομηχανές οι οποίες ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν για τη δακτυλογράφηση των παγιδευμένων επιστολών και του μακροσκελέστατου μανιφέστου. Ο Καζίνσκι, εξάλλου, ανταποκρίνεται κάπως στον Γιουναμπόμπερ, όπως τον περιέγραψαν οι λιγοστοί μάρτυρες, που τον είδαν στις σπάνιες περιπτώσεις ιδιόχειρης παράδοσης της παγιδευμένης επιστολής. Συνήθως, τις έστελνε με το ταχυδρομείο.

REUTERS

Η καλύβα του «Γιουναμπόμπερ» στο Λίνκολν της Μοντάνα.

Από τότε έχουν περάσει χρόνια. Οι μάρτυρες περιέγραψαν ένα λευκό άντρα, με μυώδες, τετράγωνο πηγούνι και πλούσια μαλλιά. Ο άνδρας που συνέλαβε το FBI είναι λεπτός, με αραιά ξανθά μαλλιά, που γκριζάρουν και με τετράγωνο πηγούνι που σκεπάζεται από μούσι. Ενα άλλο κοινό σημείο του Καζίνσκι με τον βομβιστή είναι η ιδιότητα του αντικοινωνικού, αλλά ευφυούς και μεθοδικού ατόμου, με τεχνικές γνώσεις και πανεπιστημιακό παρελθόν.

Τέλος, το FBI, το οποίο στο διάστημα των 17 χρόνων της καταδίωξης επιστράτευσε τα πλέον σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και ορισμένους από τους διασημότερους Αμερικανούς εγκληματολόγους, έχει στη διάθεσή του γραμματόσημα, στα οποία εντοπίστηκε το σάλιο του «Γιουναμπόμπερ». Η ομοσπονδιακή αστυνομία ελπίζει ότι ερευνώντας το DNA του βομβιστή και του Καζίνσκι, θα μπορέσει να εξακριβώσει, εάν πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο.

Ποιος είναι ο Θίοντορ Καζίνσκι

Ο Καζίνσκι, μαθηματικός, απόφοιτος του Χάρβαρντ, με διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο του Μίτσιγκαν και για δυο χρόνια, από το 1967 έως το 1969, καθηγητής στο Μπέρκλεϊ, συνέχιζε να μελετά και να ενημερώνεται στο απομονωτήριό του. Τα ίχνη του «καθηγητή» αρχίζουν να χάνονται το 1970, μετά την τελευταία του ανακοίνωση επιστημονικού περιεχομένου. Μέχρι το 1977 στέλνει τη διεύθυνσή του στο σχολείο, στο οποίο φοίτησε, ώστε να ενημερώνονται οι ετήσιοι κατάλογοι των αποφοίτων.

Η τελευταία του διεύθυνση προκαλεί απορία στους υπεύθυνους, αφού πρόκειται για μια περιοχή στο Αφγανιστάν, η οποία δεν αναφέρεται ούτε καν στους γεωγραφικούς χάρτες. Εκτοτε, μόνο οι κάτοικοι του Λίνκολν γνωρίζουν την ύπαρξή του.

Το περασμένο καλοκαίρι ο «Γιουναμπόμπερ» απείλησε να εξαπολύσει βομβιστικές επιθέσεις, εάν οι Τάιμς της Νέας Υόρκης και η Ουάσιγκτον Ποστ δεν δημοσίευαν το μανιφέστο του, έκτασης 35.000 λέξεων, στο οποίο κατήγγελλε την καταλυτική επίδραση της μεταβιομηχανικής κοινωνίας στον «απανθρωπισμό» του κόσμου.

Ο συντάκτης επέμενε ότι η σύγχρονη κοινωνία έπρεπε να αντικατασταθεί από «μικρές αυτόνομες μονάδες» 100 ατόμων. Οι δυο εφημερίδες, αφού αμφιταλαντεύτηκαν επί μήνες, συμφώνησαν να δημοσιευτεί το μανιφέστο στην Ουάσιγκτον Ποστ με τη μορφή ένθετου. Εκτοτε, δεν υπήρξαν άλλες βομβιστικές επιθέσεις.

Ο Γερμανός καγκελάριος οραματίζεται μια Ευρώπη στο πρότυπο της χώρας του, αλλά αναγνωρίζει ότι ο Γάλλος πρόεδρος εκφράζει την «πραγματικότητα».

Σχέση στοργής Σιράκ – Κολ

Οι θέσεις τους στη διακυβερνητική θα μπορούσαν να είχαν γραφεί από τον ίδιο άνθρωπο

Οταν η Ευρώπη αντιμετωπίζει προβλήματα, οι Γάλλοι και οι Γερμανοί αισθάνονται υποχρεωμένοι να ενώσουν τις δυνάμεις τους. Ακόμη και δύο ηγέτες με τόσο διαφορετικές απόψεις, όπως ο πρόεδρος Ζακ Σιράκ και ο καγκελάριος Χέλμουτ Κολ, παρουσιάζονται έτοιμοι, τουλάχιστον απ' όσο διεφάνη από τις αποστολές τους στη διακυβερνητική που άρχισε ήδη στο Τορίνο, να σχηματίσουν μια συμμαχία περισσότερο αρραγή από οποιαδήποτε άλλη στο παρελθόν.

ΑΠΟ ΚΛΕΙΣΤΙΚΟ ΤΗΣ The Economist Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι θέσεις των δύο ανδρών, όπως παρουσιάστηκαν στο Τορίνο, θα μπορούσαν να είχαν γραφεί από τον ίδιο άνθρωπο. Το μυστικό της νέας σύμπνοιας και της ενίσχυσης του γαλλογερμανικού άξονα, είναι η «υπαναχώρηση» της Γερμανίας, τουλάχιστον στη διάρκεια της διακυβερνητικής, σε σχέση με την ομοσπονδιακή Ευρώπη. Μολονότι ο καγκελάριος Κολ εξακολουθεί να οραματίζεται μια Ευρώπη στο πρότυπο της ομοσπονδιακής Γερμανίας, αναγνωρίζει ότι, υπό τις παρούσες συνθήκες, ο πρόεδρος Σιράκ εκφράζει την «πραγματικότητα» και ότι ο δογματισμός είναι εις βάρος της χώρας του.

Είναι σαφές ότι οι στόχοι των δύο ανδρών διαφέρουν κατά πολύ: Ο πρόεδρος Σιράκ θέλει να καταστήσει το γαλλικό φράγκο εξίσου ισχυρό με το γερμανικό μάρκο, ο καγκελάριος Κολ επιδιώκει την πολιτική ένωση της Ευρώπης. Ωστόσο, εκφράζουν ο ένας τις απόψεις του άλλου όταν υποστηρίζουν ότι η νομισματική ένωση είναι η απαραίτητη προϋπόθεση της οικονομικής ανάπτυξης, ακόμη και της αντιμετώπισης της ανεργίας, που σήμερα αποτελεί το μείζον πρόβλημα, κυρίως της Γερμανίας. Οι δυσκολίες άλλωστε του καγκελαρίου να πείσει τους συμπατριώτες του να αποδεχθούν το «Ευρώ» φαίνεται πως ξεπερνιούνται. Τουλάχιστον αυτή είναι η «ανάγνωση», εκ μέρους των χριστιανοδημοκρατών, της αποτυχίας των σοσιαλδημοκρατών στις πρόσφατες περιφερειακές εκλογές να εξασφαλίσουν την υποστήριξη των Γερμανών στον αγώνα τους εναντίον της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Ο καγκελάριος Κολ και ο πρόεδρος Σιράκ εκφράζουν ο ένας τις απόψεις του άλλου όταν υποστηρίζουν ότι η νομισματική ένωση είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη αλλά και την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Η εκλογή του Σιράκ στη γαλλική προεδρία είχε προκαλέσει αρκετές ανησυχίες. Ήταν γνωστή η κριτική του για την Ευρώπη, όπως και η απροθυμία με την οποία ψήφισε υπέρ της Συμφωνίας του Μάαστριχτ. Είχε επίσης ταχθεί εναντίον της ενιαίας ευρωπαϊκής πράξης του 1985, της ένταξης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Ε.Ε. και της νομισματικής ένωσης. Δεν ήταν λοιπόν περίεργο που, μετά την εκλογή του, οι γκολιστές άρχισαν να υποστηρίζουν ότι το «στρατόπεδο Κολ», με τις απόψεις του περί «σκληρού πυρήνα» επιχειρεί να διαιρέσει την Ενωσης.

Σήμερα, όμως, οι δύο άνδρες χρησιμοποιούν την ίδια γλώσσα. Κι αυτό δεν σχετίζεται μόνο με το γεγονός ότι οι Γερμανοί αντικατέστησαν το «σκληρό πυρήνα» με το «avant garde», εννοώντας ότι ο δυναμικός πυρήνας δεν πρέπει να είναι κλειστός αλλά να αποτελέσει ένα μαγνητικό πεδίο για τις άλλες χώρες. Είναι προφανές ότι ο κ. Κολ είναι σε θέση να επηρεάσει τον κ. Σιράκ, παρά το αντίθετο. Έτσι, μάλλον θεώρησε ότι, προς το παρόν, η υπαναχώρησή του είναι ο καλύτερος τακτικός ελιγμός για το μέλλον.

The Economist newspaper, London 1996

Κίνηση Γέλτσιν για επανένωση Σλάβων

Ιδρύθηκε Κοινότητα Κυρίαρχων Δημοκρατιών

Στο κυριλλικό αλφάβητο -και στο λατινικό- μόνο ένα γράμμα χωρίζει την πρώην Ενωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών από την Κοινότητα Κυρίαρχων Δημοκρατιών, που «ιδρύθηκε» πριν από δύο εβδομάδες στο Κρεμλίνο, με πρώτους συνομολόγους τη Ρωσία και τη Λευκορωσία. Αλλωστε για τους Ρώσους, ιδιαίτερα τους νοσταλγούς της οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας του παρελθόντος, η απουσία της λέξης «σοσιαλιστικών» δεν αλλάζει την ουσία του πράγματος. Οσο για τους Σλάβους εθνικιστές, η σεπτή «γαμήλια» τελετή, την οποία ευλόγησε ο πατριάρχης Αλέξιος Β' στην αίθουσα του Αγίου Γεωργίου, ήταν σαφής, όσο και τα λόγια του προέδρου Μπόρις Γέλτσιν: «Τα παιχνίδια αυτών που αμφισβητούν τη δημοκρατικότητα των λαών μας και επιχειρούν να μας απομονώσουν, είναι απαράδεκτα».

ΑΠΟ ΚΛΕΙΣΤΙΚΟ ΤΗΣ The Guardian Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο πρόεδρος της Λευκορωσίας, Αλεξάντερ Λουκασένκο, μίλησε για δύο έθνη που θα «πορευθούν μαζί προς την ευημερία και το νέο αιώνα». Οσον αφορά την ευημερία, σύμφωνα με τους οικονομολόγους, η συνθήκη μάλλον θα ενισχύσει οικονομικά τη Λευκορωσία, ενώ αντίθετα θα επιφέρει τεράστιο οικονομικό κόστος για τη Ρωσία. Οι ίδιοι οι Λευκορώσοι αντίπαλοι του προέδρου Λουκασένκο, ο οποίος κάθε άλλο παρά δημοφιλής είναι στη χώρα του –ούτε ο πρόεδρος Γέλτσιν, άλλωστε, διανύει περίοδο δημοτικότητας– τον κατηγορούν για καιροσκοπισμό και ότι «θυσίασε την ανεξαρτησία της χώρας στην παρασιτική φιλοδοξία του να επιλύσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, εις βάρος της Ρωσίας».

Η συνθήκη, απαραίτητος όρος της οποίας είναι η διατήρηση της κυριαρχίας, της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας των δύο χωρών, προβλέπει κοινή εξωτερική πολιτική, την από κοινού φρούρηση των συνόρων, κοινή αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος και την από κοινού χρήση της «στρατιωτικής υποδομής». Ωστόσο, οι οικονομικές παράμετροι της συμφωνίας παρουσιάζουν κάποια προβλήματα. Σύμφωνα με το κείμενο, τον επόμενο χρόνο θα καταρτιστεί κοινή πολιτική όσον αφορά το νόμισμα, τις πιστώσεις και τον προϋπολογισμό, «με στόχο τη δημιουργία εκείνων των συνθηκών που θα επιτρέψουν τη νομισματική ένωση». Την προηγούμενη φορά που έγινε παρόμοια απόπειρα, η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας εξέφρασε σαφέστατα τις επιφυλάξεις της για το κόστος της νομισματικής ένωσης. Αλλωστε το ρούβλι, σε σχέση με το υπερπληθωρισμένο νόμισμα της Λευκορωσίας, θεωρείται «σκληρό» νόμισμα.

Οι δύο όμως πρόεδροι που υπέγραψαν τη συνθήκη ελάχιστα ασχολήθηκαν με αυτές τις λεπτομέρειες. Αντιθέτως, ανακοίνωσαν πανηγυρικά τη σύσταση ανωτάτου συμβουλίου στο οποίο θα μετέχουν οι ίδιοι, οι πρωθυπουργοί των χωρών τους, οι πρόεδροι των Κοινοβουλίων τους και οι πρόεδροι των εκτελεστικών επιτροπών τους. Στο μεταξύ, πολλά χιλιόμετρα νοτιότερα, στη Βουλγαρία, ξύπνησαν τα φαντάσματα του παρελθόντος, από τότε που η χώρα εθεωρείτο η 16η σοβιετική Δημοκρατία. Η πρόταση του προέδρου Γέλτσιν να συμμετάσχει η Βουλγαρία στη νέα οικονομική ένωση των πρώην σοβιετικών Δημοκρατιών, προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων στη Σόφια και απειλεί με κυβερνητική κρίση τη χώρα. Ο αντικομμουνιστής πρόεδρος Ζέλιου Ζέλεφ, κατηγόρησε εμμέσως, πλην σαφώς, τον πρώην κομμουνιστή πρωθυπουργό, Ζαν Βιντένοφ, για μυστικές συνομιλίες με τη Μόσχα.

Μολονότι η Βουλγαρία επιθυμεί να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ενωση, η παλαιά κομμουνιστική φρουρά αντιτίθεται στην οποιαδήποτε σχέση της χώρας με το ΝΑΤΟ και στηρίζει τις θέσεις του προέδρου Γέλτσιν εναντίον της διεύρυνσης της Ατλαντικής Συμμαχίας στις χώρες του πρώην Συμφώνου της Βαρσοβίας.

Κάθαρση στη Λατινική Αμερική

Ο στρατός παύει να παραβιάζει ατιμωρητί τα ανθρώπινα δικαιώματα

Οι αντίπαλοι κάθε επίδοξου μεταρρυθμιστή στη Λατινική Αμερική συχνά φορούν στρατιωτικές στολές. Ο πρόεδρος της Γουατεμάλα, Αλβάρο Αρζού, που βρίσκεται στην εξουσία εδώ και δύο μήνες, διαπίστωσε πόσο απειλητικές μπορούν να γίνουν οι δυνάμεις ασφαλείας, όταν έδωσε εντολή για κάθαρση στον στρατό και στην αστυνομία. Ξαφνικά ξέσπασε ένα κύμα εγκληματικότητας –μέσα σε οκτώ εβδομάδες, 50 απαγωγές για λύτρα, 600 κλοπές αυτοκινήτων και κατά μέσον όρο οκτώ φόνοι την ημέρα– το οποίο οι αξιωματούχοι απέδωσαν σε ύποπτα στοιχεία μέσα στις δυνάμεις ασφαλείας. Ταυτόχρονα, οι δικαστές και εισαγγελείς που θα μπορούσαν να δικάσουν τους κατηγορούμενους στρατιώτες και αστυνομικούς δέχτηκαν σωρεία απειλών για τη ζωή τους. Ομως ο Αρζού δεν παρέδωσε τα όπλα. Τις δύο προηγούμενες εβδομάδες συνελήφθησαν αρκετοί απόστρατοι και εν ενεργεία αξιωματικοί του στρατού και της αστυνομίας.

ΑΠΟ ΚΛΕΙΣΤΙΚΟ ΤΗΣ TIME Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η περίπτωση της Γουατεμάλας δεν είναι μεμονωμένη. Σε ολόκληρη τη Λατινική Αμερική η εποχή των καταπατητών των ανθρώπινων δικαιωμάτων πλησιάζει στο τέλος της. Ολοένα και περισσότεροι από τους εγκληματίες που κρύβονταν πίσω από τις στρατιωτικές και αστυνομικές στολές συλλαμβάνονται, δικάζονται και καταλήγουν στη φυλακή.

Οι περιπτώσεις αυτές έπαψαν να υπάγονται στη δικαιοδοσία των στρατιωτικών δικαστηρίων, τα οποία συχνά ευνοούσαν την υπεράσπιση με καθυστερήσεις ή βιαστικές αθωώσεις. Οι εκλεγμένες κυβερνήσεις αντιμετωπίζονται πλέον ως η μόνη νόμιμη μορφή διακυβέρνησης και οι πολιτικοί ηγέτες μπορούν πλέον να ελέγχουν το στρατό για καταχρήσεις εξουσίας, χωρίς να κινδυνεύουν τόσο πολύ από στρατιωτικά πραξικοπήματα. Σε μερικές χώρες η μάχη μόλις αρχίζει, ενώ σε άλλες προχωρά ενθαρρυντικά. Ενα δείγμα:

Γουατεμάλα: Η εκκαθάριση στο στράτευμα περιέλαβε 300 αξιωματικούς, μεταξύ των οποίων και το ένα τρίτο των στρατηγών του στρατού. Αποπέμφθηκαν επίσης 118 αξιωματικοί της αστυνομίας –οι 80 ήταν διοικητές. Από τότε, σε ομιλίες και συνεντεύξεις του, ο πρόεδρος Αρζού επισήμανε επανειλημμένως ότι η κλιμάκωση της βίας που συνόδευσε τις αλλαγές αυτές αποτελεί αντίποινα των δυνάμεων ασφαλείας και προσπάθεια να αποσταθεροποιηθεί η κυβέρνηση. Την τελευταία εικοσαετία ο στρατός της Γουατεμάλας κατηγορείται για τις σφαγές δεκάδων χιλιάδων αθώων πολιτών, κυρίως Ινδιάνων, κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων κατά αριστεριστών ανταρτών. Επιπλέον, απόστρατοι ή εκτός υπηρεσίας στρατιωτικοί και αστυνομικοί είναι ύποπτοι για απαγωγές, ληστείες και εκτελέσεις αριστεριστών και ακτιβιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ονδούρα: Το πρώτο βήμα έγινε το 1993, όταν μια επιτροπή ερεύνησε 184 υποθέσεις εκτελέσεων και βασανισμών πολιτικών κρατουμένων στις δεκαετίες του '70 και του '80. Οι πρώτοι που συνελήφθησαν από τον Ιανουάριο του 1994, οπότε ανήλθε στην εξουσία ο πρόεδρος Κάρλος Ρομπέρτο Ρέινα, ήταν 10 στρατιώτες κατηγορούμενοι για τον βασανισμό έξι φοιτητών. Φέτος τον Ιανουάριο το ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε μια απόφαση, βάσει της οποίας οι κατηγορούμενοι προστατεύονταν από ένα νόμο περί αμνηστίας του 1991. Εν τω μεταξύ συνεχίζονται και οι έρευνες σε τοποθεσίες όπου μπορεί να υπάρχουν μαζικοί τάφοι.

Βραζιλία: Τον Ιανουάριο η Κάτω Βουλή του Κογκρέσου πέρασε μια τροπολογία σύμφωνα με την οποία οι δολοφονίες και τα άλλα εγκλήματα, που υπάρχουν υπόνοιες ότι διέπραξε η επίφοβη στρατιωτική αστυνομία, θα εκδικαστούν από πολιτικά δικαστήρια. Η στρατιωτική αστυνομία, ένα σώμα 300.000 ανδρών που υπάγεται στους κυβερνήτες των πολιτειών, έχει κατηγορηθεί κατ' επανάληψη για εκτελέσεις και άλλες πράξεις κατάχρησης. Το 1992 κατέπνιξε μια εξέγερση κρατουμένων στις φυλακές Σάο Πάουλος Καραντίρου, σκοτώνοντας 111 άτομα και, μολονότι απαγγέλθηκαν κατηγορίες σε 121 αξιωματικούς, κανένας δεν καταδικάστηκε. Κατά συνέπεια η υπαγωγή των υποθέσεων που την αφορούν σε πολιτικά δικαστήρια είναι ένα τεράστιο βήμα. Το πρόβλημα είναι αν η Γερουσία θα περάσει αυτή την τροπολογία, καθώς πολλά μέλη της είναι πρώην κυβερνήτες που έχουν υποστηριχθεί στο παρελθόν από τη στρατιωτική αστυνομία.

Αργεντινή: Σε καμιά άλλη χώρα της Λατινικής Αμερικής η κυβέρνηση δεν έχει αντιπαρατεθεί τόσο ανοιχτά στο στράτευμα όσο στην Αργεντινή. Πολλοί από τους στρατηγούς που άσκησαν απάνθρωπα την εξουσία στη δεκαετία του '70 δικάστηκαν και φυλακίστηκαν. Ο Κάρλος Σαούλ Μενέμ, από το 1989 που ανέλαβε το προεδρικό αξίωμα, περιόρισε το προσωπικό και τον προϋπολογισμό του στρατού, έτσι ώστε να πάψει να αποτελεί απειλή για την πολιτική εξουσία, για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας.

Το τελευταίο χτύπημα δόθηκε πέρυσι, μετά την κατακραυγή που προκάλεσε ο θανάσιμος ξυλοδαρμός ενός στρατιώτη. Ο υπεύθυνος αξιωματικός καταδικάστηκε σε 15 χρόνια φυλάκιση από πολιτικό δικαστήριο και ο Μένεμ εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία για να καταργήσει την υποχρεωτική θητεία.

Ολα αυτά, βέβαια, δεν σημαίνουν ότι παντού στη Λατινική Αμερική οι στρατηγοί έχουν εξουδετερωθεί. Μπορεί στη Χιλή πέρυσι να φυλακίστηκαν οι δύο πράκτορες των μυστικών υπηρεσιών, οι οποίοι το 1976 στην Ουάσιγκτον δολοφόνησαν τον πρώην υπουργό Εξωτερικών Ορλάντο Λετελιέρ.

Ταυτόχρονα επιταχύνεται η έρευνα 500 περιπτώσεων παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη στρατιωτική κυβέρνηση στο διάστημα 1973-1990.

Ωστόσο ο στρατηγός Αουγκούστο Πινοσέτ παραμένει επικεφαλής του στρατεύματος και είναι μάλλον απίθανο αυτός και το επιτελείο του να βρεθούν ποτέ στο εδώλιο.

Κολομβία: Ο πρόεδρος της Ερνέστο Σάμπερ, αναλαμβάνοντας τα ηνία πριν από δύο χρόνια, υποσχέθηκε μεταρρυθμίσεις στον κολομβιανό στρατό, ο οποίος όχι μόνο εμπλέκεται σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και σε δωροδοκίες σχετικές με το εμπόριο κοκαΐνης. Ομως ο Σάμπερ πιέζεται τώρα να παραιτηθεί, γιατί κατηγορείται ότι κατά την προεκλογική του εκστρατεία χρηματοδοτήθηκε από το καρτέλ των ναρκωτικών Κάλι και τώρα χρειάζεται την υποστήριξη των στρατιωτικών για να παραμείνει στην εξουσία.

Περού: Ο πρόεδρος Αλμπέρτο Φουτζιμόρι δεν θέτει ζήτημα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την πλευρά του στρατού, αντίθετα του παραχωρεί κάθε δικαιοδοσία προκειμένου να αντιμετωπίσει τους αριστεριστές αντάρτες, θεωρώντας την ατιμωρησία τίμημα της ειρήνης.

Στη **Γουατεμάλα**, πριν από δύο εβδομάδες, ένα δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκαν τα εργασιακά δικαιώματα των 118 αστυνομικών που παύθηκαν από τον Αρζού και όλοι επέστρεψαν στις θέσεις τους.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Καλοστημένα κυκλώματα λυμαίνονται εγκαταλελειμμένα μοναστήρια και αλειτούργητες εκκλησιές διοχετεύοντας στο εμπόριο ακόμη και σκεύη της Αγίας Τράπεζας.

Βυζαντινές εικόνες λεία αρχαιοκαπήλων

Δεκάδες εκκλησιαστικοί θησαυροί ξεπουλιούνται στο εξωτερικό

Το τηλεφώνημα έγινε σε κεντρικό ξενοδοχείο των Αθηνών. Στη σουίτα αριθ... ο κ. «Χ» περίμενε έχοντας εκθέσει την πραμάτεια του σε όλους του χώρους του δωματίου. Εικόνες! Ενας αμύθητος θησαυρός μισοκρυμμένος στις κουβέρτες και τα σεντόνια του ξενοδοχείου, άφηναν και τον πιο ανίδεο να καταλάβει ότι η διαπραγμάτευση που μόλις τώρα άρχιζε θα ήταν μάλλον σκληρή αλλά και πολύ αποδοτική...

Σκηνή αγοραπωλησίας, από τις πλέον συνηθισμένες για τους γνωρίζοντες, με αντικείμενο μια πολύτιμη πολιτιστική παρακαταθήκη, τις βυ-

Της **ΕΦΗΣ ΧΑΤΖΗΪ-ΑΝΝΙΔΟΥ**

ζαντινές μας εικόνες, τις οποίες η συστηματική λεηλασία των μονών και των εκκλησιών μας κατέστησε αγαθό εν ανεπαρκεία. Αν και οι εικόνες ποτέ δεν έπαψαν να αντιμετωπίζονται από το λαό μας ως αντικείμενα λατρείας, τα τελευταία χρόνια εισέβαλαν στα σπίτια των νεοελλήνων και ως έργα τέχνης. Η «νόμιμη» αγορά των βυζαντινών εικόνων είναι μάλλον κορεσμένη. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι ένας από τους μεγαλύτερους, αν όχι ο μεγαλύτερος, οίκος δημοπρασιών στη χώρα μας, οι «Christie's» δεν δημοπρατούν εικόνες στην Ελλάδα ακριβώς επειδή ο κατάλογος των έργων είναι μάλλον περιορισμένος έως φτωχός.

Οσες πολύτιμες εικόνες έμειναν ξεχασμένες στα προσκυνητάρια γίνονται στόχος ληστών. Στη φωτογραφία, εικόνες που κατασχέθηκαν

Χωρίς να αμφισβητούμε τη γνησιότητα των εικόνων που δημοπρατούνται σε δημοπρασίες μεγάλων και «διαπιστευμένων» στον εικαστικό χώρο «γκαλερί», πρέπει να ομολογήσουμε ότι ο μεγάλος αριθμός εικόνων κυκλοφορεί στη αγορά από παράνομα κανάλια. Καλοστημένα κυκλώματα λυμαίνονται τα εγκαταλελειμμένα μοναστήρια και τις αλειτούργητες εκκλησιές διοχετεύοντας στο εμπόριο ακόμη και τα σκεύη της Αγίας Τράπεζας. Δεν έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που ήλθε στο φως η περίπτωση της 50χρονης δικηγόρου στη Θεσσαλονίκη, στην κατοχή της οποίας βρέθηκε ένας ξύλινος σταυρός Αγίας Τράπεζας, μήκους 1,5 μ., τρεις ξυλόγλυπτοι σταυροί Ευλογίας καθώς και αρκετές εικόνες διαφόρων διαστάσεων. Ενώ οι φωνές αγωνίας από τα νησιά του Αιγαίου πληθαίνουν απελπιστικά.

Οι εκκλησιές μας ξεγυμνώνονται. Οσες πολύτιμες εικόνες έμειναν ξεχασμένες στα προσκυνητάρια, γίνονται στόχος ληστών που ανενόχλητοι σχεδόν «χτυπούν» και φυγαδεύουν στο εξωτερικό ανεκτίμητους θησαυρούς της ορθοδοξίας.

Για παράδειγμα στην Ιο, τον «αιγιοπελαγίτικο Μυστρά», οι κλοπές των βυζαντινών εικόνων αποτελούν ένα κακό προηγούμενο που οι κάτοικοι και οι τοπικές αρχές δεν χάνουν ευκαιρία να το καταγγέλλουν και να το υπενθυμίζουν στους «αρμοδίους».

«Οι εκκλησίες μας ρήμαξαν, λέει ο δήμαρχος Ιου κ. Γιώργος Πουσαίος, σπουδαίες εικόνες ζωγραφισμένες από εξόριστους Κρήτες καλλιτέχνες την εποχή της Τουρκοκρατίας αφαιρέθηκαν από τους τόπους λατρείας μέσα σε μία νύχτα. Σήμερα, μετά τις κλοπές του '90, τις εκκλησίες τις φυλάνε οι κάτοικοι. Κάθε οικογένεια έχει αναλάβει και από μία εκκλησία, αλλά γνωρίζουμε καλά πως αν εμφανισθούν αδίστακτοι αρχαιοκάπηλοι, οπλισμένοι, κανείς δεν θα μπορέσει να τους εμποδίσει. Η πρόταση που έχουμε καταθέσει στους αρμοδίους και αφορά στη δημιουργία ενός μουσείου βυζαντινής τέχνης μέσα στην πιο όμορφη εκκλησία στη χώρα του νησιού μας, μένει εδώ και χρόνια αναξιοποίητη και πολύ φοβούμεθα ότι οι πρωτοβουλίες θα ληφθούν όταν θα είναι πια πολύ αργά και θα έχουμε χάσει όλα τα πολύτιμα ίχνη μιας εικαστικής σχολής που έσβησε παίρνοντας μαζί της τα υπέροχα μυστικά της».

Τα τελευταία πέντε χρόνια που άνοιξαν τα σύνορα με την Αλβανία, λέει ο ντεντέκτιβ κ. Γιώργος Τσούκαλης, οι εικόνες περίσσεψαν στα στέκια της παρανομίας. Μπορούμε να πούμε ανεπιφύλακτα ότι το 30-40% των εικόνων που κυκλοφορούν αυτή τη στιγμή προέρχονται από εκεί. Είναι άριστα συντηρημένες και, το κυριότερο, πωλούνται αντί πινακίου φακής. Με 300-400.000 δραχμές μπορεί να αποκτήσει κανείς πραγματικά αριστουργήματα.

Μια άλλη μεγάλη οδός παράνομης εισαγωγής βυζαντινών εικόνων στη χώρα μας είναι εκείνη που ξεκινά από το Σοχούμι της Γεωργίας, περνά από τη Βουλγαρία και καταλήγει, μέσω Κέρκυρας, στην Ιταλία.

Από την Ιταλία αρχίζει η διακίνηση. Ενδιαφέρον συνήθως εκδηλώνουν οι Γερμανοί, οι Γάλλοι αλλά και οι ίδιοι οι Ιταλοί, λέει ο κ. Τσούκαλης. Στα μεγαλύτερα και πολυτελέστερα ξενοδοχεία του Μιλάνου, για παράδειγμα, κάθε πρώτη του μηνός αναρτάται κοινοποίηση για μεγάλη δημοπρασία εικόνων που λαμβάνει χώρα εκεί. Το 50% των εικόνων που δημοπρατείται προέρχεται από την Ελλάδα.

Στη χώρα μας τα κοινό που αγοράζει εικόνες έχει στην πλειονότητά του χρήμα αλλά μικρή σχέση με τον πολιτισμό και την τέχνη.

«Δεν έχει περάσει πολύ καιρός από τότε που κυρία περιέγραφε τις απαιτήσεις της σε κλεπταποδόχο με τον εξής χαρακτηριστικό τρόπο: Θέλω τις καλύτερες που έχεις (εννοείται εικόνες). Δεν με νοιάζει πόσο κάνουν, θέλω μονάχα να είναι μεγάλες!

Σ' αυτό το σκοπό δαπανούν υψηλότατα χρηματικά ποσά, λέει ο κ. Τσούκαλης. Χωρίς να επιβεβαιώσουν και να διασταυρώσουν όσα λέει ο «έμπορος», αγοράζουν σχεδόν με κλειστά μάτια. Πριν από λίγο καιρό η Ασφάλεια συνέλαβε τη Λέτα Μπούζιου στο Κουκάκι, την ώρα που πωλούσε 14 εικόνες, για τις οποίες ζητούσε 60.000 δολάρια, δηλαδή περίπου 14 εκατομμύρια δραχμές. Χωρίς πιστοποιητικά εγγυρότητας, χωρίς τίποτε. Και είναι βέβαιον ότι αν δεν είχε προλάβει να την εντοπίσει ο υποφαινόμενος και να τη συλλάβει η δίωξη αρχαιοκαπηλίας, οι εικόνες αυτές θα κοσμούσαν σήμερα κάποιο σαλόνι. Βέβαια, όταν οι εικόνες εκείνες κατασχέθηκαν, οι ειδικοί εκτίμησαν την αξία τους στα 50 εκατομμύρια δραχμές, γεγονός που δείχνει ότι ακόμη και οι ίδιοι οι «έμποροι» δεν γνωρίζουν καλά καλά τι πωλούν.

«Στο χρηματιστήριο της Τέχνης οι βυζαντινές εικόνες ήταν πάντα υπεκτιμημένες», λέει η κ. Ελισάβετ Λύρα, managing director του οίκου CHRISTIE'S στην Ελλάδα. «Αλλα έργα της ίδιας περιόδου πωλούνται πολύ ακριβότερα από τις εικόνες, αν και αποτελούν όλα συλλεκτικά και μουσειακά κομμάτια. Εν τούτοις τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον για τις βυζαντινές εικόνες σε παγκόσμιο επίπεδο είναι αυξημένο. Οι συλλέκτες ενδιαφέρονται για τις εικόνες του 13ου, 14ου και 15ου αιώνα και οι πλέον περιζήτητες είναι της Κρητικής Σχολής. Στο εξωτερικό συναντάμε πολύ συχνά ελληνικές εικόνες οι οποίες είχαν φιλοτεχνηθεί κατά τη διάρκεια των βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων με την πρόθεση εξ αρχής να πωληθούν στην αλλοδαπή. Γεγονός που αποδεικνύει το ενδιαφέρον που υπήρχε από τότε για τις βυζαντινές εικόνες».

Κλέφτες και αστυνόμοι

Η Ασφάλεια Αθηνών υποστηρίζει ότι κάθε χρόνο κατάσχονται τουλάχιστον 80-100 εικόνες διακινούμενες σε παράνομες δοσοληψίες, ενώ αποτελεί κοινό μυστικό ότι στην Αμερική, την Γερμανία την Γαλλία και την Ιταλία οι βυζαντινές εικόνες γίνονται ανάρπαστες.

Αν και οι βυζαντινές εικόνες είναι πλέον σπάνιες, λέει ο κ. Γιώργος Τζάλας, διευθυντής του Τμήματος Αρχαιοκαπηλίας της Ασφάλειας Αθηνών, τα τελευταία πέντε χρόνια έχουν κατασχεθεί 350 εικόνες, η αξία των οποίων δεν κοστολογείται. Οι παραβάσεις επισημάνθηκαν λίγο-πολύ στο σύνολο της Ηπειρωτικής Ελλάδας αλλά και στη νησιωτική χώρα, με προτεραιότητα τις αφύλακτες εκκλησιές και τα μοναστήρια.

Οι κλέφτες είναι συνήθως Ελληνες, άτομα που ζουν στην παρανομία, ενώ τα τελευταία χρόνια στα κυκλώματα αυτά έχουν εισχωρήσει και Αλβανοί, στην κατοχή των οποίων έχουν βρεθεί υπέροχες εικόνες (τις έκρυβαν στα σπίτια τους οι Χριστιανοί όταν ο Εμβέρ Χότζα απαγόρευε τη λειτουργία των εκκλησιών και σήμερα έχουν περάσει στα χέρια «αετονύχηδων», που τις πουλούν όσο-όσο). Οι συγκυριακοί κλέφτες σ' αυτό τον χώρο είναι ελάχιστοι. Δεν έλειψαν βέβαια και οι κληρικοί που μπήκαν στον πειρασμό, λέει ο κ. Τζάλας. Ολοι θυμούνται τους ιερωμένους από την Πάτρα που πριν από δύο χρόνια συνελήφθησαν «επί τω έργω», καθώς και τον μοναχό από το Αγιον Ορος που μοσχοπολούσε έργα από τον ιερό τόπο.

Αν και το δίκτυο των αρχαιοκαπήλων είναι πολύ καλά οργανωμένο, η Αστυνομία με ένα αρκετά καλά εκπαιδευμένο επιτελείο, και σε συνεργασία με την Interpol, έχει κατορθώσει να εξολοθρεύσει μεγάλες σπείρες.

«Το κυνήγι των αρχαιοκαπήλων, λέει ο κ. Τζάλας, είναι ίσως το πιο δύσκολο γιατί πρόκειται για αλυσίδα όπου όλοι της οι κρίκοι είναι «υγιείς». Οι κλέφτες είναι ευυπόληπτοι επαγγελματίες και πάνω από όλα «καθαροί». Στις επιχειρήσεις αυτές το πιο ακριβό πράγμα είναι η πληροφορία. Στοιχίζει πολύ, αλλά χωρίς αυτήν δεν γίνεται τίποτε».

Το πρόβλημα είναι ότι τα μέσα που υπάρχουν στη διάθεση της Ελληνικής Αστυνομίας είναι περιορισμένα. Οι «κλέφτες» είναι εύποροι, έτσι μπορούν και εξοπλίζονται καλά. Η παρανομία γεννά εύκολα το χρήμα και το διαθέτει εύκολα για τον εξοπλισμό της. Το ελληνικό Δημόσιο είναι φτωχό και δύσκαμπτο.

Μεταβυζαντινό μνημείο καταρρέει

Η ιερά Μονή Αγίας Τριάδος στην Κοζάνη περιμένει μάταια κρατική αρωγή

Ενα μνημείο μοναδικής σημασίας για την εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και, κυρίως, την ιστορία της αγιογραφίας του τόπου μας οδηγείται σε καταστροφή. Σπάνιες και αξιόλογες τοιχογραφίες των αρχών του 19ου αιώνα που κοσμούν το εσωτερικό καθολικού μεταβυζαντινής μονής, κινδυνεύουν να καταρρεύσουν από την υγρασία και την έλλειψη συντήρησης.

Πρόκειται για την Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος στο Ζουπάνι –σημερινό Πεντάλοφο– Κοζάνης, που δεσπόζει σε μια ορεινή κατάφυτη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας, το Βόϊο, σε υψόμετρο 1.010 μέτρων. Αποτελεί χαρακτηριστικό

Της **ΕΛΕΝΗΣ Χ. ΛΑΜΠΑ**

δείγμα μοναστηριακής αρχιτεκτονικής του τέλους του 18ου αιώνα –χτίστηκε στα 1792-1800– αλλά σήμερα «συντηρείται» από έναν και μοναδικό ιερέα. Τον αρχιμανδρίτη Σεραφείμ Μαραγκίδη, ο οποίος φροντίζει το συγκρότημα εδώ και 40 χρόνια.

Στις επανειλημμένες εκκλήσεις του για τη σωτηρία της Μονής, οι αρμόδιες αρχές κωφεύουν. Την ευθύνη έχει η περιφερειακή αρχαιολογική υπηρεσία η οποία ωστόσο είναι επιφορτισμένη με δεκάδες άλλα μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους πέντε νομών που χρήζουν επέμβασης, συντήρησης και ανασκαφής. Το βάρος της ευθύνης σηκώνει ουσιαστικά ο αρχιμανδρίτης Σεραφείμ. Ζει εκεί με την υπέργηρη μητέρα του και αγωνίζεται να αντεπεξέλθει στις καιρικές συνθήκες. Τους χειμερινούς μήνες είναι, συνήθως, αποκλεισμένος από τα χιόνια, τους καλοκαιρινούς υποδέχεται τους επισκέπτες, μεριμνά για τη φιλοξενία τους και βέβαια, νοιάζεται όσο κανείς άλλος για τις τοιχογραφίες που παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα απολέπισης.

Το καθολικό που κατασκευάστηκε κατά τα αγιορείτικα πρότυπα –με κόγχες στη βόρεια και τη νότια πλευρά του– φιλοτεχνήθηκε από Χιοναδίτες ζωγράφους. Ο τοιχογραφημένος διάκοσμος, σύμφωνα με επιγραφή χρονολογείται στο 1802 κι είναι έργο του Μιχαήλ από τους Χιονάδες Καστοριάς. Οι τοιχογραφίες καλύπτουν όλες τις επιφάνειες του καθολικού. Ζωγραφισμένοι είναι όλοι οι χώροι: τοίχοι, τρούλοι, κόγχες, μέχρι και τα ξύλινα δοκάρια που υποβαστάζουν τις θολωτές κατασκευές. Το εικονογραφικό έργο –εξηγεί η αρχιτέκτονας κ. Ξανθή Σαββοπούλου– αναπτύσσεται σε πέντε ζώνες. Στην πρώτη εικονίζονται ολόσωμοι άγιοι κι ακολουθούν άγιοι σε στηθάρια, σκηνές από τη ζωή του Χριστού, απεικονίσεις παραβολών που καταλήγουν και πάλι σε σκηνές από τη ζωή του Χριστού.

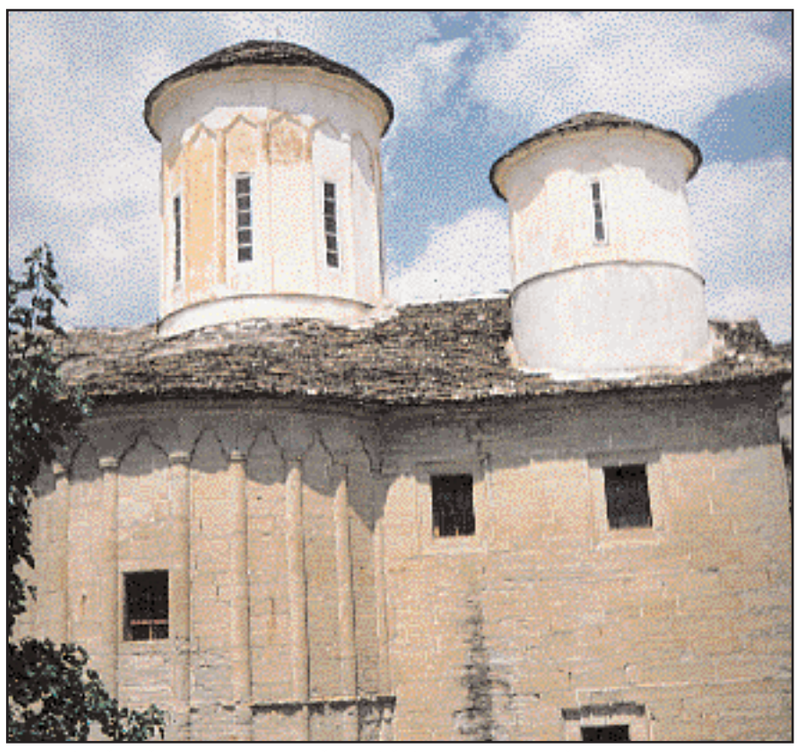

Η εκκλησία είναι αγιογραφημένη ολόκληρη εσωτερικά και αποτελεί σπάνιο δείγμα μοναστηριακής αρχιτεκτονικής. Στη φωτογραφία τμήμα της νότιας όψης.

Η αξία της Μονής δεν βρίσκεται μόνον στις τοιχογραφίες. Το πέτρινο κτίσμα είναι πολύ κομψό κι όπως φαίνεται, οι Ζουπανιώτες κτίστες και οι Χιοναδίτες αγιογράφοι άφησαν ένα από τα καλύτερα δείγματα της δουλειάς τους. Αξιόλογα είναι επίσης τα λιθανάγλυφα –παραστάσεις σε πέτρα– που κοσμούν τις όψεις του μνημείου, το ξυλόγλυπτο τέμπλο που φιλοτεχνήθηκε το 1802 και οι πτέρυγες των κελιών, χαρακτηριστικά δείγματα της μοναστηριακής αρχιτεκτονικής του 19ου αιώνα.

Εντονα προβλήματα από την υγρασία στις τοιχογραφίες, ιδιαίτερα στους θόλους, εμφανίστηκαν πριν από δεκαπέντε χρόνια αλλά επεμβάσεις δεν έγιναν λόγω έλλειψης χρημάτων. Συντηρήθηκε μόνον η στέγη ενώ εργασίες αποκατάστασης πρέπει να γίνουν και στο καθολικό ενός μοναστηριού που σώζεται δίπλα από την Ι.Μ. Αγίας Τριάδος. Είναι μια μικρή μονόχωρη εκκλησία των Τριών Ταξιαρχών, χωρίς εσωτερική διακόσμηση που χτίστηκε με ντόπια πέτρα.

Το πακέτο Ντελόρ έδωσε τον τελευταίο καιρό τη λύση και το έργο θα χρηματοδοτηθεί με 15 εκατομμύρια δραχμές. Ηδη συντάσσεται η απαιτούμενη μελέτη επέμβασης από την αρμόδια αρχαιολογική υπηρεσία της Βέροιας. Ετσι το έργο της συντήρησης, διαβεβαιώνει η κ. Σαββοπούλου πρόκειται να αρχίσει σύντομα.

Ο αρχιμανδρίτης Σεραφείμ ωστόσο είναι επιφυλακτικός και στέλνει το μήνυμά του σε κάθε κατεύθυνση: «Αν δεν γίνει άμεση επέμβαση οι τοιχογραφίες δεν πρόκειται να αντέξουν δεύτερο χειμώνα...». Το ερώτημα είναι: οι αρμόδιες αρχές θα προλάβουν;

Πιστοποιητικό γνώσεων και επαγγελματικής εμπειρίας ανεξάρτητα από τίτλους, προϋπηρεσία και απολυτήρια προετοιμάζει το υπουργείο Παιδείας.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Διαβατήριο εργασίας για την Ευρώπη

Διακρατικός θεσμός για την αποδοτική διακίνηση εργαζομένων ανάμεσα στα κράτη–μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης

Η ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης ξεκίνησε τυπικά το 1993. Στην πράξη όμως η «μετάθεση » αυτή των εργαζομένων από χώρα σε χώρα δεν έλαβε την αναμενόμενη έκταση, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Ε., αφού συχνά είναι πολύ δύσκολο να αποδοθούν πιστά σε μια άλλη ευρωπαϊκή γλώσσα τα προσόντα των εργαζομένων, τα πτυχία και η επαγγελματική εμπειρία τους.

Πράγματι, σπάνια οι εργοδότες είναι σε θέση να γνωρίζουν το ακριβές αντίκρισμα ενός πανεπιστημιακού πτυχίου ή να προσμετρούν με ακρίβεια τα χρόνια εργασίας κάποιου μη πτυχιούχου υποψηφίου στη δείνα εργασία στη χώρα του.

Για το λόγο αυτό το υπουργείο Παιδείας, όπως άλλωστε και άλλα ευρωπαϊκά υπουργεία (το πρόβλημα είναι κοινό στα περισσότερα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης), προσανατολίζεται να εφαρμόσει έναν νέο θεσμό, το «βιβλιάριο», στο οποίο θα αναγράφονται όλες οι αποκτηθείσες γνώσεις από το πτυχίο, οι γνώσεις από ΙΕΚ ή Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών, οι ξένες γλώσσες, αλλά και άλλες δεξιότητες και επαγγελματικές εμπειρίες. Οπως είπε στην ''Κ'' ο υπουργός Παιδείας κ. Γ. Παπανδρέου το «βιβλιάριο», ή «κάρτα», ή «διαβατήριο » - δεν έχει ακόμα αποφασισθεί η τελική ονομασία - θα αποτελεί το απαραίτητο «πιστοποιητικό προσόντων» για όλους τους κατοίκους της Ευρωπαϊκής Ενωσης που επιθυμούν να εργασθούν στο εξωτερικό.

Το πρόβλημα που προκύπτει είναι ποιός φορέας θα αναλάβει τον θεσμό της πιστοποίησης των προσόντων των εργαζομένων. Οπως επεσήμανε ο κ. Παπανδρέου, ο οποίος είχε συνάντηση στην Αθήνα και για αυτό το θέμα με την Επίτροπο της Ευρωπαϊκής Ενωσης για θέματα Παιδείας κ. Εντίθ Κρεσόν, θα υπάρχει συνεργασία με τα Επιμελητήρια και άλλους φορείς, οι οποίοι θα προσφέρουν την τεχνογνωσία. Ηδη, συνέχισε ο υπουργός, έχουμε έλθει σε επαφή με τα Επιμελητήρια και με άλλους φορείς, που βλέπουν θετικά τη δημιουργία του «βιβλιαρίου». Η όλη διαδικασία πιστοποίησης, συμπλήρωσε ο κ. Παπανδρέου θα είναι υπό την εποπτεία του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (ΕΣΥΠ).

Της ***ΙΣΜΗΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ***

Η Λευκή Βίβλος αναφέρει ευκρινώς την ανάγκη για ένα ατομικό δελτίο δεξιοτήτων: «Ενα τέτοιο έγγραφο θα επιτρέπει σε κάθε άτομο να γνωστοποιεί τις γνώσεις και τις τεχνικές δεξιότητές του καθώς θα τις αποκτά μία προς μία. Σκοπός της ενέργειας αυτής, επισημαίνει, δεν είναι να επινοήσει και να επιβάλει στην Ευρώπη ένα Ενιαίο Δελτίο, αλλά να συμβάλει στην ανάπτυξη τέτοιων εργαλείων, για να καταλήξει προοδευτικά στον προσδιορισμό κοινών προτύπων, συμπεριλαμβανομένων και των διεπαγγελματικών».

Ο νέος θεσμός, όπως προκύπτει από τη Λευκή Βίβλο, θα βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό άτομα που δεν έχουν πτυχίο και στερούνται της δυνατότητας να αποδείξουν στον εργοδότη μια δεξιότητά τους στην γραπτή έκφραση, τη γλώσσα, την επεξεργασία κειμένου κ.α.

Το «πρώτο βήμα» θα γίνει από τον Οργανισμό Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), όπως είπε στην ''Κ'' ο πρόεδρος του Οργανισμού κ. Νότης Μαριάς, καθώς ο ΟΕΕΚ έχει ήδη σύστημα πιστοποίησης της επαγγελματικής κατάρτισης των αποφοίτων ΙΕΚ. Σημειώνεται ότι στο σύστημα πιστοποίησης του ΟΕΕΚ, συμμετέχουν εκτός από τον Οργανισμό, κοινωνικοί εταίροι (εργοδότες και εργαζόμενοι), και Επιμελητήρια (Τεχνικό - Οικονομικό, Γεωτεχνικό).

Οπως τόνισε ο κ. Μαριάς, η πιστοποίηση όλων των γνώσεων που αποκτά δια βίου ο κάθε εργαζόμενος (εκτός των πτυχίων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης) θα γίνεται μέσω συγκεκριμένου συστήματος. Ηδη ο ΟΕΕΚ έχει έλθει σε επαφή με το αμερικανικό Πανεπιστήμιο Πρίνστον, που διαθέτει τέτοιο σύστημα, το οποίο μπορεί να προσαρμοσθεί στην ελληνική πραγματικότητα. Πώς όμως θα γίνεται η κατάταξη στον πίνακα πιστοποίησης και πόσο απαραίτητο είναι ένα σύστημα εξετάσεων;

Η διαδικασία της πιστοποίησης θα γίνεται σπονδυλωτά, εξηγεί ο κ. Μαριάς, μέσω εξέτασης. Και διευκρινίζει: Η φιλοσοφία της πιστοποίησης εστιάζεται στο γεγονός ότι απομακρυνόμαστε από την πιστοποίηση τίτλων για να πιστοποιήσουμε συγκεκριμένες γνώσεις ατόμων αποκτηθείσες σε Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών, ΙΕΚ, φροντιστήρια ξένων γλωσσών, αλλά και γνώσεις εμπειροτεχνών.

Οπως είπε ο πρόεδρος του ΟΕΕΚ, ακόμη και η πιστοποίηση των ξένων γλωσσών κρίνεται απαραίτητο να γίνεται από κρατικό φορέα. Ο ΟΕΕΚ, όπως επεσήμανε ο κ. Μαριάς, συμμετέχει σε πιλοτικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα που στόχο έχει τη σύνταξη ενός εντύπου με την ονομασία ''Ατομικός Επαγγελματικός Φάκελος-Διαβατήριο Επαγγελματικών Προσόντων'', ενώ εφαρμόζεται ήδη πρόγραμμα για τη Δημιουργία Κέντρων Αναφοράς για τα επαγγελματικά προσόντα.

Οσον αφορά το γιατί ο εργαζόμενος να επιζητεί την κατοχή «βιβλιαρίου», ο κ. Μαριάς τόνισε ότι στο μέλλον μπορεί αυτό να είναι απαραίτητο για τη χορήγηση δανείων, κατοχύρωση επαγγελματικών δικαιωμάτων και την παροχή κάθε μορφής κινήτρων από την Ευρωπαϊκή Ενωση.

Οι 4 προτεραιότητες για τριτοβάθμια εκπαίδευση

Προτάσεις του διαπρεπούς προέδρου του Πανεπιστημίου Ντρέξελ Δρ Κ. Παπαδάκη

«Κι ενώ εδώ θα ζούμε καταρρεύσεις,
ο έξω Ελληνισμός θα προχωρεί.
Και φως και μουσική μιας άλλης σκέψης,
ναι, στη μείζονα Ελλάδα θα εκραγεί.
Στους Πανέλληνες...»

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Διονύσης Σαββόπουλος είναι σαφής: αφού προ ετών μας επεσήμανε ότι ζούμε «στο χειρότερο του Ελληνισμού κομμάτι», βλέπει το θαύμα μιας αναγέννησης μόνο στους Ελληνες της διασποράς. Κι είναι γνωστό ότι το μπαρούτι αυτής της εθνικής «έκρηξης» των Πανελλήνων υπάρχει. Είναι μάλιστα υπεραρκετό, αλλα διάσπαρτο σε κόκκους σ' ολόκληρη την υφήλιο. Για να γίνει ωστόσο γόμωση χρειάζεται συγκέντρωση, οργάνωση και συντονισμό. Αυτή είναι η άποψη του σημερινού φιλοξενούμενου της «Κ» του Δρ. Κωνσταντίνου Παπαδάκη που είναι ένας Ελληνας της διασποράς. Πολύ γνωστός στις ΗΠΑ, αλλά άγνωστος στην πατρίδα του. Ο Κων. Παπαδάκης είναι πενήντα ετών σήμερα. Τελειώνοντας το ΕΜΠ το '69, έφυγε από την Ελλάδα και μετά χρόνια σπουδών –πήρε Phd στο Michigan– ανάμεσα σε άλλα εκλέχθηκε πρόεδρος του Εκπαιδευτικού Τμήματος των Συλλόγων Μηχανολόγων στις Ηνωμένες Πολιτείες, πρόεδρος στο Ινστιτούτο Διαστημικών Ερευνών του Οχάιο, αλλα και πρύτανης στο Τμήμα Μηχανολογίας στο Πανεπιστήμιο του Σινσινάτι. Η επιτυχία του τόσο στην αύξηση των φοιτητών και κυρίως στην εξεύρεση πόρων αναπτυξης και έρευνας ήταν μεγάλη. Ετσι τον προηγούμενο χρόνο επελέγη ανάμεσα απο 300 υποψηφίους για τη θέση του προέδρου του ιδιωτικού πανεπιστημίου Ντρέξελ της Φιλαδέλφειας που αριθμεί σήμερα 10.000 φοιτητές και περισσότερα απο 850 μέλη διδακτικό προσωπικό. Το συγκεκριμένο πανεπιστήμιο έχει ιστορία 105 ετών, ετήσιο προϋπολογισμό που υπερβαίνει τα 35 δισ δρχ., η δε επιλογή του συμπατριώτη μας, που ανακηρύσσεται στις αρχές Μαΐου ως ο 11ος πρόεδρος του πανεπιστημίου, έγινε από ιδιωτική εξειδικευμένη εταιρεία, ύστερα από έρευνα οκτώ μηνών σε επιστήμονες με ανάλογα προσόντα από όλη την Αμερική.

Ο νεότερος Ελληνας πρόεδρος Πανεπιστημίου στις ΗΠΑ Δρ Κωνσταντίνος Παπαδάκης ηγείται ενός πανεπιστημίου 10.000 φοιτητών και 850 μελών διδακτικού προσωπικού.

Στη σύντομη συνομιλία μας ο κ. Παπαδάκης εντοπίζει τους λόγους για τους οποίους η εικόνα της χώρας μας έχει δυσμενώς αλλάξει τα τελευταία χρόνια στις ΗΠΑ, επισημαίνει μερικές από τις αιτίες των δεινών της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προχωρώντας ωστόσο και σε κάποιες προτάσεις για τη βελτίωσή του, αλλά και σε μια ανοιχτή πρόσκληση προς τον πρύτανη του Πολυτεχνείου κ. Ν. Μαρκάτο.

Του ***ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΟΥΛΑ***

– Λέγεται ότι ενώ οι Ελληνες συχνά διαπρέπουν στο εξωτερικό, στη χώρα τους δεν αξιοποιούν παρά στο ελάχιστο τις δυνατότητές τους. Είναι, κατά τη γνώμη σας, οι συνθήκες της Ελλάδος που δεν το επιτρέπουν ή τα κίνητρα του εξωτερικού ισχυρότερα για την ικανοποίση προσωπικών φιλοδοξιών;

Πέραν της συναισθηματικής πλευράς –ο Ελληνας θέλει πάντα να διακρίνεται και να προβάλλει την καταγωγή του στο εξωτερικό– δύο πρωτογενείς παράγοντες επιτυχίας που θέλω να επισημάνω είναι η κατάλληλη υποδομή και τα ισχυρά κίνητρα. Σε σχέση με την υποδομή, η αμερικανική κυβέρνηση παροτρυνόμενη από τους ψηφοφόρους και τις μεγάλες εταιρείες διαρκώς απλοποιεί τη γραφειοκρατικό της σύστημα, με αποτέλεσμα την εντυπωσιακή αύξηση όχι μόνο της εθνικής, αλλα και προσωπικής παραγωγικότητας. Πιο ισχυρή όμως από υλικά και οικονομικά κίνητρα –τα οποία υπάρχουν εξάλλου σε κάθε κράτος– είναι η αίσθηση που πάντα είχα στην Αμερική, ότι δηλαδή η κοινωνία δεν θέτει όρια στο τι μπορεί καποιος να δημιουργήσει και ότι τα όρια του καθενός εξαρτώνται και μόνον από τις προσωπικές του ικανότητες, την αντοχή και επιμονή του στούς στόχους του.

– Πόσο βοηθάει ή πόσο δυσχεραίνει το να είσαι Ελληνας και να επιθυμείς να διαπρέψεις στο εξωτερικό;

Οι Ελληνες έχουν καλή φήμη στην Αμερική, ότι είναι τίμιοι, ανοιχτόκαρδοι, φιλότιμοι και εργατικοί. Τους βοηθάει ότι έχουν έμφυτη μέσα τους την πειθαρχία σκέψεως, την επιμονή στους στόχους και τη συνεχή προσπάθεια. Τα αποτελέσματα ωστόσο θα ήταν ακόμη πιο εντυπωσιακά, εαν υποστηρίζονταν αμοιβαία ως μέλη μιας ενωμένης εθνικής κοινότητας, καθώς αυτό νομίζω είναι το μέγαλο μειονέκτημα της ελληνικής ομογένειας εν συγκρίσει με την ομαδική υποστήριξη άλλων εθνικών μειονοτήτων.

– Η ελληνική ομογένεια έχει πολλές φορές χαρακτηριστεί και με τη θετική και με την αρνητική έννοια ως ισχυρό πολιτικό λόμπυ. Πιστεύετε ότι το λόμπι αυτό επηρεάζει την εικόνα της χώρας μας στην Αμερική, κι αν ναι πού οφείλεται το γεγονός ότι υπάρχει σήμερα διάχυτη η αίσθηση πως αυτή θα μπορούσε να είναι από κάθε άποψη πολύ καλύτερη;

Τα διάφορα λόμπι χρησιμοποιούνται και χρηματοδοτούνται από εταιρείες, οργανώσεις, πανεπιστήμια ή και από ξένα κράτη, ως επίσημοι μηχανισμοί επιρροής στον πολιτικό χώρο και την αμερικανική κυβερνήση. Η αλήθεια είναι δυστυχώς ότι η ελληνική ομογένεια δεν αποτελεί ισχυρό πολιτικό λόμπι στην Αμερική. Σε σύγκριση μάλιστα με άλλα κράτη, συμπεριλαμβανομένης και της Τουρκίας θα 'λεγα ότι εκτός κάποιων μεμονωμένων προσπαθειών –της ΑΧΕΠΑ και του ελληνοαμερικανικού ινστιτούτου– το λόμπι της ελληνικής ομογένειας είναι σχεδόν ανύπαρκτο.

Με άλλα λόγια όχι μόνο δεν υπάρχει κεντρική χάραξη πολιτικής γραμμής, αλλά ούτε καν απλός συντονισμός ενεργειών. Με αποτέλεσμα πολλοί σημαντικοί φορείς της αμερικανικής δημόσιας κοινής γνώμης να ταχθούν προσφάτως κατά της ελληνικής θέσης στο Μακεδονικό ή και στο πρόσφατο επεισόδιο με την Τουρκία, ενώ θα ήταν δυνατόν με σχετικά μέτριες δαπάνες, χρησιμοποιώντας για παράδειγμα σύντομα διαφημιστικά μηνύματα, παράλληλα με συνεντεύξεις εξεχόντων Ελλήνων της Αμερικής σε σοβαρά talk shows, να πληροφορηθεί κατάλληλα και να επηρεαστεί θετικά η δημόσια κοινή γνώμη στις ΗΠΑ. Κι αυτό διότι ενώ είναι βέβαια γνωστό ότι στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενωσης η Ελλάδα έχει προχωρήσει τα τελευταία χρόνια, ωστόσο υπάρχει θα έλεγα στην Αμερική η αίσθηση πως η χώρα μας εξακολουθεί να υστερεί έναντι των άλλων κρατών της Ευρώπης και ότι μάλιστα το χάσμα αυτό –οικονομικό κυρίως– αντί να γεφυρώνεται, αυξάνεται.

– Πού νομίζετε ότι πάσχει σήμερα η τριτοβάθμια πανεπιστημιακή εκπαίδευση της χώρας μας και ποιες είναι οι προτεραιότητες οι οποίες θα καταστήσουν εκ νέου ανταγωνιστικά τα ελληνικά πανεπιστήμια με τα αντίστοιχα τους στο εξωτερικό;

Σκοπός της ανώτατης εκπαίδευσης πρέπει να είναι να μορφώσει το καλύτερο δυναμικό μιας χώρας, χωρίς εντούτοις να πλημμυρίσει την επαγγελματική αγορά. Αυτός είναι λόγος για τον οποίο πιστεύω ότι προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη σοβαρή επαγγελματική καθοδήγηση και προσανατολισμό των Ελλήνων μαθητών. Είναι ενδεικτικό ότι στην Αμερική οι εγγραφές φοιτητών σε αμερικανικά πανεπιστημιακά προγράμματα είναι άμεσα συνδεδεμένες με την επαγγελματική ζήτησή τους που μπορεί να αλλάζει ακόμη και από χρόνο σε χρόνο. Ετσι θα 'λεγα ότι κάθε εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται απαραιτήτως συχνή επαναπροσαρμογή στις ανάγκες της «αγοράς» κάθε δύο με τρία χρόνια προκειμένου να παραμένει ανταγωνιστικό. Σε άλλη περίπτωση κινδυνεύει να παράγει «προϊόντα» και γνώσεις ξεπερασμένες. Με τα δεδομένα αυτά προτεραιότητες της ελληνικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης πρέπει κατά τη γνώμη μου να είναι: 1. Ευελιξία στην αλλαγή ακαδημαϊκών προγραμμάτων. 2. Ιδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων με στόχο τη δημιουργία ανταγωνιστικών συνθηκών. 3. Κατάλληλα κίνητρα για τους καθηγητές και το διοικητικό προσωπικό και 4. Καλύτερη επιλογή στόχων ερεύνης.

– Υπάρχει η δυνατότητα ή σκέφτεστε να βοηθησετε από τη νέα σας θέση το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο;

Ειλικρινά θα ήθελα πολύ να βοηθήσω με όποιον τρόπο μπορώ από τη θέση μου το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Η πιο σημαντική συμβολή μου θα μπορούσε να είναι η έκθεση του διοικητικού προσωπικού του ΕΜΠ στα νεότερα και πιο σύγχρονα οργανωτικά συστήματα. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί πολύ εύκολα. Θα ήμουν πρόθυμος να προσκαλέσω τον πρύτανη του ΕΜΠ κ. Νίκο Μαρκάτο και επιλεγέντα διοικητικά του στελέχη στη Φιλαδέλφεια όπου μαζί με τους συνεργάτες μου στο Ντρέξελ θα μπορούσαμε να τους εισαγάγουμε στα «μυστικά» του αμερικανικού πανεπιστημίου.

Θα ήθελα όμως αν ήταν δυνατόν να αυξήσω και τον αριθμό των Ελλήνων φοιτητών που φοιτούν στο πανεπιστήμιο του οποίου είμαι πρόεδρος. Φανταστείτε ότι πέρσι λάβαμε αιτήσεις από 86 Τούρκους φοιτητές εκ των οποιων δεχθήκαμε τους 32 για μεταπτυχιακές σπουδές. Και αξίζει να σημειωθεί ότι δεκαεννέα από αυτούς τους φοιτητές ενισχύονται χρηματικά με πλήρεις υποτροφίες διδάκτρων από το τουρκικό Υπουργείο Παιδείας, αλλά και όλοι οι υπόλοιποι από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας της Τουρκίας.

Από την πλευρά μου για να διευκολύνω την επίτευξη του στόχου μου να αυξήσω τους Ελληνες φοιτητές δηλώνω δημοσίως προς το υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας ότι για κάθε Ελληνα φοιτητή που θα στείλουν στο Ντρέξελ το προσεχές έτος μπορώ να δώσω υποτροφία περί τα δύο εκατομμύρια δραχμές το χρόνο, δηλαδή το ήμισυ των διδάκτρων του πανεπιστημίου...

Ενα πανεπιστήμιο ανοιχτό στην κοινωνία

Το νεοϊδρυθέν ΑΕΙ της Κύπρου με αγώνες δημιουργεί τη δική του ακαδημαϊκή ιστορία

Αν «υπεύθυνοι πολίτες είναι οι σωστά ενημερωμένοι πολίτες» σίγουρα τότε ένα πανεπιστήμιο «δουλεύει» προς αυτή την κατεύθυνση. Η Κύπρος, ένας τόπος με το εθνικό πρόβλημα να «κοιτά» κατάφατσα, καθημερινά, τον κάθε κάτοικο αυτού του νησιού, χρειάζεται τους πολίτες της να δρουν, να προβληματίζονται, να διεκδικούν, να γνωρίζουν. Να γνωρίζουν από πού ήρθαν, από ποια στοιχεία διαμορφώθηκε ο πολιτισμός τους, πώς «λειτουργεί» ο κόσμος, ποιες οι νέες τάσεις στην επιστήμη, στη φιλοσοφία. Για όλους αυτούς τους λόγους, η ιδέα του πανεπιστημίου «ζυμωνόταν» για χρόνια. Το 1989, έγινε –νομοθετικά– πραγματικότητα, και το 1992 δέχτηκε τους πρώτους φοιτητές του, προσωρινά στα κτίρια της πρώην Παιδαγωγικής Ακαδημίας. Μέχρι πρόσφατα την ευθύνη για τη λειτουργία του είχε η Προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή, που παρέδωσε στο Συμβούλιο του Πανεπιστημίου και στη Σύγκλητο. Πρώτος πρύτανης, ο κ. Μιλτιάδης Χαχολιάδης, οικονομολόγος.

Της ***ΟΛΓΑΣ ΣΕΛΛΑ***

Σήμερα το Πανεπιστήμιο έχει τρεις Σχολές με εννέα Τμήματα και 2.000 φοιτητές: τη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών με 6 τμήματα, τη Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών με δύο, και τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης με δύο τμήματα.

Εχει ήδη εγκριθεί νομοθετικά το Πολυτεχνικό Τμήμα και πρόσφατα εγκρίθηκε από τη Σύγκλητο η ίδρυση Φιλοσοφικής Σχολής. Από τους 191 διδάσκοντες, σε όλες τις βαθμίδες, οι 60 είναι Ελλαδίτες. Εκτός όμως από τους διδάσκοντες και πολλοί φοιτητές από την Ελλάδα προτιμούν το κυπριακό Πανεπιστήμιο. Εκείνο που δεν έχει διευκρινιστεί, όμως, είναι αν θα χρειαστεί οι Ελληνες απόφοιτοι του Πανεπιστημίου Κύπρου να δώσουν εξετάσεις στο ΔΙΚΑΤΣΑ για να αναγνωρίσουν το πτυχίο τους. Και αν συμβεί κάτι τέτοιο, θα είναι η πρώτη φορά που θα πρέπει οι Ελληνες φοιτητές να αναγνωρίζουν το πτυχίο της Σχολής που θα δηλώνουν μέσω των Γενικών Εξετάσεων...

«Αν όλα πάνε καλά, μέσα στο 1996 θα μπουν τα θεμέλια για τη νέα Πανεπιστημιούπολη. Υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις γι' αυτό» λέει ο κ. Χαχολιάδης. Η Αθαλάσσα, κοντά στη Λευκωσία, είναι ο χώρος που έχει επιλεγεί για τις νέες εγκαταστάσεις. Εχει ήδη ολοκληρωθεί το Γενικό Χωροταξικό Σχέδιο και έχει εγκριθεί ο αρχικός προϋπολογισμός (100 εκατ. λίρες Κύπρου). Μεγάλη σημασία δίνει το Πανεπιστήμιο Κύπρου και στην έρευνα. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περίπου 100 προγράμματα και στην παρούσα ακαδημαϊκή χρονιά προτάθηκαν άλλα 30.

Τα πρώτα βήματα και τα πρώτα 6 χρόνια ζωής τού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν ήταν ούτε τόσο ρόδινα ούτε χωρίς συγκρούσεις. Δόθηκαν «μάχες» –από τον Τύπο, τα κόμματα, την πανεπιστημιακή κοινότητα– στην αρχή για το ποια θα είναι η επίσημη γλώσσα διδασκαλίας, ελληνική ή αγγλική. «Κέρδισαν» οι... υπερασπιστές της ελληνικής. Σήμερα οι «μάχες» συνεχίζονται σε άλλα «μέτωπα»: Πότε θα αρχίσει η κατασκευή της Πανεπιστημιούπολης, γιατί οι υπάρχοντες χώροι δεν επαρκούν. Ποια είναι τα κριτήρια εκλογής του πανεπιστημιακού δασκάλου; Πόσο μπορούν οι εκτός πανεπιστημίου φορείς (Πολιτεία, κόμματα, Τύπος) να μπερδεύονται στα ζητήματα λειτουργίας του;

Ερωτήματα όχι αναπάντεχα για έναν τόπο με πολλούς αποφοίτους πανεπιστημίων (απ' όλα τα μέρη του κόσμου) αλλά, για πολλά χρόνια, χωρίς δικό του πανεπιστημιακό ίδρυμα, χωρίς δική του ακαδημαϊκή ιστορία. Ερωτήματα για ένα πανεπιστήμιο που οι περισσότεροι από τους διδάσκοντες σ' αυτό έλειπαν στο εξωτερικό και προσπαθούν τώρα να εγκλιματιστούν ξανά στον τόπο τους, πείθοντας εαυτούς και αλλήλους τι ακριβώς μπορεί να σημαίνει «ένα πανεπιστήμιο ανοικτό στην κοινωνία και τις αντιφάσεις της»...

Ενα από τα σημαντικά επιτεύγματα του Δρος Κ. Παπαδάκη, η δημιουργία του Κέντρου Μηχανολογικών Ερευνών στο Σινσινάτι, το οποίο κόστισε 37 εκ. δολ. με πόρους που συγκέντρωσε ο ίδιος από ιδιωτικές εταιρίες και κρατικούς φορείς.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Πάσχα των αιώνων

Του **ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ**

Η ιστορία των λέξεων, η ιστορία των θρησκειών, η ιστορία του ανθρώπου: Το «Πάσχα το καινόν» των χριστιανών αποσπά το όνομά του και τα κύρια συστατικά του (τον οβελία και τα κόκκινα αυγά) από το εβραϊκό Πάσχα: Πεσσάχ, στα εβραϊκά, σημαίνει διάβαση· και η φερώνυμη εορτή ετελείτο εις ανάμνηση της διάβασης από την Ερυθρά θάλασσα και της απελευθέρωσης από τη δουλεία και τους Αιγύπτιους. Αλλά να που αυτήν την ανοιξιάτικη γιορτή τους οι Εβραίοι την άντλησαν από τους ίδιους τους δεσπότες τους· στην Αίγυπτο, κατά την εαρινή ισημερία, ετελείτο η εορτή η λεγόμενη Πισσάχ. Τέτοια δάνεια, άπειρα στη διαδρομή του χρόνου, υποδεικνύουν το απλούστατο αλλά δεινώς πολεμούμενο από τα στενάχωρα σχήματα ιδεολογικής ανάγνωσης και χρήσης της ιστορίας: ότι τίποτε δεν είναι αυτοφυές, αμιγές ή παρθενογεννημένο· ότι κανένας πολιτισμός, και καμιά θρησκεία, δεν πλάστηκε σε περίκλειστο, αποστειρωμένο χώρο, δίχως να αφομοιώσει, σταδιακά, στοιχεία του περιγύρου, στοιχεία τα οποία μπορεί και να τα πολέμησε σφροδρότατα.

Στο βιβλίο του «Εθνικοί και χριστιανοί σε μια εποχή αγωνίας –από τον Μάρκο Αυρήλιο ώς τον Μεγάλο Κωνσταντίνο» (εκδ. «Αλεξάνδρεια»), ο βαθύς ελληνιστής Ερικ Ρόμπερτσον Ντοντς υπομνηματίζει τη διαπίστωση του Α. Χάρνακ ότι κατά τον 4ο αιώνα ο χριστιανισμός και ο παγανισμός «είχαν δύο μυθολογίες αλλά μονο μία θεολογία». Οσο κι αν σχετικοποιηθεί η αξία αυτής της γνώμης, το τμήμα της αλήθειας που φυλάσσει, παραμένει δραστικό· η νέα θρησκεία, για να επικρατήσει, δανείστηκε και αξιοποίησε την προ αυτής μεσογειακή «θεουργία», επέλεξε στοιχεία της και τα ανασημασιοδότησε για να τα εντάξει στο δικό της σύστημα –ενώ δεν παρέλειψε να επιδείξει δεινή, αιματηρή εχθρότητα απέναντι στα μη εντασσόμενα. Είναι σχεδόν κοινός τόπος για τους θρησκειολόγους ότι η επιβολή του χριστιανισμού στους εθνικούς, στον ελληνιστικό κόσμο, ευνοήθηκε ιδιαίτερα από την ανάπτυξη κατά τον 1ο μ.Χ. αιώνα του νεοπυθαγορισμού, που τιμούσε σαν θεό τον Πυθαγόρα· οι θρύλοι για την ουρανόθεν σημαδεμένη γέννηση του Σάμιου σοφού, τη θαυματουργική δράση, τον αδιευκρίνιστο θάνατο και τη φημολογούμενη ανάστασή του έχουν πολλά κοινά γνωρίσματα με τις (κανονικές και μη) αφηγήσεις που αφορούν τη μορφή του Ιησού, εξομαλύνοντας έτσι τη μετάβαση από προφήτη σε προφήτη. Πάλι ο Ντοντς θυμίζει μερικές αποκαλυπτικά «πολυσυλλεκτικές» εκδοχές συγκρητισμού, που ίσως σήμερα φαντάζουν απίθανες (και σε ορισμένους οφθαλμούς βλάσφημες): Ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Αλέξανδρος Σεβήρος, τον 3ο μ.Χ. αιώνα, διατηρούσε στον ιδιωτικό του ναΐσκο αγάλματα του Αβραάμ, του Ορφέα, του Χριστού και του Απολλωνίου Τυανέως. Εναν αιώνα νωρίτερα ο Αλεξανδρινός φιλόσοφος Καρποκράτης, ιδρυτής της γνωστικής αιρέσεως των Καρποκρατιανών (η οποία συνδύαζε τις χριστιανικές θεωρίες με τις πλατωνικές και πανθεϊστικές πεποιθήσεις) λάτρευε είδωλα του Ομήρου, του Πυθαγόρα, του Πλάτωνα, του Αριστοτέλους, του Χριστού και του Αποστόλου Παύλου.

Να λοιπόν που ο «Αγιος Ηράκλειτος» των προθανάτιων ποιημάτων του Οδυσσέα Ελύτη δεν είναι δίχως προγόνους, τόσο φιλοσοφικούς, λογοτεχνικούς και εικονογραφικούς όσο και πρακτικούς ή πολιτικούς –πολιτικότατο είναι άλλωστε το εγχείρημα σύζευξης των διαφορετικών ή και σφόδρα αντιτιθεμένων, και ένταξης (ή υπόταξης) ενός συστήματος σκέψης σε κάποιο άλλο σύστημα σκέψης ή απλώς πίστης. Για να μείνουμε σε ένα από τα εικαστικά προηγούμενα αυτού του συγκρητισμού, ας σημειώσουμε ότι και στο Αγιον Ορος ακόμη εικονίζονται, δίπλα σε αγίους, οι «σοφοί των Ελλήνων, όσοι είπον περί της ενσάρκου οικονομίας του Χριστού» –ο Σόλων, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης, ο Θουκυδίδης, ο Πλούταρχος, ο Απολλώνιος. Οσο για την ποιητική απόδοση της ίδιας διαθέσεως να συναρμοστούν τα διάφορα και να συλλειτουργήσουν, εύκολα εντοπίζεται σε κορυφαίους ποιητές, από τον Γερμανό (και αθεράπευτα ελληνικό, αν όχι Ελληνα) Φρίντριχ Χέλντερλιν, που συσχέτισε τον Ιησού με τον Διόνυσο, έως τον Κωστή Παλαμά («κι είναι σαν Απόλλωνες οι Σταυρωμένοι / των Ορφέων κρατούν τις λύρες οι Χριστοί» τραγούδησε στο «Δωδεκάλογο του γύφτου») και τον Αγγελο Σικελιανό: το 1943, μέρες Κατοχής, ο Σικελιανός τύπωσε μια εκλογή από το λυρικό του έργο υπό τον τίτλο «Αντίδωρο» και έθεσε στις πρώτες σελίδες του βιβλίου, σαν καθοδηγητικό σήμα, το σφραγιδόλιθο των γνωστικών που φέρει τον Εσταυρωμένο Βάκχο / Ορφέα. Τον Βάκχο αυτόν ο ποιητής τον αποκαλεί «τσακισμένη από το βάρος των τσαμπιών αθάνατη κληματαριά» και τον ταυτίζει, αλλού, με τον Χριστό («δεύτε του καινού της αμπέλου γεννήματος κοινωνήσωμεν» δεν ακούγεται την Κυριακή του Πάσχα;).

Τις περιπέτειες των ανθρωπίνων αισθημάτων περιγράφουν ετούτες οι περιπέτειες των ιδεών και των ενοράσεων. Ωσπου να φτάσουμε σε ό,τι αποκαλούμε σήμερα «Πάσχα των Ελλήνων», στην πανήγυρη των πανηγύρεων (που, ίσως για να μη μας ξενίζει το όνομά της, της αποδόθηκε και το σαφέστατο, και σαφέστατα παραμυθητικό, «Λαμπρή», ενώ ήδη από τον Μεσαίωνα πλάστηκε το ρήμα «πασχάζω»), η σχέση ελληνισμού και χριστιανισμού υπήρξε πολύ πιο μικτή, πλούσια και δυναμική απ' όσο υποθέτουν τα κατεδαφιστικά ιδεοληπτικά σχήματα περί ενός «ελληνοχριστιανισμού» που δήθεν καταβλήθηκε από μιας αρχής και τελειώθηκε δίχως συγκρούσεις και προβλήματα. Και ίσως ακριβώς στην ιδρυτική πολυεδρικότητά του, στην ιστορία του, που συγχωνεύει και αξιοποιεί μνήμες πολλών εορτών και ανατάσεων, να χρωστάει το τερπνό Πάσχα μεγάλη μοίρα της διαρκούς λάμψης του.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΝΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1947 **Τιμή φύλλου δρχ. 200**

Ρόδος, 14. - Με εξαιρετικήν λαμπρότητα και με πατριωτικάς εκδηλώσεις εορτάσθη ενταύθα το πρώτον ελεύθερον **Πάσχα** (...) Εις τον μητροπολιτικόν ναόν παρέστησαν ο στρατιωτικός διοικητής κ. Ιωαννίδης, οι υπουργοί κ.κ. Παπανδρέου και Χέλμης και αι αρχαί της πόλεως ● Θεσσαλονίκη, 14. - Την 2αν πρωϊνήν συμμορίται εν συνεννοήσει μετά των εργατών του ηλεκτροπαραγωγικού εργοστασίου Βερροίας, ευρισκομένου 100 μόλις μέτρα έξω της πόλεως, εισήλθον εντός αυτού και ανετίναξαν το εργοστάσιον χρησιμοποιήσαντες 60 κιλά δυναμίτιδος ● Λαμία, 14. - Την νύκτα της Μ. Παρασκευής 200μελής συμμορία εξαπέλυσεν επίθεσιν κατά της Σπερχειάδος εις την οποίαν ευρίσκοντο μόνον 4 χωροφύλακες. Εις βοήθειαν των τελευταίων έσπευσαν 7 ένοπλοι πολίται και 2 άνδρες του τάγματος Κρανιά κατά τύχην διερχόμενοι εκείθεν. Οι 13 αυτοί άνδρες ημύνθησαν με αφάνταστον ηρωϊσμόν. Ο ένας των ανδρών του Κρανιά υπερήσπισεν από μιας στέγης βαλλόμενος πανταχόθεν μέχρι της πρωΐας, την πλατείαν και τας πέριξ οικίας. Εν τέλει έκαυσε το αρχείον του Κρανιά, το ταμείον του τάγματος, κατέστρεψεν όλα τα εναποθηκευμένα όπλα διά να μη περιέλθουν εις χείρας των συμμοριτών και κατώρθωσε να διασωθεί εις Λαμίαν. Εκ των 4 χωροφυλάκων **συνελήφθησαν και εσφάγησαν οι 3 και εκ των 7 πολιτών εφονεύθηκαν οι 4.** Εφονεύθη επίσης μία παιδίσκη από αδέσποτον σφαίραν. Η συμμορία εισελθούσα εις Σπερχειάδα ελεηλάτησε τα πάντα. Εις την συμμορίαν υπήρχον πολλαί γυναίκες (...) Σήμερον η συμμορία διωκωμένη εγκατέλειψε τα υποζύγια με τα λεηλατηθέντα είδη και 6 τραυματίας της. Ολόκληρος ο πληθυσμός της Σπερχειάδος κατέφυγεν εις Λαμίαν. ● Αρχίζουν σήμερα το απόγευμα εις τα γήπεδα του Πανελληνίου οι εαρινοί αγώνες **τέννις...!**

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Ενδοσκόπιο

Του ***Κ. Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ***

Με το μυαλό μακριά από «τρελές αγελάδες», από άρρωστα κοτόπουλα και από λαθραία αρνιά Βουλγαρίας, ξεχνώντας για λίγες μέρες «εθνικά θέματα» και κοινωνικά προβλήματα οι Ελληνες ετοιμάζονται να γιορτάσουν το Πάσχα σε πόλεις και χωριά. Ημέρες πασχαλινές, αλλά και αυτή την εβδομάδα που πέρασε, τη Μεγάλη Εβδομάδα, δεν έλειψαν γεγονότα και εξελίξεις για δημοσιογραφική καταγραφή και σχολιασμό, γεγονότα που απασχόλησαν την κοινή γνώμη μια και είχαν να κάνουν και με τη ζωή και τα εισοδήματα των πολιτών της χώρας. Η χρονιά είναι δύσκολη, όλοι το γνωρίζουν αυτό, κυβερνώντες και κυβερνώμενοι. Και τις τελευταίες ημέρες η αισιοδοξία της πολιτικής ηγεσίας για ένα οικονομικό έτος συνεπές προς τους στόχους και τις επιταγές της «Σύγκλισης» κλονίστηκε, καθώς ο πληθωρισμός έδειξε να περιφρονεί το οικονομικό πρόγραμμα του έτους με ένα μικρό, αλλά άκρως εκνευριστικό άλμα. «Στα ύψη» και το πασχαλινό αρνί (όπως κάθε χρόνο κατά μια σταθερή παράδοση των ΜΜΕ) φοβερά «παράπονα» και για την ακριβή ντομάτα –κι ας τρώνε όλοι μαρούλι αυτές της ημέρες. «Πάνω» και τα καύσιμα, (εδώ, δίκιο είχαν όλοι να δυσφορούν) αλλά εντάξει, ανθεκτικοί είναι οι Ελληνες θα το αντιμετωπίσουν κι αυτό με ψυχραιμία –τι άλλο να κάνουν; Εδώ στάθηκε ψύχραιμος και αξιοπρεπής στο Λευκό Οίκο ο πρωθυπουργός μας μπροστά σε ολόκληρο πλανητάρχη, ο οποίος αναγκάστηκε, μάλιστα, να υιοθετήσει ελληνικές θέσεις (δεν το είπε έτσι ακριβώς ο ίδιος, εμείς το λέμε, αλλά τι πειράζει;). Τα καύσιμα και οι ντομάτες θα μας κάμψουν το ηθικό; Ε, λοιπόν όχι! Οι πολίτες αυτής της ωραία χώρας είναι αποφασισμένοι να κάνουν και φέτος Πάσχα ήρεμοι και με συνείδηση των ευθυνών τους για τα όσα λένε και κάνουν τις άλλες ημέρες του χρόνου. Ας το γνωρίζει αυτό και ο κ. Μεσούτ Γιλμάζ, που κατά τρόπο απαράδεκτο προσπαθεί τελευταίως να παραπλανήσει τον αγαθό αυτό λαό με διπλωματικά «ανοίγματα» και επιδείξεις «καλής θέλησης». Καλό Πάσχα! Και όλα θα πάνε καλά!

Σκίτσο του Αντώνη Καλαμάρα

Πέρασε, άραγε, **απαρατήρητη** αυτή η **διατύπωση** από την ελληνική διπλωματία; Δύσκολο να το πιστέψουμε. Αν πάλι έγινε αποδεκτή συνειδητά από την ελληνική πλευρά, τότε η διατύπωση αυτή του κ. **Μπιλ Κλίντον** στην Ουάσιγκτον (την περασμένη Τρίτη), έχει εξαιρετικό **ενδιαφέρον**. Ας την θυμίσουμε:

«...Οι ΗΠΑ υποστηρίζουν την προσφυγή της υπόθεσης της Ιμιας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης ή σε **κάποιον μηχανισμό διαιτησίας»...**

Τι «μηχανισμός» θα μπορούσε να είναι αυτός; Και η Αθήνα θα ήθελε να οδηγηθούν τα πράγματα σε κάτι τέτοιο;

★★★

Εμείς, πάντως, δυσκολευόμαστε να καταλάβουμε ποιες ακριβώς είναι οι ελληνικές θέσεις που **«υιοθέτησε»** η ηγεσία των ΗΠΑ, πέρα απ' το ότι ο κ. Κλίντον επιβεβαίωσε το σεβασμό της κυβέρνησής του προς ορισμένες βασικές αρχές του διεθνούς δικαίου, **αρχές** καταγεγραμμένες και στον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ.

Η **συνέχεια** θα δείξει, πάντως, **ποιοι** τελικώς υιοθέτησαν τις θέσεις **ποιων** σ' αυτή την πολύ **δύσκολη**, για την ελληνική ηγεσία, ιστορία...

★★★

Αλήθεια, δεν **κουράστηκε** ο κ. Κλίντον να δηλώνει κάθε τόσο ότι διατηρεί έντονο **«προσωπικό ενδιαφέρον»** για το Κυπριακό και ότι προτίθεται να αναλάβει αποφασιστική **«πρωτοβουλία»** συντόμως;

(Περιττό να υπογραμμίσουμε για άλλη μια φορά, ότι εμείς από τούτη τη στήλη, την «πρωτοβουλία» την **τρέμουμε**! Πόσο μάλλον, που η Αθήνα δείχνει έτοιμη να την υποδεχθεί **θερμά**. Χωρίς να μας λέει η κυβέρνηση τι ακριβώς **περιμένει** από αυτήν ή ποιο θα **ήθελε**, έστω, να είναι το περιεχόμενό της.)

★★★

Πιο πρωτότυπο θα ήταν να είχαν προσφέρει τη Μεγάλη Εβδομάδα **αρνί** τα μεγάλα μουσικά καταστήματα που πωλούν **CD**...

★★★

Δεν ασκείται βεβαίως με **«φιλικές χειρονομίες»** η εξωτερική πολιτική των χωρών. Αυτός ο τομέας πολιτικής είναι ο κατ' εξοχήν εκφράζων τα εθνικά **συμφέροντα** κάθε χώρας. Δεν προσφέρεται για την επιβεβαίωση ιδεολογημάτων, την ικανοποίηση προσωπικών ή κομματικών επιθυμιών και για την ανταλλαγή «συναισθημάτων»... Οι όποιες «φιλίες» δημιουργούνται μόνο λόγω **συμπτώσεως** συμφερόντων – και συχνά για ένα μόνο διάστημα. Ο τρόπος με τον οποίο αντέδρασαν την περασμένη εβδομάδα η κυβέρνηση και πολιτικά κόμματα στην απόφαση του Βελιγραδίου να αναγνωρίσει τη «Δημοκρατία της Μακεδονίας», **σκοπίμως αφελής** και **απλοϊκός**, το μόνο που κατάφερε ήταν να παραπλανήσει για μία ακόμη φορά ένα μέρος της ελληνικής κοινής γνώμης. Για να είναι όσο το δυνατόν περισσότεροι πολίτες «πικραμένοι» για την επίδειξη αγνωμοσύνης από τους «φίλους» και συναισθηματικά **ευάλωτοι** απέναντι στα λεγόμενα «εθνικά θέματα» γενικώς. Ωστε να γίνονται όσο το δυνατόν λιγότερο **αντιληπτές** οι αποτυχίες των πολιτικών αρχόντων.

ΑΦΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΙ

Εσένα θα υποστηρίξω για αρχηγό, Κώστα, μετά το Πάσχα!
—Χα, χα, χα! Σταμάτα, Ακη! Με σκοτώνει το χιούμορ σου!..

★★★

Δεν γνώριζε η ελληνική πολιτική ηγεσία ότι η αναγνώριση της «γειτονικής **Μακεδονίας»** ήταν ένας απ' τους **όρους** που επέβαλαν η Ευρώπη και οι ΗΠΑ στο Βελιγράδι προκειμένου να «επανενταχθεί» η Νέα Γιουγκοσλαβία του κ. Μιλόσεβιτς στη διεθνή κοινότητα; Βεβαίως και το γνώριζε! Αλλά ούτε **αντέδρασε** σ' αυτό, ούτε και ανέφερε τίποτε σχετικώς στον ελληνικό λαό για να τον «προετοιμάσει». Ωστε να εξηγηθεί **πολιτικά** η «μη φιλική χειρονομία» του κ. Μιλόσεβιτς προς την Αθήνα. Ετσι, τώρα ήρθε η ώρα της «πικρίας»...

★★★

Ουδείς λόγος **ανησυχίας** για το 9,1% του τιμάριθμου! Οπως έχουμε ήδη γράψει σε τούτη τη στήλη, ο τιμάριθμος ακολουθεί **πτωτική** πορεία με **ανοδικές** τάσεις. Κι όποιος αμφιβάλλει ότι η Ελλάδα θα αγγίξει τους απαιτούμενους κοινοτικούς μέσους όρους στην οικονομία το 1999, δεν είναι παρά ανθέλληνας, αν δεν είναι ψυχοπαθής! Να!

★★★

Ανοιξη του 1986, ημέρες πασχαλιάτικες και όλη η Ευρώπη συγκλονιζόταν απ' το ατύχημα στο πυρηνικό εργοστάσιο του **Τσερνομπίλ** στην ΕΣΣΔ. Οι ειδικοί **επιστήμονες** πληροφόρησαν τότε κυβερνήσεις και κρατικούς παράγοντες για το τι **σήμαινε** αυτό το ατύχημα για την **υγεία** εκατομμυρίων πολιτών της ηπείρου και ανέφεραν τι μέτρα έπρεπε να ληφθούν. Οι **κυβερνήσεις** δεν άργησαν να αποφασίσουν: προκειμένου να θιγούν οι αγροτικές και κτηνοτροφικές **παραγωγές,** καλύτερα ήταν να βρουν το **θάνατο** από **καρκίνο** μερικές –ή και πολλές– χιλιάδες πολίτες!..

Σήμερα, δέκα χρόνια μετά την απίστευτη εκείνη καταστροφή, χίλιοι αντιπρόσωποι από 60 κράτη πραγματοποίησαν **Συνέδριο** στη Βιέννη για μία καταγραφή των επιπτώσεων του «Τσερνομπίλ». Πολύ ωραία! Μια και έγινε η καταστροφή, μια και οδηγήθηκαν στο θάνατο τόσοι και τόσοι άνθρωποι, ε, ας **μετρήσουμε** την **έκταση** της καταστροφής σαν **πολιτισμένοι** άνθρωποι που είμαστε, σ' ένα ωραίο Συνέδριο. Αυτό θα πει **«ευαισθησία»**!..

★★★

Νέο Διοικητικό Συμβούλιο στην **«Ολυμπιακή».** Εντάξει, **τώρα** όλα θα πάνε καλά!..

★★★

Ολα πάνε **καλά** με την υπόθεση της «Θεσσαλονίκης Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης '97».

(Παραδοσιακό πασχαλινό **αστείο**)

★★★

Μπορεί στο ζήτημα της «Πολιτιστικής Πρωτεύουσας» να έχει διαπιστωθεί «ναυάγιο», με ευθύνη και Αθηναίων πολιτικών και «παραγόντων» της Θεσσαλονίκης, αλλά είναι αξιοπερίεργο ότι **αιφνιδίως** «ασχολούνται» με το Κρατικό Θέτρο Β. Ελλάδος ουκ ολίγοι (άσχετοι περί το θέμα αρκετοί από αυτούς) «προστάτες» (ποικίλων ειδών) της πόλης! Ακούμε ξαφνικά διάφορους «παράγοντες» –ακόμη και από τον «γενικώς» δημοσιογραφικό χώρο– να έχουν «γενικώς» άποψη για σκηνοθεσίες, παραστάσεις, αριθμό εισιτηρίων, για διοικητικά ζητήματα του Θεάτρου και άλλα σχετικά με το ΚΘΒΕ θέματα. Γιατί όλα αυτά; Μάλλον είναι απλό το πράγμα: **«Αρχισαν τα όργανα»** για τον διευθυντή του ΚΘΒΕ τον κ. Β. Παπαβασιλείου. Τον «Αθηναίο» (ασχέτως του ότι είναι Σερραίος) κατά τις περί κοινωνίας και πολιτισμού **αντιλήψεις** του βουλευτή του ΠΑΣΟΚ κ. Κωνσταντινίδη. Προφανώς κάποιοι «Θεσσαλονικάρχες» θα σκέπτονται ότι αρκετά «ανέχθηκαν» τον «Αθηναίο».

★★★

Ας μην αντιμετωπίζεται όμως **μικρόψυχα** από ορισμένους στη Θεσσαλονίκη και το σπουδαίο γεγονός ότι το Κρατικό Θέατρο Β. Ελλάδος αποκτά, με την ανακατασκευή του Βασιλικού Θεάτρου, μια σύγχρονη **κεντρική σκηνή**. Με δυνατότητα λειτουργίας επί **εννέα μήνες** – επιτέλους! Κι ας μην ξεχνούν οι «γκρινιάρηδες» ότι αυτό το θέατρο λειτουργούσε, κατά δήλωση και του δημάρχου, επί έτη χωρίς άδεια κατασκευής, ως **«αυθαίρετο»**! Χωρίς να **ασχοληθεί** μ' αυτό το θέμα κανένας από εκείνους που σήμερα δείχνουν **αιφνιδίως** «ενδιαφέρον» για το ΚΘΒΕ. Ή μήπως **ρώτησε** κάποιος απ' τους σήμερα «ενδιαφερόμενους», πόσους μήνες το χρόνο έχει έως τώρα στη **διάθεσή** του το ΚΘΒΕ τη σκηνή του μεγάρου της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών;

(**Δεκάρα** τσακιστή δεν είχαν δώσει επί **δεκαετίες** οι **σήμερα** ασχολούμενοι με το ΚΘΒΕ για την ανύπαρκτη υποδομή αυτού του θεάτρου...)

★★★

Μα, γιατί τόσος θόρυβος και τόσες συζητήσεις στο ΠΑΣΟΚ γύρω απ' το τι είναι, τι δεν είναι και τι δεν θα πρέπει να είναι η **«κεντροαριστερά»**; Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα του κυβερνώντος κόμματος; Και από τη χρήση ή την μη-χρήση αυτού του **όρου** θα εξαρτηθεί το αποτέλεσμα της αναζήτησης **πολιτικής** στο ΠΑΣΟΚ; Τι ιστορία κι αυτή! Κάποτε στο ΠΑΣΟΚ πολλοί πάθαιναν «ψυχολογικό τραλαλά», όταν άκουγαν να γίνεται λόγος για «κεντροδεξιά». Τώρα ήρθε η ώρα της «κεντροαριστεράς»; Καλό κουράγιο!

★★★

Ετι να κάνουμε, έχει τις ιδιομορφίες της η ελληνική πολιτική. Το λέμε αυτό, διότι διατυπώθηκε από αναγνώστη της στήλης η απορία: «Πώς γίνεται να είναι στο **ίδιο** υπουργείο τα **Δημόσια Εργα** και το **Περιβάλλον,** με τον αρμόδιο, μάλιστα, για την προστασία του Περιβάλλοντος κυβερνητικό παράγοντα **υφιστάμενο** του υπουργού;»

Πολύ σωστή η ερώτηση, αλλά εύκολη και η απάντηση: Αν τα δύο θέματα δεν καλύπτονταν απ' το ίδιο υπουργείο, τότε πιθανότατα δύο υπουργοί θα μάλωναν, αφού τα Δημόσια Εργα θα ελέγχονταν από τον αρμόδιο για το Περιβάλλον. Ενώ, έτσι όπως έχουν σήμερα τα πράγματα, η **δουλειά** γίνεται άνετα και η κυβέρνηση έχει την **ησυχία** της! Γιάννης κερνά και Γιάννης πίνει!..

Δ. ΝΤΟΥΝΤΟΥΜΗΣ

Οταν δεν ανεβαίνεις στην αρχηγία, ανεβαίνεις σε αεροπλάνο.

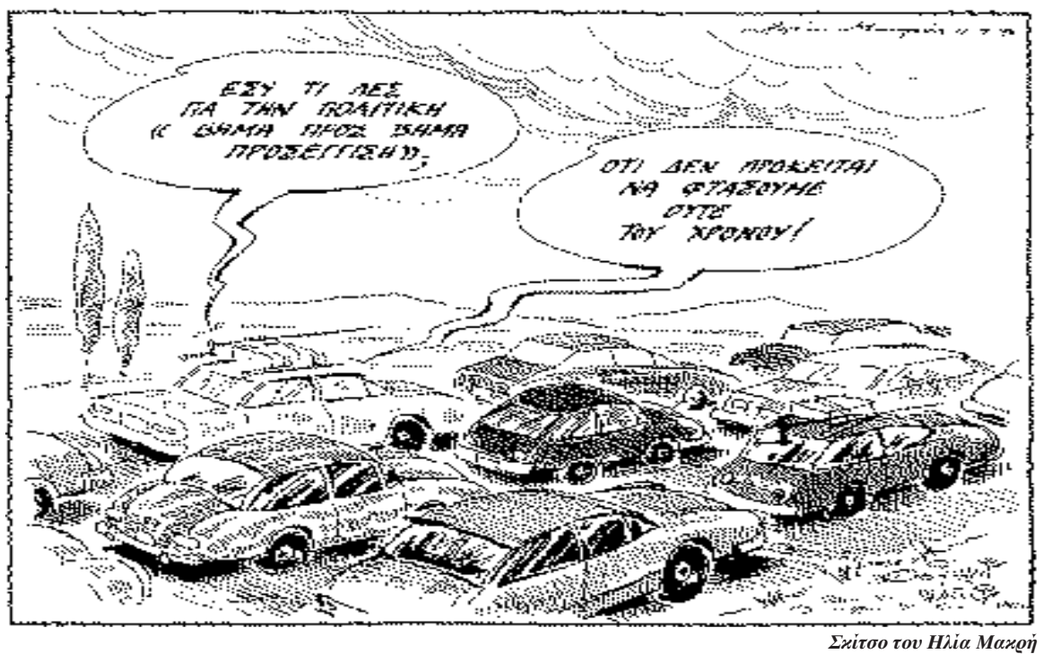

Σκίτσο του Ηλία Μακρή

Αλληλογραφία

κ. Σημ., πρωθ.: *Ε, αφού ο πρόεδρος Μπιλ «υιοθέτησε» ελληνικές θέσεις στα ελληνοτουρκικά, πάει, τελείωσε! Καθαρίσαμε! Καλό Πάσχα!*

κ.κ. ΠΑΣΟΚ: *Καλά, για την αντιπροεδρία του κόμματος και τα ρέστα, το καταλαβαίνουμε να μαλλώνετε εν όψει Συνεδρίου. Αλλά τέτοιο «κακό» για το καζίνο; Τρομεροί είστε! Ούτε τη Μεγάλη Εβδομάδα δεν καθήσατε ήσυχοι, εξαιτίας αυτού του εθνικού θέματος! Καλό Πάσχα!*

κ.κ. αναγνώστες: *Καλό Πάσχα! Και μην ακούτε (για λίγες ημέρες) αυτούς που λένε ότι τα πράγματα δεν πάνε καλά στη χώρα μας. Μια χαρά πάνε! Κι αν δεν πάνε, τότε ντροπή τους! Να!*

κ. Α. Σαμαρά: *Περιέργως, παρότι οπαδός του «Θρύλου» (λυπάμαι πολύ γι' αυτό, ειλικρινώς), έχετε μια υγιή άποψη, εκτιμώντας ότι και μόνο για να «πάθει» ο κ. Βαν Ντεν Μπρουκ αξίζει τον κόπο να προκριθεί τελικώς ο ΠΑΟ εις βάρος του ολλανδικού Αγιαξ. Να, μια «υπέρβαση» (επιτέλους)!*

κ.κ. οικον. υπουργούς: *Δεν βαριέστε! Τι είναι, στο κάτω - κάτω, ο πληθωρισμός; Μια ιδέα είναι! Ασ' τον να ανεβαίνει πού και πού! Μήπως αν πέσει, θα σωθούμε; Καλό Πάσχα και σε σας!*

κ. Γ.Δ., Π. Φάληρο: *Τι, δεν το ξέρετε; Μα, βουίζει ο κόσμος πλέον: Η Ελλάδα ετοιμάζεται για πρώτο ρόλο στα Βαλκάνια! Βέβαια! Πάμε για μεγάλα πράγματα, κύριε! Δεν το λέμε εμείς, οι Αμερικανοί το λένε.*

κα Μαρ. Τζιρ., Αθήνα: *Δεν ξέρω τι λέτε εσείς για το δικό σας, αλλά το δικό μου αρνάκι δεν είναι λαθραίο εκ Βουλγαρίας. Με διαβεβαίωσε γι' αυτό ο ίδιος ο λαθρέμπορος που ξέρει από τέτοια.*

κ.κ. κυβέρνησης: *Καλό Πάσχα! Γιατί από εκεί και πέρα, θα γίνουν πολύ «σκούρα» τα πράγματα. Είναι άγρια ιστορία αυτή η «μετα-παπανδρεϊκή» περίοδος...*

Του *Κ. Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ*

Ενδοσκόπος

Καθημερινά...

...και άλλα

Καθημερινά...

...και άλλα

Σκίτσο του Ηλία Μακρή

Σκίτσο του Αντώνη Καλαμάρα

★★★

Αλληλογραφία

Σκίτσο του Ηλία Μακρή

Σκίτσο του Αντώνη Καλαμάρα

★★★

Αλληλογραφία

Οι θησαυροί της Λέσβου

Σελ. 19

Το μέλλον του έθνους στην Ευρώπη του αύριο

Σελ. 21

Ηρθε το τέλος των πολιτικών συγγραφέων;

Σελ. 22

Δύο άγνωστα διηγήματα του Γ. Σκαρίμπα

Σελ. 23

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΘΗΝΑ, Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 13 – ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1996

Η θρησκευτική τέχνη σήμερα

Οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν τους συμβολισμούς για να αποτυπώσουν το θείο

Του ***ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ*** *

Αν για την πολιτική ιστορία η καθιέρωση της χριστιανικής θρησκείας από τον Μ. Κωνσταντίνο ως επίσημης (ουσιαστικά), θρησκείας της απέραντης ρωμαϊκής αυτοκρατορίας αποτέλεσε μια εξαιρετικά εύστοχη πολιτική πράξη, για την ιστορία της τέχνης το γεγονός αυτό σήμαινε την αφετηρία μιας νέας καλλιτεχνικής εποχής, με τη διεύρυνση και τον επαναπροσδιορισμό του εικαστικού της πεδίου και τη χωρική και χρονική ταύτιση της νέας τέχνης με την αυγή της χριστιανικής εποχής.

Στο εξής η θρησκευτική παράσταση θα αποτελέσει την κύρια ενασχόληση των καλλιτεχνών και η κυριαρχία της θα διαρκέσει επί αιώνες. Μόλις κατά την περίοδο της Αναγέννησης άρχισαν να διεισδύουν στην καθιερωμένη εικονογραφία ορισμένα θέματα, όπως μυθοπλαστικά, ιστορικά κ.λπ., ενώ άλλα (ηθογραφία, νεκρές φύσεις κ.ά.) εμφανίστηκαν κατά τους νεώτερους χρόνους και αποτέλεσαν ανεξάρτητες κατηγορίες της ζωγραφικής. Η θρησκευτική εικόνα, είτε ιδωθεί ως μέρος μιας ιστορικής μεταβολής και μιας συνεχώς ανανεούμενης αισθητικής, που επηρεάζει την αναπαραστατική της λειτουργία είτε αντιμετωπιστεί ως εκδήλωση ενός δημόσιου ή ιδιωτικού φορέα, εξυπηρετεί, κατά κανόνα, ορισμένες πολιτικές πρακτικές και προπαγανδιστικούς στόχους, όπως για παράδειγμα ήταν η τέχνη της Αντιμεταρρύθμισης, αλλά και άλλων περιόδων.

Είναι χαρακτηριστικό επίσης, ότι οι απαρχές της θρησκευτικής τέχνης συνδέονται με τις λειτουργίες εκείνες που τη σηματοδοτούν (λ.χ. η λατρευτική της χρήση), αυτές δηλαδή που προσδίδουν αυτόνομη αξία και πρωταρχική σημασία στη μορφή. Στον μοντερνισμό το θρησκευτικό θέμα παρουσίασε μια βαθμιαία μεταμόρφωση ως προς τις αισθητικές και καλλιτεχνικές επινοήσεις, με την ενσωμάτωση στοιχείων που πρόδιδαν τη διαφορετική θέση των καλλιτεχνών στον κόσμο και ειδικότερα στον κοινωνικό χώρο και τη σχέση τους με τις παντοειδείς ιδεολογίες της εποχής. Ετσι δημιουργήθηκε μια τέχνη που συνίστατο από έναν περίπλοκο κώδικα νοημάτων και που η κατανόησή της σήμαινε γνώση των κανόνων λειτουργίας του έργου και αναπαράστασης και ταυτόχρονα κατοχή της αντίληψης για τη θεολογική της διάσταση, που αναπόφευκτα οδήγησε στο συμβολισμό, την αλληγορία και το αίνιγμα. Σε αντίθεση με τον Μεσαίωνα, η Αναγέννηση πρόσφερε ένα πλούσιο υλικό πολύπλοκων συνθέσεων, που απαιτούσαν την αποκωδικοποίησή τους, που θα 'λεγε κανείς, ότι προορίζονταν για έναν στενό κύκλο «μυημένων» (θεολογικά, καλλιτεχνικά, κοινωνικά).

Μόνο κατά τους νεότερους χρόνους τα θρησκευτικά θέματα περιορίζονται στο επίπεδο του προσωπικού και του ιδιωτικού βίου και σπάνια θα δει κανείς εικόνες που εξυπηρετούσαν κρατικές ή υπερ-κρατικές αντιλήψεις θεολογικού περιεχομένου. Αν και τα θρησκευτικά θέματα γίνονται ολοένα και πιο σπάνια ο πλουραλισμός της σύγχρονης τέχνης επέτρεψε να αντιμετωπίζονται με θρησκευτική διάθεση θέματα που αναφέρονται και σε άλλους χώρους και που εκφράζουν διαφορετικά αισθητικά ενδιαφέροντα. Η σύγχρονη τέχνη προτιμά να ασχολείται με τον ορατό και τον πραγματικό κόσμο, που αποτελεί και το βασικό υλικό της δραστηριότητας των καλλιτεχνών και να στρέφεται στα θεμελιώδη συστατικά της τέχνης μέσα από την ωμότητα των υλικών της.

Η επιλογή, άλλωστε, κοινότοπων θεμάτων από την καθημερινή ζωή (ποπ αρτ, κονστρουκτιβισμός κ.ά.) αντανακλούσε την αντίδραση στον υπέρμετρο υποκειμενισμό της αφαίρεσης, χωρίς να αφήνουν πολλά περιθώρια για μεταφυσικού ή θρησκευτικού τύπου θέματα. Μπροστά σ' έναν κόσμο κομμένο στα δύο η λογική του έσχατου φορμαλισμού από έργα-αντικείμενα, που τυποποιούσαν τις ιδέες, όπως η καταναλωτική κοινωνία τα αγαθά της, δεν ήταν δυνατό να μην επιφέρει νέους συμβολισμούς, νέες ιδέες και νοήματα.

Η έννοια της θρησκευτικότητας διευρύνεται και κατακτά μια εξαιρετικά μεγάλη έκταση τόσο ως προς τις φορμαλιστικές επιλογές, όσο και ως προς την εννοιολογική σήμανση των «εικόνων» της. όπου αρχετυπικά στερεότυπα θα επανακάμπτουν συνεχώς και με μεγάλη ταχύτητα.

Πολύ περισσότερο, που ο πλουραλισμός της μεταμοντέρνας εποχής, θα οδηγήσει στην αξιοποίηση κάθε ιδέας με κάθε μέσον, που είναι σε θέση να μετασχηματίσει την προσωπική γνώση και το όνειρο σε μια αποτελεσματική έκφραση των πολιτισμικών και κοινωνικών μύθων της εποχής μας.

Ο κ. Μιλτιάδης Παπανικολάου είναι καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης, στη Φιλοσοφική Σχολή του ΑΠΘ.

Εμίλ Νόλντε, «Ο Μυστικός Δείπνος, 1909. Κοπεγχάγη, Κρατικό Μουσείο της Τέχνης. Ο εξπρεσιονισμός εμπλούτισε τη χριστιανική εικονογραφία με πρωτότυπα θέματα, νέες ιδέες και νέους συμβολισμούς.

Πικάσο, «Βοσκός», γλυπτό (1943). Είναι σαφής η σχέση του έργου αυτού με τον «Καλό Ποιμένα» της θρησκευτικής εικονογραφίας, που τον ταυτίζει ως Σωτήρα-προστάτη των κατατρεγμένων όλου του κόσμου χωρίς διάκριση, εντύπωση που ενισχύεται και από το γεγονός της παρουσίας αυτού του μοτίβου σε πολλούς πολιτισμούς, αρχαίους και νεότερους.

Αναστάσιμη εμπειρική πιστοποίηση

Του ***ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ***

Δύσκολο να δεχτείς την ανάσταση του Χριστού. Ακόμα και οι μαθητές του απιστούσαν στην πρώτη είδηση, τη λογάριασαν για παραλήρημα των γυναικών: «Εφάνησαν ενώπιον αυτών ωσεί λήρος τα ρήματα αυτών και ηπίστουν αυταίς».

Αλλά και στην ιστορική διαδρομή των είκοσι αιώνων του χριστιανισμού μάλλον οι περισσότεροι από τους χριστιανούς μοιάζει να παρέκαμψαν ή να απώθησαν την πρόκληση της ανάστασης. Προτίμησαν και προτιμάνε τις απλοϊκές πρακτικές «εντολές» που διευκολύνουν την εφήμερη βιοτή μας, ενώ τρέφουν και την εγωκεντρική ψυχολογική μας αυτάρκεια: Να αγαπάς τον πλησίον σου, να είσαι ειρηνοποιό στοιχείο μέσα στην κοινωνία, να ελέγχεις τα πάθη σου, ιδιαίτερα τα σεξουαλικά – μια καθηκοντολογία που μπορεί να «βελτιώνει» τον χαρακτήρα, αλλά δεν αρκεί για να νικήσει το θάνατο.

Αυτή είναι η κυρίαρχη εικόνα του χριστιανισμού σήμερα. Κηρύγματα ιεροκηρύκων, θρησκευτικά έντυπα, εορτολογική φλυαρία των δημοσιογράφων, σέκτες με τα φυλλάδιά τους και τα τραγούδια τους στους δρόμους των μεγαλουπόλεων, θεατρινίστικη δημαγωγία «ιεραποστόλων» στις αμερικανικές τηλεοράσεις, βατικάνιες υπαγορεύσεις κωδικής συμπεριφοράς μεθοδιστές, κουακέροι βαπτιστές, επισκοπελιανοί, πρεσβυτεριανοί, με τη δική του ο καθένας υστερική ηθικολογία, όλοι στο όνομα του αναστάντος Χριστού, αλλά με την ανάσταση μόνο σαν «ντοκουμέντο» θαυματουργικής επιβεβαίωσης του «κύρους» της υστερίας τους.

Ομως ο Παύλος επέμενε: «Ει Χριστός ουκ εγήγερται, κενόν το κήρυγμα ημών, ματαία η πίστις ημών». Πώς να εμπιστευθείς κάποιον που παρ' όλες τις καταπληκτικές του επαγγελίες για πληρότητα ζωής τον κατάπιε κι αυτόν ο θάνατος; Τι νόημα έχει η αρετή, η ηθική, η συναρπαστικότερη μεταφυσική, όταν ο θάνατος αφανίζει τελικά την ύπαρξη; «Ει εν τη ζωή ταύτη ηλπικότες εσμέν εν Χριστώ μόνον, ελεεινότεροι πάντων ανθρώπων εσμέν».

Το πραγματικά συναρπαστικό στη μαρτυρία της εκκλησιαστικής εμπειρίας, όπου και όταν σώζεται, είναι ο ρεαλισμός της. Ολα ξεκινάνε και όλα πληρούνται στην αισθητή ψηλάφηση ενός ιστορικού γεγονότος. «Ο ακηκόαμεν, ο εωράκαμεν τοις οφθαλμοίς ημών, ο εθεασάμεθα και αι χείρες ημών εψηλάφησαν, μαρτυρούμεν και απαγγέλλομεν»: την ανάσταση. Δεν είναι για λαϊκή κατανάλωση αυτή η βιωματική μαρτυρία – «ου πάντων η πίστις». Αλλά για όσους κοινωνούν τα τεκμαιρόμενα, η εμπειρική ψηλάφηση της ανάστασης του Χριστού είναι η μόνη ριζοσπαστική αλλαγή κάθε προοπτικής της ζωής και του θανάτου. Μέθη χαράς, η μόνη γιορτή, «πανήγυρις πανηγύρεων».

Η ορθόδοξη λατρεία δεν ασχολείται με «αποδείξεις» της ανάστασης του Χριστού. Δεν ζητάει να πείσει κανέναν, να υποβάλει ιδεολογήματα, να ξεκλέψει ψυχολογική συναρπαγή. Είναι μόνο γιορτή. Οποιος θέλει και μπορεί συνεορτάζει, αγγίζει μέσα από τη βεβαιότητα της χαράς την πραγματική της αιτία. Είναι μια άλλη οδός γνώσης, μόνο εμπειρική, καθόλου ιδεολογική, όπως είναι η εμπειρία του έρωτα, η εμπειρία του κάλλους. Μόνο με το τραγούδι, με την ποίηση, με τη ζωγραφιά μπορείς να πεις τον έρωτα και το κάλλος. Οταν ο Παύλος θέλει να εκφράσει τη μοναδική εμπειρία που του χαρίστηκε, να γνωρίσει τα μετά το θάνατο ελπιζόμενα, τα δηλούμενα με την ανάσταση του Χριστού, απλώς υπογραμμίζει το άρρητο της εμπειρίας: «Α οφθαλμός ουκ είδε, και ους ουκ ήκουσε και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη».

Πώς να μιλήσει για τον αδιάστατο χώρο, τον άχρονο χρόνο, την αεικίνητη στάση, τη στάσιμη ταυτοκινησία; Ο αναστημένος Χριστός μαρτυρείται με σάρκα υλική, αλλά μπαίνει στο υπερώο «των θυρών κεκλεισμένων». Η εκκλησιαστική εμπειρία απλώς το πιστοποιεί και το τραγουδάει: «Νενίκηνται της φύσεως οι όροι». Οποιος το αμφισβητεί, δικαίωμά του, μπορεί να συνεχίσει να ερωτεύεται μέσω αποδεικτικής συλλογιστικής ή δι' αλληλογραφίας.

Και είναι κυρίως ο θρησκευτικός λόγος (στους αντίποδες του εκκλησιαστικού) που προκαλεί τις αμφισβητήσεις, τα ερωτήματα, «την πολλήν απορίαν». Γιατί επιμένει να πει την προσωπική ετερότητα και την υπαρκτική ελευθερία με τη γλώσσα των ποσοτικών μεγεθών, τη γλώσσα του διαστατού και του χρονικού, της ευκλείδειας γεωμετρίας και της νευτώνειας φυσικής. Μας εξηγεί την ανάσταση σαν φακιρική επαναβίωση, την αιωνιότητα σαν εφιάλτη γραμμικού ατέλειωτου χρόνου, την μετά τον θάνατον ύπαρξη σαν οντολογικά ασύστατη. Ούτε υποψία για τις εγκόσμιες έστω δυνατότητες γνωστικής εμπειρίας του τροπικά απείρου ή του ιδιωτικού απολύτου.

Στις μέρες μας μοιάζει πολύ εγγύτερα στην έκπληξη της ανάστασης η γλώσσα της φυσικής, παρά η νευτώνεια θρησκευτική μεταφυσική; Α-τοπική ολιστική διασύνδεση σωματιδίων, η ανυπαρξία τους που υπάρχει και μετριέται ως επίπτωση, η κίνησή τους «προς τα πίσω» στον χρόνο, η χρονική αντιστρεψιμότητα των νόμων της βαρύτητας ή των πυρηνικών αλληλεπιδράσεων, η ενέργεια που δεν υπάρχει στο χώρο αλλά δημιουργεί χώρο: Είναι τρόποι ενδεικτικής επισήμανσης σημαινομένων απρόσιτων στην αναπαραστατική αντιληπτότητα, ενδείξεις υπαρκτικού εντοπισμού ανυπότακτου στη νοητική «αντικειμενικότητα». Ανακαλούν οι τέτοιες διατυπώσεις της γλώσσας της εκκλησιαστικής εμπειρίας, όπου ο Θεός ορίζεται ως «νους ανόητος», «λόγος άρρητος», «ανώνυμον όνομα». Και όπου η γνώση του Θεού είναι «εν αγνωσία γνώσις», «αμέθεκτος μετοχή», «αθέατος θέα».

Με αυτή τη γλώσσα βεβαιώνεται η εμπειρική πιστοποίηση της ανάστασης, η έκπληξη ότι ο θάνατος θανάτω ποιείται. Αν κάποιοι προτιμούν τη νευτώνεια εγκυρότητα, ας μετράνε το φέρετρό τους με «επιστημονική» ακρίβεια.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Οι θεατρικές παραστάσεις σε Αθήνα – Θεσσαλονίκη και δύο ταινίες κυριαρχούν στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις αυτή την εβδομάδα.

Χάινερ Μίλερ: «Κουαρτέτο» στο Ανοιχτό Θέατρο

Στην αρχή της φετινής χρονιάς ο Γερμανός **Χάινερ Μίλερ** έφυγε από τη ζωή αφήνοντας πίσω του ένα σημαντικό λογοτεχνικό και θεατρικό έργο. Από αυτό το σύγχρονο πλούτο, το Ανοιχτό Θέατρο του Γιώργου Μιχαηλίδη επέλεξε να ανεβάσει το **«Κουαρτέτο»** στις 18 Απριλίου. Ενα έργο βασισμένο στο μυθιστόρημα του Λακλό «Επικίνδυνες σχέσεις» το οποίο, όμως, ο Μίλερ, όπως ο ίδιος λέει, διάβασε διαγωνίως γιατί διαφορετικά θα είχε χάσει την ισχύ του κειμένου.

Δύο πρόσωπα, τα οποία ενσαρκώνουν στη σκηνή η Δήμητρα Χατούπη και ο Κώστας Γαλανάκης, διαρκώς μεταμορφώνονται (ο ένας παίζει τον άλλο και οι δύο εναλλάσσονται τους ρόλους δύο απουσών γυναικών) μέσα στη σαθρότητα, την παρακμή, την πτώση. Την πτώση που βιώνεται μέσα στη σκηνική ένδειξη του συγγραφέα «σαλόνι πριν από τη Γαλλική Επανάσταση. Καταφύγιο μετά τον Τρίτο Παγκόσμιο Πόλεμο». Το ερειπιώδες σαλόνι του διεφθαρμένου αριστοκρατικού κόσμου και το καταφύγιο στο λυκόφως της αστικής κουλτούρας.

Ετσι ο Βαλμόν και η Μαρτέιγ, μέσα από μία καταστροφική ερωτική σύγκρουση, χωρίς αρχή και χωρίς λήξη, ενσαρκώνουν τη φθορά, την ίδια την καταστροφή. Μέσα σε σαρκασμό και χλεύη.Στον Μίλερ, άλλωστε, ο ιδιωτικός χώρος και η σεξουαλικότητα σχετίζονται άμεσα με το πολιτικό στοιχείο. Ο θάνατος και η καταστροφή είναι συστατικά στοιχεία τόσο της πολιτικής όσο και της σεξουαλικής ζωής.

Η σκηνοθεσία της παράστασης είναι του Γιώργου Μιχαηλίδη, ο οποίος επιμελήθηκε και τα κοστούμια με τη συνεργασία της Αγνής Ντούτση. Η τελευταία φιλοτέχνησε τα κοστούμια. Η μουσική είναι του Θόδωρου Αντωνίου. Στο **«Ανοιχτό Θέατρο»**, Κάλβου 70, Γκύζη.

Ο Κώστας Γαλανάκης και η Δήμητρα Χατούπη υποδύονται τον Βαλμόν και τη Μαρτέιγ αντίστοιχα, στο «Κουαρτέτο» του Χάινερ Μίλερ που ανεβαίνει από το «Ανοιχτό Θέατρο» του Γιώργου Μιχαηλίδη.

Η Βίκυ Βολιώτη πρωταγωνιστεί στη δεύτερη μεγάλου μήκους ταινία της Βασιλικής Ηλιοπούλου «Με μια κραυγή», που θα προβάλλεται στο «Αστυ» της οδού Κοραή από την ερχόμενη Παρασκευή.

«Με μια κραυγή» της Β. Ηλιοπούλου

Δύο αδέλφια, η Ζωή και ο Λου (Ηλίας), περνούν τα παιδικά τους χρόνια στην Ελευσίνα, μεγαλώνοντας σχεδόν χωρίς την επίβλεψη κανενός. Οταν γίνονται δέκα και έντεκα χρόνων χωρίζονται και περνούν τα επόμενα πέντε χρόνια σε ορφανοτροφεία και σε σωφρονιστικά ιδρύματα. Στο μεταξύ, η Ζωή γνωρίζει τον έρωτα μ' έναν άντρα που αμέσως μετά εξαφανίζεται. Τα δύο αδέλφια ξανασυναντιούνται στην κηδεία της μητέρας τους. Αποφασίζουν να το σκάσουν από τα ιδρύματα. Χωρίζουν πάλι, καθώς η Ζωή αφήνει τον Λου για να ψάξει στην Αθήνα να βρει τον αγαπημένο της. Ο Λου ψάχνει τη ζωή. Ο καθένας από τους δύο διανύει τη δική του πορεία μύησης και δοκιμασίας. Στο τέλος τον περιμένει η αποκάλυψη.

Πρόκειται για το σενάριο της ταινίας της Βασιλικής Ηλιοπούλου **«Με μια κραυγή»,** που αρχίζει να προβάλλεται την Παρασκευή 19 Απριλίου στον κινηματογράφο «Αστυ».

Η ταινία είναι συμπαραγωγή του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και της Hyperion Productions, που είχε την υποστήριξη του European Script Fund.

Η δεύτερη μεγάλου μήκους ταινία της **Βασιλικής Ηλιοπούλου** συγκαταλέγεται ανάμεσα σε αυτές που ξεχώρισαν στο διεθνές διαγωνιστικό τμήμα του 36ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης, αποσπώντας τα βραβεία σεναρίου (της Βασιλικής Ηλιοπούλου), α' ανδρικού ρόλου (Δημήτρης Αλεξανδρής) καθώς και καλύτερης ελληνικής ταινίας της FIPRESCI. Επίσης, τιμήθηκε με τα Κρατικά Βραβεία α' ανδρικού και α' γυναικείου ρόλου (Βίκυ Βολιώτη).

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ

★ Τι είναι ο πόνος μπροστά στην τέχνη; Οταν το σώμα γίνεται καμβάς, τότε το σώμα αυτό θα ανήκει μονάχα στην εκκεντρική και σοκαριστική **Ορλάν**. Σε τέσσερα χρόνια από τώρα, σε ένα θέατρο-χειρουργείο κάπου στην Ιαπωνία, η 43 χρονη Γαλλίδα καλλιτέχνις Ορλάν θα αποτελειώσει το 10 χρονο έργο της: «Η μετενσάρκωση της Αγίας Ορλάν». Χειρουργοί θα της πλάσουν τη μεγαλύτερη «πινόκια» μύτη που μπορεί να αντέξει το πρόσωπό της. Οπως στις προηγούμενες εκθέσεις της (στην τελευταία, στη Νέα Υόρκη, είχε μεταφυτεύσει μάγουλα στο μέτωπό της), η Ορλάν θα έχει υποστεί τοπική αναισθησία. Αντί για νοσοκομειακή ρόμπα θα φορά μια πολύχρωμη, εξωτική, αλλόκοτη ενδυμασία. Καθώς η εγχείρηση θα προχωράει, εκείνη θα διαβάζει αποσπάσματα φιλοσοφίας, λογοτεχνίας και ψυχανάλυσης από διάφορους συγγραφείς: Κριστέβα, Αρτό, Λακάν. Το θέατρο θα συνδέεται οπτικοακουστικώς με διάφορες γκαλερί, σε όλον τον κόσμο. Η ίδια θα επικοινωνεί με το κοινό της μέσω φαξ και τηλεφώνου. «Η δουλειά μου δεν στρέφεται ενάντια στην πλαστική εγχείρηση, αλλά ενάντια των δικτατόρων της ομορφιάς» λέει στην «Guardian». «Το δέρμα είναι μια μάσκα, μια πηγή του παράξενου, και μεταμορφώνοντας το πρόσωπό μου νιώθω ότι πράγματι αφαιρώ μια μάσκα».

★ Μετά 20 χρόνια, το **«Rocky Horror Picture Show»** του Τζιμ Σάρμαν παραμένει η καλύτερη cult ταινία, που συνεχίζεται να προβάλλεται στο Λονδίνο, προσελκύοντας φανατικούς οπαδούς. Είναι η μοναδική ταινία όπου το κοινό ντύνεται, απαντά στους ηθοποιούς στην οθόνη και δίνει το δικό του σόου στην κινηματογραφική αίθουσα. Αρχικώς γραμμένο για μιούζικαλ από τον Ρίτσαρντ Ο' Μπράιαν, το «Rocky Horror Picture Show» είναι ένα παράξενο B-movie τρόμου και επιστημονικής φαντασίας που περιέχει στοιχεία κανιβαλισμού, ομοφυλοφιλίας και αιμομιξίας. Προβλήθηκε για πρώτη φορά το 1973 και έθιγε όλα τα ταμπού, αγκαλιάζοντας παράλληλα τον ανδρογυνισμό και τη σεξουαλική απελευθέρωση. Οπως ήταν αναμενόμενο, οι πουριτανοί Αγγλοι κριτικοί κυριολεκτικώς το έθαψαν, το 1975, όταν κυκλοφόρησε στην αγορά. Αυτό δεν το εμπόδισε βέβαια να γίνει το καλύτερο μετα-μεσονύχτιο έργο και να δημιουργήσει το δικό του φαν-κλαμπ.

ΣΕΛΑΝΑ ΒΡΟΝΤΗ

Η ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ

Φασμπίντερ στο Θέατρο των Καιρών. Πρόκειται για το τολμηρό νεανικό έργο του αιρετικού Γερμανού δραματουργού και σκηνοθέτη, «Σταγόνες πάνω στην καυτή πέτρα», που ανεβαίνει την Παρασκευή 19 Απριλίου από τη νέα θεατρική ομάδα «Στιγμή» στο Θέατρο των Καιρών (Σολιώτη και Τσέλιου 10, Αρειος Πάγος). Το έργο αφηγείται μια απλή ιστορία: δύο άνθρωποι γνωρίζονται, αγαπιούνται και χωρίζουν. Ο συγγραφέας θεωρεί πως είναι μια «κωμωδία με ψευδοτραγικόν τέλος». Είναι όμως ένα απαισιόδοξο έργο; Οχι. Υπάρχει ο έρωτας. Υπάρχουν δύο άνθρωποι, οι Λέοπολντ και Φραντς, που αγαπούν και αγαπιούνται. Η σκηνοθεσία είναι του Γιάννη Αναστασάκη. Τους δύο βασικούς ήρωες υποδύονται ο Τάκης Μόσχος και ο Κώστας Καζανάς.

Συναυλίες στο «Μετρό». Το «Μετρό» (Γκύζη 47 και Κάλβου) καλωσορίζει την άνοιξη βγάζοντας τραπέζια και καρέκλες, δημιουργώντας έτσι το κατάλληλο σκηνικό για να φιλοξενήσει τους «Ηχους της Πόλης» για τέσσερα βράδια. Στο πλαίσιο ενός συναυλιακού τετραημέρου, το «μετρό» φιλοξενεί μερικά από τα πιο ενδιαφέροντα σχήματα της μουσικής -ροκ και όχι μόνον- σκηνής. Η αρχή γίνεται στις 18 Απριλίου με τον Θοδωρή Μανίκα, τους «Thirty Dirty» και τα Υπόγεια Ρεύματα». Την επομένη ο Ζορζ Πιλαλί και ο Δημήτρης Πουλικάκος συνθέτουν τη «Θεοκωμωδία» ενώ το Σάββατο, 20 του μηνός, είναι η σειρά των «Πλάσμα» και των «Ecko Tattoo». Και έπεται συνέχεια.

Σπυρόπουλος στο Ρέθυμνο. Το Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας Ρεθύμνης, θέλοντας να τιμήσει την προσφορά του Γιάννη Σπυρόπουλου στον εικαστικό χώρο, παρουσιάζει από τις 20 Απριλίου την αναδρομική έκθεση του Γιάννη Σπυρόπουλου με τίτλο «Ο κλασικός της αφαίρεσης». Εβδομήντα και πλέον έργα, δίνουν μια συνολική εικόνα του έργου του Σπυρόπουλου, ένας από τους πρωτοπόρους της αφαίρεσης στην Ελλάδα. Την έκθεση συνοδεύουν εκπαιδευτικό πρόγραμμα, οπτικοακουστικό σύστημα καθώς και δίγλωσσος κατάλογος. Στη διάρκεια της έκθεσης θα γίνουν οργανωμένες ξεναγήσεις και διαλέξεις για το κοινό. Στα εγκαίνια της 20ής Απριλίου θα δοθεί διάλεξη από τον κ. Γιάννη Παπαϊωάννου, διδάκτορα της Ιστορίας της Τέχνης.

Το «Μήλον της Μήλου», σκηνοθεσία Ανδρέας Στάικος.

Λέκκας στο «Καφέ Παράσταση». Ο Βασίλης Λέκκας τραγουδά Χατζιδάκη, Θεοδωράκη, Σπάθα, Παπαδόπουλο στο «Ασσος-Καφέ Παράσταση» (Βαλτετσίου 15 και Ιπποκράτους). Ο Βασίλης Λέκκας θα παρουσιάσει επίσης μέρος από την τελευταία του δουλειά «Ασίκικο Πουλάκη» σε μουσική Μίκη Θεοδωράκη και στίχους Μιχάλη Γκανά. Στην κιθάρα θα τον συνοδεύσει ο Δημήτρης Παπαγγελίδης. Την Πέμπτη 18 και την Παρασκευή 19 Απριλίου, στις 10.30 το βράδυ.

Πέντε έργα από το ΚΘΒΕ. Το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος συνεχίζει και μετά το Πάσχα πέντε από τις φετινές του παραγωγές. Στην Κεντρική Σκηνή (Θέατρο Ε.Μ.Σ.) παρουσιάζεται το «Κοινό Ταμείο» του Ευγένιου Λαμπίς σε μετάφραση Ανδρέα Στάικου και σκηνοθεσία Βασίλη Παπαβασιλείου. Το έργο του Λιούις Κάρολ «Η Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων» ανεβαίνει στην Κεντρική Σκηνή κάθε Σάββατο και Κυριακή από την Παιδική Σκηνή. Στο Υπερώο συνεχίζονται οι παραστάσεις με το έργο του Αλφρέ ντε Μισέ «Δεν παίζουν με τον έρωτα», που παρουσιάζεται σε μορφή Θεατρικού Αναλογίου και σε σκηνοθεσία του Νίκου Σακαλίδη. Το «Μήλον της Μήλου», το γράφει και το σκηνοθετεί στο Δωμάτιο του Μύλου ο Ανδρέας Στάικος. Τέλος, στο Δημοτικό Θέατρο Σταυρούπολης ανεβαίνει το έργο του Γιώργου Σεβαστίκογλου «Αγγέλα», σε σκηνοθεσία του Παντελή Βούλγαρη.

Η Κύπρος στη Βουλή. Αρχαιολογικά ευρήματα παρουσιάζουν την πολιτισμική εξέλιξη της Μεγαλονήσου από τα προϊστορικά μέχρι τα μεταβυζαντινά χρόνια. Χαλκολιθικά ευρήματα, μεταβυζαντινές εικόνες, είδη λαϊκής τέχνης και τα σημαντικότερα δύο από τα πολύτιμα ψηφιδωτά της Παναγίας της Κανακαριάς. Ολα αυτά στην έκθεση «Κύπρος: 9000 χρόνια πολιτισμού» που παρουσιάζεται στην αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος», στη Βουλή των Ελλήνων.

ΘΕΑΤΡΟ

Το «Θεσσαλικό Θέατρο» στην καθιερωμένη ανοιξιάτικη κάθοδό του στην Αθήνα θα παρουσιάσει στο Θέατρο «Λαμπέτη», από την Πέμπτη 18 Απριλίου, την «Κυρία Κατάκη», μια παράσταση που βασίστηκε στα διηγήματα της Ιωάννας Καρυστιάνη «Το ψυγείο», «Το τετράδιο», «Η ηχώ των αιθέρων», «Η μικρότερη», «Αψε σβήσε» και «Η Κυρία Κατάκη». Τα πρόσωπα που δημιούργησε η Καρυστιάνη, μέσα από έναν λόγο πηγαίο, ζωντανό, καθημερινό, ζουν κρυμμένοι στον μικρόκοσμό τους, αθώοι και ανυπεράσπιστοι. Γεμάτοι ευαισθησία και χιούμορ, επιχειρούν να κάνουν τον απολογισμό της ζωής τους. Η σκηνοθεσία είναι του Κώστα Τσιάνου.

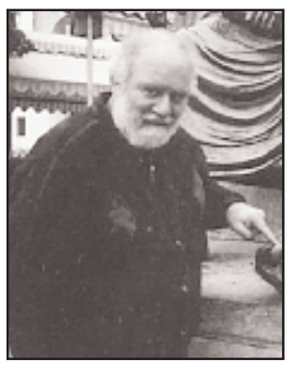

ΜΟΥΣΙΚΗ

Δεν μας έχει συνηθίσει σε τακτές ζωντανές συναυλίες ο Μάνωλης Ρασούλης. Ετσι οι εμφανίσεις του, από την Παρασκευή 19 Απριλίου, στα «Εννέα Ογδοα» (Λ. Αλεξάνδρας 40) συνιστούν από μόνες τους μουσικό γεγονός. Μ' ένα πρόγραμμα που βασίζεται αποκλειστικά σε δικά του γνωστά κι αγαπημένα τραγούδια αλλά και σε ανέκδοτα. Στα είκοσι χρόνια που μας χωρίζουν από την «Εκδίκηση της Γυφτιάς», ο δημιουργός της δεν έπαψε να ταράζει τα νερά της ελληνικής δισκογραφίας με τους στίχους του και το τραγούδι του, εγγράφοντας στο ενεργητικό του 16 μεγάλους δίσκους και συνεργαζόμενος με πολύ σημαντικούς συνθέτες.

ΣΙΝΕΜΑ

Το Μουσικό Αναλόγιο του Μεγάρου Μουσικής στο πλαίσιο της σειράς «Κινηματογράφος και Μουσική» παρουσιάζει, το Σάββατο 20 Απριλίου, τον «Μπεν Χουρ» του Φρεντ Νιμπλό. Πρόκειται για την κλασική ταινία του βωβού κινηματογράφου, η οποία θα προβληθεί με συνοδεία ορχήστρας. Η μουσική είναι του Καρλ Ντέιβις, ο οποίος και θα διευθύνει την Ορχήστρα των Χρωμάτων. Η μουσική επένδυση της ταινίας είχε πρωτοπαρουσιαστεί στο Λονδίνο το 1987. Δεν είναι η πρώτη φορά που στο Μέγαρο Μουσικής οι δύο τέχνες, κινηματογράφος και μουσική, έσσονται εις μίαν. Είχαν προηγηθεί ο «Ανδαλουσιανός Σκύλος» του Μπουνιούελ, το «Θωρηκτό Ποτέμκιν» του Αϊζενστάιν, ταινίες του Τσάρλι Τσάπλιν.

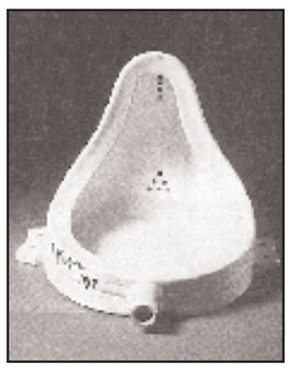

ΕΚΘΕΣΗ

Ολοκληρώνεται το ερχόμενο Σάββατο, 20 Απριλίου, η έκθεση της Συλλογής του Δάκη Ιωάννου στο «Εργοστάσιο» της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, στην οδό Πειραιώς. Ανεξάρτητα από τις επιμέρους απόψεις που εκφράστηκαν για τα διακόσια περίπου έργα που παρουσιάστηκαν, η έκθεση συνιστά ένα από τα κορυφαία εικαστικά γεγονότα που έλαβαν χώρα στην Αθήνα τα τελευταία χρόνια. Προβάλλεται μια εικόνα της διεθνούς τέχνης κυρίως της περασμένης δεκαετίας, ενώ δεν λείπουν και έργα των Duchamp, Picabia, Man Ray καθώς και σημαντικές δημιουργίες ορισμένων από τις μεγαλύτερες μορφές των pop, minimal, conceptual art και της arte povera.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Αντίθετα στο ρεύμα, η «Νέα Σκηνή» έκανε πρεμιέρα μία εβδομάδα πριν από το Πάσχα, όταν τα περισσότερα θέατρα ολοκληρώνουν τις παραστάσεις τους για τη χειμερινή περίοδο. Στο Θέατρο της Οδού Κυκλάδων παρουσιάζει τη σκοτεινή κωμωδία του Μολιέρου «Ο Μισάνθρωπος». Μια καυστική ματιά πάνω στην κοινωνία και τα ανθρώπινα πάθη, γεμάτη μελαγχολική απαισιοδοξία. Η παράσταση ανεβαίνει σε μετάφραση της Χρύσας Προκοπάκη, σε έμμετρο ομοιοκατάληκτο στίχο. Η σκηνοθεσία είναι του Λευτέρη Βογιατζή, ο οποίος υποδύεται και τον Αλσέστ, ενώ τα σκηνικά και τα κοστούμια είναι της Θάλειας Ιστικοπούλου. Η μουσική είναι του Νίκου Κυπουργού και εκτελείται από τους ηθοποιούς.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Ο Σταύρος Ξαρχάκος ξεκίνησε από τραγούδια της πρώτης περιόδου του Βασίλη Τσιτσάνη, και ακολουθώντας «μυστικά μονοπάτια» στις μελωδίες, στις αρμονίες, στους μουσικούς του τρόπους, στις ψυχικές του διαθέσεις οδηγήθηκε σε μουσικές άλλες, ξένες σε πρώτο αντίκρισμα αλλά βαθύτατα συγγενικές όσον αφορά την ουσία, τον πυρήνα τους. Ετσι συνδέεται, για παράδειγμα, η «Αρχόντισσα» με τα νέγρικα μπλουζ ή η «Ζωίτσα μου» με τον Πιατσόλα. Οι «Τσιτσάνοι Διάλογοι» παρουσιάζονται στις 18 Απριλίου στο Μέγαρο Μουσικής από την Κρατική Ορχήστρα Ελληνικής Μουσικής, υπό τη διεύθυνση του Σταύρου Ξαρχάκου.

Επιμέλεια: ***ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ***

Σκίτσα, σχέδια και φωτογραφίες από τοιχοποιίες, κουφώματα, πλακόστρωτα αλλά και τοιχογραφίες, ξυλόγλυπτα, κασέλες, ειλητάρια.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Οι «Θησαυροί» της Λέσβου

Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική του νησιού από τη Μ. Ζαγορησίου και τον Γ. Γιανουλέλλη

Πριν λίγες μόνον μέρες κυκλοφόρησε από το Τ.Ε.Ε. το βιβλίο της Μαρίκας Ζαγορησίου και του Γιώργου Γιαννουλέλλη «Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική της Λέσβου». Τα τελευταία χρόνια η βιβλιογραφία η σχετική με την παραδοσιακή μας αρχιτεκτονική έχει αυξηθεί σημαντικά (η σειρά των εκδόσεων Μέλισσα «Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική» με σύμβουλο και συντονιστή το Δημ. Φιλιππίδη, είναι σίγουρα μια από τις ουσιαστικότερες παρουσίες). Μελέτες περισσότερο ή λιγότερο αξιόλογες, από διδακτορικές διατριβές μέχρι μικρά ενημερωτικά φυλλάδια έχουν κατακλύσει το χώρου του αρχιτεκτονικού βιβλίου. Αλλοτε οι εκδόσεις αυτές προορίζονται για τον ειδικό μελετητή και άλλοτε απλουστευμένες απευθύνονται στο ευρύ κοινό, ευαίσθητο ποιώντας το, έτσι ώστε να πλησιάζει την αρχιτεκτονική μας κληρονομιά με περισσότερη γνώση, αγάπη και σεβασμό. Η «Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική της Λέσβου» όμως της Μαρίκας Ζαγορησίου και του Γιώργου Γιαννουλέλλη είναι βέβαιο ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί «ένα ακόμη βιβλίο» στο χώρο. Και τούτο γιατί χαρακτηρίζεται από κάποιες ιδιαιτερότητες που το κάνουν να ξεχωρίζει. Οι συγγραφείς του, είναι από τους πρώτους αρχιτέκτονες στον ελληνικό χώρο που ασχολήθηκαν με την έρευνα και τη μελέτη της λαϊκής μας αρχιτεκτονικής. Μαθητές του Δ. Πικιώνη και οι δύο, έμαθαν από τα σπουδαστικά τους χρόνια να αγαπούν τα χτισμένα «με στοργική φροντίδα για τη ζωή που θα φώλιαζε μέσα τους» κτίσματα, τα προσαρμοσμένα στον κοινωνικό τους περίγυρο και το φυσικό περιβάλλον. Τα κτίσματα αυτά που όπως οι ίδιοι γράφουν φυλάγουν μέσα στις δομές και τις μορφές τους αξίες που χρειαζόμαστε για να αντιπαλέψουμε την αλλοτρίωσή μας.

Της **ΜΑΡ·Σ ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΗ - ΑΔΑΜΗ***

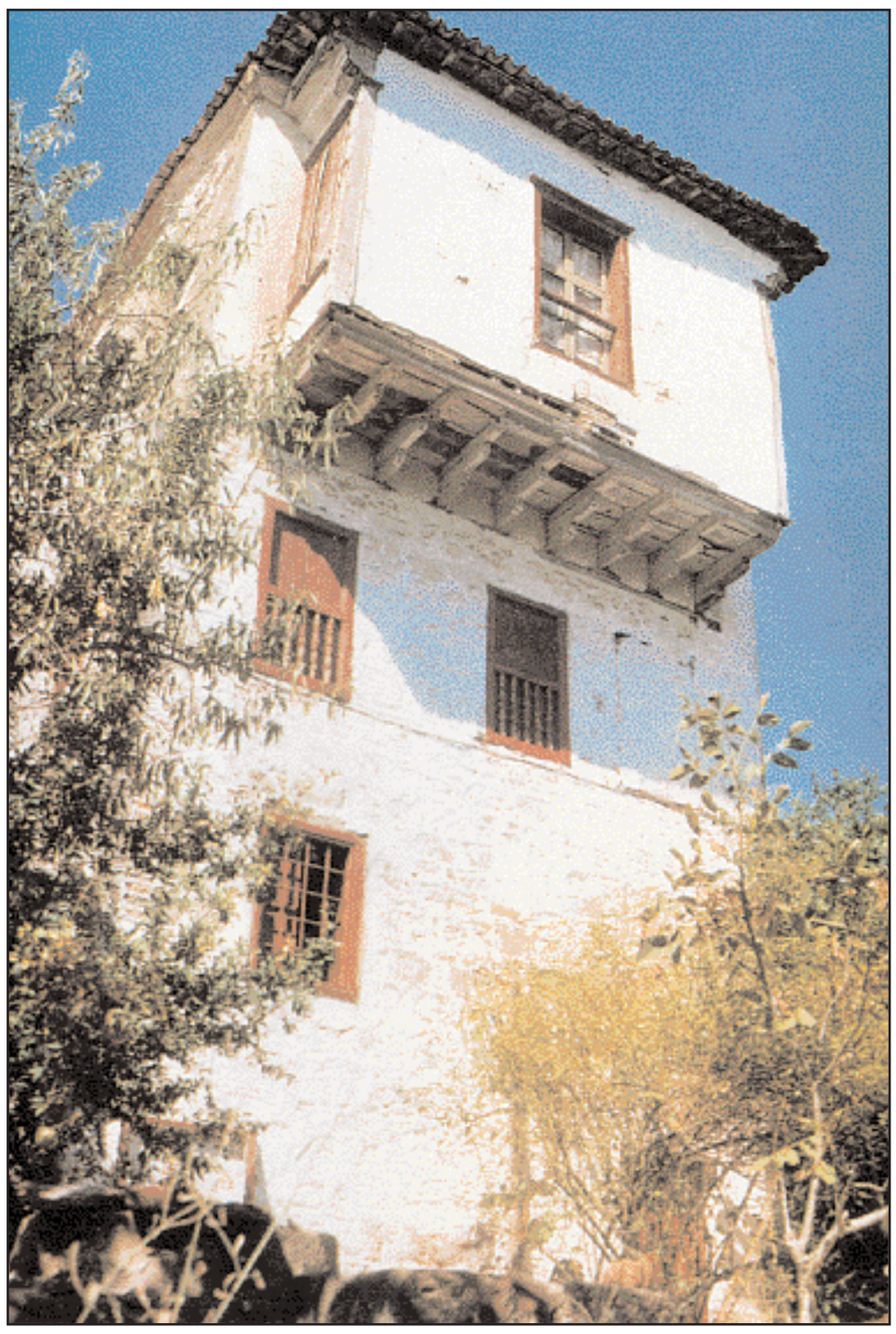

Αριστερά: Στα στενά της Αγιάσου, το 1981. Εντυπωσιακό δείγμα ελεύθερης σύνθεσης όγκων. Δεξιά: Πύργος Θερμής. Λυγερόκορμος και κάτασπρος αναδύεται ο πύργος αυτός μέσα από το φωτοσκιασμένο πράσινο των δέντρων.

Γεννημένη στην Καβάλα, η Μαρίκα Ζαγορησίου φθάνει νέα κοπέλλα το 1938 στην Αθήνα, αποφασισμένη να φοιτήσει στο Πολυτεχνείο. Μοναδικό κορίτσι ανάμεσα σε 23 αγόρια στο πρώτο έτος των σπουδών της (στο δεύτερο προσετέθη ένα ακόμη κορίτσι η Αγγελική Λαλιώτου), γίνεται δεκτή με δυσπιστία και ειρωνεία. Γρήγορα όμως καταξιώνεται. Οι καθηγητές δεν έκαναν διακρίσεις. Βοηθούσαν όλους ανεξαιρέτως.

Γνωριμία - σταθμός

Δύο από αυτούς ο Δημ. Πικιώνης και ο Κωνστ. Δοξιάδης επιμελητής τότε στην έδρα της Πολεοδομίας, θα σημαδέψουν την μετέπειτα πορεία της.

Η δεκαετία του 1920-1930 που έχει προηγηθεί, είναι αυτή που χαρακτηρίζεται γενικότερα σαν «επιστροφή στις ρίζες». Προσωπικότητες όπως ο Φώτης Κόντογλου, η Αγγελική Χατζημιχάλη, ο Αριστοτέλης Ζάχος, ο Αγγελος και η Εύα Σικελιανού, ο Φώτος Πολίτης, ο Περικλής Γιαννόπουλος, ο Ιων Δραγούμης, για να αναφέρουμε μερικούς μόνον από αυτούς, στρέφονται προς τα πίσω, προσπαθώντας να αποκτήσουν πνευματική και κοινωνική αυτογνωσία, ν' αντλήσουν διδάγματα από το λαϊκό μας πολιτισμό και την εθνική μας παράδοση και να γεφυρώσουν το χθες με το σήμερα.

Από τους πρωτεργάτες του κινήματος ο Δημ. Πικιώνης μυεί τους μαθητές του στα διδάγματα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

Το μάθημά του αν και ασυστηματοποίητο, λέει σήμερα η Μαρίκα Ζαγορησίου, ήταν μαγεία. Μέσα από αυτό έμαθα να αγαπώ τα παραδοσιακά και να ασχολούμε με αυτά. Περισσότερο οργανωτικός και συστηματοποιημένος ο Κων. Δοξιάδης εισάγει τη νεαρή σπουδάστρια σε θέματα έρευνας, πολεοδομίας και χωροταξίας. Το 1943 μέσα στην κατοχή, η Ζαγορησίου παίρνει το δίπλωμά της από την Αρχιτεκτονική Σχολή του Ε.Μ.Π. Η δέκατη τρίτη γυναίκα αρχιτέκτονας που απεφοίτησε από το Μετσόβειο.

Οι καιροί είναι δύσκολοι. Τολμηρή και ευαίσθητη, προβληματισμένη, σεμνή και αθόρυβη, η Ζαγορησίου λαμβάνει μέρος στην Αντίσταση.

Αμέσως σχεδόν μετά την αποφοίτησή της, ο Δοξιάδης την στέλνει στη Λέσβο για να καταγράψει τις συνθήκες στέγασης των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής. Στο νησί βρίσκεται και εργάζεται ο αρχιτέκτων Γιώργος Γιαννουλέλλης, από το Πλωμάρι. Σ' αυτόν απευθύνεται η Μαρίκα για να τη βοηθήσει να γνωρίσει καλύτερα τα χωριά και την ύπαιθρο της Λέσβου. Στον ελεύθερο χρόνο τους, άλλοτε μαζί κι άλλοτε ο καθένας μόνος του τριγυρνούν το νησί. Σκιτσάρουν, φωτογραφίζουν, αποτυπώνουν, σχεδιάζουν λεπτομέρειες από τοιχοποιίες, κουφώματα, πλακόστρωτα, αλλά και τοιχογραφίες ξυλόγλυπτα, κασέλες, ειλητάρια.

Την περίοδο αυτή η Λέσβος βρίσκεται κάτω από τη γερμανική κατοχή. Αυτό όμως δεν εμποδίζει τους νέους αρχιτέκτονες να τριγυρίζουν πεζοί από χωριό σε χωριό, από οικισμό σε οικισμό, ψάχνοντας να βρουν και να μελετήσουν, με δική τους πάντα πρωτοβουλία, να χαρούνε όπως λένε οι ίδιοι, ό,τι υπήρχε από αυτά που ο δάσκαλός τους, ο Δ. Πικιώνης ονομάτιζε «θησαυρούς» της λαϊκής μας αρχιτεκτονικής.

Τούτη, λοιπόν, η γεμάτη μεράκι και κέφι δουλειά, παρουσιάζεται στο βιβλίο «Παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Λέσβου». Και είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί σήμερα, πενήντα χρόνια ύστερα, πολλά από τα κτίσματα αυτά έχουν οριστικά χαθεί. Εχει όμως μία ιδιαιτερότητα το βιβλίο αυτό το που κάνει να ξεχωρίζει ανάμεσα στ' άλλα.

Η συγκέντρωση του πρωτογενούς υλικού έγινε όπως ήδη είπαμε από δύο πολύ νέους ανθρώπους σχεδόν παιδιά μ' όλη τη φρεσκάδα και τη δροσιά της νιότης τους. Στα σκίτσα τους, άλλοτε με μολύβι και άλλοτε με πενάκι διαγράφεται καθαρά όχι μόνο η τεχνοτροπία της εποχής, αλλά και όλη η ευαισθησία τους.

Η επεξεργασία όμως του ίδιου αυτού υλικού έγινε ή μάλλον ξανάγινε από δύο ώριμους πια αρχιτέκτονες με τη γνώση και τη σοφία που η ηλικία προσθέτει στον άνθρωπο.

Ετσι οι σκέψεις, η κριτική θεώρηση και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από όλη αυτή τη δουλειά έχουν μία πρόσθετη βαρύτητα.

Την ίδια όμως στιγμή πίσω από αυτούς τους δύο ώριμους ανθρώπους ξεπηδούν και πάλι τα δύο νέα παιδιά. Και είναι αληθινή χαρά να τους ξαναβρίσκεις σήμερα το ίδιο δυναμικούς κι ευαίσθητους με το ίδιο πάθος και μεράκι να ξανασμίγουν για να παρουσιάσουν την κοινή τους δουλειά και να την αφιερώνουν στην κόρη τους Νίνα.

Το βιβλίο διαστάσεων 21Χ28 περιλαμβάνει στις 247 σελίδες πάνω από 300 εικόνες (φωτογραφίες και σχέδια) και προλογίζεται από τον π. υφυπουργό Πολιτισμού Νίκο Σιφουνάκη, τον Διευθυντή του Μουσείου Μπενάκη Καθ. Αγγελο Δεληβοριά, τον Αντιπρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος Γ. Αυγερίκο και τους δύο συγγραφείς.

Μετά από μία γενική εισαγωγική τοποθέτηση παρουσιάζεται η αρχιτεκτονική της ευρύτερης περιοχής της πρωτεύουσας του νησιού Μυτιλήνης, (πύργοι, πυργόσπιτα, απλά λαϊκά σπίτια). Ακολουθεί η Νότια περιοχή της Λέσβου, ανάμεσα στους κόλπους Γέρας και Καλλονής (Αγιάσος, Πλωμάρι, Σκόπελος, Μεσαγρός, Βασιλικά, Λισβόρι) και στη συνέχεια η Βόρεια (Μόλυβος, Πέτρα, Στύψη, Υψηλομέτωπο, Γέλια, η Πελόπη, Κλειού, Σκαμνιά, Μανταμάδος) και η Κεντρική και Δυτική περιοχή (Αγία Παρασκευή, Καλλονή, Σκαλοχώρι, Αντισσα, Σίγρι, Ερεσσός, Βατούσα, Μεσότοπος, Μοναστήρι Λειμώνα, Μοναστήρι Υψηλού). Το βιβλίο κλείνει με δυο ακόμη κεφάλαια. Το ένα έχει τίτλο Λιθοδομές και Αρμολογήματα και το δεύτερο Ξυλόγλυπτα. Σε κάθε κεφάλαιο προηγείται ένα μικρό κατατοπιστικό σημείωμα και ακολουθεί το εικονογραφικό υλικό με τις αντίστοιχες επεξηγήσεις.

Την επεξεργασία, σύνθεση και επιμέλεια της ύλης έχει κάνει η Μαρία Ζαγορησίου. Και με την ευκαιρία πρέπει να πω ότι δεν είναι η πρώτη φορά που η Μ. Ζαγορησίου αναλαμβάνει αυτή τη δουλειά.

Η ίδια είχε επιμεληθεί και τα δυο μεγάλα λευκώματα «Αρχοντικά της Καστοριάς» και «Αρχοντικά και Σπίτια της Ζαγοριάς» που είχε εκδόσει το 1948 και το 1949 αντίστοιχα ο Σύλλογος «Ελληνική Λαϊκή Τέχνη» με τη χορηγία του Εθνικού Ιδρύματος, από τις πρώτες και τις πιος αξιόλογες εκδόσεις στο χώρο της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

Η Μαρία Ζαγορησίου όμως δεν σταματά εδώ. Πολύ γρήγορα πρόκειται να κυκλοφορήσει το δεύτερο βιβλίο της που αναφέρεται στην παραδοδιακή αρχιτεκτονική της Δημητσάνας, ενώ πρόκειται ν' ακολουθήσει και τρίτο, που θα αναφέρεται στην Κρήτη.

Οπως είναι φυσικό, στα βιβλία της δημοσιεύεται μόνον ένα μέρος από τις φωτογραφίες και τα σχέδια. Τα πρωτότυπα με τα πλήρη στοιχεία καθώς και όλο το πρόσθετο υλικό θα παραδοθούν στο Μουσείο Μπενάκη.

** Η κα Μάρω Καρδαμίτση - Αδάμη είναι Αρχιτέκτων, Επίκ. Καθηγήτρια στο ΕΜΠ.*

Τα νέα κεντρικά γραφεία της Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου στη Λευκωσία συμβολίζουν το δυναμισμό της κυπριακής οικονομίας.

Γυάλινος πύργος από το 2000

Το κτίριο της Λαϊκής Τράπεζας προκαλεί ρήξη με τη συμβατική κατασκευή

Στο δρόμο που ενώνει το αεροδρόμιο με τη Λευκωσία, ο επισκέπτης είναι αδύνατον να μην παρατηρήσει ένα νέο κτίριο που ξεπροβάλλει ανεξάρτητο σηματοδοτώντας την είσοδο στην πρωτεύουσα της Κύπρου. Αυτό το high-tech οικοδόμημα, που μοιάζει ν' αλλάζει χρώμα ανάλογα με τη δύναμη και την κλίση του φωτός, αιχμαλωτίζει το βλέμμα με τον προκλητικό δυναμισμό του. Μοιάζει να εκτινάσσεται προς τον ουρανό, παρ' ότι μόνο επτά είναι οι όροφοι. Είναι ίσως η πίστη του στο μέλλον αυτή που συγκινεί και κάνει τον περαστικό να κοντοστέκεται...

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

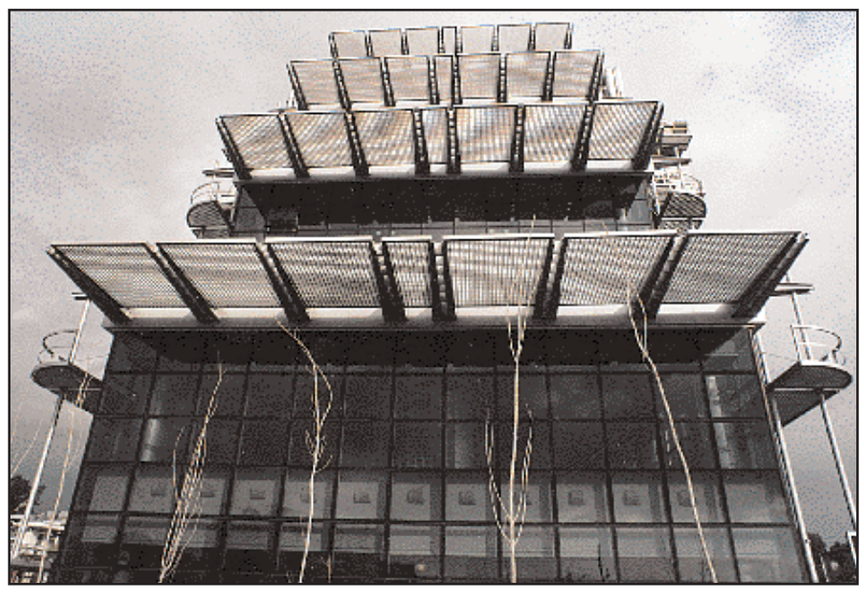

Οι μεταλλικές κατασκευές δίνουν ξεχωριστή προσωπικότητα στο νέο κτίριο, το οποίο εγκαινιάζεται στις 30 Απριλίου.

Η νέα έδρα της Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου, στη συμβολή των λεωφόρων Λεμεσού και Αθαλάσσας, συμπυκνώνει κατά κάποιον τρόπο τον δυναμισμό και την ευρωστία της κυπριακής οικονομίας. Κατά έναν άλλο τρόπο, εισάγει στην Κύπρο ένα νέο τύπο αρχιτεκτονικής υψηλής τεχνολογίας, σημειώνοντας παράλληλα ρήξη με τη συμβατική μορφολογία των γυάλινων πύργων. Τα νέα κεντρικά γραφεία της Λαϊκής - που εγκαινιάζονται επισήμως στις 30 Απριλίου - μπορεί και αυτά να χαρακτηρίζονται από εκτεταμένη χρήση γυαλιού, παρουσιάζουν όμως αρκετές ιδιομορφίες: α)

Τα ανοίγματα είναι 16 μέτρα χωρίς ενδιάμεσα υποστυλώματα, β) σε όλο το κτίριο δεν υπάρχουν εσωτερικοί τοίχοι, επικρατεί δηλαδή η φιλοσοφία του ανοικτού χώρου, γ) σε όλον τον εργασιακό χώρο υπάρχουν υπερυψωμένα πατώματα, κάτω από τα οποία σε πάχος 80 εκ. υπάρχει όλη η απαραίτητη υποδομή (αεραγωγοί κλιματισμού, πυρασφάλεια, σωλήνες θέρμανσης, κλπ.) και δ) η εξωτερική όψη συνδυάζει το γυαλί με εκτεταμένη επίσης χρήση μεταλλικών κατασκευών, οι οποίες με την ελευθερία που τις χαρακτηρίζει δίνουν στο όλο κτίριο ξεχωριστή προσωπικότητα.

Είναι ένα κτίριο που θα μπορούσε να συναντήσει κανείς στα περίχωρα της Βαρκελώνης, πχ., ή σε άλλη πόλη του ευρωπαϊκού νότου, όπου όμως υπάρχει δεδηλωμένη η προσήλωση στην οικονομική ανάπτυξη και την επιχειρηματική λογική.

Η Ισπανία και η Κύπρος είναι δύο τέτοια παραδείγματα.

Η Λαϊκή Τράπεζα με την αρχιτεκτονική αυτή επιλογή της διάλεξε έναν αρκετά αντισυμβατικό δρόμο για να συνδέσει τις δραστηριότητές της με το ευρύτερο περιβάλλον της Λευκωσίας. Και αυτό διότι ο συντηρητισμός που χαρακτηρίζει πολλά ιδρύματα ή οργανισμούς αποθαρρύνει αρχιτεκτονικές λύσεις που προτείνουν μία τολμηρή αισθητική.

Από ορισμένες γωνίες, το κτίριο, στο περίβολο του οποίου έχει στηθεί ένα γλυπτό του Κώστα Βαρώτσου, φαίνεται ιδιαίτερα εύπλαστο, ανάλαφρο και ευέλικτο (και να σκεφθεί κανείς ότι το ισόγειο και οι όροφοι καλύπτουν έκταση 5.600 τ.μ.).

Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι στους λίγους μήνες της ζωής του κατόρθωσε ήδη να γίνει ένα σημείο αναφοράς της κυπριακής πρωτεύουσας και να μαγνητίσει επάνω του μια σειρά συμβολισμών που αφορούν την κοινωνία και την οικονομία της Κύπρου.

Η αρχιτεκτονική και στατική μελέτη εκπονήθηκε από το γραφείο CMP και την κατασκευή ανέλαβε η εταιρία Cybarco.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Η εγχώρια παραγωγή «πολιτισμού» δεν έχει να αντιτάξει στον Αμερικανο-ευρωπαϊκό βομβαρδισμό, παρά φτηνό ναρκισσισμό.

Σκηνή από το «Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ» του Τζεφιρέλι, που προβλήθηκε στη μικρή οθόνη τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Η πίστη στο τηλεοπτικό παζάρι

Ετοιμοπαράδοτα χολιγουντιανά προϊόντα κυκλοφορούν σε αφθονία στις αγορές του κόσμου για γρήγορο κέρδος

Με τον φετινό δισταγμό της άνοιξης να φλογίζει τις επιθυμίες για φυγή, με τις πασχαλιάτικες γεύσεις της ημέρας να ανασύρουν παιδικές μνήμες ή και απλώς να ικανοποιούν γαστριμαργικές αναμονές μιας εβδομάδας γευστικών στερήσεων (;), το τελευταίο που θα επιθυμούσε ένα σημείωμα σαν κι αυτό θα ήταν να θυμίσει την τηλεοπτική υστερία των ημερών που πέρασαν για τις τρελές αγελάδες ή τις κανιβαλικές σκηνές στους ορνιθώνες, να κλαψουρίσει για μία ακόμη χρονιά για τις χολιγουντιανές αποδόσεις των στιγμών του Θείου Πάθους, κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδος, οι οποίες χρόνο με το χρόνο απομακρύνουν την ορθόδοξη παράδοση από τη συνείδηση και τη μνήμη του τηλεοπτικού «ποιμνίου». Κι όμως είναι πολύ πιθανό, ύστερα από τη δεκάτη - ή μήπως ενδεκάτη - επανάληψη του κινηματογραφικού έπους του Φράνκο Τζεφιρέλι «Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ», η Παναγία να έχει, για τη γενιά που μεγάλωσε στο μεταξύ, τη μορφή της Ολίβια Χάσεϊ, όπως ο Μπεν Χουρ έχει τη μορφή του Τσάρλτον Ιστον και ο Σπάρτακος του Κερκ Ντάγκλας.

Το πρόβλημα δεν είναι τα εξωτερικά μορφολογικά χαρακτηριστικά των μυθικών, ιστορικών και θρησκευτικών προσώπων, τα οποία είναι φυσικό στις εικονολατρευτικές εποχές που διανύουμε να παίρνουν τη μορφή εκείνων που τα αναπαριστούν στις οθόνες του πολιτισμού μας, αλλά η ερμηνεία των ιστοριών που συνθέτουν τις παραδόσεις - θρησκευτικές και ιστορικές - των λαών· και είναι γνωστό ότι τα Θεία Πάθη αντιμετωπίζονται από τη ρωμαιοκαθολική παράδοση και κυρίως από τον καθολικισμό του Βατικανού, με πολύ διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι τα ερμηνεύει με την αισιόδοξη και ζωοφόρο οπτική της για το Θείο η Ορθόδοξη Εκκλησία.

Οι διαφορές των δύο θρησκευτικών παραδόσεων είναι όσες και οι διαφορές των δύο κόσμων, που στο πέρασμα του μακρού ιστορικού χρόνου εκφράστηκαν και ως πολιτικές και στρατιωτικές, αλλά η γεμάτη θανάτους, καταστροφές και χαμερπείς προδοσίες εμπειρία της αντιπαλότητας είναι φυσικά αποτρεπτική για την όποιας μορφής αναβίωσή της. Ωστόσο δεν γίνεται να μην επισημανθεί αυτή η σταδιακή παράδοση της μνήμης και της θρησκείας, των στοιχείων της ταυτότητάς μας, στο εμπορικό δέλεαρ του ετοιμοπαράδοτου και φτηνού τηλεοπτικού προϊόντος, με το ύποπτο άλλοθι μιας «ανεξιθρησκείας», η οποία όμως συσκοτίζει τις συνειδήσεις, καθώς αποδοχή του «άλλου» δεν σημαίνει πλήρη εξαφάνιση της διαφοράς, αλλά απόλυτη γνώση της, ώστε να είναι επιλογή η υπέρβασή της.

Η τεράστια όμως βιομηχανία παραγωγής πολιτιστικών προϊόντων, που στηρίζουν την υπεροχή του πέραν του Ατλαντικού κόσμου έχει θαυμάσια ερμηνεύσει υπέρ της τη μακλουανική προφητεία περί παγκόσμιου χωριού και κατακλύζει με τεράστιες ποσότητες εύπεπτες και προπάντων βολικές κινηματογραφικές και τηλεοπτικές κατασκευές τα τηλεοπτικά δίκτυα του πλανήτη επιβάλλοντας τα δικά της στερεότυπα. Δι' αυτής τα στοιχεία των «ξένων» πολιτισμών είτε κόβονται στα μέτρα της βιομηχανικής κατακτητικής της πολιτικής, είτε χρησιμοποιούνται για την κατασκευή «εχθρών» ή «υποδεέστερων» φυλών.

Κάθε χρόνο βλέπουμε και τη δική μας τηλεόραση να παραδίδεται άνευ όρων και σκέψης στις υποσχέσεις γρήγορου κέρδους των ετοιμοπαράδοτων χολιγουντιανών προϊόντων, που κυκλοφορούν σε αφθονία στις αγορές του κόσμου και κάθε φορά έχει την αίσθηση κανείς ότι η κριτική έχει πια αποδυναμωθεί από την επανάληψη του ίδιου, που την καθιστά γκρινιάρικα κοινότοπη. Και ούτε βέβαια μπορεί να στηριχτεί στις μικρές οάσεις χρέους, που προσφέρει η κρατική τηλεόραση, όπως εκείνη η παλιά παραγωγή με κείμενα της Μεγάλης Εβδομάδας που διαβάζει η Ελλη Λαμπέτη σε σκηνοθεσία Παντελή Βούλγαρη, η οποία προβλήθηκε από την ΕΤ2 ή η αντικατάσταση της έλλειψης αυθεντικών έργων ταιριαστών με την παράδοση και την κατάνυξη των ημερών, με έργα κινηματογραφικής και θεατρικής τέχνης - «Νόρα» του Ιψεν από τον Φασμπίντερ, «Το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο» από τον Παζολίνι κ.α.

Στην πραγματικότητα η εγχώρια παραγωγή «πολιτισμού» δεν έχει να αντιτάξει στον χολιγουντιανό βομβαρδισμό παρά τον φτηνό ναρκισσισμό, μιας κοινωνίας που συνωστίζεται στα τηλεοπτικά πλατό για την εφήμερη δόξα μιας ολιγόλεπτης εμφάνισης στο γυαλί, που παραδειγματίζεται από τον ακριβοπληρωμένο ναρκισσισμό των τηλε-σταρ της που θεωρούν ότι είναι το κέντρο του κόσμου και είτε αυτοεπαίρονται με υποκριτικές συνεντεύξεις που δίνουν οι ίδιοι στις εκπομπές τους (!), είτε περιφέρουν την έπαρσή τους σε εκπομπές συναδέλφων τους για να αυτοθαυμαστούν. Α! Αυτή η Αλωση είναι η πιο πικρή!

Της ***ΠΟΠΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ***

Τρεις παραστάσεις σε συσκευασία δώρου

Εντυπώσεις και εικόνες από την επικράτεια του ελαφρότερου θεάτρου

«Οι ελαφροί ας με λέγουν ελαφρόν».
Κ.Π. ΚΑΒΑΦΗΣ,
«Βυζαντινός άρχων,
εξόριστος στιχουργών»

Με ιστορική αφετηρία το 1914 και τέλος το 1967 ξετυλίγεται η ελληνική ιστορική περιπέτεια στην παράσταση **«Τα καλύτερά μας χρόνια»** (Θ. Περοκέ). Τη σεναριακή σπονδύλωση και τη μουσική ευθύνη υπογράφει ο Λ. Κηλαηδόνης. Ο τρυφερός και απολύτως καλαίσθητος αυτός τροβαδούρος, νοσταλγικός λάτρης μιας μεταπολεμικής Ελλάδας που μπουσουλούσε με αθωότητα κι έπινε αμέριμνη βερμούτ στα παρτάκια της και μπιράλ στα θερινά της σινεμά, παρέδωσε ωραίες, σημαίνουσες ιδέες για ενδεικτικά σκετς στον ποιητικό μάστορα και γνώστη των εποχών και των τραυμάτων Βαγγ. Γκούφα. Το σκηνικό αποτέλεσμα χαρακτηρίζεται από την ευστοχία των κειμενικών και μουσικών επιλογών, αλλά και από τη γνησιότητα της συναισθηματικής τους φόρτισης, μιας φόρτισης που σαφώς εμπεριέχει, ιδίως μέσω της φιγούρας του γνωστού «Μικρού Ηρωα» και τον ιστορικοπολιτικό σχολιασμό. Το θέαμα, όπως λέγανε παλιά, απευθύνεται «στους νεότερους για να μαθαίνουν και στους παλιότερους για να θυμούνται», καθώς, εκτός από τα ριγηλά φωτογραφικά και φωνογραφικά ντοκουμέντα του, έχει και με πολλή προσοχή και συγκινημένη ανάκληση ενδυματολογικά υποστηριχθεί από τον Γ. Ζιάκα. Ολο όμως αυτό το υλικό ομολογώ πως θα μπορούσε να τύχει μιας πιο ευφάνταστης σκηνοθετικής επεξεργασίας (Γ. Καλαντζόπουλος), αφού ευδιάκριτα παραμένουν τα ρυθμολογικά κενά, μερικές ασυντόνιστες πολυκοσμίες, η ατροφικότητα των ευρημάτων και η ελλιπής διδασκαλία αρκετών αμήχανων ερμηνευτικών στιγμών. Παρ' όλα αυτά, ξεχωρίζουν ο πάντα ιδιότυπος και ενδιαφέρων Δ. Χρυσομάλλης, ο μεταμορφωμένος από ωραίο σε ηθοποιό Στ. Γαρδέλης, η σκηνικά ευφυής Ελ. Κρίτα, ο πληθωρικός Γ. Σαμπάνης, ο νεότατος νευρώδης «μαρκεζινικός» Μ. Πραματευτάκης. Η Α. Βαγενά σωφρόνως απλώνει τα πόδια της μέχρι το πάπλωμα, η Ν. Μεντή με κέφι μεν, αλλά και πέρα απ' αυτό. Συγκινητικές οι μιμικές του Μ. Δεστούνη. Κατ' εμέ, ο συνεπέστερος και ακριβέστερος σε κάθε εποχή του «έργου» ήταν ο πάντα χρήσιμος και εκ θεάτρου Θ. Παπαδόπουλος.

Υπό ευνοϊκότερες συνθήκες, το συγκεκριμένο εγχείρημα νομίζω πως είχε δυνατότητες να γίνει το, υπό την άριστη έννοια, λαϊκό θέαμα της χρονιάς.

Του ***ΓΙΑΝΝΗ ΒΑΡΒΕΡΗ***

Ξενοδοχείο ο Παράδεισος

Πάνω στο ολισθηρό έδαφος των διαρκών συζυγικών ανατροπών της γαλλικής φάρσας του Ζορζ Φεϊντό, μπορεί να οργανωθεί μια παράσταση στην οποία να συνυπάρχουν, ενίοτε και... γρονθοκοπούμενα, το μεταφραστικό διασκευαστικό (Στ. Φασουλής) και το σκηνοθετικό (Κ. Καζάκος) γούστο μαζί με την ξεκαρδιστική αλλά και εκτροχιασμένη κλοουνερί (Π. Φιλιππίδης). Αυτή είναι η περίπτωση του καλοστημένου μηχανισμού **«Ξενοδοχείον ο Παράδεισος»** (Θ. Αθηνά) στην οποία ο πολύφερνος πρωταγωνιστής, υποβοηθούμενος από το έμπειρο φλέγμα του Ηλ. Λογοθέτη και την ευρηματική ένταξη στο είδος από πλευράς Π. Κοντογιαννίδη, ισορροπεί «επικίνδυνα» μεταξύ απόλυτης ακρίβειας και αχαλίνωτης μπαλαφάρας. Το θέαμα πάντως παρά το αναίτια φορτωμένο σκηνικό (Ν. Πετρόπουλος) και την επιμηκυμένη διάρκεια, εξασφαλίζει την ευαρέσκεια του ευρέος κοινού χωρίς να το προσβάλλει. Επίσης, να μην ληστμονηθεί ότι από την παράσταση αποκομίζει κανείς τον αυτοδύναμο κωμικό δυναμισμό μιας νέας ηθοποιού, της Μ. Γεωργιάδου. Κι ακόμη, γενικότερα, ότι το αφρώδες αυτό βοντβίλ, όμορο κατά μια τολμηρή άποψη προς τον υπερρεαλισμό ή το παράλογο, έχει αν το θελήσουμε, δυνατότητες για ένα κάπως απαιτητικότερο κοίταγμα.

Με το αξιόπιστο καρμπόν με το οποίο ετοιμάζονται οι φαρσοειδείες καρμπονάρες μαγείρεψε ευπρόσωπα μια δοκιμασμένη παρόμοια ο Β. Σειληνός (Θ. Ακάδημος). **«Στο πι και φι»** είναι ο τίτλος, τίτλος ενδεικτικός του ρυθμού που παρέσχε ο παλαιός χορευτής και χορογράφος και νυν σανιδάνθρωπος στο λαϊκό, ταχύρρυθμο εργάκι του γνωστού Ρέι Κούνεϊ.

Τη γλώσσα των παρεξηγήσεων μετέφερε εύστοχα η έμπειρη περί αυτά Μ. Ζαρόκωστα. Βασικοί βηματοδότες της ζαλιστικής ταχυσφυγμίας η φαιδρογόνος μπουφονερί του Δ. Πιατά, η συμβατή εδώ υπερβολή της Ε. Πανοπούλου, ο νευρικός καταιγισμός του Τ. Παπαματθαίου. Η Ελ. Φιλίνη είναι το ωραίον δέλεαρ έργου και παράστασης, ο Π. Σκουρολιάκος επεξεργάζεται έναν κωμικό τύπο αντιρροπώντας τη φάρσα με θέατρο. Συμπέρασμα: Στόχοι εξαρχής ομολογημένοι, αλλά και κατακτώμενοι εν πορεία σε σχέση με τους φυσικούς τους αποδέκτες.

Θέατρο Ακάδημος: Δ. Πιατάς. Θέατρο Αθηνά: Π. Φιλιππίδης, Η. Λογοθέτης. Θέατρο Περοκέ: Μ. Χρυσομάλλης και Λ. Κηλαηδόνης. Σκίτσο Ελλης Σολομωνίδου - Μπαλάνου.

Ευχάριστη εμπειρία από μουσική μπαρόκ

Συναυλία Συγκροτήματος Παλαιάς Μουσικής Musica Antiqua της Κολωνίας, Μέγαρο Μουσικής, 6 Απριλίου.

Πόσο ευχάριστη εμπειρία μπορεί να είναι μια συναυλία έργων μουσικής μπαρόκ, όταν δίδεται σε κατάλληλο χώρο και κάτω από τις κατάλληλες προϋποθέσεις, αποδείχθηκε πριν από λίγες μέρες στο Μέγαρο Μουσικής. Στις 6 Απριλίου το σύνολο παλαιάς μουσικής Musica Antiqua της Κολωνίας, ένα από τα πιο αξιόλογα στον χώρο του, παρουσίασε στην Αίθουσα «Δημήτρη Μητρόπουλου» ένα πρόγραμμα με έργα του πρώτου μισού του 18ου αιώνα. Θαύμασε κανείς την χάρη και την κομψότητα των αποδόσεων του ευέλικτου αυτού και καλά συντονισμένου μουσικού σχήματος. Ερμηνευμένο από έξι μονάχα όργανα, τρία από τα οποία –βιολί, φλάουτο και κλαβεσέν– σε σολιστικό ρόλο, το θαυμάσιο 5ο Βραδεμβούργιο κοντσέρτο του Ι.Σ. Μπαχ, που έκλεισε την συναυλία, υπήρξε ένα μάθημα ύφους και μια απόδειξη, πόσο ελκυστική μπορεί να ηχήσει η μουσική αυτή όταν αποδίδεται με τον αρμόζοντα σεβασμό.

Η συναυλία του συνόλου Musica Antiqua άρχισε λιγότερο εντυπωσιακά με την σονάτα σε σολ μείζονα για φλάουτο, δύο βιόλες και μπάσο κοντίνουο του Γιόχαν Φρίντριχ Φας (1688-1758). Η ενδιαφέρουσα και σπάνια αυτή σύνθεση βρήκε τους μουσικούς μάλλον διστακτικούς στην αρχή του προγράμματος. Οι «14 Διάφοροι Κανόνες στις βασικές νότες της προηγούμενης Αριας» BWV 1087 που ακολούθησαν, είναι έργο που ο Ι.Σ. Μπαχ συνέθεσε το διάστημα 1742-46. Πρόκειται για έναν πειραματισμό του κάντορα του Αγίου Θωμά, στον οποίο θαυμάζει κανείς τον τρόπο και την ποικιλία διερεύνησης και ανάπτυξης ενός θέματος με βάση την λεπτομερή και πειθαρχημένη αξιολόγηση των δυνατοτήτων, που προσφέρει η τέχνη του Κανόνα. Η σύνθεση στάθηκε αφορμή να εκτιμήσει κανείς τον άριστο συντονισμό και την συνεργασία των μουσικών. Παρά τις φιλότιμες προσπάθειες ωστόσο, δεν είναι πάντοτε εύκολο για τους ερμηνευτές να καταστήσουν ελκυστικά για ένα ευρύτερο ακροατήριο, έργα με ειδικότερο μουσικολογικό ενδιαφέρον. Επόμενη σύνθεση ήταν η καντάτα «Δεν ξέρει τι είναι ο πόνος» BWV 209 του Ι.Σ. Μπαχ, την οποία η υψίφωνος Σιμπίλα Ρούμπενς ερμήνευσε με ακρίβεια, αλλά ηρωική διάθεση όχι ιδιαίτερα συμβατή με ένα κείμενο που περιγράφει τον πόνο του αποχαιρετισμού. Στο δεύτερο μέρος της συναυλίας, πιο χαλαροί ίσως, οι μουσικοί απέδωσαν με χαρακτηριστική φυσικότητα, ακρίβεια και διαφάνεια το κοντσέρτο σε ρε μείζονα για πλαγίαυλο, δύο βιολιά και μπάσο κοντίνουο του Γιόχαν Ντάβιντ Χάινιχεν (1683-1729). Η επιτυχία της απόδοσης του 5ου Βραδεμβούργιου Κοντσέρτου, όπως περιγράφηκε στην αρχή του σημειώματος, υποχρέωσε τους ερμηνευτές να παραχωρήσουν στο κοινό ένα ακόμα έργο. Επέλεξαν δε σαν επιστέγασμα της βραδιάς μια σύνθεση λίγο προγενέστερη των υπολοίπων, ένα «Θρήνο» για βιολί, δύο βιόλες και κοντίνουο όργανα, του Αυστριακού Γιόχαν Χάινριχ Σμέλτσερ (1630-1680). Ερμηνευμένο εξαιρετικά, ιδιαίτερα από τον εκφραστικό Φλόριαν Ντόιτερ στο βιολί, το έργο υπήρξε απόδειξη της ποικιλίας και του πλούτου ενός μουσικού κόσμου που ακόμα δεν έχει αποκαλυφθεί στην πληρότητά του.

Του ***ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ***

Η υψίφωνος Σιμπίλα Ρούμπενς ερμήνευσε με ακρίβεια μια καντάτα του Ι.Σ. Μπαχ.

Το ισοζύγιο, η συγκυριαρχία και η ηγεμονία είναι δυνατές, όπως είναι και διάφορες μικτές μορφές εθνικού και πολυεθνικού κράτους.

ΙΔΕΕΣ

Το μέλλον του έθνους στην Ευρώπη του αύριο

Εξαρτάται από τις πλανητικές απαιτήσεις

Την περασμένη Κυριακή δημοσιεύθηκε το πρώτο μέρος του άρθρου «Το Εθνος στην Πλανητική Εποχή», του οποίου σήμερα δημοσιεύουμε τη συνέχεια. Το ερώτημα που διατυπωνόταν ήταν: «θα αποδειχθούν το έθνος και το εθνικό κράτος η καλύτερη οργανωτική μορφή, για τη συμμετοχή στον αγώνα κατανομής, θ' αποτελέσουν την ανταγωνιστικότερη πολιτική και οικονομική μονάδα σε πλανητικό επίπεδο;». Το σημερινό, δεύτερο μέρος του άρθρου, αντιμετωπίζει το ερώτημα αυτό, σε σχέση με την Ευρώπη και τις ιδιαιτερότητές της.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΟΝΔΥΛΗ**

Σε σχέση με την Ευρώπη, το εθνικό ζήτημα εμφανίζεται περίπλοκο επειδή τα σημαντικότερα έθνη της δυτικής και κεντρικής Ευρώπης είναι, με πλανητικά μέτρα, μεσαίες Δυνάμεις, δηλ. Δυνάμεις οι οποίες ούτε μπορούν να σταθούν παράμερα ούτε και να διατηρήσουν τη θέση τους αυτοδύναμα το καθένα (πολύ λιγότερο αν το καθένα στραφεί εναντίον των υπολοίπων). Οι Δυνάμεις αυτές συνειδητοποιούν τη νέα κατάσταση πραγμάτων βαθμιαία μόνον, επειδή παλιές νοοτροπίες τις εμποδίζουν να συλλάβουν τις πλανητικές πλέον διαστάσεις των προβλημάτων και επειδή εν μέρει ακόμη ζουν από τα τεράστια αποθέματα της ιμπεριαλιστικής εποχής. Οσο διαρκούσε αυτή η εποχή, ο ανταγωνισμός των μεγάλων ευρωπαϊκών εθνών μεταξύ τους δεν εμπόδισε την οικουμενική επικράτηση της Ευρώπης – απεναντίας μάλιστα: ο ανταγωνισμός ωθούσε προς την επέκταση προκειμένου ο καθένας να μην υστερήσει σε σχέση με την επέκταση των ανταγωνιστών του.

Η κατάσταση αυτή, που κράτησε πάνω από τέσσερις αιώνες, άλλαξε τώρα διπλά: μειώνεται τόσο το ειδικό (οικονομικό, δημογραφικό, γεωπολιτικό) βάρος της Ευρώπης όσο και η κοσμοϊστορική σημασία των ενδοευρωπαϊκών ανταγωνισμών. Ο πλανήτης δεν συνομαδώνεται πια γύρω από τον άξονα των ανταγωνισμών αυτών, παρά τα ευρωπαϊκά έθνη υποχρεώνονται τώρα να συνομαδωθούν εν όψει των πλανητικών ανταγωνισμών. Είναι παράδοξο, και όμως αληθινό: οι μεγάλοι ενδοευρωπαϊκοί πόλεμοι ήσαν δυνατοί, επειδή η Ευρώπη κυριαρχούσε στον κόσμο· σήμερα είναι αδύνατοι επειδή η Ευρώπη έπαψε πια να είναι η κινητήρια δύναμη της παγκόσμιας ιστορίας. Αυτό το ωμό γεγονός –και όχι η «λογική» ή οι «πικρές ιστορικές εμπειρίες», όπως λένε οι πανηγυρικές ομιλίες– τοποθετεί σε νέα βάση το πρόβλημα του εθνικισμού στη δυτική και κεντρική Ευρώπη. Αυτό είναι βέβαιο, αβέβαιο παραμένει όμως με ποιες υπερεθνικές οργανωτικές μορφές μπορεί να αντιμετωπιστεί η πρόκληση των καιρών. Το ισοζύγιο, η συγκυριαρχία και η ηγεμονία είναι εξ ίσου δυνατές, όπως είναι και διάφορες μικτές μορφές εθνικού και πολυεθνικού κράτους (αφού, καθώς είπαμε στην αρχή, η επιβίωση του έθνους διόλου δεν ταυτίζεται με τη διατήρηση του κλασικού εθνικού κράτους, όπως και η εξαφάνιση του έθνους δεν σημαίνει οπωσδήποτε το τέλος του κράτους ως μορφής πολιτικής οργάνωσης). Ομως, δυνατό είναι επίσης να ενταθούν οι κεντρόφυγες τάσεις εξ αιτίας εξωτερικής πίεσης ή της προσπάθειας ενός μέρους να επιβάλει την ηγεμονία του. Μια τέτοια εξέλιξη ίσως να χαροποιούσε μερικούς κοντόθωρους εθνικιστές, όμως θα ξόδευε άσκοπα ένα μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής ζωτικότητας.

Από τη σκοπιά ενός οικονομιστικού φιλελευθερισμού (με τον οποίο ταυτίζεται έμπρακτα η κοσμοπολίτικη «αριστερά», μολονότι συνεχίζει να χρησιμοποιεί χειραφετητικές κενολογίες), φαίνεται ότι το ζήτημα του έθνους και του εθνικισμού θα λυθεί από μόνο του χάρη στη διαπλοκή των οικονομικών και στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας. Οπως ο καταμερισμός της εργασίας στην εκτεχνικευμένη μαζική δημοκρατία συνεπέφερε τον κατακερματισμό της κοινωνίας σε άτομα και την κατάλυση των κοινωνικών τάξεων της εποχής του φιλελευθερισμού, έτσι και τώρα, λέγεται, η ίδια διαδικασία καθώς θα επεκτείνεται σ' ολόκληρο τον πλανήτη, θα κατακερματίσει τα έθνη σε άτομα και θα εξανεμίσει κάθε αίσθημα εθνικής συνοχής.

Δεν επιθυμούμε εδώ να υπενθυμίσουμε τα βάσιμα επιχειρήματα, τα οποία διατυπώθηκαν στην κοινωνιολογική συζήτηση των τελευταίων δεκαετιών εναντίον όσων προσπάθησαν να ερμηνεύσουν τη «συλλογική δράση», με αφετηρία την οικονομική στάθμιση οφέλους και ζημίας. Ας δούμε καλύτερα το πράγμα από τη σκοπιά του ζητήματος της κατανομής. Ακόμα κι αν περιοριστούμε στο οικονομικό αυτό κριτήριο, διόλου δεν αποκλείεται η πιθανότητα ότι το τάδε ή το δείνα ανθρώπινο σύνολο αντιλαμβάνεται το έθνος και την αντίστοιχη μορφή πολιτικής οργάνωσης ως το καλύτερο μέσο προάσπισης των συμφερόντων του· η άσκηση πολιτικής με στόχο την προάσπιση οικονομικών συμφερόντων θα μπορούσε να συνδεθεί τελεσφόρα με εθνικιστικά ιδεολογήματα. Αν πάλι το έθνος θεωρηθεί ξεπερασμένο, τότε η συλλογική οντότητα θα πρέπει να διευρυνθεί και να επιλέξει μια άλλη μορφή οργάνωσης της πολιτικής μονάδας. Ομως πάντοτε θα υπάρχουν και θα δρουν συλλογικές οντότητες με σκοπό να διασφαλίσουν για τον εαυτό τους πλεονεκτική θέση στον αγώνα κατανομής εκτός πια κι αν καταστεί περιττή κάθε πολιτική οργάνωση. Οι οικονομιστές φιλελεύθεροι, που περιμένουν κάτι τέτοιο, θα όφειλαν να διαβάσουν προσεκτικότερα τον Adam Smith.

Το αν και πώς θα διατηρηθεί το έθνος ως πολιτική ή και πολιτισμική μονάδα δεν εξαρτάται λοιπόν από κάποιαν εγγενή και αμετάβλητη ουσία του, αλλά από τις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις της πλανητικής κατάστασης ακριβέστερα: από τον τρόπο, με τον οποίο τα ενεργά υποκείμενα θα αντιληφθούν και θα αντιμετωπίσουν τις απαιτήσεις αυτές. Μπορούμε να φαντασθούμε πλείστους όσους συνδυασμούς και παραλλαγές σε πλεονεκτικότερη θέση βρίσκονται έθνη, τα οποία χάρη στο δυναμικό τους είναι σε θέση να αποτελέσουν ανταγωνιστικές πολιτικές μονάδες και μέσα στην πλανητική εποχή. Στη δυτική και κεντρική Ευρώπη, εξαιτίας της εθνικής της σύνθεσης, το εθνικό ζήτημα είναι ιδιαίτερα λεπτό. Και ακόμα λεπτότερο παρουσιάζεται στην περίπτωση της Γερμανίας, ως χώρας, η οποία είναι μεν η μεγαλύτερη στο χώρο αυτό, αλλά από πλανητική άποψη δεν είναι τίποτε παραπάνω από μεσαία δύναμη.

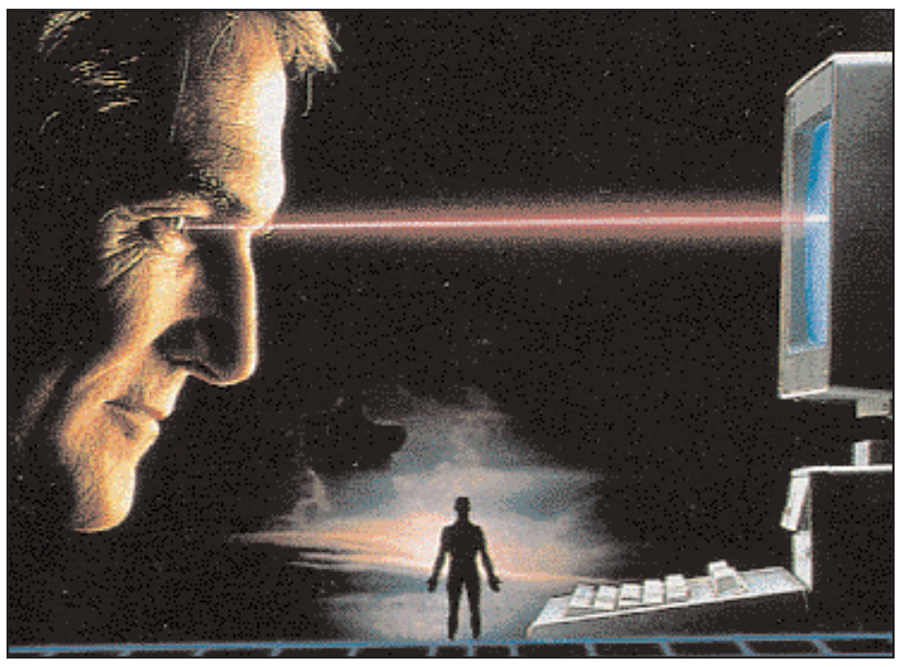

Το αν και πώς θα διατηρηθεί το έθνος ως πολιτική ή και πολιτισμική μονάδα δεν εξαρτάται από κάποιαν εγγενή και αμετάβλητη ουσία του, αλλά από τις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις της πλανητικής κατάστασης.

Η κούραση είναι συνώνυμη του «είναι»

Τι απαντήσεις μπορεί να δώσει η φιλοσοφία σε αυτή τη δυσάρεστη διάσταση της ανθρώπινης κατάστασης που συνηθίσαμε να συνδέουμε με την ιατρική κυρίως, με τη φυσιολογία, την ψυχολογία και την κοινωνιολογία της εργασίας;

Τι μπορεί να μας πει για την κούραση του σώματος και την κόπωση της ύπαρξης; Για τα πονεμένα μέλη και τη ναρκωμένη ψυχή, για την «τεράστια ναυτία της ζωής» –για να θυμηθούμε τον Ζυλ Λαφάργκ– το αίσθημα του παράλογου, την απελπισία, τη μοναξιά; «Αν η κόπωση παραμένει «μυστήριο», γράφει ο Γάλλος ερευνητής Ζαν - Λουί Κρετιέν στο τελευταίο του βιβλίο «De la fatigue» (Σχετικά με την κούραση), που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Minuit, «ωστόσο μας επιτρέπει να δούμε τη σκιά που ρίχνει πάνω στην ανθρώπινη κατάσταση» –μια σκιά που φυσικά μετακινείται και αλλάζει μέσα στην ιστορία. Κι έτσι, ο Ζαν Λουί Κρετιέν στρέφεται αρχικά προς την αρχαιοελληνική και τη βιβλική σκέψη, για να θυμίσει πως στη μυθολογία και οι θεοί ακόμη αισθάνονται την ανάγκη της ξεκούρασης· πως και ο «ακούραστος» Θεός της Γενέσεως, αφέθηκε στην κόπωση –για να πιστοποιήσει την τεράστια σημασία των δώρων του– και την έβδομη ημέρα αναπαύθηκε· και πως ο Αριστοτέλης ήταν ο πρώτος που διέκρινε το ακούραστο «είναι» από τα ευάλωτα στην κόπωση «όντα». Υστερα, ο συγγραφέας μεταβαίνει από τη «μεγάλη κούραση» του Νίτσε στην «κούραση της ύπαρξης» του Λεβινάς, περνώντας από την «ψυχασθένεια» του Πιερ Ζανέ από την «ακηδία» –αυτό το παράξενο μείγμα νάρκης, αδιαφορίας, πλήξης και αποθάρρυνσης, το οποίο, ωστόσο, είναι κάποτε προμήνυμα της χάρης– την οποία συναντάμε στο έργο της Σιμόν Βέιλ και από εκεί στην παραίτηση και την εξάντληση, όπως εκφράζεται στη λογοτεχνία. Αρκεί να θυμηθούμε το έργο του Μπέκετ, του Χάντκε, του Μαλλαρμέ και του Πεσόα.

Μέσα από αυτό το πλήθος των αναφορών προκύπτει μια αλήθεια που την μοιράζονται ανενδοίαστα όσοι πολύ κοπίασαν: ότι η κούραση είναι συνώνυμη με το είναι. Γιατί το «είναι» σημαίνει ότι «οφείλεις να μπεις στην κατάσταση του να είσαι, να δρας, να υπογράφεις –ιδού τα επιφάνεια της κούρασης– ένα συμβόλαιο με την ύπαρξη». Αλλά, όπως το έχει και ο Λεβινάς το «ταξίδι της ύπαρξης» είναι «ένα ταξίδι στο οποίο πρέπει κανείς να κουβαλάει πάντα τις αποσκευές του», νιώθοντας μια κούραση «απόλυτη σαν τον θάνατο».

Εκτός κι αν... Εκτός κι αν, όπως σημειώνει ο Robert Maggiori παρουσιάζοντας το βιβλίο του Κρετιέν στην εφημερίδα Liberation, μπορέσει να «καταθέσει» την ύπαρξή του, μπροστά στον Αλλον, να υπάρχει για εκείνον, πριν υπάρξει για τον εαυτό του, να του προσφερθεί, να τον βοηθήσει να κουβαλήσει τις αποσκευές του, έτσι ώστε όταν έρθει η κόπωση να υπάρχει κάποιος που θα τον ξεκουράσει. Με δύο λόγια: ένα χριστιανικό μήνυμα, σε μέρες σχετικισμού.

Γλώσσα και μεταγλώσσα

Το δίπολο ενδιαφέρει φιλοσοφία, λογική, γλωσσολογία και φιλοσοφία της επιστήμης

Είναι γνωστή η διάκριση ανάμεσα σε μία γλώσσα που είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο εκμάθησης και στη γλώσσα στο πλαίσιο της οποίας έλαβε, λαμβάνει ή είναι δυνατόν να λάβει χώρα η αντίστοιχη διαδικασία. Κανείς δεν μαθαίνει μία δεύτερη γλώσσα με τον τρόπο που συνήθως μαθαίνει την πρώτη πλην, ίσως, των περιπτώσεων εκείνων που η εκμάθηση μιας δεύτερης ή ακόμη και μίας τρίτης πραγματοποιείται συγχρόνως με αυτήν της πρώτης γλώσσας. Τέτοιες εξαιρέσεις συναντά κανείς στο πλαίσιο πολύγλωσσων οικογενειών ή οικογενειών που ζουν σε γλωσσικά περιβάλλοντα διαφορετικά αυτού της μητρικής των γλώσσας.

Του **ΔΙΟΝ. Α. ΑΝΑΠΟΛΙΤΑΝΟΥ ***

Η ορολογική διάκριση, λοιπόν, μεταξύ «γλώσσας» και «μεταγλώσσας» εδράζεται σε μία πραγματική διάκριση την οποία οι περισσότεροι αντιλαμβάνονται άμεσα ως υπάρχουσα ανάμεσα στη μητρική τους και σε οποιαδήποτε δεύτερη γλώσσα. Αφήνοντας στην άκρη την μαθησιακή συνιστώσα του εννοιολογικού διπόλου «γλώσσα-μεταγλώσσα» είναι δυνατόν να διακρίνουμε χαρακτηριστικά των δύο άκρων του διπόλου εξαιρετικά ενδιαφέροντα και για τη φιλοσοφία και για τη λογική και για τη γλωσσολογία και για τη θεωρία ή φιλοσοφία της επιστήμης. Με τον όρο «μεταγλώσσα» συνήθως εννοούμε το γλωσσικό πλαίσιο (γι' αυτό εναλλακτικά θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ο όρος «γλώσσα-πλαίσιο») εντός του οποίου είναι δυνατόν να περιγραφεί και να μελετηθεί μια άλλη γλώσσα, ως αντικείμενο, με προσδιοριστικό γι' αυτήν τον όρο «γλώσσα-αντικείμενο». Κατά την περιγραφή η μελέτη της γλώσσας-αντικείμενο θεωρείται δεδομένη η μεταγλώσσα με την έννοια ότι αυτή χρησιμοποιείται χωρίς να τίθενται υπό συζήτηση ούτε η συντακτική ούτε η σημασιολογική της πλευρά. Η γλώσσα-αντικείμενο, από την άλλη μεριά περιγράφεται, μελετάται (και πολλές φορές κυριολεκτικώς οικοδομείται) με πρωτεύοντα στόχο την ανάδυση όλων των συγκροτησιακών και δομικών χαρακτηριστικών της.

Είναι σύνηθες, στο πλαίσιο μιας φυσικής γλώσσας, όπως της ελληνικής, να λαμβάνει χώρα η μελέτη και η εκμάθηση μιας άλλης φυσικής γλώσσας, όπως της αγγλικής. Σε κάθε τέτοια περίπτωση το βάρος της περιγραφής της μελέτης ή της εκμάθησης πέφτει στο σαφή διαχωρισμό δύο θεμελιωδών πλευρών της δεύτερης. Οι πλευρές αυτές είναι η συντακτική και η σημασιολογική της. Στη συντακτική πλευρά της τοποθετούνται η περιγραφή του αλφαβήτου, οι κανόνες σχηματισμού λέξεων και προτάσεων, καθώς και όλοι οι πιθανοί κανόνες μετασχηματισμού, αντικατάστασης και παραγωγής λέξεων και προτάσεων. Στη σημασιολογική τοποθετούνται τα νοήματα, η αντιστοιχία λέξεων και νοημάτων, η αντιστοιχία προτάσεων και νοημάτων καθώς και η αποτίμηση, με την έννοια της αλήθειας ή του ψεύδους των, μιας σημαντικής μερίδας των προτάσεων. Στη σύγχρονη εποχή ή μάλλον από την Αναγέννηση και μετά, με πρώτον διδάξαντα τον Γερμανό φιλόσοφο Λάιμπνιτς (Leibniz), και ιδιαίτερα κατά τον εικοστό αιώνα, παρατηρείται μία έξαρση προσπαθειών για τη δημιουργία τεχνητών, τυπικών γλωσσών με στόχο τη διαυγέστερη διατύπωση και μελέτη επιστημονικών περιοχών όπως τα μαθηματικά. Οι προσπάθειες αυτές οδήγησαν στην άνθηση της λογικής (και ιδιαίτερα του κλάδου της μαθηματικής λογικής), της γλωσσολογίας, της πληροφορικής και της φιλοσοφίας της γλώσσας. Από την άποψη, λοιπόν, αυτή παρατηρείται μία συνεχώς ογκούμενη δραστηριότητα μελέτης γλωσσικών διπόλων του τύπου «γλώσσα-μεταγλώσσα» όπου, συνήθως, τον ρόλο της μεταγλώσσας παίζει μία φυσική γλώσσα και τον ρόλο της προς περιγραφή και μελέτη γλώσσας μία τυπική γλώσσα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί κάτι που συνήθως μας διαφεύγει. Μία τυπική γλώσσα κατασκευάζεται, στο μέγιστο των περιπτώσεων, με πρότυπο στοιχεία ή πλευρές των φυσικών γλωσσών που επιθυμούμε να μελετήσουμε ή να χρησιμοποιήσουμε και με σκοπό την αποφυγή του κινδύνου συγχύσεων, ανεπιθύμητων επιδράσεων, ή και στρεβλώσεων, οι οποίες θα ήταν δυνατές αν κάτι τέτοιο επιχειρούσαμε με απ' ευθείας χρήση μιας φυσικής γλώσσας. Μια ακόμη σημαντική επισήμανση είναι η ακόλουθη: Είναι τετριμμένα γνωστό ότι τη συντακτική (και εδώ εννοούμε και τη γραμματική και τη συνήθη συντακτική) δομή της μητρικής μας γλώσσας τη διδασκόμαστε στο πλαίσιο της ίδιας της μητρικής μας γλώσσας. Στην περίπτωση αυτή ποια είναι η μεταγλώσσα και ποια η γλώσσα-αντικείμενο;

Η απάντηση είναι σχετικά εύκολη. Στο πλαίσιο της μητρικής μας γλώσσας δημιουργούμε ή, μάλλον, χρησιμοποιούμε ένα γλωσσικό της ομοίωμα το οποίο παίζει το ρόλο της γλώσσας-αντικείμενο. Αυτή η φαινομενική αυτοαναφορικότητα, λοιπόν, δεν εμποδίζει την περιγραφή και μελέτη της ίδιας της γλώσσας, την οποία ομιλούμε. Αλλωστε, κάθε φυσική γλώσσα μιλώντας για τον εαυτό της δεν το κάνει κυκλικά αλλά πολυεπίπεδα, ούσα η ίδια ιεραρχικά δομημένη ή, μάλλον καλύτερα, ούσα η ίδια όχι μια ενιαία γλώσσα, αλλά μία ιεραρχία γλωσσών.

Αυτή η φαινομενική αυτοαναφορικότητα στις φυσικές γλώσσες (ακόμη και σε πολλές τυπικές) οδήγησε στο παρελθόν στην ανάδυση διαφόρων παραδόξων. Ενα κλασικό παράδειγμα είναι αυτό που κατά πολλούς οφείλεται στον Κρητικό Επιμενίδη και είναι γνωστό ως «παράδοξο του ψεύτη».

Στην πλέον αιχμηρή του εκδοχή το παράδοξο έχει ως εξής: Αν διατυπώσω την πρόταση «είμαι ψεύτης», βρίσκομαι ευθέως και αμέσως προ του παρακάτω παραδοξοκεντρικού διλήμματος. Αν αυτό που διετύπωσα είναι αληθές, τότε είμαι ψεύτης και επομένως αυτό που διετύπωσα είναι ψευδές. Αν αυτό που διετύπωσα είναι ψευδές τότε δεν είμαι ψεύτης και επομένως αυτό που διετύπωσα είναι αληθές. Το παράδοξο εξαφανίζεται αμέσως μόλις γίνει αντιληπτό ότι η παραπάνω παραδοξοκεντρική διλημματική διαδικασία προκύπτει λόγω αναμείξεως και ουσιαστικής ταυτίσεως δύο διαφορετικών επιπέδων, ενός μεταγλωσσικού και ενός γλωσσικού, τα οποία δεν επιτρέπεται να αναμειγνύονται και να ταυτίζονται ακόμη και μέσα στο πλαίσιο της ίδιας φυσικής γλώσσας, όταν μάλιστα αυτή, όπως ήδη ελέχθη, δεν είναι μία και ενιαία γλώσσα, αλλά μια ιεραρχία γλωσσών.

Η διάκριση μεταξύ γλώσσας και μεταγλώσσας δεν είναι μια διάκριση τεχνητή. Χωρίς αυτή δεν θα μπορούσε να υπάρξει καμιά μεταθεωρητική δραστηριότητα. Είναι η ύπαρξη μεταγλώσσας που επιτρέπει την άρθρωση ενός λόγου για τα τεκταινόμενα στη γλώσσα. Η φιλοσοφία της επιστήμης, η φιλοσοφία της γλώσσας, η σύγχρονη λογική, η ίδια η γλωσσολογία δεν θα μπορούσαν να υπάρξουν χωρίς αυτή την διάκριση.

Τα ερωτήματα, για παράδειγμα, τι είναι μια φυσική θεωρία, τι είναι μια οικονομική θεωρία, τι είναι μια μαθηματική θεωρία, τι είναι μια βιολογική θεωρία κ.τ.λ. ή τι είναι μια θεωρία εν γένει και οι απαντήσεις σε αυτά ανήκουν στον χώρο της μεταθεωρίας, δηλαδή στο χώρο όπου τα βασικά προς μελέτη αντικείμενα είναι οι θεωρίες. Ο χώρος όπου αναπτύσσονται οι θεωρίες είναι η γλώσσα, ο χώρος που εξετάζονται αυτές ως προς τα δομικά τους χαρακτηριστικά, τη φύση, την προέλευση, τις σχέσεις και το ρόλο τους είναι η μεταγλώσσα.

Η μεταγλώσσα είναι, γενικότερα, ο χώρος στον οποίο είναι δυνατόν να διατυπωθούν ερωτήματα για τη φύση και το είδος της ίδιας της νοητικής δραστηριότητας. Το αν τέτοια ερωτήματα είναι δυνατόν να απαντηθούν ή όχι, δεν είναι δυνατόν να επηρεάζει αξιολογικά τη διάκριση μεταξύ της γλώσσας και μεταγλώσσας. Αλλωστε, δεν είναι η διάκριση που προκαλεί τα ερωτήματα αλλά τα ερωτήματα που την επιβάλλουν.

* *Ο κ. Διονύσιος Α. Αναπολιτάνος είναι καθηγητής Φιλοσοφίας και Λογικής του Τμήματος Μεθοδολογίας Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών.*

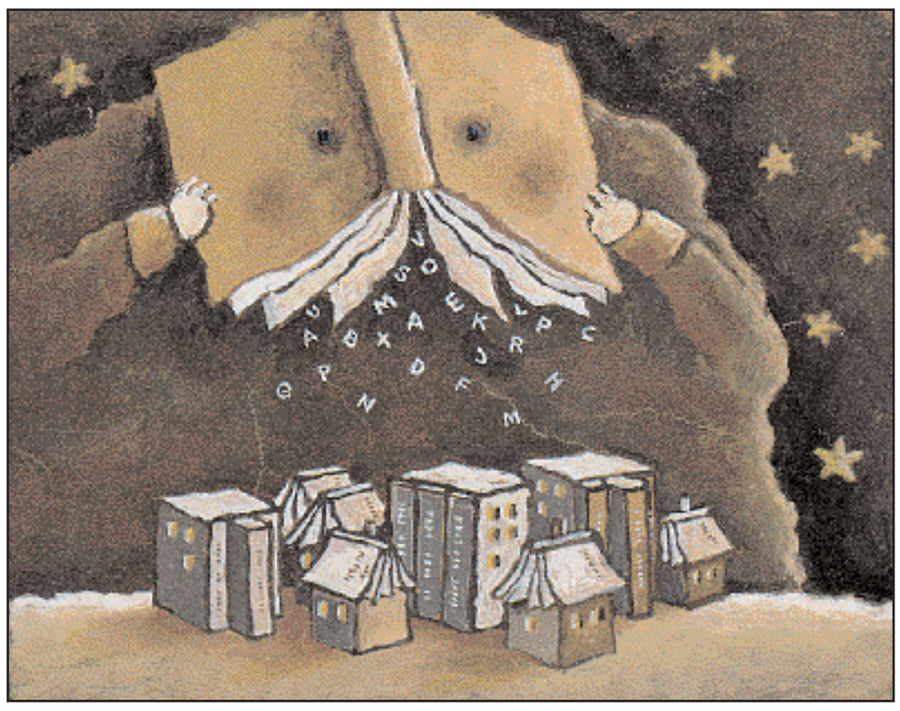

Ο Γκότφριντ Λάιμπνιτς, ήταν ο πρώτος που επιχείρησε να δημιουργήσει μια τεχνητή, τυπική γλώσσα με στόχο τη διαυγέστερη διατύπωση και μελέτη επιστημονικών περιοχών όπως τα μαθηματικά.

Επιμέλεια: **ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ**

ΒΙΒΛΙΟ

Βρισκόμαστε εν μέσω πνευματικού κενού ή μπορεί ακόμη η στρατευμένη λογοτεχνία να μας εμπνεύσει ώστε να αλλάξουμε την κοινωνία;

Ηρθε το τέλος των πολιτικών συγγραφέων;

Η πνευματική νωθρότητα εξαπλώνεται γοργά απορρίπτοντας κουραστικά ή επιθετικά θέματα

«Να μετατρέψουμε την πολιτική γραφή σε τέχνη». Η συμβουλή του Τζορτζ Οργουελ (στη φωτογραφία) έχει ισχύ ακόμη και σήμερα.

ΑΠΟ ΚΛΕΙΣΤΙΚΟ ΤΗΣ THE GUARDIAN Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του **JOHN KEANE**

Η κατ' εξοχήν σύγχρονη τέχνη της πολιτικής γραφής υπήρξε τέκνο του 18ου αιώνα. Συγγραφείς όπως ο Ντάνιελ Ντεφόε, ο Τζόναθαν Σουίφτ, ο Τζόζεφ Πρίσλεϊ, ο Τόμ Πέιν, εξακολουθούν να διαβάζονται και να προκαλούν το ενδιαφέρον σήμερα επειδή στην εποχή τους απομακρύνθηκαν από την παραδοσιακή εικόνα του πολιτικού συγγραφέα ως υπηρέτη της πολιτικής εξουσίας. Θεώρησαν, αντίθετα, ότι το καθήκον τους ήταν να τρυπήσουν με τον κάλαμό τους τόσο την κυβέρνηση της χώρας τους όσο και τα κυρίαρχα στην κοινή γνώμη δόγματα. «Είμαι ένας γεωργός σκέψεων», έγραψε ο Τομ Πέιν, «και όλη τη σοδειά μου τη μοιράζω». Η μεταφορά αυτή είναι χαρακτηριστική και συνεπάγεται ότι ο υψηλότερος στόχος του συγγραφέα πολιτικών βιβλίων, φυλλαδίων και άρθρων είναι να προειδοποιεί και να υπερασπίζεται τον πολίτη από την αυθαίρετη άσκηση της εξουσίας. Συχνά με προσωπικό κόστος.

Ορισμένοι συγγραφείς σήμερα επιμένουν ότι η παλιά αυτή εικόνα του πολιτικού συγγραφέα είναι νεκρή, ή τουλάχιστον ετοιμοθάνατη. Το αναγνωστικό κοινό έχει γίνει φάντασμα και η πολιτική γραφή πάσχει πλέον από την αρρώστια της δημοσιογραφικής επιπολαιότητας. Πού είναι οι σύγχρονες εκδοχές του Σουίφτ, του Τζον Στούαρτ Μιλ και του Τζορτζ Οργουελ; ρωτούν, απαντώντας αμέσως ότι δεν υπάρχουν, γιατί η ζωή μας γεμίζει όλο και περισσότερο με αυτά που ο Τζορτζ Στάινερ, στο βιβλίο του «No Passion Spent» («Καμία δαπάνη πάθους»), αποκαλεί «θορυβώδεις ασημαντότητες».

Η πνευματική νωθρότητα εξαπλώνεται γοργά, όπως και η τάση να παραμερίζονται όλα όσα κρίνονται κουραστικά, βαρετά ή πολύ επιθετικά. «Η γραπτή λέξη που ήταν ο πυρήνας του εκπαιδευτικού συστήματος από τον πέμπτο αιώνα π.Χ., αντικαθίσταται τώρα με ηλεκτρονικά μεταδιδόμενους ήχους και εικόνες», λέει ο Γκορ Βιντάλ στο βιβλίο του «USA: Essays 1952-1992».

Ο Ρίτσαρντ Χόγκαρτ, στο βιβλίο του «The way we live now» («Ο τρόπος που ζούμε τώρα») το οποίο είχε προταθεί για το βραβείο Οργουελ 1995, συμφωνεί. Γράφει ότι ο ρελατιβισμός (σχετικισμός), ανεπιθύμητο παιδί της φιλελεύθερης δημοκρατίας και του καπιταλισμού της μαζικής αγοράς, «συνεπάγεται την ισοπέδωση, την πίστη ότι, με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι πάντες είναι ισάξιοι και όλες οι απόψεις έχουν το ίδιο βάρος».

Ο Χόγκαρτ καταγγέλλει τη διανοητική ρηχότητα και όσους την καταναλώνουν, ο Στάινερ προειδοποιεί για τον ερχομό του «μεγάλου κενού» και ο Χάρολντ Μπλουμ, στον «Δυτικό Κανόνα», προφητεύει τον πνιγμό της πολιτικής γραφής μέσα σε ωκεανούς οπτικοακουστικής αγραμματοσύνης.

Αυτό το νέο κύμα πολιτικής γραφής –που προβλέπει το τέλος της πολιτικής γραφής– μπορεί να κατηγορηθεί για ελιτίστικη νοσταλγία ενός μυθικού χρυσού παρελθόντος. Οπως έκανε και η ομόλογή της του 18ου αιώνα, υπογραμμίζει σωστά τους κινδύνους που προέρχονται από τη χυδαία εμπορευματοποίηση και την υποβάθμιση της πολιτικής συνειδητότητας. Ομως οι εξηγήσεις που δίνει για τους λόγους που η πολιτική γραφή κινδυνεύει δεν είναι πειστικές. Δεν γίνεται αναφορά στη νέα γενιά συγγραφέων-γεωργών, που οργώνουν μέσα στα χωράφια της σύγχυσης που γέννησε η πρόσφατη κατάρρευση της παλιάς διαίρεσης αριστεράς-δεξιάς. Ούτε γίνεται καμιά μνεία για τη «μετανάστευση» της πολιτικής σκέψης στη μυθοπλαστική λογοτεχνία, με πολύ ενδιαφέρον αποτέλεσμα.

Ο ισχυρισμός των απαισιόδοξων ότι η αγάπη για το βιβλίο φθίνει είναι επίσης υπερβολικός. Ο πολίτης που διαβάζει, λένε, περιβάλλεται σήμερα από τόσο θόρυβο και τόσα ετερόκλητα σήματα, που οι αναγνώστες έχουν καταντήσει να μοιάζουν με ηλίθιους που ξεφυλλίζουν γυαλιστερά περιοδικά και φτηνά ρομάντζα με την τηλεόραση ανοιχτή και το στέρεο στη διαπασών.

Στην πραγματικότητα, η κουλτούρα του πολιτικού στοχασμού μέσα από την ανάγνωση βιβλίων δεν πεθαίνει πουθενά. Τα προγράμματα του ραδιοφώνου και της τηλεοράσεως εξακολουθούν όπως πάντα να τροφοδοτούνται από ιδέες συγγραφέων και των βιβλίων τους. Επιπλέον, η εκπληκτική επιτυχία συγγραφέων όπως ο Ουμπέρτο Εκο, ο Ολιβερ Σακς ή ο Στίβεν Χόκινγκ δείχνουν ότι υπάρχει μια ρωμαλέα –πολιτική– λαχτάρα σε μεγάλο αριθμό αναγνωστών να αποκτήσουν μεγαλύτερο έλεγχο σε ό,τι διαβάζουν και να δουν τον κόσμο μέσα από την πολυπλοκότητα που μόνο στα βιβλία βρίσκει κανείς.

Ωστόσο, ο σημαντικότερος λόγος για τον οποίο δεν παρακμάζει η τέχνη του πολιτικού συγγραφέα είναι το απλό γεγονός ότι οι αξιόπιστοι πολιτικοί είναι τόσοι πολλοί όσοι και οι τίμιοι διαρήκτες. Η θέση που αναπτύχθηκε τον 18ο αιώνα, ότι η διαφθορά, η χαμέρπεια και η αόρατη εξουσία είναι συνήθως καλύτερα οργανωμένες από την ελευθερία των πολιτών παραμένει αληθινή και, για όσο καιρό αυτό ισχύει, η τέχνη τού να ταράζονται τα νερά με την πολιτική γραφίδα, θα αντέχει και θα ακμάζει.

Η χάρη και η σκληρότητα του Αρθουρ Ρουμπινστάιν

Ο βιογράφος Χάρβεϊ Ζαξ αποκαλύπτει την τέχνη αλλά και τις αντιφάσεις του πιανίστα

Ισως να μην ευσταθεί απολύτως η κοινά πλέον αποδεκτή γνώμη ότι ο 19ος αιώνας παρεξήγησε, σκόπιμα είτε από ανικανότητα, τον Σοπέν βλέποντας τη μουσική του σαν γυναικεία ψυχαγωγία σαλονιού. Ηδη, από το 1832 όταν δημοσιεύθηκαν οι τέσσερις πρώτες μαζούρκες του έργου 6, ένας διορατικός κριτικός προέτρεψε τους πιανίστες, «αν θέλετε να παίξετε τον Σοπέν, παίξτε τον με σμίλη». Αληθεύει όμως ότι αυτό έγινε τον 20ο αιώνα όταν πιανίστες σαν τον Αρθουρ Ρουμπινστάιν σκούπισαν τα δάχτυλά τους από το σιρόπι κι έπιασαν το σφυρί και τη σμίλη.

«Απατεώνα αλλά μεγαλοφυή» αποκάλεσε ο δάσκαλός του Χάινριχ Μπαρτ τον Ρουμπινστάιν όταν ως ανκόρ, αντί ενός από τα «Τραγούδια χωρίς λόγια» του Μέντελσον, έδωσε ένα δικό του αυτοσχεδιασμό πάνω στο ίδιο κλειδί. Στη φωτογραφία ο Α. Ρουμπινστάιν με τη σύζυγό του Νέλα.

Το αληθινό του πρόσωπο

Για τον Χάρβεϊ Ζαξ που η βιογραφία του «Αρθουρ Ρουμπινστάιν» κυκλοφόρησε πρόσφατα (εκδ. Βάιντεφελντ και Νίκολσον, 25 στερλίνες, 525 σελ.), ο αληθινός, ο ειλικρινής Ρουμπινστάιν ήταν μόνο μπροστά στο πιάνο. «Οταν παίζω Σοπέν ξέρω ότι μιλάω άμεσα στις καρδιές των ανθρώπων», γράφει στην ηχογράφησή του από τις Μαζούρκες, το 1966, και αυτή την αγάπη που μεταβίβαζε με τη μουσική του, το κοινό του την ανταπέδιδε. Δεν ένοιαζε τους ακροατές του πόσες νότες έχανε που ήταν πολλές όπως έχει παρατηρήσει η σύζυγός του Ανιέλα και δεν το πρόσεχαν ούτε και οι κριτικοί.

Ομως, όπως γράφει στην παρουσίαση της βιογραφίας η «Φαϊνάνσιαλ Τάιμς», μακριά από το πιάνο, η ανάγκη του Ρουμπινστάιν για αγάπη, ήταν αξεδίψαστη και ενίοτε καταστρεπτική. Μακριά από το πιάνο, ο μουσικός που σε 80 χρόνια πορείας έγινε ένας από τους μεγαλύτερους πιανίστες του αιώνα, ήταν ένα εγωκεντρικό παιδί. Το συγκινητικότερο, καθώς σημειώνεται, μέρος της βιογραφίας του Χάρβεϊ Ζαξ, είναι οι μαρτυρίες της οικογένειας του Ρουμπινστάιν. Για τις συναυλίες και τα ρεσιτάλ του η κόρη του Εύα θυμάται πως: «εκεί έβλεπα το αληθινό πρόσωπο του πατέρα μου κι ένοιωθα τον πραγματικό μου εαυτό. Και μόνον τότε μπορούσα να τον αγαπώ πραγματικά». Η σύζυγός του Ανιέλα λέει ότι όταν έπαιζε έδειχνε εμπνευσμένος και υπέροχος και ο γιος του Τζον θυμάται την απέραντη γενναιοδωρία που ξεχείλιζε από τον πατέρα του εκείνες τις στιγμές. Τότε εξατμιζόταν «η όποια άπληστη και ναρκισσιστική διάστασή του», ένας ναρκισσισμός που, όπως γράφει η «Σάντεϊ Τάιμς», τον έκανε να εξοργίζεται όταν ακόμη κι ο ύπνος του χάλαγε το ωραίο χτένισμα των μαλλιών.

Ο Ρουμπινστάιν είχε δύο μεγάλα δώρα, τη δεξιοτεχνία του στο πιάνο και την προσωπική του γοητεία. Η δύναμη της μουσικής επικοινωνίας που είχε, έκανε καχύποπτους τους γνώστες που τον θεωρούσαν ένα βιρτουόζο με φανταχτερή τεχνική και με κάποιες ελλείψεις.

Αδικο ίσως για έναν άνθρωπο που διέσωσε τη μουσική του Σοπέν από τις υπερβολές ρομαντικών σαν τον Παντερέφσκι που υπήρξε και δάσκαλός του. Τελικά όμως και αυστηροί κριτικοί σαν τον Οτο Κλέμπερερ αναγνώρισαν το λάθος τους. Ο εγωισμός και η ερωτική αδηφαγία του Ρουμπινστάιν, για τον βιογράφο του, πήγαζαν από μια παράξενη παιδική ηλικία. Γεννήθηκε στο Λοτζ της Πολωνίας το 1887 και ήταν το έβδομο παιδί μιας οικογένειας που δεν το ήθελε. Υπήρξε παιδί θαύμα (το πρώτο του ρεσιτάλ έδωσε στα έξι του χρόνια) που μεγάλωσε υπό την προστατευτική σκέπη του μεγάλου βιολονίστα Γιόζεφ Γιόακιμ, μακριά από τους γονείς του για τους οποίους ένοιωθε ντροπή κι επίσης ένοχος γιατί ένοιωθε ντροπή. Υπήρξε κακομαθημένος στην αρχή με σοκολάτες και κατόπιν με γυναίκες κατά προτίμηση μεγαλύτερές του. Ζητούσε απεριόριστη λατρεία γιατί φοβόταν πως οι άνθρωποι τον αγαπούσαν για το ταλέντο του και όχι για τον εαυτό του. Ηταν φιλύποπτος και συχνά σκληρός και αποκλήθηκε επιπόλαιος και δανδής. Η μουσική όμως, ήταν η δεύτερη φύση του. Οταν κάποτε του ζητήθηκε να μεταφέρει μια δύσκολη φούγκα του Μπαχ σε λα ελάσσονα, το έκανε μόλις μ' ένα λεπτό σκέψης και σ' ένα ρεσιτάλ όταν αποφάσισε να παίζει σε ανκόρ ένα από τα «Τραγούδια χωρίς λόγια» του Μέντελσον που όμως, δεν θυμόταν ακριβώς, αυτοσχεδίασε πάνω στο ίδιο κλειδί. Δεν το πρόσεξε κανείς εκτός από τον δάσκαλό του Χάινριχ Μπαρτ, που του είπε μετά ότι είναι «απατεώνας αλλά μεγαλοφυής».

Η δεξιοτεχνία του ήταν τόσο μεγάλη, που μετά τα 14 του χρόνια έπαψε να μελετά. Ο μαέστρος Εμιλ Μλινάφσκι και μέλλων πεθερός του αφού τον εξανάγκασε να μελετήσει το πρώτο κοντσέρτο για πιάνο του Τσαϊκόφσκι δήλωσε ότι αν ο Ρουμπινστάιν ήθελε να μελετήσει, θα γινόταν ο μεγαλύτερος πιανίστας του κόσμου. Αρχισε να μελετά σοβαρά μετά το γάμο του το 1932 στα 44 χρόνια του, αν και συμβούλευσε μια μαθήτριά του να μην μελετά πάνω από τρεις, τέσσερις ώρες την ημέρα, αλλιώτικα δεν θα μάθαινε τη ζωή. Και η μουσική εκφράζει τη ζωή. Ασχέτως του τι πίστευε η γυναίκα του, οι απιστίες του ήταν σταθερές. Στα 83 του χρόνια συνάντησε την 24χρονη Αναμπέλ Ουάιτσον κι εγκατέλειψε τη σύζυγό του για να ζήσει την υπόλοιπη ζωή του με τη νέα του κατάκτηση. Αν και μπορούσε να είναι σκληρός, δεν ήταν φαύλος. Ηταν γενναιόδωρος, θαυμάσιος αφηγητής, γοητευτικός και αρκετά ειλικρινής ώστε να παραδεχτεί ότι οι «Σπουδές» του Σοπέν τον κατατρόμαζαν γι' αυτό και δεν τις ηχογράφησε ποτέ. Και είχε το θάρρος να μην απογοητεύει ποτέ το κοινό του ασχέτως από τη φυσική του κατάσταση.

Η βιογραφία του Χάρβεϊ Ζαξ, είναι καθώς σημειώνεται, έργο αγάπης. Αλλά το παράδοξο της καριέρας του Ρουμπινστάιν που έδινε μουσική στους ανθρώπους κι όμως έβαζε τη μουσική πάνω από αυτούς, προβάλλει διαυγές. Το τελευταίο του ρεσιτάλ το έδωσε στα 89 του χρόνια και πέθανε το 1982 κοντά στα 96α γενέθλιά του. Το τελευταίο μουσικό έργο που άκουσε ήταν ένα έργο που συντέθηκε τη χρονιά που γεννήθηκε, το «Διπλό Κοντσέρτο» του Μπραμς. Το είχε πρωτακούσει από τους δυο ανθρώπους, τον Γιόακιμ και τον Χάουσμαν, για τους οποίους το έγραψε ο Μπραμς. Ο κύκλος είχε κλείσει.

ΕΚΤΟΣ ΟΡΙΩΝ

★ Τόσους Αμερικανούς είχε να δει το Παρίσι από την εποχή του Μεσοπολέμου –όταν ο Χεμινγκγουέι, ο Φιτστζέραλντ και η Στάιν σύχναζαν στα καφέ της δυτικής όχθης. Η πόλη του φωτός, με αφορμή την ετήσια διοργάνωση «Σαλόνι του Βιβλίου» φιλοξένησε τα πιο τρανταχτά ονόματα της αμερικανικής λογοτεχνίας. Από τον Τζον Ασμπερι και τον Τσαρλς Σίμικ –ποιητές τιμημένους με το Πούλιτζερ και υποψήφιους για το Νόμπελ– ώς τους πεζογράφους Λ. Ερντριχ, Τ. Γουλφ, Σ. Σισνέρος, Ρ. Φορντ, Ι. Κανίν και τους συγγραφείς αστυνομικού μυθιστορήματος Τζ. Τσάριν και Χ. Λίμπερμαν: ένας έμμεσος τρόπος για να αναγνωρίσει το Παρίσι την αδιαμφισβήτητη πρωτοκαθεδρία της αμερικανικής λογοτεχνίας, σε μια εποχή μάλιστα που πολλοί καταφέρονται εναντίον της αλλοτινής πόλης του φωτός, αμφισβητώντας ότι το καλλιτεχνικό δυναμικό που εκτρέφει μπορεί να διακδικήσει κάποια πρωτοτυπία και τη δύναμη.

★ Η κριτική την συγκρίνει με τη Φόκνερ, αλλά οι φίλοι της προτιμούν να την αποκαλούν «Τζάνις Τζόπλιν του αμερικανικού μυθιστορήματος». Η Ντόροθι Αλισον δεν ανακαλεί την τραγουδίστρια-θρύλο της ροκ μουσικής μόνο με τα στρογγυλά της γιαλιά, τα ακατάστατα μακριά της μαλλιά, τα δερμάτινα μπουφάν και την ατημέλητη εμφάνιση, αλλά και με τη θεματική της, με την απελπισία, την οργή, την αυτοκαταστροφή, την οποία αποπνέουν τα βιβλία της. Η Ντόροθι Αλισον, γεννημένη το 1949 στη Νότιο Καρολίνα, είχε την φρικτή μοίρα να βιαστεί στα 5 της χρόνια από τον πατριό της. Και ήταν για να ξορκίσει την κατεστραμμένη της παιδική ηλικία που έγραψε το πρώτο της μυθιστόρημα με τίτλο «Ο Μπάσταρδος από την Καρολίνα», αποτυπώνοντας την αμερικανική κοινωνία ως απόλυτα παρακμασμένη, υποκριτική, γεμάτη μίση, της οποίας το βασικό θύμα είναι η γυναίκα. Εκεί που οι σταρ του αμερικανικού μυθιστορήματος Μπρετ Ιστον Ελις, Τζέι Μακ Ινέρνι περιγράφουν κάποιους πλούσιους και διάσημους που διασκεδάζουν καταστρώνοντας εγκλήματα και σνιφάροντας κόκα, η Αλισον προτείνει, με τον πιο δυναμικό τρόπο, την επιστροφή στην κοινωνική λογοτεχνία. Η δική της η Αμερική εποικείται από λευκούς χωρίς ελπίδα, χωρίς πίστη, χωρίς μέλλον και η συγγραφέας αφηγείται με απίστευτη δύναμη το κενό και τη βία της ζωής τους. Το γαλλικό περιοδικό Nouvel Observateur την παρουσιάζει πλάι στον Αρθρουρ Μίλερ και τον Τζον Απντάικ, χαρακτηρίζοντας τα βιβλία της («Σκουπίδια», «Οι γυναίκες που με μισούν», «Δυο-τρία πράγματα που ξέρω σίγουρα») «Διαμάντια».

★ «Νέο φως στο βασίλειο του σκότους». Μ' αυτόν τον τίτλο παρουσιάζουν οι Times τη βιογραφία του Στάλιν, την οποία έγραψε ο εντβαρντ Ραντζίνσκι, (εκδ. Hodder, 25 λίρες), χρησιμοποιώντας μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν από κοντά τον δικτάτορα, καθώς και προσωπικά και οικογενειακά έγγραφα από τα προεδρικά αρχαία του Κρεμλίνου. Ο Ραντζίνσκι σκιαγραφεί τον Στάλιν ως ένα τέρας που δεν είχε στο ενεργητικό του ούτε μια ανθρώπινη πράξη· ένα κτήνος που αγαπούσε τις σφαγές για τις σφαγές, το αίμα για το αίμα. Οσο κι αν κάποιες αδυναμίες ανιχνεύονται στο έργο –ιδίως όσο η βιογραφία προχωρεί προς τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κορυφαία στιγμή του Στάλιν– ωστόσο η ακρίβεια των ντοκουμέντων και η σοβαρή επεξεργασία τους το καθιστά αξιομνημόνευτο.

Κ. ΣΧ.

Τα «Απαντα» του Χαλκιδαίου δημιουργού συμπληρώνονται μ' ένα παράδοξο αφήγημα, που χρησιμοποιεί δεξιοτεχνικά την τεχνική της μεταμφίεσης.

ΒΙΒΛΙΟ

Η «εκδίκηση» του Σκαρίμπα

Εκδίδεται «Ο κύριος του Τζακ», ένα από τα πιο ώριμα διηγήματα του συγγραφέα

«Ο κύριος του Τζακ» αποτελεί ένα από τα ώριμα διηγήματα του Γιάννη Σκαρίμπα με ύφος δραστικό και γραφή δυναμική. Το διήγημα γράφτηκε και πρωτοδημοσιεύτηκε το 1948, ανήκει δηλαδή στην πιο ποιοτική περίοδο της συγγραφικής ζωής του Σκαρίμπα (1930-1950). Οπως τα περισσότερα από τα μεταγενέστερα διηγήματα του συγγραφέα, «Ο κύριος του Τζακ» δεν απασχόλησε την κριτική· πράγμα εύλογο, αν σκεφθεί κανείς ότι με το κλείσιμο της δεκαετίας του '30 ο Σκαρίμπας έχει διαμορφώσει το προσωπικό του ύφος και έχει καθιερωθεί ως συγγραφέας, ενώ η πρωτοποριακή του γραφή έχει συζητηθεί και το ξάφνιασμα που προκάλεσε έχει δώσει τη θέση του στην αποδοχή ή την απόρριψη. Πρόκειται για ένα παράδοξο διήγημα, με την έννοια ότι κάθε βεβαιότητα ή προσδοκία του ήρωα (και του αναγνώστη), ανατρέπεται για απίθανο λόγο. Θέμα του διηγήματος αποτελεί, σε ένα πρώτο επίπεδο, η ανδρική φιλία, αλλά ό,τι κυριαρχεί είναι η αβεβαιότητα ως προς τον ανορθόδοξο ερωτισμό των ηρώων.

Παράλληλα, καταλύτης της ιστορίας είναι η μεταμφίεση, που συνιστά βασική τεχνική της σάτιρας και αγαπημένο τέχνασμα του Σκαρίμπα σε πολλά διηγήματα της ώριμης περιόδου του. Στον «κύριο του Τζακ» καθώς και στο ομόλογό του και σχεδόν συνομήλικο διήγημα «Πατς κι απαγάι» (1957) –το οποίο πρωτοδημοσιεύτηκε και με τον τίτλο «Η ρεβάνς» το 1955– η τεχνική της μεταμφίεσης χρησιμοποιείται με μεγάλη δεξιοτεχνία. Αυτό που ενδιαφέρει και στα δύο διηγήματα δεν είναι η πορεία της φιλικής (ή ερωτικής;) σχέσης που παρουσιάζεται στο πρώτο επίπεδο. Τα θέματα της λανθασμένης ταυτότητας, της απατηλής όψης των πραγμάτων, των αμφίσημων ή και απατηλών ενδείξεων είναι οι βασικοί άξονες, πάνω στους οποίους ξετυλίγεται η υπόθεση του πρώτου διηγήματος, η οποία ολοκληρώνεται ή μάλλον εξελίσσεται στο διήγημα «Πατς κι απαγάι».

Στον «κύριο του Τζακ» η αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη και δίνεται η εκδοχή μιας σχέσης μέσα από την οπτική γωνία του εγκαταλειμμένου θύματος· στο «Πατς κι απαγάι» δίνεται η οπτική γωνία του θύτη, αλλά όχι μόνο· η ικανότητα του συγγραφέα να ανατρέπει τις καταστάσεις και να μετατρέπει τους θύτες σε θύματα και vice - versa βρίσκεται σε οριακή στιγμή: το εγκαταλειμμένο θύμα παίρνει την εκδίκησή του μετατρέποντας τον θύτη του προηγούμενου διηγήματος σε θύμα και ο συγγραφέας διασκεδάζει όχι μόνο με τους ήρωές του, αλλά και με τους αναγνώστες προ(σ)καλώντας τους να πάρουν μέρος σ' ένα παιχνίδι δίχως τέλος.

Και στα δύο διηγήματα αναπτύσσονται τα τεχνάσματα της απατηλής ταυτότητας και των μεταμφιέσεων με τρόπο απολύτως συμμετρικό, ώστε η πλοκή μοιάζει απίθανη ή τετριμμένη. Ομως ένα άλλο σωτήριο τέχνασμα εκτρέπει ξανά όχι μόνο την ιστορία αλλά και τις προσδοκίες του αναγνώστη: το δεύτερο διήγημα αποτελεί αποθέωση του παράδοξου· μέχρι το τέλος, η ιστορία παρουσιάζεται μέσα από την οπτική γωνία της μεταμφιεσμένης ηρωίδας και το προσδοκώμενο τέλος καθοδηγείται απ' αυτήν τη μεταμφίεση / εξαπάτηση. Με τη δεύτερη μεταμφίεση οι όροι ανατρέπονται: όχι μόνο ο θύτης μεταβάλλεται σε θύμα αλλά και το προσδοκώμενο σε κοινότοπο.

το παράδοξο

Ο,τι ενδιαφέρει τον συγγραφέα σ' αυτά τα δύο διηγήματα δεν είναι η απίθανη ιστορία που παρουσιάζεται, αλλά η εκτροπή της κοινότοπης ιστορίας προς το παράδοξο μέσα από το τέχνασμα της μεταμφίεσης που σχετίζεται άμεσα με το ψεύδος. Ο,τι κυριαρχεί δεν είναι η σάτιρα της πίστης στη φιλία και στον έρωτα, θέματα που φαίνονται να επιβάλλονται σε ένα πρώτο επίπεδο, αλλά η ανατροπή, το παιχνίδι και η απόλαυση του κειμένου ως προϊόντος της φαντασίας και αντίποδα της πραγματικότητας. Στην έκδοση της «Νεφέλης» παρουσιάζονται τα δύο διηγήματα μαζί. Ο ίδιος ο συγγραφέας δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε ποτέ να αποθησαυρίσει το δεύτερο διήγημα που θάφτηκε στις σελίδες των περιοδικών· όμως τα δύο διηγήματα αποτελούν μια ενότητα που πιθανότατα γεννήθηκε από το μυθιστόρημα «Το Σόλο του Φίγκαρω», του οποίου περιέχει ή αναπτύσσει κάποιους επιμέρους θεματικούς πυρήνες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι «ο κύριος του Τζακ» είναι αυθύπαρκτο και ολοκληρωμένο κείμενο· αντίθετα το διήγημα «Πατς και απαγάι» δεν μπορεί να αυτονομηθεί και προϋποθέτει τον «κύριο του Τζακ»· η ύπαρξη όμως του δεύτερου διηγήματος φωτίζει καλύτερα τη συγγραφική διάνοια του Σκαρίμπα και καθιστά το εγχείρημα του συγγραφέα πολύ ενδιαφέρον.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΩΣΤΙΟΥ

Ο Γιάννης Σκαρίμπας, σε μια από τις τελευταίες του φωτογραφίες τραβηγμένη το 1976.

Θάνατος και ποίηση: έννοιες αλληλένδετες

«Ελληνική ποιητική ανθολογία θανάτου» (εκδόσεις «Καστανιώτη»), Αθήνα, 1996.

Η ανθολογία που επιμελήθηκαν ο Γιάννης Βαρβέρης και ο Κώστας Παπαγεωργίου, δεν είναι φιλολογική εργασία· επιλέγονται («με μικρές ηθελημένες παρεκκλίσεις») ποιήματα Ελλήνων ποιητών «που έδωσαν το σημαντικότερο έργο τους μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο» και προσφέρονται για να διαβαστούν. Διαβάζοντάς την ενδέχεται να νιώσει κανείς αδιάκριτος· το υλικό της, ελλείψει κριτηρίων, μοιάζει «αντικειμενικό», κι ακριβώς γι' αυτό το είδος της είναι η εξομολόγηση: μια χαρτογράφηση προσωπικών εμμονών.

Οι δυνάμεις συνοχής της περιορίζονται στην πεποίθηση ότι η ποίηση μπορεί να θεματίζει τον θάνατο όπως και οτιδήποτε άλλο. Παράξενη βεβαιότητα, αν σκεφτεί κανείς ότι ο Γιάννης Βαρβέρης (δεν έχω μελετήσει την ποίηση του Κώστα Παπαγεωργίου) κινήθηκε στα καλά δικά του ποιήματα προς την ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση: «ο θάνατος το στρώνει», δηλαδή σαν το χιόνι σκεπάζει τα πάντα και τ' αποσιωπά· δεν συνυπάρχει, προϋποτίθεται· δεν είναι το θέμα, αλλά η φόρμα – το κλειδί που δίνει νόημα στις φευγαλέες νότες μιας ζωής που τρεμοσβήνει στις λουτροπόλεις, γερνά, απειλείται, διαρρέει, όμως δεν έχει χαθεί στο κενό...

Η ποίηση έχει τα δικά της μέσα να κατονομάζει, ειδάλλως θα καταποντιζόταν στο ούτως ή άλλως ακατονόμαστο. Μπορεί λοιπόν να μην είναι σωστό να συγχέουμε τα ποιήματα που μιλούν για τον θάνατο με τα ποιήματα που τον δηλώνουν ως θέμα τους –για δύο λόγους: πρώτον, δεν κατορθώνουμε να ξεχωρίσουμε τα καλά από τα κακά, κι ίσως να φταίει γι' αυτό η «θεματική» άθροισή τους, που επιτρέπει να συγχέουμε το πένθος με την ανυπαρξία· επιπλέον, πρέπει να υποθέσουμε πως υπάρχουν ποιήματα που εντέλει δεν μιλούν για τον θάνατο.

Μια «Ανθολογία θανάτου» μοιάζει με τέχνασμα αλά Μπόρχες, κάτι σαν τη βιβλιοθήκη της Βαβέλ: αλληγορεί κάθε ανθολογία ποίησης, κι εντέλει την ποίηση την ίδια –το κορφολόγημα ενός θανατερού σύμπαντος. Υπάρχουν φυσικά υπέροχα ποιήματα που αναδιπλασιάζουν την προσήλωσή τους στο θάνατο κατονομάζοντάς τον· μπορούμε όμως να θεωρήσουμε ότι παράγεται μια διακριτή κατηγορία ποιημάτων από αυτόν τον αναδιπλασιασμό; Ας ελέγξουμε αντιστρόφως (και μ' έναν μάλλον απροσδόκητο ελιγμό) το ερώτημα.

Με παραξένευε ανέκαθεν η αδυναμία ειδικά των «ανθρώπων του Τύπου» να γράψουν για τον θάνατο (τον προσωποποιημένο στην απώλεια ενός «δικού τους ανθρώπου», εννοώ) κάτι που να μην είναι οδυνηρά αυτονόητο και υπερβολικά συναισθηματικό· το «αυθόρμητο» και το μελοδραματικό καλούνται να διαδηλώσουν την (αναντίρρητη) ειλικρίνεια του αισθήματος. Ισως φταίει γι' αυτό ένα είδος «επαγγελματικής αναπηρίας»: μια κατάχρηση του κοινώς παραδεκτού, μια ρητορική τού αυτονόητου, προπάντων η αμηχανία μπροστά στην αιφνίδια υποχρέωση να υπερπηδηθεί το αγεφύρωτο χάσμα ανάμεσα στα λόγια που διεκπεραιώνουν εικόνες της πραγματικότητας και στο όριο εκείνο όπου η πραγματικότητα βυθίζεται σε κάτι χωρίς εικόνα.

Ο θάνατος δεν έχει εικόνα, είναι το σημείο όπου η εικόνα μάς εξαπατά γιατί μοιάζει ξαφνικά τόσο οικεία κι όμως εγκαταλελειμμένη. Κι αν αντέχει καθόλου λόγια, είναι λόγια που δεν μιλούν γι' αυτόν αλλά συγκρατούν αυτό που χάθηκε –δηλαδή για μια φορά ακόμη, ίσως πιο έντονα από ποτέ, τη ζωή: είτε τον εύθραυστο θρίαμβό της που αποτυπώνουν οι αττικές στήλες είτε την απατηλή ομορφιά της που ανακαλούν τα Ιδιόμελα.

Ταυτίζοντας το έντεχνο με το ψευδές όλοι νιώθουμε την ανάγκη να μιλήσουμε «φυσικά», «αληθινά» –κι υπάρχει κάτι μάταιο και αστόχαστο και κωμικό (και τόσο ανθρώπινο: δεν μας είναι αυτές οι ιδιότητες ξένες) στις εκφωνήσεις «λόγων» καθώς πάνε να αδράξουν σ' ένα χείμαρρο εγκωμίων τη ζωή που χάνεται, σαν να μπορούσε έτσι να παρασυρθεί πίσω σ' εμάς. Ο θρήνος ή το μοιρολόι, αντίθετα, υφαίνουν τις εικόνες τους κατά βάθος σιωπηλά, γύρω από κάτι χωρίς όνομα και εικόνα.

Το ίδιο κι η ποίηση. Ο φόβος (ό,τι ξέρουμε για το θάνατο) κι η απώλεια (ό,τι ζούμε απ' τον θάνατο) ισοδυναμούν και τα δυο με την κατ' εξοχήν λειτουργία της, είτε μορφοπλασία την ονομάσουμε είτε υποδήλωση είτε μεταφορά.

Προφέρει ενδεχομένως το όνομα –όμως αυτό το όνομα προφέρεται κάθε φορά σαν να 'ναι η πρώτη· και μοιάζει πάντοτε με εξορκισμό. Το προφανές θέμα «θάνατος» είναι, σύμφωνα με μια κλασική παρομοίωση, σαν το κρέας που ρίχνει ο κλέφτης στο σκύλο για να μπει ήσυχος· όσο για το εγχείρημα της κατονομασίας, είναι γνωστό πως στον Παράδεισο δώσαμε όνομα στα πάντα, όμως εμάς τους ίδιους μας ονόμασε ο Θεός.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΡΟΠΟΥΛΗΣ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τάσος Ρούσσος «Η πηγή του τσακαλιού», εκδόσεις «Καστανιώτη», Αθήνα 1995, σ.σ. 168, τιμή 2.500 δρχ.

Ενας Ελληνας που έζησε πολλά χρόνια στην Κεντρική Αφρική, αγοράζει μια έκταση έξω από ένα ελληνικό χωριό και από αυτή την άνυδρη και ξερή περιοχή προσπαθεί να αντλήσει νερό εφαρμόζοντας την παράξενη μέθοδό του. Τον παρακολουθούν με ενδιαφέρον δυο γυναίκες υπάλληλοι του υπουργείου Γεωργίας και με καχυποψία ο παπάς κι ο κοινοτάρχης του χωριού.

Μάνθος Σκαργιώτης «Ουδέτερη ζώνη», εκδόσεις «Κέδρος», Αθήνα 1995, σ.σ. 194, τιμή 2.500 δρχ.

Κυνηγημένος από την Αλβανία ο Βορειοηπειρώτης Πέτρος αναζητά τον παράδεισό του στην Ελλάδα. Στο μακρύ οδοιπορικό του χάνει ωστόσο το ένα του παιδί και τη γυναίκα του και ψάχνοντας απεγνωσμένα για τον αδελφό του παίρνει το δρόμο της επιστροφής. Φθάνοντας και πάλι στα σύνορα, θα στήσει στην ουδέτερη ζώνη, μακριά από τους ανθρώπους το καινούριο του νοικοκυριό, και αυτή η ζώνη θα αποτελέσει τη μόνη αναστολή θανάτου για τον κυνηγημένο άνθρωπο.

Stephen King «Αϋπνία», εκδόσεις «Bell», Αθήνα 1995, τιμή 1.800 δρχ.

Κάτι σκοτεινό και ανατριχιαστικό συμβαίνει στο Ντέρι του Μέιν. Ο Ραλφ που έχει ζήσει εκεί όλη του τη ζωή ξέρει ότι υπάρχει μια φλέβα κακίας σε αυτή τη μικρή πόλη της Νέας Αγγλίας και ότι κάτω από τη φυσιολογική της επιφάνεια δρουν τεράστιες και τρομακτικές δυνάμεις, υπεύθυνες για μια αλυσίδα θανάτων φυσικών και μη που όλο και μακραίνει.

Νίκος Σιδέρης «Η εσωτερική διγλωσσία», εκδόσεις «Καστανιώτη», Αθήνα 1996, σ.σ. 264, τιμή 4.000 δρχ.

Το τι αντιπροσωπεύει για την ψυχή το ασυνείδητο, το πώς συγκροτείται και λειτουργεί, ακόμη και το αν υφίσταται, συνεχίζει να αποτελεί μια πρόκληση. Με την «Εσωτερική διγλωσσία», ο ψυχίατρος και ψυχαναλυτής Νίκος Σιδέρης επιχειρεί μια διεξοδική διερεύνηση των επιστημολογικών θεμελίων της ψυχανάλυσης. Αναιρεί κριτικά την εξομοίωση του ασυνείδητου με τη γλώσσα και την αναγωγή της λειτουργίας της ψυχής στη συνομιλητικότητα και οδηγείται σε μια ριζική αναδιατύπωση της έννοιας του ασυνείδητου.

Τζορτζ Γκάμοφ «Οι περιπέτειες του κ. Τόμπκινς στο μαγικό κόσμο της σχετικότητας και της κβαντικής φυσικής», πρόλογος Ρότζερ Πενρόουζ, εκδόσεις «Δίαυλος», Αθήνα 1995, σ.σ. 256, τιμή 3.500 δρχ.

Ο κ. Τόμπκινς, ένας τραπεζικός υπάλληλος που τα περιπετειώδη όνειρά του τον οδηγούν στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου αγαπήθηκε από χιλιάδες αναγνώστες από τότε που πρωτοεμφανίστηκε εδώ και πενήντα περίπου χρόνια. Το έργο μας δίνει την ερμηνεία των βασικότερων εννοιών της μοντέρνας φυσικής, από την ατομική δομή ώς τη σχετικότητα, από την κβαντική θεωρία ώς τη σχάση και τη σύντηξη. Ο πρόλογος του Ρότζερ Πένροουζ στη νέα έκδοση του έργου, γνωρίζει τον κ. Τόμπκινς στις νέες γενιές των αναγνωστών και επανεξετάζει τις περιπέτειές του υπό το φως των σημερινών εξελίξεων της φυσικής.

Το ταξίδι του Γ. Βιζυηνού

Αύριο συμπληρώνονται εκατό χρόνια από τον πρόωρο θάνατό του

«Εσύ αναμετρήθηκες με το χρόνο και κέρδισες και θα κερδίζεις, κι έμεινες πανέμορφος· ας ήσουν ένας περίγελος για πολλούς, τότε στα χρόνια της απελπισίας και του ξεπεσμού...», γράφει η Μάρω Δούκα στην εισαγωγή της Ανθολογίας της για τον Γιώργο Βιζυηνό (Εκδόσεις Μπάστα Πλέσσα). Απόσπασμα ενδεικτικό για να θυμηθούμε έναν από τους σημαντικότερους ποιητές και πεζογράφους της γενιάς του 1880, που αύριο (15/4) συμπληρώνονται εκατό χρόνια από το θάνατό του...

Γεννημένος στη Βιζύη της Θράκης, το 1849, ορφανός, ξενητεύεται από νωρίς και, δέκα μόλις χρόνων, βρίσκεται στην Πόλη μαθητευόμενος σε ραφτάδικο. Αργότερα, στην Κύπρο, θα φορέσει ράσα και θα γίνει ψάλτης· από εκεί θα βρεθεί στην Ιερατική Σχολή Χάλκης· ανάμεσα στους δασκάλους του ξεχωρίζει ο ποιητής Ηλίας Τανταλίδης, προστάτης και σύμβουλός του. Χάρη στη βοήθεια του εθνικού ευεργέτη Ζαρίφη κατορθώνει να συνεχίσει τις σπουδές του στην Αθήνα, όπου και αποσπά το πρώτο του βραβείο σε ποιητικό διαγωνισμό, με το επικολυρικό ποίημα «Κόδρος».

Οι σπουδές

Στη Γερμανία σπουδάζει φιλοσοφία και αισθητική· ταξιδεύει στο Παρίσι και το Λονδίνο, όπου και γράφει τη διατριβή του «Η φιλοσοφία του καλού παρά τω Πλωτίνω».

Επιστρέφει στην Αθήνα με την πρόθεση να διεκδικήσει πανεπιστημιακή έδρα. Εις μάτην· είναι πολύ σημαντικός για να του το συγχωρήσουν. Περιορίζεται, για να εξασφαλίσει τα απαραίτητα, σε μια θέση δασκάλου της ρυθμικής και της δραματολογίας στο Ωδείο Αθηνών. Γνωστός ήδη σαν ποιητής –έχει βραβευτεί στο Βουτσιναίο διαγωνισμό για τη συλλογή «Αρες-μάρες-κουκουνάρες»- τυπώνει στο Λονδίνο, τη δεύτερη ποιητική συλλογή του «Ατθίδες Αύραι» (1883) –παιδικά ποιήματα που δημοσιεύονται στη «Διάπλαση των Παίδων».

Το διηγηματογραφικό έργο του Βιζυηνού ολοκληρώθηκε την τετραετία 1882-'64. Πρόλαβε να γράψει –πριν πεθάνει μόνος, σε οικτρές συνθήκες, ύστερα από τέσσερα χρόνια εγκλεισμού στο Δρομοκαΐτειο– συνολικά οκτώ πεζογραφήματα, δύο από τα οποία, «Πρωτομαγιά» και «Διατί η μηλιά δεν έγινε μηλεά» δημοσιεύτηκαν σε αθηναϊκές εφημερίδες και τα υπόλοιπα στο περιοδικό «Εστία». Πάντως, το κύριο διηγηματογραφικό έργο του συνιστούν: «Το αμάρτημα της μητρός μου», «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως», «Ποιος ήτον ο φονεύς του αδελφού μου», «Αι συνέπειαι μιας παλιάς ιστορίας», «Το μόνο της ζωής του ταξείδιον» και «Ο Μοσκώβ Σελήμ».

Ο ποιητής και πεζογράφος Γεώργιος Βιζυηνός. Το έργο του παραμένει πρωτοποριακό, εκατό χρόνια μετά το θάνατό του...

η κριτική

Σε όλη του τη ζωή του αντιμετωπίστηκε από την κριτική ως αποτυχημένος ποιητής και επιτυχημένος διηγηματογράφος. Ωστόσο, εκείνος αγωνιζόταν πάντα να αποδείξει ότι ήταν ποιητής. Θα τον αναγνώρισει αργότερα ο Παλαμάς! Στα πρώτα του ποιήματα μιμείται τόσο τη λόγια παράδοση των Φαναριωτών όσο και τη δημώδη της πατρίδας του.

Αργότερα, στο έργο του κυριαρχεί το απροσποίητο ύφος, ο ήπιος φυσικός τόνος, ο ρεαλισμός, η πικρή ειρωνεία, η τραγικότητα. Στοιχεία που θα σαρκωθούν στα διηγήματά του, στα οποία είναι κυρίως αυτοβιογραφικός. Η ιδιαίτερη πατρίδα του η Βιζύη, η μάνα του, το οικογενειακό του δράμα, οι άνθρωποι του περιβάλλοντός του εμπνέουν το έργο του. Ωστόσο, το ενδιαφέρον του Βιζυηνού δεν είναι μόνο ηθογραφικό. Ικανός ψυχογράφος, φτάνει στα βάθη της ανθρώπινης ψυχής. Ανιχνεύει την εσωτερική περιπέτεια του ανθρώπου, αναδεικνύει την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης συνείδησης.

Ενα άλλο χαρακτηριστικό που επισημαίνει ο συγγραφέας Αρης Μαραγκόπουλος στο έργο του Βιζυηνού, είναι η έννοια του ταξιδιού: «Ταξίδι της ζωής που έχει αφετηρία την αθωότητα της παιδικής ηλικίας, ως ενδιάμεσο στάδιο την απώλεια αυτής της αθωότητας, και ως συνήθη κατάληξη, μιαν άλλη απώλεια που σημαδεύει είτε η σιωπή είτε ο αποχωρισμός,είτε η παράνοια είτε, κυρίως, ο θάνατος. Αυτή η εμμονή διατρέχει όλο το έργο του...».

Ολόκληρο το έργο του Βιζυηνού διαπερνάται από μια «πνοή ιδιοφυΐας». Εργο σύντομο και προκλητικά αγνοημένο από τους σύγχρονούς του, η τραγική μοίρα δεν άφησε να ολοκληρωθεί...

ΠΕΓΚΥ ΚΟΥΝΕΝΑΚΗ

Κύπρος: τριάντα αιώνες ιστορίας

«Κύπρος, Από την προϊστορία στους νεότερους χρόνους», Εκδ. Πολιτιστικό Ιδρυμα Τραπέζης Κύπρου, 300 σελ., Λευκωσία 1995.

Από τις πρώτες διοργανώσεις που θεσμοθέτησε το Πολιτιστικό Ιδρυμα της Τράπεζας Κύπρου, από το 1984 που συστάθηκε, ήταν η ετήσια διάλεξη Ιστορίας-Αρχαιολογίας της Κύπρου. Μέχρι σήμερα από το βήμα του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου έχουν κάνει τις ανακοινώσεις τους Γάλλοι, Αγγλοι, Γερμανοί και φυσικά Ελληνες αρχαιολόγοι, ακαδημαϊκοί ή καθηγητές πανεπιστημίων.

Η αυθεντικότητα στην αρχαία κυπριακή τέχνη, Βυζαντινή Κύπρος, Κύπρος-Νέα Ιουστινιανούπολις, Ωδίνες και Οδύνη μιας Επανάστασης,

Οι Αχαιοί στην Κύπρο, Κίτιον: Ανασκαφές στην πόλη και στο λιμάνι είναι μερικά από τα θέματα των ανακοινώσεων μέσα σ' αυτή τη δεκαετία. Στα τέλη του 1995, το περιεχόμενο όλων των διαλέξεων συγκεντρώθηκε σ' έναν τόμο.

Ο 300 σελίδων τόμος, που το εξώφυλλό του κοσμεί σχέδιο από κυπριακό αμφορέα του 11ου αι. π.Χ., τυπώθηκε με τη μέθοδο της μονοτυπίας (σπάνιο πια φαινόμενο τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα)·τον συμπληρώνουν 16 χάρτες και κατόψεις αρχαιολογικών χώρων και 146 ασπρόμαυρες φωτογραφίες και θα ήταν –απ' όλες τις απόψεις– μια θαυμάσια έκδοση, αν, οι εν δυνάμει αναγνώστες της και ασχολούμενοι με την αρχαιολογία, δεν ήταν υποχρεωμένοι να γνωρίζουν –σε υψηλό επίπεδο– αγγλικά, γαλλικά και ελληνικά.

Ο.Σ.

Η ΠΟΛΗ

Η ζωή της πόλης έχει πολλά πρόσωπα. Εκείνο της μίζερης αντιμετώπισης των πραγμάτων από την πολιτεία, αλλά και εκδηλώσεις πολιτισμού και έργα προόδου...

Περιπλάνηση στη γιορτή της γνώσης

Ανοίγει τις πύλες της η Εκθεση Βιβλίου για 19η χρονιά

Για δέκατη ένατη χρονιά ανοίγει φέτος τις πύλες της (26 Απριλίου - 12 Μαΐου) η έκθεση Βιβλίου που οργανώνει στο Πεδίο του Αρεως ο Σύλλογος Εκδοτών Βιβλιοπωλών Αθηνών.

Δεν πρόκειται απλώς για μια γιορτή βιβλίου, την οποία έχει κληθεί και φέτος να εγκαινιάσει ο πρόεδρος της Απριλίου κ. Κωστής Στεφανόπουλος, αλλά για μια πλειάδα ανοιχτών πολιτιστικών εκδηλώσεων για το ευρύ κοινό στην καρδιά της πόλης.

Στο Μουσικό Καφενείο της έκθεσης τα βράδια (9.30 ώς 11.30) θα δίνουν συναυλίες καλλιτέχνες και συγκροτήματα (Αλκίνοος Ιωαννίδης, Φοίβος Δεληβοριάς, Αναστασία Μουτσάτσου, Δήμητρα Γαλάνη, Βασίλης Λέκκας, «Μικρές Περιπλανήσεις», «Quinteto Jazz Εμφασις» κ.ά.).

Στην επάνω μεγάλη πλα-

Της **ΒΙΚΥΣ ΦΛΕΣΣΑ**

τεία του Αλσους θα στηθεί ανοιχτό αμφιθέατρο χωρητικότητας 150 ατόμων, όπου καθημερινά (7-9 μ.μ.) προσωπικότητες από τον χώρο του πολιτισμού και ξένοι προσκεκλημένοι θα δίνουν διαλέξεις με τη συμμετοχή του κοινού.

Καθ' όλη τη διάρκεια της γιορτής του βιβλίου θα γίνουν και μικρές επιμέρους εκθέσεις εικονογραφίας με έργα νέων από την Ελλάδα και τα Βαλκάνια, καθώς και εκθέσεις φωτογραφίας. (Οι τελευταίοι Ελληνες της Πόλης, Η Ελλάδα του '44, Η τεχνολογία στην Αρχαία Ελλάδα).

Από τρεις γιγαντοοθόνες (video–wall, 3Χ3 μ.), που θα τοποθετηθούν στην είσοδο του Αλσους επί της Αλεξάνδρας θα αναμεταδίδονται το καλλιτεχνικό πρόγραμμα του Μουσικού Καφενείου και οι συζητήσεις από το αμφιθέατρο.

Τις ώρες λειτουργίας της έκθεσης θα εκπέμπει από κλειστό κύκλωμα ο ραδιοφωνικός σταθμός της Γιορτής του Βιβλίου με δικό του μουσικό πρόγραμμα.

Οι «λιλιπούτειοι βιβλιόφιλοι επισκέπτες θα μπορούν να ζωγραφίζουν σε ειδικά διαμορφωμένο περίπτερο και παράλληλα θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά συγγραφείς των παιδικών τους βιβλίων. Επιπλέον, στα κενά του προγράμματος του αμφιθεάτρου θα ανεβαίνουν μικρές θεατρικές παραστάσεις για παιδιά.

Τέλος, στη φετινή έκθεση ο Σύλλογος Εκδοτών Βιβλιοπωλών Αθηνών έχει καλέσει τράπεζες και δημόσιους οργανισμούς να συμμετάσχουν με δικές τους εκδόσεις και πληροφοριακό υλικό.

Πάντως, από τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί τα δύο τελευταία χρόνια στην έκθεση, τα μηνύματα είναι ενθαρρυντικά: Οπως λόγου χάριν, ότι το 61,6% των επισκεπτών έχει ηλικία από 19 έως 35 ετών.

Ισως και να λειτουργεί ως δέλεαρ το καλλιτεχνικό πρόγραμμα που πλαισιώνει τη Γιορτή του Βιβλίου.

Ούτως ή άλλως, όμως, αυτό που έχει σημασία είναι ότι νέοι άνθρωποι που βρίσκονται στην ικμάδα της ζωής και των αναζητήσεών τους δεν αποστρέφουν το πρόσωπό τους από το πιο ανοιχτό παράθυρο του κόσμου, το βιβλίο...

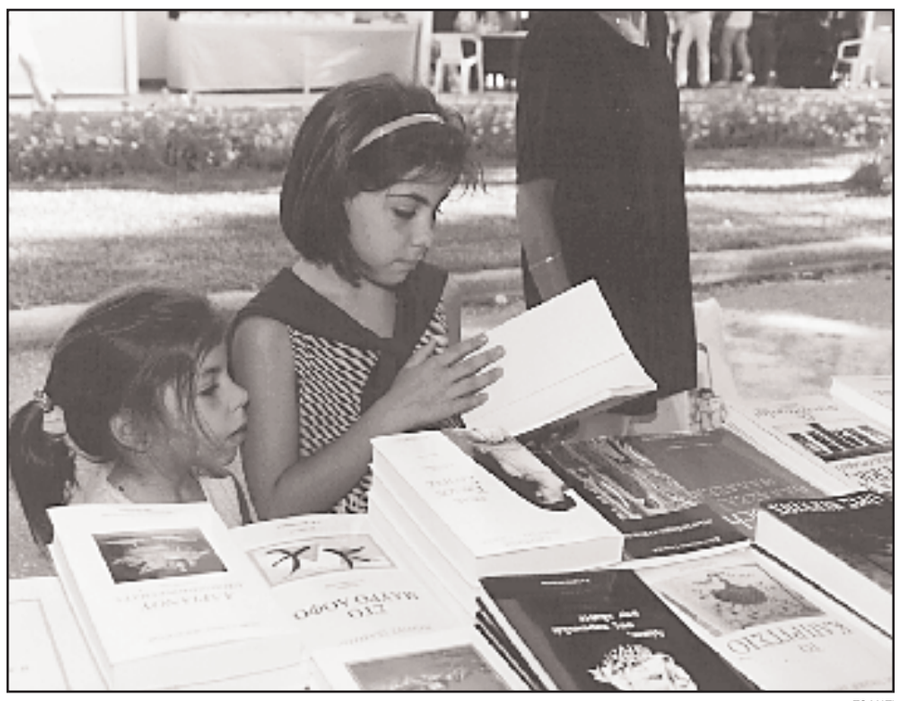

ΤΟ ΜΑΤΙ

Τα παιδία... διαβάζει. Φέτος στη Γιορτή του Βιβλίου στο Πεδίον του Αρεως (26 Απριλίου έως 12 Μαΐου) οι λιλιπούτειοι βιβλιόφιλοι θα έχουν τον δικό τους χώρο, ενώ πλειάδα πολιτιστικών εκδηλώσεων ανοιχτών για το ευρύ κοινό θα πλαισιώσει την έκθεση.

Η ΕΥ-ΠΟΛΙΣ

★ «Κι ήρθε ένα Μεγάλο Σάββατο, έτσι καθώς παρακολουθούσα τη λειτουργία της Αναστάσεως σαν τυπικός Χριστιανός κι εγώ, μ' όλες τις Ενοπλες Δυνάμεις παρούσες και γυαλιστερές, που μου ξαναθύμισαν το γνωστό εμβατήριο της εθνικής μας υπερηφάνειας "Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει" –τ' άκουγα μέσα μου καθώς την ίδια στιγμή ηκούγετο το ανακου-

φιστικό "Χριστός Ανέστη", ενώ μερικοί εύζωνοι, τιμητική φρουρά, χαμογελούσαν αμήχανα και ηλιθίως.

Σκέφτηκα, σαν κάτι να φωτίστηκε μέσα μου, εφόσον η Ελλάδα δεν πεθαίνει ποτέ, πάει να πει πως και ποτέ δεν θα αναστηθεί!»

ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ
«Ο καθρέφτης και το μαχαίρι»

ΑΝΑ ΤΑΣ ΟΔΟΥΣ

● **Οδός Αδελφών Διογενίδου** (Νεάπολη): Επώνυμο αδελφών από οικογένεια της Δημητσάνας. Ηταν συγγενείς του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε' και έδρασαν κατά τον 19ο αιώνα υπέρ του Αγώνα.

● **Οδός Αδελφών Εμμανουήλ** (Ν. Κόσμος): Δύο πατριώτες από την Καστοριά, ο Ιωάννης και Παναγιώτης, συνεργάτες του Ρήγα Φεραίου. Συνελήφθησαν ως συνωμότες μαζί με τον Φεραίο στη Βιέννη και παραδόθηκαν στους Τούρκους, οι οποίοι τους στραγγάλισαν στο Βελιγράδι.

● **Οδός Αδελφών Χάλη** (Γκύζη): Τρεις αδελφοί, Φιλικοί και αγωνιστές του '21 από το Θερισό Κρήτης.

Σκίτσο Χάρις Τσεκούρα

(Πηγή: «Οδωνυμικά» Μάρω Βουγιούκα - Βασίλης Μεγαρίδης, Δήμος Αθηναίων).

Παιδική χαρά οφθαλμαπάτη

«Θα σας φτιάξουμε και παιδική χαρά!» είπε ένα μήνα πριν από τις δημοτικές εκλογές (Οκτ. '94) ο νυν δήμαρχος Βούλας κ. Αγγελος Αποστολόπουλος. Εν μιά νυκτί, λοιπόν, ένα οικόπεδο επί της Σολωμού κοντά στο Ασκληπιείο Βούλας στρώθηκε με... χαλίκι και στήθηκαν πρόχειρα μέσα σε αυτό μία τσουλήθρα, δύο τραμπάλες και μία κούνια.

Πρόταση (την οποία προσυπογράφει η σελίδα της Πόλης) κατοίκου της περιοχής και αναγνώστριας της «Κ» είναι να «βομβαρδίζονται» από τους δημότες οι απανταχού δήμαρχοι λίγο πριν από τις εκλογές με επιστολές διαμαρτυρίας για το... κατάντημα των προεκλογικών πυροτεχνημάτων τους. «Ισως έτσι να μας... δουλεύουν λιγότερο!», καταλήγει με πικρία η φίλη-αναγνώστρια.

Διότι τι άλλο από εμπαιγμός είναι η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα η κατ' όνομα μόνο παιδική χαρά;

Το χαλικοστρωμένο (ό,τι πρέπει δηλαδή για παιδικά γόνατα!) χώμα έχει πλέον χορταριάσει και μαύρες σακούλες σκουπιδιών αποτελούν «διακοσμητικό στοιχείο». Η περίφραξη (το σύνηθες συρματόπλεγμα...) γέρνει σκουριασμένη.

Αφαντα και τα καθίσματα στις κούνιες, και το μοναδικό πράγμα που αιωρείται είναι η αδιαφορία της μικρο-πολιτικής...

Γ. ΜΠΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ούτως έχει η κατάσταση στον κεντρικότερο σταθμό του ηλεκτρικού σιδηρόδρομου, την Ομόνοια, με την ανοχή και την αδιαφορία των ΗΣΑΠ.

Καταφύγιο των «αθλίων» η Ομόνοια

Περιθωριακοί τύποι και «ναυάγια» της ζωής έκαναν σπίτι τους την ιστορική πλατεία

Με λουκέτο και μπάρες θα κλείνει κατά τις νυχτερινές ώρες (00.30 έως 05.00) ο σταθμός των ΗΣΑΠ στην Ομόνοια, προκειμένου να μη λειτουργεί ως καταφύγιο περιθωριακών ατόμων.

Τον αποκλεισμό του α' υπογείου, όπου σήμερα λειτουργεί ένα υποτυπώδες εμπορικό κέντρο την ημέρα, επιδιώκει ο ιδιοκτήτης του χώρου, το Ειδικό Ταμείο Μονίμων Οδοστρωμάτων Αθηνών (ΕΤΜΟΑ).

Μισή ώρα μετά τα μεσάνυχτα, όταν σταματά η λειτουργία του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου και ο τελευταίος επιβάτης δρασκελίζει την έξοδο του σταθμού, ο χώρος γίνεται απροσπέλαστος για τυχαίους και ανύποπτους περαστικούς.

Με την ανοχή αλλά και την αναλγησία του κράτους άστεγοι συγχρωτίζονται με εμπόρους ναρκωτικών και τα θύματά τους, ενώ ύποπτες δοσοληψίες λαμβάνουν χώρα, μόλις λίγα μέτρα υπογείως, στην κυριολεξία! –κάτω από τη... μύτη των οργάνων της Τάξεως που σταθμεύουν και παρατηρούν τη ζωή στην πλατεία Ομονοίας.

Οσοι εξάλλου, βιώνουν την περιοχή καθημερινά, όπως λ.χ. οι εργαζόμενοι στο εργοτάξιο του μετρό, διαμαρτύρονται για κρούσματα με ανθρώπους του περιθωρίου που είτε εκλιπαρούν είτε και απειλούν, προκειμένου να αποσπάσουν κάποια χρήματα ή μια γωνιά για να περάσουν το βράδυ.

Εν τω μεταξύ, οι ΗΣΑΠ αδιαφορούν επιδεικτικά για την εικόνα του πιο κεντρικού σταθμού της πόλης σε μια ήδη υποβαθμισμένη πλατεία. Οι φωτιές που ανάβουν τις χειμωνιάτικες νύχτες στο υπόγειο οι «κλοσάρ» της Ομόνοιας, τα ρυπαρά συνθήματα στους άθλιους τοίχους και η διαποτισμένη από ακαθαρσίες ατμόσφαιρα συνθέτουν σήμερα το σκηνικό του σταθμού.

Να ευελπιστούμε ότι με την έναρξη λειτουργίας του μετρό οι ΗΣΑΠ θα εκσυγχρονιστούν υποχρεωτικά; Εως τότε, όμως, τι γίνεται;

ΟΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΗΣ

Κατανάλωση και σκουπίδια

Η διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα και συνεχώς οξυνόμενα προβλήματα των σύγχρονων κοινωνιών. Οι μεγαλουπόλεις, σε Ανατολή και Δύση αδυνατούν πλέον να «απορροφήσουν» τον τεράστιο όγκο σκουπιδιών που συγκεντρώνεται, με απρόβλεπτες συνέπειες στη ρύπανση του εδάφους και νερού αλλά και της δημόσιας υγείας. Σήμερα στη χώρα μας υπάρχουν 5 χιλ. σκουπιδότοποι, από τους οποίους μόνο το 1/3 από αυτούς έχουν άδεια λειτουργίας. Μόνο στο νομό Αττικής σε ελάχιστη απόσταση από την Αθήνα, υπάρχουν 29 ανεξέλεγκτοι σκουπιδότοποι. Τα σκουπίδια που συγκεντρώνονται θα έφθαναν για να καλύψουν την εθνική οδό Αθηνών – Θεσ/νίκης σε ύψος ενός μέτρου!

Κι όμως μέχρι πρόσφατα το πρόβλημα της διαχείρισης επικεντρωνόταν στην τελική διάθεση, χωρίς να θίγεται η διαδικασία παραγωγής και με την τοποθέτηση του πολίτη στο ρόλο του παθητικού καταναλωτή.

Σήμερα, ενώ έχει ξεκινήσει ο προβληματισμός πάνω σε θέματα ανακύκλωσης και υγειονομικής ταφής –ίσως τα πιο σημαντικά βήματα που έγιναν ποτέ– δεν συμβαίνει το ίδιο για τη μείωση των σκουπιδιών, που έχει κύριο στόχο την αποφυγή δημιουργίας τους. Ετσι μπορεί να τεθεί ένα τέλος τόσο στην ανεξέλεγκτη απόρριψη των απορριμμάτων όσο και στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων για το περιβάλλον και τον άνθρωπο από την ταφή ή την καύση.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Οι γερανοί της προόδου σταμάτησαν στην Αθήνα

Οργασμός έργων και γνωστές εικόνες από άλλες ευρωπαϊκές πόλεις

Σαν... πελαργοί –που έστω και καθυστερημένα ευελπιστούμε ότι θα φέρουν την πρόοδο, οι γερανοί –ογδόντα δύο τον αριθμόν– σημαδεύουν τον ουρανό της πόλης.

Πρόκειται βεβαίως για οιωνούς μιας προόδου (μετρό, υπόγεια πάρκινγκ κ.ά.) την οποία οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες βιώνουν επί δεκαετίες τώρα. (Ως προς αυτό μόνον με το «αναπτυσσόμενο» μετά την πτώση του Τείχους κομμάτι του Βερολίνου, το Ανατολικό, μπορεί να ταυτιστεί η Αθήνα...).

Στη Β. Σοφίας ανάμεσα στους τρεις γερανούς του μετρό και σε άλλους τρεις για την μεγαλεπήβολη επέκταση του Βυζαντινού Μουσείου δεσπόζει επιβλητική δίπλα από το Πολεμικό Μουσείο η γερανογέφυρα του μετρό.

Εχει το ύψος μιας πενταώροφης πολυκατοικίας και χρησιμοποιείται στην εξόρυξη των προϊόντων εκσκαφής που αφήνει πίσω του ο μετροπόντικας (ΤΒΜ) «Περσεφόνη» της γραμμής 3 (Πεντάγωνο-Κεραμεικός), ο οποίος σήμερα απέχει μόλις 280 μέτρα από το Σύνταγμα.

Σκόνη και θόρυβος είναι η αναπόφευκτη όχληση που υφίστανται οι περίοικοι από την 24ωρη λειτουργία της γερανογέφυρας μέσω της οποίας έρχονται στην επιφάνεια τα φορτωμένα από μπάζα βαγονάκια του ΤΒΜ. Η απομάκρυνση των προϊόντων εκσκαφής είναι υπόθεση που αναλαμβάνουν στη συνέχεια τα φορτηγά των διαφόρων εργολάβων. Αυτοί σαν σύγχρονοι... Κοντορεβιθούληδες αφήνουν πίσω τους ίχνη (σκόρπια χώματα) στους κεντρικούς δρόμους της πόλης με την ανοχή των ανευθυνο-υπεύθυνων αρμοδίων. Το ΥΠΕΧΩΔΕ πετάει το μπαλάκι στον Δήμο Αθηναίων, στο παιχνίδι της κολοκυθιάς εμπλέκεται μετά η Αστυνομία, στη συνέχεια η υπογραφεία σύμβαση για το μετρό κ.ο.κ.).

Εν τω μεταξύ έως σήμερα οι χωματερές των Ν. Λιοσίων, του Σχιστού και κάποιες ιδιωτικές έχουν... καταπιεί τα μπάζα του μετρό (για την ακρίβεια, 1.750.000 κυβικά μέτρα), ενώ τα 750.000 που συνολικά απομένουν ενδέχεται τώρα να κλείσουν «τις ανοιχτές πληγές» του λατομείου της Καισαριανής. (Πρέπει, βεβαίως, να επισημανθεί ότι η χωρητικότητα του εν λόγω λατομείου ανέρχεται σε 1.000.000 κυβικά μέτρα, υπερβαίνει δηλαδή τα εναπομείναντα 750.000 κ.β. του μέτρου, όπερ εστί μεθερμηνευόμενον ότι η ανάπλασή του δεν θα είναι ολοκληρωμένη).

Γ. ΜΠΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

Τα έργα του μετρό απαιτούν την ύπαρξη μηχανημάτων τελευταίας τεχνολογίας... Στη Βασ. Σοφίας, γερανοί στέκονται σαν τους... πελεκάνους όρθιοι, στητοί και μετακινούν βαριά μηχανήματα...

Εστω κι αργά (παρά ποτέ...).έστω κι αν είναι το μοναδικό, σε ένα λατομείο, αυτό της Καισαριανής, θα γίνει πράξη η «οικολογική» υπόσχεση του αρμόδιου υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Κώστα Λαλιώτη για ανάπλαση των ανενεργών λατομείων της Αττικής με τα μπάζα του μετρό.

Τα λόγια δεν έλειψαν ποτέ· πράξεις απαιτούνται! Εκεί κρίνεται και το στοίχημα της επιτυχίας των παικτών της εξουσίας...

Β. ΦΛ.

Επιστολές με θέματα που αφορούν την πόλη, στη διεύθυνση «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», Σωκράτους 57, Αθήνα, 10431, με την ένδειξη «Για τη σελίδα Η ΠΟΛΗ».

Απρίλιο και Μάιο ανοίγει κοντά στο Αμστερνταμ μια τεράστια έκθεση 70 στρεμμάτων, που προσελκύει ανθρώπους από όλο τον κόσμο.

Ολλανδία: ένας κήπος της Εδέμ την άνοιξη...

Χρώματα και αρώματα στους πιο οργιώδεις συνδυασμούς

Όταν έρχεται ο καιρός της άνοιξης στην Ολλανδία, όλοι οι δρόμοι οδηγούν στο Κοϋκενχοφ, σε μια παράδοση η οποία ξεκινάει από το 1949 όταν μια ομάδα από διακεκριμένους Ολλανδούς καλλιεργητές από την περιοχή του Λίσε κοντά στο Αμστερνταμ, δημιούργησαν μια έκθεση παρουσιάζοντας εκπληκτική ποικιλία ολλανδικών λουλουδιών.

Το φάσμα αυτών των λουλουδιών δεν περιορίζεται στις τουλίπες σε όλη τους τη μεγαλοπρέπεια, αλλά επίσης ασφόδελους, νάρκισσους, υάκινθους και άλλες μικρές ποικιλίες.

Τον Μεσαίωνα, ο χώρος όπου δημιουργήθηκε το Κοϋκενχοφ ήταν μέρος μιας έκτασης που ανήκε στην κόμησσα Jacoba von Beieren μεταξύ των τριών συζύγων της οποίας ήταν και ένας Δούκας του Gloucester και ένας Δελφίνος της Γαλλίας.

Τα 70 στρέμματα του κήπου που όταν ανοίγει προσελκύει χιλιάδες επισκέπτες –700.000 πέρυσι– βρίσκονται στο σημείο που βρισκόταν εκείνη την εποχή οι κήποι της κουζίνας της. Από εκεί πήρε και το όνομά του ο χώρος (Κοϋκεν = κουζίνα, χοφ = κήπος).

Σε αντίθεση με τους γύρω γύρω κήπους οι οποίοι

Της **ΜΑΙΡΗΣ ΕΓΓΛΕΖΑΚΗ**

δημιουργούν μια «κουβέρτα» μεταξύ Χάαρλεμ και Χάγης, με το κλασικό ορθογώνιο σχήμα τους, το Κοϋκενχοφ είναι ένας κομματιαστός κήπος με 16 χιλιόμετρα μονοπατιών να το διαπερνούν. Στην αποκορύφωση της άνθισης των λουλουδιών, η εικόνα που αντικρύζει κάποιος είναι αυτή ενός ουρανίου τόξου από χρώματα.

Μια δίμηνη σε διάρκεια περίοδο (από το τέλος του Μαρτίου έως το τέλος του Μαΐου) δίνει σε επισκέπτες από ολόκληρο τον κόσμο την ευκαιρία να απολαύσουν την ομορφιά των βολβολούλουδων κατά τη διάρκεια όλης της περιόδου άνθισής τους.

Τα παρτέρια είναι φυτευμένα σε βάθος 3 λουλουδιών για να είναι σίγουρο ότι θα υπάρχει πλήρης άνθιση όλη την περίοδο που το πάρκο είναι ανοικτό. Καθημερινά από την 21η Μαρτίου ώς την 22α Μαΐου από τις 8.00 το πρωί μέχρι τις 7.30 το απόγευμα μπορεί ο επισκέπτης να πάει και να χαρεί. Τα βολβολούλουδα βρίσκονται στο απόγειο της άνθισης τους από τα μέσα Απριλίου μέχρι τις αρχές Μαΐου.

Μόνο αφού γλιτώσει κανένας από τα εξαιρετικά απασχολημένο πάρκινγκ και τα πολυποίκιλα περίπτερα με φαγητό που βρίσκονται στην είσοδο και αφού περάσει από τον ανεμόμυλο στα διαφορετικά παρτέρια, μπορεί να εκτιμήσει αληθινά το φαινόμενο του Κοϊκενχοφ. Τα κεντρικά μονοπάτια περιβάλλονται από οξιές και βελανιδιές που φυτεύθηκαν το 1830. Υπάρχουν πηγάδια, πηγές, κανάλια και ρεύματα με γοητευτικές γέφυρες και πάγκοι παντού, για να ενθαρρύνουν τους επισκέπτες να καθίσουν και να μυρίσουν τα λουλούδια ακούγοντας το τραγούδι των πουλιών.

Μάλιστα οι Ολλανδοί προτείνουν στους επισκέπτες να κρατούν μαζί τους τα αναγκαία για ένα πικ-νικ και να έρθουν κατά τη διάρκεια των λιγότερο φορτωμένων από κόσμο ωρών αργά το απόγευμα όπου και θα βρουν μοναχικά μονοπάτια για να ρεμβάσουν. Αλλά ανεξάρτητα από το πότε κάποιος επισκέπτεται το Κοϋκενχοφ το γεγονός που προκαλεί μεγαλύτερη αίσθηση είναι η εφημερία της φύσης. Κάθε ημέρα είναι διαφορετική, με καινούργιους βολβούς, καινούργια άνθη και καινούργιες μνήμες.

Μήπως θα πρέπει να αρχίσετε να προγραμματίζετε κάποια εκδρομή στην Ολλανδία στο κοντινό μέλλον;

Οι κήποι του Κόικενχοφ έξω από το Αμστερνταμ αποτελούν τόπο έλξης χιλιάδων επισκεπτών, από 22 Μαρτίου έως 21 Μαΐου. Στα εβδομήντα στρέμματα που τους αποτελούν, τα λουλούδια με τις ποικιλίες τους, αλλά και η μικρή λίμνη με τον παραδοσιακό ανεμόμυλο και τους κύκνους είναι μια Εδέμ που σε κάνει να ξεφεύγεις από την καθημερινότητα.

Οι λαχταριστές κόκκινες ντομάτες, του μποστανιού ή του θερμοκηπίου, αποτελούν βασικό στοιχείο της ευρωπαϊκής κουζίνας. Βέβαια όταν είναι στον καιρό τους, όπως έλεγαν οι παλιότεροι, οι ντομάτες είναι πιο εύγευστες.

Ντομάτα: λαχταριστό λαχανικό

Κατάγεται από τη Ν. Αμερική και γρήγορα αγαπήθηκε από τους Ευρωπαίους

Η ντομάτα κατάγεται από τη Νότια Αμερική κι εκεί καλλιεργήθηκε για πρώτη φορά. Ήταν άγνωστη στους κατοίκους του Παλαιού Κόσμου μέχρι τον 16ο αιώνα, και συγκεκριμένα μέχρι την παρουσίαση και περιγραφή της, το 1544, από έναν Ιταλό βοτανολόγο. Αυτός έδωσε στους καρπούς του φυτού το όνομα "pomi d' oro" (χρυσά μήλα). Χρυσά γιατί οι πρώτες ποικιλίες που έγιναν γνωστές είχαν κίτρινο χρώμα κατά την ωρίμανση. Πράγματι, εκτός από τις κόκκινες ντομάτες που ξέρουμε εμείς, υπάρχουν και πιο ανοιχτόχρωμες (κίτρινες και πορτοκαλί) το ίδιο γευστικές με τις δικές μας.

Στην Ελλάδα η ντομάτα ήρθε το 1818. Τα πρώτα χρόνια, όμως, δεν αποτελούσε φαγώσιμο είδος καθότι τη συνόδευε η φήμη που επικρατούσε τότε σ' όλο τον κόσμο περί τοξικότητάς της. Οφειλόταν δε στο ότι κάποια άλλα είδη της ίδιας οικογένειας περιέχουν στα φύλλα και στους καρπούς τους μια δηλητηριώδη ουσία αλλά και στο ότι οι άγουρες ντομάτες είναι όντως τοξικές αν καταναλωθούν νωπές, γι' αυτό συντηρούνται σε άλμη ή ξύδι. Οι αρχικοί φόβοι αποδείχηκαν αβάσιμοι, η ντομάτα διαδόθηκε ευρέως και σήμερα, μετά την πατάτα, είναι το λαχανικό που καλλιεργείται περισσότερο στη χώρα μας.

Όπως φαίνεται από τον τόπο καταγωγής της, η ντομάτα είναι φυτό των θερμών περιοχών της γης και δεν ε-

Του ***Κώστα Ζουλάκη*** - γεωπόνου

πιβιώνει σε θερμοκρασίες κάτω του μηδενός. Έτσι καλλιεργείται ως καλοκαιρινό λαχανικό και κανονικά δίνει παραγωγή από τέλη Μαΐου ώς τέλη Σεπτεμβρίου. Βέβαια, η ντομάτα δεν λείπει καμιά εποχή από το τραπέζι μας, μιας και παράγεται εκτός εποχής στα θερμοκήπια. Με τις ντομάτες θερμοκηπίου, όμως, δημιουργείται το εξής πρόβλημα: οι χαμηλές θερμοκρασίες τον χειμώνα δυσχεραίνουν τη γονιμοποίηση και την καρπόδεση, οπότε για να πάρουμε ικανοποιητική παραγωγή πρέπει να επέμβουμε με φωτορυθμιστικές ουσίες (φυτορμόνες). Αυτές εξασφαλίζουν μεν την ανάπτυξη πολλών και μεγάλων καρπών χωρίς να χρειαστεί να γίνει γονιμοποίηση, αλλά υποβαθμίζουν την ποιότητά τους. Πράγματι, γίνονται πιο μαλακοί, το σχήμα τους παραμορφώνεται, διατηρούνται για λιγότερο χρόνο μετά τη συγκομιδή, η γεύση τους δεν είναι τόσο καλή και εμφανίζουν κενούς χώρους στο εσωτερικό τους. Οι τελευταίοι "γεμίζουν" κανονικά, στις ντομάτες που καλλιεργούνται στο ύπαιθρο, από τα σπέρματα και μια ζελατινώδη ουσία που τα περιβάλλει.

Στην προκειμένη όμως περίπτωση δεν γίνεται γονιμοποίηση αλλά παρθενοκαρπική ανάπτυξη των καρπών, κι έτσι δεν σχηματίζονται σπέρματα. Πάντως, οι ορμόνες που χρησιμοποιούμε είναι ουσίες που παράγουν τα ίδια τα φυτά και δεν συνιστούν κίνδυνο για την υγεία μας. Η ντομάτα αποτελείται κατά 94% από νερό και κατά 3,5% από σάκχαρα. Διατροφική αξία τής δίνει η περιεκτικότητά της σε βιταμίνες Α, Β και κυρίως C. Το άρωμα και το ελκυστικό της χρώμα είναι επίσης, σίγουρα, σημαντικά πλεονεκτήματα.

Δεν φυτεύεται απ' ευθείας στο χωράφι αλλά σε γλαστράκια

Η ντομάτα πολλαπλασιάζεται την άνοιξη με απ' ευθείας σπορά στο έδαφος. Φροντίζουμε το υπόστρωμα σποράς να είναι καλά κοκκοποιημένο και με αρκετή υγρασία στα ανώτερα στρώματα. Ο σπόρος σκεπάζεται με μίγμα χώματος και κοπριάς, πάχους 1-2,5 εκ. Αν η θερμοκρασία είναι τότε ευνοϊκή, δηλαδή κοντά στους 25oC, τα νεαρά φυτάρια θα χρειαστούν μία βδομάδα για να εμφανιστούν στην επιφάνεια του υποστρώματος. Βασική προϋπόθεση για μια επιτυχή καλλιέργεια είναι το έδαφος να στραγγίζει καλά και να μην έχει δεχτεί πλούσια αζωτούχο λίπανση. Αν συμβεί αυτό θα παραχθούν πολύφυλλοι βλαστοί αλλά ελάχιστες ντομάτες. Αντίθετα, ο φωσφόρος θα βοηθήσει την ανάπτυξη του ριζικού συστήματος και θα αυξήσει την παραγωγή.

Συνήθως, όμως, η ντομάτα δεν φυτεύεται απ' ευθείας στο χωράφι, αλλά σε γλαστράκια και κατόπιν μεταφυτεύεται στην οριστική της θέση. Διατηρούμε τα γλαστράκια σε κάποιον εσωτερικό χώρο, οπωσδήποτε φωτεινό. Μόλις εμφανιστεί η πρώτη ταξιανθία πάνω στο φυτάριο είναι η ώρα της μεταφύτευσης. Συνιστάται τα νεαρά φυτάρια να παραχώνονται στο έδαφος μέχρι λίγο κάτω από το σημείο που εκφύονται τα πρώτα πραγματικά φύλλα. Έτσι, στο σκεπασμένο πλέον με χώμα κομμάτι του στελέχους θα αναπτυχθούν και άλλες ρίζες που θα στερεώσουν το φυτό καλύτερα

Pomi d' oro ονόμασε τη βασίλισσα του καλοκαιριού ο Ιταλός βοτανολόγος που πρώτος την περιέγραψε το 1554. Οι πρώτες ποικιλίες είχαν κίτρινο χρώμα κατά την ωρίμανση. Σήμερα καλλιεργούνται επίσης κίτρινες και πορτοκαλιές ντομάτες, εξίσου γευστικές με τις δικές μας.

και θα το κάνουν πιο παραγωγικό. Η ντομάτα καρποφορεί ως εξής: πρώτα σχηματίζονται 7-9 φύλλα, κατόπιν η πρώτη ταξιανθία -η μελλοντική ταξικαρπία- και μετά ανά τρία φύλλα εμφανίζεται και μια νέα ταξιανθία. Το μήκος των βλαστών εξαρτάται από την ποικιλία. Κανονικά οι βλαστοί αναπτύσσονται απεριόριστα, οπότε αν αφαιρεθούν οι πλάγιοι και όλη η ικμάδα του φυτού πάει στον κεντρικό βλαστό, αυτός μπορεί να φτάσει και τα 10 μέτρα σε μήκος. Τελευταία, όμως, έχουν δημιουργηθεί και ποικιλίες με γενετικά καθορισμένο μήκος ανάπτυξης.

Το καλοκαίρι τα ποτίσματα πρέπει να γίνονται συχνά γιατί αν υπάρχουν μεγάλες διακυμάνσεις υγρασίας στο έδαφος θα έχουν ως αποτέλεσμα το «σχίσιμο» των καρπών. Καλό είναι να υποστηλώνεται η ντομάτα με πρόσδεση σε καλάμια ή με την τοποθέτηση κάποιου δικτυωτού πλαισίου που θα δημιουργεί κάτι σαν κλουβί γύρω από το φυτό. Ετσι αποφεύγουμε να έρπει στο έδαφος και διευκολύνουμε τις καλλιεργητικές εργασίες. Συνέπεια αυτού είναι η βελτίωση -ποιοτική και ποσοτική- της παραγωγής. Για παράδειγμα, η υποστύλωση βοηθάει τους καρπούς να αποκτήσουν καλύτερο χρωματισμό με το να αυξάνει το φως που φτάνει μέχρι αυτούς.

Θεωρητικά η συγκομιδή της ντομάτας γίνεται από τη στιγμή που το πράσινο χρώμα της θα αρχίσει να «σπάει» και να κοκκινίζει ελαφρά, λόγω της εμφάνισης της κόκκινης χρωστικής λυκοπίνης. Σ' αυτή την περίπτωση η ωρίμανση θα γίνει κατά την αποθήκευσή της, αρκεί η θερμοκρασία να υπερβαίνει τους 15oC. Αν βέβαια την καλλιεργήσουμε στον κήπο θα τη μαζέψουμε ώριμη, δηλαδή κατακόκκινη.

Σ' αυτό το στάδιο η ντομάτα είναι ποιοτικά καλύτερη γιατί καθ' όλο το διάστημα που ωρίμαζε πάνω στο φυτό συνεχιζόταν ο εφοδιασμός της με σάκχαρα και γενικά με όλες τις ουσίες που βελτιώνουν τη γεύση και το άρωμα του καρπού.

ΥΓΕΙΑ

Λίγο, μετρημένο, ποτό κάνει καλό. Προσοχή στην υπερβολή. Οδηγεί στον εθισμό και την εξάρτηση.

«Μυστική» επιδημία ο αλκοολισμός

Ο κατήφορος έρχεται σιγά σιγά και χωρίς να το καταλάβουμε

Πέρσι για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε και επισήμως ότι η μέτρια κατανάλωση αλκοόλ μπορεί να είναι ευεργετική. Ανακοινώσεις αυτού του είδους έγιναν σε όλο τον κόσμο μέσα από ιατρικές επιθεωρήσεις, ινστιτούτα υγείας καθώς και υπουργεία. Αλλά οι επιστήμονες μέσα από τις οδηγίες τους εξακολουθούν να διατηρούν μια συντηρητική στάση, όσον αφορά τον ορισμό της μέτριας κατανάλωσης αλκοόλ (βλέπε γράφημα) και προειδοποιούν ότι οι συνέπειες από την υπερβολική κατανάλωση είναι εξαιρετικά βλαβερές για την υγεία.Σύμφωνα με την Αμερικανική Ιατρική Ενωση (American Medical Association), ο αλκοολισμός (πάθηση που μπορεί να θεραπευθεί και δέχεται επιδράσεις από πολλούς παράγοντες) έχει πάρει διαστάσεις «μυστικής» επιδημίας μεταξύ των ηλικιωμένων. Οι ενήλικες μεγάλης ηλικίας είναι πιο επιρρεπείς στον αλκοολισμό εξαιτίας των μεταβολών που συμβαίνουν στη χημεία και τη σύσταση του σώματός τους και βεβαίως έχουν σχέση με την ηλικία. Παράλληλα μια πρόσφατη μελέτη αποκάλυψε σημαντική αύξηση των προβλημάτων αλκοολισμού στους συνταξιούχους.

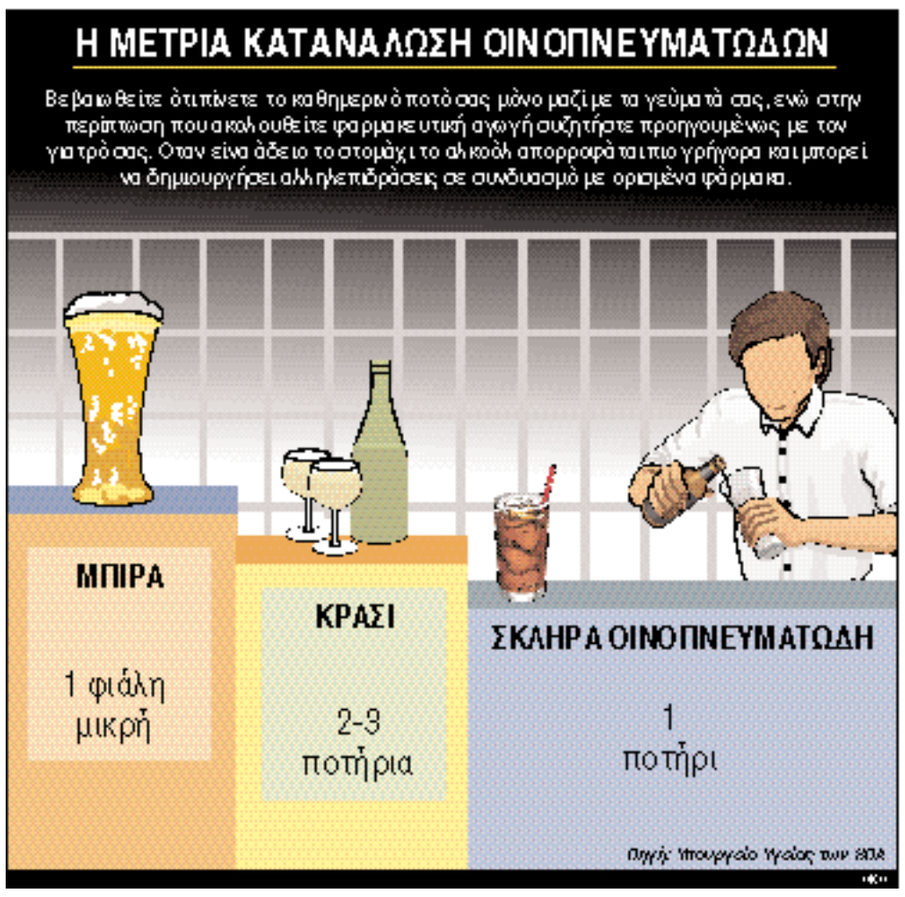

Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της ΑΜΑ στις ΗΠΑ περίπου τρία εκατομμύρια Αμερικανοί ηλικίας άνω των 60 ετών έχουν πρόβλημα αλκοολισμού. Ενώ οι στατιστικές έδειξαν ότι τουλάχιστον το 10% των ασθενών, που εισάγονται ως επείγοντα περιστατικά στα νοσοκομεία με πρόβλημα κατανάλωσης αλκοόλ, είναι άνω των 60 ετών. Επίσης, το ήμισυ σχεδόν του αριθμού των ατόμων που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία βρίσκονται εκεί εξαιτίας του ποτού.

Προσφάτως η ΑΜΑ ανακοίνωσε οδηγίες που βοηθούν τους παθολόγους να διαγνώσουν και να θεραπεύσουν προβλήματα που σχετίζονται με το αλκοόλ, μεταξύ των ηλικιωμένων ασθενών. Μαθαίνοντας περισσότερα για τον τρόπο με τον οποίο η ηλικία επιδρά στην ενεκτικότητα που έχουμε στο αλκοόλ και γνωρίζοντας σε βάθος το ρόλο που παίζει το αλκοόλ στην εμφάνιση της ασθένειας, μπορούμε να κρίνουμε αν οι συνήθειες που ακολουθούμε στην κατανάλωση αλκοόλ είναι ασφαλείς ή χρειάζεται να αλλάξουν.

Ο ρόλος της ηλικίας

Οι αλλαγές που σχετίζονται με την ηλικία μεταβάλλουν τον τρόπο που οι περισσότερες ουσίες, συμπεριλαμβανομένου του αλκοόλ, διανέμονται στο σώμα. Επίσης, μεταβάλλουν τον τρόπο με τον οποίο οι ιστοί ανταποκρίνονται σ' αυτές τις ουσίες. Για παράδειγμα, οι ηλικιωμένοι ενήλικες συνήθως έχουν χαμηλότερη περιεκτικότητα νερού στο σώμα τους από ό,τι οι νέοι ενήλικες με αποτέλεσμα να καταλήγει να είναι μεγαλύτερη η συγκέντρωση του αλκοόλ στον οργανισμό τους για κατανάλωση ορισμένης ποσότητας ποτού. Ως εκ τούτου, οι ηλικιωμένοι νιώθουν τη ζαλάδα της «μέθης» με λιγότερα ποτά. Επίσης τα όργανα αλλά και οι ιστοί του σώματός τους υφίστανται βλάβες από μικρότερες ποσότητες αλκοόλ.

Επιπλέον αυτών, το αλκοόλ έχει επιπρόσθετες συνέπειες όταν λαμβάνεται σε συνδυασμό με το ήμισυ περίπου από τα εκατό συχνότερα συνταγογραφούμενα φάρμακα.

Οι συνέπειες από την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ στους ηλικιωμένους είναι τεράστιες. Το πιο σύνηθες πρόβλημα είναι η διατροφική ανεπάρκεια κι αυτό γιατί το αλκοόλ εμποδίζει την απορρόφηση πολλών θρεπτικών ουσιών (βιταμινών, μεταλλικών αλάτων και άλλων ουσιών, απαραίτητων για τις λειτουργίες του σώματος). Στους ηλικιωμένους οι συνέπειες αυτές εμφανίζονται στα πολύ χαμηλά επίπεδα κατανάλωσης.

Η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ σε μακροχρόνια βάση μπορεί να οδηγήσει σε παθήσεις του ήπατος, καρκίνο (ειδικά του στόματος, του λάρυγγα και του οισοφάγου) καθώς και σε καρδιαγγειακά προβλήματα όπως καρδιομυοπάθεια, εγκεφαλικό και υψηλή αρτηριακή πίεση.

Βεβαίως είναι σημαντικό να ακολουθούμε τις οδηγίες των επιστημόνων όσον αφορά την κατανάλωση του αλκοόλ. Ωστόσο, η ακριβής ποσότητα που καταναλώνει το άτομο –ή η συχνότητα– δεν είναι τόσο σημαντική όσο οι συνέπειες. Μια από τις πιο αξιοσημείωτες πλευρές του αλκοολισμού είναι η άρνηση ή η ανικανότητα αναγνώρισης της ύπαρξης προβλήματος.

Παν μέτρον άριστον

Τα περισσότερα άτομα που πίνουν πολύ τείνουν να ελαχιστοποιούν τις συνέπειες του ποτού και να υποτιμούν τον αριθμό των ποτών που καταναλώνουν, ωστόσο, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία ενήλικες είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς σε αυτή τη λανθασμένη αντίληψη. Επίσης συχνά έχουν μια ηθικολογική στάση προς τον αλκοολισμό, η οποία καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη την παραδοχή του προβλήματος.

Αρκετές φορές θεωρούν το αλκοόλ φάρμακο που βοηθά στον ύπνο, καταπραΰνει τον πόνο ή διώχνει τη θλίψη. Δυστυχώς, η δράση αυτή είναι προσωρινή αν και η αντίληψη ότι το οινόπνευμα προκαλεί όλες αυτές τις «ενεργητικές» επιπτώσεις δεν είναι προσωρινή.

Για να διαπιστώσει κάποιος αν έχει πρόβλημα στην κατανάλωση αλκοόλ αρκεί να απαντήσει στις παρακάτω τέσσερις απλές ερωτήσεις (δύο ή περισσότερες καταφατικές απαντήσεις υποδεικνύουν ότι το άτομο θα πρέπει να μειώσει την ποσότητα αλκοόλ που καταναλώνει):

- Εχετε ποτέ σκεφθεί ότι θα έπρεπε να μειώσετε ή να σταματήσετε την κατανάλωση αλκοόλ;
- Υπάρχουν άτομα που σας ενοχλούν με το να κριτικάρουν τη συνήθειά σας;
- Εχετε ποτέ αισθανθεί ενοχές σχετικά με την ποσότητα αλκόλ που καταναλώνετε;
- Σας έχει συμβεί να πιείτε ποτό το πρωί για να καλμάρετε τα νεύρα σας;

Αν είστε υγιείς και πίνετε μόνο ένα ή δύο ποτά την ημέρα για μια χρονική περίοδο χωρίς να υπάρχουν συμπτώματα ασθένειας, μπορείτε να εξακολουθήσετε τη συνήθειά σας. Σύμφωνα με μελέτες ερευνητών, η μέτρια κατανάλωση αλκοόλ –που καθορίζεται από το γιατρό– μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο θανάτου από καρδιακή προσβολή. Αλλά στην περίπτωση που έχετε πρόβλημα υγείας που σχετίζεται με το αλκοόλ ή αν απαντήσατε καταφατικά σε δύο τουλάχιστον από τις παραπάνω ερωτήσεις, θα πρέπει είτε να περιορίσετε είτε να σταματήσετε εντελώς την κατανάλωση αλκοόλ. Εξαρτάται από την κατάσταση της γενικής υγείας του οργανισμού σας και το είδος του ποτού.

Κάποιοι μπορούν να κάνουν μόνοι τις επιλογές τους, άλλοι χρειάζονται ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη. Στην περίπτωση που δεν πίνετε, δεν συνιστάται να ξεκινήσετε σε μεγάλη ηλικία. Οι δυσμενείς συνέπειες της κατάχρησης αλκοόλ επισκιάζουν τα οφέλη και βεβαίως είναι αδύνατον να προβλεφθεί ποιος θα αναπτύξει πρόβλημα αλκοολισμού και ποιος όχι.

Φ-ΤΟ: Ν. Καπίρης

Προσοχή στα ποτά «μπόμπες» που σερβίρονται σε κάποια μπαρ ή πωλούνται στα πεζοδρόμια σε χαμηλές τιμές.

Λιγότερα λίπη, καλύτερη όραση

Ερευνα ενοχοποιεί το βούτυρο για εκφυλισμό του αμφιβληστροειδούς

Η πλούσια σε λίπος διατροφή μπορεί να βλάψει όχι μόνο την καρδιά αλλά και την όρασή μας, σύμφωνα με μια νέα έρευνα των επιστημόνων η οποία βρίσκεται ακόμη στο αρχικό της στάδιο.

Οι επιστήμονες μελέτησαν τις διατροφικές συνήθειες περισσοτέρων από 2.000 ατόμων (ηλικίας 45 έως 85 ετών) και διαπίστωσαν ότι όσοι καταναλώναν περισσότερα κεκορεσμένα λίπη είχαν κατά 80% περισσότερες πιθανότητες να αναπτύξουν πρόωρο εκφυλισμό του αμφιβληστροειδούς (πάθηση γνωστή ως εκφυλισμός της ωχρής κηλίδας) σε σύγκριση με αυτούς που κατανάλωναν ελάχιστη ποσότητα, ανακοίνωσαν οι ερευνητές στο ιατρικό περιοδικό Archives of Ophtalmology.

Η πάθηση αυτή συμβαίνει όταν η περιοχή γύρω από την ωχρή κηλίδα (το τμήμα του αμφιβληστροειδούς που είναι υπεύθυνο για την κεντρική όραση) αρχίζει να αλλοιώνεται. Στο αρχικό στάδιο της πάθησης δεν παρατηρούνται κάποια συμπτώματα, ωστόσο, αν η κατάσταση αυτή εξελιχθεί μπορεί να προκαλέσει **παραμόρφωση, θάμπωμα και τύφλωση στο κεντρικό τμήμα του οπτικού πεδίου.**

Δεν είναι απαραίτητο ότι κάποιος που πάσχει από αλλοίωση της ωχρής κηλίδας σε αρχικό στάδιο θα φθάσει οπωσδήποτε στο τελευταίο στάδιο της πάθησης. Αλλά δεν υπάρχει κάποιος τρόπος που θα μπορούσε να βοηθήσει τους γιατρούς να προβλέψουν σε ποιους ασθενείς θα εξελιχθεί η πάθηση και σε ποιους όχι. Ο εκφυλισμός της ωχρής κηλίδας θεωρείται η κύρια αιτία τύφλωσης στα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών και επειδή μέχρι σήμερα δεν υπάρχει κάποια θεραπεία που να μπορούν άφοβα να συστήσουν οι γιατροί, οποιοσδήποτε αποτελεσματικός τρόπος πρόληψης, ακόμη και όταν η πάθηση βρίσκεται στο αρχικό στάδιο, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός.

ΑΠΟ ΚΛΕΙΣΤΙΚΟ ΤΗΣ PREVENTION Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στη μελέτη αυτή, η τροφή που συνδέθηκε περισσότερο με τον εκφυλισμό της ωχρής κηλίδας ήταν το βούτυρο. Ωστόσο σύμφωνα με την επικεφαλής της μελέτης Julie A. Mares – Periman, καθηγήτρια οφθαλμολογίας στο Πανεπιστήμιο του Wisconsin, είναι πρόωρο ακόμη να επιρρίψουμε ευθύνες για τα υψηλά ποσοστά της πάθησης μόνο στο βούτυρο.

Επίσης, δεν είναι ακόμη γνωστό γιατί τα λίπη συνδέονται με τον εκφυλισμό της ωχρής κηλίδας. Πιθανόν η πλούσια σε κεκορεσμένα λίπη διατροφή να επηρεάζει τον αμφιβληστροειδή με δύο τρόπους, υποστηρίζει ο Ronald Klein καθηγητής οφθαλμολογίας στο ίδιο πανεπιστήμιο. Οπως η μεγάλη ποσότητα λίπους μπορεί να δημιουργήσει θρόμβους στις αρτηρίες της καρδιάς με τον ίδιο τρόπο μπορεί να φράξει τα αγγεία που οδηγούν στα μάτια, μειώνοντας τη ροή του αίματος που είναι πλούσιο σε θρεπτικές ουσίες.

Μια άλλη εξήγηση είναι ότι το υπερβολικό λίπος εναποτίθεται απευθείας στη μεμβράνη πίσω ακριβώς από τον αμφιβληστροειδή. Σ' αυτή την περίπτωση, οι θρεπτικές ουσίες δεν θα μπορέσουν να διαπεράσουν το «τοίχωμα λίπους» για να φθάσουν στα κύτταρα που συντηρούν τον αμφιβληστροειδή. Ωστόσο, κανένας από τους δύο τρόπους δεν έχει ακόμη αποδειχθεί.

Και οι δύο επιστήμονες τόνισαν ότι είναι ακόμη πολύ νωρίς για να συνδέσουμε οριστικά τον εκφυλισμό της ωχρής κηλίδας με τα κεκορεσμένα λίπη. Αλλά σύμφωνα με την δρ Mares - Perlman, «ακόμη κι αν δεν επιβεβαιωθεί η σχέση λίπους και εκφυλισμού της ωχρής κηλίδας, ο περιορισμός του λίπους και η πλούσια σε φρούτα και λαχανικά διατροφή μπορούν να συμβάλουν στην πρόληψη πολλών άλλων παθήσεων».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΚΗΔΕΙΕΣ

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, παππού, προπαππού, αδελφό και θείο
ΓΕΩΡΓΙΟ ΕΥΑΓ. ΦΩΣΚΟΛΟ
ετών 82
κηδεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο 13.4.96 και ώρα 11 π.μ. από τον ιερό ναό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών.
Η σύζυγος: Περσεφόνη. Τα παιδιά: Μιχάλης και Αικατερίνη Γονίδη, Μιχάλης και Αλίκη Παππά, Παναγιώτης και Μαρία Μακρή. Οι εγγονοί. Ο δισέγγονος. Οι αδελφοί. Οι ανιψιοί. Οι λοιποί συγγενείς.

Την πολυαγαπημένη μας
ΣΟΦΙΑ ΦΩΚΙΩΝΟΣ ΡΩΚ
κηδεύουμε την Τρίτη 16.4.1996 και ώρα 3.30 μ.μ. εκ του ιερού ναού Αγ. Θεοδώρων του Α' Νεκροταφείου Αθηνών.
Ο υιός της: Νικόλαος Ρωκ-Μελάς. Οι εγγονές: Μαρία και Σοφία. Ο δισέγγονος: Φραγκίσκος. Οι συγγενείς.

Την πολυαγαπημένη μας μητέρα, γιαγιά και θεία
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΞΥΝΟΥ
ετών 90
κηδεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο και ώρα 12 το μεσημέρι από τον Ιερό Ναό Αγίας Μαρίνας Ηλιούπολης. Ο ενταφιασμός θα γίνει στο Νεκροταφείο Βύρωνα.
Τα τέκνα: Γιάννης και Ευφροσύνη, Παναγιώτης και Ανδριανή, Βασίλειος, Αρχιμανδρίτης Χρυσόστομος, Ελένη και Παναγιώτης Κολοκούρης, Ευαγγελία και Κώστας Σελλής, Μαρία και Κώστας Σκαφτούρας. Τα εγγόνια: Δημήτριος, Δέσποινα και Κώστας Κορκιδάκης, Δημήτριος, Σπυρίδων, Νικόλαος, Παναγιώτα και Κωνσταντίνος, Γεωργία και Κώστας Γεωργόπουλος, Χρήστος, Δημήτρης και Παναγιώτης, Ρεβέκκα, Αθανάσιος, Δέσποινα. Τα ανίψια. Οι λοιποί συγγενείς.

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, υιό και αδελφό
ΓΕΩΡΓΙΟ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ
Επίκουρο καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών - Πυρηνικό Φυσικό
ετών 50
κηδεύουμε την Τετάρτη, 17.4.96 και ώρα 3 μ.μ. από τον Ιερό Ναό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών.
Η σύζυγος: Ολυ. Η κόρη: Μαρία. Η μητέρα: Ευρυδίκη. Τα αδέλφια: Παναγιώτα και Παναγιώτης Λαγκαδινός, Δέσποινα και Θωμάς Τάσσιος. Οι λοιποί συγγενείς.

Την αγαπημένη μας μητέρα, γιαγιά, αδελφή και θεία
ΜΑΡΙΑ Β. ΚΟΥΤΣΟΥΚΕΛΗ
κηδεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο, 13.4.96 και ώρα 12 το μεσημέρι από τον Ιερό Ναό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών.
Τα παιδιά: Ειρήνη και Φαίδων Αντωνόπουλος, Αλεξάνδρα και Μάρκο Μπενζονάνα. Τα εγγόνια: Ιλεάνα και Φίλιππος. Η αδελφή: Ελλη Μ. Κουτσουκέλη. Τα ανίψια. Οι φίλοι. Οι λοιποί συγγενείς.
Η οικογένεια δεν θα δεχθεί συλλυπητηρίους επισκέψεις κατ' οίκον.

Τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα, αδελφό και θείο
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΕΜΜΑΝ. ΧΟΥΡΔΑΚΗ
Ιατρό Ακτινολόγο - ετών 62
κηδεύουμε σήμερα Μ. Σάββατο 13-4-96 και ώρα 11.30 π.μ. από τον ιερό ναό Αγίου Κωνσταντίνου Πειραιώς.
Η σύζυγος: Αναστασία. Τα τέκνα: Σοφία και Γιάρμο, Ευαγγελία και Εμμανουέλα. Τα αδέλφια: Αγάπη και Νικόλαος Βούλγαρης, Μιχάλης και Χριστίνα Χουρδάκη, Δημήτριος και Ελένη Χουρδάκη, Δημήτριος Κραβαρίτης, Κωνσταντίνος Παπαντωνούδης. Οι ανιψιοί. Οι λοιποί συγγενείς.

ΠΕΝΘΗ

Τον αγαπημένο μας
ΑΧΙΛΛΕΑ ΤΣΑΜΑΔΟ
εκηδεύσαμε τη Μ. Δευτέρα 8.4.96 και ώρα 3 μ.μ. από τον ιερό ναό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Αθηνών.
Η σύζυγος: Ιωάννα. Τα παιδιά: Μαρία και Κώστας Παπαθεοδώρου, Ειρήνη και Bertrand Jacoberger. Η μητέρα: Μαρία Γιώτη. Τα αδέλφια: Αγγελική Pappas, Σταμάτης και Μάρα Τσαμαδού, Χρήστος και Πόλυ Γιώτη, Δήμητρα Γιώτη, Δέσποινα και Νίκος Σταμπολίτης. Οι εγγονές: Μαρία και Αριάδνη. Τα ανίψια και οι φίλοι του.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε μ' όλη μας την καρδιά τους καλούς συγγενείς, του πολύτιμους φίλους μας, τους Νισύριους συμπατριώτες που μας στήριξαν και μας συμπαραστάθηκαν στο χαμό του γλυκύτατου ανθρώπου, αγαπημένου άντρα, χρυσού πατερούλη, παππούκα και αδελφού
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΗ
Η οικογένειά του.

ΑΦΙΕΣΕΙΣ

Εις μνήμην **Δ. ΚΑΖΑΖΗ,** ο κ. και η κ. Ν. Δελημγιάννη κατέθεσαν απευθείας στους Γιατρούς Δίχως Σύνορα το ποσόν των 15.000 δρχ.

Εις μνήμην του αγαπημένου της συζύγου **ΓΙΩΡΓΟΥ,** η γυναίκα του Ιντα Θήλυζα απέστειλε απευθείας δρχ. 100.000 υπέρ των δημοτικών υποτροφιών μαθητών της πόλεως Στυλίδος Φθιώτιδος.

Εις μνήμην της μητέρας του **ΜΑΤΙΝΑΣ Π. ΣΑΡΡΗ,** ο κ. Αντώνιος Σαρρής μάς κατέθεσε 25.000 δρχ. υπέρ των Παιδικών Χωριών SOS Ελλάδος.

Στο Χατζηκυριάκειο Ιδρυμα απέστειλαν για τους σκοπούς του: ΑΦΟΙ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ εις μνήμην **ΚΑΝΑΚΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ** 200.000, η κ. Ελευθερία Κωνσταντάρα εις μνήμην του συζύγου της 10.000, η κ. Αικατ. Βαφειάδη εις μνήμην του συζύγου της 20.000, ο κ. Ευστράτιος Βαφειάδης εις μνήμην του πατρός του 40.000, ο κ. Αντώνιος Χαλκιάς εις μνήμην του πατρός του 50.000, η κ. Βαρβάρα Κόντε εις μνήμην **ΗΛΙΑ ΧΑΛΚΙΑ** 5.000, ο κ. Εμ. Μαγκλής εις μνήμην της γιαγιάς του 15.000, η οικογ. Σωτήρη Χάδιαρη εις μνήμην **ΑΛΚΗ ΚΟΥΛΟΥΡΗ** 15.000, η κ. Μελπομένη Μανουσάκη εις μνήμην των γονέων της 25.000, ο κ. Γεώργιος Δημητριάδης εις μνήμην των γονέων του 25.000, ο κ. Μ. Μοχιανάκης εις μνήμην **ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ** και **ΣΟΦΙΑΣ** 10.000, ο κ. Νικ. Μανουσάκης εις μνήμην **ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ** και **ΣΟΦΙΑΣ** 25.000, η κ. Δημ. Κωνσταντινίδου εις μνήμην των γονέων της 30.000, η κ. Χρυσάνθη Κατσουλιέρη εις μνήμην του συζύγου της 50.000, η κ. Δέσποινα Αρφαρά εις μνήμην **Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΥ** 10.000, η κ. Μαρία Θωμά εις μνήμην **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ** και **ΣΤΕΦΑΝΟΥ** 40.000, ο κ. Λουκάς Βλάχος εις μνήμην του συζύγου της 50.000, ο κ. Ιωάννης Σαΐνης εις μνήμην της μητρός του 50.000, ο κ. Κων/νος Στεφάτος εις μνήμην του πατρός του 20.000, ο κ. Γεράσιμος Κανελλίδης εις μνήμην της συζύγου του 30.000, ο κ. Αντώνιος και η κ. Ευρυδ. Ρούσσου εις μνήμην **ΙΣΙΔΩΡΑΣ ΚΑΝΕΛΛΙΔΟΥ** 15.000, η κ. Καλλιόπη Περδικάρη εις μνήμην του συζύγου της 30.000, η κ. Ελισσάβετ Σούφρα - Καλιοντζή εις μνήμην **ΙΩΑΝ. ΜΕΡΕΜΕΤΗ** 10.000, η κ. Ζήλου Αθηνά εις μνήμην του συζύγου της 30.000, ο κ. Κων/νος Ρούσσος εις μνήμην της μητρός του 70.000, η κ. Ελευθερία Μπιζάνη εις μνήμην συγγενών 6.000, η κ. Παναγιώτα Βορδώχειλα εις μνήμην **ΤΑΚΗ ΑΝΔΡΕΟΥ** 20.000, η κ. Μαρία Λούμη εις μνήμην **ΚΩΝ. ΑΔΑΜ** 10.000.

Εις μνήμην **ΧΡΗΣΤΟΥ Θ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ,** με τη συμπλήρωση δέκα χρόνων από τον θάνατό του, η κόρη του Ντόρα και η εγγονή του Χριστίνα Ρογκάν μάς απέστειλαν 30.000 δραχμές για το Παιδικό Χωριό SOS Βάρης Αττικής.

Υπέρ των σκοπών της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, η κ. Θεοδώρα Παπαδάκη προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 5.000 δρχ.

Υπέρ των σκοπών της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, η κ. Κων/να Σπανού προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 5.000 δρχ.

Εις μνήμην **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΝΤΕΛΟΓΛΟΥ,** ανώνυμος δωρητής κατέθεσε απ' ευθείας το ποσό των 20.000 δρχ. στο Σωματείο «ΠΝΟΗ - Φίλοι Εντατικής Θεραπείας Παιδιού».

Εις μνήμην του συζύγου της **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ** και της αδελφής της **ΑΝΝΑΣ,** η κ. Σταυρούλα Οικονομοπούλου προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 20.000 δρχ.

Υπέρ των σκοπών της Ελληνικής Αντικαρκινικής Εταιρείας, ο κ. Σπυρίδωνας Κουλούρης προσέφερε απ' ευθείας στην Ελληνική Αντικαρκινική Εταιρεία 10.000 δρχ.

Στο Χατζηκυριάκειο Ιδρυμα απέστειλαν για τους σκοπούς του, η κ. Σοφία Παπαδοπούλου εις μνήμην **Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ** 10.000, ο κ. Βασίλειος Σταυρόπουλος εις μνήμην **Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ** 10.000, ο κ. Ιωάννης Βασσάλος εις μνήμην **ΛΟΥΚΑ ΦΡΑΝΕ** 15.000, η κ. Εύα Παπαδημητρακοπούλου εις μνήμην **Γ. ΤΣΕΑ** 20.000, η κ. Ηλέκτρα Σταματοπούλου εις μνήμην **ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ** 10.000, η κ. Χριστίνα Σοκιρλή εις μνήμην **Γ. ΤΣΕΑ** 5.000, ο κ. Παντελής Καραγεώργης 40.000, η κ. Ευαγγελία Κατεβάτη 5.000, ο κ. Κων/νος και η κ. Αθανασία Κάνδηλα 5.000, ΟΜΙΛΟΣ ΖΟΝΤΑ ΠΕΙΡΑΙΑ 50.000, ο κ. Σταύρος Δαγκούλης 10.000, η κ. Γεωργία Λογαρά υπέρ υγείας Αγάθης και τέκνων 10.000, ο κ. Ηλίας Θεοδωρόπουλος υπέρ υγείας εγγονού του 2.000.

Τα μοσχοβολιστά κουλούρια και τα τσουρέκια καθώς και τα βαμμένα κόκκινα αυγά δίνουν τους γιορτινούς τόνους στην πασχαλιάτικη ατμόσφαιρα.

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Οβελίας, κόκκινα αυγά και λαμπρόψωμα στο τραπέζι σας

Η αφθονία των φαγητών που κυριαρχεί σε κάθε σπιτικό έχει σχέση και με την ευφορία της γης λόγω εποχής

Πάσχα, τα λαγόνια της ελληνικής γης ανοίγουν! Η δροσερή πνοή από τις άγριες ορχιδέες και τις παπαρούνες δίνει σε τόνους του μοβ και του κόκκινου, τη μυρωδιά του μυστηρίου της ζωτικής αναγέννησης.

Ευγονία, καρποφορία, αφθονία!

Μια αφθονία που έχει μεταφερθεί ακόμη και στα γαστρονομικά έθιμα των ημερών που φυσικά δεν περιορίζονται στον γνωστότατο πασχαλινό οβελία. Μπορεί, λοιπόν, το Πάσχα,

Της ***ΜΥΡΣΙΝΗΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ***

λόγω ίσως μεγέθους και ευωδίας, να κλέβει την παράσταση ο εορταστικός σουβλιστός οβελίας, αλλά ουσιαστικά εκείνα που κυριαρχούν μέρες πριν αλλά και μέρες μετά, στη γευστική ατμόσφαιρα των ημερών είναι τα μοσχοβολιστά κουλούρια και τσουρέκια, τα γλυκά που γίνονται με φρέσκα ανάλατα τυριά, μέλι, δυόσμο, μαστίχα και άφθονο σισάμι και φυσικά τα αυγά!

Ανεξαρτήτως ιδεολογίας –κρεατοφάγοι ή χορτοφάγοι– την Κυριακή του Πάσχα στα τραπέζια των καλοφαγάδων δεσπόζουν αρνιά και κατσίκια μαγειρεμένα με πολλούς τρόπους, αν και κερδίζει σε οπαδούς ο σουβλιστός παραδοσιακός οβελίας.

Αυγά στα κόκκινα

Το αυγό! Μυστηριακή τροφή, ικανή να θρέψει τα έμβρυα!

Αυτός ήταν και ο λόγος που οι προγονοί μας πίστευαν ότι συμβολίζει την ίδια την αναγέννηση της ζωής. Το αυγό είναι η τελευταία τροφή που τρώγεται την τυρινή Απόκρια και η πρώτη τροφή που καταλύει τη νηστεία της Σαρακοστής και δίνει τους γιορτινούς τόνους του κόκκινου στο πασχαλινό τραπέζι. Ιστορικά το κόκκινο αυγό μνημονεύεται για πρώτη φορά στην Κίνα στον 5ο αιώνα όπου και χρησιμοποιείται για εορταστικούς σκοπούς. Αναφορές σε κόκκινα αυγά έχουμε ακόμη και στην Αίγυπτο μόλις τον 10ο αιώνα π.Χ. Το σίγουρο πάντως είναι ότι το βάψιμο των αυγών είναι έθιμο βυζαντινό!

Μάλιστα στο Ράλλη-Ποτζή, Σύνταγμα αναφέρονται ως «ορνίθια ωά εν ζύμη άρτον συνηνώμενα».

Τα αυγά βάφονται πάντοτε την Μεγάλη Πέμπτη, με κόκκινη μπογιά που συμβολίζει και το αίμα του Χριστού. Οσο για τα διαφορετικά σχέδια και χρώματα πριν ακόμη από μερικά χρόνια ήταν όλα φυσικά: το χρώμα έδιναν τα αμυγδαλόφυλλα και οι ανοιξιάτικες κίτρινες μαργαρίτες, ενώ τα σχέδια γίνονταν στο χέρι ή με τη βοήθεια των λουλουδιών. Οσο για τη γεύση αυτή εξαρτιόταν, όχι μόνο από τη φρεσκάδα των αυγών, αλλά και από τον τρόπο ψησίματός τους. Εξαιρετικά θεωρούνται τα φουρνιστά αυγά, έθιμο μικρασιατικό, τα οποία έχουν μια ασύγκριτα πλούσια και πικάντικη γεύση, που φυσικά και δεν συγκρίνεται με εκείνη των νερόβραστων! Δεν έχετε παρά να το δοκιμάσετε! Βάψτε τα αυγά σας με κρύα μπογιά, περάστε τα με ένα λαδωμένο πανί και ψήστε τα σε φούρνο για μια ώρα σε χαμηλή θερμοκρασία (γύρω στους 70-80 βαθμούς), ώστε να μην κάνουν στίγματα.

Γλυκίσματα με τυρί

Η παραδοσιακή τελετουργία της παρασκευής ψωμιών ή παραγεμισμένων γλυκισμάτων με τυρί έχει τις ρίζες της βαθιά μέσα στο παρελθόν μας. Οι σύγχρονες πασχαλινές κουλούρες εξακολουθούν ακόμα και σήμερα να εκφράζουν την ευλογία, την ευκαρπία και τις θρησκευτικές αρχές, που μπορεί να άλλαξαν με το πέρασμα των αιώνων αλλά στην ουσία τους μένουν πάντα οι ίδιες.

Τα ψωμιά της Λαμπρής γίνονται πάντα από εκλεκτά άλευρα και αντίθετα με αυτά των Χριστουγέννων, είναι εμπλουτισμένα με φρέσκο βούτυρο, γάλα ή αθόγαλο, γιαούρτι, πολλά αυγά και μπόλικα μπαχαρικά και αρωματικά όπως κανέλα, μαστίχα, γλυκάνισο, μαχλέπι, γαρίφαλα, σισάμι και δυόσμο.

Τα φρέσκα ολόπαχα ελληνικά τυριά του Απριλομάη όπως η μυζήθρα, ο αθότυρος, η μαλάκα, το τυρομάλαμα, η φέτα, το ξυνοτύρι τυλίγονται μέσα σε ευωδιαστές ξεροψημένες ζύμες προσφέροντας στο πασχαλινό τραπέζι τη γευστική φινέτσα. Αυτές οι μικρές πιτίτσες με την ξινόγλυκια γεύση συναντιόνται σε ολόκληση την Ελλάδα με διαφορετικά σχήματα και ονόματα: στην Κύπρο λέγονται φλαούνες, στη Σαντορίνη μελιτίνια, στην Κρήτη καλιτσούνια, στην Κάσο τούρτες.

Φυσικά και δεν θα μπορούσε να λείπει από το πασχαλινό τραπέζι η μεγαλύτερη εκδοχή του τυρόγλυκου όπως οι κλασικές ηπειρώτικες και θεσσαλικές τυρόπιτες αλλά και οι σιφνέικες μελόπιτες.

Οταν λοιπόν καταλαγιάσουν οι μυρωδιές από το ψητό αρνάκι, τα παϊδάκια, τις ριγανάτες γαρδούμπες, τα φριγαδέλια και το κοκορέτσι, όταν τη Δευτέρα του Πάσχα η όρεξή σας αναζητήσει κάτι ανάλαφρο και ευωδιαστό, τότε δοκιμάστε αυτά τα θαυμάσια μικρά γλυκάκια με τυρί που από μόνα τους διαθέτουν μια γευστική αρτιότητα και αρμονία, η οποία ξεπερνά τον στενό εορταστικό κύκλο των ημερών!

Προαιώνιο έθιμο για τον τόπο μας το βάψιμο των αυγών και το τσούγκρισμα στο πασχαλινό τραπέζι. Η παράδοση θέλει τη νοικοκυρά ν' αφιερώνει τη Μεγάλη Πέμπτη το πρωί σ' αυτή την ασχολία, που άλλωστε έχει απλουστευτεί στο έπακρο με τις διαρκώς τελειοποιούμενες βαφές.

Φορμάκια με μίγμα μυζήθρας

Υλικά:

120 γραμ. βούτυρο γάλακτος
120 γραμ. βούτυρο φρέσκο
160 γραμ. ζάχαρη
2 αυγά
4 φλιτζάνες περίπου αλεύρι

Γέμιση:

1 κιλό μυζήθρα γλυκιά
1 αυγό
4 κουταλιές ζάχαρη

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Δουλεύετε το βούτυρο με τη ζάχαρη στη μεσαία ταχύτητα του μίξερ για 3 λεπτά περίπου. Προσθέτετε τα αυγά και το αλεύρι σιγά σιγά έως ότου πάρετε μια ζύμη πολύ μαλακή.

Στρώνετε με αυτή τη ζύμη φορμάκια με ύψος περίπου 4 εκ., τα οποία έχετε προηγουμένως βουτυ-ρώσει στο εσωτερικό τους.

Τα γεμίζετε με το μίγμα της μυζήθρας μέχρι επάνω και αλείφετε την επιφάνεια τους με τον κρόκο ενός αυγού.

Πασπαλίζετε με λίγη κανέλα και ψήνετε σε προθερμαινόμενο στους 180 βαθμούς φούρνο για 30 λεπτά περίπου.

Σερβίρονται πάντοτε κρύα.

Φλαούνες κυπριακές

Υλικά:

Για τη ζύμη: 1 κιλό αλεύρι
40 γραμ. μαγιά νωπή
3 κουταλιές της σούπας βούτυρο
4 αυγά
1 κουταλάκι του γλυκού μαχλέπι κοπανισμένο
1 κομματάκι μαστίχα Χίου
1/2 κουταλάκι του γλυκού αλάτι
2 κουταλάκια του γλυκού ζάχαρη
φρέσκο γάλο (τόσο όσο να ζυμώσετε μια μαλακιά ζύμη)
1 αυγό.

Γέμιση: 1 κιλό τυρί χαλούμι τριμμένο
30 γραμ. μαγιά
2 κουταλιές του γλυκού δυόσμο
4 κουταλιές της σούπας σιμιγδάλι
6 αυγά
1 κουταλάκι του γλυκού κανέλα.

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Ρίχνετε τα υλικά όλα μαζί στο μπολ του μίξερ και προσθέτετε σιγά σιγά το χλιαρό γάλα, δουλεύοντας συνεχώς σε μέτρια ταχύτητα μέχρι να πάρετε μια ζύμη μαλακιά. Τοποθετείτε τη ζύμη σε ένα μεγάλο μπολ, τη σκεπάζετε με μια βαμβακερή πετσέτα και την αφήνετε σε ζεστό μέρος να διπλασιαστεί σε όγκο (θα χρειασθεί περίπου 1-2 ώρες). Στη συνέχεια ανακατεύετε όλα τα υλικά της γέμισης και την αφήνετε κι αυτή σκεπασμένη και σε ζεστό μέρος να φουσκώσει.

Ανοίγετε τη ζύμη σε λεπτά φύλλα και κόβετε κομμάτια τετράγωνα πλάτους 9-10 εκ. το κάθε ένα. Στο κέντρο κάθε φύλλου τοποθετείτε μία κουταλιά γέμιση και διπλώνετε προς τα επάνω τις 4 πλευρές πιέζοντας ελαφρά με ένα πιρούνι. Χτυπήστε έναν κρόκο αυγού με λίγο χλιαρό νερό και με τη βοήθεια ενός πινέλου αλείψτε την επιφάνεια της κάθε φλαούνας. Πασπαλίστε με άφθονο σισάμι. Ψήνετε σε προθερμαινόμενο φούρνο στους 180 βαθμούς για 40-45 λεπτά μέχρι η επιφάνεια αλλά και η βάση από τις φλαούνες να αποκτήσουν ένα ωραίο ξανθό χρώμα.

Κυρίαρχη πασχαλινή γεύση του Πάσχα, τα πάσης φύσεως τσουρέκια. Στην ύπαιθρο, κυρίως, εξακολουθούν να μοιράζονται στους επισκέπτες μαζί με κόκκινο αυγό.

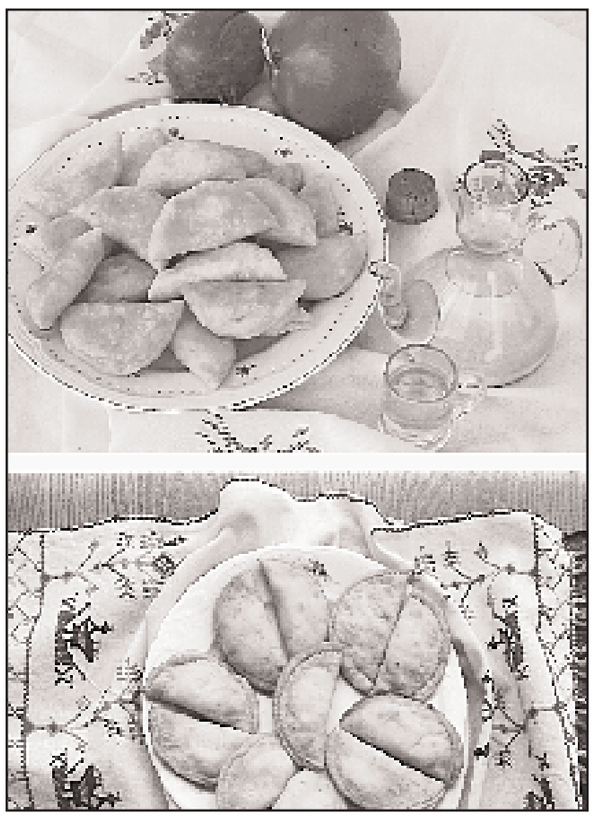

Κρητικές λιχουδιές με γλυκιά ή ξινή μυζήθρα και ανθότυρο. Φωτογραφίες από το βιβλίο των Μαρίας και Νίκου Ψυλάκη.

Καλιτσούνια λυχναράκια

Υλικά:

1 1/2 φλιτζάνα βούτυρο
1 1/2 φλιτζάνα γάλα
2 φλιτζάνες ζάχαρη
5 αυγά
1 μπέικιν πάουντερ
1 κουταλιά σούπας αμμωνία
1 κουταλάκι της σούπας κανέλα

Για τη γέμιση:

1 κιλό μυζήθρα γλυκιά
2 φλυτζάνια ζάχαρη
1 αυγό

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Τοποθετείτε στο μπολ του μίξερ το βούτυρο και τη ζάχαρη. Δουλεύετε σε μεσαία ταχύτητα για 2 λεπτά και στη συνέχεια προσθέτετε το γάλα μέσα στο οποίο έχετε διαλύσει την αμμωνία, τα αυγά και το μπέικιν.

Αναμειγνύετε τα υλικά για 3 λεπτά μέχρι να ενωθούν καλά μεταξύ τους. Αρχίζετε να ρίχνετε σιγά σιγά το αλεύρι μέχρι να πάρετε μια ζύμη που δεν κολλάει στο μπολ του μίξερ ούτε στα χέρια σας (ελέγχετε πάντα την πυκνότητα της ζύμης και συμπληρώνετε αν είναι απαραίτητο λίγο ακόμα χλιαρό νερό ή αλεύρι). Ανοίγετε φύλλο λεπτό και κόβετε με μια φόρμα ή μ' ένα πιατάκι του καφέ δίσκους διαμέτρους 4 εκατ. στο κέντρο των οποίων τοποθετείτε ένα κουταλάκι από το μίγμα μυζήθρας. Κλείνετε τη μυζήθρα γυρίζοντας σιγά σιγά τη ζύμη γύρω της δημιουργώντας πτυχές όμοιες με λυχνάρι.

Με την βοήθεια ενός πινέλου αλείφετε την επιφάνειά τους με τον κρόκο ενός αυγού, πασπαλίζετε με λίγη κανέλα και ψήνετε σε μέτριο φούρνο για 40 λεπτά περίπου. Σερβίρετε τα καλιτσούνια να κρυώσουν σε θερμοκρασία δωματίου. Διατηρούνται 5-7 ημέρες.

ΠΟΛΗ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Λεωφ. Κηφισίας 71, ΒΥΡΩΝΑΣ: Αγίας Σοφίας 99, ΓΑΛΑΤΣΙ: Χρ. Λαδά 17 (από Λ. Βεΐκου 32), ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Ελευθ. Βενιζέλου 48 (πλ. Αγ. Θεράποντος), ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Δαβάκη 61 & Γρυπάρη, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Δημητρακοπούλου 121 - Λασκαρίδου 70, ΚΕΝΤΡΟ: Σταδίου 6, ΚΥΨΕΛΗ: Κυψέλης 29 και Ιθάκης 1, ΚΥΨΕΛΗ ΑΝΩ: Φαιδριάδων 93-95, Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λασκάρεως 55 & Λεωφ. Αλεξάνδρας, Λ. ΣΚΟΥΖΕ: Δράμας 98, ΜΟΥΣΕΙΟ: 3ης Σεπτεμβρίου 47 και Μακεδονίας 10, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Φανοσθένους 8 & Σφιγγός (δίπλα στο Ξεν. ΙΝΤΕΡΚΟΝΤΙΝΕΝΤΑΛ), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Ιφικράτους 9 & Υμηττού (πλ. Παγκρατίου), ΠΛ. ΚΟΛΙΑΤΣΟΥ: Σκιάθου 101 - Πίνδου, ΠΛ. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: Πλ. Κουμουνδούρου 16.

Από 8 π.μ. έως 2.30 μ.μ.: ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ: Χρυσ. Σμύρνης 76 (στάση ΕΗΣ Αγ. Ελευθ.), ΑΚ. ΠΛΑΤΩΝΟΣ: Παλαμηδίου 40-42, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πουλίου & Αμαλιάδος 17 (Υπ. Χωροταξίας), ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 167-169 (στ. Αγ. Μελετίου), ΒΥΡΩΝΑΣ: Αγίας Σοφίας 6-14 (εκκλησία Αγ. Τριάδος), ΒΥΡΩΝΑΣ: Αρύβου 49 (από Φιλολάου 98), ΓΑΛΑΤΣΙ: Ελ. Βενιζέλου - Αγ. Γλυκερίας 7 (Σκλαβενίτης), ΓΟΥΔΙ: Παπαδιαμαντοπούλου 146, ΔΑΦΝΗ: Εθν. Μακαρίου 51, ΕΡ. ΣΤΑΥΡΟΣ: Κούπα 22 - Κριμαίας (από Μεσογείων 125), ΕΞΑΡΧΕΙΑ: Χαρ. Τρικούπη 137, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Ζωγράφου 74 (νέον), ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Γ. Παπανδρέου 27, ΙΛΙΣΙΑ: Ποταμιάνου 26 (1η στάση Ανω Ιλίσια), ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ιφιγενείας 21-23, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Λασκαρίδου 20 - Χαροκόπου, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ιατρίδου 109 και Λασκαρίδου 164, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Σκρα 59 - Σοφοκλέους 164, ΚΕΝΤΡΟ: Χαρ. Τρικούπη 29 - Σόλωνος, ΚΕΝΤΡΟ: Σοφοκλέους 4 (Χρηματιστήριο), ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Πατρ. Ιωακείμ 50, ΚΟΛΩΝΟΣ: Βορ. Ηπείρου - Καπανέως 21, ΚΟΥΚΑΚΙ: Γεν. Κολοκοτρώνη 5 (Παιδ. Χαρά), ΚΥΨΕΛΗ: Σπετσών 29 - Λευκάδος, ΚΥΨΕΛΗ: Κύπρου 111, ΛΑΜΠΡΙΝΗ: Ναρκίσσου 28 Πλ. ΟΥΛΕΝ (στάση ΚΥΒΕΛΗ τρόλεϊ 13), Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λ. Αλέξανδρας 91 (στο ύψος Τέρμα Ιπποκράτους), ΜΟΥΣΕΙΟ: Μαυρομματαίων 13, ΝΕΑΠΟΛΗ ΑΘΗΝΑΣ: Ασκληπιού 118, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Λυσιμαχίας 64 – Ιππώνακτος 23 (από Α. Φραντζή 56), Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Βουλιαγμένης - Κάρπου 40, ΟΜΟΝΟΙΑ: Σωκράτους 63 - Αγ. Κων/νου, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φρύνης 20, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 78, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Σπ. Μερκούρη 62, ΠΑΤΗΣΙΑ ΑΝΩ: Γ. Χατζηδάκη 12 & Πίνδου (πλατεία Χατζηδάκη), ΠΑΤΗΣΙΑ ΑΝΩ: Αγ. Λαύρας 68 - Ηρακλείου, ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Κειριαδών 48, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Ζυμπρακάκη 66-68 Γιάνναρη, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Πατησίων 185 (στ. Καλλιφρονά), ΠΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ: Ιουλιανού 79, ΠΛ. ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ: Αριστοτέλους 123 - Κοδριγκτώνος, ΠΛ. ΚΟΛΙΑΤΣΟΥ: Προμηθέως 19-21, ΠΟΛΥΓΩΝΟ: Πριγκηπονήσων 39 (προέκτ. Ευελπίδων - Δικαστήρια), ΤΑΥΡΟΣ: Γρηγ. Λαμπράκη 78.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 245, ΔΑΦΝΗ: Ακροπόλεως 51 (Πλ. Φάρου), ΙΛΙΣΙΑ ΑΝΩ: Αμμοχώστου 10 (5η στάση), ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ξενοφώντος 80, ΛΑΜΠΡΙΝΗ: Ιωάν. Φωκά 65, ΟΜΟΝΟΙΑ: Βερανζέρου 43 (πλησίον Σωκράτους), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Ευμένους 13 (από Φιλολάου 131 ή από Υμηττού 191), ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Κειριαδών 120, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Πατησίων 167, ΥΜΗΤΤΟΣ: Κερασούντος 27 (πλ. Αγ. Φωτεινής).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛ/ΝΗΣ: Λήμνου 17 (από Ηλιουπόλεως 92), ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑΣ: Αχαρνών 59 (στ. Ιουλιανού), ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Κεδρηνού 61 (Δημοτικό Νοσοκομείο), ΙΛΙΣΙΑ: Λαοδικείας 4 - Πόντου, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Κρέμου 243 & Αχιλλέως, ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Πατρ. Ιωακείμ 26, ΚΥΨΕΛΗ: Πεστών 10 (τέρμα Ζακύνθου), ΝΕΑΠΟΛΗ ΑΘΗΝΑΣ: Διδότου 39β και Μαυρομιχάλη, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 2, ΠΑΤΗΣΙΑ: Πατησίων 370 (τέρμα τρόλεϊ).

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Κ. Παλαιολόγου 5 (πεζόδρομος) πλατεία Τερψιθέας, Ηπείρου 172 Πλ. Κανάρια Ανω Κορυδαλλός, Χορμοβίτου 141 και Δερβενακίων Αγ. Σοφία, Γρεβενών 25 και Πλ. Αγ. Νικολάου Νίκαια, Ιωννιδών 27 και Ευεργετών 39 Τζάνειο, Σωτήρος 66 και Θεάτρου Πασαλιμάνι, Αγ. Ελευθερίου 12 Καμίνια, Κουταίσι 2 και πλ. Δημοκρατίας (πλ. Κρήνης) εν. Τραπέζης Νίκαια.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως τα μεσάνυχτα: Αγ. Γεωργίου 75 και Σερρών, πλ. Ελευθερίας Κορυδαλλός, Ερμού 24 και Βυζαντίου (πλ. Προσκόπων) Αγ. Γεώργιος Κερατσίνι, Ελ. Βενιζέλου 52.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Χρ. Σμύρνης 115 Γεφ. Μοσχάτου (πλησίον ΙΚΑ Μοσχάτου) Μοσχάτο, Αριστοτέλους 80 και 25ης Μαρτίου Τσιμεντάδικο Νέες Πολυκατοικίες Δραπετσώνας Δραπετσώνα, Πλαιταιών 29 οπισθεν Παναγίτσας Περιβολάκι Νίκαια. Αγ. Παρασκευής 41 έναντι Ταχυδρομείου Καλλιπόλεως Καλλίπολις.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Μεγ. Αλεξάνδρου 9, πλ. Αγ. Κωνστ.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Στρ. Καραϊσκάκη 82 - Κέντρο Χαϊδαρίου, Μίνωος 21 & Δήλου – Αιγάλεω.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Ελ. Βενιζέλου 64 (έναντι ΙΚΑ).

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Σολωμού και Λευκωσίας 20 Ν. Σεπόλια.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Πηνειού και Αιτωλών 62 (η Πηνειού ξεκινά από τη στάση φούρνου Χρυσούπολη).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Πελασγίας 2 - Θηβών στάση ΙΚΑ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Καρτάλη 3 και Βασ. Σοφίας 100, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Πανόρμου 99 & Λαρίσης, ΑΧΑΡΝΩΝ: Αγαθουπόλεως 98, ΓΑΛΑΤΣΙ: Λεωφ. Γαλατσίου 109, ΓΚΥΖΗ: Ραγκαβή 86 - Πατρ. Ιερεμίου, ΔΑΦΝΗ: Δερβενακίων 10 & Κανάρη, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Κουσίδου 35, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Σκρα 59 - Σοφοκλέους 164, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Φορνέζη 11 και Αραπάκη, ΚΟΛΩΝΟΣ: Λένορμαν 204 - Κάδμου 13, ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΕΙΟ: Αγησιλάου 60 & Μαραθώνος, ΜΟΥΣΕΙΟ: Ηπείρου 25 & Αριστοτέλους 41, ΟΜΟΝΟΙΑ: Πανεπιστημίου 57 & Εμ. Μπενάκη, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Ευφράνορος 12, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Κρησίλα 16, ΠΑΤΗΣΙΑ: Κ. Παλαμά 19, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Αγίου Μελετίου 80.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΓ. ΖΩΝΗ: Αγ. Ζώνης 58 & Καλλιφρονά, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Κορινθίας 47, ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 377 και Δεστούνη 2, ΒΥΡΩΝΑΣ: Λεωφ. Καρέα 21, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Γ. Παπανάρμου 56, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Λυκούργου 46 - Δημητρακοπούλου 139, ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Καρνεάδου 12 & Λουκιανού, ΝΕΑΠΟΛΗ ΑΘΗΝΑΣ: Μαυρομιχάλη 135, ΠΑΓΚΡΑΤΙ ΝΕΟ: Κύπρου 10, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Παρασκευοπούλου 30 (από Αγίου Μελετίου 168), ΠΑΤΗΣΙΩΝ: Πατησίων 97, ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Αλκμήνης 2, ΠΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ: Αγορακρίτου 24-28.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Αδριανείου 22, ΙΛΙΣΙΑ ΑΝΩ: Γρ. Αυξεντίου 52, ΙΛΙΣΙΑ: Παπαδιαμαντοπούλου 6, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ν. Ζερβού 73 (παράλληλος Θησέως – όπισθεν Πυροσβεστικής), ΚΕΝΤΡΟ: Σόλωνος 97 και Ζωοδ. Πηγής, ΚΥΨΕΛΗ ΝΕΑ: Ζακύνθου 6 (Φωκ. Νέγρη), ΛΑΜΠΡΙΝΗ: Συρακουσών 44, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Κασομούλη 21 - Αμεινοκλέους, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 30 - Υμηττού, ΠΛ. ΒΑΘΗ: Λιοσίων 13.

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Αγ. Ελευθερίου 60 Καμίνια, Φίλωνος 47, όπισθεν Αγ. Τριάδος, Κων/πόλεως 66, Στάσις Νερό, Κερατσίνι, Κέκροπος 12 από Π. Ράλλη 157, Πλ. Παιδικής Στέγης, Νίκαια, Κλεισόβης 143 και Φιλικής Εταιρείας 54, Πλ. Καρπάθου Καλλίπολις, Δημητρακοπούλου 65 και Λεωφ. Αθηνών, έναντι Τράπεζας Κρήτης, Κορυδαλλός, Ηρώων Πολυτεχνείου 69 (Πρ. Βασ. Κωνσταντίνου), Σολωμού 6 Περιβολάκι, Νίκαια.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: Ατταλείας 232, πλησίον Λεωφ. Αθηνών, Κορυδαλλός, Τσαμαδού 67 και Υψηλάντου, Κωνσταντινουπόλεως 59 και Λ. Κατσώνη, Μοσχάτο, Ταξιαρχών 127 και 25ης Μαρτίου, έναντι ιατρείων ΙΚΑ, Δραπετσώνα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Χορμοβίτου 254 και Σπάρτης γωνία (περιοχή Υπαπαντής), Σωτήρος 48, Κύπρου 62 και Π. Ράλλη (πλησίον Οσίας Ξένης) Νίκαια, Σαχτούρη 54 Πηγάδα.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Σμύρνης 27 & Πανόρμου (παραπλ. ΔΕΗ), Ελ. Βενιζέλου 154 (στάση Ορίων) - Αγ. Βαρβάρα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Παλαιάς Καβάλας 116 (όπισθ. Αγ. Σπυρίδωνος).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Ηρώων Πολυτεχνείου 27 - Δάσος Χαϊδαρίου.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Θηβών 272 Ανθούπολη.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Τζων Κέννεντυ 170 Ανω Λοφ. Αξιωματικών.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Παύλου Μελά 57.

ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΓ. ΛΟΥΚΑΣ: Ι. Δροσοπούλου 228, ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ: Αγαθουπόλεως 98 (από Αχαρνών 196), ΑΚ. ΠΛΑΤΩΝΟΣ: Πλάτωνος - Αργους 90, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Κεδρηνού 62-64, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Σεβαστουπόλεως 57, ΑΝΩ ΙΛΙΣΙΑ: Πασαργάλων 20 (5η στάση - πλησ. Εθν. Τράπεζας), ΓΑΛΑΤΣΙ: Κοραή 12 (από Βεΐκου 47), ΓΑΛΑΤΣΙ: Αγίας Γλυκερίας 39, ΓΚΥΖΗ: Ραγκαβή 41 - Λύτρα, ΓΟΥΔΙ: Αερ. Παπαναστασίου 20, ΔΑΦΝΗ: Πλούτωνος 38 και Αισχύλου, ΕΞΑΡΧΕΙΑ: Ζωοδ. Πηγής 40, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Αραπάκη 65 - Ματζαγριωτάκη 107-111, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Λυκούργου 138 - Σκίππη, ΚΕΝΤΡΟ: Σταδίου 44, ΚΥΨΕΛΗ: Πλατ. Κυψέλης 6 - Κύπρου 124, ΜΟΥΣΕΙΟ: Μάρνη 14 - 3ης Σεπτεμβρίου, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Χερσίφρονος 27 - Μενεκράτους (Ηλία Ηλιού 5), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 54, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Πρατίνου 82 & Αντήνορος, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Κριτοβουλίδου 18 - Δημακοπούλου, ΠΑΤΗΣΙΑ ΤΕΡΜΑ: Αγ. Λαύρας 92, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Αριστοτέλους 164.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Λάμψα 9 (έναντι Γηροκομείου), ΑΝΩ ΧΑΡΑΥΓΗ: Πεντέλης 25 (Πλ. Ανω Χαραυγής - Δάφνη), ΑΧΑΡΝΩΝ: Αχαρνών 245, ΒΥΡΩΝΑΣ: Βουτζά 12-20 (πλησίον Εμπορικής Τράπεζας Βύρωνα), ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΩΝ: Γ. Βλάχου 39, ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Λεωφ. Παπάγου 17 (δίπλα Τράπεζα Πίστεως), ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ: Εθν. Αντίστασης 145, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Ξενοφώντος 164 (Τζιτζιφιές - Παντάνασσα), ΚΟΥΚΑΚΙ: Βείκου - Αν. Ζίννη 9, ΚΥΨΕΛΗ: Σπετσών 56 - Παξών, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Υμηττού 130 (Προφ. Ηλίας).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΓΑΛΑΤΣΙ: Αμυκλών 7 - κάθετος Τραλλέων, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Δαβάκη 22 - Σωκράτους, ΚΕΝΤΡΟ: Πανεπιστημίου 6, Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λ. Αλεξάνδρας 70 (στ. Σόνια), Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Δημώνακτος 13 (από Μάχης Αναλάτου 82, δεξιά), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φιλολάου 161 (Αγ. Αρτέμιος), ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ ΚΑΤΩ: Κειριαδών 38, ΠΛ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ: Πατησίων 182, ΠΟΛΥΓΩΝΟ: Αγ. Στεφάνου 15 (έναντι Σκλαβενίτη), ΡΙΖΟΥΠΟΛΗ: Ερμωνάσσης 5 (από Ηρακλείου 152), ΣΕΠΟΛΙΑ: Ρόδου 161 - Δωδώνης (Δυρραχίου).

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Π. Ράλλη 208 (μεταξύ Περιβολάκι και Παιδικής Στέγης) Νίκαια, Αγρινίου 14 (από Θηβών 49) Μεταμόρφωση Σωτήρος - Παλ. Κοκκινιά - Νίκαια, Νάξου 15 (δίπλα στο super market «Ταύρος») Αγ. Ιωάννης Ρέντης, 2ας Μεραρχίας 2, Τσαμαδού 49 και Αλκιβιάδου έναντι Αγίου Κωνσταντίνου, Π. Τσαλδάρη 42 Αμφιάλη, Κεφαλληνίας 43 Μοσχάτο.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: Κωνσταντινουπόλεως 12, έναντι Κλινικής ΚΑΝΑΚΙΔΗ Κερατσίνι, Αναλήψεως 9-11, Πλ. Νεκροταφείου Νεαπόλεως, Νεάπολις Νίκαια, Αφεντούλη 30, Τζάνειο.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Γ. Θεοτόκη 88 και Δημ. Ράλλη - Αγιος Νείλος Καλλίπολις, Ταξιαρχών 3 και Ξενοφώντος (Πλ. κιν/φου ΠΟΠΙΚΟ) Κορυδαλλός, Αιτωλικού 113 και Ραιδεστού Αγ. Σοφία.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Δημοκρίτου 6 (πλ. Λεγάνες - Λιούμι), Στρ. Καραϊσκάκη 82 - Χαϊδάρι.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Δημοκρατίας 74 (τέρμα λεωφ. Αιγάλεω).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Ελ. Βενιζέλου 134 - Αγ. Βαρβάρα.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Σικάγου 4, Πλ. Δέγλερη, Αγ. Ιερόθεος, Ρούσβελτ 10 (από Εθν. Αντιστάσεως 1).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ: Αγ. Αναστασίας 46, Κονδύλη 48, Ανω Λοφ. Αξιωματικών.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Πέλοπος 68.

ΤΡΙΤΗ

ΑΘΗΝΩΝ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Σοφ. Σλήμαν 33 (Αγ. Τριάδα), ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ: Σπ. Πάτση 95-97, ΒΥΡΩΝΑΣ: Αγίων Αποστόλων 2 και Παναγίας Εισοδίων (Κολοκοτρώνη 46 Μεταμόρφωση), ΔΑΦΝΗ: Ελλης 13 (κιν. Ερμής), ΖΩΓΡΑΦΟΥ: Λ. Παπάγου 17 (δίπλα Τράπεζα Πίστεως), ΙΛΙΣΙΑ: Σεβαστείας 18-20, ΙΛΙΣΙΑ ΑΝΩ: Γρηγ. Αυξεντίου 166, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Αραπάκη 22, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Αχιλλέως 42 - Ανδρομάχης, ΚΟΛΩΝΑΚΙ: Μαρασλή 25 και Αλωπεκής, ΛΑΜΠΡΙΝΗ: Ι. Φωκά 121 - Εκάβη, ΜΟΥΣΕΙΟ: 3ης Σεπτεμβρίου 58, Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Πλ. Λεύκας (Αγ. Παντελεήμονας - Καλλιρρόης), ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φορμίωνος 47 και Υμηττού, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Φιλολάου 182, ΠΑΤΗΣΙΑ ΚΑΤΩ: Αρ. Οικονόμου 44-46 (από Στρ. Καλλάρη 55 - Αγ. Δημ. ΟΠΛΩΝ), ΠΑΤΗΣΙΑ ΤΕΡΜΑ: Χαλκίδος 21 - Εβανς (Νοσ. Ιδρ. Εκκλ.), ΠΑΤΗΣΙΩΝ: Πατησίων 317 (στ. Σωτηριάδου), ΣΕΠΟΛΙΑ: Αγ. Μελετίου 181.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: ΑΓ. ΝΙΚ. ΑΧΑΡΝΩΝ: Μιχ. Βόδα 239 (Ηλ. Στ. Αγ. Νικολάου), ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑΣ: Πιπίνου 75 - Αχαρνών, ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ: Δουκίσσης Πλακεντίας 18-20 (τ. Αμπελοκήπων), ΒΥΡΩΝΑΣ: Καισαρείας και Δαρδανελλίων 17 (στάση Μανώλη) Ν. Ελβετία, ΓΑΛΑΤΣΙ: Λεωφ. Γαλατσίου 139 - Βείκου, ΓΟΥΔΙ: Παπαδιαμαντοπούλου - Δαβ. Πίνδου 52 (Πλ. Αγ. Θωμά), ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΩΝ: Γ. Βλάχου 63 (Ν. Ψυχικό), ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ: Εθν. Αντίστασης 208, ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Αριστείδου 92, (πλησίον Αγ. Πάντων), ΚΥΨΕΛΗ: Σπετσών 126-128 και Σκοπέλου, ΚΕΝΤΡΟ: Θεμιστοκλέους 46 και Σόλωνος 13 ΟΜΟΝΟΙΑ: Ζήνωνος 6, ΠΟΛΥΓΩΝΟ: Βώκου 51 και Κρουαζέ (τέρμα τρόλεϊ Πολυγώνου).

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: ΚΑΛΛΙΘΕΑ: Δαβάκη 12 (έναντι ΙΚΑ), ΚΟΛΩΝΟΣ: Λένορμαν - Αλεξανδρείας 26 (Αγ. Κων/νος), ΚΥΨΕΛΗ: Ι. Δροσοπούλου 135 (στ. Λυσσιατρείου), Λ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ: Λ. Αλεξάνδρας 119 (στάση ΙΚΑ), Ν. ΚΟΣΜΟΣ: Μπακνανά 42, ΠΑΓΚΡΑΤΙ: Σπ. Μερκούρη 22 (παρ. Γυμνασίου), ΡΟΥΦ: Μεγ. Βασιλείου 14 - ΙΚΑ Κεραμεικού (Στάση Καμπά), ΣΥΝΤΑΓΜΑ: Βουλής - Μητροπόλεως, ΦΙΛΟΠΑΠΠΟΥ: Γεν. Κολοκοτρώνη 47.

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Τραπεζούντος 38 Πλ. Ευγενείας Ευγένεια, Κουταΐσι 23 (έναντι Ευαγγελιστρίας) Νεάπολη - Νίκαια, Καραΐσκου 155 (εν. οίκου Ναύτου) πλ. Τερψιθέας, Ιωνος Δραγούμη 39 - 41 (πλ. Νεράιδα, από Θηβών 113) Παλ. Κοκκινιά, Ι. Θεοτόκη 88 και Δημ. Ράλλη Αγ. Νείλος, Καλλίπολη, Ατταλείας 233 (κάθετος Π. Ράλλη) κοντά στον Αη Γιώργη Νίκαια, Αγ. Δημητρίου 151 και Καπετάν Γέρμα (εν. Ι. Ν. Αγ. Δημητρίου) Ταμπούρια, Αγ. Ελευθερίου 132 (στάσις ΣΠΕΝΤΖΟΥ) Καμίνια.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 12 μ.μ.: Μητρώου 6 πλατεία Φρεαττύδος - Φρεαττύδα, Π. Τσαλδάρη 159 και Λαοδικείας Νίκαια, Παλαμηδίου 68 πεζοδρ. (μεταξύ Αρτεμησίου και Αιτωλικού) Αγ. Σοφία, Μεγ. Αλεξάνδρου 18 (παραλλ. Τζαβέλλα όπισθεν συγκροτ. Ραλλείου) Καστέλλα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Αγ. Γεωργίου 33, (κοντά στον Αη Γιώργη Κορυδαλλού) Κορυδαλλός, Καραολή - Δημητρίου 20 και Παπαναστασίου (πλ. Δημαρχίας Κερατσινίου) Κερατσίνι, Πραξιτέλους 85 και Ελ. Βενιζέλου 42.

ΑΙΓΑΛΕΩ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Εδέσσης 68 και Ικτίνου 1 (συνέχεια Λακωνίας), Θεμιστοκλέους 49 – Ανω Αγ. Βαρβάρα.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ.: Ν. Δημαρχείου 28.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Στρ. Καραϊσκάκη 44 - Κέντρο Χαϊδαρίου.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ: Από 8 π.μ. έως 8 μ.μ.: Παν. Τσαλδάρη - Κ. Βάρναλη 4.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως 11 μ.μ: Πεισάνδρου 14 - Ανθούπολη.

Από 8 π.μ. έως 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως το πρωί: Σαρανταπόρου 59.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΘΗΝΑ: Ευαγγελισμός, ● Σισμανόγλειο, ● Δημοτικό.

● Για κάθε επείγον περιστατικό και για τα εφημερεύοντα νοσοκομεία στο τηλέφωνο 166.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Τζάνειο τηλ. 4519.411.

ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ: Τζάνειο (Παθολ., Χειρουργ., ΩΡΛ., Γυναικ., Οφθαλ., Ορθοπ.), ● Παναγία Οδηγήτρια (Χειρουργ., Παθολ., Καρδιολ., Ορθοπ., Οφθαλ.), ● Τίμιος Σταυρός (Γυναικ., Χειρ., Ορθοπ., ΩΡΛ, Παθολ., Ουρολ., Καρδ.), ● Αγ. Ελένη (Παθολ., Καρδιολ.).

Για Νοσοκομεία και Κλινικές του ΙΚΑ στο τηλέφωνο 106, όπως και στα: ΙΚΑ Αθήνας: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 6467.811. ΙΚΑ Πειραιά: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 4131.280.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ

ΑΘΗΝΑ: Ιπποκράτειο, ● Αμ. Φλέμιγκ, ● Παμμακάριστος – 23.00.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Γενικό Κρατικό τηλ. 4915.061.

ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ: ΓΝΝ Πειραιά (Παθολ., Χειρουργ., ΩΡΛ., Γυναικ., Οφθαλ., Ορθοπ.), • Θεοτόκος (Χειρουργ., Καρδιολ., Γυναικ., Παθολ.), ● Γιάγκου (Παθολ., Χειρουργ., Ουρολ.), ● Δραγίνη (Χειρ., Παθολ., Καρδιολ.).

Για Νοσοκομεία και Κλινικές του ΙΚΑ στο τηλέφωνο 106, όπως και στα: ΙΚΑ Αθήνας: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 6467.811. ΙΚΑ Πειραιά: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 4131.280.

ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΘΗΝΑ: Λαϊκό, ● ΚΑΤ, ● Ερυθρός Σταυρός.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Τζάνειο τηλ. 4519.411.

ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ: Τζάνειο (Παθολ., Χειρουργ., ΩΡΛ., Γυναικ., Οφθαλ., Ορθοπ.), ●Κανακίδη (Χειρουργ., ΩΡΛ., Γυναικ., Παθολ.), ● Ζηλάκου (Παθολ., Χειρουργ., Καρδιολ., Οφθαλ.), ● Αγ. Φωτεινή (Παθολ., Καρδιολ.).

Για Νοσοκομεία και Κλινικές του ΙΚΑ στο τηλέφωνο 106, όπως και στα: ΙΚΑ Αθήνας: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 6467.811. ΙΚΑ Πειραιά: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 4131.280.

ΤΡΙΤΗ

ΑΘΗΝΑ: Γενικό Νοσοκομ. Αθηνών, ● Δημοτικό, ● Αγία Ελένη, ● 1ο Θερ/ριο, ● 3ο Θερ/ριο.

● Για κάθε επείγον περιστατικό και για τα εφημερεύοντα νοσοκομεία στο τηλέφωνο 166.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Γενικό Κρατικό τηλ. 4915.061.

ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ: Τζάνειο (Παθολ., Χειρουργ., ΩΡΛ., Γυναικ., Οφθαλ., Ορθοπ.), ● Κανακίδη (Χειρουργ., ΩΡΛ., Γυναικ., Παθολ.), ● Ζηλάκου (Παθολ., Χειρουργ., Καρδιολ., Οφθαλ.), ● Αγ. Φωτεινή (Παθολ., Καρδιολ.).

Για Νοσοκομεία και Κλινικές του ΙΚΑ στο τηλέφωνο 106, όπως και στα: ΙΚΑ Αθήνας: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 6467.811. ΙΚΑ Πειραιά: Πρώτες Βοήθειες: τηλ. 4131.280.

ΠΛΟΙΑ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΑ: ΝΑΪΑΣ ΕΞΠΡΕΣ 07.30: Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα, Ανάφη, Αστυπάλαια, Ανάφη, Θήρα. **KING MINOS** 08.00: Ηράκλειο. **ΜΗΛΟΣ ΕΞΠΡΕΣ** 08.00: Κύθνο, Σέριφο, Σίφνο, Μήλο, Κίμωλο, Φολέγανδρο, Σίκινο, Ιο, Θήρα. **ΝΑΪΑΣ ΙΙ** 08.00: Σύρο, Τήνο, Μύκονο. **ΣΑΜΑΙΝΑ** 08.00: Σύρο, Μύκονο, Αγ. Κήρυκο, Καρλόβασι, Βαθύ. **ΕΞΠΡΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑ** 08.00: Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα. **ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΕΞΠΡΕΣ** 08.30: Σύρο, Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα. **ΑΠΤΕΡΑ** 09.00: Χανιά. **ΑΝΕΜΟΣ** 12.00: Κύθνο, Σέριφο, Σίφνο, Κίμωλο, Μήλο. **ΙΑΛΥΣΟΣ** 14.00: Πάτμο, Λέρο, Κάλυμνο, Κω, Ρόδο. **ΜΙΛΕΝΑ** 16.00: Πάρο, Νάξο, Πάτμο, Λέρο, Κάλυμνο, Κω, Ρόδο. **ΑΓ. ΡΑΦΑΗΛ** 19.00: Χίο, Μυτιλήνη. **ΚΑΝΤΙΑ** 19.30: Ηράκλειο. **ΑΡΚΑΔΙ** 20.00: Ρέθυμνο. **ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ** 20.00: Ηράκλειο. **ΡΟΔΑΝΘΗ** 20.15: Πάρο, Νάξο, Θήρα. **ΡΟΜΙΛΝΤΑ** 23.45: Πάρο, Νάξο, Αγ. Κήρυκο, Καρλόβασι, Βαθύ. **ΜΑΡΙΝΑ** 23.45: Ρόδο.

ΑΠΟ ΡΑΦΗΝΑ: SUPER FERRY 08.00: Ανδρο, Τήνο, Μύκονο. **BARI EXPRESS** 13.00: Ανδρο. **ΠΗΝΕΛΟΠΗ Α** 17.00: Ανδρο, Τήνο, Μύκονο. Για Μαρμάρι: Καθημερινώς (Τηλ. 0294-24.398, 28.666, 80.28.334). Για Κάρυστο: Καθημερινώς. (Τηλ.: 0294-24398 – 32.42.797).

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ

ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΑ: ΜΗΛΟΣ ΕΞΠΡΕΣ 07.30: Κύθνο, Σέριφο, Σίφνο, Κίμωλο, Μήλο. **ΝΑΪΑΣ ΙΙ** 08.00: Σύρο, Τήνο, Μύκονο. **ΑΡΙΑΔΝΗ** 08.30: Σύρο, Τήνο, Μύκονο. **ΑΓ. ΡΑΦΑΗΛ** 16.00: Χίο, Μυτιλήνη. **KING MINOS** 19.15: Ηράκλειο. **ΡΕΘΥΜΝΟ** 19.30: Ηράκλειο. **ΠΡΕΒΕΛΗ** 19.30: Ρέθυμνο. **ΑΠΤΕΡΑ** 20.00: Χανιά. **ΡΟΔΑΝΘΗ** 20.15: Πάρο, Νάξο, Θήρα.

ΑΠΟ ΡΑΦΗΝΑ: Κανένα δρομολόγιο.

ΔΕΥΤΕΡΑ

ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΑ: ΜΑΡΙΝΑ 01.00: Ρόδο. **ΡΟΔΑΝΘΗ** 01.00: Ρόδο. **ΝΤΑΛΙΑΝΑ** 01.45: Πάρο, Νάξο, Κω. **ΝΑΪΑΣ ΙΙ** 08.00: Σύρο, Τήνο, Μύκονο. **ΕΞΠΡΕΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ** 08.00: Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα. **ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΕΞΠΡΕΣ** 08.30: Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα. **ΜΗΛΟΣ ΕΞΠΡΕΣ** 13.00: Κύθνο, Σέριφο, Σίφνο, Μήλο, Κίμωλο. **ΔΗΜΗΤΡΑ** 14.00: Σύρο, Πάρο, Νάξο, Πάτμο, Λέρο, Κάλυμνο, Νίσυρο, Τήλο, Σύμη, Ρόδο. **ΡΟΔΟΣ** 17.00: Κω, Ρόδο. **ΡΟΜΙΛΝΤΑ** 17.00: Πάρο, Νάξο, Εύδηλο, Καρλόβασι, Βαθύ. **Β. ΚΟΡΝΑΡΟΣ** 19.00: Μήλο, Αγ. Νικόλαο, Σητεία. **ΜΥΤΙΛΗΝΗ** 19.00: Χίο, Μυτιλήνη. **ΘΗΣΕΥΣ** 19.00: Μονεμβασία, Αγ. Πελαγία, Καστέλλι. **KING MINOS** 19.15: Ηράκλειο. **ΚΑΝΤΙΑ** 19.30: Ηράκλειο. **ΑΡΚΑΔΙ** 19.30: Ρέθυμνο. **ΑΠΤΕΡΑ** 20.00: Χανιά. **ΘΕΟΦΙΛΟΣ** 20.00: Μυτιλήνη. **ΝΑΪΑΣ ΕΞΠΡΕΣ** 20.00: Κύθνο, Σίφνο, Σέριφο, Κίμωλο, Μήλο, Φολ/δρο, Σίκινο, Θήρα.

ΑΠΟ ΡΑΦΗΝΑ: ΠΗΝΕΛΟΠΗ Α 19.00: Ανδρο. **BARI EXPRESS** 08.00: Ανδρο, Τήνο, 17.30: Ανδρο, 22.30: Μύκονο. **SUPER FERRY** 21.30: Σύρο, Τήνο, Μύκονο. Για Μαρμάρι: Καθημερινώς (Τηλ. 0294-24.398, 28.666, 80.28.334). Για Κάρυστο: Καθημερινώς. (Τηλ.: 0294-24398 – 32.42.797).

ΤΡΙΤΗ

ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΑ: ΝΑΪΑΣ ΙΙ 08.00: Σύρο, Τήνο, Μύκονο. **ΙΑΛΥΣΟΣ** 13.00: Πάτμο, Λέρο, Κάλυμνο, Κω, Ρόδο. **ΝΤΑΛΙΑΝΑ** 16.00: Κω, Ρόδο, Χάλκη, Διαφάνι, Κάρπαθο, Ρόδο. **ΕΞΠΡΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑ** 17.00: Πάρο, Νάξο, Ιο, Θήρα, Ανάφη. **ΠΑΤΜΟΣ** 17.00: Κω, Ρόδο. **ΣΑΜΑΙΝΑ** 18.00: Σύρο, Μύκονο, Εύδηλο, Καρλόβασι, Βαθύ. **ΣΑΠΦΩ** 19.00: Χίο, Μυτιλήνη. **KING MINOS** 19.15: Ηράκλειο. **ΚΑΝΤΙΑ** 19.30 Ηράκλειο. **ΑΡΚΑΔΙ** 19.30: Ρέθυμνο. **ΑΠΤΕΡΑ** 20.00 Χανιά.

ΑΠΟ ΡΑΦΗΝΑ: ΠΗΝΕΛΟΠΗ Α 08.00: Ανδρο, Τήνο, Μύκονο. **BARI EXPRESS** 13.00: Ανδρο, Τήνο, Μύκονο. **SUPER FERRY** 17.00: Ανδρο, Τήνο, Μύκονο. Για Μαρμάρι: Καθημερινώς (Τηλ. 0294-24.398, 28.666, 80.28.334). Για Κάρυστο: Καθημερινώς. (Τηλ.: 0294-24398 – 32.42.797).

Η «Καθημερινή» δεν ευθύνεται για αλλαγές σε ώρες δρομολογίων. Καλόν είναι όσοι ενδιαφέρονται να ταξιδεύσουν, να επικοινωνούν και με τα Λιμεναρχεία Πειραιώς (τηλ.: 42.26.000 - 41.72.670) και Ραφήνας (0294-22300).

ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ (Ακρόπολη, τηλ. 32.10.219, 32.14.172). Ευρήματα ανασκαφών του χώρου της Ακρόπολης. Γλυπτά εξαιρετικής τέχνης. Καθημ. 8 π.μ. - 5.30 μ.μ., Σαβ.- Κυρ. - αργίες 8.30πμ - 2.30μμ. Είσοδος: 2.000 δρχ. Κυριακές-αργίες: ελεύθερη είσοδος.

ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ. (Στοά Αττάλου, τηλ. 32.10.185). Ευρήματα ανασκαφών της Αρχαίας Αγοράς Καθημ. (εκτός Δευτ.) 8.30 π.μ. - 3 μ.μ. Κυριακές: ελεύθερη είσοδος. Είσοδος: 1.200 δρχ., φοιτ. 600 δρχ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ (Χαρ. Τρικούπη 31, Πειραϊκή, τηλ. 45.21.598). Ευρήματα ανασκαφών της περιοχής (4ος αι.πΧ - ρωμαϊκά χρόνια) Καθημ. (εκτός Δευτ.) 8.30πμ - 2.45 μ.μ. Είσοδος: 500 δρχ., άνω των 60 ετών 400 δρχ., φοιτ. 300 δρχ., Κυριακές: ελεύθερη είσοδος.

ΒΟΡΡΕ (Πάροδος Διαδ. Κωνσταντίνου 4, Παιανία, τηλ. 66.42.520). Σύγχρονη ζωγραφική, γλυπτική και λαϊκή τέχνη. Σαβ. και Κυρ. 10πμ - 2μμ. Καθημ. οργανωμένα γκρουπ ή σχολεία. Είσοδος: 500 δρχ.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (Βασ. Σοφίας 22, τηλ. 72.11.027). Βυζαντινή και μεταβυζαντινή τέχνη. Καθημ.(εκτός Δευτ.) 8.30 π.μ. - 3 μ.μ. Είσοδος: 500 δρχ.

Γ.ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ (Γουναροπούλου 6, Ζωγράφου, τηλ. 77.77.601). Το σπίτι του ζωγράφου, όπου εκτίθενται 36 έργα του. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 9 π.μ. - 1 μ.μ. και Τρ., Τετ., Πέμ. 5μμ - 7μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ & ΕΛΕΝΗΣ ΤΣΑΚΥΡΟΓΛΟΥ (Εστία Νέας Σμύρνης, Πλ. Χρυσοστόμου Σμύρνης, τηλ. 93.33.702, 93.31.231). Βυζαντινή και μεταβυζαντινή ζωγραφική, νεοελληνική ζωγραφική και γλυπτική. Ανοικτό Πεμ. και Κυρ. 11πμ - 1μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ (Πειραιώς 51, τηλ. 32.43.022-3). Περιοδικές εκθέσεις ελληνικής τέχνης. Καθημ. (εκτός Σαβ. και απογ. Κυρ.) 9πμ - 1μμ και 5μμ - 8.30μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΕΒΡΑΪΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Αμαλίας 36, τηλ. 32.31.577 - 32.25.582). Η ιστορική πορεία του ελληνικού εβραϊσμού. Καθημ. (εκτός Σαβ.) 9πμ -1 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ (Βασ. Κων/νου 50, τηλ. 72.35.938, 72.35.857, 72.35.937). Εκθεση Συλλογής Κωστάκη- Ρωσική Πρωτοπορία. Μέρες και ώρες λειτουργίας : Δευτ. & Τετ. 9πμ-9μμ, Πεμ., Παρ., Σαβ. 9πμ-3μμ, Κυρ. 10πμ-2μμ. Κάθε Τρίτη κλειστά. Τρ.) 9πμ - 3 μ.μ., Κυρ. 10πμ - 2 μ.μ. Είσοδος: 1000 δρχ. Φοιτητές: 500 δρχ.

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πατησίων 44, τηλ. 8217.717). Το σημαντικότερο μουσείο αρχαίας ελληνικής τέχνης στον κόσμο. Δευτ. 12.30μ - 7μμ, Τρ. - Παρ. 8πμ - 7μμ, Σαβ. - Κυρ. 8πμ - 3μμ. Είσοδος: 2.000 δρχ., άνω των 60 ετών 1500 δρχ, φοιτ. δωρεάν, παιδιά έως 12 ετών δωρεάν. Κυριακές: ελεύθερη είσοδος.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ (Πάρκο Ελευθερίας, Βασ. Σοφίας πίσω από το άγαλμα Βενιζέλου, τηλ. 72.24.238). Προσωπικά αντικείμενα του Ε.Βενιζέλου, φωτογραφικό υλικό και ντοκουμέντα. Βιβλιοθήκη. Καθημ. 10πμ - 1μμ και 6μμ - 8μμ, εκτός Κυρ. απόγ. και Δευτ. Είσοδος ελεύθερη.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΝΗΜΗ (Χρ. Λαδά 2, τηλ. 32.21.254). Ενθυμήματα και ιστορικά ντοκουμέντα για τον Βενιζέλο και την εποχή του. Καθημ. 9.30 π.μ. - 1 μ.μ., Σάβ., Κυρ. κλειστό. Είσοδος ελεύθερη

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ Β. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ (Παλιό τζαμί, Πλ. Μοναστηρακίου, τηλ. 32.42.066). Κεραμικά των αρχών του αιώνα Καθημ. (εκτός Τρ.) 9.30 π.μ. - 2.30μ.μ. Είσοδος: 400 δρχ. Κυριακές: ελεύθερη είσοδος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (Κόδρου 9, Πλάκα, τηλ. 33.12.621). Εργα ζωγραφικής παιδιών απ' όλη την Ελλάδα. Επισκέψεις σχολείων και εκπαιδευτικά προγράμματα με τηλεφωνική προσυνεννόηση. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 10πμ - 2μμ, Κυρ. 11πμ - 2μμ. Είσοδος: 200 δρχ για τους ενήλικες μόνον.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Κυδαθηναίων 14, Πλάκα, τηλ. 33.12.995). Ακούω και ξεχνώ, βλέπω και θυμάμαι, κάνω και καταλαβαίνω... Δευτ., Παρ. 9.30πμ - 1.30μμ, Τετ. 10πμ - 7μμ, Σαβ. - Κυρ. 10πμ.-2μμ. Κλειστά: Τρ., Πεμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (Διογένους 1-3, Πλ. Αέρηδων, Πλάκα, τηλ. 32.50.198). Η Συλλογή του Φοίβου Ανωγειαννάκη. Μουσικά όργανα από όλες τις περιοχές της Ελλάδας. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 10πμ - 2μ.μ., Τετ.: 12μ - 6 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη.

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Τοσίτσα 1, τηλ. 82.17.637). Καθημ. (εκτός Δευτ.) 8.30πμ - 3μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Εταιρία Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων, Ακαδημίας 50, τηλ. 36.29.430). Φωτογραφίες ηθοποιών και παραστάσεων, κοστούμια, μακέτες σκηνογραφιών, αφίσες, προσωπικά αντικείμενα διάσημων ηθοποιών, προσωπογραφίες, προτομές, κ.ά. Καθημ. (εκτός Σαβ., Κυρ.) 9πμ - 2.30 μ.μ.

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ (Δημοκρίτου 7, Κολωνάκι, τηλ. 36.29. 513). Παραδοσιακές ενδυμασίες από τις συλλογές του Λυκείου των Ελληνίδων. Δευτ., Τετ., Παρ. 10πμ - 1μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Παλαιά Βουλή, Σταδίου και Κολοκοτρώνη, τηλ. 3237.617). Αντικείμενα Φραγκοκρατίας, Ενετοκρατίας και Τουρκοκρατίας, κειμήλια του '21, σχέδια περιηγητών, όπλα, ενθύμια Οθωνα, Γεωργίου Α', Κρητικού Αγώνα, Βαλκανικών Πολέμων, Μικρασιατικής Καταστροφής, Πολέμου 1940-'41, λαογραφική συλλογή, κ.ά. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 9πμ -1.30 μ.μ.. Είσοδος: 500 δρχ., φοιτ. 200 δρχ. Κυρ.: είσοδος ελεύθερη.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ (Παν. Κυριακού 10, Μαρούσι, τηλ. 61.28.538). Καθημ. (εκτός Σαβ.) 10πμ - 1μμ. Δευτ. και Πεμ. λειτουργεί και απόγευμα (6μμ-8μμ). Κυριακές 11πμ - 1μμ. Ελεύθερη είσοδος.

ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ(Θεωρίας και Πανός 12, Πλάκα, τηλ. 32.12.313). Κλειστό λόγω επισκευών.

ΚΑΤΙΝΑΣ ΠΑΞΙΝΟΥ (Θουκυδίδου 13, Πλάκα, τηλ. 32.21.335). Προσωπικά αντικείμενα της μεγάλης τραγωδού, κοστούμια, το βραβείο Οσκαρ και πλήθος φωτογραφιών. Τετ. και Παρ. 11πμ - 1μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ (Αγγ. Χατζημιχάλη, Πλάκα, τηλ. 32.43.987). Είδη λαϊκής τέχνης από τις συλλογές της Αγγελικής Χατζημιχάλη που έζησε και δούλεψε σ' αυτό το σπίτι, έργο του αρχιτέκτονα Αριστ. Ζάχου. Τρ., Πέμ., 9 π.μ. - 9 μ.μ., Τετ., Παρ., Σάβ. 9-1 και 5-9 μ.μ. Κυρ. 9-1 μ.μ. Κλειστό Δευτ. και Κυρ. απόγευμα. Είσοδος ελεύθερη.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ (Μακρυγιάννη 2-4, τηλ. 92.39.186, 92.39.381). Αντίγραφα από τα γλυπτά του Παρθενώνα, μακέτες της ιστορίας, κατασκευής και των αναστηλωτικών έργων του Βράχου, πήλινες κεραμώσεις της αθηναϊκής Ακρόπολης. Καθημ. 9πμ - 2.30μ.μ. Είσοδος ελεύθερη.

ΚΕΝΤΡΟ ΣΚΙΤΣΟΥ (Κων. Παλαιολόγου 8, Πλ. Βάθης, τηλ. 52.25.112) Εκθεση σκίτσων, κόμικς και γελοιογραφιών.

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ (Αρχ. χώρος Κεραμεικού, Ερμού 148, τηλ. 34.63.552). Ευρήματα των ανασκαφών του νεκροταφείου του Κεραμεικού. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 8.30 π.μ. - 3.00 μ.μ. Είσοδος: 500 δρχ., φοιτ. 300δρχ., άνω των 60 ετών 400δρχ. Κυριακές (από Πειραιώς): είσοδος ελεύθερη

ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΣ - ΗΛΙΑΣ ΛΑΛΑΟΥΝΗΣ (Καλλισπέρη 12 & Καρυάτιδων, Ακρόπολη, τηλ. 92.21.044, 92.27.260). Η ιστορία του κοσμήματος μέσα από τα σχέδια του Η. Λαλαούνη. Εργαστήρι χρυσοχοΐας, βιβλιοθήκη. Καθημ. (εκτός Τρ.) Δευτ. & Τετ. 9πμ - 9μμ., Πεμ., Παρ., Σαβ. 9πμ-3μμ, Κυρ. 10πμ-3μμ. Είσοδος: 800 δρχ., φοιτ. - ηλικ. 500 δρχ. - Τετ. μετά 3μμ. είσοδος ελεύθερη.

ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ (Νεοφύτου Δούκα 4, Κολωνάκι, τηλ. 72.28.321-3). Το μοναδικό στον κόσμο μουσείο κυκλαδικής τέχνης. Ειδώλια, αγγεία, κεραμικά, χάλκινα αντικείμενα και έργα τέχνης. Καθημ. (εκτός Τρ. και Κυρ.) 10πμ - 4μμ, Σαβ. 10πμ - 3μμ. Είσοδος: 400 δρχ., φοιτ. - ηλικ. 200 δρχ, Σαβ.: ελεύθερη είσοδος.

ΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ - ΝΕΑ ΠΤΕΡΥΓΑ (Μέγαρο Σταθάτου, Βασ. Σοφίας και Ηροδότου 1, τηλ. 72.28.321-3). Σχέδια και αυθεντικά έπιπλα του Τσίλλερ, αντίγραφα αρχαίων ελληνικών επίπλων των κλασικών χρόνων σχεδιασμένα από τον συλλέκτη Μιχαήλ Βλαστό, καθώς και έργα αρχαίας ελληνικής τέχνης από την 3η π.Χ. χιλιετία ώς τον 1ο μ.Χ. αιώνα. Καθημ. (εκτός Τρ. και Κυρ.) 10πμ -4 μ.μ., Σάβ. 10πμ - 3μμ., Είσοδος: 400 δρχ., φοιτ.200 δρχ.

ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ (Κυδαθηναίων 17, Πλάκα, τηλ. 32.29.031). Εκθέματα από όλη την Ελλάδα. Εργα Θεόφιλου. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 10πμ. - 2μμ. Είσοδος: 400 δρχ. Κυριακές: είσοδος ελεύθερη.

ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ (Παναγούλη 14, Ζωγράφου, τηλ. 77.03.713).Δημοτικό μουσείο με σύγχρονη ελληνική ζωγραφική από τη συλλογή Κώστα Ιωαννίδη. Καθημ. 10πμ - 1 μμ., 6μμ - 9 μμ., Σαβ. - Κυρ. 10πμ - 2μμ Είσοδος ελεύθερη.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (Λεβίδου 13, Κηφισιά, τηλ. 80.86.405, 80.15.870) Τμήματα: βοτανικό, ζωολογικό, παλαιοντολογικό, γεωλογικό. Καθημ. (εκτός Δευτ. - Παρ.) 9πμ - 2μμ. Είσοδος 500δρχ., φοιτ., μαθ. 100δρχ.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (Θόλου 5 και Κλεψύδρας, Πλάκα, τηλ. 32.40.861). Εκθέματα από την ιστορία του Πανεπιστημίου Αθηνών στο κτίριο όπου λειτούργησε το πρώτο Πανεπιστήμιο, 1837-1841. Δευτ. - Τετ. 5μμ - 9μμ, Τρ., Πεμ., Παρ. 9.30πμ - 2.30μμ, Σαββατοκύριακα κλειστό. Είσοδος ελεύθερη.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ / ΒΟΥΡΟΥΕΥΤΑΞΙΑ (Παπαρρηγοπούλου, Πλ. Κλαυθμώνος, τηλ. 32.46.164). Αναπαράσταση της Αθήνας της εποχής του Οθωνα μέσα από πολύτιμα κειμήλια, σ' ένα ιστορικό σπίτι 160 ετών. Δευτ., Τετ., Παρ., Σαβ. 9πμ - 1.30μμ. Είσοδος: 400 δρχ.

ΜΠΕΝΑΚΗ (Βασ. Σοφίας και Κουμπάρη 1, τηλ. 36.11.617). Κλειστό λόγω ριζικής ανακαινίσεως.

ΜΠΕΝΑΚΗ - ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Ν. ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ - ΓΚΙΚΑ (Κριεζώτου 3, τηλ. 36.26.266). Εργα, ταπισερί και βιβλία του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, σε αίθουσες του σπιτιού του. Καθημ. (εκτός Τρ.) 10 πμ -2 μμ. Είσοδος: 200 δρχ.

ΝΑΥΤΙΚΟ (Ορμος Φρεαττύδος, Μαρίνα Ζέας, τηλ. 45.16.264, 45.16.822). Η δραστηριότητα των Ελλήνων στη θάλασσα από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 9πμ - 1.30μμ. / Κυρ. 9πμ - 1μμ. Είσοδος: 300 δρχ.

ΠΙΕΡΙΔΗ (Βασ. Γεωργίου 29, Γλυφάδα, τηλ. 89. 80. 166). Ιδιωτική συλλογή έργων τέχνης Κυπρίων και Ελλήνων καλλιτεχνών. Καθημ. 11πμ - 9μμ. Ελεύθερη είσοδος.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Ριζάρη & Βασ. Σοφίας, τηλ. 72.90.543). Κειμήλια, όλπα και ενθυμήματα από τους αγώνες των Ελλήνων. Καθημ. (εκτός Δευτ.) 9πμ - 2μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ (Σιώκου 4 και Λιοσίων 301, τηλ. 52.46.580). Η ιστορία των ελληνικών σιδηροδρόμων. Τετ. 5μμ - 8μμ, Παρ. - Σαβ. - Κυρ. 9πμ - 1μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΝΟΥ ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ (Αγ. Κωνσταντίνου 2, Πειραιάς, τηλ. 41.22.339). Μακέτες, κοστούμια, ζωγραφική του Πάνου Αραβαντινού. Δευτ.- Τρ. - Τετ. 4μμ - 8μμ, Πεμ. - Παρ. 9πμ - 2μμ. Είσοδος ελεύθερη.

ΣΠΑΘΑΡΕΙΟ - ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ (Βασ. Σοφίας και Δημ. Ράλλη, Πλ. Κασταλίας, Μαρούσι, τηλ. 61.27.206, 61.27.245). Η ιστορία του Θεάτρου Σκιών βασισμένη στη συλλογή του Ευγένιου Σπαθάρη. Καθημερινά (εκτός Δευτέρας) 10πμ-1.30μμ. Τετ., Σαβ. και Κυρ. και απογεύματα 5.30-8.30μμ.

ΤΣΑΡΟΥΧΗ (Πλουτάρχου 28, Μαρούσι, τηλ. 80.62.637). Εργα του Γιάννη Τσαρούχη στο ωραίο περιβάλλον του μαρουσιώτικου σπιτιού. Καθημ. (εκτός Τρ.) 9πμ - 2μμ. Είσοδος 200 δρχ., φοιτ. 100 δρχ., μαθητές δωρεάν.

ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΟ (Φωκιανού 2, Στάδιο, τηλ. 75.19.066). Η ιστορία των ελληνικών ταχυδρομείων και η ανάπτυξη του φιλοτελισμού. Καθημ. 8πμ - 2μμ, Δευτ. - Τετ. 5μμ - 8μμ. Σαβ. - Κυρ. κλειστά. Είσοδος ελεύθερη.

Ορισμένα Μουσεία θα παραμείνουν κλειστά την ημέρα του Πάσχα. Αυτά είναι:

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΛΟΘΗΚΗ, κλειστή από Μεγάλη Τετάρτη, 9/4 ώς 24/4.

Αρχαιολογικό Μουσείο: Κλειστό Μεγ. Σάββατο, Κυριακή του Πάσχα. Ανοιχτό τη Δευτέρα 15/4 από τις 8.30 ώς τις 3.

Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, από Μεγ. Παρασκευή 12/4 ώς Τρίτη 16/4 κλειστό.

Πολεμικό Μουσείο, κλειστό από Μ. Παρασκευή ώς 15/4.

Μουσείο Ακρόπολης, κλειστό μόνον την Κυριακή του Πάσχα.

Βυζαντινό Μουσείο, Πάσχα και Δευτέρα, 14, 15 κλειστό.

Μουσείο και Κέντρο Μελέτης του Ελληνικού Θεάτρου: κλειστό από Μ. Πέμπτη 11/4 ώς 16/4.

Μουσείο Γιάννη Σπυρόπουλου, κλειστό από 11 ώς 16/4.

Μουσείο Γιάννη Τσαρούχη, κλειστό Μ. Παρασκευή 12/4, Πάσχα 14 και Δευτέρα 15/4.

Πινακοθήκη Ζουμπουλάκη Κριεζώτου 7, Πάσχα, Δευτέρα 15/4 κλειστά πλατεία Κολωνακίου, Μ. Σάββατο, Πάσχα, Δευτέρα κλειστό.

Γκαλερί Ιλεάνα Τούντα, κλειστά από Μ. Πέμπτη 11/4 ώς 16/4.

Ιδρυμα ΔΕΣΤΕ, Συλλογή Δάκη Ιωάννου, στην Α.Σ.Κ.Τ., στο «Εργοστάσιο», Πειραιώς 256 στον Ταύρο, θα παραμείνει κλειστή Μ. Σάββατο 13, Κυριακή του Πάσχα 14 και Δευτέρα 15/4.

Οσο για το Μουσείο Μπενάκη, αυτό, λόγω των έργων επισκευών είναι κλειστό εδώ και δύο χρόνια, άρα παραμένει κλειστό!

ΘΕΑΜΑΤΑ–ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

Επειδή οι ώρες προβολών μπορεί να διαφοροποιηθούν κατά μερικά λεπτά, προτιμήστε πρώτα να τηλεφωνείτε.
Οι κινηματογράφοι που έχουν * διαθέτουν Ντόλμπι Στέρεο.

ΑΘΗΝΑΣ

Α' ΠΡΟΒΟΛΗΣ

ΑΑΒΟΡΑ NESCAFE* (Τέρμα Ιπποκράτους, τηλ. 6423271 - 6462253) Air Condition
Ο ταχυδρόμος (κωμωδ. Κ) 6.40-8.50-11.00 μ.μ.
ΑΒΑΝΑ ΑΣΣΟΣ-ΟΝΤΕΟΝ* (Λ. Κηφισίας 234, 6715905)
Μοντέλο για φόνο (περιπ. Α) 6.00-8.30-11.00 μ.μ.
AGORA* (Κηφισίας 10-12, Μαρούσι, τηλ. 6825414-6825977)
Λογική και ευαισθησία 5.40-8.20-11.00 μ.μ.
ΑΕΛΛΩ (Πατησίων, 8214675, Dolby Digital)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 7.00-10.30 μ.μ.
ΑΘΗΝΑ (Αβύδου 93, Ανω Ιλίσια, τηλ. 7792568)
Ασυμβίβαστη γενιά (περιπ.) 6.30-8.30-10.30 μ.μ.
ΑΘΗΝΑ* (Πατησίων, Στάση Αγγελοπούλου τηλ. 8233149)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.30-7.20-9.10-11.00 μ.μ., 5.30-7.20 μ.μ. μεταγλωτ., 9.10-11.00 μ.μ. με υπότ. Κυριακή 11.30 π.μ.
ΑΘΗΝΑΙΟΝ NESCAFE* (Τέρμα Αμπελοκήπων, τηλ. 7782122, Stereo Digital Air Codnition)
Το νησί των κουρσάρων (περιπ.) 6.00-8.30-11.00 μ.μ
ΑΙΓΛΗ* (Οδός Κύπρου 57, πλ. Εσπερίδων, Γλυφάδα, τηλ. 8982929, Aircondition)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.30-7.20-9.10-11.00 μ.μ., 5.30-7.20 μ.μ. μεταγλωτ., 9.10-11.00 μ.μ. με υπότ.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ* (Καλλιθέα, τηλ. 9560306)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.30-7.20-9.10-11.00 μ.μ., 5.30-7.20 μ.μ. μεταγλωτ., 9.10-11.00 μ.μ. με υπότ.
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ NESCAFE* (Πατησίων ΟΤΕ, τηλ. 8219298-8832666) Air Condition
Λογική και ευαισθησία 5.40-8.20-11.00 μ.μ.
ΑΛΟΗ* (Αγ. Λουκάς - Πατησίων Ιακωβάτων 25, τηλ. 2286978-2237660)
Underground 7.30-10.30 μ.μ.
ΑΛΦΑΒΙΛ–BAR CINEMA* (Τ. Μαυρομ., τηλ. 6460521)
Safe 6.40-8.50-11.00 μ.μ.
ΑΜΠΕΣΕ* (Οδός Βουλιαγμένης, τηλ. 9011063)
Σαπουνόπετρα (Κ) 6.20-8.20-10.20 μ.μ. Δευτέρα *Τέσσερα δωμάτια* (Κ) 6.20-8.20-10.20 μ.μ.
ΑΝΔΟΡΑ* (Σεβαστουπόλεως 117, Πλ. Ερυθ. Σταυρού τηλ. 6480796-6498631)
Σαπουνόπετρα (Κ) 6.30-8.30-10.30 μ.μ. Δευτέρα *Underground* 7.00-10.10 μ.μ.
ΑΝΕΣΙΣ* (Τ. Αμπελοκήπων τηλ. 7782316)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.30-7.20-9.10-11.00 μ.μ., 5.30-7.20 μ.μ. μεταγλωτ., 9.10-11.00 μ.μ. με υπότ.
ΑΝΝΑ ΝΤΟΡ* (Γλυφάδα, τηλ. 8946617)
Λογική και ευαισθησία 5.40-8.20-11.00 μ.μ.
ΑΠΟΛΛΩΝ RENAULT (Οδός Σταδίου, τηλ. 3236811, Dolby Digital Air Condition, Πάρκινγκ Ομήρου 12)
Λογική και ευαισθησία 5.10-7.50-10.30 μ.μ.
ART STUDIO PIAGGIO* (Πλ. Αμερικής, τηλ. 8653300)
Αναμείνατε στο ακουστικό σας (κωμωδ. Κ) 7-9-11 μ.μ.
ΑΣΤΕΡΙΑ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ* (Κηφισίας 334, τηλ. 6208521)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.00-6.50-8.40-10.30 μ.μ., 5.00-6.50 μ.μ. μεταγλωτ., 8.40-10.30 μ.μ. με υπότ.
ΑΣΤΟΡ NESCAFE* (Οδός Σταδίου, τηλ. 3231297)
Ενταση (περιπ.) Αλ Πατσίνο 7.00-10.15 μ.μ.
ΑΣΤΡΟΝ* (Τέρμα Αμπελοκήπων, 6922614, SR)
Braveheart (περιπ. Κ) 3.40-7.00-10.15 μ.μ
ΑΣΤΥ* (Οδός Κοραή, τηλ. 3221925)
Η πιο όμορφη ηλικία 6.00-8.10-10.20 μ.μ.
ΑΤΛΑΝΤΙΣ* (Λεωφ. Βουλιαγμένης Πλ. Καλογήρων, τηλ. 9711511)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 4.50-6.40-8.30-10.20 μ.μ., 4.50-6.40 μ.μ. μεταγλωτ., 8.30-10.20 μ.μ. με υπότ.
ΑΤΤΑΛΟΣ* (Νέα Σμύρνη, τηλ. 9331280,SR)
Λογική και ευαισθησία 5.40-8.20-11.00 μ.μ.
ΑΤΤΙΚΑ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ 1* (Πλατεία Αμερικής, τηλ. 8674252 - 8674078)
Μοντέλο για φόνο (περιπ. Α) 6.15-8.40-11.05 μ.μ.
ΑΤΤΙΚΑ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ 2* (Πλατεία Αμερικής, τηλ. 8674252 - 8674078)
Θα ζήσω 6.15-8.40-11.00 μ.μ.
ATTIKON RENAULT* (Οδός Σταδίου, τηλ. 3228821 Dolby Digital Air Condition, Πάρκινγκ Ομήρου 12)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.00-6.50-8.40-10.30 μ.μ., 5.00-6.50 μ.μ. μεταγλωτ., 8.40-10.30 μ.μ. με υπότ. Κυριακή 11.30 π.μ.
ΑΦΑΙΑ* (Καλλιθέα, τηλ. 9595534)
Αφήνοντας το Λας Βέγκας 6.20-8.40-11.00 μ.μ
ΑΧΙΛΛΕΥΣ* (Πατησίων 177, τηλ. 8656355)
Braveheart (περιπ. Κ) 6.45-10.15 μ.μ
ΓΑΛΑΞΙΑΣ PHILLIP MORRIS* (Αρχή Λεωφ. Μεσογείων - Αμπελόκηποι, τηλ. 7773319, SR-Air Condition, Digital)
Λογική και ευαισθησία 5.40-8.20-11.00 μ.μ.
ΓΛΥΦΑΔΑ (Ζέππου και Ξενοφώντος Γλυφάδα, τηλ. 9650318 Dolby Digital)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 3.30-7.00-10.30 μ.μ.
ΔΑΝΑΟΣ* (Λεωφ. Κηφισίας - Πανόρμου, τηλ. 6922655. Διαθέτει πάρκινγκ)
Τέσσερα δωμάτια (κωμωδ.) 7-9-11 μ.μ.
ΔΙΑΝΑ (Ηλεκτ. Σταθμός Μαρούσι, τηλ. 8028587, Dolby Stereo)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.00-6.50-8.40-10.30 μ.μ., 5.00-6.50 μ.μ. μεταγλωτ., 8.40-10.30 μ.μ. με υπότ.
ΕΛΛΗ* (Οδός Ακαδημίας, τηλ. 3632789)
Αφήνοντας το Λας Βέγκας 5.40-8.00-10.20 μ.μ.
ΕΜΠΑΣΣΥ-Heineken* (Πατρ. Ιωακείμ 5, Κολωνάκι, τηλ. 7220903, S.R.)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 7.00-10.30 μ.μ.
ΕΤΟΥΑΛ* (Πλατεία Δαβάκη, Καλλιθέα, τηλ. 9510042 - 9592611,Condition)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 7.00-10.30 μ.μ.
ΕΥΑ (Εμπεδοκλέους 121 Παγκράτι, Αγ. Αρτέμιος, τηλ. 7640509)
Braveheart (περιπ. Κ) 7.00-10.15 μ.μ.
ΖΙΝΑ* (Λεωφ. Αλεξάνδρας, στάση Σόνια, τηλ. 6422714)
Τέσσερα δωμάτια (κωμωδ.) 7-9-11 μ.μ.
ΙΛΙΟΝ* (Τροίας Πατησίων, Στάση Αγγελοπούλου, τηλ. 88.10.602)
Αφήνοντας το Λας Βέγκας 6.20-8.40-11.00 μ.μ
ΙΝΤΕΑΛ (Πανεπ/μίου 46, τηλ. 38.26.720, Dolby Digital. To GLENFIDDICH παρουσιάζει)
Τέσσερα δωμάτια (κωμωδ.) 6.10-8.25-10.40 μ.μ.
ΙΝΤΕΑΛ ΜΑΡΟΥΣΙ* (Λεωφ. Κηφισίας 215, τηλ. 61.29.169)
Τέσσερα δωμάτια (κωμωδ.) 6.20-8.20-10.20 μ.μ.
ΚΑΛΥΨΩ* (Δημ. Σταδίου - Καλυψούς Καλλιθέα, τηλ. 9510950-9510909)
Μοντέλο για φόνο (περιπ. Α) 6.00-8.30-11.00 μ.μ.
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝ (Τοσίτσα 11, τηλ. 82.23.205)
Κλειστό λόγω εορτών
ΚΟΡΟΝΕΤ (Οδός Φρύνης, Παγκράτι, 72.64.767-90.29.964, Dolby Surround GB)
Το νησί των κουρσάρων (περιπ.) 5.30-8.00-10.30 μ.μ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ* (Πλατεία Δαβάκη, Καλλιθέα, τηλ. 9568370)
Σαπουνόπετρα (Κ) 8.45-10.45μ.μ. Δευτέρα *Τέσσερα δωμάτια* (Κ) Ωρες 7-9-11 μ.μ.
ΜΑΡΟΥΣΙ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ 1* (Λεωφ. Κηφισίας 215, Μαρούσι, τηλ. 61.28.993, Air Condition)
Το νησί των κουρσάρων (περιπ.) 5.00-7.45-10.20 μ.μ
ΜΑΡΟΥΣΙ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ 2* (Λεωφ. Κηφισίας 215, Μαρούσι, τηλ. 61.28.993, Air Condition)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 6.15-9.45 μ.μ. Απόγευμα 4.15 μ.μ. *Μπέιμπ το ζωηρό γουρουνάκι*
ΜΕΤΑΛΙΟΝ* (Παγκράτι, τηλ. 7511515)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 6.10-9.40 μ.μ.
ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ* (Λ. Βουλιαγμένης, Πλατ. Καλογήρων, τηλ. 9706010)
Το νησί των κουρσάρων (περιπ.) 5.10-7.50-10.20 μ.μ
ΜΠΡΟΝΤΓΟΥΑΙΗ* (Πατησίων - Αγ. Μελετίου, τηλ. 8620232)
Τέσσερα δωμάτια (Κ) 7-9-11 μ.μ.
ΝΑΝΑ* (Οδός Βουλιαγμένης, τηλ. 9711285, Digital)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 6.10-9.40 μ.μ.
ΝΙΡΒΑΝΑ* (Λεωφ. Αλεξάνδρας, τηλ. 646998)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 7.00-10.30 μ.μ.
ΟΠΕΡΑ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ 1* (Οδός Ακαδημίας 57, τηλ. 3622683)
Θα ζήσω 5.30-8.00-10.25 μ.μ.
ΟΠΕΡΑ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ 2* (Οδός Ακαδημίας 57, τηλ. 3622683)
Μοντέλο για φόνο (περιπ. Α) 5.25-7.50-10.20 μ.μ.
ΟΡΦΕΥΣ (Αρτέμωνος 57 - Αγ. Ιωάννης Βουλιαγμένης Τηλ. 9019724 Dolby Surround)
Θα ζήσω 6.00-8.20-10.30 μ.μ.
ΟΣΚΑΡ* (Αχαρνών 330, Κάτω Πατήσια, τηλ. 2281563)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.30-7.20-9.10-11.00 μ.μ., 5.30-7.20 μ.μ. μεταγλωτ., 9.10-11.00 μ.μ. με υπότ.
ΠΑΛΑΣ* (Παγκράτι, τηλ. 7515434)
Αφήνοντας το Λας Βέγκας 5.45-8.05-10.25 μ.μ.
ΠΑΛΛΑΣ* (Οδός Βουκουρεστίου, τηλ. 3224434, Air Condiition)
Οι άθλιοι 7.00-10.45 μ.μ.
ΠΛΑΖΑ* (Λεωφ. Κηφισίας, Φλόκα, τηλ. 6921667-6917722) Air Condition
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.30-7.20-9.10-11.00 μ.μ., 5.30-7.20 μ.μ. μεταγλωτ., 9.10-11.00 μ.μ. με υπότ.
ΠΤΙ ΠΑΛΑΙ* (Βασ. Γεωργίου Β' Ριζάρη, τηλ. 7291800-7243707)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.00-6.50-8.40-10.30 μ.μ., 5.00-6.50 μ.μ. μεταγλωτ., 8.40-10.30 μ.μ. με υπότ.
ΡΑΔΙΟ ΣΙΤΥ ΑΣΣΟΣ-ΟΝΤΕΟΝ* (Πατησίων Στάση Λυσιατρείο, τηλ. 8674832). Διαθέτει πάρκινγκ Κέας - Πατησίων
Το νησί των κουρσάρων (περιπ.) 6.00-8.30-11.00 μ.μ
ΣΟΦΙΑ* (Αργυρούπολη, τηλ. 9927447 - 9917094)
Braveheart (περιπ. Κ) 7.00-10.15 μ.μ
ΤΙΤΑΝΙΑ* (Πανεπιστημίου - Θεμιστοκλέους, τηλ. 3811147, Air Condition)
Braveheart (περιπ. Κ) 3.20-6.40-10.00 μ.μ
ΤΡΙΑΝΟΝ (Πατησίων - Κοδριγκτώνος, τηλ. 8215469, 82.22.702)
Seven - Επτά (περιπ.) 6.00-8.30-11.00 μ.μ.
ΤΡΟΠΙΚΑΛ ΑΣΣΟΣ-ΟΝΤΕΟΝ* (Καλλιθέα, 9594422)
Το νησί των κουρσάρων (περιπ.) 6.00-8.30-11.00 μ.μ
ΦΙΛΙΠ* (Πλατεία Αμερικής, Θάσου 11, τηλ. 8612476 - 8647444)
Δίχως τέλος 6.30-8.45-11.00 μ.μ.

ΗΜΙΚΕΝΤΡΙΚΟΙ

ΑΛΕΚΑ (Ζωγράφου, τηλ. 7773608)
Τζουμάντζι (κωμωδ. Κ) 6.30-8.30-10.30 μ.μ.
ΑΝΤΑΜΣ* (Αιγάλεω, τηλ. 5989226)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 4.30-6.20-8.10-10.00 μ.μ., 4.30-6.20 μ.μ. μεταγλωτ., 8.10-10.00 μ.μ. με υπότ.
ΣΠΟΡΤΙΓΚ (Ν. Σμύρνη, τηλ. 9333820)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.30-7.20-9.10-11.00 μ.μ., 5.30-7.20 μ.μ. μεταγλωτ., 9.10-11.00 μ.μ. με υπότ.
ΤΡΙΑ ΑΣΤΕΡΙΑ (Νέο Ηράκλειο, τηλ. 2826873)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 4.40-6.30-8.20-10.10 μ.μ., 4.40-6.30 μ.μ. μεταγλωτ., 8.20-10.10 μ.μ. με υπότ.
ΦΟΙΒΟΣ* (Περιστέρι, τηλ. 5711105)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.10-7.00-8.50-10.40 μ.μ., 5.10-7.00 μ.μ. μεταγλωτ., 8.50-10.40 μ.μ. με υπότ.

ΣΥΝΟΙΚΙΑΚΟΙ

ΑΝΝΑ ΝΤΟΡ* (πλ. Γλυφάδας, τηλ. 89.46.617)
Λογική και ευαισθησία 5.40-8.20-11.00 μ.μ.

ΠΡΟΑΣΤΙΩΝ

ΑΡΤΕΜΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΙΝ/ΦΟΣ (Μαρκόπουλο, τηλ. 0299-23924)
Χαμός στη ζούγκλα (περιπ. Κ)
ΠΑΛΛΑΣ (Ελευσίνα, τηλ. 5546990, Stereo Suround)
Braveheart (περιπ. Κ) 6.00-9.30 μ.μ

ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Α' ΠΡΟΒΟΛΗΣ

ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΣΣΟΣ ΟΝΤΕΟΝ* (Πασαλιμάνι, τηλ. 4297502)
Το νησί των κουρσάρων (περιπ.) 5.20-7.50-10.20 μ.μ
ΑΤΤΙΚΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ* (Πλ. Αγ. Κωνσταντίνου - Ηρώων Πολυτ., τηλ. 4175897)
Toy Story - Η ιστορία των παιχνιδιών (κινούμ. σχέδια) 5.00-6.50-8.40-10.30 μ.μ., 5.00-6.50 μ.μ. μεταγλωτ., 8.40-10.30 μ.μ. με υπότ.
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΘΕΑΤΡΟ ΟΝΕΙΡΟ (Κύπρου 7, Πλ. Αγ. Ρέντη, τηλ. 48.33.453)
Ενταση (περιπ.) Αλ Πατσίνο 6.30-9.45 μ.μ.
ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΙΝ/ΦΟΣ ΡΕΞ (Αγ. Διονύσιος, τηλ. 4626484)
Ο άνθρωπος των αστεριών
ΖΕΑ* (Πασαλιμάνι, τηλ. 4521388)
Καζίνο (περιπ. Α) Σάρον Στόουν 6.10-9.40 μ.μ.
ΣΙΝΕΑΚ ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ* (Πλατεία Δημαρχείου, τηλ. 4115354, Air Condition)
Τέσσερα δωμάτια (κωμωδ.) 6.20-8.20-10.20 μ.μ.
ΧΑΪΛΑΪΦ* (Πλατεία Δημαρχείου, τηλ. 4120524)
Braveheart (περιπ. Κ) 6.00-9.30 μ.μ.
ΧΑΪΛΑΪΦ ΣΤΟΥΝΤΙΟ* (Πλατεία Δημαρχείου, τηλ. 4120524)
Μπέιμπ το ζωηρό γουρουνάκι (Κ) 4-6-8-10 μ.μ.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

SAFE: Μια νεαρή Καλιφορνέζα προσβάλλεται από αλλεργία απέναντι στις χημικές επιδράσεις του περιβάλλοντος. Κομψή και τρομερή ταινία του Τοντ Χέινς, με την εξαίρετη Τζούλιαν Μουρ. (Αλφαβίλ).
ΑΝΑΜΕΙΝΑΤΕ ΣΤΟ ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΣΑΣ: Σύγχρονη αμερικανική νεανική κομεντί. (Art Studio).
Η ΠΙΟ ΟΜΟΡΦΗ ΗΛΙΚΙΑ: Μια μαθήτρια αυτοκτονεί, μια άλλη αναζητεί την αιτία, αλλά και τη δική της ανθρώπινη και ερωτική ολοκλήρωση. Διεισδυτική ταινία του Ντιντιέ Οντεπέν, με τους Ελοντί Μπουσέ, Μελβίλ Πουπό. (Δαναός, Art Studio, Αστυ).
TOY STORY, Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ: Περιπέτειες με ήρωες τα παιχνίδια. Η νέα τεχνολογία στην υπηρεσία του κινουμένου σχεδίου της Ντίσνεϊ. (Αττικόν, Αθηνά, Αίγλη, Ανεσις, Διάνα, Αστέρια, Αττικόν Π. κά.).
ΔΙΧΩΣ ΤΕΛΟΣ: Παλαιότερη αλλά πάντα συγκλονιστική ταινία του Κρζίστοφ Κισλόφσκι. Ζωή, ακεραιότητα, έρωτας και θάνατος υπό το πρίσμα της πολιτικής και περισσότερο της μεταφυσικής. (Φιλίπ).
ΚΑΖΙΝΟ: Το τρίωρο συναρπαστικό έπος του Μάρτιν Σκορσέζε για την άνοδο και την πτώση της Μαφίας στο Λας Βέγκας. Ρόμπερτ ντε Νίρο, Σάρον Στόουν. (Εμπασσυ, Νιρβάνα, Μετάλλειον, Μαρούσι, Γλυφάδα, Ζέα κ.ά.).
ΘΑ ΖΗΣΩ: Μια μοναχή συμπαραστέκεται σ' ένα μελλοθάνατο. Δυνατή, σκληρή, ανθρώπινη ταινία του Τιμ Ρόμπινς. Σούζαν Σάραντον (Οσκαρ Ερμηνείας), Σον Πεν. (Οπερα 1, Αττικα 2, Ορφεύς).
ΑΦΗΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΛΑΣ ΒΕΓΚΑΣ: Ο Νικ Κέιτζ (Οσκαρ ερμηνείας) πεθαίνει πίνοντας, ερωτευμένος με την Ελίζαμπεθ Σου. Στυλ και δύναμη από τον Μάικ Φίγκις. (Ελλη, Αφαία, Ιλιον, Πάλας Παγκρ.).
ΕΝΤΑΣΗ: Αλ Πατσίνο και Ρόμπερτ ντε Νίρο αντιμέτωποι σε ένα έξοχο θρίλερ του Μάικλ Μαν. (Αστορ).

ΘΕΑΤΡΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Ακαδημίας 59, τηλ. 36.12.461). Μότσαρτ «Ρέκβιεμ» (10/4), Μότσαρτ «Βαστιανός και Βαστιανή» (21, 28/4 - 12 μ.), Βραδιά Μπαλέτου (20, 27, 30/4). Ωρα ενάρξεως: 7 μ.μ.
ΘΕΑΤΡΟ ΟΔΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (Κεφαλληνίας και Κυκλάδων 11, Κυψέλη, τηλ. 82.17.877). Μολιέρου «Ο Μισάνθρωπος». Λ. Βογιατζής, Γ. Νταλιάνης, Ν. Χατζόπουλος, Μ. Κεχαγιόγλου, Μ. Σκουλά, Μ. Κατσανδρή (Τρ. - Παρ. 9 μ.μ., Σάβ. 6 μ.μ. και 9 μ.μ., Κυρ. 7 μ.μ.).
ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (Λεωφ. Βασ. Σοφίας, τηλ. 72.82.333). Κρατική Ορχήστρα Αθηνών - σολίστ: Πασκάλ Γκοντάρ (10/4), Κρατική Ορχήστρα Ελληνικής Μουσικής: Σταύρος Ξαρχάκος «Τσιτσάνη Διάλογοι» (18/4).
ΦΟΥΡΝΟΣ (Μαυρομιχάλη 168, τηλ. 64.60.748). Στίβεν Μπέρκοφ «Decadence». Κ. Καραμπέτη, Π. Μιχαηλίδης.
ΑΘΗΝΑ (Δεριγνύ 10 τηλ. 82.37.330). Ζ. Φεντώ «Ξενοδοχείο Παράδεισος». Π. Φιλιππίδης, Ηλ. Λογοθέτης, Ρ. Λουιζίδου, Μ. Γεωργιάδου.
ΑΚΑΔΗΜΟΣ (Ιπποκράτους 17 και Ακαδημίας, τηλ. 36.25.119). ΚΡ. Κούνει «Στο πι και φι». Δ. Πιατάς, Ε. Πανοπούλου.
ΑΚΡΟΠΟΛ (Ιπποκράτους 9-11, τηλ. 36.43.700, 36.08.666). Λ. Μιχαηλίδη - Ντ. Σπυρόπουλου - Μ. Ανθη: «Και Μι...Μη χειρότερα». Κ. Βουτσάς, Σ. Μουστάκας, Μ. Χρονοπούλου, Β. Τσιβιλίκας.
ΑΛΑΜΠΡΑ (Στουρνάρη 53, τηλ. 52.27.497, 52.44.400). Κ. Χίγκινς «Χάρολντ και Μωντ». Γ. Βούρος, Δ. Μπεμπεδέλη, Αφρ. Γρηγοριάδου.
ΑΛΚΥΟΝΙΣ - ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΘΕΑΤΡΟ (Ιουλιανού 42-46, τηλ. 88.15.402). **Κεντρική σκηνή.** Σαίξπηρ «Ο έμπορος της Βενετίας». Γ. Μεσσάλας, Ντ. Θεμελή (Παρ., Σαβ., Κυρ.). **Νεανική Σκηνή.** Εντ. Αλμπη «Με θέα τη θάλασσα». Β. Ζουμπουλάκη, Γ. Μεσσάλας (Τρ., Τετ., Πεμ.).
ΑΠΟΘΗΚΗ - ΑΛΙΚΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ (Σαρρή 40, τηλ. 32.53.153). Ζ. Μπαλασκό «Ο Αη-Βασίλης είναι σκέτη λέρα». Ηρώ Μανέ, Χρ. Ευθυμίου. Επίσης κάθε Παρ., Σάβ. 00.15 π.μ. Μ. Μαυρογιάννη «Black Story». Λ. Τριανταφύλλου, Μ. Μαυρογιάννη.
ΑΣΩΜΑΤΟΙ (Αγίων Ασωμάτων 43, Κεραμεικός, τηλ. 32.36.670). Stand-up Comedy (κάθε Δευτέρα, 11 μ.μ.).
ΒΕΑΚΗ (Στουρνάρη 32, τηλ. 52.23.522). Παντελή Χορν «Το Φιντανάκι». Σταμ. Φασουλής, Ντίνα Κώνστα, Χρύσα Ρώπα, Αλκης Κούρκουλος.
ΒΕΜΠΟ (Καρόλου 18, τηλ. 52.29.519, 52.21.767). Φ. Ντοστογέφσκι «Αδελφοί Καραμαζώφ». Χρ. Πολίτης, Δ. Λιγνάδης, Τ. Βανδής, Τ. Μάρδα.
ΒΕΡΓΗ (Βουκουρεστίου 1, τηλ. 32.35.235). Τζ. Μπ. Σω «Το επάγγελμα της Κας Γουόρεν». Χρ. Φράγκος, Τζ. Ζαχαροπούλου.
ΒΙΚΤΩΡΙΑ (Μαγνησίας 5 & 3ης Σεπτεμβρίου, τηλ. 82.33.125). Μ. Σέρμαν «Μπεντ». Στ. Ζαλμάς.
ΒΡΕΤΑΝΙΑ (Πανεπιστημίου 7, τηλ. 32.21.579). Νόελ Κάουαρντ «Με δύο λόγια... κυρίες». Αννα Παναγιωτοπούλου, Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ελένη Γερασιμίδου.
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΔΑΦΝΗΣ - ΦΑΝΗΣ ΧΗΝΑΣ (Ηλιουπόλεως 77 και Ηλιού 38, Δάφνη, τηλ. 97.31.856). Π. Γεωργιόπουλου «Στο μισό του φεγγαριού». Γ. Κωτσάκης, Ευ. Κατσάλη.
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ (Τηλ. 41.70.940, 41.78.351). «Η Μελωδία της Ευτυχίας». Αλίκη Βουγιουκλάκη, Νίκος Γαλανός, Μάρθα Βούρτση (Τετ., Πεμ. 6.30 μ.μ., Παρ., Σαβ., Κυρ. 5.30 και 9 μ.μ.).
ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ (Αγ. Κωνσταντίνου 22, τηλ. 52.23.242, 52.33.322). Φ. Γκ. Λόρκα «Το σπίτι της Μπερνάρντα Αλμπα». Α. Βαλάκου, Ν. Αγγελίδου, Β. Ζαβιτσιάνου, Μ. Σκούντζου.
ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΝΕΑ ΣΚΗΝΗ (Αγ. Κωνσταντίνου 22, τηλ. 52.23.242, 52.33.322). Λένου Χρηστίδη «Η Ωραία Φύση». Κ. Ρηγόπουλος, Θ. Αθερίδης, Ν. Καραθάνος.
ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ (Πανεπιστημίου 48, τηλ. 33.01.880-1). Αρθουρ Μίλερ «Οι μάγισσες του Σάλεμ». Χρ. Πάρλας, Στ. Κυριακίδης, Μ. Ζαφειροπούλου.
ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΕΚΙ (Σκηνή Παξινού, Πανεπιστημίου 48, τηλ. 33.01.880). Σαρλ Περό (διασκευή Ειρήνη Μάρα) «Η Ωραία Κοιμωμένη». Χρ. Κουλουμπή, Αλ. Σταύρου, Τρ. Παπουτσής (Σάβ. 3 μ.μ., Κυρ. 11 π.μ. & 3 μ.μ./ Τρ., Τετ. Πέμπ., Παρ.: για σχολεία).
ΕΜΠΡΟΣ (Ρήγα Παλαμήδη 2, Ψυρρή, τηλ. 32.38.990). Ευγ. Λαμπίς «Η υπόθεση της οδού Λουρσίν». Δ. Καταλειφός, Γ. Κέντρος, Δ. Τάρλοου, Ρ. Οικονομίδου, Κ. Αποστολίδης.
ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ (Ανατολίου 3 και Δαμαγήτου, Αγ. Αρτέμιος, τηλ. 72.60.551). Δ.Μ. Μιχαλακέα «Γυναικείες φυλακές Αβέρωφ». Μ. Πανούτσου.

Λόγω του Πάσχα τα περισσότερα θέατρα διέκοψαν ή ανέστειλαν προσωρινά τη λειτουργία τους. Πριν ξεκινήσετε, σας συμβουλεύουμε να τηλεφωνήσετε πρώτα. Μετά τις εορτές του Πάσχα, θα επαναλειτουργήσουν τα εξής θέατρα:
ΑΘΗΝΑ, ΑΚΑΔΗΜΟΣ, ΑΚΡΟΠΟΛ, ΑΛΑΜΠΡΑ, ΑΛΚΥΟΝΙΣ (μόνο η Νεανική Σκηνή), ΑΜΟΡΕ, ΒΕΡΓΗ, ΒΙΚΤΩΡΙΑ, ΒΡΕΤΑΝΙΑ, ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ (4 Σκηνές), ΕΜΠΡΟΣ, ΘΕΑΤΡΟ 28, ΘΕΑΤΡΟ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ, ΘΕΑΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ- ΥΠΟΓΕΙΟ, ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ, ΝΙΚΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ, ΟΔΟΥ ΑΛΚΜΗΝΗΣ, ΟΔΟΥ ΚΥΚΛΑΔΩΝ, ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΠΟΡΤΑ, ΤΕΧΝΟΧΩΡΟΣ.

ΘΕΑΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Βορ. Ηπείρου και Ελ. Βενιζέλου, τηλ 28.27.270). Ευγ. τριβιζά «Το όνειρο του σκιάχτρου. (Σάβ., Κυρ., 3 μ.μ.).
ΘΕΑΤΡΟ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ (Θεμιστοκλέους 69, Εξάρχεια, τηλ. 33.00.879). Αρθουρ Μίλερ «Σπασμένο Γυαλί». Τ. Βουτέρης, Αν. Δεκαβάλλα, Στ. Λιβαθηνός.
ΘΕΑΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ (Ιλισίων 21 και Κερασούντος, τηλ. 77.80.826). Φιλ Γιανγκ «Με τα μάτια της ψυχής». Δ. Ποταμίτης, Μ. Βιδάλη (Τετ. 7 μ.μ., Πεμ., Παρ., Σάβ. 9.15 μ.μ., Κυρ. 8 μ.μ.).
ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ (Κοιμ. Θεοτόκου & Σμύρνης, τηλ. 72.23.023, 72.58.260). «Σκυτάλη»: «Δεν άνθισαν ματαίως». Μ. Κανελλοπούλου, Ν. Μανίσαλη, Φ. Σεργουλόπουλος.
ΘΕΑΤΡΟ ΠΡΟΑΣΤΙΩΝ (Κηφισίας 215, Μαρούσι, τηλ. 61.29.169, 36.37.026). Πέτρου Μάρκαρη «Ηλιος, ήλιος και βροχή» (Σαβ., Κυρ 12 μ.).
ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ - ΥΠΟΓΕΙΟ: (Πεσμαζόγλου 5, τηλ. 32.28.706, 32.29.703). Γ. Ρίτσου «Τα ραβδιά των τυφλών». Μ. Κουγιουμτζής, Γ. Δεγαΐτης, Κ. Σαρατσοπούλου - Α.Σ. Εξυπερύ «Ο Μικρός Πρίγκιπας». Μ. Κουγιουμτζής, Κ. Σαρατσοπούλου (Τρ. 9 μ.μ., Κυρ. 11 π.μ. και 3 μ.μ.).
ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ - ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ: (Γεννηματά 20, Πανόρμου, τηλ. 69.29.090, 64.95.777, 97.30.619). **Μπλε Σκηνή:** Χρ. Δοξαρά «Υπνος, πρωινό και δύο γεύματα». Γ. Μάζης, Γ. Κυριακίδης (Πέμ., Παρ., Σάβ. 9.15 μ.μ., Κυρ. 7.15 μ.μ.). **Κόκκινη Σκηνή** Ιάκ. Καμπανέλη «Μονόλογοι και Πάροδοι». Γ. Κυριακίδης, Π. Τσολάκος (Πέμ. 7 μ.μ., Κυρ. 9.15 μ.μ.).
ΘΕΑΤΡΟ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ (Τσέλιου 10 και Σουλιώτη, πίσω από τον Αρειο Πάγο, τηλ. 64.54.407). Καλλιτεχνική εταιρεία «Παρέμβαση». Προσπέρ Μεριμέ «Το Θέατρο της Κλάρα Γκαζούλ». Β. Βλάχος, Δ. Δρεπανά, Αλ. Μπουλούκου, Αρ. Πιπίνη, Δ. Σιακάρας (έως 24/3).
ΘΥΜΕΛΗ (Μοσχονησίων 32, Πλ. Αμερικής, τηλ. 86.57.677). Ζαν Μπενέ «Οι Δούλες». Ελλη Βοζικιάδου (Τετ. 7 μ.μ., Πεμ., Παρ. 9.15 μ.μ., Σαβ. 7 μ.μ., Κυρ. 8 μ.μ.) **Παιδική Σκηνή** «Το Παιχνίδι του Δάσους» (Σαβ. 4 μ.μ., Κυρ. 11.15 π.μ. και 4 μ.μ.).
ΚΑΠΠΑ (Κυψέλης 2, τηλ. 88.31.068). Σαίξπηρ «Ρωμαίος και Ιουλιέττα». Ελ. Κούρκουλα, Κ. Σπυρόπουλος.
ΚΕΑ (Κέκροπος 1, Πλάκα τηλ. 32.29.889). Βασίλη Ζιώγα «Τα εφτά κουτιά της Πανδώρας». Ι. Γκαβάκου, Κ. Μαρκόπουλος.
ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ (Τηλ. 223.785, Θεσσαλονίκη). **Κεντρική Σκηνή:** Ευγ. Λαμπίς «Το κοινό ταμείο» - Λ. Κάρολ «Η Αλίκη στη χώρα των Θαυμάτων» (Σάβ. 5.30 μ.μ., Κυρ. 11 π.μ.). **Υπερώο:** Αλ. Ντε Μυσέ «Δεν παίζουν με τον έρωτα».
ΜΑΣΚΕΣ (Αγ. Μελετίου 107 και Λήθης 6, τηλ. 86.12.509). Γ. Παπακυριάκη «Σοφία Απέργη». Αντα Χριστίδου, Βασ. Καβούκα, Φανή Αδαμίδου.
ΝΙΚΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ (Στουρνάρα 44 και Καπνοκοπτηρίου 8, τηλ. 82.27.185). Γρ. Ξενόπουλου «Το μυστικό της Κοντέσσας Βαλέραινας». Ν. Τριανταφυλλίδη, Αννα Γεραλή, Χρ. Νομικός.
ΞΥΛΟΤΕΧΝΙΑ (Δημοτικό Θέατρο Περιστερίου, Παρασκευοπούλου και Κ. Παλαμά, Περιστέρι, τηλ. 57.73.666). Λ. Αναγνωστάκη «Ο ήχος του όπλου». Κ. Σοφιάδου, Κ. Καλομοίρη, Μ. Γαβριδάκης.
ΟΔΟΥ ΑΛΚΜΗΝΗΣ (Αλκμήνης και Πειραιώς 123, Γκάζι, τηλ. 77.70.114). Θεατρική Ομάδα «Αρόδο». Γιούκιο Μισίμα «Το δέντρο των τροπικών». Ελ. Δεμερτζή, Εύα Κουκούτση, Ν. Κυριακίδης, Γ. Ράπτη.
ΟΜΜΑ (Μελετίου Πηγά 5, Μετς, Λόφος Αρδηττού, τηλ. 93.29.073, 95.82.873). «Νύχτας Καλοκαιρινής... Ονειρο». Αντ. Διαμαντής, Ειρ. Λιοκουκουδάκη (Πεμ., Παρ. 9.30 μ.μ., Σαβ. 4 μ.μ., Κυρ. 11 π.μ.)
ΠΟΛΙΤΕΙΑ (Σαρρή 40, Θησείο, τηλ. 33.10.663-4). Καρλ Φάλεντιν «Ψυρρή Μπερζέρ».
ΠΟΡΤΑ (Μεσογείων 59, τηλ. 77.11.333, 77.80.518). Αρθουρ Μίλερ «Ψηλά από τη γέφυρα». Νικήτας Τσακίρογλου, Χρυσούλα Διαβάτη, Πέγκυ Σταθακοπούλου. **Μικρή Πόρτα.** Ξένιας Καλογεροπούλου «Οδυσσεβάχ» (Σάβ 3 μ.μ., Κυρ. 11 π.μ. και 3 μ.μ.)
ΡΙΑΛΤΟ (Κυψέλης 54 και Αγίου Μελετίου, τηλ. 88.27.000, 82.18.973). **Ελεύθερη Αυλαία** Βασ. Ζιώγα «Πασχαλινά Παιχνίδια». Ντ. Καρύδης, Τζ. Αργυροπούλου. **Παιδική Σκηνή. Θίασος '81** Ευγένιου Τριβιζά «Ο Χιονάνθρωπος και το Κορίτσι» (Κυρ. 11 π.μ. και 3 μ.μ.).
ΤΕΧΝΟΧΩΡΟΣ (Μαυρομιχάλη 161, τηλ. 64.20.522). Ομάδα Θέαμα. Τζορτζ Πιτ «Ο καθένας έχει τον παράδεισο που του αξίζει» (Τετ., Πεμ., Παρ., Σαβ., Κυρ. 9.40 μ.μ., Παρ.-Σαβ. μεταμεσονύκτιες).
ΤΡΙΑΝΟΝ (Πατησίων και Κοδριγκτώνος 21, τηλ. 82.22.702, 82.15.469). Ν. Καμτσής «Η Βίβλος». Κωνσταντίνα Βαρσάμη (Κυρ. και γιορτές 11 π.μ. και 3 μ.μ.).
ΧΟΡΟΛΟΓΙΟΝ (Ανδρούτσου 74, Πειραιάς, τηλ. 41.36.222, 41.73.231). Μ. Σταματάκη «Κλίνη μου, Μνήμη μου». Γιοβανάκη, Κοκκίνου, Μιχαηλίδου, Τσότρα (Παρ., Σαβ., Κυρ. 9.30 μ.μ.).

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ

ΕΤ-1

ΠΑΡΝΗΘΑ 11 VHF, ΥΜΗΤΤΟΣ 21 UHF, ΓΕΡΑΝΕΙΑ 9 VHF, ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙΑ 7 VHF, ΤΗΛ.: 60.06.600

08.00 Παιδικό πρόγραμμα. «Φρουτοπία», «Σοφίτα», «Ανέτ, το κορίτσι των Αλπεων», «Τιμ και Τομ», «Κολοκυθοκοτούμπα», «Βαλεντίνος», «Οι νικητές», «Καλησπέρα κύριε Πικάσο», «Ο θρύλος του Λόνγκαρ», «Ιστορίες του Σαίξπηρ σε κινούμενα σχέδια», «Ιστορίες της Βεατρίκης Πότερ», «Συμπαραγωγής EBU», «Σχολή μυρμηγκιών».
14.00 Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα άρσης βαρών. Μαγνητοσκοπημένη μετάδοση από το Sdavanjer της Νορβηγίας.
15.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
15.20 Ξένη ταινία. «Ο έφηβος». Οικογενειακό δράμα αμερικανικής παραγωγής 1990, σε σκηνοθεσία Τζον Κόουλς, με τους Μπράιαν Ντένεχι, Πάιπερ Λόρι, Ματ Ντέιμον.
16.55 Ελληνική τηλεταινία. «Ο λαμπριάτικος ψάλτης». Διασκευή από το διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Με τους Αλίκη Αλεξανδράκη, Ντίνο Λύρα, Ντίνο Δουλγεράκη.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.15 Τα Πάθη. Μεγάλη Εβδομάδα στη Γερμανική Εκκλησία.
19.15 Ο Ντέτεκτιβ Φίλιπ Μάρλοου. Σειρά μυστηρίου καναδέζικης παραγωγής, με τους Πάουερ Μπουθ, Μέλοντι Αντερσον, Ελεν Σέιβερ.
20.10 Οι δημοσιογράφοι προτείνουν. Δημοσιογραφική εκπομπή.
21.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ **- Καιρός - Τηλεοικονομία**
21.50 Ελληνική ταινία. «Τα παληκάρια της παντρειάς». Κωμωδία παραγωγής 1963, με τους Ντίνο Ηλιόπουλο, Μίμη Φωτόπουλο, Βαγγέλη Πρωτοπαππά.
23.15 Ακολουθία της Ανάστασης. Απευθείας μετάδοση από την Ιερά Μητρόπολη Αθηνών.
00.15 Εορταστικό μουσικό πρόγραμμα. «Λαμπρή Θεσσαλονίκη». Η Τάνια Τσανακλίδου μας ξεναγεί στα στέκια της Θεσσαλονίκης με γνωστούς τραγουδιστές.

ΕΤ-2

ΠΑΡΝΗΘΑ 34 UHF, ΥΜΗΤΤΟΣ 5 VHF, ΓΕΡΑΝΕΙΑ 59 UHF, ΤΗΛ.: 77.01.911

08.30 Περιφορά Επιταφίου - Ο μέγας Εσπερινός μετά της θείας λειτουργίας του Μεγάλου Βασιλείου
11.00 Αγρια ζωή. Σειρά ντοκιμαντέρ.
11.30 Κοίτα ποιοι μιλάνε
12.00 Ελληνική ταινία. «Ανθισμένη αμυγδαλιά». Ηθογραφία παραγωγής 1959, με τους Κάκια Αναλυτή, Ανδρέα Μπάρκουλη, Νίκο Σταυρίδη.
13.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
13.40 Παθών διάταξις. Σειρά μουσικών εκπομπών του Χριστόδουλου Χάλαρη.
14.10 Οι κορυφές των βυθών (Ε). Ελληνική σειρά ντοκιμαντέρ.
14.40 Χίλιες και μία νύχτες. (Ε). Κινούμενα σχέδια.
15.05 Και μιλάει και λαλάει. (Ε). Παιδικό πρόγραμμα.
15.30 Ελληνική ταινία. «Ο εαυτούλης μου». Κωμωδία παραγωγής 1964,με τους Λάμπρο Κωνσταντάρα, Μπεάτα Ασημακοπούλου, Αννα Μαντζουράνη.
17.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
17.10 Κείμενα Μεγάλης Εβδομάδας. Διαβάζει η Ελλη Λαμπέτη.
17.30 Ηπειρώτικο μοιρολόι. (Ε)
18.00 Οδηγός στο σύμπαν. (Ε). Σειρά ντοκιμαντέρ αμερικανικής παραγωγής.
18.30 Μαρία Μαγδαληνή. Ντοκιμαντέρ.
19.10 Ερωτόκριτος. Τραγούδια του θανάτου, του έρωτα και του αποχωρισμού με τον Λουδοβίκο των Ανωγείων.
19.30 Στα γήπεδα της Αγγλίας
21.00 Κλήρωση ΛΟΤΤΟ-ΠΡΟΤΟ
21.30 Οδοντόβουρτσα. (Ε). Εκπομπή με την Αντιγόνη Αμανίτου.
22.00 Ο ύποπτος κόσμος του Τουίν Πικς. Αμερικανική σειρά μυστηρίου.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.30 Η τελετή της Ανάστασης
00.30 Εορταστικό πρόγραμμα με τον Γιάννη Πάριο. (Ε)
02.30 Ξένη ταινία. «Οι αδελφοί Μαρξ στο τσίρκο». Ασπρόμαυρη αμερικανική κωμωδία με τους αδελφούς Μαρξ.

ΑΝΤ1

ΠΑΡΝΗΘΑ 45 UHF, ΥΜΗΤΤΟΣ 38 UHF, ΑΙΓΙΝΑ 35 UHF, ΤΗΛ.: 68.50.370

06.20 ΟΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ CBS
06.45 Τηλε μάρκετινγκ
07.00 Σκυλάκια εν δράσει
07.30 Οι περιπέτειες του Τζιν Τζιν
08.00 Ο Καλιμέρο και οι φίλοι του
08.15 Κάσπερ, το φαντασματάκι
08.30 Dragonball. Κινούμενα σχέδια.
09.00 Μπάτμαν Κινούμενα σχέδια.
09.30 Sailormoon. Παιδική σειρά.
10.00 Ο Μπαγκς Μπάνι και η παρέα του
11.00 VR Troopers. Σειρά δράσης.
11.30 Πάουερ Ρέιντζερς. Σειρά δράσης.
12.00 Ο κόσμος του Ντέιβ. Κωμική σειρά.
12.30 Οικογένεια Γουίνσλοου
13.00 Σούπερ Σάββατο. Αθλητική εκπομπή.
14.00 ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΑΝΤΕΝΝΑ
14.15 La Grece - Καλοκαίρι '96. Επίδειξη μόδας του Μιχάλη Ασλάνη.
15.00 Ξένη ταινία. «Η πυραμίδα του φόβου». Περιπέτεια μυστηρίου αμερικανικής παραγωγής 1985,με τον Νίκολας Ρόου.
16.50 Ελληνική ταινία. «Ο Θόδωρος και το δίκανο». Κωμωδία με τους Μίμη Φωτόπουλο, Σμαρούλα Γιούλη, Κώστα Βουτσά.
18.00 ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΑΝΤΕΝΝΑ
18.05 Ελληνική ταινία. (Συνέχεια).
18.45 Μεγάλη φάση. Τηλεπαιχνίδι με τον Χάρη Ρώμα.
20.25 ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΑΝΤΕΝΝΑ
21.00 Ταξί. Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Μάρκο Σεφερλή και Αννίτα Ναθαναήλ.
22.00 Ελληνική ταινία. «Οι κυρίες της Αυλής». Κωμωδία με τους Ντίνο Ηλιόπουλο, Αλέκο Αλεξανδράκη.
23.50 Ακολουθία της Ανάστασης
00.10 Πάσχα στον ΑΝΤΕΝΝΑ. Μαγνητοσκοπημένη μετάδοση του προγράμματος του νυχτερινού κέντρου «Πολιτεία» στη Θεσσαλονίκη.
02.15 Ξένη ταινία. «Η γκαρσονιέρα μιας ανύπαντρης». Κωμωδία αμερικανικής παραγωγής 1966, με την Τζέιν Φόντα.
04.15 Ξένη ταινία. «Η εκδίκηση του ατσαλένιου ιππότη». Ιταλική περιπέτεια.

MEGA

ΠΑΡΝΗΘΑ 7 VHF, ΥΜΗΤΤΟΣ 25 UHF, ΑΙΓΙΝΑ 47 UHF, ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙΑ 66 UHF-ΤΗΛ.: 68.04.493/4

06.00 Ομάδα διάσωσης 911
07.00 Ο χαζός και ο χαζούλης, δύο υπέροχα σκυλάκια. Κινούμενα σχέδια.
07.20 Τρανσφόρμερς, η νέα γενιά. Κινούμενα σχέδια.
07.45 Τεν Τεν. Κινούμενα σχέδια.
08.15 Φλιντστόουνς. Κινούμενα σχέδια.
08.45 Μάιτι Μαξ. Κινούμενα σχέδια.
09.15 Ντίσνεϊ κλαμπ. Παιδική εκπομπή, συνδυασμός κινουμένων σχεδίων και μαγκαζίνο, με τους Λυκούργο Μαρκούδη, Καρολίνα Παναγοπούλου.
11.00 Ξένη ταινία. «Ο Ντόναλντ Ντακ στην Βραζιλία». Ταινία κινουμένων σχεδίων.
11.40 Ποιος είναι το αφεντικό. Κωμική σειρά.
12.10 Ξένη ταινία. «Χάουαρντ ο αχτύπητος». Παιδική ταινιά αμερικανικής παραγωγής 1986, σε σκηνοθεσία Γουίλαρντ Χούικ, με τους Λία Τόμπσον, Τζέφρι Τζονς, Τιμ Ρόμπινς.
14.00 ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
14.10 Η εκπομπή. Δημοσιογραφική εκπομπή που παρουσιάζει ο Νάσος Αθανασίου.
15.10 Ελληνική ταινία. «Τα ψίχουλα του κόσμου». Αισθηματική περιπέτεια με τους Νίκο Ξανθόπουλο, Κατερίνα Βασιλάκου.
17.20 Ραντεβού στα τυφλά. Τηλεπαιχνίδι, που παρουσιάζει η Ισαβέλλα Βλασιάδου.
18.00 ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
18.05 Ραντεβού στα τυφλά. (Συνέχεια).
18.15 Ξενη ταινία. «Ο κύκλος των χαμένων ποιητών». Δραματική ταινία αμερικανικής παραγωγής 1989, σε σκηνοθεσία Πίτερ Γουίαρ, με τους Ρόμπιν Γουίλιαμς, Ρόμπερτ Σον Λίοναρντ, Ιθαν Χοκ.
20.30 ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
21.00 Ελληνική ταινία. «Ενα αστείο κορίτσι». Κωμωδία παραγωγής 1970, με τους Αλίκη Βουγιουκλάκη, Νίκο Γαλανό, Σπύρο Καλογήρου.
22.40 Συναυλία του Σταμάτη Σπανουδάκη
23.50 Mega star. Εορταστική έκπομπή με την Ναταλία Γερμανού.
01.45 Ξένη ταινία. «Τρεις καλόγριες και ο Ελβις». Μιούζικαλ αμερικανικής παραγωγής 1969, με τους Ελβις Πρίσλεϊ, Μέρι Τάιλερ Μουρ, Τζέιν Ελιοτ.
03.15 Ξένη ταινία. «Πρόσκληση σε χορό». Μιούζικαλ αμερικανικής παραγωγής 1957, σε σκηνοθεσία Τζιν Κέλι, με τους Τζιν Κέλι, Κάρολ Χάνεϊ, Ντέιβιντ Κάσντεϊ.
04.45 Ξένη ταινία. «42η οδός». Αισθηματικό μιούζικαλ αμερικανικής παραγωγής 1933, σε σκηνοθεσία Λόιντ Μπέικον, με τους Γκάι Κίμπι, Μπίμπι Ντάνιελς.

ΣΚΑΪ

ΑΘΗΝΑ 33, 63 UHF, ΑΘΗΝΑ 3 VHF, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ 9 VHF, ΠΑΤΡΑ 45 UHF, ΚΡΗΤΗ 54 UHF, ΤΗΛ.: 42.22.002

07.30 Χωρίς αναισθητικό. (Ε)
08.00 Γυμναστική. Μπείτε στους ρυθμούς της γυμναστικής με τις οδηγίες διάσημων Αμερικανών γυμναστών από τις εκπομπές του δορυφορικού καναλιού E.S.P.N.
08.30 Το αθλητικό ημερολόγιο του ΣΚΑΪ. Ολα τα αθλητικά γεγονότα της εβδομάδας, με τον Παντελή Λώλη.
09.00 Διεθνές ποδόσφαιρο. Παρουσιάζουν οι Σ. Δημητριάδης, Δ. Παπανικολάου.
10.00 Με το φακό του ΣΚΑΪ. Η διεθνής και η εσωτερική αθλητική κίνηση για τα σπορ.
11.00 Ο μαγικός κόσμος του ΝΒΑ Στιγμιότυπα από τους αγώνες μπάσκετ του NBA.
11.30 Extreme games
12.30 Ελληνικό ποδόσφαιρο. Με τον Δημήτρη Παπανικολάου.
13.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
13.30 Ακου να δεις. (Ε)
14.30 NBA. Αγώνες μπάσκετ.
17.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.00 Τα καλύτερα της Μαλβίνας
19.00 Eθvostyle. Η Εθνική Τράπεζα και η Εθνοκάρτα σας ενημερώνουν γιά τα ψώνια σας. Παρουσιάζουν ο Παύλος Χαϊκάλης και η Εφη Σπαντιδάκη.
19.15 Το μεγάλο κόλπο. Σατιρική σειρά εκπομπών, με τους Γιώργο Τσιχλάκη, Σπύρο Μήτσικα.
20.15 ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
21.30 Ελληνική ταινία. «Ο Φανούρης και το σόι του». Κωμωδία,, παραγωγής 1957,με τους Μίμη Φωτόπουλο, Γκέλυ Μαυροπούλου, Αννα Φόνσου, Λαυρέντης Διανέλλος.
23.30 Η Ανάσταση
00.35 Αννα Βίσση - Νίκος Καρβέλας. Μεταδίδεται το πρόγραμμα των δυο καλλιτεχνών, από τα Αστέρια της Γλυφάδας.
02.00 ΣΚΑΪ σήμερα. (Ε)
03.30 Γυμναστική. (Ε)
04.00 Αθλητικό ημερολόγιο. (Ε)
04.30 Διεθνές ποδόσφαιρο. (Ε)
05.30 Με τον φακό του ΣΚΑΪ. (Ε)
06.30 Ο κόσμος του NBA (Ε)
07.00 Extreme games. (Ε)

STAR

ΠΑΡΝΗΘΑ 29 UHF, ΥΜΗΤΤΟΣ 42 UHF, ΤΗΛ.: 34.21.201-4

06.00 Φλίπερ. Κινούμενα σχέδια.
06.30 Λάσι. Παιδική εκπομπή.
07.00 Star toons. Κινούμενα σχέδια.
09.45 Ξένη ταινία. «Μπέντζι». Κοινωνική ταινία αμερικανικής παραγωγής 1975, σε σκηνοθεσία Τζο Καμπ. Παίζουν: Μπέντζι, Φράνσις Μπάβι, Εντγκαρ Μπιουκάναν.
11.30 Ξένη ταινία. «Για την αγάπη του Μπέντζι». Κοινωνική ταινία αμερικανικής παραγωγής 1977, σε σκηνοθεσία Τζο Καμπ. Παίζουν: Μπέντζι, Πάτσι Γκάρετ, Σίνθια Σμιθ, Εντ Νέλσον, Πίτερ Μπόουλς.
13.00 Ξένη ταινία. «Πριν χτυπήσει το κουδούνι, γάμος στο Λας Βέγκας». Κωμωδία αμερικανικής παραγωγής, σε σκηνοθεσία Τζεφ Μέλμαν. Παίζουν: Μαρκ Πολ Γκοσελάρ, Τίφανι Αμπερ Τίσεν, Μάριο Λοπέζ.
14.45 Ξένη ταινία. «Χάιντι».Κοινωνική ταινία αμερικανικής παραγωγής 1993, σε σκηνοθεσία Μάικλ Ρόουντς. Παίζουν: Τζέισον Ρόμπερντς, Τζέιν Σέιμουρ, Πατρίτσια Νιλ.
18.10 Ξένη ταινία. «Μεγάλε μου έρωτα». Αισθηματική ταινία αμερικανικής παραγωγής 1977, σε σκηνοθεσία Λίο Μακ Κάρεϊ. Παίζουν: Κάρι Γκραντ, Ντέμπορα Κερ, Ρίτσαρντ Ντένινγκ, Καθλίν Νέσμπιτ.
20.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Ο Ιησούς από τη Ναζαρέτ. Ιστορική μίνι σειρά, σε σκηνοθεσία Φράνκο Τζεφιρέλι. Παίζουν: Ρόμπερτ Πάουελ, Σερ Λόρενς Ολίβιε, Τζέιμς Μέισον, Αντονι Κουίν, Ειρήνη Παπά, Ολίβια Χάσεϊ.
00.00 Ξένη ταινία. «Καν καν». Μιούζικαλ αμερικανικής παραγωγής 1960, σε σκηνοθεσία Γουόλτερ Λανγκ. Παίζουν: Φρανκ Σινάτρα, Σίρλεϊ Μακ Λέιν, Μορίς Σεβαλιέ, Λουί Ζουρντάν.
02.45 Ξένη ταινία. «Νεανική μελωδία». Κοινωνική ταινία αμερικανικής παραγωγής 1939, σε σκηνοθεσία Αρτσι Μάγιο. Παίζουν: Τζάσα Χάιφετζ, Γουόλτερ Μπρέναν, Τζόελ Μακ Κρία.
04.30 Ξένη ταινία. «Ροζάνα Μακόι». Δραματική ταινία αμερικανικής παραγωγής 1949, σε σκηνοθεσία Ερβινγκ Ρας. Παίζουν: Τσαρλς Μπίκφορντ, Ρέιμοντ Μάσεϊ.

ΕΤ-3

ΠΑΡΝΗΘΑ 52 UHF, ΥΜΗΤΤΟΣ 31 UHF, ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ 27 UHF, ΠΕΥΚΟΦΥΤΟ 23 UHF, ΤΗΛ.: 031/264.808

12.31 Στη γη της ευφορίας
13.30 Βόλτα. (Ε). Μουσική εκπομπή.
14.30 Ξένη ταινία. «Ντουντερκλούμπεν». Παιδική ταινία σουηδικής παραγωγής.
15.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
15.40 Ξένη ταινία. (Συνέχεια).
16.30 Ο κύκλος της ζωής. Δημοτικοί χοροί.
17.30 Σοι τω νικητή του θανάτου βοώμεν
18.00 Νέο Ντιζάιν. Εκπομπή διακόσμησης.
18.30 Μούσα δακρύουσα. Μουσικοποιημένο δρώμενο του Ηλία Παπαδόπουλου.
19.00 Η Ορθοδοξία στην Κάτω Ιταλία. Ντοκιμαντέρ.
19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
20.00 Προστιθέμενη αξία
20.30 Καρέ - καρέ. Εκπομπή για τον κινηματογράφο.
21.00 Αναστασία. Μαγνητοσκοπημένη συναυλία.
22.00 Νόστος. Εκπομπή για τον Απόδημο Ελληνισμό.
22.55 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.00 Ακολουθία της Ανάστασης
00.30 Βραδιά όπερας. «Οι Εσπερινοί της Παρθένου Μαρίας».
02.30 Ξένη ταινία. «Οι μικρές μαργαρίτες».

FILMNET

Λειτουργεί με αποκωδικοποιητή. Τηλ. 68.75.000

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

07.05 Ξένη ταινία. «Ο άνθρωπος των συνόρων». Αστυνομικό δράμα, με τους Τζακ Νίκολσον, Χάρβεϊ Καϊτέλ.
09.00 Ξένη ταινία. «Είστε στον αέρα». Κωμωδία με τον Τζον Ρίτερ.
11.00 Ξένη ταινία. «Ο Σεβάχ στα νύχια της τίγρης». Περιπέτεια.
13.00 Ξένη ταινία. «Made in America». Κωμωδία, με τη Γούπι Γκόλντμπεργκ.
15.00 Ξένη ταινία. «Ο τελευταίος των Μοϊκανών». Περιπέτεια, με τον Ντάνιελ Ντέι Λιούις.
17.00 Ελληνικό ποδόσφαιρο
19.00 Ξένη ταινία. «Τα χρόνια της αθωότητας». Ερωτικό εποχής, με τους Ντάνιελ Ντέι Λιούις, Μισέλ Φάιφερ.
21.20 Ξένη ταινία. «Η Βίβλος». Περιπέτεια, με τους Τζορτζ Σι Σκοτ, Αβα Γκάρντνερ.
23.00 Ξένη ταινία. «Πάμε χιόνι;». Κωμωδία, με τον Τζον Κόντι.
00.40 Ξένη ταινία. «Δυο σκληροί στην ίδια πόλη». Περιπέτεια, με τους Κλιντ Ιστγουντ, Μπαρτ Ρέινολντς.
02.25 Ξένη ταινία. «Ενας απίθανος ντετέκτιβ». Κωμωδία.

ΚΑΝΑΛΙ 5

ΥΜΗΤΤΟΣ 27 UHF, ΠΑΡΝΗΘΑ 62 UHF, ΤΗΛ.: 34.24.090

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

06.00 Video clips
08.00 Η ώρα του Τύπου
09.00 Αφιέρωμα στην Πάτμο. Με τον Κυριάκο Διακογιάννη.
11.00 Ιδιαίτερες πατρίδες. Λαογραφική εκπομπή, με τον Νίκο Τσιαμτσίκα.
12.00 Η Ορθοδοξία στην οικουμένη. Εκπομπή, με τον Γιάννη Χατζηφώτη.
13.00 Σπασμένος καθρέφτης. Εκπομπή, με την Τζούλη Πιτσούλη.
14.00 Abas Pier. Ντοκιμαντέρ.
15.00 Αποκάλυψη τώρα. Εκπομπή, με τον Σπύρο Νικολετάτο.
16.00 Ballet favourites
17.00 Ξένη ταινία. «Οι τρεις φίλοι». Κοινωνική ταινία, με τον Ρόμπετρ Ντε Νίρο.
18.30 Ευθεία γραμμή. Τοκ σόου με τον Δήμο Μπότσαρη και τον Ασημάκη Φωτήλα.
20.00 Κάρμινα Μπουράνα. Μεσαιωνικοί ύμνοι σε μουσική του Καρλ Ορφ.
21.00 Ποιός μας ακούει. Μαγκαζίνο.
02.30 Την Ανάστασιν Σου

ΔΕΛΤΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ Στις 19.30, 00.00 και 04.00.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV

ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ 29 VHF, ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ 38 UHF, ΘΑΣΟΣ 27 UHF, ΠΗΛΙΟ 21 UHF, ΤΗΛ.: 27.17.350/53

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

10.00 Κινούμενα σχέδια
11.00 Ελάτε να παίξουμε. Παιδική εκπομπή.
12.00 Ντοκιμαντέρ
13.00 Εδώ Θεσσαλονίκη
14.30 Ελληνική ταινία
16.00 Σε πρώτο πλάνο. Δημοσιογραφική εκπομπή με τον Σόλωνα Αμπατζή.
18.00 Exit. Μουσικό περιοδικό.
19.00 Χρήμα και εξουσία
20.10 Ξένη ταινία «Τρελή συμμορία».
22.00 Ξένη ταινία. «Ακολουθώντας το ένστικτο».
00.00 Ξένη ταινία. «Το τσίμπημα της μέδουσας».
01.30 Ξένη ταινία. «Γλυκό μεθύσι».

TV100

ΧΟΡΤΙΑΤΗΣ 33 UHF, ΦΙΛΙΠΠΕΙΟΝ 44 UHF, ΤΗΛ.: 031-265.828

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

13.00 Στη γη της Μακεδονίας
14.00 Πασχαλινές αναμνήσεις
18.00 Σινέ 100. «Τα επτά θανάσιμα αμαρτήματα».
20.30 Κβο Βάντις
23.15 Ο Ορθρος της Ανάστασης
01.30 Ξένη ταινία.«Νούκι».

ΔΕΛΤΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ Στις 20.00, 23.00.

ΤΗΛΕ ΣΥΧΝΟΤΗΤΕΣ

ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ
Euronews	Πάρνηθα 40 UHF	Υμηττός 43 UHF
ΡΙΚ (Κύπρος)	Πάρνηθα 56 UHF	Υμηττός 39 UHF
CNN (ΗΠΑ)	Πάρνηθα 58 UHF	Υμηττός 46 UHF
TV 5 (Γαλλία)	Πάρνηθα 37 UHF	Πάρνηθα 41 UHF
	Υμηττός 26 UHF	Υμηττός 30 UHF
MTV (ΗΠΑ)	Πάρνηθα 54 UHF	Υμηττός 50 UHF
RAI UNO (Ιταλία)	Πάρνηθα 60 UHF	Υμηττός 27 UHF
TVE (Ισπανία)	Πάρνηθα 40 UHF	Υμηττός 43 UHF
Tele City	95.20.016	Πάρνηθα 43 UHF
Τηλε-τώρα	36.17.285	Υμηττός 23 UHF
TV Magic	41.71.611	Πάρνηθα 41 UHF

NEW CHANNEL

ΠΑΡΝΗΘΑ 59 VHF, ΥΜΗΤΤΟΣ 22 UHF, ΑΙΓΙΝΑ 51 UHF, ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙΑ 57 UHF - ΤΗΛ.: 52.44.121

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

07.00 Μουσικό πρόγραμμα
09.45 Ενημέρωση του καταναλωτή
10.30 Ντοκιμαντέρ
11.30 Ομηρικοί καβγάδες. Νεανική σειρά.
12.40 Βαθιά νυχτωμένοι. (Ε). Με τους Νίκο Τσαβολάκη και Νίκο Κεραμίδα.
14.00 Στην πόλη των παραισθήσεων. (Ε)
15.15 Σιγά τ' αυγά. (Ε)
16.15 Ελληνική ταινία
18.00 Το χρυσό κουφέτο
20.00 Ενημέρωση του καταναλωτή
20.45 Ντοκιμαντέρ
21.15 Ξένη ταινία. «Πέμπτος σωματοφύλακας».
23.10 Καυτές σφαίρες. Αστυνομική σειρά.

ΔΕΛΤΙΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ Στις 19.00, 21.05 και 23.00.

Για οποιεσδήποτε τροποποιήσεις ή αλλαγές στην ώρα μετάδοσης των προγραμμάτων, που γίνονται την τελευταία στιγμή, την ευθύνη φέρουν τα κανάλια.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Πέρασαν στην ιστορία του ευρωπαϊκού στίβου, γιατί κατόρθωσαν, στην ίδια διοργάνωση, ν' ανέβουν στο βάθρο των νικητών.

Σαν το παλιό σινεμά...

Σπύρος και Ολγα Βασδέκη: Από τις γειτονιές του Βόλου στην κορυφή του ευρωπαϊκού στίβου

Η, μάλλον, φτωχή οικογένεια από τον Βόλο, με τα τέσσερα παιδιά. Τα δύο, τα μεγάλα, προκόβουν και γίνονται οικογενειάρχες. Το τρίτο, αγόρι κι αυτό, «παρασύρεται» από τις Σειρήνες της Αθήνας, όπου πηγαίνει μ' ένα όνειρο: Να φθάσει ψηλά. Βρίσκει το δρόμο του. Φέρνει και τη μικρή αδελφή στην πρωτεύουσα. Τη φροντίζει, έως ότου βρει

Του ***Ν. Α. Κ·ΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ***

κι αυτή το δικό της δρόμο. Ο πατέρας αρρωσταίνει. Στερήσεις. Εμφανίζεται ο καλός και ανιδιοτελής άνθρωπος, που βοηθάει τ' αδέλφια, τα οποία, τελικά, με υπομονή, επιμονή και πείσμα, φθάνουν ψηλά. Ο κόσμος μιλάει πια γι' αυτά. Και όχι μόνο στην Ελλάδα. Αλλά και στην Ευρώπη.

Θα μπορούσε να είναι σενάριο ταινίας μελό του παλιού εμπορικού ελληνικού κινηματογράφου. Είναι, με λίγα λόγια, η ιστορία του Σπύρου και της Ολγα Βασδέκη. Δύο αδελφιών που πέρασαν στην ιστορία του ευρωπαϊκού στίβου, γιατί κατόρθωσαν, στην ίδια διοργάνωση —στους πρόσφατους ευρωπαϊκούς κλειστού στίβου— ν' ανέβουν στο βάθρο των νικητών.

Ο Σπύρος, έστω κι αν δεν είχε κατακτήσει μετάλλιο στο παρελθόν, είχε να επιδείξει πολλές συμμετοχές σε τελικούς σημαντικών διοργανώσεων. Ομως εκεί κάτι γινόταν και συνήθως αποτύγχανε. Στη Στοκχόλμη όλα ήταν διαφορετικά και το μετάλλιο έστεψε τις προσπάθειές του. Και τώρα όλοι ελπίζουμε, το μέλλον να είναι ακόμη καλύτερο.

«Το ευρωπαϊκό μετάλλιο μου δίνει άλλον "αέρα", άλλη αυτοπεποίθηση, ώστε στους τελικούς να διεκδικώ καλή θέση. Ελπίζω, ότι μπορώ να είμαι στην οκτάδα των Ολυμπιακών. Βέβαια, το όνειρό μου είναι να κατακτήσω Ολυμπιακό μετάλλιο», υπογραμμίζει.

– Είναι ρεαλιστικό αυτό;

«Ολα μπορείς να τα περιμένεις σ' έναν μεγάλο αγώνα. Το απέδειξε η Πατουλίδου το 1992».

Βέβαια, οι επιτυχίες δεν έρχονται «ουρανοκατέβατες». Πρωταθλητισμός με προβλήματα δεν γίνεται. Ο Βασδέκης είναι απόφοιτος του ΤΕΦΑΑ, αλλά δεν έχει διοριστεί, όπως και άλλοι πρωταθλητές. Η επαγγελματική αποκατάσταση «καίει» τους αθλητές. Αλλά ο Σπύρος δεν στέκεται μόνο σε αυτό:

«Θέλουμε να υπάρχει πιο στενή συνεργασία με τη διοίκηση του ΣΕΓΑΣ και του αρχιπροπονητή με τους προπονητές μας και εμάς. Τα προβλήματα δεν είναι μόνο υλικής φύσης αλλά και ηθικής συμπαράστασης», επισημαίνει.

Προσόντα του θεωρεί την επιμονή, την υπομονή, τη μεγάλη θέληση. «Οι άλλοι με χαρακτηρίζουν επαγγελματία στις υποχρεώσεις. Ο αθλητής, για να είναι καλός, πρέπει να πασχίζει πολύ για ν' αποκτήσει αυτό που θέλει. Αυτό κάνω κι εγώ. Πολλοί θεωρούν μειονέκτημα το ότι είμαι μόνο 1,76 μ. Αν ήμουν ψηλότερος, όμως, θα είχα όση ταχύτητα διαθέτω; Τα τελευταία χρόνια οι άλτες δεν είναι ψηλοί. Ο Κουβανός πρωταθλητής κόσμου, ο Πεδρόσο είναι 1,78 μ. Εχω και κάποια μειονεκτήματα στην τεχνική. Κι αυτό, γιατί όταν είμασταν μικροί, δεν μας έμαθαν να πηδάμε σωστά. Μας έλεγαν, "Πάρτε φόρα και πηδήξτε"».

Οσοι γνωρίζουν τον Σπύρο -αλλά και την Ολγα- τους χαρακτηρίζουν «καλά παιδιά» Αυτό, πόσο βοηθάει στον αθλητισμό;

«Βοηθάει ο καλός χαρακτήρας. Πρέπει να έχεις καλή καρδιά. Γιατί η κακία θα "γυρίσει πάνω σου". Προσπαθώ να είμαι φίλος με όλους».

Ο Σπύρος δεν ξεχνάει το πόσο τον βοήθησε ο Κώστας Παπαναστασίου, ο πρόεδρος του Πανελλήνιου, όταν ήλθε στην Αθήνα. «Ηταν ο μόνος που μου συμπαραστάθηκε τότε», τονίζει.

Η ιδιαίτερη πατρίδα, του λείπει: «Αν υπήρχαν οι προϋποθέσεις και οι κατάλληλοι προπονητές, θα ήθελα να μένω στον Βόλο».

Ισως γιατί επιθυμεί να βρίσκεται κοντά στους γονείς του. «Μου λείπουν πολύ. Οπως κι εμείς τους λείπουμε. Εχουν τέσσερα παιδιά και κανένα δεν μένει μαζί τους. Και μόνο ένα κατοικεί στον Βόλο», λέει. Οι γονείς του, φυσικά, χαίρονται με τις επιτυχίες.

Αλλά και στις αποτυχίες στέκονται πλάι τους. «Μας βοηθούν να συνεχίσουμε, μας στηρίζουν ηθικά, μολονότι ο πατέρας δεν έχει ιδέα για τον αθλητισμό. Καλά-καλά δεν ξέρει, πώς είναι το μήκος. Φέτος μας είδε πρώτη φορά σε αγώνες, αν κι εγώ κάνω στίβο από το 1982, από τα 14 μου».

Πριν, ο Σπύρος έπαιζε ποδόσφαιρο και βόλεϊ. «Είχα καλό άλμα και ο γυμναστής της ομάδας βόλεϊ του σχολείου μ' έστειλε σε αυτόν του στίβου. Ετσι ξεκίνησα. Την Ολγα την είδε ο προπονητής μου και μου ζήτησε να την πάω κι εκείνη».

Πώς είναι ως αδελφός ο Σπύρος;

«Η Ολγα παλαιότερα ίσως με θεωρούσε σκληρό, γιατί ήθελα να πηγαίνει στο σχολείο, να μη βγαίνει. Επιθυμούσα να τη μάθω στα 18 της να είναι πρωταθλήτρια, όπως εγώ. Αυτό σημαίνει συνεπής αθλήτρια, ν' αντέχει τις στερήσεις. Είναι πανέξυπνη.

Γι' αυτό έγινε καλή αθλήτρια. Δεν αρκεί να έχει κάποιος μόνο ταλέντο. Πίστευα σε αυτήν, γι' αυτό τη βοήθησα, όπως εμένα με είχε βοηθήσει ο Πομάσκι» απαντάει.

«Είναι συνεπής σε όλες τις υποχρεώσεις του, 100% αθλητής. Αυτό τα λέει όλα». Ετσι σκιαγραφεί τον Σπύρο ο προπονητής του, ο Γκεόργκι Πομάσκι. Χαρακτηρίζει άψογη τη συνεργασία τους και ελπίζει ότι θα πηδήσει μακρύτερα. «Δείχνει σταθερότητα εδώ και χρόνια και ελπίζω ότι έτσι θα συνεχίσουμε», καταλήγει. Ο Σπύρος προγραμματίζει να παντρευτεί τον Οκτώβριο με την Χριστίνα Αθανασίου, μία από τις καλύτερες Ελληνίδες αθλήτριες του μήκους. Σκεφθείτε, τι άλτες μπορεί να «βγάλουν»...

Δικαίωμα στο όνειρο

Ολγα Βασδέκη: Ολοι κάνουν γιατί όχι κι εγώ;

Σαν σε όνειρο ζούσε η Ολγα Βασδέκη μετά τους Ευρωπαϊκούς της Στοκχόλμης. Σιγά-σιγά «ξυπνάει» και κάνει το επόμενο... όνειρο. Αν και, όπως λέει, άρχισε να ονειρεύεται, ήδη, μετά τον αγώνα της Στοκχόλμης.

«Ολοι οι αθλητές κάνουν όνειρα. Για μένα ό,τι έγινε στους Ευρωπαϊκούς ήταν ένα από αυτά».

Ομως η Ολγα δεν επιθυμεί να μιλάει για προοπτικές. «Θέλω να είμαι καλά και, εφόσον έχει γίνει καλή προπόνηση, όλα θα "βγουν". Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι κάτι άλλο. Μόνο το να συμμετάσχεις είναι σημαντικό. Το όνειρό μου είναι να προκριθώ στον τελικό».

– Ποιά προσόντα θεωρείς ότι έχεις και ποιά μειονεκτήματα;

– «Κάνω τεχνικά λάθη, αλλά η τεχνική ουδέποτε τελειοποιείται. Τα προσόντα μου θα τα κρίνουν οι άλλοι. Κι αν κρίνουν λάθος, θα προσπαθήσω ν' αποδείξω το αντίθετο».

Ο καλός χαρακτήρας του αθλητή συνδέεται με τις επιτυχίες, πιστεύει η Βασδέκη. «Οι καλοί δεν μένουν στον στίβο», υπογραμμίζει.

Η Ολγα κάποια πίκρα έχει. Κάποιοι δεν την πίστεψαν. «Σε όλους αυτούς θέλω να πω, ότι οι εκπλήξεις υπάρχουν για να ομορφαίνουν τη ζωή», τονίζει.

Πολύ πίστεψε σ' αυτήν ο αρραβωνιαστικός της, Παναγιώτης Μαρκιανίδης, ένας από τους καλύτερους Ελληνες σπίντερ. «Πίστευε σε μένα πιο πολύ από ό,τι εγώ στον εαυτό μου», λέει.

Αλλά και ο προπονητής της, ο ρέκορντμαν του τριπλούν, Δημήτρης Μίχας έδειξε εμπιστοσύνη στο ταλέντο της: «Είναι εργατική, συνεπέστατη, φιλόδοξη, αλλά προσγειωμένη. Η συνεργασία μας είναι άριστη. Εχει μεγάλες δυνατότητες και πολλά περιθώρια βελτίωσης σε τεχνική και δύναμη. Τα 14,30μ. δεν την αντιπροσωπεύουν, εφόσον βελτιωθεί τεχνικά. Το ευχάριστο είναι ότι είναι έξυπνη, υπάκοη και αφομοιώνει εύκολα τις βελτιώσεις. Είναι καλός δέκτης».

Η Ολγα αναγνωρίζει όσα έκανε γι' αυτήν ο Μίχας. «Μου έδειξε μεγάλη εμπιστοσύνη και αφοσιώθηκε σε μένα, μαθαίνοντας μου πολλά».

Και από το Λιμενικό είχε συμπαράσταση. Από τον Νοέμβριο της έδωσαν απόσπαση για προετοιμασία για τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Τον Σπύρο τον αγαπάει πολύ. «Συνεργαζόμαστε. Με βοηθάει. Είναι έμπειρος. Ως αδελφός είναι καλός και προστατευτικός. Κι αν με στεναχωρεί καμιά φορά, το κάνει γιατί με αγαπάει», πιστεύω.

Χαίρεται που κάνει υπερήφανη την οικογένειά της. «Ο,τι κάνουν τα παιδιά ευχαριστεί τους γονείς, όσο μικρό κι αν φαίνεται ότι είναι», λέει.

– Τι σ' ευχαριστεί περισσότερο, μια αθλητική επιτυχία ή να σου λένε ότι είσαι όμορφη κοπέλα;

– «Το πρώτο».

– Αλλωστε, για το δεύτερο δεν κάνουμε και πολλά εμείς. Οι γονείς μας... ευθύνονται.

– «Ακριβώς. Ο,τι είσαι δεν αλλάζει...».

Χαλάλι τα «πέτρινα» χρόνια

Ο Απόστολος και η Μαρία Βασδέκη καμαρώνουν τώρα τα παιδιά τους

«Ο βήχας και ο έρωτας δεν κρύβονται», λένε. Δεν κρύβεται, όμως, και η περηφάνια του Απόστολου και της Μαρίας Βασδέκη, των γονιών των πρωταθλητών. «Κι ένα μικρό παιδί μπορεί να κάνει περήφανους τους γονείς του. Πόσο μάλλον, όταν κερδίζουν ευρωπαϊκά μετάλλια», λέει ο πατέρας, που και αυτός και η κυρία Μαρία, στερήθηκαν πολλά αυτά τα χρόνια για να βοηθήσουν τα παιδιά. Οχι για να έχουν υλικά οφέλη. Αλλά για αυτή τη χαρά, την ηθική ικανοποίηση, που αιθάνεται ο γονιός, όταν το παιδί του ξεχωρίσει.

Ο Σπύρος είναι πολλά χρόνια στην Αθήνα. Η Ολγα λιγότερα. Τα έξοδα πολλά. Ο κυρ Απόστολος παίρνει 114.000 δραχμές σύνταξη. Εργαζόταν -ήταν οδηγός- ώς το 1988. Τον επόμενο χρόνο «βγήκε στη σύνταξη». Αντιμετώπισε σοβαρά προβλήματα με την καρδιά του και τα έξοδα αυξήθηκαν: Εξετάσεις, φάρμακα, τα γνωστά.

«Τι να κάνουμε, περνάμε συντηρητικά», λέει.

Θα προτιμούσε να είχε γίνει ποδοσφαιριστής ή μπασκετμπολίστας ο Σπύρος για να «βγάζει» περισσότερα;

«Οχι. Γι' αυτό του συμπαρασταθήκαμε σε ό,τι διάλεξε. Στην αρχή τα πράγματα δεν ήταν εύκολα. Βέβαια, ο Σπύρος αμέσως σχεδόν μπήκε στην εθνική ομάδα. Αργότερα πήγε στην Αθήνα και η Ολγα, που γράφηκε στον Πανελλήνιο. Και ο σύλλογος, μολονότι ο Σπύρος δεν ανήκει σε αυτόν, βοήθησε και τους δύο. Τους φρόντισε ο πρόεδρος, ο Παπαναστασίου», λένε με ευγνωμοσύνη οι γονείς.

Τα δύο μεγάλα αδέλφια, ο Γεράσιμος και ο Μιχάλης, έκαναν οικογένεια. Με τον αθλητισμό δεν ασχολήθηκαν. Λίγο ποδόσφαιρο, λίγο μπάσκετ. Γρήγορα τα εγκατέλειψαν για να μάθουν τέχνες. Κι ο πατέρας; Καμία σχέση με το στίβο. «Στα χρόνια μας, στο χωριό μου, τα Κανάλια, μόνο ποδόσφαιρο παίζαμε. Από στίβο ξέρουμε ό,τι έχουμε δει από την τηλεόραση».

Φυσικά, δεν χάνουν αγώνα των παιδιών, όταν τον μεταδίδει η τηλεόραση. Στο στάδιο, όμως, ο πατέρας πήγε για πρώτη φορά φέτος, στους πανελλήνιους κλειστού στίβου. «Δεν την αντέχω την Αθήνα. «Πλακώνεται η καρδιά μου». Αισθάνομαι σαν να βρίσκομαι στη ζούγκλα. Η γυναίκα μου τους είχε παρακαλουθήσει κι άλλες φορές. Κατάλαβα τι προσπάθειες καταβάλλουν οι αθλητές».

Και η καρδιά; Δεν την φοβάται ο κυρ-Απόστολος: «Αισθάνομαι ένα σφίξιμο στους αγώνες, αλλά δεν έχω πρόβλημα», λέει.

Τα παιδιά τούς λείπουν. Αλλά καταλαβαίνουν ότι είναι για το καλό τους. «Τι θα έκαναν εδώ στο Βόλο; Τώρα είναι στον αθλητισμό, στην εθνική ομάδα, προέχει το μέλλον τους», λένε με μια φωνή.

«Είναι αγαπημένα αδέλφια και φίλοι μεταξύ τους. Ο Σπύρος είναι φιλότιμος, πεισματάρης, συνεπής, προσπαθεί πολύ. Και όχι μόνο στον αθλητισμό. Και η Ολγα είναι πολύ καλή κοπέλα. Εχει ζήλο. Θα πάει μπροστά. Τα παιδά μας μεγάλωσαν έχοντας την προστασία της οικογένειας. Γι' αυτό δεν εργάσθηκε η μάνα τους», επισημαίνει ο πατέρας.

Πιστεύει περισσότερο στην Ολγα, για τους Ολυμπιακούς, αλλά και γενικά, γιατί -όπως λεει- «έχει καλύτερο σώμα». «Μπορεί να πάρει το χάλκινο μετάλλιο. Για το Σπύρο τα πράγματα είναι δυσκολότερα. Θα είναι καλά να μπει στην εξάδα», τονίζει.

Ως γονείς κάνουν όνειρα: «Να είναι ευτυχισμένα, να πετύχουν στη ζωή τους και να δούμε εγγόνια από αυτά. Και, βέβαια, να διακριθούν στους Ολυμπιακούς».

Δεν ξεχνούν τον πρώτο άνθρωπο που «έσπρωξε» το Σπύρο και την Ολγα στο στίβο. «Ηταν ο Γιώργος ο Δίκαρος. "Θα σε φτάσω να μπεις στο ΤΕΦΑΑ", είχε πει του Σπύρου. Και το πέτυχε». «Κόλλησε» και η Ολγα, που ξεκίνησε με μήκος και άρχισε τριπλούν στην Αθήνα, με τον Πομάσκι, πριν πάει στο Μίχα. Οι επιτυχίες της Ολγας και του Σπύρου έκαναν φίλαθλους και τους γείτονες. Ολη η γειτονιά αγαπάει τα παιδιά και πανηγυρίζει μετά τις επιτυχίες τους. «Είχαν κι έχουν φίλους τα παιδιά εδώ», λέει ο πατέρας.

Μετά τις πρόσφατες επιτυχίες το τηλέφωνο δεν σταμάτησε να κουδουνίζει για καιρό στο σπιτικό της οικογένειας. Δημοσιογράφοι ζητούσαν συνεντεύξεις από τους γονείς. Πολιτικοί έστελναν συγχαρητήρια. Τα συνήθισαν αυτά ο κυρ-Απόστολος και η κυρία Μαρία. Κι ελπίζουν να είναι περισσότερα μετά τους Ολυμπιακούς...

PHOTO PRESS

Το χαμόγελο της επιτυχίας. Ο Σπύρος και η Ολγα Βασδέκη έχουν κάθε λόγο να είναι χαρούμενοι.

ACT SPORTS

Χάλκινο η Βασδέκη, χρυσό η Θάνου, ασημένιο η Μπακογιάννη. Ολη την γκάμα των μεταλλίων κατέκτησαν οι Ελληνίδες στους Ευρωπαϊκούς κλειστού στίβου.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ & ΕΙΔΗΣΗ

«Η Ολγα και ο Σπύρος είναι αγαπημένοι», λένε οι γονείς τους. Και τ' αδέλφια το αποδεικνύουν.

«Θα ήθελα να παίξω στην Ελλάδα αν είχα μια καλή πρόταση. Παίκτες σαν τον Γουίλκινς δεν έρχονται εύκολα στην Ευρώπη».

Τον Στόικο και τα... μάτια σας

Ράτζα: Είναι ο καλύτερος Ευρωπαίος πίβοτ

Του **ΓΙ·ΡΓΟΥ ΒΑΛΑΒΑΝΗ**

Ήρθε στο Παρίσι για να δει έναν καλό φίλο του, τον Στόγιαν Βράνκοβιτς και να θυμηθεί τις δικές του στιγμές στα φάιναλ φορ του ευρωπαϊκού πρωταθλήματος, όταν κέρδισε δύο από τα τρία τρόπαια της πιο ταλαντούχας ομάδας που «κόσμησε» τα σαλόνια του ευρωπαϊκού μπάσκετ. Η Γιουγκοπλάστικα είναι πια μια όμορφη ανάμνηση για τον Ντίνο Ράτζα που διανύει τον τέταρτο χρόνο του στη Βοστώνη και τους Σέλτικς, αλλά δεν ξεχνά ποτέ τους φίλους του και την πατρίδα του, αφού όπως λέει, η Βοστώνη είναι συμπαθητική πόλη, αλλά δεν μπορεί να συγκριθεί με το Σπλιτ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ & ΕΙΔΗΣΗ

«Προφέσορα» χαρακτηρίζει τον Μπόζινταρ Μάλκοβιτς ο Ντίνο Ράτζα.

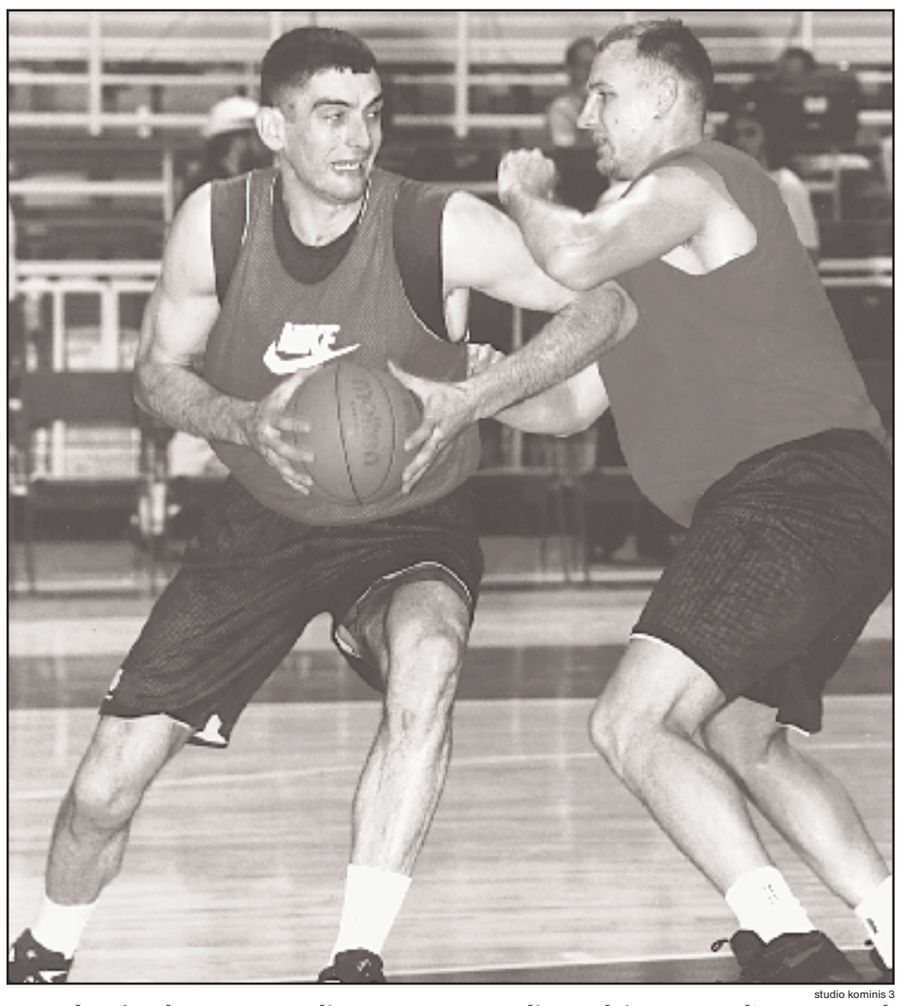

studio kominis 3

«Ο Βράνκοβιτς έπρεπε να αγωνίζεται στο NBA», τονίζει ο Ράτζα για τον φίλο και συμπαίκτη του στην Εθνική Κροατίας.

Ο Ράτζα προτίμησε να μείνει μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας στο φάιναλ φορ του Παρισιού και χάρη στον Βράνκοβιτς έμεινε μαζί με την αποστολή του Παναθηναϊκού στο «μυστικό» ξενοδοχείο που είχαν «κλείσει» εξ ολοκλήρου οι «πράσινοι» και δεν επέτρεπαν την είσοδο, παρά μόνο με... διαπίστευση.

Ο δις πρωταθλητής Ευρώπης ακολούθησε κατά πόδας την αποστολή του Παναθηναϊκού και θα ήθελε, έστω και για πέντε λεπτά, να αντικαταστήσει τον Βράνκοβιτς στον τελικό με την Μπαρτσελόνα.

«Εκείνοι οι τελικοί με τη Μακάμπι και την Μπαρτσελόνα είναι αξέχαστοι. Ειδικά, στη Σαραγόσα κερδίσαμε το πιο δύσκολο τρόπαιο και παίξαμε το καλύτερο μπάσκετ.

Οταν γυρίσω στην Ευρώπη, θέλω να κερδίσω ένα ακόμα ευρωπαϊκό πρωτάθλημα», μας είπε ο Ράτζα, περπατώντας στη Λεωφόρο του Σανς Ελιζέ μαζί με τη γυναίκα του Βράνκοβιτς και τον ίδιο τον Στόικο.

Οι δύο Κροάτες παίκτες δυνάμωσαν τη φιλία τους, μετά τον θάνατο του Ντράζεν Πέτροβιτς τον Ιούνιο του '93 και με την ευκαιρία του φάιναλ φορ συναντήθηκαν στην «Πόλη του Φωτός», εκατό μέρες πριν από τη συμμετοχή της Εθνικής Κροατίας στην Ολυμπιάδα της Ατλάντα. Ο Ράτζα καταξιώθηκε στο NBA και τους Σέλτικς, αλλά ο Κροάτης πίβοτ θέλει να αλλάξει περιβάλλον, όταν λήξει το συμβόλαιό του και σκέφτεται την επιστροφή του στο ευρωπαϊκό μπάσκετ.

«Το NBA είναι η μεγαλύτερη εμπειρία για κάθε παίκτη και αποτελεί την ολοκλήρωσή του. Ισως συνεχίζω να παίζω στους Σέλτικς, ίσως και να φύγω, γιατί νιώθω κουρασμένος».

— Η Ελλάδα βρίσκεται στα σχέδιά σου;

— Αν κρίνω απ' όσα μου έχει πει ο Στόγιαν, θα ήθελα να παίξω αν έχω μια καλή πρόταση. Σίγουρα είναι το πιο ακριβό πρωτάθλημα της Ευρώπης και παίκτες σαν τον Γουίλκινς δεν έρχονται εύκολα στην Ευρώπη. Δεν ξέρω, ίσως να αντικαταστήσω τον Στόικο στον... Παναθηναϊκό (γελάει).

— Το πιστεύεις;

— Δεν μπορώ να προβλέψω το μέλλον. Είναι θέμα συγκυρίας, προσφοράς και ζήτησης. Η Ελλάδα έχει αρκετές καλές ομάδες και μεγάλους προπονητές.

Ο Βράνκοβιτς είναι ο καλύτερος πίβοτ που παίζει στην Ευρώπη και πιστεύω ότι από ατυχία δεν έπαιξε στο NBA. Είναι φίλος μου, αλλά πιστεύω αντικειμενικά ότι άξιζε μια θέση στο NBA για να ολοκληρώσει την καριέρα του.

REUTERS

Η μεταγραφή του Ντομινίκ Γουίλκινς στον Παναθηναϊκό έχει εντυπωσιάσει τον Ντίνο Ράτζα.

— Είναι αλήθεια ότι σαν αντίπαλοι στο ενωμένο γιουγκοσλαβικό πρωτάθλημα φοβόσουν τον Βράνκοβιτς;

— Και ποιος δεν φοβάται αυτό το θηρίο. Είναι πανύψηλος και έχει τρομερό άλμα. Οταν παίζαμε αντίπαλοι με την Ζαντάρ και την Γιουγκοπλάστικα, προετοιμαζόμουν μια εβδομάδα στην τακτική για να αποφύγω τα... κοψίματά του. Τώρα αν παίξουμε αντίπαλοι μπορώ να τον νικήσω, αλλά δεν βάζω και στοίχημα! Στο NBA παίζουν πολλοί σέντερ, αλλά λίγοι είναι τόσο καλοί στην άμυνα, όπως ο Στόικο. Αν είχε βελτίωσει και στην ατομική επίθεσή του, θα ήταν τέλειος.

— Η αίγλη των φάιναλ φορ παραμένει η ίδια, όπως τα πρώτα χρόνια που εφαρμόστηκε ο θεσμός;

— Εξαρτάται από τις ομάδες που συμμετέχουν και την ποιότητα του μπάσκετ που προσφέρουν. Νομίζω ότι δεν παίζεται καλό μπάσκετ στην τελική φάση. Λείπει το ταλέντο και η φαντασία. Η άμυνα, όπως και στο NBA, έχει τον πρώτο λόγο, ενώ λείπουν και οι μεγάλοι παίκτες όπως ήταν ο Κούκοτς, ο Γκάλης, ο Ντράζεν, που «μαγνήτιζαν» τον κόσμο. Τώρα κυριαρχεί η τακτική και η σκληρή άμυνα. Ακόμα και οι σκόρερ κάθε ομάδας έχουν μεγάλο άγχος, με αποτέλεσμα να «χάνονται» μέσα στο παιχνίδι.

— Θα δούμε ξανά ομάδα σαν την Γιουγκοπλάστικα;

— Η Γιουγκοπλάστικα είχε τα πάντα. Ημασταν όλοι πολύ νέοι, με ενθουσιασμό, αλλά παίξαμε και φανταστικό μπάσκετ, γιατί είχαμε ταλέντο και καλό προπονητή. Ο Μάλκοβιτς είναι προφέσορας και μας έφτασε στην κορυφή, γιατί δούλεψε ομαδικά και αξιοποίησε όλους τους παίκτες.

— Ο πόλεμος διέλυσε την πρώην Γιουγκοσλαβία σε πέντε διαφορετικά κράτη, αλλά στο μπάσκετ οι παίκτες και οι προπονητές είναι «παιδιά» της γιουγκοσλαβικής σχολής.

— Ισως και να είναι καλύτερα τώρα. Η Κροατία είναι πλέον ανεξάρτητο κράτος, αλλά στον αθλητισμό όλοι έχουμε γαλουχηθεί με τα ίδια πρότυπα. Η Κροατία πρέπει να οργανωθεί και να δημιουργήσει ομάδες που θα φτάσουν ψηλά στο ευρωπαϊκό μπάσκετ.

Στην εθνική ομάδα υπάρχουν μεγάλα αστέρια, αλλά δεν μπορούμε να αποκτήσουμε ομοιογένεια, γιατί κάνουμε μικρή προετοιμασία και υπάρχει διαφορά επιπέδου από τους παίκτες που παίζουν στο κροατικό πρωτάθλημα και τους επαγγελματίες.

— Στην Ολυμπιάδα, η Κροατία θα πάρει μετάλλιο;

— Θέλουμε να παίξουμε στον τελικό, με αντίπαλο την Ντριμ Τιμ-3. Το NBA έχει ανάγκη τους ευρωπαϊκούς μπασκετμπολίστες, αλλά οι διαφορές είναι ακόμα σημαντικές».

Εφ' Ολης της Υλης

Είναι κακό να κτίζεις ομάδες στην... άμμο

Του **ΝΙΚΗΤΑ ΓΑΒΑΛΑ**

Μπορεί το μπάσκετ να μονοπώλησε σχεδόν το ενδιαφέρον των φιλάθλων την Μεγάλη Εβδομάδα, εξαιτίας του Παναθηναϊκού, ωστόσο όμως, το ποδόσφαιρο εξακολουθεί ν' απασχολεί τους μεν υποστηρικτές του τριφυλλιού ευχάριστα, τους δε υπόλοιπους μάλλον βασανιστικά. Μέσα στην ατμόσφαιρα της μεγάλη ψυχικής ευφορίας των Παναθηναϊκών, οι Ολυμπιακοί διερωτώνται πότε, επιτέλους, θα έχουν την ευκαιρία να ταυτισθούν με ευρωπαϊκές και όχι μόνον επιτυχίες, οι δε φίλοι της ΑΕΚ που είδαν πρόσφατα την ομάδα τους να πέφτει από την πρώτη θέση, αγωνιούν μήπως ανακοπεί η πραγματικά ωραία πορεία των τελευταίων ετών, η γονιμότερη της ιστορίας του «Δικεφάλου».

Και ενώ ο Παναθηναϊκός προετοιμάζεται για την κρίσιμη ρεβάνς με τον Αγιαξ, επιβάλλεται να σταθεί κανείς στην δήλωση του κ. Γιώργου Βαρδινογιάννη που την διετύπωσε μετά το εκπληκτικό 1-0 στο Αμστερνταμ και την επανέλαβε την Τετάρτη, μετά τη νίκη επί της ΑΕΚ: «Οι μεγάλες ομάδες δεν αγοράζονται, αλλά κτίζονται. Το ποδόσφαιρο δεν είναι χρήματα, αλλά έρωτας και αγάπη». Πολύ ενδιαφέρουσα έως και... ρομαντική, ως έκφραση, αντιμετώπιση, που μπορεί να εκληφθεί και ως αυτοκριτική του προέδρου του Παναθηναϊκού. Γιατί σε αυτά τα δεκαεπτά χρόνια που ηγείται της ένδοξης ομάδας του δεν ήσαν λίγες οι φορές που προσπάθησε να κτίσει ομάδα με χρήματα, αλλά όταν είδε ότι πραγματικά αυτή η μέθοδος δεν είναι ούτε παραγωγική ούτε αποτελεσματική, άλλαξε πορεία και αντί να αντλεί έμψυχο υλικό με πολλά χρήματα, εστράφη στους «ανώνυμους» Γεωργιάδηδες και Μάρκους και άλλες... δυνάμεις.

Πάντως, είναι χρήσιμη η δήλωση Βαρδινογιάννη, γιατί έχει περάσει ο ίδιος διά πυρός και σιδήρου και κατέληξε ότι η καλύτερη πολιτική είναι η... αντιλαϊκή –του ζητούσαν μεταγραφές ονομάτων, αλλά με την πείρα που απέκτησε, απάντησε με επιμονή και εμπιστοσύνη στους «άσημους». Στο άλλο... άκρο της ποδοσφαιρικής ιστορίας, στον Πειραιά, ο Σωκράτης Κόκκαλης με σπασμωδικές κινήσεις επιδιώκει το «κτίσιμο» ομάδας, αλλάζοντας παίκτες και προπονητές και κάνοντας αποδεκτές εξωφρενικές, περί αυτών, εισηγήσεις. Λέτε, να περάσουν... δεκαπέντε χρόνια, για ν' αντιληφθεί ο πρόεδρος του Ολυμπιακού πώς κτίζονται ομάδες; Ασφαλώς όχι. Ηδη, έχει αντλήσει εμπειρίες πολλές και ποικίλες και προφανώς αισθάνεται ότι η λαϊκή πίεση για κινήσεις εντυπωσιαμού και μόνον πρέπει ν' αποκρούονται. Οσον αφορά την ΑΕΚ, αυτή μάλλον πρέπει να δίνει συμβουλές για το πώς δημιουργούνται ομάδες. Είναι το πρότυπο. Πρώτον, γιατί έχει προπονητή οκταετίας, με θαυμάσιες επιδράσεις σ' όλους τους τομείς. Και δεύτερον, γιατί δεν άλλαζε παίκτες σαν τα πουκάμισα.

Πέραν όλων αυτών, δεν είναι εύκολο να συμφωνήσει κανείς με την τοποθέτηση ότι οι μεγάλες ομάδες δεν αγοράζονται. Παραποιώντας κάπως τη δήλωση κάποιος, μπορεί βάσιμα να ισχυρισθεί ότι αγοράζονται μεγάλοι παίκτες, μαζί με άλλους, που με υπομονή και προσπάθεια γίνονται σύνολο. Λ.χ. ένας μεγάλος, τέτοιος παίκτης εξακολουθεί και παίζει στον Παναθηναϊκό και είναι ο Αποστολάκης, που δεν μπόρεσε ο Ολυμπιακός να τον κρατήσει, γιατί ήταν... πτωχός επί Σαλιαρέλη. Γι' αυτό, αυταπόδεικτα, χωρίς χρήματα δεν μπορεί να δημιουργηθούν μεγάλες ομάδες. Μόνο που πρέπει να γίνεται καλή χρήση των χρημάτων αυτών. Γιατί, διαφορετικά, θα κτίζονται ομάδες επάνω στην... άμμο, όπου προσφέρεται μεν για έρωτα και αγάπη, αλλά δεν στεγάζει σταθερό δεσμό...

Και ο ΠΑΟΚ, αλλά και ο Αρης εντάσσονται στην κατηγορία των ομάδων με συγγενικά προβλήματα. Ποιος αλήθεια, παράγων θα αντιληφθεί την απλή συνταγή, εφ' όσον διαθέτει και οικονομική βάση απαραίτητα, ότι μόνο με έναν προπονητή-αφεντικό, με ραχοκοκαλιά ομάδας που δεν θ' αλλάζει και με υπομονετική τακτική, είναι λογικό να περιμένει καρπούς; Οι σπασμωδικές κινήσεις είναι ό,τι χειρότερο. Πρέπει να γίνει συνείδηση ότι με τα λαϊκά ερείσματα που διαθέτουν οι προβληματικές τα τελευταία χρόνια ελληνικές ομάδες, έχουν τη βάση επάνω στην οποία μπορούν να κτίσουν σπουδαίες ομάδες. Ο στόχος για μια πρόσκαιρη διάκριση, ένας τίτλος λ.χ., είναι δυνατόν κάποια στιγμή από συγκυριακούς λόγους, να επιτευχθεί. Αν ο Ολυμπιακός είχε ευστοχήσει στα... πέναλτι φέτος, ίσως να τον είχε υλοποιήσει. Θα μπορούσε, όμως, να ισχυριστεί ότι διαθέτει ομάδα;

Αθλητικη Κινηση

ΑΡΣΗ ΒΑΡΩΝ: Με πολλά, ακόμη, μετάλλια αναμένεται να ολοκληρώσουν οι Ελληνες την συμμετοχή τους στο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα ανδρών, το οποίο διεξάγεται στην νορβηγική πόλη Στάβανγκερ. Σήμερα αγωνίζονται στα 91κ. ο Λεωνίδας Κόκκας και στα 99κ. ο περσινός πρωταθλητής Ευρώπης και κόσμου, Κάχι Καχιασβίλι. Αύριο, στα 108κ. θα πάρει μέρος ο ανερχόμενος, Αλέξανδρος Πανατίδης και στα +108κ. ο βετεράνος και με πολλά μετάλλια στο ενεργητικό του, Παύλος Σαλτσίδης.

ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ: Ενώ την πρόκρισή τους στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα πήραν οι Τάσος Μπουντούρης-Δημήτρης Μπούκης στην κλάση «Σταρ» και οι αδελφοί Αλευρά με τον Χανδακά στα «Σόλινγκ», στα προολυμπιακά τουρνουά της Λάγκο ντι Γκάρντα (Ιταλία) και του Σαν Ρέμο αντίστοιχα, σήμερα, στη Μούρθια της Ισπανίας ξεκινούν οι προολυμπιακοί των κλάσεων ΦΙΝΝ, Γιούροπ, Μιστράλ γυναικών και «4,70» γυναικών, όπου αγωνίζονται ο Παπαθανασίου, η Μυλωνά, η Σκαρλάτου και οι Καλούδη-Τσουλφά αντίστοιχα.

● Το πανελλήνια πρωταθλήματα «Λέιζερ» εφήβων-νεανίδων, «4,20» παίδων-κορασίδων και Μιστράλ παίδων-κορασίδων αρχίζουν την Τρίτη στις εγκαταστάσεις του ΝΑΣ, του ΙΟΠ και του ΝΟ Δήλεσι αντίστοιχα. Την ίδια μέρα ξεκινάει στη Ναύπακτο το περιφερειακό πρωτάθλημα Κορινθιακού.

ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ: Συνεχίζεται σήμερα και ολοκληρώνεται αύριο στην Αβάνα ο δεύτερος αγώνας του παγκοσμίου κυπέλλου πίστας του 1996, όπου μετέχει η εθνική ανδρών (Αγγελίδης, Βασιλόπουλος, Γεωργαλής, Πολίτης, Χειμωνέτος).

ΜΠΑΣΚΕΤ: Η προημιτελική φάση των πλέι-οφ της Α1 ανδρών αρχίζει την Τρίτη με δύο αγώνες: Παναθηναϊκός-Περιστέρι (ΟΑΚΑ, 6:45μμ., ΜΕΓΚΑ) και Πανιώνιος-Σπόρτιγκ (Ν. Σμύρνη, 5μμ.).

ΑΓΓΛΙΑ: Η πρωτοπόρος Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ έχει δύσκολη αποστολή σήμερα στο «Ντελ» του Σαουθάμπτον, αλλά είναι πιθανό να διατηρήσει ή και να αυξήσει την διαφορά των 6 βαθμών, που την χωρίζει από τη Νιούκαστλ. Η ομάδα του Κίγκαν (μ' ένα παιχνίδι λιγότερο) υποδέχεται την Αστον Βίλα. Οι υπόλοιποι αγώνες: Αρσεναλ-Τότεναμ, Μίντλεσμπρο-Γουίμπλεντον, Τσέλσι-Λιντς, Εβερτον-Λίβερπουλ, Μάντσεστερ Σίτι-Σέφιλντ Γουέν., Κόβεντρι-ΚΠΡ, Νότιγχαμ-Μπλάκμπερν, Γουέστ Χαμ-Μπόλτον.

Επι Σκοπον

Λάθος ή έλλειψη γνώσης;

Τώρα φαίνεται πόσο λάθος έκαναν ορισμένοι στον Ολυμπιακό που έπειτα από κάποια αποτυχημένα αποτελέσματα θεώρησαν πως η ομάδα βρέθηκε εκτός τροχιάς τίτλου. Μόνο σ' ένα παιχνίδι να είχαν πάρει τους τρεις βαθμούς, για παράδειγμα στην Καλαμάτα, οι ερυθρόλευκοι θα υπολείπονταν μόνο τέσσερις βαθμούς του Παναθηναϊκού και την ερχόμενη Κυριακή τον αντιμετωπίζουν στο ΟΑΚΑ. Θα ήταν ή δεν θα ήταν μια ανάσα από την κορυφή; Οσο για το δυναμικό της ομάδας; Βασικός παίκτης των ερυθρολεύκων, που πάντα εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του, έλεγε πρόσφατα πως ο Ολυμπιακός έχασε εφέτος τη μεγάλη ευκαιρία να βγεί από την αφάνεια και να πάρει το πρωτάθλημα. «Με τέτοιους και τόσους παίκτες που έχουμε δεν δικαιολογείται η βαθμολογική θέση. Ποια είναι η αιτία; Η μη αξιοποίηση των προσόντων των παικτών από την αρχή της περιόδου. Λάθος επιλογές, λάθος θέσεις επειδή οι αρμόδιοι δεν κατάλαβαν τι μπορεί να προσφέρει κάθε ποδοσφαιριστής του τμήματος. Κρίμα...»

Γ.Δ.

ΠΩΣ ΕΙΠΑΤΕ; Οτι οι οπαδοί του Παναθηναϊκού είναι οι ευτυχέστεροι αυτή την περίοδο; Λάθος. Σκεφτείτε τι ώρες αγωνίας ζουν: Θα κερδίσουμε το πρωτάθλημα ποδοσφαίρου; Θα αποκλείσουμε τον Αγιαξ; Θα πάρουμε το Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα; Αν μας διαφεύγει κάποιος άλλος τίτλος που διεκδικούν ή διεκδικούσαν οι «πράσινοι» μας συγχωρείτε. Κάθε μέρα και άγχος λοιπόν. Ενώ οι αντίπαλοί τους; Το μόνο που σκέπτονται είναι τι μεταγραφές θα κάνουν το καλοκαίρι...

Γ.Κ.Κ

ΤΙ ΚΟΙΝΟ έχουν οι οπαδοί του Παναθηναϊκού και οι Αλβανοί; Ολοι τους έχουν γίνει μόνιμοι θαμώνες τις πλατείας Ομονοίας.

Γ.Κ.Κ

ΚΥΛΙΟΜΕΝΗ εορτή το Πάσχα. Η ημερομηνία αλλάζει κάθε χρόνο. Το... Πάσχα των Ολυμπιακών θα αλλάζει κάθε... εννέα χρόνια. Αν έρθει του χρόνου η... Ανάσταση.

Γ.Κ.Κ

«ΜΙΑ μέρα όλος ο κόσμος θα μιλάει για τον Παναθηναϊκό», δήλωσε ο Γιώργος Βαρδινογιάννης σε ξένο τηλεοπτικό σταθμό. Δηλαδή τώρα δεν μιλάει;

Γ.Κ.Κ

ΟΤΑΝ η ΑΕΚ απέκλεισε τον Παναθηναϊκό στο Κύπελλο, ο Μιχάλης Τροχανάς του είχε ευχηθεί καλή επιτυχία στην Ευρώπη. Γιατί ο Γιώργος Βαρδινογιάννης δεν του ευχήθηκε καλή επιτυχία στον τελικό του Κυπέλλου;

Γ.Κ.Κ

ΚΑΙ μια και μιλάμε για ευχές. Παράκληση των Παναθηναϊκών προς τον κ. Μητσοτάκη. Οχι άλλο συγχαρητήριο τηλεγράφημα. Γιατί αμέσως μετά τον θρίαμβο επί του Αγιαξ ήρθε η ήττα από τον Ιωνικό. Αντε τώρα να μη γίνεις προληπτικός...

Γ.Κ.Κ

ΑΝΗΣΥΧΙΑ επικρατεί σε ορισμένους πρώην παράγοντες της ΑΕΚ για τον τρόπο και την ταχύτητα που εισέρχονται και αποχωρούν από το συμβούλιο οι συνεργάτες του κ. Τροχανά, παρατηρώντας πως τέτοιες κινήσεις αποδυναμώνουν τη διοίκηση, της αφαιρούν το κύρος που πρέπει να έχει και δίνουν επιχειρήματα στους αντιπάλους. Παρατηρούσαν δε, πως αν δεν μπορεί ο κ. Τροχανάς να συνεργαστεί με κάποιους δεν χρειάζεται να τους καλεί κοντά του. Του αναγνωρίζουν όμως το δικαίωμα να κάνει τις επιλογές που θέλει αφού κατέχει το πακέτο των μετοχών δίνοντας πολλά εκατομμύρια.

Γ.Δ

Φ.& Γ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

–Ευχαριστώ, πρόεδρε...
–Παρακαλώ, πρόεδρε...
–Πάντα τέτοια, Γιώργο..
–Μακάρι, Γιώργο...
Τώρα αν δεν καταλάβατε ποιος βραβεύει ποιον για την προσφορά του στο ελληνικό ποδόσφαιρο, δεν πειράζει. Αλλωστε, ούτε εμείς έχουμε καταλάβει.

ΓΙΑ ν' αποδώσουμε «τα του Θεού τω Θεώ», πάντως, μαθαίνουμε, ότι για την έλλειψη φυλάκων, εργατών κ.λπ. δεν ευθύνεται η διοίκηση του Κέντρου, αλλά το υφυπουργείο, που δεν εγκρίνει προσλήψεις στις θέσεις όσων συνταξιοδοτούνται. Γιατί, λοιπόν, δεν κάνει μετατάξεις από άλλα γυμναστήρια, όπου πλεονάζει το προσωπικό; Αλλά και η διοίκηση, γιατί δεν κάνει διαφορετική ρύθμιση των ρεπό;

Ν. Α. ΚΩΝ.

ΕΧΕΤΕ «φάει» στο κεφάλι μπάλα του μπέιζ-μπολ; Αν όχι, και επιθυμείτε να γνωρίσετε την αξέχαστη εμπειρία, πηγαίνετε στο στίβο του Αθλητικού Κέντρου του Αγίου Κοσμά. Ναι, ξέρετε, εκεί όπου είναι «μπάτε σκύλοι αλέστε»...

Ν. Α. ΚΩΝ.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ο Ρότζερ Κίνγκντομ. Στα 17 του αναδείχθηκε «χρυσός» Ολυμπιονίκης στα 110μ. με εμπόδια. Αλλά μεγαλύτερο φαινόμενο – ΤΟ φαινόμενο, όπως λέμε – είναι ο Παναγιώτης Παπούλιας. Γεννημένος μόλις το... 1989 πρωταγωνιστεί στον διεθνή στίβο. Με τέτοια (και ΠΟΛΛΑ άλλα ανάλογα) στατιστικά στοιχεία θα κάνουμε το 1997 το παγκόσμιο πρωτάθλημα στίβου, κ. Μολυβά;

Ν. Α. ΚΩΝ.

Επισημάνσεις

Δημόσιοι κίνδυνοι!

«Η πίστις σου σέσωκέ σε»! «Εάν έχητε πίστιν ως κόκκον σινάπεως, ερείτε τω όρει τούτω μετάβηθι εντεύθεν εκεί, και μεταβήσεται»! Οι περικοπές αυτές από την Καινή Διαθήκη αντικατοπτρίζουν την δύναμη της πίστεως. Της πίστεως που αποτελεί το «sine qua non», όχι μόνον της θρησκείας, αλλά κάθε ανθρώπινης εκδηλώσεως, και κυρίως κάθε κοινωνίας. Γιατί εάν δεν υπάρχει πίστις, τίποτα δεν μπορεί να γίνει. Γιατί η εμπιστοσύνη του ανθρώπου προς το Θείο, προς το κράτος, προς την κοινωνία, προς τους συνανθρώπους του, αποτελεί τον συνδετικό ιστό της κοινωνίας, αλλά και η εμπιστοσύνη του ατόμου στον εαυτό του είναι το στήριγμά του στον αγώνα της ζωής. Σήμερα μάλιστα, ημέρα της Αναστάσεως, είναι η ημέρα της «Πίστεως». Γιατί η Ανάσταση αποτελεί το αποκορύφωμα της πίστεως του ανθρώπου.

Δυστυχώς, την ημέρα αυτή ο απλός άνθρωπος νιώθει χαμένος. Γιατί έχει χάσει την πίστη του. Οχι την πίστη του στη θρησκεία, αλλά την εμπιστοσύνη προς το κράτος, προς την κοινωνία, προς τον εαυτό του, προς τους συνανθρώπους του. Για πρώτη φορά το Πάσχα στην Ελλάδα οι άνθρωποι δίσταζαν να φάνε κρέας. Δίσταζαν να αγοράσουν κρέας. «Θα φάω μπακαλιάρο», δήλωσε, σε κάποια σεισοπυγίδα της τηλοψίας, ηλικιωμένος. Ισως, βέβαια, γιατί η τιμή του ήταν υψηλή, ίσως όμως γιατί δεν είχε εμπιστοσύνη στην ποιότητα του σφάγιου που θα αγόραζε. Γιατί φέτος τα ΜΜΕ –τα γνωστά μας «Μέσα Μαζικής Εξαπατήσεως» ή «μίντια»– εφρόντισαν να κλονίσουν ανεπανόρθωτα την εμπιστοσύνη του με το πρόσχημα, βέβαια της «ενημερώσεως». Αρχίζοντας από τις «τρελές αγελάδες», που πιθανόν να μεταδίδονται και στα αρνιά, φθάνοντας στα μολυσμένα κοτόπουλα –τα σαρκοβόρα– και στα αυγά με σαλμονέλα. Είδαμε τις σκηνές από το «Ελληνικό Western» των κτηνοτρόφων να μας μιλάν για «εισαγόμενα αρνιά», να κάνουν αυτοί «μπλόκα» στις εθνικές οδούς και να υποκαθιστούν τις «αρμόδιες» αρχές. Ακούσαμε «ενημερωτές» της κοινής γνώμης να μας εξηγούν ότι το κομμάτι το αρνί που αγοράζουμε από τον χασάπη μπορεί να είναι εισαγόμενο, μπορεί να είναι και ντόπιο, μπορεί και να μην έχει ελεγχθεί από τις αστιατρικές υπηρεσίες. Μας πληροφόρησαν ακόμη ότι οι υγειονομικές υπηρεσίες δεν επαρκούν και πολλά άλλα τα οποία αντί να ενημερώσουν τον πολίτη, του εδημιούργησαν άγχος, αγωνία και προπαντός τού κατέστρεψαν κάθε ίχνος εμπιστοσύνης προς το κράτος, προς τις υπηρεσίες που του προσφέρουν τα αρμόδια όργανα του κράτους.

Πράγματι, το θέαμα των «οργισμένων» κτηνοτρόφων που έκλειναν με μπλόκα την εθνική οδό και σταματούσαν τα αυτοκίνητα ψυγεία για να κάνουν έλεγχο, καταρράκωσε κάθε έννοια του κράτους και εξευτέλισε κάθε υποτιθέμενη «αρμόδια» αρχή. Οι ίδιοι πάλι οι «κτηνοτρόφοι» μας εδήλωναν ότι θα συνεχίσουν τις «κινητοποιήσεις» τους για να μην εισαχθούν φθηνά κρέατα και έτσι να εκβιαστούν οι πολίτες να αγοράσουν ακριβά το αρνί. Αλήθεια, με ποιο δικαίωμα κάθε αυτοαποκαλούμενος «κτηνοτρόφος» «αγρότης», «παραγωγός» κλείνει την εθνική οδό, κάνει ελέγχους και αποφασίζει αυτός –και συχνά «εφαρμόζει»– τους δικούς του νόμους!

Σχολιάζει
ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

Είδαμε ακόμη στην τηλοψία τους αρμόδιους να αγωνίζονται να αποδείξουν ότι γίνονται έλεγχοι, ότι δεν υπάρχει κίνδυνος κανένας για τον καταναλωτή. Ποιος όμως θα πιστέψει κάτι απ' όλα όσα υποστήριζαν με πραγματική αγωνία οι «αρμόδιοι» όταν συνεχώς υφίστανται πλύση εγκεφάλου με περιστατικά –που κανείς δεν γνωρίζει εάν είναι αλληθινά ή κατασκευασμένα– όταν έχει ακούσει βαρύγδουπους «τίτλους» να του μιλάνε για το «ενδεχόμενο» να υπάρχουν μικρόβια, όταν έχει δει επανειλημμένως τα κοτόπουλα να τρων και να ζουν σε άθλιες συνθήκες, όταν του δείχνουν συνεχώς ένα κυριολεκτικά αηδιαστικό πλάνο από μια μηχανή κιμά, όταν του δείχνουν την «ταφή» των πουλερικών.

Και το ερώτημα και η απορία του απλού ανθρώπου είναι: γιατί το κάνουν αυτό τα κανάλια; Γιατί κάνουν ό,τι μπορούν για να καταστρέψουν κάθε ίχνος εμπιστοσύνης του πολίτη στο κράτος, στις υπηρεσίες του; Γιατί προβάλλουν ανεξέλεγκτα σκηνές που παραπλανούν και έμμεσα υποστηρίζουν ορισμένες ομάδες συμφερόντων; Εχουν ιδιοτελές συμφέρον; Είναι μήπως επιπόλαιη αντιμετώπιση των γεγονότων στην προσπάθεια της αποκλειστικής ειδήσεως και του σκληρού ανταγωνισμού των καναλιών; Ο,τι όμως και εάν συμβαίνει ένα είναι γεγονός και θα πρέπει να προβληματίσει όλους μας. Τα ΜΜΕ –τα «Μέσα Μαζικής Εξαπατήσεως»– αποτελούν σοβαρό κίνδυνο στην κοινωνική ομαλότητα και στην ψυχική ισορροπία του πολίτη, γιατί του κλονίζουν την εμπιστοσύνη του σε κάθε τι. Γι' αυτό είναι επικίνδυνα.

ΤΟ ΝΕΡΟ Σε 799,58 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού ανέρχονται τα υδάτινα αποθέματα των ταμιευτήρων του Μόρνου, της Υλίκης και του Μαραθώνα, σύμφωνα με το ημερήσιο δελτίο αποθεμάτων της ΕΥΔΑΠ. Την αντίστοιχη περυσινή ημέρα ήταν 525,28 εκατ. κυβ. μέτρα.

ΤΟ ΝΕΦΟΣ Καλή ήταν χθες η ποιότητα της ατμόσφαιρας στο Λεκανοπέδιο Αττικής. Κατά τις εκτιμήσεις του ΠΕΡΠΑ σήμερα είναι πιθανή σχετική αύξηση των τιμών των ρύπων. Η μεγαλύτερη τιμή του διοξειδίου του αζώτου ήταν 167 μγρ./κ.μ. αέρα και σημειώθηκε στην Αθηνάς, ενώ του όζοντος ήταν 117 μγρ./κ.μ. και σημειώθηκε στο Μαρούσι. Η μεγαλύτερη τιμή του μονοξειδίου του άνθρακα ήταν 6,5 μγρ./κ.μ. αέρα και μετρήθηκε στην Αθηνάς.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΑΡ.7425**

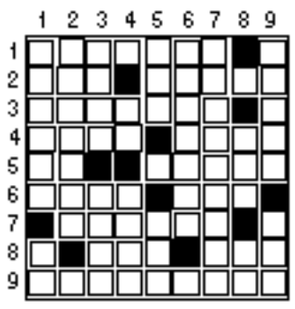

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

1. «...ο Θεός ευλογητός ει», απόψε στην Ανάσταση.
2. Αγαπώ (λατινιστί) - Επαρμα της έξω περιοχής της παλάμης (καθαρ.).
3. Κι εκεί γιορτάζουν, με κατάνυξη την Ανάσταση.
4. Εκφοβίζω, απειλώ (ρήμα, καθαρ.) - Από τον μέλλοντα του ειμί.
5. Νότα - Πλήρη, τέλεια (καθαρ.).
6. Στήνονται, για να τιμούν - Το διανύουμε (καθαρ.).
7. Ο δεύτερος πρόεδρος των ΗΠΑ (1735-1826).
8. Ρωσικός ποταμός - Μυθ. τροφός του Διονύσου.
9. Απώλεια λάμψης, μείωση λαμπρότητας (καθαρ.).

ΚΑΘΕΤΩΣ

1. Ας μη τη λέμε «Πάσχα» - Ομοια, ποιοτικά.
2. Δική σας (καθαρ.).
3. Το ιταλικό Προπό - Προλαβαίνετε, για τα τελευταία, σήμερα (στην αρχαία).
4. Αφήνω, επιτρέπω (ρήμα της αρχαίας) - Αλλοτε πρωθυπουργός της Αγγλίας.
5. Σπρώχνω (ρήμα, καθαρ.) - Ορεινός όργκος των Μαρόκου.
6. Μελωδικός καλλωπισμός, για παράταση βυζαντινής ψαλμωδίας.
7. Η Μεγάλη γιορτή της Ορθοδοξίας (καθαρ.).
8. Παλαιά ραδιοφωνικά αρχικά - Σύμφωνο.
9. Είναι, η μεθαυριανή ημέρα - Δεύτε να το λάβετε, απόψε.

Η.Π.

ΛΥΣΗ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ ΑΡ.: 7424

ΟΡΙΖ.: 1. ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ 2. ΠΑΒΑΝΑ - ΣΙ 3. ΙΡΙΔΑ - ΕΑΝ 4. ΚΑΘΕΛΩΝ 5. ΟΙΑ - ΕΡΙΖΩ 6. ΥΤ - ΣΚΙ - ΩΝ 7. ΡΗ - ΑΤΜΟΣ 8. ΙΣΟ - ΑΕΡΑΣ 9. ΑΗΘΗ - ΣΑΪΣ.

ΚΑΘ.: 1. ΕΠΙΚΟΥΡΙΑ 2. ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ 3. ΙΒΙΘΑ - ΟΘ (79) 4. ΤΑΔΕ - ΣΑ 5. ΑΝΑΛΕΚΤΑ 6. ΦΑ - ΩΡΙΜΕΣ 7. ΕΝΙ - ΟΡΑ 8. ΟΣΑ - ΣΩΖΑΙ 9. ΣΙΝΔΩΝ - ΣΣ.

Αποχρώσεις

Πριν από τέσσερα χρόνια, κατά την έναρξη της προεκλογικής εκστρατείας των Ρεπουμπλικανών, ο τότε υποψήφιος Τζορτζ Μπους κατέληξε σε μια τραγική διαπίστωση: του ήταν αδύνατον να κατανοήσει την πολυδαίδαλη διαδικασία των προκριματικών! Ο Τζορτζ Μπους, ο οποίος στήριξε την επιτυχία του στο «διαβάστε τα χείλη μου: όχι άλλοι φόροι» και στη συνέχεια ηττήθηκε από την πολιτική του αφερεγγυότητα, απευθυνόμενος προς το ανώνυμο αμερικανικό πλήθος ένιωσε ότι αυτός ήταν ο μοναδικός αποδέκτης της κακοφωνίας των παραπόνων ενός ολόκληρου έθνους: αγωνία για την ύφεση, οργή για την προνομιακή μεταχείριση των ελίτ, φθόνος για τους καλύτερους. Τέσσερα χρόνια μετά, ο νέος αποδέκτης της αστείρευτης πηγής της αμερικανικής δυσαρέσκειας δεν είναι άλλος από τον εμπνευστή του «συμβολαίου για την Αμερική» επίσης Ρεπουμπλικανό, Νιουτ Γκίνγκριτς.

Εκείνο που ο οικονομολόγος Ρόμπερτ Σάμουελσον –από τους καλύτερους θεωρητικούς του νεοκεϊνσιανισμού– περιέγραψε στο νέο του βιβλίο, «Η ευημερία και οι δυσαρεστημένοι της», ώς την «εποχή των κεκτημένων δικαιωμάτων» παρήγαγε αυτό που μπορεί να χαρακτηρισθεί ως η πολιτική της σύμφυτης δυσπεψίας! Και είναι πράγματι λογικό να αναρωτιέται κανείς προς τι αυτή η έλλειψη «ευτυχίας», από τη στιγμή που οι δείκτες ευημερούν; Γιατί, άραγε, το 75% των Αμερικανών δεν εμπιστεύεται την κυβέρνησή του, το 40% θεωρεί ότι η οικονομία εμφανίζει πορεία φθίνουσα και το 54% πιστεύει ότι οι επόμενες γενιές δεν θα ζήσουν καλύτερα, τη στιγμή που η ανεργία κινείται στο ήμισυ των ευρωπαϊκών δεικτών, ο πληθωρισμός ειναι ανύπαρκτος, η βιομηχανική ανάπτυξη είναι γεγονός, η τέχνη και η τεχνολογία εξακολουθούν να κρατούν τα σκήπτρα παγκοσμίως και η βία στις μεγαλουπόλεις μειώνεται σταθερά.

Οπως είχε πει και ο Τόκβιλ, είναι οι μεγάλες προσδοκίες εκείνες που πυροδοτούν τις επαναστάσεις και όχι η συνεχής αποτυχία. Αραγε μήπως κρύβεται εδώ το μυστικό ενός λαού που ζει κάτω από ένα ιδιότυπο καθεστώς ελευθερίας; Μήπως φταίει το ότι έμαθε να μετράει την πρόοδό του ανάλογα με την πίεση που ασκεί στο σύστημα; Κάποτε όμως το σύστημα αδυνατεί πλέον να ανταποκριθεί στις προδοκίες του κι εκείνος, εκλαμβάνοντας την αδυναμία του συστήματος ως αδυναμία των πολιτικών, θέτει εαυτόν στο πολιτικό περιθώριο. Οι μεγάλες προσδοκίες, λοιπόν, είναι κατά τους «Σάντεϊ Τάιμς» εκείνες που εξέθρεψαν το μύθο ότι τα όρια δεν είναι για την Αμερική και ότι ο «ρεαλισμός» δεν αποτελεί ένδειξη ωριμότητας, αλλα ήττα...

Χαμογέλα, λοιπόν, μικρούλη, τα πράγματα δεν είναι άσχημα: η ζωή στις ΗΠΑ εξακολουθεί να βελτιώνεται, ίσως όχι με τους ταχείς μεταπολεμικούς ρυθμούς, πάντως όχι και με ρυθμούς χελώνας...

Επίκαιρο μετά τους οραματισμούς περί... Τρίτου Δρόμου του Γάλλου προέδρου... Κορυφαίος κάποτε Ευρωπαίος εμποδιστής, ο Γάλλος Γκι Ντρι διήνυσε την απόσταση που χωρίζει τους διεθνείς στίβους από το στίβο της πολιτικής. Υπουργός παρά τω πρωθυπουργώ επί αθλητικών θεμάτων και νέας γενιάς, παλεύει σήμερα να αντιληφθεί πώς η γαλλική νεολαία δεν βρίσκει ένα όραμα ικανό να εμποδίσει τη διολίσθησή της στην προσωπική απογοήτευση και το κοινωνικό περιθώριο.

Δεν είναι μόνον η ανεργία το πρόβλημα, έγραφε ο Ντρι σε άρθρο του στην εφημερίδα «Φιγκαρό»: «Υπάρχει κρίση πολιτιστική και ηθική, που οφείλεται στην κατάρρευση του πυρήνα της οικογένειας, στις δυσκολίες προσαρμογής του εκπαιδευτικού συστήματος, στην ένταση του αισθήματος ανασφάλειας, στο κλείσιμο του ατόμου στον εαυτό του».

Οι νέοι, λέει ο Ντρι, πρέπει να βοηθηθούν, με τρόπο όμως που θα τους βοηθήσει να αντιληφθούν τις υποχρεώσεις τους ως πολίτες, γιατί μόνον έτσι θα προστατευεθεί η απειλούμενη κοινωνική συνοχή.

Μήπως όμως εδώ δεν βρίσκεται το ερώτημα; Μήπως οι νέοι δεν αντιλαμβάνονται τις υποχρεώσεις τους, επειδή ουδείς ενδιαφέρθηκε να κατοχυρώσει τα δικαιώματά τους;

* * *

Μπορεί ένα πολιτικό καθεστώς να φυλακίσει ένα ολόκληρο παρελθόν, ακόμη κι αν το παρελθόν λειτουργεί ανταγωνιστικά σε σχέση με το παρόν; Μπορεί, ισχυρίζεται η χήρα του αρχιτέκτονα της μεταπολεμικής Γιουγκοσλαβίας. Κάθε πρωί που η Γιοβάνκα Μπροζ ξυπνάει, αντικρίζοντας τους φρουρούς έξω από το σπίτι της, νιώθει σαν να 'ναι η μοναδική έγκλειστη μιας εικονικής πραγματικότητας, από την οποία επιθυμεί απλώς να ξεφύγει.

Είναι γεγονός ότι ο θάνατος του Τίτο, (είχε προηγηθεί ο χωρισμός τους μετά την ομολογία του στρατάρχη ότι είχε ερωμένες του δύο μασέζ), υποχρέωσε τη Γιοβάνκα Μπροζ να εγκαταλείψει την προεδρική κατοικία –το Λευκό Παλατι– και να μετακομίσει σε «αστικό» προάστιο του Βελιγραδίου.

Εκτοτε, φρουρείται διαρκώς, δεδομένου ότι ακόμη και σήμερα το καθεστώς της Σερβίας την θεωρεί απρόβλεπτη, πολιτικά τουλάχιστον.

Η ίδια, μέσα από το ατέλειωτο παραμιλητό της και τις εξομολογήσεις της προς τους δημοσιογράφους, δεν παύει να αποκαλεί τον εαυτό της «η χήρα του στρατάρχη Τίτο». Εμείς να υπενθυμίζουμε απλώς ότι τα «φαντάσματα» του παρελθόντος έχουν την τάση να είναι ακίνδυνα...

Αυτοί είναι οι κινηματογραφικοί αστέρες του μέλλοντος; Ηρωες μιας ταινίας χωρίς κάμερες, ο κάου μπόι του χθες συναντά τον αστροναύτη του αύριο σε μια πολύ σημερινή «εικονική πραγματικότητα» που γεννήθηκε, όπως όλα τα «εικονικά» στο λαβυρινθώδη εγκέφαλο ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή. Το αισθητικό αποτέλεσμα του εγχειρήματος το αφήνουμε στην κρίση των θεατών τού Toy Story, αλλά το βέβαιο είναι πως ο κινηματογράφος αποτελεί πλέον άλλο ένα προπύργιο του διαβόητου «κυβερνοχώρου»...

* * *

Οταν ο Βλαντιμίρ Ζιρινόφσκι εισέβαλε προ ετών στην πολιτική ζωή της μετακομμουνιστικής Ρωσίας –κατά τη γνώμη μας, ήταν το πολιτικό κενό που εξέθρεψε το έκτρωμα– κανείς στη Δύση δεν έδειξε να παίρνει στα σοβαρά αυτόν τον ακραιφνή εθνικιστή, τον άκομψο στη συμπεριφορά του και και στις εκφράσεις του πολιτικό, αυτόν τον κομπορρήμονα και σεξουαλικά αχόρταγο άνθρωπο. (Η γλαφυρότητα των συνεντεύξεών του στο περιοδικό «Πλέι Μπόι» δικαιολογεί τον τελευταίο χαρακτηρισμό).

Είναι αλήθεια ότι στα χρόνια που ακολούθησαν, ο Βλαντιμίρ Ζιρινόφσκι ναι μεν ηγήθηκε, θα λέγαμε με πρόσκαιρη επιτυχία, ενός κόμματος, ναι μεν κατάφερε να στρέψει επάνω του τα φώτα της επικαιρότητας, αλλά το μοναδικό ουσιαστικό του επίτευγμα ήταν ο πολιτικός του γάμος –ένας αλλοπρόσαλλος συνεταιρισμός εντυπώσεων– με τον Γάλλο εθνικιστή Ζαν Μαρί Λεπέν.

Αυτός είναι, κατά τη γνώμη μας, και ο μοναδικός λόγος, η μοναδική δικαιολογία για τους δύο Γάλλους δημοσιογράφους, οι οποίοι έκριναν ότι ωρίμασαν οι συνθήκες(!) για να εκδώσουν την... ανθολογία του Βλαντιμίρ Ζιρινόφσκι. Ενα βιβλίο, όχι και τόσο κολακευτικό για το Ρώσο πολιτικό, που επιτρέπει, όμως, στους Γάλλους αναγνώστες να πληροφορηθούν ότι ο Ζιρινόφσκι αρνείται να κάνει δηλώσεις εναντίον του Στάλιν, ενώ παράλληλα νοσταλγεί την αυτοκρατορική Ρωσία. Και το πρωτότυπο συμπέρασμα των συγγραφέων του βιβλίου; Μα δικτατορία και καπιταλισμός!

Εχουμε την εντύπωση ότι άνθρωποι σαν τον Βλαντιμίρ Ζιρινόφσκι, άνθρωποι που αναρριχώνται ευκαιριακά, δεν είναι σε θέση, μέσα από τον υπέρμετρο εγωισμό τους και τις εγγενείς αδυναμίες τους, να ξεχωρίσουν βαρύγδουπες έννοιες, όπως δικτατορία και καπιταλισμός...

Επιμέλεια: ΡΙΤΣΑ ΜΑΣΟΥΡΑ

Ο ΚΑΙΡΟΣ σήμερα και αύριο

ΣΗΜΕΡΑ: † Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ, Η Ταφή του Κυρίου. Ανατολή: 06.52 - Δύση: 19.59 - Σελήνη: 25 ημερών. **ΚΥΡΙΑΚΗ:** † Το Αγιον Πάσχα (αργία). Ανατολή: 06.51 - Δύση: 20.00 - Σελήνη: 26 ημερών.

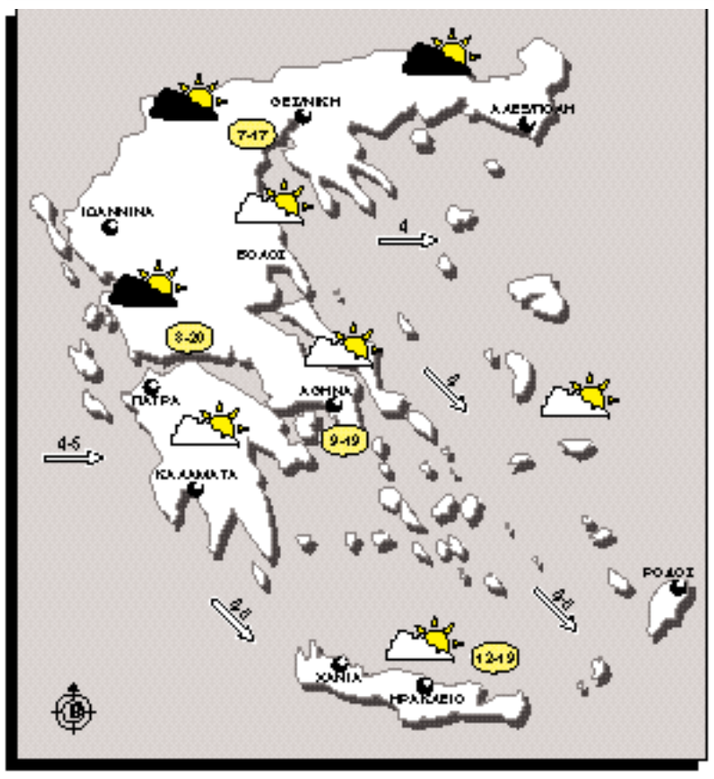

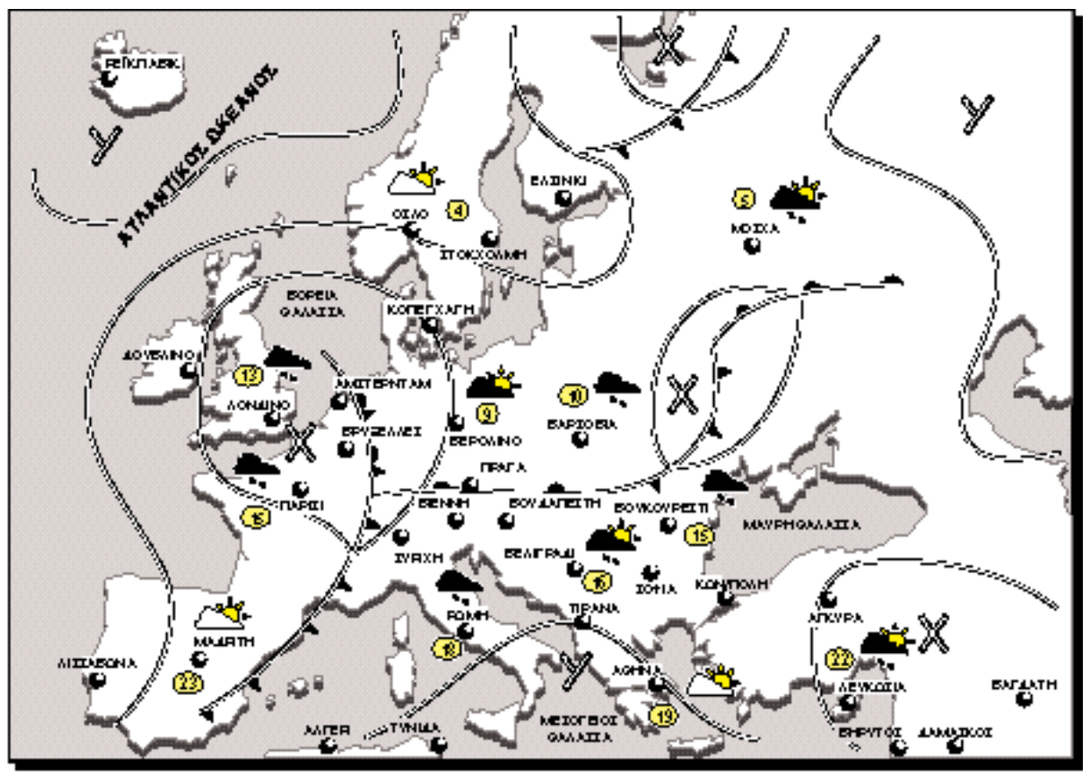

Βαρομετρικό χαμηλό στη Γαλλία κινείται γρήγορα νοτιοανατολικά.

Προειδοποιήσεις: Σχετική καλοκαιρία θα επικρατήσει το Πάσχα σε ολόκληρη σχεδόν τη χώρα. Εξαίρεση αποτελεί η Βόρεια και κυρίως η Β.Δ. Ελλάδα που το απόγευμα της Κυριακής θα βρέξει.

Αναλυτική πρόγνωση

Αττική: Λίγη συννεφιά και αρκετή ηλιοφάνεια. Ανεμοι Β.Δ. 3 έως 4 μποφόρ και από αύριο Ν.Δ. 5 μποφόρ. Θερμοκρασία από 9 έως 19 βαθμούς με τάσεις ανόδου.

Θεσσαλονίκη: Λίγη συννεφιά. Πιθανή βροχή το βράδυ της Κυριακής. Ανεμοι Δ - Ν.Δ. έως 5 μποφόρ. Θερμοκρασία από 7 έως 17 βαθμούς.

Βόρεια Ελλάδα: Τοπικές νεφώσεις. Τοπικές βροχές από το απόγευμα της Κυριακής. Ανεμοι Δ - Ν.Δ. 4 μποφόρ με βαθμιαία ενίσχυση. Θερμοκρασία από 5 έως 17 βαθμούς.

Υπόλοιπη χώρα: Αραιές νεφώσεις κυρίως στα Β.Δ. Πιθανές βροχές στο Β. Ιόνιο και την Ηπειρο το απόγευμα της Κυριακής. Ανεμοι Δ 3 με 4 μποφόρ και από αύριο Ν - Ν.Δ. 5 με 6 μποφόρ. Θερμοκρασία από 8 έως 20 βαθμούς. Σε περαιτέρω άνοδο την Κυριακή στα νότια.

Η νέα εβδομάδα

Καιρός: τοπικές βροχές στα δυτικά, κεντρικά και βόρεια κατά περιόδους. **Ανεμοι:** βόρειοι μέτριοι και πρόσκαιρα ισχυροί. **Θερμοκρα σία:** σε μικρή πτώση.

Δ. ΖΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

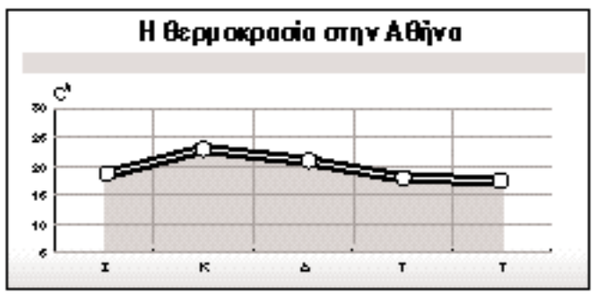

Ακόμα πιο σκληρή η δραχμή

Το εθνικό νόμισμα θα υπερτιμάται όσο θα αυξάνεται ο πληθωρισμός, με σκοπό τη συγκράτησή του

Του ***ΓΡΗΓΟΡΗ Β. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ***

Η αναζωπύρηση του πληθωρισμού έχει οδηγήσει σε ενίσχυση της πολιτικής της σκληρής δραχμής από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Από την αρχή του έτους, η δραχμή ανατιμήθηκε έναντι του μάρκου κατά 2,75 ποσοστιαίες μονάδες, έναντι του ελβετικού φράγκου κατά 3,85 μονάδες, έναντι του βελγικού φράγκου κατά 2,76 μονάδες και του ECU κατά 0,8 μονάδες.

Η ανατίμηση αυτή της δραχμής η οποία είναι αποτέλεσμα των παρεμβάσεων της κεντρικής τράπεζας αποσκοπεί στο να περιορίσει τις πληθωριστικές πιέσεις και να λειτουργήσει έτσι αντιπληθωριστικά σε μια εποχή που οι υπόλοιπες πολιτικές οδηγούν σε αύξηση του πληθωρισμού.

Με την ανατίμηση της δραχμής η κεντρική τράπεζα εκτός από τη μείωση του πληθωρισμού, αποσκοπεί σε έναν ακόμη στόχο. Στο να δοθεί ένα σήμα στην κυβέρνηση ότι πρέπει να ξαναπροσαρμόσει την πολιτική της στο στόχο της μείωσης του πληθωρισμού.

Οπως έχει δηλώσει ο διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος κ. Λουκάς Παπαδήμος, η συναλλαγματική πολιτική θα αποσκοπεί στη σταθεροποίηση της δραχμής έναντι του ECU, αλλά θα έχει κάποια ευελιξία ώστε να προσαρμόζεται στις συνθήκες των αγορών. Δεν θα αποσκοπεί δηλαδή στη διατήρηση μιας κατάστασης διαρκούς σταθερότητας αλλά στην κατά μέσο όρο σταθερότητα της ισοτιμίας της δραχμής. Σήμερα η αναζωπύρηση του πληθωρισμού επιβάλλει ανατιμητική πολιτική δραχμής. Βεβαίως ο κ. Παπαδήμος τονίζει –και θα το επισημάνει και στην ετήσια έκθεσή του στο τέλος Απριλίου– ότι η συναλλαγματική πολιτική δεν αρκεί για να επαναφέρει τον πληθωρισμό σε πτωτική πορεία. Είναι απαραίτητο να ληφθούν διορθωτικά μέτρα από την κυβέρνηση ώστε να ανατραπούν οι πληθωριστικές προσδοκίες που έχουν αρχίσει να επικρατούν. Οσον αφορά το μέτωπο του ισοζυγίου το οποίο χαρακτηρίζεται από αύξηση του εμπορικού ελλείμματος, η Τράπεζα της Ελλάδος θεωρεί ότι η αύξηση του ελλείμματος δεν επηρεάστηκε σημαντικά από την πολιτική της σκληρής δραχμής. Αντίθετα η πολιτική αυτή είχε σημαντικά και μετρήσιμα οφέλη στην πτωτική πορεία που ακολούθησε ο πληθωρισμός έως το τέλος του 1995.

ΧΡΗΜΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

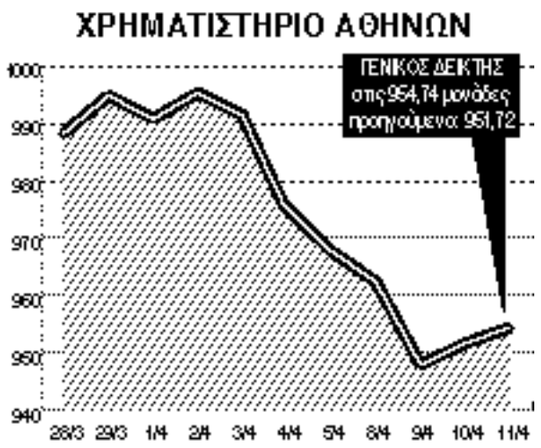

Η αύξηση κεφαλαίου της Xios Bank

Μέχρι το τέλος του Αυγούστου θα πραγματοποιηθεί, σύμφωνα με πληροφορίες, η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της XIOS BANK, για την εισαγωγή των μετοχών της στο Χρηματιστήριο, όπως προβλέπει η άδεια που έχει χορηγήσει η Τράπεζα της Ελλάδος. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, η τιμή διάθεσης των νέων μετοχών θα κυμαίνεται σε τέτοιο επίπεδο ώστε να διαμορφώνει P/E περίπου 8, ενώ η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου θα είναι περίπου 6 δισ. δρχ.

Η πώληση της Τράπεζας Κρήτης

Εντός των δυο επόμενων εβδομάδων θα δοθεί στη δημοσιότητα η κοινή απόφαση του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, του υπουργείου Οικονομικών και της Τραπέζης της Ελλάδος με την οποία θα καθορίζονται οι όροι και οι διαδικασίες του πλειοδοτικού διαγωνισμού για την πώληση της Τράπεζας Κρήτης.

Οσον αφορά το τίμημα, ήδη οι δυο σύμβουλοι (Ernst & Young και Deloit & Touche) που έχουν επιλεγεί, εργάζονται για την αποτίμηση της τράπεζας. Ηδη, αρχικό ενδιαφέρον είχαν εκδηλώσει ελληνικές και ξένες τράπεζες (ΕΤΕΒΑ, Κτηματική, Deutche Bank και Midland), από την πρώτη κιόλας στιγμή που ανακοινώθηκε η πρόθεση της κυβέρνησης να πωλήσει την τράπεζα. Πρόσφατα μάλιστα, εκδηλώθηκε και η πρόθεση της Τράπεζας Πειραιώς, ενώ αναμένεται ότι ακόμη και αν δεν έχει εκδηλωθεί, υπάρχει ενδιαφέρον και από πολλές άλλες ελληνικές και ξένες τράπεζες.

Το μεγάλο «χαρτί» του ΟΤΕ

Με μεγάλο ενδιαφέρον αναμένεται από το επενδυτικό κοινό η διαπραγμάτευση στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου των μετοχών του ΟΤΕ η οποία, εκτός απροόπτου, θα ξεκινήσει την Παρασκευή 19 Απριλίου. Οπως υποστηρίζουν έγκυροι παράγοντες της κεφαλαιαγοράς, η συμπεριφορά της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο έχει μεγάλη σημασία, καθώς από την πορεία της θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό τόσο η μετοχοποίηση και των υπολοίπων ΔΕΚΟ, όπως για παράδειγμα η ΔΕΠ, καθώς και το άμεσο μέλλον της χρηματιστηριακής αγοράς. Με δηλώσεις τους στην «Κ», κορυφαίοι παράγοντες της Κεφαλαιαγοράς επισημαίνουν ότι η κυβέρνηση και οι ανάδοχοι τράπεζες εξ αιτίας της υπάρχουσας αρνητικής συγκυρίας θα πρέπει να βρίσκονται σε ετοιμότητα, ενώ τονίζουν ότι σε καμιά περίπτωση ο μέσος αποταμιευτής που πλησίασε τη Σοφοκλέους για πρώτη φορά, δεν θα πρέπει να απογοητευθεί.

(Αναλυτικό ρεπορτάζ στη σελίδα 37)

Περιεχόμενα

	σελ.
ΘΕΜΑΤΑ	33-36
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	37-38
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ	37
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ	38
ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	39
ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	39
ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ	40

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΑΡ. 37

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ**

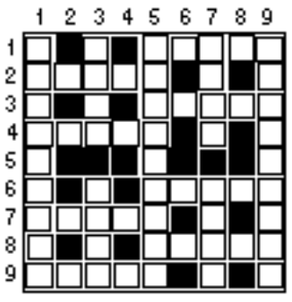

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ

1. Πρώην ηγέτης των Αγγλων Εργατικών, σήμερα επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
2. Της ηλεκτρικής κουζίνας λέγεται «μάτι».
3. Η «εβδόμη» δοκιμάζεται –σαν επιχείρηση– από την τηλεόραση.
4. Το «ηλεκτρικό» δεσπόζει στη ζωή μας σε σημείο που μόλις διακοπεί νεκρώνεται κάθε δραστηριότητα.
6. Χώρα της Αφρικής που το μεγαλύτερο μέρος της καλύπτεται από την έρημο Σαχάρα.
7. Η μεγαλύτερη στη χώρα μας ίσως είναι αυτή που διέπραξε ο Κοσκωτάς.
8. Ενα... άουτ με το οποίο μας απειλεί κατά καιρούς η ΓΕΝΟΠΔΕΗ.
9. Η δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Ιαπωνίας με ισχυρή βιομηχανία.

ΚΑΘΕΤΩΣ

1. Η συστηματική εκμετάλλευσή του άρχισε το 1859 από την Πενσυλβανία και απετέλεσε τον κύριο παράγοντα της βιομηχανικής ανάπτυξης.
3. Το «τελευταίο» χρησιμοποιείται ως έσχατο μέσο για την επιτυχία ενός σκοπού – Εκδότης της «Εφημερίδας του Λαού», πρωταγωνιστής κοσμοϊστορικής επανάστασης.
5. Ο χώρος όπου στεγάζεται μια επιχείρηση ή μια υπηρεσία δημοσία ή κοινωφελής.
7. Κοινή και πολύ γνωστή ονομασία του υαλώδους πετρώματος «οψιδιανός» – Είδος βενζίνης.
9. Κρατική Τράπεζα με πολλά προβλήματα που όμως άρχισε να τα ξεπερνάει.

(Η λύση την ερχόμενη Κυριακή)

ΛΥΣΗ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟΥ ΑΡ. 36

ΟΡΙΖ.: 1. ΑΝΑΓΚΗ, 2. ΑΜΠΕΡ, 3. ΤΣΙΡΚΟ, 4. ΑΓΡΙΑ, 5. ΜΕΝΕΜ, 6. ΙΚΑΡΙΑ, 7. ΥΓΡΟΝ, 8. ΠΑΟΥΕΡ, 9. ΗΛΙΟΣ.

ΚΑΘ.: 1. ΜΑΓΑΖΙ, 2. ΚΡΑΧ, 3. ΣΠΙΡΤΑ, 4. ΡΟΥΡ, 5. ΑΡΤΑ, 6. ΜΑΥΡΗ, 8. ΓΚΡΗΝ – ΡΟΪ, 10. ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ.

Ενα απίθανο σενάριο για την Εθνική

ΑΤΕ και ΕΤΒΑ να γίνουν μεγαλομέτοχοί της, αποκτώντας σχεδόν το 30% του κεφαλαίου της

Του ***ΑΝΤ·ΝΗ ΚΑΡΑΚΟΥΣΗ***

Ενα απίθανο ενδεχόμενο ν' αναδειχθούν η Αγροτική Τράπεζα και η ΕΤΒΑ, δύο από τις προβληματικότερες κρατικές τράπεζες, σε μεγαλομέτοχους της Εθνικής Τράπεζας, κυοφορείται τις τελευταίες ημέρες. Εστω και από «σπόντα», είναι πιθανόν οι δύο προαναφερόμενες τράπεζες να μπορούν ν' αποκτήσουν σχεδόν το 30% του μετοχικού κεφαλαίου της μεγαλύτερης εμπορικής τράπεζας της χώρας και ουσιαστικά να την ελέγξουν. Το σενάριο αυτό, επιστημονικής φαντασίας, μπορεί να εξελιχθεί σε πραγματικότητα αν ο υπουργός Οικονομικών, κ. Αλ. Παπαδόπουλος, υιοθετήσει τα σχέδια συνεργατών του, που προτείνουν νέα επιθετική πολιτική στη διαχείριση του δημοσίου χρέους και γενικώς των υποχρεώσεων του Δημοσίου. Συγκεκριμένα, εισηγούνται στον υπουργό Οικονομικών να αποδεχθεί την προτεινόμενη, από την Εθνική, μετατροπή του ομολογιακού δανείου ύψους 119 δισ. δρχ. σε μετοχές, με την αναλογία μία ομολογία προς μία μετοχή, σε μία δόση, και με τις μετοχές που θ' αποκτήσει να εξοφλήσει τις απαιτήσεις ενάντι του Δημοσίου, της Αγροτικής Τράπεζας και της ΕΤΒΑ. Δηλαδή να αποπληρώσει τις απαιτήσεις της ΑΤΕ ύψους 50 δισ. δρχ. με μετοχές της Εθνικής Τράπεζας και αντιστοίχως της ΕΤΒΑ.

Γενικώς, ο υπουργός Οικονομικών δέχεται τέτοιες εισηγήσεις, κάλυψης απαιτήσεων με συμψηφισμούς, ως γενική πολιτική διαχείρισης του χρέους, με σκοπό την επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων με το μικρότερο κόστος.

Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, τυχόν ανάδειξη της Αγροτικής και της ΕΤΒΑ σε πρώτους μετόχους της Εθνικής, θα προκαλούσε σοβαρές παρενέργειες στην τραπεζική αγορά, προφανώς υπέρ των δύο πρώτων και βεβαίως προς ζημία της μεγάλης κρατικής τράπεζας.

Θεωρείται βεβαία, κατόπιν τούτων, η αντίδραση της διοίκησης της Εθνικής, η οποία θα προτιμούσε, σε μια περίπτωση εφάπαξ μετατροπής του ομολογιακού δανείου, την απευθείας πώληση από το Δημόσιο των μετοχών της τράπεζας σε ιδιώτες ή ξένους μεγάλους επενδυτές, παρά να γίνουν βασικοί μέτοχοι δύο άλλες κρατικές τράπεζες, οι οποίες δεν διακρίνονται για την ευρωστία τους.

Η Διεθνής Αγορά

«Η Εποχή των Μειωμένων Προσδοκιών»...

Της ***ζεζας ζηκου***

Επιτέλους, το περίφημο βιβλίο του Paul Krugman «The Age of Diminished Expectations», του αγαπημένου μου οικονομολόγου, μεταφράστηκε στην ελληνική γλώσσα με τον τίτλο «Η Εποχή των Μειωμένων Προσδοκιών». Ευτυχώς, στο ιδιαίτερης σημασίας αυτό βιβλίο που θεωρήθηκε το must της σύγχρονης οικονομικής επιστήμης από τη Washington Post, και η πολυτελής έκδοση του το 1990 ήταν το διαπιστευτήριο των πάντων στις οικονομικές αναλύσεις με την ελίτ της Wall Street, της Φραγκφούρτης, του Σίτι και της Γενεύης, την ιδέα για τη μετάφραση, που την έκανε πραγματικότητα, είχε ο εξαίρετος συνάδελφος, που ξεχωρίζει για την ποιότητα της σκέψης και του γραπτού λόγου στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο», Αντώνης Δ. Παπαγιαννίδης. Ηδη το σπουδαίο αυτό βιβλίο, με μετάφραση-επίμετρο του Α. Δ. Παπαγιαννίδη και προλεγόμενα των Κώστα Βεργόπουλου και Paul Samuelson, κυκλοφορεί από τις εκδόσεις ΠΟΛΙΣ. Σήμερα η στήλη είναι ολοκληρωτικά αφιερωμένη στον Paul Krugman, εγκαταλείποντας τον εγωκεντρισμό της για να καλύψει και τις ενοχές της καθώς ήταν ελάχιστες οι αναφορές στον λαμπρό αυτόν οικονομολόγο, με τη θαυμάσια ευκαιρία που μου παρέχει ο εκλεκτός συνάδελφος. Επί πλέον, το γεγονός ότι η Αμερική έχει εισέλθει στην κρισιμη προεκλογική περίοδο, με έκδηλη την αβεβαιότητα για το ποιος από τους δύο προεδρικούς υποψηφίους, ο Δημοκρατικός Μπιλ Κλίντον ή ο Ρεπουμπλικανός Μπομπ Ντόυλ έχει τη δυνατότητα –αν την έχει– να «συνδιαλλαγεί» με τη νέα εποχή, καθιστά εξαιρετικά επίκαιρο το βιβλίο του Krugman. Βεβαίως, απάντηση και στο ερώτημα αυτό δίνει ο Krugman, επισημαίνοντας στο βιβλίο του ακριβώς τους παραλογισμούς, τα αδιέξοδα και την αίσθηση παραίτησης της αμερικανικής οικονομίας ενώπιον του πολιτικού κόστους.

Ο Paul Krugman, είναι καθηγητής στο MIT, ανήκει στη νεότερη γενιά των Αμερικανών οικονομολόγων, συμμετείχε στη διαμόρφωση της μετα-Ρεϊγκανικής προσέγγισης της αμερικανικής οικονομίας και έθεσε τα θεμέλια της πολιτικής Κλίντον, πρεσβεύει την κεϊνσιανή κριτική της οικονομικής πολιτικής και προσέγγισε τη μελέτη του διεθνούς εμπορίου και των παγκοσμιοποιημένων οικονομικών σχέσεων ως κεντρικό θέμα της σύγχρονης οικονομίας. Συνδυασμένη με την πρωταρχική μέριμνα για την πραγματική οικονομία με την εξώθηση της ανάλυσης στις ακραίες συνέπειές της και με χιούμορ που δεν διστάζει να αγγίξει τα όρια του σαρκασμού, η προσέγγιση που καθιέρωσε ο Krugman ακολουθώντας μια κριτική-ρεαλιστική ανάγνωση των οικονομικών φαινομένων, οδήγησε τον Paul Samuelson να τον χαρακτηρίσει «ανατέλλοντα αστέρα της οικονομικής επιστήμης τόσο για τον παρόντα αιώνα όσο και για τον επόμενο». Η ευτυχία του ανθρώπου διαπνέει τη θεωρία του Krugman, ο οποίος σε αντίθεση με τη νεοφιλελεύθερη περιφρόνηση του ανθρώπινου παράγοντα υπέρ της ευημερίας ορισμένων οικονομικών μεγεθών, παρουσιάζει ως εναλλακτική λύση έναν ανθρωπιστικό νεοκεϊνσιανισμό. Κυρίως, για τον λόγο αυτό ο Krugman έχει συγκινήσει τη στήλη. Βεβαίως, η ειδικότητα του Krugman είναι το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα, αλλά προσεγγίζει πολλά άλλα κρίσιμα θέματα και καταρρίπτει τους μύθους περί της σημασίας του προστατευτιμού, του κόστους του εμπορικού πολέμου, ενώ αφιερώνει ειδικό κεφάλαιο στις σχέσεις ΗΠΑ/Ιαπωνία και στη σύνδεση του εμπορικού ελλείμματος των ΗΠΑ με την πτωτική πορεία του δολαρίου.

Για το φαινόμενο Krugman, στα προλεγόμενά του ο Κώστας Βεργόπουλος αφού επισημαίνει τον οικονομικό και πολιτικό ρεαλισμό που χαρακτηρίζει τη σύγχρονη οικονομική ανάλυση του συγγραφέα, υποστηρίζει ότι η εποχή μας απαιτεί πολιτικές με ευέλικτο χαρακτήρα σε αντιστοιχία με τις μεταβαλλόμενες περιστάσεις ώστε να ξεπεραστεί η δυσκαμψία, η στειρότητα, και το αδιέξοδο στον οποίο έχει οδηγήσει ο (νεοφιλελεύθερος) δογματισμός. Με έμφαση υπογραμμίζει ο Κώστας Βεργόπουλος ότι στον αφελή ορίζοντα της υποτιθέμενης παγκόσμιας αρμονίας που προϋποθέτει αξιωματικά η νεοφιλελεύθερη μυθοπλασία της μεταψυχροπολεμικής εποχής, η αναδύομενη σχολή του οικονομικού ρεαλισμού με τους Krugman, Dornbusch, Kennen, Eichengreen κ.ά. είναι ιδιαίτερα πολύτιμη. Οι τρέχουσες νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις εκτελωνίζουν την πεποίθηση της διεθνοποίησης και παγκοσμιοποίησης των αγορών και των οικονομιών, σε αντίθεση με τον Krugman που θεωρεί ότι βασική οικονομική δομή μέχρι σήμερα παραμένει η εθνική.

Στο επίμετρο, ο Αντώνης Δ. Παπαγιαννίδης μεταξύ άλλων τονίζει ότι:

«Εκείνο όμως το σημείο της ανάλυσης του Krugman που ασφαλώς ξυπνά περίεργες συνηχήσεις στον Ελληνα αναγνώστη, καίτοι ουσιαστικά τίποτε δεν συνδέει τις δικές του εμπειρίες από τη μεσογειακή διαχείριση μιας μικρής ανοιχτής οικονομίας με τη διστακτικά αυτοκρατορική οικονομική πολιτική σε μια κλειστή οικονομία πλανητικών διαστάσεων, είναι εκείνο όπου ο συγγραφέας –πάντα με ψύχραιμη και λιτή γλώσσα, χωρίς διεκτραγωδήσεις και υπερβολές– δείχνει, πως μια κοινωνία και μια οικονομία μπορεί να διαλέξει το δρόμο της ευκολίας, της ήσσονος προσπάθειας, της παραίτησης».

Επίσης, ο Α. Δ. Παπαγιαννίδης χαρακτηρίζει ως «καλοπροαίρετη» την επισήμανση, που διατρέχει όλο το βιβλίο του Krugman, πως οι επιλογές της αμερικανικής οικονομικής πολιτικής σπανίως λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στο διεθνές σύστημα, ως «ποιητική δικαιοσύνη» το γεγονός ότι η ιαπωνική οικονομία βρίσκεται σήμερα να έχει καταλάβει τη θέση του «εφιάλτη της κοινής γνώμης» έναντι της Αμερικής του τέλους του 20ού αιώνα, και συναρπαστικό τον τρόπο με τον οποίο ο συγγραφέας ανατέμνει το πώς ο συνυπολογισμός του πολικού κόστους διατρέχει την πραγματικότητα μιας οικονομιας/ηπείρου.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

Ανησυχία στις Βρυξέλλες για την πορεία της Οικονομίας

(Σελ. 40)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

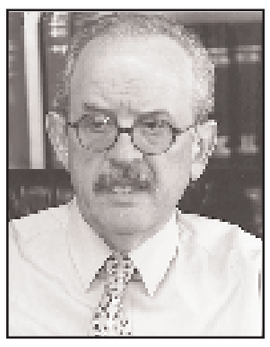

Οι προμήθειες του ΟΤΕ και οι αθέατες πλευρές των ΔΕΚΟ

(Σελ. 36)

Κύμα εξαγορών εισηγμένων εταιριών

Μεγάλο ενδιαφέρον και για τις εκτός ΧΑΑ

Του ***ΑΝΤ·ΝΗ ΠΙΚΟΥΛΑ***

Εντονη κινητικότητα για την εξαγορά εισηγμένων και μη εταιριών από ιδιώτες επιχειρηματίες -κατά κύριο λόγο βασικούς μετόχους εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιριών- παρατηρείται κατά το τελευταίο χρονικό διάστημα στη χρηματιστηριακή αγορά. Το ενδιαφέρον των επιχειρηματιών εστιάζεται στην απόκτηση εισηγμένων εταιριών, οι οποίες θα χρησιμεύσουν είτε ως όχημα εισαγωγής στο ΧΑΑ άλλων εταιριών στις οποίες μετέχουν είτε προτίθενται να αξιοποιήσουν την ακίνητη περιουσία των εταιριών αυτών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εξαγορά της ΟΙΝΩΝ και ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ από τον κ. Γ. Μπατατούδη -βασικό μέτοχο της κατασκευαστικής εταιρίας ΕΡΓΑΣ- ο οποίος προτίθεται να αξιοποιήσει την ακίνητη περιουσία της ΟΙΝΩΝ και στη συνέχεια να τη μετατρέψει σε εταιρία συμμετοχών (Holding) εξαγοράζοντας, κατά πληροφορίες, πλειοψηφικό πακέτο μετοχών της ΕΡΓΑΣ μέσα από αύξηση κεφαλαίου. Η απόκτηση, βέβαια, της ΟΙΝΩΝ από τον κ. Γ. Μπατατούδη φαίνεται να οδηγεί σε ναυάγιο τις σχετικές διαπραγματεύσεις του επιχειρηματία με τον κ. Θεοχαράκη για την εξαγορά της ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, για την οποία έχει εκδηλωθεί νέο ενδιαφέρον από εγχώριους επιχειρηματίες.

Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος έχει βρεθεί τις τελευταίες ημέρες η ΒΙΟΜΕΤΑΛ και οι πληροφορίες αναφέρουν ότι μέχρι τα τέλη της εβδομάδας θα ανακοινωθεί ο νέος μέτοχος που θα αποκτήσει το 30% των μετοχών που κατέχει ο κ. Τρούλης, ο κ. Μηλιώνης και άλλοι επιχειρηματίες. Την υπόθεση χειρίζεται ο δικηγόρος κ. Ανδρεάκης και επικρατέστερος νέος μέτοχος -χωρίς να έχει επιβεβαιωθεί- θεωρείται ο επιχειρηματίας κ. Σ. Φάις. Ενδιαφέρον αναπτύσσεται, επίσης, από επιχειρηματικούς κύκλους και για την εξαγορά της ΝΗΜΑΤΕΜΠΟΡΙΚΗΣ, αν και προσκρούει στις υψηλές απαιτήσεις των κυρίων μετόχων, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι, πρόθεση της Εθνικής Τράπεζας αποτελεί η πώληση του πακέτου των μετοχών της ΗΛΙΟΦΙΝ. Εν τω μεταξύ, διαπραγματεύσεις έχουν ξεκινήσει το τελευταίο διάστημα μεταξύ του κ. Τόττη (βασικού μετόχου των Μακεδονικών Κλωστηρίων και της εταιρίας BINGO) και των βασικών μετόχων εισηγμένης κατασκευαστικής εταιρίας.

Το ακριβές αντικείμενο των διαπραγματεύσεων δεν έχει εντοπισθεί, εικάζεται, ωστόσο, ότι πρόκειται για εκχώρηση μέρους των νέων δραστηριοτήτων του κ. Τόττη στην κατασκευαστική εταιρία. Ακόμη εισηγμένες εταιρίες επιδιώκουν να εξαγοράσουν μη εισηγμένες εταιρίες του κλάδου τους για να αυξήσουν τα μερίδιά τους ή την παρέμβασή τους στο χώρο όπως η EUROMEDICA, η ΣΕΛΟΝΤΑ, η ΓΝΩΜΩΝ κ.ά.

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ
Εαρινή επίθεση για τον ΦΠΑ
Σελίδα 34

INTERNET
Ερχονται οι νέου τύπου μεσάζοντες
Σελίδα 39

ΗΠΑ - ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
Ιδιωτικοί γιατροί-υπάλληλοι εταιριών
Σελίδα 39

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ
Η απόσπαση υπαλλήλων σε κράτος-μέλος της Ε.Ε.
Σελίδα 40

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
"...σε κάθε σας βήμα"

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
"...σε κάθε σας βήμα"

ΑΘΗΝΑ Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 13 – ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1996

Σε πρωτοφανή επίπεδα οι τιμές των καυσίμων

Συγκυριακή θεωρείται από τους παράγοντες της πετρελαϊκής αγοράς η σημαντική άνοδος της τιμής του πετρελαίου από τις αρχές του χρόνου και εκτιμάται ότι σύντομα θα υπάρξει αποκλιμάκωση. Η άνοδος του πετρελαίου, πάντως, έχει οδηγήσει τις τιμές των καυσίμων σε πρωτοφανή για την ελληνική αγορά επίπεδα.

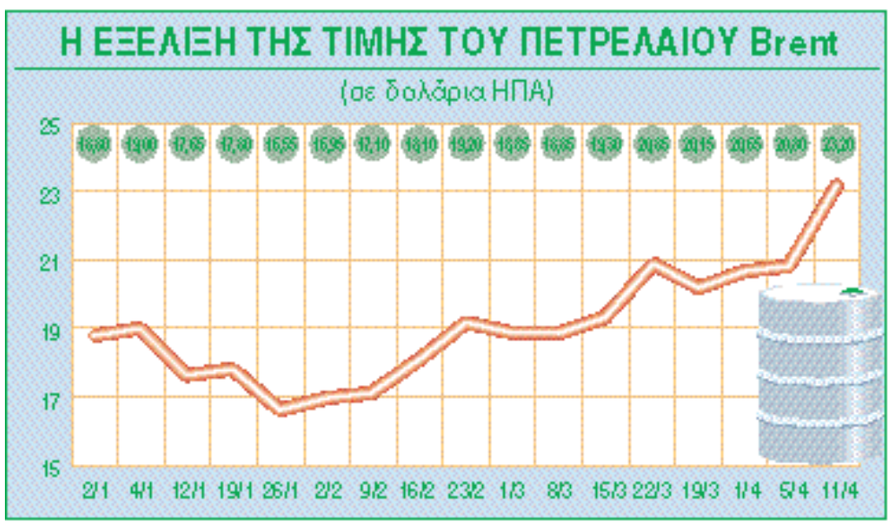

ΘΕΜΑΤΑ

Δραστηριοποιείται εντός του Μαΐου η οικονομική αστυνομία με δυναμική ανάμιξή της σε όλες τις μεγάλες υποθέσεις φοροδιαφυγής.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Ζητείται χαραμάδα για το ανέσπερο φως

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΕΒΕΝΤΑΚΟΥ

Οι ημέρες των Παθών και της Ανάστασης, με τους ιδιαίτερους συμβολισμούς που έχουν να κάνουν και με την εαρινή αναγέννηση της φύσης αλλά και την αναπτέρωτη των ελπίδων του ανθρώπου για καλύτερο αύριο, δεν προσφέρονται για γκρίνια αλλά προσφέρονται για περισυλλογή.

Γιατί το γράφω αυτό; Απλούστατα για να τονίσω τη μεγάλη δυσφορία που μου προκαλεί η αδυναμία να βρω στο μαύρο ταμπλό των ημερών, ένα μεγάλο παράθυρο για να περάσει άνετα το ανέσπερο φως, παρά μόνον κάποια χαραμάδα, από την οποία ίσα - ίσα θα χωρέσει να περάσει το χαρμόσυνο αναστάσιμο μήνυμα.

Λίγες δυστυχώς οι ευχάριστες νότες των ημερών σε όλα τα πεδία.

Η καραμανλική ρήση, πως έξω πάμε καλά... (ενώ δυστυχώς στο εσωτερικό χάλια), επαναβεβαιώνεται για μία ακόμη φορά και επιβεβαιώνει τη σοφία του τέως Προέδρου της Δημοκρατίας. Ευχάριστη νότα της περιόδου οι συναντήσεις του πρωθυπουργού κ. Κ. Σημίτη με τον πρόεδρο των ΗΠΑ κ. Μπιλ Κλίντον, με αποτελέσματα που δεν φαίνονται να είναι δυσάρεστα με την πρώτη ματιά αν και για την αξιολόγησή τους θα πρέπει να περιμένουμε.

Ευχάριστες νότες και η σοβαρότητα του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. Μιλτ. Εβερτ που δεν βιάστηκε να σχολιάσει τα αποτελέσματα του ταξιδιού του πρωθυπουργού, αλλά και η κατευναστική του δήλωση - παρέμβαση στο θέμα της καταλήψεως εθνικού δρόμου από κατοίκους δήμων της βορειοανατολικής Αττικής που αντιδρούν στη δημιουργία χωματερής σκουπιδιών στην περιοχή Καπανδριτίου.

Να ένα παράδειγμα, να μία ακόμη αιτία, για την αταίριαστη με την ημέρα γκρίνια του γράφοντος.

Πώς να μην συγκεντρώσει την προσοχή σου, η μόδα των καταλήψεων εθνικών δρόμων, για σοβαρά και λιγότερο σοβαρά θέματα;

Πώς να αποφύγεις τον αρνητικό σχολιασμό για τα μπλόκα των κτηνοτρόφων στην περιοχή της Λαρίσης, που ήλεγχαν αν τα φορτηγά μετέφεραν εισαγόμενα αμνοερίφια;

Τι να πεις για τις σπασμωδικές κυβερνητικές αντιδράσεις στο χώρο της οικονομίας; Τι καλό να περιμένεις από μία κυβέρνηση, που δείχνει να χάνει τον έλεγχο στον κρίσιμο τομέα του πληθωρισμού, με δική της ευθύνη και από δικές της λανθασμένες ενέργειες και που δημιουργεί προσδοκίες για παροχές τη στιγμή που για να μη χαθεί πλήρως ο έλεγχος χρειάζεται πια αυστηρότερη πολιτική;

Και πώς να μην ανησυχείς όταν η ίδια, μπλεγμένη στα ενδοκομματικά προβλήματα, αναβάλλει επ' αόριστον, ακόμη και τον σχεδιασμό αυτών των αυστηρότερων μέτρων, τη στιγμή που είναι γνωστό ότι στις περιπτώσεις αυτές, όσο βραδύτερη είναι η διορθωτική παρέμβαση, τόσο αυστηρότερα και επώδυνα για όλους θα είναι τα μέτρα που θα χρειασθούν.

Γι' αυτό σας λέμε έξω πάμε πότε κακά και πότε καλά, αλλά μέσα πάμε μονίμως χάλια.

Γεμάτες είναι καθημερινά οι ειδησεογραφικές σελίδες εφημερίδων αλλά και τα ραδιοτηλεοπτικά δελτία από τα χάλια μας. Οχι μόνον τα κυβερνητικά, ούτε μόνον τα πολιτικά. Ολων μας.

Διότι καλά να δεχθούμε ότι η πολιτεία καθυστέρησε στο θέμα με τις νέες χωματερές για την πρωτεύουσα που τρία - τέσσερα χρόνια τώρα σέρνεται και τον τελευταίο έφθασε σε εκρηκτικό σημείο. Αλλά τώρα που επιτέλους καταλήγει σε κάποιες αποφάσεις είναι δυνατόν να προκαλείται αντίδραση αυτού του τύπου;

Να σας πω άλλο παράδειγμα; Εδώ και αρκετούς μήνες έχει υπογραφεί με ξένη εταιρία μια καλή κι συμφέρουσα σύμβαση για την αξιοποίηση μεταλλείου χρυσού στην Ολυμπιάδα.

Είναι περισσότερο από ένα μήνα που οι κάτοικοι της περιοχής, οι οποίοι δεν θέλουν τη λειτουργία του μεταλλείου διότι προτιμούν τα έσοδα από τον τουρισμό που νομίζουν ότι θα πληγεί από αυτήν, εμποδίζουν την έναρξη λειτουργίας της μονάδος. Και να σημειώσουμε ότι η ξένη εταιρία πληρώνει εν τω μεταξύ κανονικά μισθούς και ημερομίσθια (2 δισ. δρχ. μέχρι στιγμής) στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό της.

Δεν υποστηρίζουμε ότι δεν φταίει η κυβέρνηση που δεν έσπευσε από την πρώτη μέρα, όπως είχε υποχρέωση, να στείλει την αρμόδια και για την βιομηχανία και για τον τουρισμό υπουργό στην περιοχή, να συζητήσει τα θέματα με τους εκπροσώπους των κατοίκων, να επιχειρήσει να τους πείσει και σε τελευταία ανάλυση να φροντίσει για την εφαρμογή του νόμου.

Αλλά αυτό σημαίνει ότι οι πολίτες της περιοχής είναι ανεύθυνοι για τη συμπεριφορά τους;

Τι παραζάλη αυτοδικίας είναι αυτή και πώς μια κοινωνία μπορεί να ελπίζει σε αναγέννηση με τέτοιες συμπεριφορές; Δεν μπορεί όλες οι ελπίδες μας να περιορίζονται σε κάποιες παροδικές επιτυχίες –σε συλλογικό και εθνικό επίπεδο– στον τομέα του αθλητισμού.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Διευθυντής: **Αντώνης Καρακούσης**

Αρχισυντάκτες: **Γιάννης Κοτόφωλος**
Γρηγόρης Νικολόπουλος

Εαρινή επίθεση για τον ΦΠΑ

Εντατικοί έλεγχοι συνεργείων της ΥΠΕΔΑ αμέσως μετά το Πάσχα σε ολόκληρη την Ελλάδα – Κλείσιμο 45 καταστημάτων

Σημαντικές αποφάσεις και κινητοποίηση των βασικών ελεγκτικών και διωκτικών υπηρεσιών του σχεδιάζει το υπουργείο Οικονομικών τους επόμενους δύο μήνες, οι οποίοι θεωρούνται κρίσιμοι δημοσιονομικά, μέχρι το καλοκαίρι.

Παρά τις γενικώς ευοίωνες προβλέψεις για την πορεία των εσόδων, ο υπουργός Οικονομικών κ. Αλ. Παπαδόπουλος και το επιτελείο του δεν κρύβουν την ανησυχία τους για ην εξέλιξή τους στο μέλλον και βεβαίως για την πορεία γενικότερα των στόχων του προϋπολογισμού. Η αναβολή περαιτέρω πτώσης των επιτοκίων

Του ΑΝΑΣΤ. Ι. ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΥ

λόγω της αύξησης του τιμαρίθμου δημιουργεί πρόβλημα στο δημόσιο χρέος και έτσι, οποιαδήποτε κίνηση ενίσχυσης των εισπράξεων του Δημοσίου κρίνεται τώρα επιβεβλημένη.

Για την ώρα ο κ. Παπαδόπουλος επιστρατεύει το «γνωστό οπλοστάσιο» που διαθέτει σε πρώτη ζήτηση το υπουργείο Οικονομικών, όπως η κινητοποίηση των ελεγκτικών του μηχανισμών. Ετσι αμέσως με τις γιορτές, προγραμμίζονται:

● Εντατικοί έλεγχοι συνεργείων της ΥΠΕΔΑ σε ολόκληρη την Ελλάδα, με ενίσχυση του προσωπικού της.

● Ελεγχοι κυρίως σε όσες επιχειρήσεις έχουν πιστωτικό ΦΠΑ. Η ΥΠΕΔΑ και οι έφοροι θα έχουν μπροστά τους μια συνολική λίστα όλων αυτών των επιχειρήσεων και θα διενεργούν τους ελέγχους.

● Αμεση δραστηριοποίηση (εντός του Μαΐου) της οικονομικής αστυνομίας και δυναμική ανάμιξή της σε όλες τις μεγάλες υποθέσεις φοροδιαφυγής. Συνεργασία με τους δύο εμπειρογνώμονες του αμερικανικού Internel Revenue Service (IRS) που εγκαθίστανται σε λίγες ημέρες στην Αθήνα.

● Κλείσιμο 45 καταστημάτων τώρα και εξέταση άλλων 100 περιπτώσεων για τον ίδιο σκοπό λόγω αδικημάτων φοροδιαφυγής.

● Αλλαγή του τρόπου ελέγχων της ΥΠΕΔΑ και των υπολοίπων υπηρεσιών στην επαρχία. Το υπουργείο κατανοεί τη δυσκολία του «πλήρους αιφνιδιασμού» των φορολογουμένων σε ένα νησί, αλλά θεωρεί και απαράδεκτα τα φαινόμενα πλήρους διαφθοράς όπου οι ελεγκτές ειδοποιούν από την Αθήνα τους ελεγχομένους.

Πλην πάντως των ελέγχων και της ενεργοποίησης όλων των μηχανισμών της εφορίας ο κ. Παπαδόπουλος θα βρεθεί το προσεχές διάστημα έναντι σοβαρών και καθαριστικών αποφάσεων. Το μείζον ζήτημα των φοροαπαλλαγών, θέμα που «λιμνάζει» περίπου 20 μήνες τώρα, από τότε που ο ίδιος το ανακίνησε, από επιτροπή σε επιτροπή (δύο πανεπιστημιακές και μία η ΟΚΕ τώρα). Ο υπουργός υποτηρίζει τώρα ότι μέχρι τον Ιούνιο θα έχει καταρτίσει ο ίδιος, προσωπικά, νομοσχέδιο με το οποίο θα περικόπτει βασικές φοροαπαλλαγές προνομούχων επαγγελματικών τάξεων της ελληνικής κοινωνίας. Και ασφαλώς ο κ. Παπαδόπουλος με την κίνησή του αυτή πλην του γεγονότος ότι βγαίνει και πάλι στο προσκήνιο μετά τρεις μήνες «σιγής», θα αναλάβει και την πολιτική ευθύνη μιας τέτοιας κίνησης, εφόσον βεβαίως είναι ουσιαστική και περιλαμβάνει κατάργηση σοβαρών φοροαπαλλαγών.

Παρά τις ευοίωνες προβλέψεις για την πορεία των εσόδων ο υπουργός Οικονομικών και το επιτελείο του δεν κρύβουν την ανησυχία τους για την εξέλιξή τους στο μέλλον και για την πορεία γενικότερα των στόχων του προϋπολογισμού.

Από την άλλη πλευρά ο υπουργός θα έχει να αντιμετωπίσει μετά το Πάσχα τα εσωτερικά προβλήματα στον ίδιο του το χώρο, αφού ο υπουργός κ. Γ. Ανωμερίτης φέρεται αποφασισμένος να υποστηρίξει σθεναρά τις προτάσεις του για αλλαγές στη φορολογία, διαφορετικά απειλεί με παραίτηση υπό την έννοια ότι δεν βρίσκει το λόγο να λειτουργεί σε ένα χώρο που δεν γίνονται δεκτές οι ιδέες και προτάσεις του.

Ο κ. Παπαδόπουλος έχει αντιδράσει αρνητικά στην ιδέα της ανάληψης νομοθετικών πρωτοβουλιών υπό τον κ. Ανωμερίτη, ενώ την πρόταση που έκανε ο υφυπουργός, να μειωθούν τα πρόστιμα του ΦΠΑ, την αντιμετωπίζει αρνητικά. «Ακόμα και εάν δεχθώ ότι μπορεί να συζητούμε για τη μείωση των προστίμων στο υπουργείο», τονίζει ο κ. Παπαδόπουλος, «δεν μπορεί να το λέει πριν το αποφασίσουμε, γιατί έτσι δεν θα πάει κανείς να πληρώσει πριν τα μειώσουμε», καταλήγει ο υπουργός. Ετσι τώρα το αντιμετωπίζει αρνητικά.

«Παζλ», η κατάργηση φοροαπαλλαγών

Ολοκληρώθηκε η εξέταση 280 κατηγοριών - Ακολουθούν άλλες 520

Το δυσκολότερο εγχείρημα της σύντομης ιστορίας της επιχειρεί εδώ και περίπου δύο μήνες η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ), με την εξέταση των φοροπαλλαγών.

Η γνωμοδότηση για τις υπό κατάργηση ή υπό τροποποίηση φοροαπαλλαγές είναι ένα θέμα που συσχετίζεται και αλληλοεξαρτάται με μια σειρά άλλους παράγοντες. «Η εξέταση των φοροαπαλλαγών από την ΟΚΕ είναι ένα θέμα πολύ πιο δύσκολο απ' ό,τι υπολογιζόταν» δηλώνει ο πρόεδρος της ΟΚΕ, καθηγητής Εργατικού Δικαίου, κ. Ι. Κουκιάδης.

«Η απόφαση για την κατάργηση μιας συγκεκριμένης φοροαπαλλαγής πρέπει να διέπεται από το κριτήριο αναζήτησης ενός αντίβαρου οικονομικού, πολιτικού και νομικού», επισημαίνει ο κ. Κουκιάδης. Ενδεικτική της δυσκολίας που εμφανίζεται κατά την εξέταση είναι η περίπτωση των φοροαπαλλαγών που αφορούν τις ΔΕΚΟ. Ενδεχόμενη κατάργηση φορολογικών «προνομίων» αυτής της κατηγορίας θα μπορούσε να προκαλέσει αρκετά πιο σύνθετες επιπλοκές στο βαθμό που η κυβέρνηση δεν έχει αποσαφηνίσει μέχρι πού θέλει να φτάσει και δεν έχει προσδιορίσει εάν είναι διατεθειμένη να λάβει «αλυσιδωτές αποφάσεις».

Της ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΟ°ΙΝΗ

«Μειώνοντας μια κοινωνική παροχή, τονίζει ο κ. Κουκιάδης, πρέπει να διαμορφωθούν προϋποθέσεις ευελιξίας και να ενταχθεί το σύστημα των φοροαπαλλαγών σε μία ολοκληρωμένη αντίληψη για τη φορολογική δικαιοσύνη και τη φορολογική πολιτική». Οι ανωτέρω επισημάνσεις συμπυκνώνουν τις δυσκολίες που παρουσιάζει το θέμα κατά την εξέτασή του από τους εκπροσώπους των κοινωνικών ομάδων που εκπροσωπούνται στην ΟΚΕ. «Εχουμε μία πολύ καλή ομαδα από πραγματογνώμονες και εκπροσώπους των κοινωνικών ομάδων, ωστόσο, εκφράζεται δυστοκία ως προς τη διατύπωση κοινών θέσεων», αναφέρει ο πρόεδρος της ΟΚΕ.

Φυσικά, η βασική δυσκολία εστιάζεται όχι μόνο στα αντικρουόμενα συντεχνικά συμφέροντα, με τα οποία συνδέονται οι φοροαπαλλαγές, αλλά και στο μέγεθος του εγχειρήματος, καθώς οι πρώτες υπό εξέταση φοροαπαλλαγές χρονολογούνται από το 1955.

Αναφορικά με το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η διαδικασία της γνωμοδότησης, σημειώνεται ότι έχει ολοκληρωθεί η εξέταση των 280 φοροαπαλλαγών που αφορούν σε φυσικά πρόσωπα και υπολείπεται η εξέταση των 70 φοροαπαλλαγών νομικών προσώπων και των 450 φοροαπαλλαγών για λοιπές κατηγορίες.Πάντως η διαδικασία αναμένεται να ολοκληρωθεί τον επόμενο μήνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΟΝΙΑ

Θεσμοί της ελληνικής κοινωνίας. Διεύθυνση σειράς Ι. Λαμπίρη-Δημάκη Θ.Κ. Παπαχρίστου «Κοινωνικές έρευνες με στατιστικές μεθόδους» σελ. 436 Ιωάννα Λαμπίρη-Δημάκη και Χρήστος Κελπερής Αθήνα 1995

Το βιβλίο έχουν συγγράψει η καθηγήτρια κ. Ι. Λαμπίρη-Δημάκη και ο κ. Χρ. Κελπερής, μαθηματικός-στατιστικολόγος.

α) Η κ. Δημάκη σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου από το οποίο απέκτησε και το Διδακτορικό της Διπλωμα στην Κοινωνιολογία με θέμα: Social Change in a Greek Country Town (Κοινωνική αλλαγή σε μια ελληνική κωμόπολη 1965).

Το 1975 εκλέγεται υφηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (Νομική Σχολή) και από το 1991 είναι καθηγήτρια της Κοινωνιολογίας της ίδιας Σχολής. Εχει παρουσιάσει αρκετές εργασίες μεταξύ άλλων: Προς μια Ελληνική Κοινωνιολογία της Παιδείας, τομ. 1-2, 1974, Η Ελληνική Κοινωνία στη Φοιτητική Συνείδηση 1983. Η έννοια της κρίσης και άλλα Δοκίμια Κοινωνιολογίας, 1989, Η Κοινωνιολογία και η Μεθοδολογία της. Εκτη έκδοση αναθεωρημένη, 1990, Νομικές Σπουδές και Νομικά Επαγγέλματα στην Ελλάδα, Β΄ εκδ. 1994.

β) Ο κ. Κελπερής πτυχιούχος της Μαθηματικής σχολής Αθηνών. Ειδικεύθηκε στη Στατιστική. Εχει διατελέσει α) Γενικός Διευθυντής της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος 1977-1981, β) Εμπειρογνώμων του ΟΗΕ, γ) του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, δ) τοπικός σύμβουλος στην οικονομική αποστολή για την «Αφρική» και κατά διαστήματα εξωτερικός εμπειρογνώμων του OECD και της Eurostat.

Η ενδιαφέρουσα αυτή μελέτη αποτελεί μια ενδιαφέρουσα και επαινετή προσπάθεια που προσεγγίζει μεστά τα εξεταζόμενα θέματα και καλύπτει το κενό που παρατηρείται στην ελληνόγλωσση βιβλιογραφία.

Η συγγραφέας κυρία Δημάκη, που έχει επιμεληθεί το θεωρητικό μέρος του βιβλίου (σελ. 1-256) αναφέρεται, όπως είναι φυσικό στην υποβάθμιση της εμπειρικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, αλλά και στην κρίση της εμπειρικής κοινωνικής έρευνας. Αναφέρεται ακόμα στην ανάγκη αντιλόγου για να φθάσει στη διάρθρωση, αλλά και στο στόχο της μελέτης της.

Το πρώτο λοιπόν μέρος, το θεωρητικό, χωρίς υπερβολή, είναι κατάφωρο από βιβλιογραφία, ιδιαίτερα ξενόγλωσση.

Θα μας συγχωρηθεί από τους φίλους αναγνώστες της «Κ» αλλά και από την αγαπητή συνάδελφο, ότι επαναλαμβάνουμε και στο σημείωμα αυτό, κάτι που υποστηρίζουμε συχνά. Είμαστε υποχρεωμένοι να προβάλουμε κάθε εργασία Ελληνα συγγραφέα, που σχετίζεται με το θέμα που διαπραγματευόμαστε, γιατί έτσι οι νεώτεροι συγγραφείς πληροφορούνται για τα έργα των παλαιοτέρων.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση θα επιθυμούσαμε να είναι ορατή, υπαρκτή η προσφορά του αλησμόνητου καθηγητού μας Πλάτωνος Β. Σταματιάδη, Κοινωνιολόγου μεγάλης συγγραφικής εργασίας, αλλά και διδακτικής προσφοράς (Τακτικός Καθηγητής Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών στη Στρ. Σχ. Ευελπίδων και Εκτακτος στην Πάντειο Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών. Ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, αλλά και ο Ι. Θεοδωρακόπουλος τον υπολόγιζαν και τον εκτιμούσαν αφάνταστα. Οι εργασίες του: «Ο Κοινωνικός Ελεγχος» Αθήναι 1966 (Συμβολή εις την κοινωνιοψυχολογίαν των θεσμών), αλλά και η «Κοινή Γνώμη», Αθήναι 1960 είναι πολύ ενδιαφέρουσες.

Η συγγραφέας σε ολόκληρο το κείμενό της κατορθώνει και επικοινωνεί άμεσα, χωρίς κόπο με τον αναγνώστη, με την απλότητα στην έκφρασή της και επιτυγχάνει να μεταβιβάζονται οι συλλογισμοί της προσιτά, έτσι ώστε στη συνέχεια ο αναγνώστης να προβληματίζεται με τα ατελείωτα ερωτηματικά που του έχει δημιουργήσει. Αυτή είναι η επιτυχία. Και βέβαια δεν είναι τυχαίο. Το χάρισμα αυτής της «γραφής» συμβαδίζει με τη γνώση

Του ΣΑΒΒΑ ΠΑΡ. ΣΠΕΝΤΖΑ
Καθηγητή

σε βάθος, ώστε το θέμα να μεταφέρεται στο δέκτη, στον αναγνώστη απλό αλλά ολοκληρωμένο, με τη βιβλιογραφική πυκνή σύνδεση που το συνοδεύει.

Τι μας προσφέρει η κυρία Δημάκη στην εργασία της αυτή; Πρώτα από όλα μας διευκρινίζει ότι ο προβληματισμός της είναι διπλός, εφόσον ανάπτυξη της έρευνας και στήριξη των ερευνητών είναι κατάσταση αδιαχώριστη, παράλληλα με τις επιστημονικές δραστηριότητες στο επίπεδο των θεσμών.

Με αφετηρία λοιπόν αυτήν την προβληματική εξετάζει και παρουσιάζει το πρώτο μέρος, το θεωρητικό σε τρία κεφάλαια, ώστε μετά να διατυπώσει τις συμπερασματικές της σκέψεις.

Στο πρώτο κεφάλαιο επικεντρώνεται η ιστορία, η επιστημονική λογική, στη γλώσσα στη μεθοδολογική επάρκεια και στη θεωρητική χρησιμότητα των εμπορικών ερευνών με στατιστικές μεθόδους στο χώρο των κοινωνικών επιστημών, αλλά και στην κριτική που έχει ασκηθεί από πολλές πλευρές καθώς και στον αντίλογό της.

Σχολιάζονται ακόμα και άλλα είδη κοινωνικών ερευνών και ιδιαίτερα οι δημοσκοπήσεις με τις ιδιαιτερότητες αλλά και τις αδυναμίες που παρουσιάζουν. Στο δεύτερο κεφάλαιο επισημαίνεται η υποβάθμιση της ερευνητικής συνειδήσεως αλλά και πρακτικής στην Ελλάδα και εξηγείται ότι το γεγονός αυτό οφείλεται και στην έλλειψη θεσμικών προϋποθέσεων που θεωρούνται αναγκαίες για την πραγματοποίηση των ερευνών στο χώρο των κοινωνικών ερευνών κατά κανόνα.

Στο τρίτο κεφάλαιο μας μεταφέρει στη Γαλλία και μας ξεναγεί με ικανοποιητική περιγραφή πώς λειτουργεί ένας ερευνητικός σταθμός στις μέρες μας στη Γαλλία. Ο ερευνητικός αυτός σταθμός εννοείται ότι ενισχύει την ανάπτυξη των κοινωνικών επιστημών, αλλά ειδικότερα της επιστήμης που μας απασχολεί της Κοινωνιολογίας. Ο σταθμός αυτός δεν είναι άλλο από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινωνιολογίας που διευθύνει ο γνωστός Καθηγητής Pierre Bourdieu, του Κολεγίου της Γαλλίας. (Για το μεγάλο αυτό Κοινωνιολόγο, Βιβλιογονία 5/11/1995, Η Κοινωνιολογία της Παιδείας. Επιμέλεια Ι. Λαμπίρη - Δημάκη, έκδ. Καρδαμίτσα - Δελφίνι).

Από όσο μπορούμε να γνωρίζουμε η λεπτομερειακή ανάλυση του θέματος καθιστά πολύ θετική τη συμβολή του έργου αυτού στο χώρο, που απευθύνεται και καλύπτει κάθε προηγούμενη εργασία που έχει παρουσιασθεί σε αντίστοιχη επιδίωξη.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον αποβαίνει το τμήμα του βιβλίου όπου η κυρία Δημάκη ασχολείται με τις δημοσκοπήσεις ή σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης. Κι αυτό γιατί στην εποχή μας συνεχώς αυξάνονται οι δημοσκοπήσεις, τα gallups προκειμένου άλλοτε να ενημερωθεί η κοινή γνώμη και άλλοτε να παρασυρθεί! προκειμένου να εξυπηρετηθούν πολλές και διάφορες καταστάσεις. Οι αφετηρίες και τα κίνητρα των σφυγμομετρήσεων δεν είναι πάντοτε κοινωνικά παραδεκτά. Η κοινή γνώμη πολλές φορές παρασύρεται από τις σφυγμομετρήσεις που δεν είναι ορθές, αλλά ούτε και αντικειμενικές.

Αντίθετα από το πρώτο μέρος, το θεωρητικό, παρουσιάζεται το δεύτερο μέρος, το πρακτικό. Εδώ ο συγγραφέας κ. Χρ. Κελπερής, μας προσφέρει έναν οδηγό της τεχνικής, με πολλές πολλές λεπτομέρειες, με τον οποίο πρέπει να διεξάγεται μια στατιστική έρευνα κοινωνικού περιεχομένου. Ο οδηγός αυτός, πλαισιωμένος από αναφορές στα προβλήματα και τις δυνατότητες, προσφέρει στους κοινωνικούς ερευνητές μια χρήσιμη συμβολή σε όσους έχουν ιδιαίτερα περιορισμένη εμπειρία σε τεχνικά θέματα στατιστικών ερευνών, ακόμα και σε σπουδαστές ή φοιτητές ή στελέχη ερευνητικών κέντρων. Τα περιεχόμενα του βιβλίου αυτού είναι τα ακόλουθα:

Εισαγωγικά. **Μέρος πρώτο** (Ι. Λαμπίρη - Δημάκη). Για την Εμπειρική Κοινωνική Ερευνα. Κεφ. Ι. Οι κοινωνικές έρευνες με στατιστικές μεθόδους και κατά κανόνα, ερωτηματολόγια: είδη, εξέλιξη, μεθοδολογία, χρησιμότητα, κριτική και προβλήματα ηθικής. Κεφ. 2. Η υποβάθμιση της ερευνητικής συνείδησης και πρακτικής στην Ελλάδα. Κεφ. 3. Η Κοινωνιολογική έρευνα στη Γαλλία σήμερα. Το Κέντρο Ευρωπαϊκής Κοινωνιολογίας: Ενα πολύ σημαντικό ερευνητικό εργαστήριο του College de France και της Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales.

Μέρος δεύτερο (Χρ. Κελπερής). Πώς γίνεται μια κοινωνική έρευνα με στατιστικές μεθόδους και ερωτηματολόγια. Κεφ. 4. Εισαγωγή δευτέρου μέρους. Κεφ. 5. Προπαρασκευαστικές εργασίες. Κεφ. 6. Η μεθοδολογία της έρευνας. Κεφ. 7. Το δείγμα. Κεφ. 8. Τα ερωτηματολόγια - οδηγίες. Κεφ. 9. Η συλλογή των στοιχείων. Κεφ. 10. Η επεξεργασία των στοιχείων. Κεφ. 11. Η ποιότητα και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων. Κεφ. 12. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων. **Μέρος τρίτο**. Τα παραρτήματα Ι και ΙΙ. **Μέρος τέταρτο**. Επιλεκτική βιβλιογραφία. **Μέρος πέμπτο** οι συγγραφείς, Αγγλική περίληψη.

Μέτρα στην οργάνωση των αγορών για τη συγκράτηση και ακολούθως την πτώση του πληθωρισμού προτείνει ο υφυπουργός Εμπορίου.

Απόπειρα διόρθωσης της πορείας της οικονομίας

Διαρθρωτικά μέτρα, αμέσως μετά το Πάσχα, θα εισηγηθεί ο υπουργός Οικονομικών στα κυβερνητικά όργανα

Οι εξελίξεις στο μέτωπο των τιμών, με την απρόσμενη εκτίναξη του πληθωρισμού τον περασμένο Μάρτιο στο 9,1%, σε συνδυασμό με τις εσωκομματικές τριβές και έριδες, εν όψει του θερινού συνεδρίου του κυβερνώντος κόμματος και τα προβλήματα συντονισμού του κυβερνητικού έργου που πηγάζουν απ' αυτές, προκάλεσαν κλίμα ανησυχίας για τις οικονομικές εξελίξεις.

Πλήθος άλλων παραγόντων, όπως οι αντικρουόμενες πράξεις κυβερνητικών στελεχών που, αντί να οδηγούν στον εκσυγχρονισμό, επαναφέρουν τμήματα της αγοράς στο πρότερο καθεστώς των περιορισμών. Ακόμη, οι δυσκολίες να εξευρεθούν βιώσιμες λύσεις για μεγάλα χρονίζοντα θέματα, όπως αυτά των ναυπηγείων, των νέων προβληματικών επιχειρήσεων που πιέζουν καθημερινά τις τράπεζες και δημιουργούν νέες εστίες αύξησης του δημοσίου χρέους, οι ατυχείς χειρισμοί στην υπόθεση των καζίνο, οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζει η Καναδική TVX να προωθήσει μία από τις μεγαλύτερες επενδύσεις των τελευταίων 30 χρόνων, ύψους 60 δισ. δρχ. στα Μεταλλεία Κασσάνδρας λόγω της αντίδρασης τριών κοινοτήτων και επιπλέον αυτά τα περιβόητα «μπλόκα» των κτηνοτρόφων στα Τέμπη, που υπό τα απλανή βλέμματα των αστυνομικών άνοιγαν τα φορτηγά ψυγεία, για να διαπιστώσουν την προέλευση των αμνοεριφίων, κατέδειξαν την αδυναμία του κράτους να ελέγξει την κατάσταση και προφανώς επέτειναν το κλίμα αβεβαιότητας και ανησυχίας.

Ενα δυσμενές κλίμα που κατεγράφη και προκάλεσε, για πρώτη φορά από την εκλογή του κ. Σημίτη στην πρωθυπουργία, την έντονη αντίδραση του επιχειρηματικού κόσμου και ειδικότερα του προέδρου του ΕΒΕΑ κ. Ι. Παπαθανασίου, ο οποίος ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «περιμέναμε από μια εκσυγχρονιστική κυβέρνηση ν' αρχίσει να αντιμετωπίζει τα φαινόμενα ολιγοπωλίων, να επιχειρεί εκείνες τις διαρθρωτικές παρεμβάσεις για να στηριχθεί η δημοσιονομική πολιτική ώστε να μην ξεφύγουμε από τους βασικούς στόχους και να προχωρεί σε μεγάλες αλλαγές στις δημόσιες επιχειρήσεις. Ομως τίποτε από αυτά δεν βλέπουμε».

Η εικόνα αυτή είναι πλέον διάχυτη και δεν είναι λίγοι εκείνοι που αναμένουν από την κυβέρνηση δείγματα γραφής στο αμέσως προσεχές διάστημα, ώστε ν' αντιστραφεί το αρνητικό κλίμα και να κερδηθεί και πάλι η εμπιστοσύνη στις οικονομικές εξελίξεις.

Στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας παρότι αναγνωρίζουν τις δυσχέρειες που ανέκυψαν από την ενίσχυση του πληθωρισμού, επιμένουν ότι αυτή είναι

Του *ΑΝΤ·ΝΗ ΚΑΡΑΚΟΥΣΗ*

σε μεγάλο βαθμό συγκυριακή και τέλος πάντων δεν οδηγούν στην καταστροφή. Συνεργάτες του κ. Παπαντωνίου τονίζουν ότι τα γενικά στοιχεία της οικονομίας δεν έχουν μεταβληθεί και πως τα όποια προβλήματα στο μέτωπο του πληθωρισμού μπορούν να ελεγχθούν, ακόμη και αν τελικώς ο πληθωρισμός απέχει από τον αρχικό στόχο του 5%. Επισημαίνουν δε, το στοιχείο των επενδύσεων και της αναθέρμανσης της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία, από μόνη της, γεννά πληθωριστικές πιέσεις. Στο σημείο αυτό αναφέρουν ότι η αύξηση του ΑΕΠ κατά 2,5%, φέτος, είναι σημαντική καθώς σημειώνεται έπειτα από πολλά έτη ρυθμού ανάπτυξης μεταξύ 1% και 1,5%.

Λιγότερο καθησυχαστικό εμφανίζεται το υπουργείο Οικονομικών, το οποίο αν και χαρακτηρίζει την κατάσταση ελεγχόμενη, αναγνωρίζει τους κινδύνους εκτροπής των οικονομικών εξελίξεων από τα αρχικά σχέδια. Ο υπουργός Οικονομικών, κ. Αλ. Παπαδόπουλος, θεωρεί ότι πρέπει να υπάρξουν παρεμβάσεις σε όλα τα μέτωπα και να προωθηθούν ισχυρές μεταρρυθμίσεις στην οικονομία, ώστε να οικοδομηθεί νέος παραγωγικός ιστός της χώρας και να χαραχθεί νέα πορεία με προοπτική δεκαετίας. Οι διαρθρωτικές αλλαγές είναι απαραίτητες, τονίζει, και αμέσως μετά το Πάσχα θα θέσει τον προβληματισμό αυτό στα κυβερνητικά όργανα, με την επισήμανση ότι το υποτιθέμενο πολιτικό κόστος δεν πρέπει να αναστείλει την κυβερνητική δράση.

Στο ίδιο μήκος κύματος φαίνεται να κινείται και ο υφυπουργός Ανάπτυξης, αρμόδιος για θέματα εμπορίου, κ. Μιχ. Χρυσοχοΐδης, ο οποίος από την τελευταία εμπειρία της επεισοδιακής πασχαλινής αγοράς έχει καταλήξει στην άποψη ότι τα-χέως πρέπει να υπάρξουν παρεμβάσεις πρός την κατεύθυνση ενίσχυσης του ανταγωνισμού. Θεωρεί απαράδεκτη οποιαδήποτε κίνηση επαναφοράς περιορισμών στο ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων και προσθέτει ότι για να επιτευχθεί η συγκράτηση αρχικώς και ακολούθως η πτώση του πληθωρισμού, πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα στην οργάνωση των αγορών, με σημαντικότερα αυτά που θα καταλήγουν στην ενίσχυση του ανταγωνισμού. «Οι τιμές στην ελληνική αγορά δεν διαμορφώνονται, αλλά καθορίζονται», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Ειδικά για τις αγορές των οπωροκηπευτικών και των κρεάτων, ο κ. Χρυσοχοΐδης θεωρεί πως πρέπει να αλλάξει όλος ο μηχανισμός, ξεκινώντας από τους παραγωγούς, οι οποίοι ποτέ δεν γνωρίζουν τις τιμές που πωλούνται τα προϊόντα τους. Για τούτο, επαναφέρει στο προσκήνιο προτάσεις που είχαν συζητηθεί πριν από ένα χρόνο στα κυβερνητικά όργανα, αλλά δεν προωθήθηκαν επειδή θεωρήθηκαν προωθημένα και θα προκαλούσαν οξύτατες αντιδράσεις. Συγκεκριμένα επαναφέρει στα κυβερνητικά όργανα:

1) Την κατάργηση της πώλησης αγροτικών προϊόντων με προμήθεια, με την οποία οι ενδιάμεσοι χονδρέμποροι διακινούν τις μεγαλύτερες ποσότητες με έκδοση τιμολογίων και εκκαθαρίσεις λογαριασμών εκ των υστέρων στους παραγωγούς, με αποτέλεσμα, τις περισσότερες φορές να είναι εικονικές και ουδόλως να σχετίζονται με την πραγματικότητα.

2) Το παραπάνω μέτρο προϋποθέτει έκδοση τιμολογίων πώλησης από τους παραγωγούς, κάτι που βρίσκεται έξω από τις συνήθειές τους και θα προκαλέσει αντιδράσεις. Για τον υφυπουργό Εμπορίου, θεωρείται, όμως, επιβεβλημένο γιατί έτσι μόνο μπορεί να ελεγχθεί η διακίνηση και να καταπολεμηθεί ταυτοχρόνως η φοροδιαφυγή.

3) Η αναδιοργάνωση των κεντρικών αγορών, με σκοπό να εισέλθουν και νέες επιχειρήσεις και να ενισχυθεί έτσι ο ανταγωνισμός. Στην κεντρική λαχαναγορά Αθηνών, για παράδειγμα, λειτουργούν περίπου 800 επιχειρήσεις, αλλά τον ουσιαστικό ρόλο έχουν περίπου 100 και οι υπόλοιπες 700 αγοράζουν από αυτές, με αποτέλεσμα να υπάρχει δεύτερο χονδρεμπορικό κύμα, πιέζοντας ανοδικά τις τιμές. Θα ήταν σκόπιμο να ληφθούν μέτρα, όπως για παράδειγμα, να γίνουν όλες Α.Ε. ώστε να συγχωνευθούν οι μικρότεροι και έτσι να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός.

Γενικώς, πάντως, την ανάγκη διαρθρωτικών αλλαγών, τόσο στο πεδίο των αγορών όσο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, με επιτάχυνση των ιδιωτικοποιήσεων και εισαγωγή ιδιωτικοοικονομικών κριτηρίων στη λειτουργία τους, θα επισημάνει στην ετήσια έκθεσή του, στο τέλος Απριλίου, και ο Διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος, κ. Λ. Παπαδήμος, ο οποίος, επιπροσθέτως, θα υπογραμμίσει τους κινδύνους εκτροπής από το πρόγραμμα σύγκλισης.

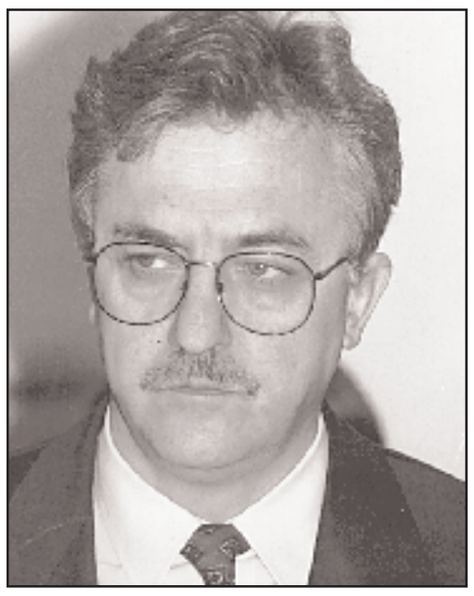

Ο υπουργός Οικονομικών, κ. Αλ. Παπαδόπουλος, θα εισηγηθεί μετά το Πάσχα την προώθηση διορθωτικών μέτρων διαρθρωτικού χαρακτήρα, ώστε να μεταστραφεί το αρνητικό κλίμα των τελευταίων ημερών.

Ο υφυπουργός Εμπορίου, κ. Μιχ. Χρυσοχοΐδης, ανοίγει θέμα αλλαγών στη λειτουργία και οργάνωση της αγοράς των γεωργικών προϊόντων, με σκοπό την ενίσχυση του ανταγωνισμού και τη συγκράτηση των τιμών.

«Πατρίκιοι και πληβείοι»

Οι πολιτικές σκοπιμότητες επιτείνουν τις ανισότητες

Η ρήση «ό,τι λάμπει δεν είναι χρυσός», θα μπορούσε κάλλιστα να χρησιμοποιηθεί σήμερα στην περίπτωση της κατ' επίφαση συνετής οικονομικής και ειδικότερα της εισοδηματικής πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση, αφού από τη μία πλευρά επιτείνει τις κοινωνικές ανισότητες, με πρώτα θύματα τους συνταξιούχους και τους εργάτες στη βιομηχανία ή τη βιοτεχνία κι από την άλλη, αντί να συστρατεύεται τον αντιπληθωριστικό στόχο για τη σταθεροποίηση και την ανάπτυξη της οικονομίας, τον υπονομεύει διαρκώς, με υπερβάσεις που γίνονται κάτω από την πίεση συνδικαλιστικών και κομματικών συμφερόντων. Ετσι, όσο σκληρό κι εαν φαίνεται, η αλήθεια είναι ότι η πολιτική

Του *ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΤΟΦ·ΛΟΥ*

τής κυβέρνησης δεν ανταποκρίνεται αυτή τη στιγμή σε κανένα από τα δύο πρόσωπα που προσπαθεί να επιδείξει, είτε δηλαδή το κοινωνικό είτε το συνεπές, στην προσπάθεια για την εξυγίανση της οικονομίας και τη σύγκλιση με τις άλλες ευρωπαϊκές.

Οσον αφορά το τελευταίο, η αλήθεια έχει αρχίσει να γίνεται ήδη φανερή, με τις εξελίξεις οι οποίες σημειώνονται στο μέτωπο του πληθωρισμού και των δημοσίων δαπανών.

Και τα δύο κρίσιμα αυτά μεγέθη για την πορεία της οικονομίας, κινούνται σαφώς έξω απο τίς αρχικές προβλέψεις, δημιουργώντας τον κίνδυνο να τινάξουν στον αέρα ολόκληρη την προσπάθεια των τελευταίων πέντε ετών και να φέρουν πάλι τη χώρα υπόλογο στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς και τις Βρυξέλλες.

Το τι φταίει για την επιδείνωση στα οικονομικά πράγματα, αποτελεί πλέον κοινή διαπίστωση, ακόμη και μεταξύ στελεχών του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης, καθώς είναι γνωστό ότι οι προσλήψεις στον δημόσιο τομέα συνεχίζονται αδιαλλείπτως, όπως και οι οικονομικές ενισχύσεις για τη διατήρηση στη ζωή προβληματικών οργανισμών του Δημοσίου. Παράλληλα, κανείς δεν υποστηρίζει πλέον σοβαρά ότι η αναζωπύρηση του πληθωρισμού οφείλεται απλά και μόνο σε συγκυριακούς λόγους και δεν τροφοδοτείται κατά μεγάλο ποσοστό, από την υψηλή αγοραστική δύναμη, η οποία παραμένει αναλλοίωτη για ορισμένες τάξεις, παρά τα αλλεπάλληλα προγράμματα λιτότητας.

Χαρακτηριστικό είναι για παράδειγμα, πως ενώ η εισοδηματική πολιτική που ανακοινώνει η κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια είναι της τάξης του 2,5 συν 2,5 ή του 3,5 συν 3,5, η ίδια δίνει κατόπιν, από την «πίσω πόρτα», μεγάλα επιδόματα, κατά γενικό και ισοπεδωτικό τρόπο, στους υπάλληλους των περισσοτέρων υπουργείων, με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε σε αυξήσεις του 15%. Αντίστοιχα, οι υπάλληλοι της ΔΕΗ, του ΟΤΕ και άλλων οργανισμών, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, χρόνο με τον χρόνο απολαμβάνουν αυξήσεις μισθών σε ποσοστό 13% και 14%, χωρίς, φυσικά, να παρατηρείται η παραμικρή άνοδος στην παραγωγικότητα των οργανισμών αυτών, που ενδεχομένως θα δικαιολογούσε υπερβάσεις, έστω και εις βάρος της αντιπληθωριστικής πολιτικής και του νοικοκυρέματος των δαπανών. Αντίθετα, όμως, οι εκατοντάδες χιλιάδες συνταξιούχοι, οι οποίοι δεν έχουν τρόπους συνδικαλιστικής πίεσης των κυβερνητικών στελεχών και δεν μπορούν να συμμετέχουν στο παιγνίδι των ενδοκομματικών επιρροών, υφίστανται την πολιτική του 3,5 συν 3,5 και τίποτε περισσότερο, νιώθοντας χρόνο με το χρόνο τη μείωση των εισοδημάτων τους, που σε ορισμένες περιπτώσεις φτάνει στα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης.

Το ίδιο επίσης, συμβαίνει και με τους εργάτες στους πλέον παραγωγικούς τομείς της οικονομίας, τη βιομηχανία και τη βιοτεχνία, όπου οι αποδοχές τους, εάν εξετάσουμε τα στατιστικά στοιχεία, ακολουθούν αυστηρά τις συλλογικές συμβάσεις, ενώ αντιθέτως στις τράπεζες του Δημοσίου, όπου οι ίδιοι οι διοικητές τους υποστηρίζουν ότι προσωπικό τους είναι υπεράριθμο σε ποσοστό έως και 30%, οι αυξήσεις αποδοχών με τα εξτρα πριμ και τις ειδικές ενισχύσεις, πλησιάζουν στο 16% και 17%. Πρόκειται, δηλαδή, εμφανώς για μία εισοδηματική πολιτική, που πέρα από αναποτελεσματική, χωρίζει και την ελληνική κοινωνία στα δύο.

Ποια έργα συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των Αμερικανών

Για πρώτη φορά εκδηλώνεται επισήμως η πρόθεση των επιχειρηματιών ΗΠΑ

Το αμερικανικό ενδιαφέρον για επενδύσεις στην Ελλάδα, αποτελεί ίσως, την πλέον σημαντική παράμετρο της επίσκεψης Σημίτη στις ΗΠΑ, αν και δεν προβλήθηκε επαρκώς. Η επίσκεψη του Ελληνα πρωθυπουργού, έδωσε την ευκαιρία στα αμερικανικά επιχειρηματικά συμφέροντα, να εκδηλώσουν για πρώτη φορά επισήμως, πρόθεση συμμετοχής σε συγκεκριμένα έργα, τα οποία μάλιστα η ελληνική κυβέρνηση θεωρεί ότι είναι μεγάλου εθνικού ενδιαφέροντος.

Η «σχηματοποίηση» του αμερικανικού επενδυτικού ενδιαφέροντος για την Ελλάδα δεν θα πρέπει να αποδοθεί σε πρωτοβουλίες της κυβέρνησης –αν και η ίδια ενθαρρύνει με κάθε τρόπο την εγκατάσταση αμερικανικών επιχειρήσεων στη χώρα μας. Το γεγονός ότι οι Αμερικανοί οικονομικοί παράγοντες εγκατέλειψαν την παραδοσιακή τακτική των αόριστων υποσχέσεων, οφείλεται κυρίως στις ευκαιρίες που αναδεικνύει, η διαφαινόμενη οριστικοποίηση των μεγάλων γεωπολιτικών μεταβολών, που συντελούνται τα τελευταία χρόνια στην περιοχή. Τα αμερικανικά οικονομικά συμφέροντα, με την ενθάρρυνση της αμερικανικής κυβέρνησης, επιδιώκουν πλέον ανοιχτά, την εξασφάλιση ισχυρών οικονομικών θέσεων στα Βαλκάνια και η Ελλάδα, ως η λιγότερο «εξωτική» χώρα τής περιοχής, θεωρείται ότι είναι κατάλληλη ως βάση για την ανάπτυξη αυτής της προσπάθειας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το αμερικανικό επενδυτικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα, –ανεξαρτήτως του ότι επισημοποιήθηκε με την ευκαιρία της επισκεψης Σημίτη στις ΗΠΑ– έχει αρχίσει να αναζητεί διεξόδους πριν από αρκετούς μήνες. Σήμερα, κύριος πόλος έλξης των αμερικανικών επιχειρηματικών συμφε-

Της *ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΚΟΥΛΙΔΟΥ*

ρόντων είναι ορισμένα μεγάλα ενεργειακά έργα, που σχεδιάζεται να υλοποιηθούν μέσα στα επόμενα χρόνια, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το ενδιαφέρον τους περιορίζεται σε αυτά. Απλώς, οι συγκεκριμενες επενδύσεις του ενεργειακού τομέα, λόγω του ύψους τους και των διακρατικών διαπλοκών που θα επιφέρουν έχουν υψηλό βαθμό προτεραιότητας για τους Αμερικανούς.

Οι επενδύσεις αυτές, στις οποίες προτίθενται, ή έχουν συμφωνήσει να συμμετάσχουν οι Αμερικανοί είναι οι εξής:

● Η δημιουργία μίας μεγάλης μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα, που θα λειτουργεί με φυσικό αέριο και η οποία θα εξάγει το σύνολο της παραγωγής της στη Βουλγαρία με αντάλλαγμα τη διακοπή της λειτουργίας του πυρηνικού σταθμού στο Κοσλοντούι. Το σχέδιο αυτό αντιμετωπίζεται θετικά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η υλοποίησή του, όμως, εξαρτάται από τις πιέσεις που θα ασκηθούν στη Βουλγαρία προκειμένου να το δεχθεί.

● Η τροφοδότηση της Αλβανίας με ρωσικό φυσικό αέριο μέσω της Ελλάδας. Το σχέδιο αυτό που καρκινοβατούσε τα τελευταία 3 χρόνια όχι μόνο οδηγείται σε απεμπλοκή, αλλά φαίνεται να ενισχύεται με την προοπτική εξαγωγής ρωσικού φυσικού αερίου, μέσω Ελλάδος και στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Στην επένδυση αυτή, η οποία σημειωτέον ενθαρρύνεται επίσης από την Ευρωπαϊκή Ενωση, έχει συμφωνηθεί να συμμετάσχει και η αμερικανική εταιρία Teneco.

● Στον αγωγό Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης πρόκειται να συμμετάσχει με ποσοστό περίπου 10% η αμερικανική Chevron, η οποία ηγείται της κοινοπραξίας που εκμεταλλεύεται το σημαντικότερο κοίτασμα πετρελαίων του Καζακστάν (Τενγκίζ).

● Αμερικανικό ενδιαφέρον εκδηλώνεται, επίσης, για τη δημιουργία μίας μεγάλης μονάδας ηλεκτροπαραγωγής στα ελληνοαλβανικά σύνορα, η οποία θα λειτουργεί με ρωσικό φυσικό αέριο και θα εξάγει το σύνολο της παραγωγής της, όχι μόνο προς τις γειτονικές βαλκανικές χώρες, αλλά και προς την Ιταλία, μέσω του υποβρύχιου καλωδίου που θα συνδέσει το ελληνικό και το ιταλικό δίκτυο ηλεκτροδότησης.

ΘΕΜΑΤΑ

Αύξηση τελών - φόρων, διεθνής ανατίμηση καυσίμων, ανατιμήσεις οπωροκηπευτικών λόγω κακοκαιρίας. Αποτέλεσμα, πληθωρισμός στο 9,1%.

ΚΑΙΑΔΑΣ...

Καλημέρα σας, καλή Ανάσταση και Καλό Πάσχα. Αφιλότιμοι κάθεστε και διαμαρτύρεστε για τον τιμάριθμο, αλλά πάλι επιλέξατε τα καλύτερα και τα ακριβότερα στο τραπέζι σας. ● **Ενώ** την ίδια στιγμή ο Γιάννος δίνει τη μάχη για σας στη Φλωρεντία, που κάνει Πάσχα. ● **Να μου** πεις τι φταίει ο Γιάννος για τον τιμάριθμο, αλλά τόσο καιρό που έπεφτε αυτός μιλούσε, άρα και τώρα πρέπει να... ξαναμιλήσει. ● **Ο ίδιος** πάντως λέει ότι θα πέσει τον Απρίλιο ό,τι και να γίνει. ● **Δεχόμαστε** και στοιχήματα ότι θα πάει επάνω έστω και λίγο. ● **Εκτός** αν πάρει την... κουτάλα η κυρία Φανή της Στατιστικής και το ρίξει λιγάκι. ● **Τώρα** αυτό το μέτρο του Χρυσοχοΐδη με τη διατίμηση στο αρνάκι και μάλιστα στις 2.000 δραχμές τι το ήθελαν, αφού ο ανταγωνισμός δούλεψε και τα σούπερ μάρκετ πουλούσαν ένα πενταποσάρικο φτηνότερα. ● **Σοσιαλιστικά** κατάλοιπα είναι αυτά, τα οποία όμως φαίνεται ότι ακόμα δρουν καταλυτικά. ● **Αφού** άρχισαν να λένε πάλι για ενιαίους φορείς ναυπηγείων, ξανάβαλαν ωράριο στα βενζινάδικα, συζητούν το θέμα του ωραρίου γενικώς (αν και ο Γιαννόπουλος είναι ο... ολιγότερο σοσιαλιστής από όλους). ● **Καλό** είναι να ασχολείται ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας με τον ΟΤΕ και τη μετοχοποίηση, αλλά θέλει και λίγο να ενεργεί ως επικεφαλής του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης. ● **Σε λίγο** το πράγμα δεν θα μαζεύεται με τίποτα. ● **Και στο** τέλος η ευθύνη θα βαρύνει έναν υπουργό και βεβαίως δεν θα την αποδώσουν μόνο οι συνάδελφοι υπουργοί ή ο Τύπος, αλλά και ο ίδιος ο πρωθυπουργός.

★★★

Συγγνώμη για την έκφραση «ότι θα γίνουν ταπετσαρία τα καζινόχαρτα» της περασμένης εβδομάδας, αλλά τι να κάνουμε, ένα χρόνο τώρα που γινότανε το χοντρό παιγνίδι στο Χρηματιστήριο, ΧΩΡΙΣ λόγο ουσιαστικά, όλοι ήταν ευτυχείς. ● **Επρεπε** να το γνωρίζουν, ή τουλάχιστον οι περισσότεροι να μην είναι τόσο άπληστοι μέχρι την τελευταία στιγμή. ● **Οσο** για την αγωγή που θέλουν να καταθέσουν οι μικρομέτοχοι εναντίον του Δημοσίου για παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού, δίκιο έχουν και καλά θα κάνουν να στραφούν κατά του Δημοσίου, αφού τουλάχιστον δυο εκπρόσωποί του είχαν ανακοινώσει την κατασκευή του καζίνο. ● **Αλλά** έτσι είναι η δουλειά στην Ελλάδα. ● **Βάζω** στοίχημα ότι το δικαστήριο θα τους πει... να μην έπεφταν επάνω στο μαχαίρι.

★★★

Ο Αλέκος παίρνει τα άρματα, λέει, μετά το Πάσχα και ξεκινάει πάλι από την αρχή. ● **Φοροδιαφυγή**, ποινικές διώξεις, κλεισίματα καταστημάτων, Αμερικανούς φοροδιώκτες, που δεν ξέρουν, όμως, πού... γλιστράει η δουλειά και δεν πιάνεται σχεδόν κανένας.

★★★

Αφησα τελευταία τη φοβερή εταιρία Ο.Α. που διαμαρτύρεται, λέει, γιατί οι κανονικές πτήσεις της γραμμής Αθηνών - Θεσσαλονίκης είναι μόνο δικές της και η ιδιωτική εταιρία που κάνει την ίδια γραμμή παραπλανεί γιατί δεν ανακοινώνει ευκρινώς ότι είναι ναυλωμένες πτήσεις. ● **Καλά,** ποιον ενδιαφέρει αυτό κύριοι πανέξυπνοι της Ο.Α., αφού η πτήση της ιδιωτικής εταιρίας πάει κάθε μέρα στη Θεσσαλονίκη; ● **Κοιτάξτε** να βελτιώσετε το ναύλο και τις υπηρεσίες, όσο είναι καιρός, γιατί οι 16.000 που πήγαν το Μάρτιο με την ιδιωτική εταιρία (πληρότητα 67%) θα γίνουν 26 και 36 και 46 χιλιάδες όταν μπουν και άλλες εταιρίες και όχι μόνο σε αυτή τη γραμμή. ● **Και τότε** θα είναι αργά.

Τ. Κ.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΠΟΥ ΑΝΕΒΑΣΑΝ ΤΟΝ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ: ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ %
Λαχανικά φρέσκα	0,21
Βενζίνη	0,14
Τηλεφωνικά Τέλη	0,14
Φαγητό εστιατορίου	0,14
Αναψυκτικά και καφές	
Αεριζόμενα	0,13
Πετρέλαιο θέρμανσης	0,08
Δημοτικά Τέλη	0,07
Τέλη κυκλοφορίας	0,07
Τσιγάρα	0,07
Σέρβις αυτοκινήτων	0,06

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ: ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ %
Τσιγάρα	0,24
Λαχανικά φρέσκα	0,09
Ενοίκια	0,07
Γάλα νωπό	0,06
Πατάτες	0,06
Ελαιόλαδο	0,05
Ιατρικές - Οδοντιατρικές υπηρεσίες	0,05
Ξενοδοχεία	0,05
Βενζίνη	0,03
Ανθή	0,03

ΜΑΡΤΙΟΣ: ΕΙΔΟΣ	ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΔΕΙΚΤΗ %
Εξωνοσοκομειακές εξετάσεις	2,36
Λαχανικά φρέσκα	0,27
Ελαιόλαδο	0,24
Φρούτα νωπά	0,12
Ξενοδοχεία	0,10
Βενζίνη	0,09
Πετρέλαιο θέρμανσης	0,06
Ενοίκια	0,04
Οινοπνευματώδη	0,02
Ιατρικές - Οδοντιατρικές υπηρεσίες	0,02

Γιατί αναζωπυρώθηκε ο πληθωρισμός

Κρατική παρέμβαση, διεθνείς και εγχώριες συγκυρίες τον «εκτίναξαν» στο 9,1%

Η κρατική παρέμβαση με την αύξηση τελών και φόρων, η διεθνής ανατίμηση των υγρών καυσίμων και οι ανατιμήσεις στα οπωροκηπευτικά λόγω της παρατεταμένης κακοκαιρίας, ήταν οι κύριες αιτίες της αναθέρμανσης του πληθωρισμού το τελευταίο τρίμηνο με αποτέλεσμα να φθάσει στο 9,1% στο τέλος Μαρτίου από 8,1% που είχε διαμορφωθεί στο τέλος Δεκεμβρίου του 1995.

Είναι χαρακτηριστική η επίπτωση που είχε στις αρχές του χρόνου (Ιανουάριος - Φεβρουάριος) η αύξηση της φορολογίας στα καύσιμα και στα τσιγάρα και η αύξηση των τελών του ΟΤΕ και των τελών κυκλοφορίας. Τα παραπάνω επιβάρυναν το δείκτη σχεδόν κατά μία ολόκληρη μονάδα.

Η αύξηση της φορολογίας στα καύσιμα αποδείχθηκε ιδιαίτερα κακή κίνηση, αφού αμέσως μετά ακολούθησε η παρατεταμένη ανατίμηση των διεθνών τιμών του πετρελαίου που συνεχίζεται ακόμα.

Ετσι, η αύξηση στα καύσιμα διαχέεται στο σύνολο της οικονομίας, προκαλώντας αλυσιδωτές ανατιμήσεις.

Και τους τρεις μήνες τα υγρά καύσιμα είναι από τους κύριους παράγοντες αναθέρμανσης του πληθωρισμού όπως φαίνεται καθαρά στον πίνακα που προέρχεται από στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η οποία κάνει και τις τιμοληψίες στην αγορά.

Σύμφωνα μάλιστα με τις μέχρι τώρα εκτιμήσεις και τον Απρίλιο οι τιμές

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΔΙΠΛΑ**

των υγρών καυσίμων θα έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον τιμάριθμο.

Οσον αφορά τις άσχημες καιρικές συνθήκες (ιδιαίτερα βροχερός καιρός) αυτές επηρέασαν αρνητικά τις τιμές στα οπωροκηπευτικά, η αύξηση των οποίων (λαχανικά, πατάτες, φρούτα) συνεισέφερε στο δίμηνο Φεβρουαρίου-Μαρτίου πάνω από μισή μονάδα στον πληθωρισμό (0,6%).

Πρέπει, όμως, να αναφερθεί ότι το 1995 οι τιμές των οπωροκηπευτικών είχαν μειωθεί κατά 20% έως 25% σε σχέση με τις τιμές του 1994, οπότε και χωρίς την επίπτωση της κακοκαιρίας θα ήταν ιδιαίτερα δύσκολη η διατήρηση των ίδιων τιμών και το 1996.

Το Φεβρουάριο και το Μάρτιο σημαντική αύξηση παρουσίασε η τιμή του ελαιόλαδου, κυρίως λόγω της μείωσης της παραγωγής της μεγαλύτερης παραγωγού χώρας της Ισπανίας, που είχε ως επίπτωση την αύξηση των εξαγωγών του ελληνικού ελαιόλαδου και κατ' επέκταση τη μείωση της εσωτερικής προσφοράς.

Λόγω της σημαντικής στάθμισης που έχει το ελαιόλαδο στον ελληνικό δείκτη καταναλωτού, η επίπτωση στον τιμάριθμο μόνο για τον Μάρτιο έφθασε σχεδόν το ένα τρίτο της μονάδας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και κάποια άλλα είδη και υπηρεσίες, οι ανατιμήσεις των οποίων ανέβασαν τον πληθωρισμό.

Για παράδειγμα, για δύο συνεχείς μήνες (Φεβρουάριος - Μάρτιος) οι αμοιβές των ιατρών και οδοντιάτρων βρέθηκαν μέσα στην πρώτη δεκάδα των ειδών που επηρέασαν περισσότερο το πληθωρισμό. Το ίδιο ισχύει και για τις τιμές των ξενοδοχείων, καθώς και για τα ενοίκια.

Ειδικά τον Ιανουάριο σημαντική επίπτωση είχε στον τιμάριθμο η αύξηση των ασφαλίστρων των αυτοκινήτων λόγω του διπλασιασμού των ασφαλιζομένων ορίων (σωματικών βλαβών και υλικών ζημιών), από την εναρμόνιση με τις κοινοτικές επιταγές.

Σε γενικές γραμμές, η κρατική παρέμβαση σε συνδυασμό με τη συγκυρία αναθέρμανε τον πληθωρισμό.

Μεταφέρουν τα βάρη και πάλι στις τράπεζες

Η... τακτική για τις προβληματικές

Υπό το βάρος των ισχυρών —σε μεγάλο βαθμό οικονομικών— πέσεων που δέχεται η κυβέρνηση, επιχειρεί να μεταθέσει την άσκηση της κοινωνικής της πολιτικής στις πλάτες των κρατικών τραπεζών. Πρόκειται για προσφιλή τακτική των εκάστοτε κυβερνήσεων, η οποία και μετέτρεψε τις υπό δημόσιο έλεγχο τράπεζες σε πιστώτριες προβληματικών επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να γίνουν οι ίδιες προβληματικές.

Παράλληλα, η αγκύλωση που προκαλεί το πολιτικό κόστος στα κυβερνητικά στελέχη, δεν επιτρέπει τη λήψη ουσιαστικών και πολλές φορές αναγκαίων ριζοσπαστικών λύσεων, με αποτέλεσμα όχι μόνο την αμφίβολη επιβίωση των ήδη υπαρχόντων, αλλά και τη δημιουργία νέων προβληματικών, τη συντήρηση των οποίων αναλαμβάνουν και πάλι οι τράπεζες.

Τη στιγμή που διαπιστωμένα, πλέον, ο «κόμπος έφθασε στο χτένι», ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας, κ. Γ. Παπαντωνίου, προτρέπει τις τράπεζες να εξυγιάνουν τα χαρτοφυλάκιά τους από τις προβληματικές. Η προτροπή, ωστόσο, αποτελεί ουσιαστικά ευχολόγιο και συμβουλή, καθώς ουδεμία κρατική πρωτοβουλία λαμβάνεται παράλληλα, που θα μπορούσε να διευκολύνει τα πιστωτικά ιδρύματα. Τα παραδείγματα και πολλά είναι και χαρακτηριστικά. Η «Βαμβακουργία Βόλου» κρίνεται μη βιώσιμη επιχείρηση από τράπεζες και κυβέρνηση. Η τελευταία, όμως, αποφεύγει συστηματικά τη λήψη οριστικής απόφασης. Λίγες μόνον ημέρες πριν από το Πάσχα, το υπουργείο Ανάπτυξης προώθησε τη σχετική τροπολογία ώστε να καταβληθεί το 50% των μισθών και των δώρων των εργαζομένων.

Χαρακτηριστικότερο ακόμη παράδειγμα είναι τα Ναυπηγεία Ελευσίνος. Η ολιγωρία της κυβέρνησης, που ουσιαστικά δεν επιτρέπει τη λήψη αποφάσεων με αυστηρά χρηματοοικονομικά κριτήρια από τις πιστώτριες τράπεζες, καθώς μέχρι την τελευταία στιγμή «μαγειρεύονται» σενάρια και εναλλακτικές λύσεις που θα έχουν το μικρότερο δυνατό πολιτικό κόστος, οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια σε νέες εκταμιεύσεις τραπεζικών κεφαλαίων. Η αναμενόμενη προκήρυξη δεύτερου διαγωνισμού προϋποθέτει εκ νέου χρηματοδότηση αρκετών δισεκατομμυρίων από τους πιστωτές για τις ανάγκες της εκκαθαρίστριας. Να σημειωθεί ότι τα κεφάλαια που διατίθενται για την εκκαθάριση επιχειρήσεων θεωρούνται προνομιακά και στο τέλος αφαιρούνται από το τίμημα που εισπράττουν οι πιστωτές.

Της **ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΚΟΝΤΟΝΙΚΑ**

Πολλές, επίσης, είναι οι περιπτώσεις «παγίδευσης» κρατικών τραπεζών για την εξυπηρέτηση επιχειρήσεων με προφορική κυβερνητική δέσμευση για την εκ των υστέρων κάλυψη των δανειοδοτήσεων, οι οποίες τελικά παρέμειναν ακάλυπτες.

Κάπως έτσι η ΕΤΒΑ, από Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως μεταβλήθηκε η ίδια σε προβληματική επιχείρηση. Στο «παρά πέντε» το προηγούμενο καλοκαίρι η κυβέρνηση ψήφισε νομοσχέδιο για την εξυγίανσή της, που θα στοιχίσει στο ελληνικό δημόσιο περίπου μισό τρισεκατομμύριο δραχμές. Το μεγάλο «αγκάθι», όμως, αποτελεί η Εθνική Τράπεζα, αφού διετέλεσε «μακρύ χέρι» όλων των ελληνικών κυβερνήσεων τις τελευταίες δεκαετίες. Σήμερα, η Εθνική διαθέτει το μεγαλύτερο χαρτοφυλάκιο προβληματικών επιχειρήσεων, ενώ από τα συνολικά δάνεια, εξυπηρετούμενα και μη, της τράπεζας, που ανέρχονται σε 1,7 τρισ. δρχ., το μεγαλύτερο ποσοστό αφορά δάνεια προβληματικών που βρίσκονται σε επίδικη κατάσταση και υπάρχει κίνδυνος να μην εισπραχθούν ποτέ.

Δ. Παπούλιας: Οι προμήθειες του ΟΤΕ, το «σκοτεινό αντικείμενο του πόθου»

Η μετοχοποίηση των ΔΕΚΟ αποκαλύπτει τις «αθέατες πλευρές τους», υποστηρίζει ο πρόεδρος του Οργανισμού

Συνέντευξη στην **ΑΡΙΣΤΕΑ ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΥ**

Εχω πάντα άγχος πριν από τα ραντεβού, γι' αυτό και πηγαίνω νωρίτερα. Ισως είναι κατάλοιπο, εμάς των παλιών αριστερών, στίγμα του «ραντεβού με την ιστορία», μας είπε ο καθηγητής Δημήτρης Παπούλιας, τώρα με το «ένδυμα» του προέδρου του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας».

Λιτός, ευθυτενής και διεισδυτικός ο κ. Δ. Παπούλιας, ίσως συγκαταλέγεται στην ομάδα των ολίγων δημοσίων ανδρών που παραμένουν απλοί άνθρωποι, μακριά από τις κοσμικότητες και κυρίως στη γειτονιά τους, στον Κολωνό, ξορκίζοντας κάθε σκέψη για μετακόμιση στα... βόρεια προάστια!

Ο ίδιος ο κ. Παπούλιας χαρακτηρίζει τον εαυτό του τυχερό γιατί απέκτησε διπλή ταυτότητα: του ανθρώπου με ακαδημαϊκή πείρα που διερευνά τις τάσεις στην κοινωνία και στην οικονομία, ο οποίος στη συνέχεια καλείται να εφαρμόσει στην πράξη αυτά που πιστεύει ότι αξίζει να γίνουν πραγματικότητα.

«Η έλευσή μου στον ΟΤΕ έχει στόχο τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα», λέει. «Η κοινωνία μας πλέον δεν έχει άλλοθι για κανέναν, δεν την ενδιαφέρει η σοφία που μπορεί κανείς να κομίζει, αλλά η αποτελεσματικότητά του στο να προωθήσει –στη συγκεκριμένη περίπτωση– τη σύγχρονη τηλεπικοινωνιακή αντίληψη».

Ο ΟΤΕ, λέει ο κ. Παπούλιας δείχνει, τελευταία, σημάδια εγρήγορσης, αφύπνισης και ευαισθησίας. Εχουν κάνει πολλά βήματα και η διοίκηση και οι εργαζόμενοι, παρά το ότι η ΟΜΕ-ΟΤΕ κράτησε συντηρητική στάση στο θέμα της μετοχοποίησης.

Τώρα ο Οργανισμός θα βρίσκεται υπό το «μικροσκόπιο» των χιλιάδων επενδυτών του που είναι και συνδρομητές του και απαιτούν καλές υπηρεσίες για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Ηδη, όμως, συνεχίζει ο κ. Παπούλιας, η παγκοσμιοποίηση της αγοράς και των συναλλαγών ωθεί τον Οργανισμό προς τα μπρος, κάτι που δεν σημαίνει βέβαια απαραιτήτως ότι θα πάμε μπροστά. Γιατί πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος η παγκοσμιοποίηση των τηλεπικοινωνιών να μας ξεπεράσει ή να μας ισοπεδώσει. Με τη μετοχοποίηση ο ΟΤΕ πλέον δεν μπορεί να αποφύγει στο εξής τη δημόσια θέα και αυτό είναι καλό, ισχυρίζεται ο πρόεδρος του ΟΤΕ.

Η ποιότητα των υπηρεσιών, η παραγωγικότητα και η διαχείριση τίθενται πλέον επί τάπητος, αφού η μετοχοποίηση των ΔΕΚΟ πρωτίστως αποκαλύπτει τις «αθέατες πλευρές τους». Είναι ένας όρος του οποίου διεκδικώ την πατρότητα, μας λέει ο κ. Παπούλιας παραπέμποντάς μας στο 1985, όταν ως γενικός γραμματέας ΔΕΚΟ, μαζί με τον νυν πρωθυπουργό Κ. Σημίτη και του κ. Γ. Παπαντωνίου επιχειρήσαμε να αγγίξουμε μία από τις αθέατες πλευρές: τη σχέση της πολιτικής εξουσίας με τις ΔΕΚΟ.

Τότε κάναμε την αρχή, ενώ στην Αγγλία επικρατούσε η νέα κοσμογονία των ιδιωτικοποιήσεων. Σήμερα πάντως χαίρομαι που ο κ. Παπαντωνίου προωθεί το νομοσχέδιο για τις ΔΕΚΟ, που ήταν και ένα το δεξί ή αριστερό χέρι της πολιτικής εξουσίας. Με τη σημείωση των υπηρεσιών. Ετσι για να είναι «δραστικό» το νομοσχέδιο για τον εκσυγχρονισμό των ΔΕΚΟ θα πρέπει, λέει ο κ. Παπούλιας, ο εκάστοτε Παπαντωνίου να έχει την εξουσία να απολύει όσους διοικητές δεν τηρούν το πολύ συγκεκριμένο συμβόλαιο στόχων. Και να απολύονται όσοι αποτυγχάνουν, με την ποινή του ισόβιου αποκλεισμού τους από ανάλογο αξίωμα σε ΔΕΚΟ.

Επισημάναμε πάντως στον πρόεδρο του ΟΤΕ ότι μια σημαντική και αθέατη πλευρά βέβαια ότι εν πολλοίς οι ρυθμίσεις του ισχύουν ήδη στον ΟΤΕ.

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, συνεχίζει ο πρόεδρος του ΟΤΕ, ότι ο ΟΤΕ, η ΔΕΗ, η Ολυμπιακή, η Εθνική, η Εμπορική, ο ΟΣΕ, είναι ο καθρέφτης της ελληνικής κοινωνίας. Ενας καθρέφτης που «θαμπώνει» όταν πάνω του αντικατοπτρίζονται οι απαράδεκτοι σιδηροδρομικοί σταθμοί, οι ουρές στις τράπεζες, το αργό ταχυδρομείο και μ' ένα λόγο η κακή ποιότητα των ΔΕΚΟ είναι αυτή της σχέσης τους με τους προμηθευτές. Συμφώνησε ότι ειδικά για τον ΟΤΕ το 1 τρισ. δρχ. που θα μετασχηματισθεί –μέχρι το 2000– σε προμήθειες δεν θα μπορούσε να μην είναι «το σκοτεινό αντικείμενο του πόθου» πολλών. Ομως, λέει ο κ. Παπούλιας, σύντομα θα συγκροτήσουμε ένα σύστημα προμηθειών πειστικό, αντικειμενικό και διαφανές, γιατί όντως η πρόσφατη δικαστική εμπλοκή των ψηφιακών έχει προκαλέσει αναστολές και καθυστερήσεις στο επενδυτικό πρόγραμμα.

«Είμαστε στην κόψη του ξυραφιού και αναμένουμε την διευκρίνηση, τόσο του υπουργείου Μεταφορών περί της συγκρότησης μιας ανεξάρτητης αρχής για τις μεγάλες προμήθειες, όσο και του υπουργείου Ανάπτυξης το οποίο ομιλεί περί συνάψεως προγραμματικών συμφωνιών. Εμείς ως Δ.Σ. είμαστε πεπεισμένοι ότι οι αποφάσεις που σύντομα θα πάρουμε για καίριες προμήθειες, θα πρέπει να διασφαλίζουν πως οι συγκεκριμένες επιλογές είναι τεχνολογικώς σωστές και οικονομικώς συμφέρουσες.

Ομως πρέπει να εξασφαλίσουμε και την ανοχή της κοινωνίας η οποία θέλει να πειστεί ότι διαχειριζόμαστε τα χρήματα του Οργανισμού και της Ε.Ε. με ακρίβεια και διαφάνεια. Πρέπει να λειτουργήσουμε με κανόνες της αγοράς, όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε, τονίζει ο κ. Παπούλιας, ότι και αυτή όπως και οι ΔΕΚΟ, έχει πλείστες αθέατες πλευρές...

Ο κ. Παπούλιας λίγο πριν από τη συνάντησή μας είχε δεχθεί τον πρόεδρο της Intracom, τον γενικό διευθυντή της Siemens, ενώ ακουλουθούσε ραντεβού με τον εκπρόσωπο της Alcatel. Μάλιστα, μάθαμε ότι σε ερώτηση του κ. Σ. Κόκκαλη για το ποια ομάδα υποστηρίζει, απάντησε ότι «δεν είμαι φιλαθλος». Ισως είναι μια απάντηση με νόημα...

Για τη σχέση του με τον διευθύνοντα σύμβουλο του ΟΤΕ κ. Π. Λάμπρου πάντως, ο πρόεδρος είναι κατηγορηματικός: Παρά τα θρυλούμενα, λέει, άποψή μου είναι ότι θα λειτουργήσουμε άψογα, παραγωγικά και θα μας θυμούνται για το πέρασμά μας από τον Οργανισμό. Αλλωστε, υπογραμμίζει, στον κ. Λάμπρου οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, η επιτυχία του εγχειρήματος της μετοχοποίησης.

Πάντως, ο κ. Δ. Παπούλιας, πέρα από τα μικρά και μεγάλα του ΟΤΕ που γνωρίζει, μόλις κάθησε στην καρέκλα του προέδρου αντιμετώπισε το πρώτο πρόβλημα.

Πρόβλημα που προέκυψε όταν μάλλον αποφασίστηκε να μη λειτουργήσει στο μέλλον το ραντάρ του ΟΤΕ σ' ένα χωριό της Ευρυτανίας, που ο ίδιος αγαπάει ιδιαίτερα. Το ίδιο και τους ανθρώπους του –που ποιος μπορεί να τους πείσει– ότι η κατάργηση του ραντάρ είναι κι αυτή μέρος από «το σκληρό πρόσωπο του εκσυγχρονισμού;» Μάλλον η επόμενη δημοσίευση του καθηγητή Παπούλια θα φέρει τον τίτλο «Το χωριό, το ραντάρ που κλείνει και οι άνθρωποι»...

«Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ο ΟΤΕ, η ΔΕΗ, η Ολυμπιακή, η Εθνική, η Εμπορική, ο ΟΣΕ είναι ο καθρέφτης της ελληνικής κοινωνίας. Ενας καθρέφτης που «θαμπώνει» όταν πάνω του αντικατοπτρίζονται οι απαράδεκτοι σιδηροδρομικοί σταθμοί, οι ουρές στις τράπεζες, το αργό ταχυδρομείο και με ένα λόγο η κακή ποιότητα των υπηρεσιών...».

«...Για να είναι δραστικό το νομοσχέδιο των ΔΕΚΟ, θα πρέπει ο εκάστοτε Παπαντωνίου να έχει την εξουσία να απολύει όσους διοικητές δεν τηρούν το πολύ συγκεκριμένο συμβόλαιο στόχων. Και να απολύονται όσοι αποτυγχάνουν, με την ποινή του ισόβιου αποκλεισμού τους από ανάλογο αξίωμα σε ΔΕΚΟ».

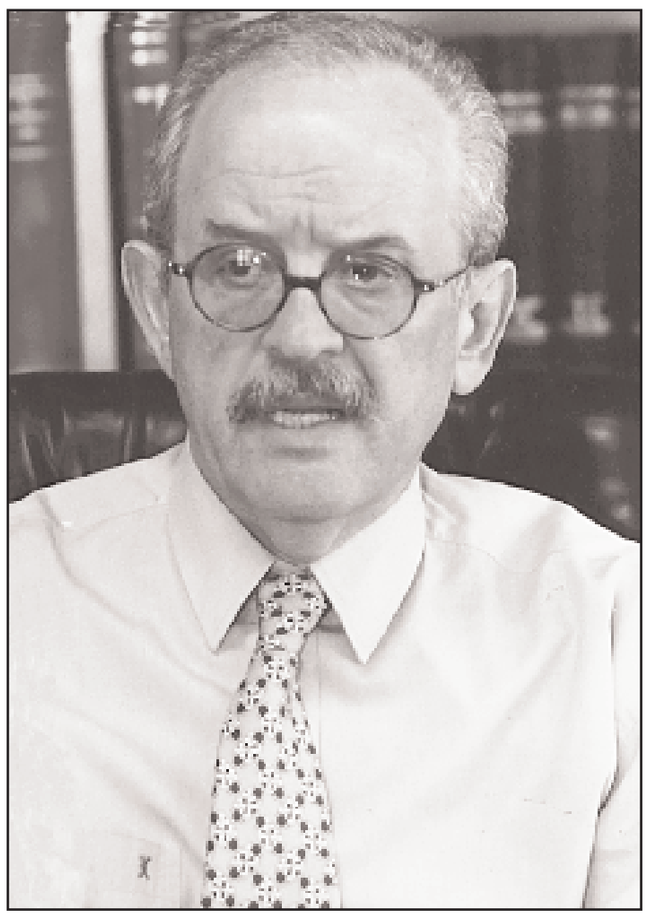

Ο Δημήτρης Β. Παπούλιας γεννήθηκε στο Ψάρι Μεγαλουπόλεως Αρκαδίας το 1939 και είναι καθηγητής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου διδάσκει Στρατηγικό Προγραμματισμό και Επιχειρησιακή Ερευνα. Εργάστηκε σε ερευνητικές θέσεις στα Πανεπιστήμια της Ρώμης, της Οξφόρδης και στο ΕΜΠ. Εργάστηκε επίσης ως γενικός γραμματέας του ΥΠΕΘΟ, υπεύθυνος για τον δημόσιο τομέα και ως υποδιοικητής της ΕΤΒΑ. Υπήρξε πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας Επιχειρησιακών Ερευνών και από το 1991 είναι πρόεδρος του Ομίλου για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας μας (ΟΠΕΚ).

Η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ, «δείκτης» και για το μέλλον της μετοχοποίησης των υπόλοιπων ΔΕΚΟ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

Και ο παράγων άνθρωπος;...

Ο εντοπισμός του ενδιαφέροντος για την οικονομία στους στόχους της σύγκλισης και της σταθεροποίησης καταλήγει τελικώς σε μια αθέλητη κοινωνική αναλγησία. Ενα μεγάλο μέρος των τεχνοκρατών της κυβέρνησης και του δημόσιου τομέα γενικότερα, αλλά και η πλειοψηφία των στελεχών των επιχειρήσεων και ο οικονομικός Τύπος, επιθυμώντας έντονα τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος και των οικονομικών μεγεθών, δεν δίδουν την αρμόζουσα σημασία στην «ανθρώπινη διάσταση» της οικονομίας.

Του *ΓΡΗΓΟΡΗ Β. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ*

Το γνωστό «οι αριθμοί ευημερούν και οι άνθρωποι υποφέρουν» έχει καταντήσει μια κοινότυπη έκφραση, αλλά δυστυχώς κρύβει και μια δυσάρεστη αλήθεια.

Το ζητούμενο δεν είναι βεβαίως να γίνει μια αυτοκριτική από τους ενδιαφερόμενους για την οικονομία ώστε να «βάλουν νερό στο κρασί τους» και να χαλαρώσει η οικονομική πολιτική. Το ζητούμενο είναι να φροντίσουν οι υπεύθυνοι για την οικονομική πολιτική να αποκαταστήσουν μια ισορροπία στην επιβάρυνση των κοινωνικών τάξεων, ώστε και η οικονομία να μη διαταραχθεί, αλλά και οι αδύναμες οικονομικά ομάδες εργαζομένων και συνταξιούχων να βελτιώσουν το επίπεδο ζωής τους.

Η εξεύρεση της άριστης οικονομικής πολιτικής είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση και απαιτεί αφ' ενός σωστούς υπολογισμούς και αφ' ετέρου πολιτικό θάρρος. Το δεύτερο μέχρι στιγμής δεν έχει εμφανισθεί στον επιθυμητό βαθμό από καμιά ελληνική κυβέρνηση και έτσι στατιστικά δεν μπορούμε να το θεωρούμε πιθανό ούτε μελλοντικά. Απομένει το πρώτο, δηλαδή οι σωστοί υπολογισμοί, το οποίο βεβαίως θα γίνει από τους τεχνοκράτες και όχι από τους πολιτικούς. Ετσι πρέπει να μετρηθεί ποιο είναι το πραγματικό επίπεδο διαβίωσης των εκατοντάδων χιλιάδων συνταξιούχων που έχουν ως μοναδικό εισόδημα τις 90.000 του ΙΚΑ. (Η μέτρηση πρέπει να γίνει κατά κεφαλήν και όχι σε μακροοικονομικό επίπεδο.)

Πρέπει στη συνέχεια να γίνει μια ανάλυση κόστους - οφέλους για την οικονομική πολιτική που ακολουθείται. Πρέπει δηλαδή να μετρηθεί τι προσφέρει η διατήρηση μιας «σφικτής» εισοδηματικής πολιτικής στον προϋπολογισμό και στον πληθωρισμό, αλλά και τι κοστίζει στην κοινωνία.

Το ίδιο πρέπει να γίνει και με τις εναλλακτικές πολιτικές που υπάρχουν και δεν ακολουθούνται από το φόβο του πολιτικού κόστους. Να υπολογισθεί δηλαδή το πολιτικό κόστος που έχει αυτή η οικονομική πολιτική και το πολιτικό κόστος που θα είχε μια πολιτική περιορισμού του δημόσιου τομέα σε ορθολογική βάση.

Πρέπει, τέλος, να μετρηθεί αν η κοινωνία προτιμάει να υπάρχουν μεγάλες κοινωνικές ομάδες –όπως των χαμηλοσυνταξιούχων– που ζουν στα όρια της φτώχειας και να ευνοούνται με επιδόματα και αυξήσεις άλλες ομάδες που διαθέτουν ισχυρά μέσα πίεσης προς την κυβέρνηση.

Σε τελική ανάλυση, αυτά που διεκδικούν οι συνταξιούχοι, η κοινωνία και το κράτος τούς τα χρωστάνε.

Εάν η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ είναι θετική, τότε διανοίγονται νέοι ορίζοντες για το χρηματιστήριο καθώς το «νέο αίμα» που έχει ήδη τοποθετηθεί αγοράζοντας έστω λίγες μετοχές του ΟΤΕ υπάρχει σοβαρότατη πιθανότητα να παραμείνει στη χρηματιστηριακή αγορά και να τοποθετηθεί και σε άλλους μετοχικούς τίτλους.

Ο αντίκτυπος της μετοχής του ΟΤΕ στην αγορά

«Χαμόγελα» και επιφυλάξεις για τη χρηματιστηριακή συμπεριφορά του Οργανισμού

Μετά την επιτυχή έκβαση της δημόσιας εγγραφής του ΟΤΕ και την εντυπωσιακή υπερκάλυψη της, το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και του επενδυτικού κοινού στρέφεται μοιραία στη συμπεριφορά της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο και κατά πόσο αυτή θα δικαιώσει τις προσδοκίες που δημιουργήθηκαν όχι μόνο στο στενό χρηματιστηριακό κόσμο, αλλά στο σύνολο σχεδόν των ελληνικών νοικοκυριών όπου ο ΟΤΕ ουσιαστικά απευθύνθηκε.

Δεν θα ήταν μάλιστα παρακινδυνευμένο να ειπωθεί ότι σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία της μετοχοποίησης του ΟΤΕ και το μέλλον των μετοχοποιήσεων των υπολοίπων ΔΕΚΟ εξαρτάται από την πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο ΧΑΑ. Η συμπεριφορά της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο θα πιστοποιήσει κατά πόσον η τιμή εισαγωγής που προσδιορίστηκε από τις αναδόχους τράπεζες ήταν φθηνή, κατά πόσο ελήφθησαν όλα τα απαιτούμενα μέτρα στήριξης της μετοχής από τις τράπεζες και τα ασφαλιστικά ταμεία και εάν η επιλογή των ξένων θεσμικών επενδυτών ήταν η κατάλληλη. Εάν δηλαδή επελέγησαν μη κερδοσκοπικοί διεθνείς οργανισμοί οι οποίοι θα διακρατήσουν τις μετοχές του ΟΤΕ επί μακρόν και δεν θα ρευστοποιήσουν στην πρώτη ευκαιρία ή με την πρώτη αντιστροφή τού μέχρι πρότινος θετικού κλίματος.

Επιπλέον, η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό την πορεία του λαϊκού καπιταλισμού και ασφαλώς την προσέλκυση στο χρηματιστήριο του μέσου αποταμιευτή. Είναι γεγονός ότι μέσα από τη διαφημιστική καμπάνια του ΟΤΕ, το Χρηματιστήριο «μπήκε», εισέβαλε δυναμικά μέσα σε κάθε ελληνικό νοικοκυριό και ο κάθε Ελληνας πολίτης γνωρίζει πλέον το Χρηματιστήριο ως μέσον επένδυσης των χρημάτων του. Εάν, λοιπόν, η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ είναι θετική, τότε διανοίγονται νέοι ορίζοντες για το χρηματιστήριο καθώς το «νέο αίμα» που έχει ήδη τοποθετηθεί αγοράζοντας έστω λίγες μετοχές του ΟΤΕ υπάρχει σοβαρότατη πιθανότητα να παραμείνει στη χρηματιστηριακή αγορά και να τοποθετηθεί και σε άλλους μετοχικούς τίτλους. Στην ακραία περίπτωση, όμως, που η συμπεριφορά της μετοχής του ΟΤΕ δεν είναι η αναμενόμενη τότε το πλήγμα που θα υποστεί η Σοφοκλέους θα είναι τεράστιο καθώς ο μέσος αποταμιευτής δεν πρόκειται εύκολα να εμπιστευθεί ξανά ανάλογες κρατικές προσπάθειες (π.χ. ΔΕΠ), ενώ παράλληλα θα απομακρυνθεί –ίσως και διά παντός– από τη χρηματιστηριακή αγορά.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πορεία μίας μετοχής στο Χρηματιστήριο ελάχιστα –αν όχι καθόλου– εξαρτάται από το ποσοστό της υπερκάλυψης της δημόσιας εγγραφής, αλλά από πολλούς άλλους παράγοντες που δεν σχετίζονται ούτε με τα οικονομικά αποτελέσματα της κάθε εταιρίας ούτε με τις προοπτικές της. Είναι χαρακτηριστικό ότι υγιέστατες εταιρίες με μεγάλους τζίρους και κέρδη, με άριστες προοπτικές των επομένων χρήσεων και

Του *ΑΝΤ·ΝΗ ΠΙΚΟΥΛΑ*

με εντυπωσιακές υπερκαλύψεις των δημοσίων εγγραφών, όπως η κατασκευαστική εταιρία ΓΕΝΕΡ –από τις υγιέστερες στον κλάδο– και η Delonghi Τασόγλου –με εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης– όχι μόνο δεν απέφεραν κέρδη για τους επενδυτές, αλλά υποχώρησαν και κάτω από την τιμή εισαγωγής τους. Η πορεία μιας μετοχής στο Χρηματιστήριο, όπως υποστηρίζουν έγκυροι χρηματιστηριακοί κύκλοι, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό: πρώτον, από το χρηματιστηριακό κλίμα που εκείνη την εποχή θα επικρατεί. Δεύτερον, από το Ρ/Ε της μετοχής έναντι του κλάδου και έναντι του Ρ/Ε της αγοράς. Τρίτον, από τη χρηματιστηριακή αξία της μετοχής και κατά πόσο αυτή μπορεί να θεωρηθεί «βαριά» ή όχι. Τέταρτον, από τη διασπορά της μετοχής. Εάν δηλαδή η μετοχή είναι συγκεντρωμένη σε λίγα χέρια, κατά βάση θεσμικών επενδυτών και χρηματιστηριακών Lobbies ή υπάρχει μεγάλη διασπορά σε μη οργανωμένες χρηματιστηριακά μάζες. Πέμπτον, η ταυτότητα των θεσμικών επενδυτών που κατέχουν μετοχές. Εάν δηλαδή οι θεσμικοί, εγχώριοι και ξένοι, χαρακτηρίζονται από μόνιμες ή κερδοσκοπικές τοποθετήσεις. Εκτον, εάν τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή που η μετοχή εισαχθεί προς διαπραγμάτευση στο χρηματιστήριο έχουν δημιουργηθεί στην αγορά επενδυτικές ευκαιρίες για αγορά άλλων μετοχών.

● Ο Γενικός Διευθυντής της Intertrust (Αμοιβαία κεφάλαια ΙΝΤΕΡΑΜΕΡΙΚΑΝ) κ. Θ. Μπουντουράκης παρουσιάζεται συγκρατημένος σχετικά με την πορεία της μετοχής του ΟΤΕ στο χρηματιστήριο και αποδίδει την ανησυχία του βασικά στη διαμόρφωση ενός έντονα αρνητικού κλίματος. Ο κ. Μπουντουράκης επισημαίνει ότι έχει διαμορφωθεί στην αγορά αρνητικό κλίμα το οποίο αποδίδεται στη διάψευση των προσδοκιών που είχαν επενδυθεί στις κατασκευαστικές εταιρίες, στα μειωμένα κέρδη και την ποιότητα των κερδών των κρατικών τραπεζών και τις αποκλίσεις που παρουσιάζουν οι οικονομικοί δείκτες (πληθωρισμός). Ακόμη επισημαίνει ότι ανησυχίες γεννά και η διαφαινόμενη διαμάχη στους κόλπους του κυβερνώντος κόμματος εν όψει του συνεδρίου και τα σενάρια εκλογολογίας που άρχισαν να εμφανίζονται. Τα δεδομένα αυτά, υποστηρίζει ο κ. Μπουντουράκης, έχουν αποθαρρύνει τους ξένους θεσμικούς επενδυτές για τους οποίους, ενώ μέχρι πρότινος υπήρχαν ενδείξεις τοποθετήσεων τους στο ελληνικό χρηματιστήριο, κατά τις τελευταίες ημέρες εμφανίζονται ως πωλητές.

● Ο Διευθύνων Σύμβουλος της ΣΙΓΜΑ Χρηματιστηριακής, κ. Ι. Μαρκόπουλος επισημαίνει ότι η έκδοση μετοχών του ΟΤΕ σε ασυνήθιστα μεγάλο αριθμό για την ελληνική πραγματικότητα και η ευρύτητα της διασποράς τους αναμένεται να δημιουργήσει υψηλό όγκο συναλλαγών και αρκετά μεγάλες διακυμάνσεις στην τιμή της μετοχής, τουλάχιστον στα αρχικά στάδια της διαπραγμάτευσής της. Ο κ. Μαρκόπουλος τονίζει ότι οι νέοι επενδυτές πρέπει να προσέξουν να μην παρασυρθούν από βραχυπρόθεσμες συνθήκες της αγοράς σε βεβιασμένες κινήσεις πώλησης των μετοχών τους. Καθώς το βασικό χαρακτηριστικό της μετοχής του ΟΤΕ που προσέλκυσε μεγάλο αριθμό ιδιωτών και θεσμικών επενδυτών, πέρα από τα θετικά δεδομένα της εταιρίας, είναι ο μεγάλος χρονικός ορίζοντας της επένδυσης που πραγματοποίησαν.

● Ο πρόεδρος της Ενωσης μετόχων κ. Δ. Καραγκούνης τονίζει ότι με αγωνία οι μικροεπενδυτές αναμένουν τη διαπραγμάτευση των μετοχών του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο και καλεί την κυβέρνηση να μην εφησυχάζει από την υπερκάλυψη της Δημόσιας εγγραφής. Ακόμη επισημαίνει ότι οι ανάδοχοι τράπεζες θα πρέπει να βρίσκονται σε επαγρύπνηση προκειμένου να κάνουν χρήση –εάν χρειασθεί– του μηχανισμού στήριξης της μετοχής του ΟΤΕ. Ο κ. Καραγκούνης παρουσιάζεται προβληματισμένος από το κλίμα που επικρατεί στο Χρηματιστήριο και εκφράζει τους φόβους ότι εάν η πορεία της μετοχής του ΟΤΕ δεν είναι η αναμενόμενη τότε η αγορά θα υποστεί βαρύ πλήγμα καθώς η προσπάθεια που κατεβλήθη να στραφούν στο Χρηματιστήριο οι μέσοι αποταμιευτές θα πέσει στο κενό.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΝΕΑ

Συνολικά έσοδα ύψους 25 εκατ. δρχ. πραγματοποίησε το πρώτο δίμηνο του 1996 η εταιρία ΑΣΠΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ. Το ίδιο διάστημα τα καθαρά κέρδη της εταιρίας ανήλθαν σε 16 εκατ. δρχ. ενώ το χαρτοφυλάκιο παρουσίασε υπεραξία 5 εκατ. δρχ. με αποτέλεσμα η εσωτερική αξία της μετοχής να ανέρχεται σε 1.165 δρχ. Παράλληλα, η εταιρία ανακοίνωσε την καταβολή μερίσματος 100 δρχ. ανά μετοχή που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρίας Η καταβολή του μερίσματος θα γίνεται στους κατόχους μετοχών με την προσκόμιση της μερισματαπόδειξης αρ.1 μέσω της ASPIS BANK.

* * *

Αύξηση της τάξης του 25% παρουσίασαν το πρώτο τρίμηνο του 1996 οι πωλήσεις της «ΚΡΕ ΚΑ» σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 1995. Σύμφωνα με τη διοίκηση της εταιρίας, η άνοδος αυτή οφείλεται στην αυξημένη ζήτηση εγχώριου κρέατος. Το μέρισμα που θα προτείνει η διοίκηση της εταιρίας στη Γενική Συνέλευση, για διανομή στους μετόχους για τη χρήση του 1995, ανέρχεται σε 45 δρχ. αυξημένο κατά 25% σε σχέση με το 1994.

* * *

Επενδύσεις ύψους 200 εκ. προγραμματίζει για το 1996 η εταιρία «Μπήτρος ΑΕΒΕ» για τη δημιουργία ραουλομηχανής και την επέκταση της γκάμας των προϊόντων της. Η χρηματοδότηση των επενδύσεων αυτών θα πραγματοποιηθεί από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας που ολοκληρώθηκε πρόσφατα, από την οποία αντλήθηκαν συνολικά 1.324.960.000 δρχ. τα οποία πρόκειται να χρησιμοποιηθούν, σύμφωνα με πληροφορίες της εταιρίας, για την κάλυψη των αναγκών σε κεφάλαια κίνησης και επενδύσεις.

* * *

Εγκρίθηκε, στη Γαλλία, η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας παραγωγής ζωοτροφών και αλεύρων «Agroinvest». Η αύξηση, η οποία θα πραγματοποιηθεί εντός των επόμενων έξι μηνών, υπολογίζεται ότι θα ξεπεράσει τα 4 δισ. δρχ. Το ποσό της αύξησης θα καλυφθεί εξ ολοκλήρου από τη μητρική εταιρία της «Agroinvest», γαλλική -πολυεθνικών συμφερόντων- «Tomson-Credit Lyonnais». Σε ό,τι αφορά τη χρήση του 1995, η εταιρία παρουσίασε πωλήσεις ύψους 24 δισ. δρχ. και ζημίες περίπου 1 δισ. δρχ. Σε ενοποιημένη βάση -καθώς η «Agroinvest» συμμετέχει στις επιχειρήσεις «Ελληνικές Ελαιουργίες» και «Αγροεφόδια Α.Ε.»- οι πωλήσεις του ομίλου αναμένεται να διαμορφωθούν σε 33 δισ. δρχ.

* * *

Επαναλειτουργεί το εργοστάσιο της χαρτοβιομηχανίας «ΑΓΡΟΠΑΚ Α.Β.Ε.Ε.», η συνολική επένδυση του οποίου, όπως εκτιμά η εταιρία, θα ανέλθει περίπου σε 6 δισ. δρχ. Παράλληλα, προχώρησε σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου το οποίο από 172 εκ. δρχ. ανέρχεται πλέον σε 1,23 δισ. δρχ., ενώ μέσα στο 1996 θα αυξηθεί σε 1,6 δισ. δρχ.

* * *

Αύξηση πωλήσεων της τάξης του 50% παρουσίασε το 1995 η εταιρία πληροφορικής «Microland Computer AEBE». Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις της εταιρίας το 1995 ανήλθαν σε 3,016 δισ. δρχ. έναντι 2 δισ. δρχ. το 1994. Τα κέρδη παρουσίασαν αύξηση κατά 15% φθάνοντας περίπου τα 46 εκατ. δραχμές. Ο κύκλος εργασιών για την τρέχουσα χρήση αναμένεται να διαμορφωθεί σε 4 δισ. δρχ. και τα κέρδη σε 90 εκατ. δρχ.

* * *

Βελτίωση των πωλήσεών της, τουλάχιστον κατά 20%-30% στοχεύει να επιτύχει τη φετινή χρονιά η οινοποιία «Μαλαματίνας Α.Ε.», η οποία εδώ και δεκαετίες ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με την παραγωγή ρετσίνας. Ο τζίρος της το 1995 προσέγγισε τα 5 δισ. δρχ. από 3,8 δισ. δρχ. που ήταν το 1994, σημειώνοντας αύξηση της τάξης των 31,5%. Εκτιμάται δε, ότι τα καθαρά της κέρδη το 1995 θα ανέλθουν σε επίπεδα υψηλότερα έναντι του 1994 που ήταν 1 δισ. δρχ.

* * *

Σε 2,3 δισ. δρχ. ανήλθε ο κύκλος εργασιών της εμπορικής εταιρίας ΕΣΚΑΕΦ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.Ε. (SKF ΕΛΛΑΣ), ενώ, σύμφωνα με εκπρόσωπό της, τα κέρδη διαμορφώθηκαν περίπου σε 200 εκ. δρχ. κατά το 1995. Παράλληλα, καθήκοντα γενικού διευθυντή της ΕΣΚΑΕΦ ΕΛΛΑΣ αναλαμβάνει ο κ. Κ. Νίκας, που κατείχε τη θέση του Τεχνικού Διευθυντή της εταιρίας, αντικαθιστώντας τον κ. Φιλ. Αβρατόγλου, ο οποίος συνταξιοδοτείται και αναλαμβάνει διευθύνων σύμβουλος- γενικός διευθυντής της μόλις δημιουργηθείσας εταιρίας με συμμετοχή της SKF «Κέντρο Εμπορίας Ρουλεμάν Α.Ε.».

Organizer

Ειδήσεις

Οπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, η KPMG πραγματοποιεί τη μεγαλύτερη έρευνα αμοιβών και παροχών των στελεχών επιχειρήσεων στην ελληνική αγορά. Η έρευνα θα καλύπτει συνολικά 180 θέσεις εργασίας σε 3 επίπεδα και θα γίνουν ξεχωριστές αναλύσεις και εκθέσεις τόσο για το σύνολο των εταιριών του δείγματος όσο και κλαδικές για τις τράπεζες, τις ασφαλιστικές εταιρίες, τις φαρμακευτικές κ.λπ. Ηδη, 120 εταιρίες έχουν δηλώσει συμμετοχή στην έρευνα. Για περισσότερες πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής της εταιρίας σας, μπορείτε να επικοινωνήσετε με την Δρ. Ε. Τζανέτου ή τον κ. Γ. Νίτη στο τηλέφωνο 77.52.001

Σεμινάρια

Σειρές σεμιναρίων για το λειτουργικό σύστημα δικτύου Novell NetWare 4.1 και τις εφαρμογές της Autodesk, AutoCAD και 3D Studio διοργανώνει μέσα στον Απρίλιο το εκπαιδευτικό κέντρο της εταιρίας Πουλιάδης & Συνεργάτες. Τα σεμινάρια του Novell NetWare 4.1 επικεντρώνονται στη διαχείριση του συστήματος και στη νέα δυνατότητα NDS που παρέχει. Οσον αφορά τις εφαρμογές της Autodesk, έχουν προγραμματιστεί σεμινάρια για τις εκδόσεις R12 και R13 του AutoCAD και την έκδοση R4 του 3D Studio και έχουν οργανωθεί ειδικά τμήματα για νέους και έμπειρους χρήστες. Για δηλώσεις συμμετοχής και περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεσθε στο τηλ. 92.42.072.

* * *

Τέσσερα σεμινάρια με θέματα «Budget», «Sales Management», «Marketing», και «Σύγχρονες αρχές του Management» διοργανώνει τις δύο τελευταίες εβδομάδες του Απριλίου η εταιρία Interface. Η ίδια προσφέρει στον τομέα της πληροφορικής τα σεμινάρια ACCESS Επίπεδο I, Word for Windows και Excel Επίπεδο I. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεσθε στα τηλ. 93.11.591/2.

Ημερίδα

Επί μέρους μελέτες που αφορούν σε θέματα Ολικής Ποιότητας θα παρουσιάσουν οι νικητές του διαγωνισμού για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Ποιότητας τους έτους 1995, σε ημερίδα που διαργανώνει στις 14 Μαΐου η Ελληνική Εταιρεία Διοικήσεως Επιχειρήσεων. Η ημερίδα αποτελεί έναν κρίκο της αλυσίδας εκδηλώσεων που έχει προγραμματισθεί να πραγματοποιηθούν σε 16 ευρωπαϊκές χώρες, υπό την αιγίδα της European Foundation for Quality Management με τη συνεργασία των εθνικών Οργανισμών που ασχολούνται με θέματα ποιότητας. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεσθε στην κ. Αλεξάνδρα Ραπακούλια, στα τηλ. 21.12.000 - 9

Light η κατανάλωση διαιτητικών προϊόντων

Σε χαμηλά και ενίοτε πτωτικά επίπεδα κινείται στην Ελλάδα η αγορά, καθώς η μεσογειακή δίαιτα καλά κρατεί...

Σταθερά, και σε αρκετές περιπτώσεις πτωτικά, κινούνται τα προϊόντα light στην ελληνική αγορά αποδεικνύοντας ότι οι Ελληνες καταναλωτές προτιμούν την γεύση από την δίαιτα .

Στην ελληνική αγορά, σε μορφή light κυκλοφορούν σήμερα τυριά, γάλατα παστεριωμένα και εβαπορέ, κρέμες γάλακτος, βούτυρα,

Του *Κ·ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ*

μαργαρίνες, παγωτά, γιαούρτια, αναψυκτικά, μπίρες, φρυγανιές, νιφάδες δημητριακών, μαρμελάδες, αλλαντικά, luncheon meat, μαγιονέζες καθώς και υποκατάστατα ζάχαρης. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε αντίθεση με την υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη όπου τα διαιτητικά προϊόντα κατέχουν ένα σημαντικό μερίδιο, στην Ελλάδα στις παραπάνω κατηγορίες προϊόντων ελάχιστα είναι αυτά τα οποία ξεπερνούν το 10% της συνολικής αγοράς. Το μεγαλύτερο ποσοστό στην αγορά προϊόντων χαμηλά σε θερμίδες κατέχουν τα μαλακά τυριά, ενώ από τα μικρότερα ποσοστά είναι αυτό της μπίρας το οποίο κυμαίνεται κάτω του 1% της συνολικής αγοράς. Σημαντικό τμήμα της αγοράς κατέχουν και τα υποκατάστατα ζάχαρης όπως η

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 1995	[illegible]	[illegible]
ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ ΓΑΛΑ[1]	84	16
ΕΒΑΠΟΡΕ ΓΑΛΑ	85,8	14,2
ΚΡΕΜΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ	93,5	6,5
ΠΑΓΩΤΑ[2]	95,2	4,8
ΜΑΓΙΟΝΕΖΑ	91,7	8,3
LUNCHEON MEAT[3]	95,8	4,2
ΜΑΛΑΚΑ ΤΥΡΙΑ	67,9	32,1

[1]ΠΡΟΪΟΝΤΑ LIGHT +0% [2]ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΟΙΚ. ΠΑΓΩΤΩΝ ΜΕΣΩΣΜ [3]ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΤΟΠΟΥΛΟ

ΠΗΓΗ: I.E.J. HELLAS.

είναι η φρουκτόζη και η ζαχαρίνη.

Σύμφωνα με την κ. Λιούπη, υπεύθυνη της «Linea» – της μοναδικής σειράς στην ελληνική αγορά προϊόντων ελαφράς διατροφής – ένας από τους σημαντικότερους λόγους που η συγκεκριμένη αγορά δεν έχει αναπτυχθεί στην Ελλάδα όσο στην υπόλοιπη Δυτική Ευρώπη είναι ότι η διατροφή των Ελλήνων είναι δομημένη σε μεγάλο ποσοστό πάνω στα μεσογειακά πρότυπα σε αντίθεση με την Βόρεια Ευρώπη όπου χαρακτηρίζεται από το βαρύ διαιτολόγιο. Χαρακτηριστικό είναι ότι, ενώ στις ΗΠΑ τα αναψυκτικά light κατέχουν ποσοστό μεγαλύτερο από 50% της συνολικής αγοράς και στην Δυτική Ευρώπη περίπου το 30%, στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό περιορίζεται κάτω από το 10%.

Οσο κι αν φαίνεται υπερβολικό, στατιστικές έρευνες εταιριών δείχνουν ότι ένας ακόμη λόγος που τα τυποποιημένα διαιτητικά τρόφιμα δεν πραγματοποιούν σημαντικές πωλήσεις, είναι και το ελληνικό φαινόμενο της ανάπτυξης εταιριών delivery που παρασκευάζουν διαιτητικά γεύματα. Επίσης, η πεποίθηση μεγάλης μερίδας του καταναλωτικού κοινού ότι τα προϊόντα light περιέχουν «περίεργες» ουσίες, καθώς και η ειδική επεξεργασία την οποία έχουν υποστεί αρκετές φορές λειτουργεί αρνητικά στους καταναλωτές.

Από την πλευρά των εταιριών παρατηρείται το τελευταίο διάστημα η τάση μείωσης παραγωγής προϊόντων light καθώς δεν είχαν σημαντική επιτυχία στους καταναλωτές. Αντίθετα, σε αρκετές περιπτώσεις, οι εταιρίες προχωρούν στη δημιουργία προϊόντων πλούσιων σε θερμίδες και λιπαρά. Παράδειγμα αποτελούν οι παραγωγοί μαγιονέζας οι οποίοι έχουν αναπτύξει σάλτσες (dressing) πλούσιες σε θερμίδες.

Οι σημαντικότεροι πελάτες των προϊόντων διαίτης είναι οι γυναίκες ηλικίας 20-45 ετών με κύριο στόχο, στις μικρότερες ηλικίες, τη δίαιτα, ενώ σε μεγαλύτερες ηλικίες αυτό που «μετράει» είναι η διατήρηση του βάρους και οι λόγοι υγείας. Επίσης τα χαμηλά σε θερμίδες προϊόντα παρουσιάζουν έντονη εποχικότητα καθώς τις περισσότερες πωλήσεις τους τις πραγματοποιούν την περίοδο πριν από τις καλοκαιρινές διακοπές, καθώς και έπειτα από γιορτές.

Χρηματιστήριο: Εβδομαδιαία Ανασκόπηση

«Αναχώρησαν» και οι συναλλαγές

Πτωτικά έκλεισε αυτή η χρηματιστηριακή εβδομάδα εν μέσω καθολικής εξόδου για την εορτή του Πάσχα. Και καθώς η πόλη αδειάζει από τους εκδρομείς το Χρηματιστήριο αδειάζει από όγκο συναλλαγών α-

Σχόλιο: *ALPHA TRUST*

φού έχασε πάνω από το ένα τέταρτο της μέσης ημερήσιας αξίας συναλλαγών του σε σχέση με την προηγούμενη εβδομάδα. Συνολικά από 36,9 δισ. δρχ. που διακινήθηκαν την προηγούμενη εβδομάδα μόλις 21,5 δισ. είχαμε την τρέχουσα, με μία χρηματιστηριακή ημέρα λιγότερη.Ο γενικός δείκτης έχασε 13,03 μονάδες δηλαδή -1,35% με δύο θετικές και δύο αρνητικές συνεδριάσεις. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι την Τρίτη όπου σημειώθηκε η μεγαλύτερη πτώση κατά -1,5% είχαμε ταυτόχρονα το μέγιστο των συναλλαγών της

εβδομάδας σχεδόν 7 δισ. Αντίστροφα στο ελάχιστο του όγκου (4,2 δισ. δρχ.) την τελευταία ημέρα ο δείκτης σημειώνει άνοδο έστω κατά +0,32%. Ολοι οι επιμέρους δείκτες χωρίς εξαίρεση σημείωσαν πτώση ακολουθώντας τον γενικό με εξέχουσα θέση στον δείκτη των κατασκευαστικών εταιριών όπου είχαμε την θεαματική πτώση κατά -8,89% ύστερα από τη γνωστή «ακύρωση των αναθέσεων». Ετσι στις πιο χαμένες εταιρίες της εβδομάδας φιγουράρουν η ΑΛΤΕ ΤΕΧΝΟΔΟΜΗ, ΑΤΤΙ-ΚΑΤ και ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ με ποσοστά -28,25 η πρώτη έως -21,25%. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε την αντίθετη πορεία στην διάρκεια της εβδομάδας του ΜΟΧΛΟΥ με αύξηση κατά 20,3%. Στο πεδίο των νέων εισαγωγών η ΑΤΕΜΚΕ (ΚΑ) συνεχίζει να κάνει σημαντικές συναλλαγές του ύψους των 318 εκ. δρχ. κατά μέσο όρο την ημέρα παρά την σχετική πτώση της τιμής της κατά -3,13%, ενώ FLEXOPACK με άνοδο της τάξεως του 11,66% στην εβδομάδα έχει μέσο ημερήσιο όγκο 88 εκ. δρχ.

Καλό Πάσχα και «αναίμακτο» για τους εκδρομείς φυσικά.

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΜΕ ΡΗΤΡΑ ΞΕΝΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

(ΤΙΜΕΣ ΤΗΣ 11/04/96)

ΕΠΙΤΟΚΙΟ	ΝΟΜΙΣΜΑ	ΟΜΟΛΟΓΟ ΕΛΛ. ΔΗΜΟΣΙΟΥ	ΤΙΜΗ ΑΡΧ.	ΔΕΔΟΥΛ. ΤΟΚΟΙ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΤΙΜΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΤΗΛΗΕΗ
10,00 %	ECU	Νοεμ.'92-20/11/97	296	12,314	307,31	11,60%
9,00 %	ECU	Δεκ.'92-15/12/97	310	10,146	320,16	9,00%
9,00 %	ECU	Μάιος-'93-17/05/96	295	22,216	320,22	21,96%
7,95 %	ECU	Ιουν.'93-16/06/96	291	19,547	310,96	18,74%
7,60 %	ECU	Ιουλ.'93-16/07/96	296	17,170	312,17	16,12%
7,20 %	ECU	Λογ.'93-24/08/96	297	14,103	311,10	11,86%
7,25 %	ECU	Σεπ.'93-16/09/96	296	12,355	307,35	12,85%
7,20 %	ECU	Οκτ.'93-15/10/96	291	10,350	301,35	14,06%
6,90 %	ECU	Οκτ.'93-22/10/96	291	9,791	300,79	13,61%
6,60 %	ECU	Νοεμ.'93-22/11/96	291	8,013	299,02	12,64%
6,25 %	ECU	Δεκ.'93-16/12/96	296	6,406	311,41	4,46%
6,25 %	ECU	Ιαν.'94-19/01/97	295	4,697	299,60	12,71%
7,15 %	ECU	Μαρ.'94-31/03/97	295	1,006	294,00	10,89%
7,60 %	ECU	Μάιος-'94-17/05/97	304	20,327	324,33	6,75%
7,35 %	ECU	Μάιος-'94-31/05/97	297	20,391	317,39	9,82%
8,05 %	ECU	Ιουν.'94-16/06/97	295	20,426	315,42	12,54%
8,30 %	ECU	Ιουν.'94-30/06/97	290	20,050	310,05	11,82%
8,40 %	ECU	Λογ.'94-01/08/97	297,5	13,060	310,56	9,64%
8,30 %	ECU	Λογ.'94-31/08/97	297,5	16,723	314,23	9,89%
9,10 %	ECU	Σεπ.'94-16/09/97	299	16,170	315,17	9,77%
7,60 %	$US	Νοεμ.'92-20/11/97	254	7,260	261,26	9,91%
7,60 %	$US	Δεκ.'92-21/12/97	254	6,771	259,77	9,72%
6,60 %	$US	Ιαν.'93-20/04/96	250	13,114	263,11	—
6,70 %	$US	Μάιος-'93-23/05/96	229	12,606	241,61	66,60%
6,75 %	$US	Ιουν.'93-20/06/96	230	11,133	241,14	31,01%
6,80 %	$US	Ιουλ.'93-20/07/96	236	10,031	246,03	16,05%
6,85 %	$US	Λογ.'93-31/08/96	227	8,165	235,16	22,96%
6,80 %	$US	Σεπ.'93-20/09/96	236	5,799	241,80	11,76%
6,85 %	$US	Οκτ.'93-22/10/96	231	6,069	237,07	14,83%
6,80 %	$US	Νοεμ.'93-22/11/96	230	6,602	236,60	14,46%
6,75 %	$US	Δεκ.'93-21/12/96	237	4,601	241,60	5,92%
6,60 %	$US	Μαρ.'94-20/03/97	235	1,726	236,72	5,61%
7,40 %	$US	Ιουν.'94-22/04/97	240	17,722	257,72	5,54%
7,70 %	$US	Μάιος-'94-17/05/97	240	17,165	257,16	5,67%
7,60 %	$US	Μάιος-'94-31/05/97	234	16,021	250,02	10,31%
7,45 %	$US	Ιουλίου-'94-16/07/97	228	16,175	245,17	13,16%
7,60 %	$US	Ιουλίου-'94-30/07/97	232	14,722	246,72	11,47%
7,30 %	$US	Αυγούστου-'94-01/08/97	222	13,464	235,46	16,30%
7,75 %	$US	Αυγούστου-'94-31/08/97	227	11,326	238,26	12,95%
8,10 %	$US	Ιουν.'94-30/06/97	240	10,747	250,75	8,71%
8,30 %	$US	Νοεμ.'94-20/11/97	227	3,231	230,23	13,26%
9,20 %	$US	Ιαν.'94-12/01/98	235	6,269	241,26	10,27%
8,25 %	$US	Μαρ.'94-13/03/98	239	1,916	240,92	9,00%
5,60 %	¥DEM	Νοεμ.'92-20/11/97	170	6,401	176,40	4,79%
6,25 %	¥DEM	Ιουλ.'94-16/07/97	160	5,494	165,49	7,49%
3,00 %	¥GBP	Μάιος-'93-23/05/96	366	25,090	391,09	10,46%

Επεξεργασία στοιχείων: ΑΛΦΑ Χρηματιστηριακή Α.Ε. Υπεύθυνος: Π. Πάντος Καλογεράς

Χρηματιστήριο: Εβδομαδιαία Ανασκόπηση

Κλείσιμο 11/4/96	Κλείσιμο 5/4/96	Διαφορά Διαφορά	Μεταβολή (%)	ΜΕΤΟΧΕΣ	Προηγ. Μερίδ.	Μέγιστο 1/1/96	Ελάχιστο 1/1/96	Μέγεθος Συναλλ. (Κ)	Τιμή Κλ/σίας (€/Σ)	Λογαριασμός Τιμών από 1/1/96 Κοπ.	Ανοιγ.
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

ΑΝΟΔΟΣ %	5/4	11/4	ΜΕΤΑΒΟΛΗ(%)
1. ΜΟΧΛΟΣ	798	960	20,30
2. ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ (ΠΑΨΟ)	9.400	10.135	14,20
3. FLEXO PACK	1.630	1.820	11,66
4. ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ (ΠΜΡΟ)	10.400	11.595	11,49
5. ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ (ΚΟ)	10.200	11.200	9,80
6. ΕΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (Π)	1.130	1.240	9,73
7. ΟΛΝΙΝ (ΚΟ)	1.650	1.809	9,64
8. INTER INVEST	758	829	9,37
9. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ	1.110	1.219	9,82
10. ΠΠΟ ΤΟΥΡ (Κ)	380	411	8,16
11. ΚΟΡ - ΦΗ (ΚΟ)	760	820	7,89
12. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)	1.280	1.380	7,84
13. ΦΗΣΤΕΠΟ ΡΤ (ΚΟ)	845	910	7,69
14. ΤΝΟΜΙΟΗ	1.080	1.161	7,50
15. ΒΙΟΜΕΤΑΛ (Π)	129	138	6,98
ΚΑΜΨΗ %			
1. ΑΛΤΕ	3.777	2.710	-28,25
2. ΤΕΧΝΟΔΟΜΗ	2.668	2.140	-26,16
3. ΑΤΤΙ - ΚΑΤ	2.641	2.015	-23,70
4. ΑΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ (Π)	2.411	1.890	-23,61
5. ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ	2.438	1.920	-21,25
6. ΑΛ. ΑΤΤΙΚΗΣ (Κ)	2.429	1.915	-21,16
7. ΚΕΡΑΝΗΣ (Κ)	640	539	-15,94
8. ΕΚΤΕΡ	2.030	1.730	-14,78
9. ΡΙΒΑΣ (ΚΟ)	5.490	4.700	-13,76
10. ΠΕΤΖΕΤΑΚΗΣ (Π)	900	797	-11,44
11. ΓΕΒΙ ΑΠΟΘΗΚΕΣ (ΚΟ)	1.124	998	-11,39
12. ΚΑΜΠΑΣ	1.330	1.200	-9,77
13. ΕΛΦΚΟ (Π)	468	424	-9,40
14. ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Κ)	954	869	-8,91
15. ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ	439	400	-8,88

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ: ALPHA TRUST Α.Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

	ΕΝΕΡΓΗτικό	Ρ/Ρ/ΟΙΟ	Κλείσιμο τιμή	Ρ/Ρ/ΟΙΟ από 1/1/96 (%)
ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ				
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ				
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ΔΙΕΘΝΗ				
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Μεταβολές (%): (1) 2/5/96, (2) 7/4, (3) 2/2/96

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΩΝ Α.Ε.
CAMBIO
ΚΑΡΝΕ ΡΑΣΗΣ
ΔΙΑΝΟΜΗ - ΣΥΝΤΑΓΩΝ
ΔΙΑΝΟΜΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ
WITHOUT COMMISSION

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
ALPHA TRUST
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Α.Ε.
ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ
HAMBROS

Εκτιμάται ότι το Internet θα εξαλείψει κάποιους μεσάζοντες, θα δώσει όμως περισσότερη δουλειά σε άλλους.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Ο κόσμος μας έχει γίνει πια το παγκόσμιο χωριό του Μάρσαλ ΜακΛούαν και οι ειδήσεις -με ήχο και εικόνα- ταξιδεύουν σε κλάσματα του δευτερολέπτου από τη μια μεριά του κόσμου στην άλλη. Ετσι, μπορείς να δεις την ηγεσία του Παρισιού να «κλίνει το γόνυ» στον πρωθυπουργό της Κίνας, Λι Πενγκ, με στόχο την εξασφάλιση κάποιων δισεκατομμυρίων φράγκων για τις μεγάλες γαλλικές κατασκευαστικές εταιρίες, παραμερίζοντας (με μόνο κάποια τυπική αναφορά, πριν από ένα επίσημο δείπνο), τις όποιες ευαισθησίες για τις συνεχιζόμενες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ίδια ώρα που η αμερικανική ηγεσία επιμένει στη διατήρηση του καθεστώτος του πλέον ευνοούμενου εμπορικά κράτους για την ίδια χώρα, παρά τα μύρια μεταξύ τους προβλήματα, με κορυφαίο εκείνο της οξυμένης πειρατείας. Προφανώς, το ένα και πλέον δισεκατομμύριο των «πεινασμένων» για δυτικά καταναλωτικά αγαθά πολιτών της αχανούς ασιατικής χώρας, είναι αρκετό επιχείρημα για να ξεχαστεί οτιδήποτε άλλο...

Επειτα από πολλές εβδομάδες διαξιφισμών μεταξύ του κυβερνώντος συνασπισμού και της αντιπολίτευσης –η οποία χρησιμοποίησε κάθε θεμιτό και αθέμιτο μέσο, της καθιστικής απεργίας μη εξαιρουμένης– πέρασε επιτέλους από το ιαπωνικό Κοινοβούλιο ο προϋπολογισμός για το τρέχον οικονομικό έτος, με την ελπίδα ότι θα μπει σύντομα κάποια τάξη στα οικονομικά του κράτους, που ίσως τονώσει το αίσθημα εμπιστοσύνης στην εθνική οικονομία και συμβάλει στην ταχύτερη έξοδο από τη μακροχρόνια ύφεση. Οι οιωνοί είναι ενθαρρυντικοί, με τελευταίο την πτώση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κατά 33% το Φεβρουάριο, εξέλιξη ιδιαίτερα σημαντική εν όψει της συνάντησης του Ιάπωνα πρωθυπουργού, Ριουτάρο Χασιμότο, με τον Αμερικανό πρόεδρο, Μπιλ Κλίντον, τούτη την εβδομάδα, στο Τόκιο. Ομως, η όποια ανάκαμψη θεωρείται ακόμα ιδιαίτερα «εύθραυστη» και δεν προβλέπεται σύντομα κάποια άνοδος των τραπεζικών επιτοκίων, τα οποία ίσως παραμείνουν για καιρό στα σημερινά, ιστορικώς χαμηλά επίπεδά τους.

Αντίθετα, στη Γερμανία η ανεργία κινείται σε ιστορικώς υψηλά επίπεδα, με απρόβλεπτες ακόμα τις πολιτικές και κοινωνικές επιπτώσεις που μπορεί να έχουν τα τέσσερα εκατομμύρια των ανέργων στη ζωή και την οικονομία της χώρας. Η Συμμαχία για την Απασχόληση αποδείχθηκε καλή στη θεωρία, αλλά... πομφόλυξ στην πράξη, με άμεση συνέπεια τα εργατικά συνδικάτα –με πρώτους τα δυναμικά μέλη της IG-Metall– να ετοιμάζουν νέο κύκλο κινητοποιήσεων, που ίσως στοιχίσει ακόμα ακριβότερα στη γερμανική οικονομία. Πιο ρεαλιστές, το ενάμισι εκατομμύριο εργαζόμενοι στον οικοδομικό κλάδο, συμφώνησαν αυτή την εβδομάδα στην υποτυπώδη αύξηση του 1,85% για φέτος. Ομως, τα προβλήματα της γερμανικής οικονομίας δεν περιορίζονται μονάχα στην ανεργία, καθώς η απειλή της ύφεσης εξακολουθεί να επικρέμαται ως «δαμόκλειος σπάθη» και ο καγκελάριος Κολ είναι έτοιμος να κόψει ακόμα και κεκτημένες κοινωνικές παροχές (έτσι κι αλλιώς στον ίδιο προσωπικά δεν πρόκειται να στοιχίσει τίποτα, από πολιτικής απόψεως, αφού έχει ανακοινώσει ότι θα εγκαταλείψει την ενεργό δράση), σε μια απελπισμένη προσπάθεια να σώσει ό,τι μπορεί.

Γ.Ρ.

Οι μεσάζοντες στην εποχή του Internet

Ο παραδοσιακός μεσολαβητής φεύγει, ο νέος έρχεται...

Οι μεσάζοντες δεν ήταν ποτέ ιδιαίτερα δημοφιλείς στην πράξη, παρά μόνο στη θεωρία. Και μάλιστα, μονάχα σ' εκείνη η οποία υποστηρίζει – χωρίς σοβαρό αντίλογο – ότι, μεσολαβώντας ανάμεσα σε αγοραστές και πωλητές, οι «αντιπαθητικοί» αυτοί «τύποι» μειώνουν το κόστος των συναλλαγών και φθηναίνουν την αξία αγαθών και υπηρεσιών. Ετσι, η χαρά των απανταχού καταναλωτών ήταν μεγάλη όταν ομάδα ερασιτεχνών οικονομολόγων απεφάνθη ότι οι μεσάζοντες, σε λίγο καιρό, θα κλειστούν στο «χρονοντούλαπο» της ιστορίας. Ο εξολοθρευτής τους δεν θα είναι άλλος από το πανταχού παρόν Internet! Οι οπαδοί της «μητέρας όλων των δικτύων» πιστεύουν ότι η αυξανόμενη επιρροή του – σε συνδυασμό με την ανάπτυξη άλλων μορφών φθηνής επικοινωνίας – θα επιτρέψει τελικώς στους καταναλωτές να παρακάμπτουν τους «κερδοσκόπους» μεσολαβητές, αυξάνοντας τις επιλογές τους και ανακαλύπτοντας νέες ευκαιρίες. Ο «μέντορας» αυτής της ιδέας δεν είναι άλλος από τον Μπιλ Γκέιτς. Στο πρόσφατο βιβλίο του, «The Road Ahead» («Ο δρόμος προς τα εμπρός», εκδόσεις Penguin, 1995), το τέως «παιδί-θαύμα» και ιδρυτής της Microsoft πραγματεύεται έναν «καπιταλισμό χωρίς τριβές», όπου ένα μόντεμ σε κάθε καθιστικό θα δώσει στους καταναλωτές τη δυνατότητα να εντοπίζουν και ν' αγοράζουν ό,τι επιθυμούν, χωρίς μεσάζοντες.

Με την πρώτη ματιά, τέτοιες προφητείες μοιάζουν αληθοφανείς. Αλλωστε, τη διεκπεραίωση των δύο κύριων «αποστολών» των μεσολαβητών – παροχή υπηρεσιών και διανομή αγαθών και υπηρεσιών – θα την αναλάβει το Internet. Για παράδειγμα, μπορεί να αναλάβει την εξεύρεση πτήσεων, γραφείων ενοικίασης αυτοκινήτων και ξενοδοχείων, στις πιο συμφέρουσες τιμές. Οι ταξιδιωτικοί πράκτορες χρεώνουν κάποιο ποσοστό στους πελάτες τους γι' αυτές τις υπηρεσίες. Το ίδιο και οι μεσίτες ακινήτων, που βοηθούν αγοραστές και πωλητές να βρουν ο ένας τον άλλον, και τους χρεώνουν αναλόγως.

Αντίθετα, στο Internet, η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές είναι φθηνή και άμεση, χωρίς να υπάρχει ανάγκη πληρωμής κάποιου μεσάζοντα. Στον χώρο του διαδικτύου, οι υποψήφιοι πωλητές ενημερώνονται εύκολα για κάθε νέα ευκαιρία, εντοπίζουν νέα προϊόντα και δέχονται συμβουλές για τα πάντα, από νομικά προβλήματα έως νέες ιατρικές θεραπείες. Οι μεσάζοντες που ειδικεύονται στην παροχή πληροφοριών, μπορούν πλέον να ψάχνουν για άλλη δουλειά...

Με λιγότερο φανερό τρόπο, πολλοί πιστοί του Internet ισχυρίζονται ότι το διαδίκτυο θ' αναλάβει και την άλλη κύρια αρμοδιότητα των μεσολαβητών: τη διανομή. Τα δίκτυα διανομής υπάρχουν κυρίως για να παρέχουν φθηνό και κατάλληλο τρόπο αγορών. Συντονίζοντας τις μεταφορές και αγοράζοντας μαζικά, οι έμποροι λιανικής μειώνουν το κόστος διανομής. Ωστόσο, όταν οι άνθρωποι μάθουν να «στέλνουν για ψώνια» το μόντεμ τους, θα μπορούν, πλέον, να ψωνίζουν χωρίς να επισκέπτονται το κατάστημα. Τότε, οι έμποροι λιανικής δεν θα χρειάζεται πια να εφοδιάζονται με τεράστια αποθέματα – τα ίδια τα καταστήματα θα υπάρχουν μόνο για να μπορούν οι άνθρωποι να ελέγχουν αυτοπροσώπως τα αγαθά. Η διανομή των πάντων, από ενδύματα έως φαρμακευτικά προϊόντα, θα γίνεται απ' ευθείας, από το εργοστάσιο στην κατοικία του πελάτη. Ακόμα και τα αγαθά στον χώρο των πληροφοριών – από βίντεο ώς εφημερίδες – θα διακινούνται μέσω του Internet.

Τα επιχειρήματα αυτά παραβλέπουν δύο δυνάμεις που ωθούν προς την αντίθετη κατεύθυνση: τα εμπόδια πρόσβασης στο δίκτυο πέφτουν και οι μισθοί αυξάνουν. Και τα δύο ζωγραφίζουν με λαμπρά χρώματα το μέλλον των μεσαζόντων. Μειώνοντας το κόστος επικοινωνίας, το Internet όντως θα καταστήσει δυσκολότερη για τους ελάχιστους προνομιούχους την απόκρυψη πληροφοριών. Αυτό, ωστόσο, θα δώσει νέες ευκαιρίες όχι μόνο στους καταναλωτές, αλλά και στους υποψήφιους νέους μεσάζοντες. Αποτέλεσμα θα είναι η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των μεσολαβητών και, ίσως, η αύξηση του αριθμού τους.

Πάρτε, για παράδειγμα, τους ταξιδιωτικούς πράκτορες. Ναι, μεν, όσο η πρόσβαση στο Internet διευρύνεται, θα μπορεί κανείς όλο και πιο εύκολα να μαθαίνει πού βρίσκονται τα φθηνότερα αεροπορικά εισιτήρια. Ετσι, θα γίνει πλέον περιττή η παρουσία όσων σήμερα κερδίζουν το ψωμί τους, γνωρίζοντας τον τρόπο να ταξιδεύουν στα ειδικά ηλεκτρονικά συστήματα κρατήσεων θέσων. Χωρίς, ωστόσο, την ανάγκη να επενδύσει κανείς σ' αυτές τις ειδικές ικανότητες και τεχνολογίες, θα είναι πολύ ευκολότερο για κάθε ενδιαφερόμενο να γίνει ταξιδιωτικός πράκτορας.

Αντί να ανταγωνίζονται επί τη βάσει εμπιστευτικών πληροφοριών, οι πράκτορες θ' ανταγωνίζονται με άλλους τρόπους. Ορισμένοι ίσως διαπρέψουν, συνδυάζοντας πτήσεις, ξενοδοχεία και δραστηριότητες σ' ένα «πακέτο» διακοπών. Αλλοι ίσως αρχίσουν να συλλέγουν πληροφορίες για την ομορφιά (ή την ασκήμια) θερέτρων, μεταβιβάζοντάς τις στους πελάτες. Ετσι, οι μεσολαβητές – τόσο στον τομέα των ταξιδιών όσο και σε άλλους – θα κατορθώσουν και πάλι να επωφεληθούν από τη συλλογή και πώληση πληροφοριών.

Ακόμα κι αν το δίκτυο αποδειχθεί εξαιρετικά επιτυχημένο στον τομέα των συναλλαγών, οι μεσάζοντες θα επωφεληθούν με άλλο τρόπο. Η μείωση του κόστους συγκέντρωσης και μετάδοσης πληροφοριών θα ωθήσει την παραγωγικότητα σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα, στο σύνολό της, αυξάνοντας τους μισθούς και δίνοντας μεγαλύτερη αξία στον ελεύθερο χρόνο των ανθρώπων. Η οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι θα ανταποκριθούν σ' αυτό με τον ίδιο τρόπο που ανταποκρίνονταν επί πολλούς αιώνες: ζητώντας από τους μεσάζοντες να κάνουν περισσότερα γι' αυτούς.

Τα τελευταία χρόνια, για παράδειγμα, νέοι μεσάζοντες έχουν κάνει την εμφάνισή τους σε πολλές βιομηχανίες, καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι πλουτίζουν. Η βιομηχανία τροφίμων αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα: οι καταναλωτές πληρώνουν ανθρώπους για να τους παραδώσουν πίτσες ή ν' αγοράσουν για λογαριασμό τους τρόφιμα. Τα ειδικά περιοδικά αυξάνονται και πληθύνονται, δίνοντας την εξειδικευμένη πληροφόρηση που θέλει το κοινό.

Οι θαυμαστές τού Internet έχουν δίκιο όταν λένε ότι το δίκτυο θα εξαλείψει κάποιους μεσολαβητές. Θα δώσει, όμως, περισσότερη δουλειά σε άλλους. Μεταξύ τους δεν θα βρίσκονται μόνο παροχείς των γνωστών σήμερα υπηρεσιών, αλλά και μια νέα «φουρνιά», που θα παρακολουθεί τις «σελίδες» του Internet, θα περισυλλέγει ειδήσεις και πληροφορίες και θα τις «τυλίγει» σε νέο «περιτύλιγμα» – άνθρωποι, δηλαδή, που κάνουν ό,τι και ο κ. Γκέιτς.

Στο τέλος, μάλιστα, ίσως ο ίδιος και οι ανταγωνιστές του να χαρούν αν μάθουν ότι έπεσαν έξω στις προβλέψεις τους...

(c) The Economist newspaper, London, 1996

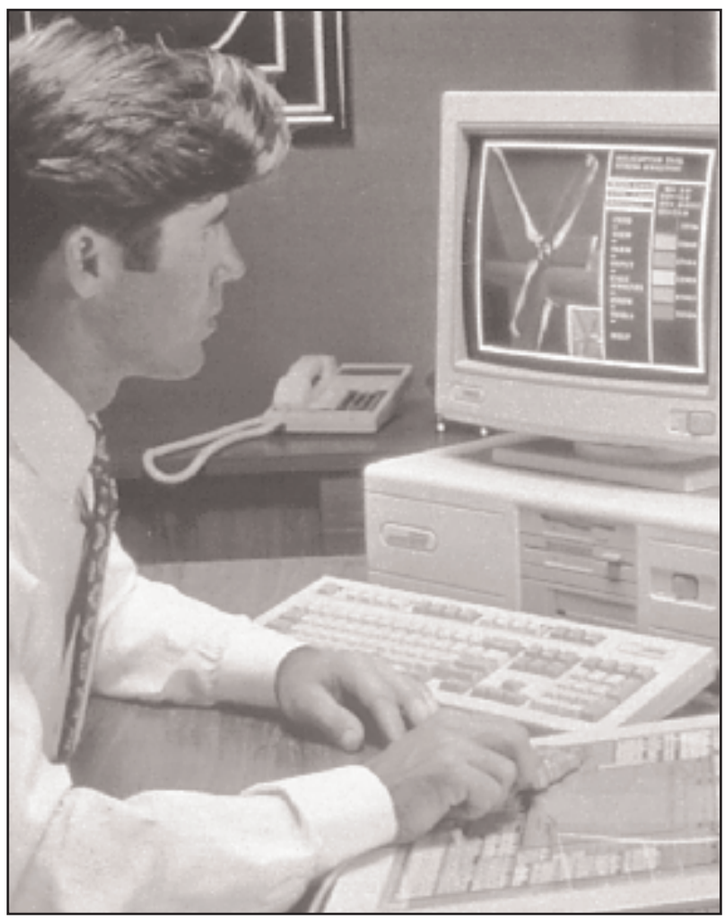

Οι οπαδοί της «μητέρας όλων των δικτύων» πιστεύουν ότι η αυξανόμενη επιρροή του Internet θα επιτρέψει τελικώς στους καταναλωτές να παρακάμπτουν τους «κερδοσκόπους» μεσολαβητές, αυξάνοντας τις επιλογές τους και ανακαλύπτοντας νέες ευκαιρίες. Παράλληλα, όμως, θα δώσει νέες ευκαιρίες και στους υποψήφιους νέους μεσάζοντες. Αποτέλεσμα θα είναι η αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των μεσολαβητών και, ίσως, η αύξηση του αριθμού τους.

Ιδιωτικοί γιατροί-υπάλληλοι εταιριών

Σε έξαρση οι εξαγορές ιατρείων στις ΗΠΑ

Ο γιατρός Νόρμαν Γκάιλις ανησυχούσε. Αυτό που έβλεπε να συμβαίνει καθημερινά γύρω του ήταν η ταχύτατη ανάπτυξη «δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης», τα οποία προσείλκυαν όλο και περισσότερους ασθενείς, ενώ καθιστούσαν μη ανταγωνιστικές τις τιμές προσφοράς των δικών του υπηρεσιών.

Ξαφνικά, όμως, μια ημέρα σαν όλες τις άλλες, παρουσιάσθηκαν απροσδόκητα στο ιατρείο του κάποιοι επιχειρηματίες, οι οποίοι του έκαναν μια προσφορά για την εξαγορά του συνόλου της ιδιωτικής επιχείρησής του, μηδέ των... καρεκλών του προθαλάμου εξαιρουμένων. Οι προσφορές πλήθαιναν, όσο περνούσαν οι εβδομάδες. Κάποιοι από τους εκπροσώπους των «δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης» του έκαναν λόγο για τις τάσεις που επικρατούν στην αγορά. Αλλοι υποσχέθηκαν ότι «αν πουλήσει», θα αυξήσει την πελατεία του, και άλλοι του έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου, λέγοντάς του ότι οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες γιατροί δεν έχουν μέλλον. Η ουσία όλων των προτάσεων για τον 46χρονο, ειδικευμένο στην αντιμετώπιση της αρθρίτιδας γιατρό, ήταν ότι οι «ειδικοί» του πρότειναν να εστιάσει όλη την προσοχή του στην άσκηση του λειτουργήματός του, ξεχνώντας το ελεύθερο επάγγελμά του, και να γίνει... υπάλληλός τους.

Αρχικώς, ο κ. Γκάιλις «είδε» την υπόθεση μάλλον αρνητικά. Ομως, όταν άρχισε να «βρέχει» προσφορές, αποφάσισε να προσλάβει έναν «σύμβουλο επενδύσεων», για να τις μελετήσει σοβαρά και, ίσως, ακόμη και ν' αρχίσει μια διαπραγμάτευση. «Κατάλαβα, ότι – όπως οι αθλητές – χρειαζόμουν κι εγώ έναν μάνατζερ, έναν.... ατζέντη», δηλώνει ο γιατρός Γκάιλις, ο οποίος πούλησε τελικά το ιατρείο του έναντι 2,5 εκατομμυρίων δολαρίων, υπογράφοντας συμβόλαιο απασχόλησής του επί μία 5ετία, με το οποίο του εξασφαλίζονται όχι μόνο οι τρέχουσες ετήσιες αποδοχές του, αλλά και όλες οι ασφαλιστικές καλύψεις του και επιδόματα.

Απ' άκρη σ' άκρη των Ηνωμένων Πολιτειών, χιλιάδες γιατροί δέχονται προσφορές από εταιρίες που τους δίνουν πολλά εκατομμύρια για να εξαγοράσουν τα ιατρεία τους. Ηδη, λειτουργούν στη χώρα 19 «δίκτυα διαχείρισης της περίθαλψης», των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Δεκάδες άλλες εταιρίες του κλάδου ετοιμάζονται να διαθέσουν δημοσίως μετοχές τους, εν μέσω προβλέψεων ότι οι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης των δραστηριοτήτων τους θα κυμανθούν τα επόμενα χρόνια στο 40%. Στελέχη των εταιριών αυτών εκτιμούν ότι «εκεί είναι το μέλλον» και δηλώνουν ότι σήμανε πια το τέλος των γιατρών που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα. Ωστόσο, μια πιο ψύχραιμη αξιολόγηση της κατάστασης, αποδεικνύει ότι πρόκειται περί υπερβολής. Εμπειρογνώμονες αναφέρουν ότι οι εταιρίες «δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης» θα ελέγχουν ως το έτος 2000 περίπου το 15% της αγοράς προσφοράς πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης, από 2% φέτος.

Παράλληλα, εκτιμάται ότι δεν πρόκειται για μία τάση που θα επικρατήσει στο εγγύς μέλλον και στην Ευρώπη. Αν και σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες έχουν γίνει κάποια δειλά βήματα προς την κατεύθυνση δημιουργίας «δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης», τα εθνικά συστήματα υγείας και η αυστηρή νομοθεσία λειτουργούν σχεδόν απαγορευτικά για τις μαζικές αγοραπωλησίες ιδιωτικών ιατρείων. Μέχρι στιγμής, μόνο στην Ελβετία – στην οποία η αγορά του ιατρικού επαγγέλματος είναι υπερκορεσμένη – γίνονται κάποιες προσπάθειες δημιουργίας δικτύων περίθαλψης, οι οποίες στηρίζονται στις προσλήψεις νεαρών γιατρών, που είτε δεν διαθέτουν τα κεφάλαια να ανοίξουν δικό τους ιατρείο είτε απειλούνται άμεσα από την ανεργία.

Αντιθέτως, στις Ηνωμένες Πολιτείες, η «εκλογίκευση» του συστήματος πρωτοβάθμιας περίθαλψης – δηλαδή, ουσιαστικά, του ελεύθερου ιατρικού επαγγέλματος – στηρίζεται τόσο στη διάθεση τεράστιων κεφαλαίων, όσο και στην ανησυχία των γιατρών για το μέλλον του επαγγέλματός τους. Ο πόλεμος εξαγορών των ιδιωτικών ιατρείων που έχει ξεσπάσει στις ΗΠΑ, θα είναι αποφασιστικής σημασίας για τον καθορισμό του βαθμού ανεξαρτησίας και του κύρους του ιατρικού επαγγέλματος, το οποίο για πρώτη φορά εμπλέκεται «στα πλοκάμια» της Wall Street. Οι εξελίξεις θα επανακαθορίσουν και τα κέντρα ελέγχου της τεράστιας αμερικανικής αγοράς φαρμάκων – αξίας 800 δισ. δολαρίων ετησίως – τα οποία προτείνουν ή «γράφουν» οι γιατροί.

Οπως συμβαίνει με τις περισσότερες καταστάσεις στη ζωή, όμως, η ανάπτυξη των δικτύων διαχείρισης της περίθαλψης δεν είναι μια εικόνα «ρόδινη», χωρίς προβλήματα. Πρώτον, οι γιατροί αναγκάζονται να εμπιστευθούν την επαγγελματική σταδιοδρομία τους σε εταιρίες, οι οποίες τώρα αναπτύσσονται και μάλιστα σ' έναν τομέα στον οποίο κυριαρχούν έντονες ανταγωνιστικές πιέσεις. Πολλοί από τους γιατρούς αυτούς έχουν υπογράψει πενταετή συμβόλαια, τα οποία πρέπει να επαναδιαπραγματευθούν. Οσο καλοί κι αν είναι οι όροι, τίποτα δεν εγγυάται ότι θα τους ικανοποιούν και στο μέλλον ή ότι η πρώτη συνεργασία τους με την «εταιρία» θα είναι άψογη. Στην περίπτωση δε που, μετά την πενταετία, θέλουν να αποδεσμευθούν, δεν έχουν φυσικά το δικαίωμα να ανοίξουν νέο ιατρείο στην ίδια περιοχή ή σε μια ικανή ακτίνα γύρω από το σημείο όπου διατηρούσαν το παλαιό. Προβλήματα ενδέχεται, τέλος, να δημιουργηθούν και για τους ασθενείς. Οι εξαγορές των ιατρείων και η ανάπτυξη εταιριών, σημαίνει ότι θα υπάρχει στο εξής «πιο άμεση σχέση των ιατρικών αποφάσεων και των περιθωρίων κέρδους».

Copyright 1996, Dow Jones & Co, All rights reserved

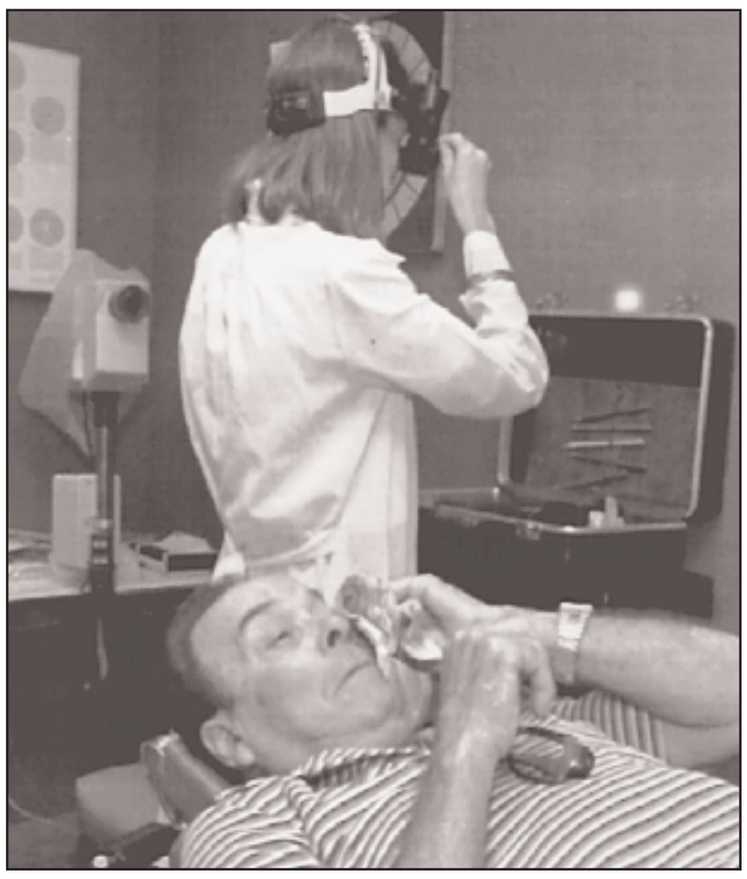

Ο πόλεμος εξαγορών των ιδιωτικών ιατρείων που έχει ξεσπάσει στις ΗΠΑ θα είναι αποφασιστικής σημασίας για τον καθορισμό του βαθμού ανεξαρτησίας και του κύρους του ιατρικού επαγγέλματος, το οποίο για πρώτη φορά εμπλέκεται «στα πλοκάμια» της Wall Street.

Εισαγωγές... ελλειμμάτων στη Νοτιοανατολική Ασία

Πληρώνει ακριβά το τίμημα του ελεύθερου εμπορίου

Εναυσμα για την αναθεώρηση της πολιτικής ελεύθερου εμπορίου κυβερνήσεων και νομισματικών αρχών, αποτελεί το διογκούμενο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχόντων λογαριασμών, πρόβλημα που αντιμετωπίζουν πολλές χώρες της Νοτιανατολικής Ασίας. Ενα έλλειμμα που, σε μεγάλο βαθμό, είναι συνέπεια της ταχείας αύξησης των εισαγωγών, στις χώρες αυτές.

Οι οικονομολόγοι εκτιμούν ότι οι δαπάνες για την εισαγωγή αγαθών και υπηρεσιών, το 1996, στην Ινδονησία, τη Μαλαισία και την Ταϊλάνδη, θα είναι μεγαλύτερες από τα έσοδα των εξαγωγών και άλλων πηγών, κατά τουλάχιστον 30 δισ. δολάρια. Εκτός από τη λήψη μέτρων για «σφίξιμο» των πιστώσεων και επιβράδυνση των ρυθμών ανάπτυξης σε διαρκή βάση, η Ινδονησία και η Μαλαισία είναι έτοιμες να εφαρμόσουν προγράμματα «υποκατάστασης» των εισαγωγών, ενώ η Ταϊλάνδη εξετάζει την επιλεκτική «χαλιναγώγηση» των ξένων επενδύσεων.

Παρότι οι ξένες επενδύσεις συμβάλλουν στη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων των τριών αυτών χωρών, ο επαναπατρισμός των κερδών και η εισαγωγή εξοπλισμού και αγαθών για τους σκοπούς των προγραμμάτων ξένων επενδύσεων, αποτελούν τη σοβαρότερη αιτία των δυσαναλογιών.

Οπως και πολλά άλλα ασιατικά κράτη, η Ινδονησία, η Μαλαισία και η Ταϊλάνδη ενέδωσαν στην απελευθέρωση των οικονομιών τους, τα τελευταία χρόνια, προκειμένου να τις καταστήσουν περισσότερο αποτελεσματικές και ανταγωνιστικές. Οι αξιωματούχοι υποστηρίζουν ότι τα πρόσφατα βήματα αντιμετώπισης των διογκούμενων ελλειμμάτων δεν σημαίνουν οπισθοχώρηση στο ζήτημα του ανοίγματος της αγοράς· ωστόσο, οι αναλυτές πιστεύουν ότι, οπωσδήποτε, ήταν «ένα βήμα πίσω». Μάλιστα, στέλεχος δυτικής εταιρίας με υποκατάστημα στη Νοτιοανατολική Ασία θεωρεί ότι οι κινήσεις αυτές «στέλνουν λάθος σήματα στους επενδυτές που στηρίζουν τις ελπίδες τους στην περιοχή, η οποία θα εξελιχθεί σε γνήσια Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου», ώς τις αρχές του ερχόμενου αιώνα.

Η μαλαισιανή κυβέρνηση, για παράδειγμα, έδωσε εντολή σ' όλες τις κρατικές εταιρίες, αλλά και τον ιδιωτικό τομέα, να κάνουν λογιστικό έλεγχο όλων των προγραμμάτων τους στη χώρα και να τα αυξήσουν, όπου είναι δυνατόν, προκειμένου να μειώσουν το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχόντων λογαριασμών. «Φυσικά, με τη συγκεκριμένη εντολή, ίσως ορισμένοι να παραπονεθούν ότι επιβάλλουμε ποσοστώσεις στις εισαγωγές», δηλώνει ο πρωθυπουργός της χώρας, Μαχατίρ Μπιν Μοχάμεντ. «Ωστόσο, αν δεν επιβάλλουμε ποσοστώσεις, θα έχουμε έλλειμμα, και ύστερα θα παραπονούνται ότι δεν διαχειριζόμαστε σωστά την οικονομία μας».

Τα επίσημα στοιχεία, που θα δοθούν σύντομα στη δημοσιότητα, αναμένεται να δείξουν ότι το έλλειμμα της Ινδονησίας έφθασε σχεδόν τα 8 δισ. δολάρια, το 1995, ήτοι είναι δύο και πλέον φορές υψηλότερο έναντι εκείνου του 1994, ενώ το έλλειμμα της Μαλαισίας σχεδόν διπλασιάσθηκε, στα 7 δισ. δολάρια. Η Κεντρική Τράπεζα της Ταϊλάνδης ανήγγειλε προσφάτως ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχόντων λογαριασμών της χώρας πλησίασε πέρυσι τα 12 δισ. δολάρια, σημειώνοντας αύξηση κατά 65%, έναντι του 1994.

Πρότεινε μάλιστα, στην κυβέρνηση να κάνει ορισμένα βήματα, όπως ο περιορισμός των ξένων επενδύσεων στον τομέα των μεγάλων κατασκευών.

Στις αρχές Μαρτίου, ο πρόεδρος της Ινδονησίας, Σουχάρτο, ανέθεσε σε ομάδα που δημιουργήθηκε γι' αυτόν ακριβώς τον σκοπό, την προσεκτική εξέταση των εισαγωγών, υποστηρίζοντας ότι η προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών θα πρέπει να γίνεται πλέον – όσο είναι δυνατόν – από εγχώριες πηγές. Η κυβέρνηση συμφώνησε, επίσης, στην προώθηση του προγράμματος παραγωγής εγχωρίων αυτοκινήτων, καθώς και ενός «γιγαντιαίου» συγκροτήματος πετροχημικών, καθώς και τα δύο ανήκουν εν μέρει σε εταιρίες που ελέγχονται από γιους του κ. Σουχάρτο...

Η Ιαπωνία διαμαρτυρήθηκε ότι το πρόγραμμα παραγωγής εγχωρίων αυτοκινήτων αντιβαίνει στους κανονισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, καθώς και προς το πνεύμα της Διακήρυξης του Μπογκόρ, σχετικά με το ελεύθερο εμπόριο, η οποία υιοθετήθηκε στη σύνοδο κορυφής της Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC), στην Ινδονησία, το 1994. Σήμερα, η Ιαπωνία κατέχει μερίδιο άνω του 90% στην αγορά αυτοκινήτων της Ινδονησίας, μέσα από εργοστάσια συναρμολόγησης αυτοκινήτων, σε κοινοπραξία με εγχώριες εταιρίες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ

Μ. ΣΑΒΒΑΤΟ 13 – ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΑΣΧΑ 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1996

ΕΥΡΩΚΕΝΤΡΙΚΑ

Κάπου υπάρχουν 300 δισ. δρχ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την περασμένη Τετάρτη ένα γενναίο «πακέτο» χρηματοδοτικής ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με 1 δισ. ECU.

Χαράς ευαγγέλια, λοιπόν, για τις ελληνικές επιχειρήσεις που κατατάσσονται, σχεδόν στο σύνολό τους, στην κατηγορία των μικρομεσαίων; Οχι απαραιτήτως. Γιατί όπως έχει αποδειχθεί, από τις Βρυξέλλες στην Αθήνα η απόσταση είναι τεράστια και τα μέτρα που εξαγγέλλονται εκεί φτάνουν εδώ με μεγάλη καθυστέρηση, αν φτάσουν.

Η διαπίστωση αφορά ιδιαιτέρως τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Πέρασε σχεδόν ένας χρόνος αφ' ότου αποφασίσθηκε να ακολουθηθεί μια «συνεκτική» πολιτική για τη συγκεκριμένη κατηγορία επιχειρήσεων και τη χρηματοδότησή της από τα κοινοτικά κονδύλια. Οπως είχε τότε σωστά επισημανθεί, η «διασπορά» των μέτρων για τις μικρομεσαίες σε διάφορα περιφερειακά και εθνικά προγράμματα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και στις «κοινοτικές πρωτοβουλίες» περιέκλειε κινδύνους όχι μόνο μη ορθολογικής αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων, αλλά και απάτης, με διπλή χρηματοδότηση της ίδιας επιχείρησης για το ίδιο έργο.

Ακολούθησαν συσκέψεις, καταγραφή των μέτρων και κατηγοριοποίησή τους και το μόνο που έμενε, από το περασμένο φθινόπωρο, ήταν η προκήρυξή τους. Πλην, όμως, εκεί τα πράγματα κόλλησαν, όπως φαίνεται. Κι έτσι, περίπου 300 δισ. δρχ., που μπορούν ασφαλώς να προσφέρουν πολλά στην ελληνική βιομηχανία, μένουν στα αζήτητα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η υπόθεση δεν είναι απλή. Και ούτε διαφωνεί κανείς ότι δεν είναι σκόπιμο να επαναληφθεί το φαινόμενο του προγράμματος Retex, που ουσιαστικά κατέληξε σε μια διανομή μικροποσών σε διάφορες επιχειρήσεις και κυρίως εταιρίες συμβούλων.

Αλλά και ο παράγων χρόνος έχει τη σημασία του. Και η περίοδος σχεδιασμού έχει τα όριά της. Κάποτε πρέπει να έρθει και η ώρα της εφαρμογής.

ΕΙΡ. ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ανησυχία και στις Βρυξέλλες για την πορεία της οικονομίας

Ο Ελληνας Επίτροπος κ. Χρ. Παπουτσής μιλάει στην «Κ» για το κλίμα στην Ε.Ε. και στο ΠΑΣΟΚ

Ανησυχίες των Βρυξελλών για την «εκτροπή» της ελληνικής οικονομίας και κυρίως του δείκτη του πληθωρισμού από την πορεία του προγράμματος σύγκλισης μεταφέρει ο Ελληνας Επίτροπος κ. Χρήστος Παπουτσής σε συνέντευξή του στην «Κ».

Ο ίδιος εκφράζει, επίσης, προβληματισμό για την καθυστέρηση στην απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων και εντοπίζει ακόμη και κίνδυνο απωλειών, αν η σημερινή κατάσταση συνεχισθεί. Κίνδυνος που ενισχύεται από τις αυξημένες ανάγκες διοχέτευσης κονδυλίων σε άλλους σκοπούς, όπως για τις βρετανικές «τρελές αγελάδες»...

Συνέντευξη στην **ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Η αισιόδοξη «νότα» της συνέντευξης αυτής μπορεί να αναζητηθεί μόνο στην έντονη κινητικότητα που περιγράφει ο κ. Παπουτσής ότι υπάρχει, στον ενεργειακό χώρο στα Βαλκάνια. Αρκεί, βεβαίως, να συμμετάσχει η Ελλάδα στις σχετικές πρωτοβουλίες. Πράγμα αμφίβολο.

Οσο για την κινητικότητα στον άλλο χώρο, όπου ο Ελληνας Επίτροπος είναι ιδιαιτέρως δραστήριος, το κόμμα του, ο ίδιος τάσσεται αναφανδόν υπέρ των «εναλλαγών ρόλων».

— Η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας είναι ένα επίκαιρο, αλλά και επίμαχο ζήτημα. Εσείς προωθείτε την ψήφιση σχετικής Οδηγίας, αλλά η Ελλάδα τάσσεται εναντίον ακολουθώντας τη Γαλλία.

«Ναι, αυτό είναι αλήθεια, παρά το γεγονός ότι τα προβλήματα της Ελλάδας θα μπορούσαν να λυθούν, στο πλαίσιο της Οδηγίας. Εφ' όσον ικανοποιηθεί το αίτημα για τη δυνατότητα λειτουργίας μικρών συστημάτων και, κυρίως, όσον αφορά την κάλυψη των νησιών μας, δεν νομίζω ότι θα υπάρχει κανένα σημαντικό πρόβλημα.

Πρέπει εδώ να αποσαφηνισθεί και μια μεγάλη παρεξήγηση. Η φιλελευθεροποίηση της αγοράς δεν σημαίνει ιδιωτικοποίηση της δημόσιας υπηρεσίας και στην προκειμένη περίπτωση της ΔΕΗ. Σημαίνει εκσυγχρονισμό και ενίσχυση των λειτουργιών της που θα την καταστήσουν ισχυρή στον ανταγωνισμό. Στην Ελλάδα, η ΔΕΗ ήδη βρίσκεται σε προνομιακή θέση και αυτήν τη θέση θα πρέπει να την εκμεταλλευθεί».

— Εκτός από την καλωδιακή σύνδεση με την Ιταλία, στον σχεδιασμό των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας έχει ενταχθεί και η προέκτασή της, προς την Τουρκία. Αυτό το έργο θα προχωρήσει;

«Και τα δύο αυτά έργα έχουν αποφασισθεί στο Εσσεν και είναι ενταγμένα σ' ένα συνολικό ενεργειακό σχεδιασμό. Το καλώδιο με την Τουρκία ολοκληρώνει την ηλεκτρική διασύνδεση της βορείου Μεσογείου και αν ξεπεραστούν οι πολιτικές ενστάσεις που ορισμένοι έχουν, η οικονομική του πλευρά θα είναι θετική για την Ελλάδα. Και βεβαίως έχει ένα σαφές ενδιαφέρον η Ευρωπαϊκή Ενωση.

Πρέπει δε να σημειωθεί ότι στην πραγματικότητα, όπως εκτιμούν ορισμένες πλευρές, δεν πρόκειται να παίρνουμε εμείς ρεύμα από την Τουρκία. Αντίθετα, για μεγάλα χρονικά διαστήματα η Τουρκία ίσως ζητάει από μας ρεύμα.

Με το θέμα αυτό σχετίζεται και η ιδέα δημιουργίας ενός νέου σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ο οποίος να προμηθεύει την Τουρκία, αλλά και τη Βουλγαρία, προκειμένου να κλείσει το Κοζλοντούι. Αυτό είναι ένα καλό σχέδιο, το οποίο θα πρέπει να μελετηθεί από την κυβέρνηση».

— Το καλώδιο με την Ιταλία, πώς προχωρεί;

«Εκεί έχουμε σημαντική καθυστέρηση. Η ιταλική πλευρά έχει καθυστερήσει πολύ τις μελέτες της και η ελληνική έχει καθυστερήσει τις περιβαλλοντικές μελέτες της, οι οποίες, όμως, πρέπει τώρα να ολοκληρώνονται. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, πάντως, ενέκρινε τη δανειοδότηση του έργου για φέτος».

— Πώς δραστηριοποιείται η Επιτροπή στην περιοχή των Βαλκανίων στον ενεργειακό τομέα και τι ευκαιρίες έχει η Ελλάδα;

«Η Επιτροπή ενθαρρύνει την περιφερειακή συνεργασία στον τομέα της ενέργειας τόσο στην περιοχή των Βαλκανίων, όσο και της Κεντρικής Ασίας, της Βαλτικής και τελευταίως της Μεσογείου.

Ηδη στην περιοχή των Βαλκανίων εγκαινίασα το ενεργειακό κέντρο της Σόφιας και θέσαμε σε λειτουργία μία task force για την οργάνωση ενός ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ των εκπροσώπων των κρατών της Βαλκανικής, της Παρευξείνιας συνεργασίας και της Κομισιόν, ούτως ώστε να υπάρξει ένας συνολικός σχεδιασμός για την ενεργειακή συνεργασία στο μέλλον. Επίσης, στις αρχές του καλοκαιριού θα εγκαινιασθεί άλλο ένα ενεργειακό κέντρο, στα Τίρανα.

Ταυτόχρονα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μελετά αυτή τη στιγμή πολλές προτάσεις για τους αγωγούς φυσικού αερίου προς την Αλβανία, τα ενεργειακά δίκτυα των Σκοπίων, τους νέους πυρηνικούς σταθμούς της Βουλγαρίας, το κλείσιμο του Κοζλοντούι και την αποκατάσταση του δικτύου του Σεράγεβο. Εδώ η Ελλάδα πρέπει να παίξει τον δικό της καθοριστικό ρόλο. Δεν πρέπει να είναι απούσα στην προσπάθεια που γίνεται αυτήν τη στιγμή για την ανασυγκρότηση των ενεργειακών δικτύων στην πρώην Γιουγκοσλαβία».

— Είναι απούσα, δηλαδή, μέχρι στιγμής;

«Μέχρι στιγμής δεν θα μπορούσα να πω ότι έχει ιδιαίτερη συμμετοχή. Και η ίδια εικόνα επικρατεί και στην περιοχή της Μεσογείου, όπου επίσης αναπτύσσεται σημαντική δραστηριότητα στον τομέα της ενέργειας. Πολλά σχέδια ήδη υλοποιούνται και η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να συμμετάσχει ενεργά σ' αυτήν τη συνεργασία και να κατοχυρώσει ένα ρόλο στον σχεδιασμό του μέλλοντος».

— Πέρυσι είχατε στείλει μια επιστολή στον τότε υπουργό Βιομηχανίας και σημερινό πρωθυπουργό κ. Κ. Σημίτη για το θέμα του φυσικού αερίου. Σήμερα, πώς κρίνεται ότι προχωρεί το συγκεκριμένο έργο κ. Παπουτσή; Είναι η Επιτροπή ικανοποιημένη από την πρόοδο που συνετελέσθη;

«Το έργο έχει σημειώσει πρόοδο, αλλά παραμένει πάντα το πρόβλημα της χρηματοδότησης. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων έχει ήδη ξεκινήσει τη διαδικασία αξιολόγησης, την οποία έχει αναθέσει σε εξωτερικό αξιολογητή. Εφ' όσον ολοκληρώθεί αυτή η αξιολόγηση θα επανεισαχθεί το θέμα στο διοικητικό συμβούλιο, προκειμένου να αποφασισθεί ή όχι η επανέγκριση του δανείου».

— Η συνεχιζόμενη εκκρεμότητα της έκδοσης των Προεδρικών Διαταγμάτων, σε εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου για την εισαγωγή του φυσικού αερίου, αποτελεί πρόβλημα;

«Είναι αλήθεια πως υπήρξε μία καθυστέρηση σ' αυτόν τον τομέα, κάτι που δημιούργησε προς στιγμήν ορισμένους προβληματισμούς στη συνάδελφό μου την κ. Βούλφ Μάτις, με αποτέλεσμα να σταματήσει την εκταμίευση 31 εκατ. ECU από τα διαρθρωτικά ταμεία για το έργο. Επίσης και οι εξωτερικοί αξιολογητές της ΕΤΕπ, προβληματίσθηκαν επ' αυτού. Νομίζω ότι τώρα βρισκόμαστε σε καλό δρόμο».

— Πώς αντιμετωπίζει η Κομισιόν το θέμα του αγωγού Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολης;

«Ο αγωγός δεν είναι ένα έργο, που εντάσσεται στα διευρωπαϊκά δίκτυα. Ωστόσο, η Επιτροπή έχει μεγάλο ενδιαφέρον, διότι έχει σχέση με την ασφάλεια του εφοδιασμού της Ενωσης τα επόμενα χρόνια και αφορά σε μια περιοχή ευαίσθητη από οικονομικής και πολιτικής απόψεως».

— Επομένως, εφ' όσον το έργο προχωρήσει, θα μπορούσαν να προσβλέπουν τα ενδιαφερόμενα μέρη σε μια χρηματοδοτική στήριξη;

«Εφ' όσον ζητηθεί κάτι τέτοιο θα μπορούσε, πιστεύω, να εξετασθεί πάρα πολύ θετικά».

— Εν όψει της ένταξης στην Ενωση, των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με τα γνωστά μεγάλα προβλήματα, επικρατεί ανησυχία για την τύχη των σημερινών κρατών-μελών και της χρηματοδότησής τους από τα κοινοτικά ταμεία.

«Εκείνο στο οποίο πιστεύω ότι θα καταλήξουμε είναι ότι δεν μπορεί, με τη διαδικασία της νέας διεύρυνσης, να θιγεί το κοινοτικό κεκτημένο. Ηδη, όμως, στις χώρες του Βορρά, ακούγονται έντονες φωνές που υποστηρίζουν ότι πρέπει να πληρωθεί το κόστος της διεύρυνσης από τα σημερινά κράτη-μέλη. Γι' αυτό, όποτε έρχομαι στην Ελλάδα, τονίζω την ανάγκη της ορθολογικής αξιοποίησης των κοινοτικών πόρων, της εκμετάλλευσης των δυνατοτήτων που προσφέρονται με τον σωστότερο τρόπο, ώστε να έχουμε επιχειρήματα και να αποφύγουμε έναν τέτοιο κίνδυνο. Διαφορετικά, αν η Ελλάδα παραμείνει μονίμως κατηγορούμενη, ως μία χώρα που πρωτοστατεί στις παραβιάσεις των κοινοτικών κανόνων, δεν αξιοποιεί ορθά τούς κοινοτικούς πόρους και σπαταλά τα χρήματα του γεωργικού τομέα στις χωματερές αντί της ανάπτυξης νέων καλλιεργειών, δεν θα μπορέσουμε να διεκδικήσουμε νέες πιστώσεις».

— Ποια θεωρείτε ότι είναι η κατάσταση στον τομέα, της απορροφητικότητας μετά δύο χρόνια εφαρμογής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης;

«Τα προβλήματα παραμένουν δυστυχώς και οι ρυθμοί απορροφητικότητας δεν βλέπω να ενισχύονται. Οχι σε όλους τους τομείς, αλλά σε ορισμένους η καθυστέρηση είναι μεγάλη. Και φοβάμαι μήπως διατρέξουμε τελικώς κίνδυνο να χάσουμε κάποια κονδύλια. Δεν θα μεταφέρονται συνεχώς όλα στα επόμενα χρόνια. Αλλωστε, εμφανίζονται και έκτακτες ανάγκες. Φοβάμαι ότι οι «τρελές αγελάδες» ίσως στερήσουν πόρους από ορισμένα μεγάλα έργα».

— Είναι δυνατόν να γίνει αυτό;

«Βεβαίως είναι δυνατόν. Πού θα βρεθούν τα χρήματα για τις αγελάδες; Δεν υπάρχουν άλλα».

— Σε σχέση με την πορεία της ελληνικής οικονομίας και την σύγκλισή της με τις άλλες ευρωπαϊκές, ποιες είναι οι προβλέψεις σας;

«Τα προηγούμενα χρόνια, οι ελληνικές κυβερνήσεις και ο λαός έκαναν πολύ μεγάλες προσπάθειες για να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στα κριτήρια που απαιτούνται για τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ και υπήρξε μεγάλη πρόοδος που αναγνωρίσθηκε τόσο από την Επιτροπή όσο και από τον ΟΟΣΑ. Τώρα πρέπει να προσέξουμε ώστε αυτές οι θυσίες και οι κόποι να μην πάνε χαμένοι στο όνομα της οιασδήποτε σκοπιμότητας και των οποιωνδήποτε λαθών».

— Διακρίνετε, δηλαδή, κάποιον σοβαρό κίνδυνο να πάνε χαμένοι;

«Τελευταία φοβάμαι ότι υπάρχουν κάποιες ανησυχητικές ενδείξεις, οι οποίες αφορούν κυρίως στην αναστροφή της πορείας του πληθωρισμού και των επιτοκίων των τίτλων του ελληνικού Δημοσίου. Ελπίζω ότι η αύξηση αυτή θα είναι πρόσκαιρη και δεν θα επιβεβαιωθούν εκείνοι που υποστηρίζουν ότι θα συνεχισθεί τους επόμενους μήνες. Η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να προσέξει και να επιμείνει στην προσπάθειά της για να τηρηθεί η πορεία που προαναγγέλθηκε στην αρχή του χρόνου. Επίσης, πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενισχυθεί η αναπτυξιακή πολιτική. Εχω την αίσθηση ότι υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση όσον αφορά την διαμόρφωση μιας σαφούς αναπτυξιακής πολιτικής και αυτό έχει επιπτώσεις και στην πορεία του πληθωρισμού».

— Μεταφέρετε ανησυχίες που έχετε ακούσει και στις Βρυξέλλες ή είναι δικές σας, προσωπικές;

«Δεν είναι μόνο προσωπικές. Οπως γνωρίζετε, οι υπηρεσίες της Επιτροπής παρακολουθούν και ενημερώνονται από τις ελληνικές υπηρεσίες για την πορεία του πληθωρισμού και την κατάσταση της οικονομίας».

— Θα ήθελα να σας κάνω και μία ερώτηση για το ΠΑΣΟΚ. Πιστεύετε ότι μπορεί να συνεχισθεί στο κόμμα σας το καθεστώς της δυαρχίας;

«Δεν ξέρω αν είναι σωστός ο όρος δυαρχία. Αυτό που ξέρω είναι ότι μετά τον Ανδρέα Παπανδρέου κανείς δεν θα είναι Παπανδρέου και κανείς δεν θα μπορεί να γίνει αποδεκτός ως Παπανδρέου. Εύχομαι στον καθένα, βεβαίως, να μπορέσει να παίξει έναν τέτοιο ρόλο, αλλά αυτό θα χρειασθεί να το αποδείξει μέσα από την πρακτική του και εφ' όσον κατορθώσει να εμπνεύσει τη μεγάλη δημοκρατική παράταξη με τις ίδιες αρχές και αξίες, με τις οποίες ο Ανδρέας Παπανδρέου μπόρεσε να συσπειρώσει γύρω του ένα τόσο μεγάλο μέρος του ελληνικού λαού. Μέχρι τότε, όμως, το ΠΑΣΟΚ πρέπει να παραμείνει ενωμένο. Και για να παραμείνει ενωμένο πρέπει να αναζητηθούν εκείνες οι οργανωτικές δομές που θα επιτρέπουν την έκφραση και την ισότιμη συμμετοχή όλων. Κανείς δεν μπορεί να επικυριαρχήσει και κανείς δεν μπορεί να καθυποτάξει τους άλλους. Την ενότητα του ΠΑΣΟΚ στο μέλλον θα μπορέσουμε να την εγγυηθούμε μόνο μέσα από εναλλαγές ρόλων των στελεχών του σε όλα τα επίπεδα».

Ευρωπαϊκοί μισθοί για υπαλλήλους που αποσπώνται σε χώρα της Ε.Ε.

Θα πρέπει να απολαμβάνουν τις ίδιες παροχές που ισχύουν στο κράτος όπου φιλοξενούνται

Δυσκολίες αναμένεται να δημιουργήσει στις ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλα κράτη-μέλη η Οδηγία για την απόσπαση των εργαζομένων, την οποία υιοθέτησε πρόσφατα το Συμβούλιο Κοινωνικών Υποθέσεων.

Της **ΛΗΔΑΣ ΜΠΟΥΖΑΛΗ**

Οπως συμφώνησαν οι υπουργοί Εργασίας, οι εργαζόμενοι που αποσπώνται σε άλλο κράτος-μέλος προσωρινά, για την εκτέλεση κάποιου έργου, θα πρέπει να αμείβονται με το ίδιο ύψος αμοιβών και να απολαμβάνουν τις ίδιες παροχές τα οποία ισχύουν στο κράτος όπου φιλοξενούνται. Η εξίσωση της αμοιβής πρέπει να επέλθει το πολύ ένα μήνα μετά την απόσπαση του εργαζομένου.

Η Οδηγία δεν καλύπτει τους αυτοαπασχολούμενους στον κλάδο της εμπορικής ναυτιλίας, τους δημοσιογράφους, τους οδηγούς φορτηγών και άλλους εργαζομένους που δουλεύουν σε άλλη κοινοτική χώρα προσωρινά, αλλά όχι με απόσπαση.

Η σχετική πρόταση Οδηγίας είχε προκαλέσει έντονες διαφωνίες μεταξύ των κρατών-μελών: στη μία πλευρά βρίσκονταν οι χώρες (Βρετανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ελλάδα) που ήθελαν να διατηρήσουν στα ίδια επίπεδα τις παροχές των εργαζομένων τους ακόμα και εκτός συνόρων. Στο άλλο άκρο ήταν εκείνοι (Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ολλανδία) που εξέφραζαν το φόβο ότι η παρουσία φθηνών εργατικών χεριών θα ρίξει το επίπεδο των παροχών.

Σημείο αιχμής ήταν το χρονικό διάστημα από το οποίο και πέρα θα πρέπει να ισχύει το καθεστώς της χώρας υποδοχής για τους κατώτατους μισθούς και την ετήσια άδεια. Το Συμβούλιο συμφώνησε ότι το δίκαιο της χώρας προέλευσης των εργατών μπορεί να εξακολουθήσει να ισχύει για ένα μήνα, αλλά όσοι θέλουν μπορούν να εφαρμόσουν το δίκαιο της χώρας υποδοχής από την πρώτη στιγμή.

Τις επιφυλάξεις του έχει εκφράσει επανειλημμένα ο ΣΕΒ για το θέμα αυτό. Θεωρεί ότι η άμεση εφαρμογή του δικαίου της χώρας υποδοχής στους αποσπασθέντες εργαζομένους θα δημιουργήσει ιδιαίτερα προβλήματα ανταγωνισμού των επιχειρήσεων των ασθενέστερων κρατών-μελών έναντι των υπολοίπων, λόγω του υψηλότερου κόστους μισθών και λοιπών παροχών που ισχύει σε αυτά και λόγω του πρόσθετου υψηλού διοικητικού κόστους το οποίο δημιουργείται, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των βραχυχρόνιων αποσπάσεων. «Αυτή η ρύθμιση μπορεί να αποβεί σε βάρος των Ελλήνων εργαζομένων, στερώντας τους τη δυνατότητα εργασίας», επεσήμαινε ο ΣΕΒ σε εισήγησή του προς τον υπουργό Εργασίας πριν από το Συμβούλιο. Ετσι, ο ΣΕΒ ζητούσε την επιμήκυνση του χρόνου εφαρμογής του δικαίου της χώρας προέλευσης σε τουλάχιστον τρεις μήνες. Το αίτημα των τριών μηνών, όπως ήταν και η αρχική πρόταση της Κομισιόν, απορρίφθηκε και έγινε δεκτό το όριο του ενός μηνός.

Οπως αποφασίστηκε, επίσης, στο Συμβούλιο , τα κράτη-μέλη μπορούν να εξαιρέσουν από την ισχύ της Οδηγίας τις «μικρές υπεργολαβίες», το μέγεθος των οποίων εναπόκειται στα ίδια να καθορίσουν.

Εξαίρεση ισχύει επίσης για ορισμένες κατηγορίες βιομηχανικών εργατών (assembly and instalation work), για τις οποίες η προσαρμογή στο καθεστώς της χώρας φιλοξενίας πρέπει να γίνει εντός οκτώ ημερών.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Ο «δρόμος του μεταξιού 2000»

Η Ευρωπαϊκή Ενωση δεν είναι μόνον η συνθήκη του Μάαστριχτ, δεν είναι μόνον οι Βρυξέλλες ή το Στρασβούργο· είναι και η ανθρωπιστική βοήθεια, η πολιτική υποστήριξη και οι μακρινές χώρες. Ετσι, στις 27 Μαΐου 1996, μια μεγάλη ευρωπαϊκή αποστολή θα ξεκινήσει από τη Βενετία και θα ακολουθήσει τον παμπάλαιο «δρόμο του μεταξιού» μέχρι το Καζακστάν.

Η ιδέα μιας τόσο πρωτοποριακής δραστηριότητας είδε το φως στο πλαίσιο της επισιτιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ενωσης και συγκεκριμένα της 1ης γενικής διεύθυνσης της Ε. Επιτροπής (αρμόδιας για τις εξωτερικές υποθέσεις), στις χώρες του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας. Η επισιτιστική αυτή βοήθεια, που διήρκεσε δυο χρόνια, ολοκληρώνεται στα τέλη του Απριλίου 1996 και οι δραστήριοι αξιωματούχοι της 1ης γενικής διεύθυνσης θεώρησαν πως η ευρωπαϊκή βοήθεια στις χώρες αυτές έπρεπε να συνεχιστεί, με μια τελείως όμως διαφορετική μορφή.

Του **ΕΥ. ΑΡΕΤΑΙΟΥ***

Η νέα λοιπόν αυτή μορφή βοήθειας, προσανατολισμένη πια στην οικονομική ανάπτυξη, βρήκε την έκφρασή της, όπως δήλωσε ο κοινοτικός αξιωματούχος Ζαν-Πιέρ Πέτερς, σ' αυτήν την τεράστια επιχείρηση που θα οδηγήσει τους Ευρωπαίους Επενδυτές στα βάθη της Ασίας.

Ο «Δρόμος του Μεταξιού 2000», όπως βαφτίστηκε η επιχείρηση, έχει τεθεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης, χρηματοδοτείται από ευρωπαϊκές ιδιωτικές εταιρίες και έχει στόχο να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη των χωρών πέραν του Καυκάσου και της Κεντρικής Ασίας. Η επιχείρηση όμως αυτή, στην προσπάθειά της να είναι αποτελεσματική, έχει δυο όψεις: πρώτον, να βοηθήσει, άμεσα, την οικονομία των χωρών αυτών, προσελκύοντας Ευρωπαίους επενδυτές και δεύτερον, να βοηθήσει έμμεσα τις χώρες αυτές φέρνοντάς τες σε επαφή με τα ευρωπαϊκά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η αποστολή θα αποτελείται από τριάντα περίπου φορτηγά αυτοκίνητα, χρηματοδοτημένα από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, από άλλα εξήντα περίπου, που θα μεταφέρουν την τελευταία επισιτιστική βοήθεια (2.000 τόννους αγαθών) καθώς και από σαράντα περίπου οχήματα (4 επί 4) στα οποία θα επιβαίνουν Ευρωπαίοι αξιωματούχοι, υπεύθυνοι των εταιριών και δημοσιογράφοι.

Το ταξίδι θα ξεκινήσει στις 27 Μαΐου 1996 από τη Βενετία, στις 29 του ίδιου μήνα η αποστολή θα αποπλεύσει από την Αγκώνα και αφού διασχίσει την Αδριατική (σταματώντας στην Πάτρα όπου θα επιβιβασθούν τα ελληνικά φορτηγά), το Αιγαίο και τη Μαύρη Θάλασσα, θα αποβιβασθεί στη Γεωργία και θα ακολουθήσει για τρεις εβδομάδες τον «δρόμο του μεταξιού», περνώντας από την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, το Τουρκμενιστάν, το Ουζμπεκιστάν, την Κιργισία και το Καζακστάν.

Στην πρωτεύουσα κάθε χώρας, τα προϊόντα κάθε εταιρίας θα εκτιθενται στα πλαίσια της προσπάθειας που σκοπεύει να φέρει σε άμεση επαφή τους Ευρωπαίους επενδυτές με τους οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες των χωρών αυτών. Ολη η αποστολή θα καλυφθεί δημοσιογραφικά από ειδικούς απεσταλμένους Ευρωπαϊκών Μέσων Ενημέρωσης και αναμένεται με πολλές ελπίδες από τις πολιτικές αρχές των χωρών αυτών.

«Είμαι πεπεισμένος ότι η πραγματοποίηση του προγράμματος αυτού θα προωθήσει τόσο την προσέγγιση των λαών της Ευρώπης και της Κεντρικής Ασίας όσο και την ανάπτυξη των σχέσεών τους» όπως δήλωσε ο Ουζμπέκος πρόεδρος Ισλάμ Καρίμωφ. Ο «Δρόμος του Μεταξιού 2000» θα τελειώσει στη Σαμαρκάνδη (Ουζμπεκιστάν) με ένα Διεθνές Συμπόσιο Επενδύσεων στις 24 και 25 Ιουνίου 1996.

Στο ευρωπαϊκό αυτό πρόγραμμα θα λάβουν μέρος και ελληνικές ιδιωτικές επιχειρήσεις μια και οι χώρες αυτές με το έντονο ελληνικό τους στοιχείο (κυρίως στη Γεωργία και στην Αρμενία) αλλά και με τα αγαθά τους (πετρέλαιο και φυσικό αέριο στο Αζερμπαϊτζάν και στο Καζακστάν) παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους Ελληνες επενδυτές.

* *Ο κ. Αρεταίος εργάζεται στην Ευρωπαϊκή Ενωση.*